Tractatus Guilhermi pariſien̄ de ſacramentis. cur deus homo et de peniten cia cum regiſtro.

Repertorium summariũ que hoc libro tractantur.

Uirtutes sacramentorũ. utilitates ꝛ qualitas eius stabiliũtur capitulũ primũ docet. stabiliũtur eñi testimoniis diuini miraculi. experientia diuine virtutis ꝛ operationis et attestatione sacre scripture.

De Baptismate ꝛ quale sit sacramentum baptismus. et cur primum. que virtus aque. qd abluat aqua baptismat. et que sint operationes eiusdẽ. que sint verba substancialia baptismat. ꝛ ꝙ illis nihil sit addendũ nec minuendũ. ꝛ ꝙ satisfactio ista fit diuina inuocatione siue benedictione. Tandẽ vo de charactere baptismat. hec aũt singula ꝑ quattuor capitula tractanẽ.

De sacramẽto cõfirmationis. et qs ministrat. que differentia inter solũ baptisatũ. et eũ q post baptismũ rite ꝯfirmatus sit. virtutes sacramenti cõfirmationis formã et modũ cõuenientẽ tradendi hoc sacramentũ. ꝛ ꝙ sup cõfirmãdos debeat pungi signum crucis de chrismate in frontibus eorũ. et multa alia ibi determinanẽ per vnum capitulum.

De Eucharistie sacramento. ꝛ etꝰ sublimitate qualis cibꝰ sit. ꝛ quociẽs ille panis sumendus sit et qd ꝯficiat in homine que materia. q̃ forma. que verba illius sacramenti essencialia ꝛ ꝙ adueniente vero ac viuifico pane cedit ei materialis ac visibilis panis. et post benedictionẽ sacerdotalem rite facta in altaris mensa nec panẽ esse corpis nec vinũ. et ꝙ misse celebratio non fit nisi populi sanctificatio ꝑ cõmunionẽ diuini nominis postea de amore quẽ debemꝰ ad hoc sacramentũ habere. et q̃liter homo se ad hanc mensam parare debet. et in qua domo debeat hõ hanc mensam accedere. et quot sint que in animabus nostris affectiones seu passiones generant. et qd sit meritũ sumentium hoc sacramentũ. et ꝙ caro xpi sit verus cibus et ꝛ quo pacto inter manus xpi veniat ꝛ de gloria eius. Tandẽ vo cur summꝰ ille sacerdos ꝛ hostia xps oĩs descẽdat in altare et inter manꝰ sacerdotis cũ totũ illud sacerdotale officiũ in ipo sublimo habita culo celesti corã deo patre ꝛ laudabiliter ꝛ efficaciter explere posset. post hoc declaratur qualiter cõmunionẽ sancte dilectionis efficiat ista sacra altaris communio. Ultimo de reuerentia et deuotione q̃ debeat huic sacramento fieri. hec aũt omnia expediũtur in decem capitulis

De penitentia partibus eius ac fructibꝰ post hec determinaẽ quã theologi vocant succurratricem in ꝑilo occisorũ. sanatricem infirmorũ. renouatricẽ inueteratorũ. restitutricẽ deꝑditorũ. recõciliatricem offensorũ. reuelatricem lapsorũ. reductricem oberrantiũ. emendatricem forefactorũ. iustificatricẽ maleficiorꝝ. lotricem sordidatorũ. solutricem male cõcreditorꝝ. liberatricẽ captiuorũ. Et felicis cõiuiuꝫ ꝯmunicatricẽ. Postea qd sit cõfessio. et error eorꝝ q negant cõfessionẽ eẽ faciendã sacerdotibus. ponit etiã cõsistoriũ penitẽtiale. de ꝓcuratoribus. aduocatis testibꝰ ꝛ aliis ĩ cõfessione necessariis ꝛ q sunt vere penitentes que sit eorꝝ ꝑparatio. et quot requirãẽ ad hoc ꝙ ydonei sunt penitentes que sint ptes penitẽtie. cõparationes ꝛ ṽtutes etꝰ. Quid sit contritio et nominatio eius. fructus ratio et motus qui etiam motus requirũtur in attritione. ꝛ ꝙ cõtritio sit mortificatio veteris hominis. postea declaraẽ vtrũ remissionẽ peccatorꝝ ꝑcedat gratia ordine naturali post hec vtrũ in tantã gratiam resurgat peccator penitens. et de ꝓposito et voluntate penitentis hec fiunt ꝑ capitula decem et octo.

De confessione deinceps tractaẽ que est accusatio suipsius et diuini iuris recognitio. suipsius condemnatio vomitus spiritualis. rationisq̃ redditio. Itẽ ꝙ ante confessionẽ debeat esse totius vite hominis diligens rememoratio. ꝛ ꝙ oẽs annos recogitet homo ĩ amaritudine anime sue. postea in cõfessione oĩmodo esse fugiẽdum mendaciũ ꝓpter tria que ibi ponũẽ debet etiaꝫ cõfitens iudicem siue cõfessorem instruere de iure vero et singulis peccatis que loco et tpe sint cõmissa. debꝫ ibi esse diuini iuris cognitio vt veritas cõfessionis meritũ habeat ꝯtra penã q̃ debeẽ iniustitie. scꝫ meritũ remissionis postea sit ibi reuelatio occultorꝝ ꝛ erubescendorum debet eñi velũ ignorantie sacerdoti de facie cordis extollere. Cũ necesse sit inter deũ et peccatores iudices esse homines nõ celestes virtutes aut inuisibiles potestates.

coꝛam hmōi hominibus causam dei pec-
catoꝛes agere ꝯtra semetipsos accusando
scꝫ se testificando cōtra se recognoscēdo. cō
tra se cōtemnando hoc ē ꝓclamādo se re-
um moꝛtis. post hec ꝓsequitur de vomitu
qui est euacuatio ventris coꝛpalis. dein-
ceps docebitur qualiter expugnāda ⁊ vin
cenda sit erubescentia ꝓpter instruendos
cōfessoꝛes ⁊ adiuuandos peccatoꝛes. q̄m
ipa ē hostis atrocissim⁹ et seuissimus. pre
terea fit mentio de cōputatione pura eniꝫ
integraqꝫ confessio fidelis cōputatio est ⁊
redditio ratiōis. que nobis liberi arbitrij
potestate seu facultate commissa est cuius
nos debitoꝛes esse manifestū est. Quinqꝫ
tandē enumerātur fructus ꝯfessionis. Ul-
timo qualis debeat esse obligatio nostra
ad deū diffinitur. Et an omī hoꝛa qua no-
bis possibile ē ꝯfiteri ꝯfessionē facere tene
amur. an liceat differre. ⁊ quociēs differre
liceat. an etiā liceat cōfessionē diuidere vt
peccatoꝛis pars vni sacerdoti ⁊ pars alte-
ri in ꝯfessione reueletur. et an eam iterari
ex integro necesse sit. Ingritur etiā ibi que
sit causa reditus peccatoꝝ. post hoc ꝺ ipa
satisfactione que et qualis esse debeat di-
citur et qualiter confessoꝛ in iniūgenda pe
nitentia se habere debeat ⁊ ꝙ omne pec-
catū iniqtas sit et iniusticia ipa satisfactio
ꝓ illo debet esse iustificatio penitentis. re
stitutio etiā spūalis eē debet ⁊ non tpalis
Itē satisfactio debet esse medicatoꝛia. con
foꝛmatiua. cōseruatoꝛia. et vtrum necesse
sit iterari satisfactionē. si in moꝛtali pecca-
to facta sit. et an satisfactiones debeant eē
arbitrarie aut determinate ⁊ limitate post
hec enumeratur officia cōfessoꝛis. Est eniꝫ
officiū sanctificationis iudicandi et officiū
pacifici inter deū et penitentem mediato-
ris. est officiū boni medici. obstetricis offi-
ciū etiā amātissimi patris. vltimū vero ma
tris dilecte et munusculis paruulo blandi
entis ad bona quelibet inuitantis. Mate
ria itaqꝫ confessionū extenditur hoc libro
per capitula quadragintaduo.

Quinto loco in oꝛdine sacramentoꝝ
ponitur matrimoniū qḋ est sancta et ꝑfe-
cta societas mari⁊ et femine in genere hūa
no siue necessitudo que eos hui⁹ societa-
tis facit inuicem sui in alterutrum debito
res. postea destruitur omnis cōcubitus ꝑ
ter matrimonialem. et preter illum omnē
esse illicitum. ⁊ ꝙ voluptas luxurie nō de
bet esse causa cuiuscūqꝫ operis. ⁊ ꝙ ex ma
re et femina quasi ex duobus ramis cōsi-
stit arboꝛ ista preciosissima que est vis ge-
neratiua. postea declaratur quando vir ⁊
femina cōiunguntur matrimonialiter tūc
dant sibinuicem ius plenū alter vtēdi coꝛ
poꝛe alterius ope generationis. Et ꝙ ista
cōiunctio siue societas verissima diffiniti-
one est matrimonij. ⁊ ꝙ matrimonia nō
possunt contrahi nisi ꝑ magistratū ecclesi
asticū. postea declaratur honestas ac san
ctitas matrimonij ⁊ ꝙ matrimoniū a deo
naturaliter institutū sit. et ꝙ sanctitas ma
trimonij sit elongatio a turpitudine ⁊ exe
cratione ꝓhibitarū turpitudinū et immū
diciarū. ⁊ ꝙ sanctitas eius sit ex benedicti
one vel oꝛatione sacerdotali. Et ꝙ vincu-
lum ꝑfecte societatis est in ipa vera religi-
one que est diuine honoꝛificentie debitus
cultus. postea destruitur voluptas om̄is
carnalis cōcubitus. et ꝙ membra genita-
lia nullum habent priuilegiū exceptionis
quo libera sint et exempta a subiectione ⁊
obedientia rationis. seu liberi arbitrij. seu
libere volūtati subiecta. ꝑterea ponit cau-
telas quibus pugnatur contra exerciciū
carnis. postea determinantur questiones
circa matrimonia scꝫ quā gratiam prestet
virtus sacramētalis matrimonij. Tandē
agitur de diuoꝛciis ⁊ repudiis. hec aūt sin
gula tractant̄ in decem et nonē capitulis.

Post hec autem de sacramento oꝛdi-
nis tractatur. ꝑmo stabilitur essencia ipsi⁹
sacramenti. deinde numerū oꝛdinū. Ter-
cio operatiōes et virtutes. et de ministris
oꝛdines cōferentibus. Item ꝙ oꝛdo ē san
ctitas prima siue sanctificatiua qua diui-
ni cultu exercendo quis sanctificatur ⁊ ꝙ
oꝛdinari nihil aliud sit q̄ꝫ ad diuini cultus
ministerij pontificali benedictione et ma
nuum impositiōe sanctificari post hec lo
quitur de numero oꝛdinum. et quid ꝑmā
tonsuram respiciat et officium eius. q̄ ho-
stiarij et ianitoꝛes et reliqui oꝛdines q̄ di-
gnitas sacerdotalis ⁊ misteria eius. ⁊ ꝙ sa
cerdos in altari se gerat vt ministruꝫ ⁊ ge-
stoꝛem alterni negocij. postea questio ē de
suspensis et excōmunicatis vtrū ipi vale-
ant tēpoꝛe excōmunicationis. Postea de
terminatur ꝙ officium sacerdotalis oꝛdi
nis est soluere et ligare.

Postquam vero de omnibus sacramentis se expediuit de extrema vnctione vltimo loquitur. Tandem quinque institutiones domini saluatoris ponit que faciunt nos deo acceptatissimos. Prima est oratio. Secunda ieiunium. Tercia elemosina. Quarta remissio in fratres. Quinta disciplina cuius tres sunt partes. prima est afflictio doloris. secunda est afflictio laboris. tercia est occupationum afflictio. hee ergo afflictiones cum ad impetrandam vel ad conseruandam seu augendam siue defendendam iusticiam assumuntur tunc iustificationes vocantur.

Post omnia illa sequitur specialis tractatus cur deus homo vbi primo ponuntur quattuor radices quibus stabilitur cur deus homo factus sit. postea loquitur de medicina qua curatur originale peccatum et de medicina contra lapsum de auaricia ac de reliqua.

De penitentia vltimus istius libri tractatus sequitur de libero etiam arbitrio vbi penitentia diffinitur et qualis sit accusatio dei contra peccatores. et de vtilitate et necessitate confessionis. de restitutione bonorum de damnorum restitutione et eorum satisfactione. de executione sententie. et quod penitentia est medicatio infirmorum. Vltimo vero exempli confessionis secrete ad deum

Et sic finitur repertorium.

c Um inter sapiēciales spiritalesq; sciēcias q̄ diuie seu diuinales vo cant sciencia de vera religione ⁊ fidē q̄ fun damētū illius est et de sincentate cultus q sol las deo altissimo acceptus ē ac de legib⁹ ac ritibus ⁊ sacris quintū locū obtineat ⁊ quinto loco sit tractāda docēda atq; discen da. Facile ē manifestū tibi fieri scienciam de sacramētis ⁊ sacramētalib⁹ atq; iustifi cationibus inter sublimes istas nobilesq; sciēcias consequentē locū id ē sextum ordi ne rectissimo obtinere. Cum enī ista tria q̄ nominantur⁹ nō sint nisi ꝓpter cultū ⁊ re ligionē diuinā manifestū ē ipa posteriora ipsis esse q̄si ⁊ ꝯsequēcias. Sacramētis enī sanant ⁊ sanctificant homies ad dei religi onē ⁊ cultū. Sacramentalibus vero par tim adiuuant atq; ꝑficiūtur. Sacramētis partim sanāt ⁊ sanctificant res necessarie ministerio diuini cult⁹. Iustificatiōes vo sūt vel p seipsas manifeste siue u ote. boni tas iustitie. quedā opationes quib⁹ iuste viuitur quibus p se iusticia acquirit cō ser natur roborat nutritur ⁊ auget. Amp. q: idē ē ordo scienciarū qui ⁊ rerū necessa rio qui ē ordo sanctitatis ⁊ sacramēti idcz erit sciencie de sanctitate ⁊ sciēcie de sacra mētis. Quare post sciēciā de ipa quā dici mus de sacramentis. Sanctitas enī princi piū est tocius de religionis ac sacri cultus Amplius quonia prio: ē dom⁹ q̄ȝ por ta eiusdē cū ꝓpter domū sit porta. Sacra menta vero sunt porte sanctitatis ac religi onis p illa enī in eas intrat quare post il la necessario ē ista sciēcia quā hic tractare ⁊ tradere intendimus. Apparet etiā cōue niencia ordinis istius euidenter cum alte ram post alterā inspexeris. Quid enim re stat quidue consequēs ē post stabilitā reli gionis veritatē post declaratā diuini cul tus sincentatē post ꝑscrutatā legis veri no minis puritatē post demonstratā deo gra tissimā sincentatē hanc; omniū inestima bilem fructuositatē nisi vias patefacere et portas aperire quibus ad eas veniat ⁊ in eas intretur. Hec autē vie et hee porte illa tria sunt de quibus hic intēdim⁹. Quare post sciencias de his ordine rectissimo seq tur sciencia de sacramētis ⁊ sacramentali bus atq; iustificationibus.

d Icemus igit q: sacramentorū virtus ⁊ vtilitas trib⁹ viis pre ter illā quā hic intendim⁹ sta bilitur. Primo attestatione di uinorū miraculorū. Secūdo experiencia ve lut sensu spūali virtutis diuine et opatio nis in eis. Tercio attestatione sacrorū elo quiorum. Quarto via ꝓbationū. De pri mo exemplū ē illa famosa curatio a mor bo elephancie imperatoris Constantini Necnō ⁊ apparitio saluatoris quā ipsemet impator sibi factā in ipo salutari ac viuifi co lauacro testatus ē. Ipe eciā mot⁹ aque qui ibidē visus ē ac si aqua ipa virtute bn̄ dictionis ⁊ sanctificationis viuificata eēt ⁊ vitalē motū exinde suscepisset. Sed et il lud de virtute ⁊ efficacia sacri baptismat fidem facit qđ accidit cuidam qui vocat⁹ ē barbas volenti mutare formā sacramē ti illius ⁊ dicenti. Baptiso te barbas in no mine patris p filiū in spiritu sancto aqua statim disparuit quasi blasphemiā ꝑsum ptuose mutationis iniuriā diuine auctori tatis et institutionis q̄ formā aliam dicto sacramento ꝑscripserat ferre nō sustinens Sunt ⁊ alia multa hmōi quib⁹ virtus di uina in illo sacramēto ⁊ p illud euidenter se opari ostendit. Item quia tria illa q̄ in baptismo domini saluatoris facta legun tur nō modicam efficaciam baptismi sua dent pie intelligentibus videlicet celorum apertio descensus spiritussancti in colūbe specie et vox omnipotētis patris ibi audi ta dicēs. hic ē filius meus dilectus in q̄ mi bi cōplacuit. sicut legit Mathei. iii. et luce iii. et Marci p̄mo. Que enī erat necessitas ⁊ sup ipm baptizatū celi aperientur. spiri tussanctus in columbe specie descenderet ⁊ vox patris audiret. dicēs. hic ē fili⁹ me⁹ dilectus ⁊c. cū semp eidem celi apti essent nunq̄ȝ clausi spiritussanctus semper in eo fuerit plenitudine charysmatū ex quo pro nobis factus ē homo et filius dei patri sp dilectus similiter fuerit nisi quia ipse est li ber scriptus intus ⁊ foris in quo quicquid factū ē vita erat id est liber vite nostre. In quo nō solū om̄is regula nostre informa tionis legitur sed vt etiam quid in nobis virtus diuina operetur cōspectū intelligi tur. Q: ergo baptizatis p graciā baptisma tis sanctificationis celi aperiant ⁊ liber eis in celū ingressus pateat ꝙ spiritussanctus in eis ibi descendat ꝙ filij dei et heredes p graciā adoptionis efficiant tribus his

signis demonstratū est. Cur em̄ in baptis-
mo saluatoris hec tria signa potiusq̄ alibi
ostensa sunt cū ex baptismo nihil et plus
accreuerit sanctitatis aut gracie nisi vt tri-
plex ista virtus baptismi ostēderet. In sa-
cramēto vero confessionis et in sacramēto eu-
charistie sacriq̄ ordinis qs enarret signa
et mirabilia que vi virtus eorū et efficacia
innotesceret omnipotēcia diuina ostēdit de
quibus et nos aliqua narrare sup sedemus
prolixitatē timentes nō solū de hijs que in
scriptis eorum qui nos precesserunt legimus
sed de hijs etiam que nostris temporibus
acciderunt, et testimonio fide digniorum
accepimus. De experiencia vero et sensu
fructus et vtilitatis eorum testes sunt omnibus.
qui debita reuerēcia et deuotione ac fide
qua decet illa perceperūt. Qualiter em̄ plene
mundari et renouari q in adulta etate ad
baptismū sunt venientes qualiter liberari
ac pristine gracie restitui ad benedictionē
et absolutionē sacerdotalē deuote cōfiten-
tes qualiter impleri gracia sanctificatiōis
sacros ordines digne suscipiētes qualiter
refici sacian et impinguari spiritualiter se
sentiant sacratissime eucharistie cōmuni-
cantes digne ipsemet testes sunt. Ita etiā
de alijs sacramentis et nos de hijs multa
scribere possemus. Sed hoc esset preter pre-
sentis propositi intentionē. Si quis autem
dixerit quare nō omnibus datū est ista sen-
tire. Respōdeo quia alij prohibent corruptio-
ne palati cordis vt eis multitudo dulcedi-
nis doni dei nō sapiat. Alij in credulitate
sua adeo longe se fecerūt vt ad eos virtutes
iste nequaquā pertingant siue perueniāt. Alij
vicio ingratitudinis indignos se faciētes
manum sibi diuine largitatis obcludunt.
Alijs aūt tota ista suauitas simul percipien-
da ac sencienda reseruatur in posterum. Alijs
autē eam sentire nūc nō cōceditur vt in de
humilitate proficiant et huiusmōi sensum non
suis meritis sed diuine gratie tribuāt. Suf-
fini aūt credere volētibus et cōtra dei gra-
ciam rebellare timentibus in paucis fieri
miracula. Manifeste autē incredibiles sūt
et errorū suorū dementissimi amatores q
ab omnibus et in omnibus miracula fieri
requirunt quasi vellent omnes mortuos su-
scitari vt acquiescāt veritati fidei aliter ac-
quiescere nolentes. Tercia via est attesta-
tio sacrorū eloquiorum quorum testimonijs sa-
cramenta confirmantur fructusq̄ eorum et
vtilitas approbatur. Sed per hanc viam

duci nō possunt qui sacris eloquijs cōtra-
dicunt in qua iam ante nos et nostris tem-
pus multos certū est laborasse. Quarta
via est probationū per quam incredulos et
rebelles sacris eloquijs atq̄ miraculis ad-
duci ad veritatē salutarem necesse est cui
insistere deo ducente intendimus. Dicamus
igitur q per se debitum est cultū vnius veri ac
summi solius deo esse. deinde vitam hu-
manā totā esse sui auctoris obsequium vi-
uentis officiū aliorum subsidiū quod est vt sit de-
uota siue honorifica in deū decora cōpo-
sita et ordinata in se profusa vtilitate et be-
neficencia in alios et in hijs tribus perfecti-
onē humane vite consistere nemo est qui
dubitet nisi qui eius perfectionē aut ignora-
rat aut non intelligit. Quis em̄ nō videat
quin et deo honorifice siue ad gloriam et
in nobisipsis cōposite siue decenter et in ali-
os vtiliter siue beneficenter viuere debe-
amus et de primo quidē rebellibus fides fa-
cienda est supplicijs. Alijs autē ipsa aucto-
ris et largitoris omniū bonorū noticia fi-
dem indubitatā ingerit et vltime honorifi-
cēcie cultus et iugis graciarū actio et inde-
ficiens collaudatio eidem debeatur a no-
bis. Supereminēcia quidem altitudinis
sue ipsam sui cultus honorificenciā largis-
sima vero eiusdē beneficiencia gratitudi-
nem vehemēter suadent intelligentibus.
Quis em̄ dominantissimamq̄ maiestatem
et vniuersitati supereminentissimū auctorē
absq̄ vlla suiipsius depressiōe et quadam
infra limites sue paruitatis et exilitionem q
vere humiliatio est et absq̄ magnificēcie ac
ammiratione que vere honoratio et reuerē-
cia ipsius est cogitet. Deinde quis cōtinuā
et indeficientē largitatis eiusdem benefici-
enciā attendat et non in graciarūactiones
et laudes eius erumpat quod nihil deliberet.
De secundo vero certitudinē euidenter facit
diligēter considerata et in conspectu nostro
posita ipsa nature nostre nobilitas ipsiusq̄
viciorū adeoq̄ indecens et dissonans de-
core nobis debito viciorum deformitas et vi-
litas. Nō em̄ possibile est nature nostre no-
bilitatē cognoscentes et intuentes ignora-
re illam ad decorem et perfectionē honesta-
tis et morū laudabiliū natā esse viciorumq̄
turpitudinē nō sine intollerabili sui iniu-
ria et cōtumelia nunq̄ pati et eidē omnino
nihil preter sola vicia inimici. Eam igitur ab-
niti et repugnare vicijs totisq̄ studijs et
sic viribus ad honestatē que decor vite est

compositio que eiusdem est et bono:atio
conan per se debitu est. De tercio vero in-
nata nobis ergo homines alios sociabili
tas atq dilectio nullu veri nominis homi
nē dubitare sinit. Quia ergo opatioē isti
us pfectiōis cetere dispositiones in homi
nibus aut materiales aut quasi materia-
les sunt ad istam pfectionē. Cura autē est
deo rectori vniuersitatis vt ista materialia
sint scdm q materialia sūt hoc ē in dispo
sitionibus suis que sunt circa istam pfecti-
onē. Materialia autē scdm q materialia
nō curantur neq curanda sunt nisi ppter
pfectionē ad quā sunt. Multofortius ergo
cura ē curatori vniuersitatis deo vt ista p
fectio sint in genere humano. Amplius
ymaginabimur ciuitatē aggregatā ex ho
minibus sic pfecte vt tota vita eo_r sit dei
hono:ificēcia et obsequiū tota debitū ho
nestatis officiū. tota aliorum subsidium.
Manifestū ē q comparatione istius ciui
tatis pclare totū residuū hominū quasi sil
ua est ꝛ singuli residui homines qsi ligna
siluatica. Iterū residuū hominū quasi la-
pidicina ꝛ singuli residuo_r quasi lapides
rudes. Ciuitas aūt ista sicut edificiū nobi-
le ac magnificū ex lignis cesis artificiosis-
sime q sculptis atq politis et omni decore
architecture deco:atis singuli vo ciues q-
si lapidea et ligna omni architecto:ica di
ligencia deco:ata. Quod enī sunt tumor ꝛ
to:tuitudo siue curuitas et putriditas in li-
gnis hoc supbia auaricia ꝛ luxuria in ani
mab⁹ ꝛ q rectitudo ꝛ planicies ꝛ firmitas
i lignis seu lapidib⁹ hoc iusticia equitas ꝛ
fo:titudo in animabus. Et qd cementū et
claui ceterēq ligature inter lapides. Et li
gna hoc mutua dilectio et spūales necessi
tudines inter animas hominū seu int ho
mines. Quia ergo iam declarauimus in
tracta'u de virtutib⁹ q virtutes nobiles
quibus solis recte et vt viuendū ē viuitur
desursum tantū sunt ab aucto:e ꝛ largito
re omniū bono_r velut data optima ꝛ do
na perfecta. Manifestū et huius pclare ci-
uitatis solū esse edificato:ē deū et quia tā
topere curat edificato: deus siluā ꝛ lapidi
cinam quas dixim⁹ in culta et lapides ru
des. Multofortius ipm curare necesse est
illud nobile ac magnificū edificiū ꝛ quia
cura ac puidēcia ipsius sunt fo:insece iste
societates et aggregationes hominū seu
ciuitates quātomagis cura eius ꝛ puidē
cia est ciuitas ista pclara ac p magnifica

quā diximus ad quā cetere veluti silue ꝛ la
pidicine sūt. Siue enī in glo:ia suā siue in
vtilitatē hominū intendat diuine sapiēcie
et bonitatis puisio et beneficencia multo
amplius ipm curare necesse ē vt ista ciuitas
sit. Amplius ponem⁹ ciuitatē hui⁹ nō eē et
ponemus vniuersitatē tamē hominū esse
hoc ē ponere solā siluā et nulliū edificiū ꝛ
ponere mineras. id ē argēti fodinas et au
rifodinas esse cū nec aurū nec argentū sit.
Cur si deus huius mineras eē voluit inu-
tiliter omino dedit vires et artem et artifi-
ciū quibus aurū et argentū et eris extrahe
rentur. quātofortius genus humanū qd
tanq minera ē huius perfecti quam dixi-
mus edificij. Nō relinquit in ista materia
litate seu potencialitate quin addat virtu
tem et sciencia et cetera quibus de minera
generis humani pciosa ista metalla ymo
vasa pfectionis ꝛ lapidee pciosi ꝛ viri san
cti extrahātur qui quēadmodum gemme
vernātes atq cho:uscātes sunt ad lapides
cōmunes sic ipi ceteris hominibus pstan
tiores sunt et absq vlla comparatione pcel
lentiores. Amplius ciues ciuitatis pculdu
bio sunt veri nominis homines a deo vt
comparatione eo_r ceteri non homines sed
potius animalia sunt habendi. Ponere
igitur hmōi homines nō esse est quasi au
ferre speciē humanā de medio et ponere
sola bruta animalia esse et iuxta hunc mo
dū ipi soli sunt qui ratione ꝛ intellectu vti
videnī et regi. Ponere ergo gen⁹ huma-
nū absq his ē tanq ponere sine intelle-
ctu. Sicut ei intellectu vnū hoiem vno ho
mie pticulari sic cet⁹ hominū hui⁹ siue ciui
tas in genere humano. Qui quēadmodū
totum regit in homine qd regibile ē ac gu
bernabile intellectu totoq residuo vtitur
ad bonū qd intendit sic cetus iste pfecto_r
totū regit qd generis humani regi se finit
et toto residuo vtitur ad finē quē intendit
hoc ē ad dei glo:iā et suam atq alio_r pfe
ctionē hic cetus vel ciuitas et templū dī. p
pter dei cultū seu hono:ificenciā cui princi
paliter se impendit atq finaliter et ciuitas
ppter saluberrimā pacē ꝛ iocundissimam
societatē quibus sub deo rege scdm sacra
tissimā legem eiusdē viuūt mutuo se inui-
cem adiuuātes sibiq inuicē subseruiētes
humiliter et hylariter et domus dñi dicit
habens dei. Alsverū patrēfamilias in q
singulis victus et vestit⁹ spirituales ab eo
dem prouidentur et ager et vinea ꝛ ortus

cuius ipe plantator ⁊ excultor est incremē
torum qui et fructificationum spiritualiū
largitor solus ē. Dicit̄ ⁊ exercitꝰ ꝑpt̄ belli
cū appatum et assidua certamia cōtra er-
rores ⁊ vicia igit̄ q tēplū istō īgrediūt̄ ita
vt de ipo tēplo efficiant̄ sanctificare necē
hñt ad dei cultū ⁊ quodāmō fieri sacerdo
tes. Sic ⁊ qui ciuitatē istā ingrediunt̄ ita
vt ciues eiꝰ efficiant̄ necesse habēt ciuilita
tē eius suscipe homo ē leges ⁊ statuta mo
resq3 subire. Sz ⁊ qui hāc intrat domum
prisfamilias necesse ē vt obito famulato
seu familiaritate se subdat. Sic igitur qui
agrum istū seu vineā seu ortum intrat ne
cesse ē vt in eo plantet̄ ⁊ radicet̄ omnibꝰ
q3 spūalibꝰ agriculationibꝰ seu hūilis ac
deuotus exponat. Sic ⁊ qui exercitui isti
se agregat necē est vt ꝓpositū bellandum
contra memoratos hostes armaturā sibi
cōgruentē suscipiat. Quicūq3 igit̄ ad hāc
pfectionē nobilē quā diximꝰ deo auctore
adducti sunt huius tēpli sunt sacerdotes
sanctificati ad dei cultū hiꝰ ciuitatꝫ ciues
sunt associati ad iudiciū ⁊ ad iusticia ad
viuendū scdm leges et statuta dei regis.
Huiꝰ domꝰ domestici ⁊ familiares sunt
seruiq3 vernaculi ac filij prisfamilias dei
hmōi vinee ⁊ ortus vites ⁊ arbores sunt
sub cultura agricolantis dei huius exercitꝰ
milites seu bellatores sunt cōtra errores
⁊ hñsici dimicātes sub ducteiā igit̄ mani
festū est quia sanctificatio nccīaria est vt
tēplū istud deo edificet̄ ꝓmū q2 impossibi
le est aliquē intrare nisi sctificatū intrare ī-
quā eo mō quo diximꝰ. Deinde q2 ipsa sā
ctificatio in tēplum istud ingressus nihil
eñ est aliō sanctificatio quā ꝯtaminatio-
nū id ē erroꝝ ⁊ vicioꝝ qbus a deo elōga
mur ablatio donorūq3 et grāꝝ quibꝰ ei
appropinquamꝰ ad colendū ipz eiq3 serui
endū susceptio. Et q2 edificatio ista ē ag-
gregatō ⁊ associatio hoim ad dī cultū atz
seruitiū aggregatio aūt ⁊ associatio non
pōt fieri nisi ꝯmūione visibiliū. Maifestū
ē q edificatio hꝰ tēpli que non est nisi ag
gregatio ⁊ associatio sctificatā ad dei cul
tū atq3 seruitiū non pt̄ aliter fieri nisi san-
ctificatōe visibili siue signo visibili sancti-
ficatiōis. Amp̄. nec aggregatio neq3
associatio spūalis seu colligatio adinuicē
pt̄ eē hoiz siue ꝯmūio illa quā diximꝰ abs
q3 ꝯmūione visibili. Qualr̄ eñ se inuicez
socios hēbunt si se non nouerint eē socios
Qualr̄ āt hoc ꝯgnoscēt nisi ꝯmūiōe visibi
li et signo aliq̄ qō non pōt eē nisi visibile.
Necesse ergo ē sctificatōe visibili edifica-
tionē istā fieri. Amp̄. ⁊ oues eiusdem
gregis signo aliquo visibili dinoscūtur et
ab alijs discernūtur. Sic ⁊ ꝯtubernia mi
litū signis ⁊ sacre edes id est templa apro
phanis seu ꝯuibus domibꝰ seu aggrega
tiōibꝰ hoim certo signo distingui necē est
⁊ singulos sacerdotes huiꝰ tēpli ab alijs
hoibꝰ. Nusq3 aūt ꝯuenientiꝰ hmōi signū
imp̄mitur quo ab alijs discernat̄ seu di-
noscatur q3 in ipa sepatiōe ab alijs ⁊ ag-
gregatōe ad suos. Ibi ergo imprimendū
hmōi signum seu faciendū. Visibili ergo
signo siue ꝯgnoscibili signo trāsferēdi sūt
⁊ introducēdi homines in templū istud.

Ampliꝰ Ois ciuilitas nobilis visibili
aliq̄ signo dari ꝯsueuit ⁊ dinosci sicut ciui
litas romana penula. Ois militia id ē di
gnitas militaris sūt aliquo signo visibili
sicut accinctione gladij. Item ois ammi-
stratiō ⁊ omne officiū sicut thesauroꝝ cu-
stodia traditione clauiū Item ois honor
ois dignitas sic honor regiꝰ aut ipositiōe
corone visibili aut collocatiōe i trono visi
bili. Itē ois hereditas omne donū immo
bile non ꝯsueuit cōferri nisi sub signo vi-
sibili sicut traditione anuli aut alteriꝰ rei
visibilis licz hec oia fieri pñt aliter. Quia
igit̄ ⁊ militaris dignitas spūalis ymo sacer
dotalis honor eēt regiꝰ regni scz spūalis
scz ⁊ eterni in ipa sctificatione tribuit̄ ꝯueni
ens fuit ⁊ hoibus ꝓutile vt sub signis visi
bilibꝰ oia hec q̄ noīauimꝰ hoc ē dignitas
sacerdotalis etiā nobilis ciuilitas ⁊ mili-
tare officiū ⁊ celestis regni hereditas ꝯfer
rent̄. Et hoc primū ꝓpter eruditionē susci
pientiū videlicz vt ⁊ signis visibilibꝰ ista
spūalia tā nccīaria tāq3 salubria ꝯgnosce
rētur ⁊ q̄ alias cognosci nō poterāt cōmu
niter ab in eruditꝭ cognoscerent̄ et cogni-
ta amarēt̄ amata q̄rerentur q̄ sit ab oim
bonoꝝ largitore benignissimo obtineren
tur obtētꝭ deo ad glīaz fruiretur et summo
eīne retributōis merces acqreret̄. Scdo
ad gratitudīez seu ꝺuotiōz. Quis eñ ad
tā sublimia ⁊ a meritꝭ suis tā remota tātā
in debite grē largitate vocari ⁊ assumi se
videat ⁊ nō in diuine bonitatꝫ ammiratī
onē exlandis erūpat. Sublimitas autez
hmōi donorū at- nobilitas signis visibi-
libus cōmunitati hoim in cōmune inno-
tescat. Tertio ad hūiliationē. Quis eñ al
titudinem donorū istorum attēdat Et q̄

longe sunt a meritis suis ꝯsideret τ nō sta
tum infra limites sue puritatis resiliens se
colligat. diuine largitatis bñficentiaꝫ ad
miratis erga se nō abstupescat duꝫ merita
sua nulla aut forte ꝯtraria intuet̃ bñficia
vero se nec posse estimare nec τ cogitare.
Et hec ē vera hũiliatio meritorũ euacua-
tio et atenuatio τ indignitatis recognitio
Utilia est sūt ad roborationē seu cōfirma
tionē suscipientiũ. Quis eni sacratũ se seu
sanctificatũ aio teneat τ non ex hoc cōtra
immũditiã alias execrationē excandescat
quis inunctũ in regē se recolat et non con
tra vilissima neqssimaqꝫ vicioꝝ fuitutē to
tis virib⁹ se accingat Quis militari offitiō
ꝓditum se sciat et armo ignorare ibellēqꝫ
se ēē infideliter ac ignauiter in bello age-
re non erubescat. Quis in ꝓclara ciuitate
honoratũ se gaudeat et euersioni ciuitatꝭ
sue seu ciuiũqꝫ aliꝫ calamitati opponere
negligat legesqꝫ ei⁹ ac iura ꝓvirib⁹ non
defēdat. Quia ergo signa visibilia ista q̃
miteratum⁹ marie memorys hominũ in-
figit aut imprimũt τ fortes ymaginatōes
inducit in qb⁹ q̃ttuor affectiōes mēorate
τ excitatur et adiuuātur manifesta est eñ
necitas τ vtilitas hmōi signoꝝ appet et ex
hus q̃ dixim⁹ qꝫ ingress⁹ in hanc ciuitatē
sanctificatio ē ingressus qualē descpsim⁹
q̃ sanctificatiōe ois execratio exuitur τ de
ponitur quēadmodũ i ingressu in structu
ram ois tumorositas τ ois ineq̃litas lapi
dũ deponit̃ aliogn in illã non admittun-
tur. Quēadmodũ frondositas lignoꝝ ac
tortitudo ac tortuositas aliaqꝫ omnia q̃ li
gna edificiis inepta faciũt nisi oino eent
amota in ipo ingressu in edificiũ necario
deponit̃. Sic τ ipo ingressu isti⁹ edificij
ad similitudinē τ ꝓportionē q̃s supra expsi
m⁹ fieri necesse ē possibile quidē est aucto
ri oim bonoꝝ absqꝫ signis visibilib⁹ san-
ctificare q̃s voluerit τ hoc iã aliquociēs fe
cisse dinoscit̃. Qꝫ si in oibus faceret ita qꝫ
nullus de sanctificatōne alterius quicq̃
sciret eēnt ois ac sanctificati quēadmodũ
si eēnt oēs ab eodē p̃re geniti τ ignorarēt
se frēs pirent ergo inter ipos fraternitas
amor fortissimus τ naturalꝭ societas q̃ vin
culo fraternitatꝭ cōstringit ois naturaliter
Sic et in sic sanctificatis periret amor gr̃e
fortissim⁹ quo viget et viuit spũalis socie
tas q̃ velut cementũ et ligatura fortissima
spũalis edificij ē. Quēadmodũ eñ sic ge-
nerati hoīes vt dixim⁹ nihil potius inui-
cē herērēt q̃ᵃ ad alios hoīes nec in vnũ ge
nus aut domũ cōuenirēt siue familia aut
tribũ. Sic eomodo sactificati q̃ dixim⁹
eēnt velut lapides dispersi nulla ligatura
societatis inuicē se tenētes Amp. quia
cultus diuin⁹ palã debet eē publicusqꝫ τ
manifest⁹. Si eñ regibus qui vtiqꝫ non
nisi ministri sunt τ regni ipius palã τ pub
lice impēdendus ē. Amp. tēpla τ pala
cia publice edes sunt τ manifeste palam
Quareqꝫ τ publice edificāde impossibi-
le ē āt in abscōdito edificata q̃ necesse hꝫ
in palã eē. Necesse ē templũ dei et summi
regꝭ palaciũ palã edificari ergo visibilib⁹
opibus. Non aũt edificat̃ nisi sanctifica-
tione nec eius edificatio ē nisi sãctificatio
Uisibilis ergo sanctificatiōibus necesse ē
ipm edificari Uisibiles ergo sanctificatio
nes sacra vocam⁹. Hoc ē sacratiua seu sa
crantia signa necesse inqꝫ necessitate indi
gentie n̄ re nō necessitate ineuitabilitatis
aut necessitate coactiōis. Amp. deru-
re τ vita rusticana ad ciuitatē trãseũtibus
τ ciues effici volētibus necesse est mores
agrestes τ habitationē deserere ciuitatēqꝫ
qꝫ inhabitare ciuilesqꝫ mores τ vrbanita
tē ciuilē atqꝫ sectaũssima assumere. Qꝫ igit̃
rus ē τ vita agrestis ac rusticana status ac
vita infideliũ q̃ntacũqꝫ laudabilitate mo
rũ polleat comparatione pfectiōis nobiles
τ eminētie ciuiũ ciuitatꝭ sanctificate de q̃
loquimur τ barbarism⁹ τ quicqd decoris vi
detur hr̃e vita hũana ad decus excellētiã
istã manifestũ ē q̃ntã mutationē fieri op̃-
teat in trãsitu quo deforis siue aliũde in
ciuitatē istã intratur. Juxta hunc modũ et
ciuitatē istã velut mēbra gratuita societa-
te sibi inuicē colligata siue cōpacta volũ-
taria qꝫ sub fumo e sibi inuicē sub mistrã
tia. Manifestũ est intueri volētibus Qꝫ er
go hmōi corpus corpe hũano seu quocũ
qꝫ alio absqꝫ vlla cōpatione et in se nobi
lius ē et iō honorificetius et inuicē hoib⁹
vtilius atqꝫ salubrius. Cura aũt deo est au
ctori oim corp⁹ culicis aut musce siue for-
mice vnius siue etiã succōis tãtope et edi-
ficare et in mēbris ꝯgruētibus cōpingere
Quãto ergo fortius cura erit eidē corpus
qđ dixim⁹ edificare atqꝫ ꝑficere ex q̃ o ptet
vt nō minori mutatiōe trãseat in corpus
istud seu id qđ nutriri et augeri hꝫ trãsfor
met̃ in mēbroꝝ ipsius quã cibus nature in
nutrimētũ corpis aialis seu etiã mēbrorũ
eiusdē. Amp. regnũ ipius regis regũ

euidenter remaneret in completũ notabi
li atq3 magna sui parte mutilatũ si ciuitas
ista deesset cũ in altera parte hominũ nõ
negent aut imperet nisi forsitan ad modi-
cũ dux magis vicus suis et cõcupiscencijs
obediũt quã eidẽ et scõm volũtates suas
ac traditiones potiusq3 scõm leges ipius
viuũt. Amp̃. templo quale diximꝰ nõ
existente nullus relinquit cultus eius nul
la honorificẽcia seu glorificatio ab homi-
nibus nulla aut pmodica regraciatio bñ-
ficiorũ ipius hoc aũt ẽ qd habet genus hu
manũ pcipuũ et saluberrimũ et velut toti
us sue pfectionis cumulũ scilicet dei cultũ
et honorificenciã et rectitudinẽ atq3 decorẽ
legis directã et cõpositã vitã. Deinde nul-
la relinquit via recõciliatiõis ad ipm seu
reuersionis cũ non sit possibile reuerti ad
ipm nisi p gratũ et acceptũ ei cultũ. Seqt
tandẽ humanarũ rerũ cõfusio extrema vt
honestas virtutũ omĩno deleat 7 solis vi
cijs seruiatur ea que sola fiunt et curentur
ab hoĩbus quibus offendatur deꝰ et sub
lata via recõciliationis atq3 repropiciatio-
nis vt diximus genus humanũ ineternũ:
absq3 vlla spe miserationis subuertat ex
quo relinquitur vt nõ solũ vane cõstitue-
rit filios hominũ sed in suppius cõtume-
liã et in eorũ damnationẽ et mortẽ. Cum
eñ vita viciosa tota sit in dei contumeliã
tota in viuentiũ pditionẽ 7 mortẽ manife
stũ ẽ q: sublato dei cultu quo solo vtrq3
occurritur nõ restant de vita humana ni-
si deo cõtumelia et hominibus mors 7 p
ditio eterna. Redeamus ad id in quo era
mus et dicamus q3 quia sacratio seu sanctifi
catio ingressus ẽ in templũ seu in ciuitatẽ
et in corpus qd diximus 7 nisi designatio
ne visibili fieret perirent vtilitates quattu
or quas supra nominauimus. Signũ aũt
visibile quo maxime spũalia 7 inuisibilia
ostenduntur cõmunitati hominũ. Illud
ẽ qd maximã similitudinẽ habet cũ illis q̃
similitudo etiã vsq3 ad cõmunionẽ nomi
nũ interdum venit sicut lux visibilis cũ lu-
ce sapientie pp̃ter quã similitudinẽ etiam
nomen lucis cõmunicat. Sicut et calor ex
terior ignis 7 ardor ad amorẽ se habẽt in
xta hunc modũ ablutio vnctio et afflatio
seu aspiratio exterior atq3 visibilis ad ablu
tionẽ interiorẽ 7 aspirationẽ spirituales 7
inuisibiles se habere manifestũ est. Qua
re sanctificatiõibus internis ac spũalibus
ista exteriora adhiberi signa vel similitu-
dines decẽs et vtile esse dubitare non po
test. Amp̃. cũ ista ciuitas in spũalibus
et inuisibilibus materiali seu litterali ciui-
tati in suis visibilibus corpalibus ac tpali
bus adeo silis sit vt ista istius exemplum
ymago et liber quodammodo dici possit
Manifestũ ẽ vt quẽadmodũ in illa fu
erint donationes iustificatõẽs et honora
tiones seu pmotiones sic et in ista. Certũ
autẽ est q illa ibi fiunt signis quibus dixi
mꝰ ergo 7 adhuc hic eo mõ fieri oporteret
quẽadmodũ et ibi cũ et eedẽ rationes et
hinc et inde subsint iudices ergo rectores
spũales omĩs etiã generis magistratus i
ista ciuitate eẽ oportet quẽadmodum et ibi.
Amp̃. camerarios et distributores seu dis
pensatores diuiciarũ seu donorũ spiritua
liũ quẽadmodũ et ibi et sicut reges seu re
ctores ciuitatũ ministros habẽt atq3 dispen
satores q̃ oĩa bona eorũ habẽt in manibꝰ
qui rationẽ reddunt regibus de omĩbus
et illis omnes inferiores atq3 minores dis
pensatores sic et ciuitatẽ istã maximũ vnũ
dispensatorẽ seu maximos multos habe-
re necesse ẽ quibus oĩa dona spũalia et di
uitie cõmisse sint hic est quorũ ministerio di
stribuãtur qui et regi vniuersali de omni-
bus illis rationẽ reddant quibus 7 inferi
ores oẽs dispẽsatores suarũ amministrati
onũ rationẽ reddãt pp̃ter hoc necesse ẽ ci
uitatem istã habere et clauigeros et ianu
tores precones duces iudices 7 magistra
tus et alia hmõi. Amp̃. sicut vestimen-
ta aduestitiones et ornamenta adornati-
ones et munimenta admunitiones sic sa
cramẽta ad sacrationes. et generalit omne
id qd nõ sine alicuius adhibitiõe siue ap
plicatiõe pfici habet aliqua actio ad ipsã
actionẽ siliter se habet. Quẽadmodũ ergo
cuicũq3 et qñcunq3 et vbicũq3 necessaria
est vestitio illi et tũc ibi necessariũ ẽ vesti
mentũ sic cuicunq3 qñcunq3 et vbicunq3
necessaria ẽ sacramẽto et sacramẽtũ nõ a
fili et a pportiõe tantũ. Sed ex illa radice
quã diximꝰ q̃ ẽ pposiito p se nota 7 tradit
p seipam stans et fixa. Cur aũt sacramẽta
aut signa visibilia sint adiũcta aut illa ha-
bere debeãt vt iã diximus veritamẽ sacra
menta signa visibilia diximus intra ppri
etatẽ locutionis ita vt visibilia intelligant
quemadmodũ monachus niger 7 albus
plerũq3. Interdũ eñ ipm sacramentũ visi
bile ẽ sicut ipa forma sacratissime euchari
stie visibilis ẽ neq3 ordo neq3 matrimoniũ

um neq; baptism⁹ in seipis visibiles sunt. et ppter hoc caute intelligẽdũ est q sacramenti dia cõsueuit visibilis forma vel visibile signũ. Amp. q non melius eru diri poteram⁹ ad ignota quas p nobis notissima et vsitatissima. Ad cognoscẽda ergo spũalia lauacra et lauatões spũalia vngenta et vnctiones spũalia illumiamenta et illuminatões spũalia indumenta et indutiões et cetera hmõi non meli⁹ erudiri poteram⁹ q p visibiles hoz similitudĩes et designatiões. Res aũt suis designatiõibus puigi consueuerũt in donis immobiliũ et donatiõib⁹ in honorib⁹ et honoratiõibus in magisterijs et magnificationib⁹ vt ita loquamur. Simul enĩ cõsueuerũt datio anuli et rei per anulũ signate datio corone et regis datio magisterij et libri datio prebende librã; et panis datio clauis et thesaurizare et adhũc modũ de alijs. Conueniens est ergo vt cũ vnctione visibili inuisibilia et ita d alijs. Amplius q sanctificatio opus immediatũ ẽ diuine omnipotẽtie et virtutis neglecta autem et inhonorata diuinitatis merito auertitur ne assit negligẽtibus et nõ honorantibus similiter ingratis et non cognoscẽtibus sic et presto est et adesse inuocantibus honorantibus atq; adorantib⁹ et gratias agentibus Negligit autẽ et omnino non honorat qui nec inuocat maxime ad illud quod solius ipius opus ẽ clemẽtie ac magnificentie ipius donũ. Quia ergo sanctificatõ est opus solius diuine virtutis ac misericordie ad illud maxime inuocanda est ne non inuocata merito dedignetur adesse. Manifestũ ẽ ergo ad omnem sanctificationẽ que ministerio hoim fit inuocãda eẽ diuina virtutẽ atq; clementiã. Et si tpalia etiã ista nõ rogatus tã multis et tã; multotiẽs largit. Et his qui non solũ gras non agunt sed inde armant in ei⁹ ptumelia destruẽtes. Primũ insemetipis virtutẽ honestatẽ atq; decorẽ. Deinde in alijs p virib⁹ impugnãtes dei cultum et honorificẽtiã quanto magis amatorib⁹ ac seruitoribus suis inuocat⁹ atq; rogatus spũalia dona pstabit q dino sunt ad honorẽ et gloriã eius pcipiẽtibus aũt ad salutem et vitã. Amplius. Manifestũ ẽ solos ciues huius ciuitatis sanctificate quã diximus deo eẽ placitos seu acceptos. Soli enim ille glorie ipius inseruiũt et iuxta beneplacitũ ei⁹ omnia facere soli studẽt atq; conant. Soli ergo digni sunt vt precibus et inuocatiõis eorum assit exauditor deus. Ceteri aũt hominũ non vt veri homines viuũt imo pene tota vita eorũ aut dei ptumelia ẽ aut aliorum hominũ iniuria aut dehonestatio seu ingnatio ppria. Amplius. vota et desideria hmõi hominũ precesq; et petitiões raro vel nũq sunt de his que deo et beneplacita sũt sibiq; et alijs salubria. Cum ergo nec ipsi digni sint exaudiri nec ea q petunt digna fieri manifestũ est precibus eorum et votis deum adesse non debere. Necesse est ergo hanc solã deo esse dilectã ciuitatem ciusq; votis et precibus semp adesse diuinã virtutem atq; clementiã. Et quia vota eius et preces post dei gloriã et honorificentiaz maxime sunt ipa sanctificate vel obtinenda eam non habentib⁹ aut confirmanda et augenda iam illã habentib⁹ necesse est precibus et inuocatiõib⁹ huius ciuitatis eã sanctificari pro quibus ea fundẽt nisi rebellione et ptinacia malicie sue aut desidia et negligẽtia sua hoc ipi impedierit. Preces aut et inuocatiões ipius diximus siue quas ipa totas p semetipam facit siue que ex parte eius et noie fiunt.

Postq aũt iam declarauim⁹ ciuitatem hmõi debere eẽ que merito et deo dilecta et sanctificata dicenda ẽ et dedim⁹ causas in hõc videlicet dei gloriã siue honorificẽtiã et hoim pfectionẽ qua impossibile est vniuersaliter eos puari et q nõ decet diuine sapiẽ pruidentiam negligere aut ptinere maxima et nobilissima et tã studiose curare minima atq; vilissima atq; nulla ex pte illis pparanda. Et q non ẽ possibile naturã cuiuscũq; generis in sua materialitate et potẽtialitate remãere vniuersalr ita vt ex nulla pte sui pficiat. Qd vtiq; eẽt in genere hũano si ista pfectio nõ inueniret in eo. Adiecim⁹ et q regnũ eius p magna et nobili sua pte detrũcatũ eẽt ac mutilatũ si ista ciuitas ab eo deeẽt. Deinde q genus humanũ magis in sui ptumeliã et in pprium interitum creasset vniuersalr si istã pfectionẽ ei non apposuisset. Post hec q̃ntra confusiores humanas sequeret etiã insinuauim⁹ Diximus etiã q per se debitum ẽ vt ei q deus est sit templum. et quia rex est regnũ et quia dominus domus est et q in templo eius debet esse cultus eius et sacerdotium. et alia cultus eiusdẽ debet esse lex ipi

us et magistratus et iudices et precones
v atqꝫ diuina ac spũalium dispensatores
instar ciuitatis forinsice in suis forinsecis
id est tēpalib⁹ bene disposite. Et iuxta hoc
consequens est vt in hac ipa domo sit fa-
milia ordinata ꝛ varia famulãtuũ officia
ita vt ibi sint ꝛ panifices ꝛ pincerne ꝛ da-
piferi hmōi ceteri. Fecim⁹ et insinuationē
de exercitu de bellico apparatu ipius. Ostē-
dimus etiã qꝛ acquisitio ciuitatis huius
ciuitatis acquisitio ē perfecte iusticie ꝛ sub
limis ac p̄clare vrbanitatis morumqꝫ no
bilium quibus sub deo rege ꝛ rectore mi
litatur eiqꝫ viuitur ꝛ qꝫ in adeptōe ciuita
tis necessario deponit̄ omnis morum ru
sticitas ꝛ viciorum impositio. Dixim⁹ eti-
am qꝛ in ingressu tēpli istius induit̄ sancti
tas ꝛ deponitur omnis ꝓphanatio ꝛ oē
qꝺ a famulatu ꝛ a familiaritate dei nos
vel auertit vel elongat ꝛ quia in ingressu
huius domus tã dei famulatus quam ei
us familiaritas siue domesticitas suscipi
tur ꝛ in ingressu istius exercitus vires ꝛ ar
ma contra hostes spirituales ꝛ vicia dan
tur ingredientibus. Adiecim⁹ etiã quia h⁹
templi cōsecrator ꝛ edificator huius ciui-
tatis aggregator ꝛ adunator est solus de
us sic hui⁹ aggregator ꝛ p̄parator et dux
est ipse solus adiecim⁹ etiam qꝛ adunatō
ꝛ associatio hoim in cõmunitate ipoꝝ non
p̄t fieri nisi in cõmũione visibili ꝛ ꝓpt̄ hoc
cõmũionē visibiliũ signoꝝ adunãdos eos
esse intrantes in ciuitatē istã. Impossibile
fet em̄ q̄zdiu ōnegiaus est nob aspectus
inuisibiliũ nostroꝝ id ē interioꝝ nos adu
nari in societatē quãcũqꝫ ita vt ex nobis fi
at vel exercit⁹ vel familia vl' ciuitas vna
vel eccl'ia vna nisi cõmunione aliq̃ vel si-
gno visibili vbi etiã exempla posuim⁹ de la
pidib⁹ dispersis ꝛ ō fratrib⁹ fraternitatē
suam ignorãtib⁹. Dedim⁹ etiã causas et
vtilitates q̃tuor signoꝝ visibiliũ ꝛ diximꝰ
qꝛ illa cõueniētiora sūt nr̃e erudiꝺōi in pte
ista quem maiorē habēt sĩtudinē cũ inuisi
bilib⁹ seu spũalibus ad quoꝝ cognitionē
cõmũitas hoim non nisi per visibilia p̄ōt
cō iungere in statu vite p̄ñs. Et diximus
qꝛ visitatis ꝛ certis apud nos nobisqꝫ no-
tissimis sĩtudinibus maxĩe erudiēdi su-
mus eo qꝫ per maxime nota ad ignotoꝝ
noticia maxime cõueniētius cõuenit. Et qꝛ
intentio sacramentoꝝ duo cõtinet videlꝫ
sacratione ꝛ designationē ita vt sacramē
tũ in sacratiua designatio sit aut designa
tiua sacratio per se aũt nota sit necessitas
ꝛ vtilitas sacratiōis stabilite ante sūt de
signatiões vtilitatibus ꝛ rationib⁹ quas
iam diximu⁹. Stabilita etiã est cõiunctio
designationũ in his que ia dixim⁹. Sta
bilita ergo ē tota rō sacramentĩ in eo qꝫ sa
cramentũ. Q' siquis dixerit qꝛ hmōi ciuita
tem impossibile est esse scđ'am naturaꝫ ꝑ
modum affectiōis verum dicit quia reue
ra impossibile ē naturã humanã hanc ꝑ
fectionē attingere humano affectu. Nihil
em̄ potest naturaliter vltra se seu supra se
ꝑfectio aũt ista supra naturã ꝛ vltra natu
ram est ꝛ sup eam desursum descendēs a
p̄mo fonte vniuersaliqꝫ bonoꝝ. Quauiꝫ
magis naturale ē omnib⁹ hoibus hoc ē
nature eoꝝ magis cõgruēs vt ipm fontem
bonoꝝ in p̄mis ꝛ maxĩe diligat cõsequent̄
aũt alia ꝓpter ipm cũ manifestũ sit vnũ
quodqꝫ diligendou ad id ꝛ ꝓpt̄ id diligē
dum eē ad qꝺ ꝛ ꝓpter qꝺ ipm est. Omĩa
aũt ad ipm sunt ꝛ ꝓpter ipm ꝛ hoc est ad
gloriã ꝛ ꝓpt̄ gloriã ipius Dubiũ ē nō vꝫ
oĩa alia diligēda eē hominib⁹ ad ipm et
ꝓpter ipsum ꝛ ꝓpter hoc in p̄mis seipsos
ꝛ sua omnia cõsequēter conuertere debēt
in eius obsequiũ ꝛ honorē. Quanta aũt
beniuolētia seipsos adinuicē adiuuare ꝛ
amplexari debeāt tria indicãt euidēter p̄-
mũ indigētia qua se naturalr̃ mutuo idi-
gēt. Potētissim⁹ em̄ ac ditissim⁹ inter ho
mines extremo artifice ac vilissimo opus
hꝫ scꝫ fabricatore acuũ ꝛ cesore fusoꝝ. Et
generalr̃ nulli est reptre qui multis opi-
bus et opib⁹ alioꝝ non egeat et ideo nō
min⁹ pauperes diuitib⁹ nō indigere quaꝫ
ecõuerso dubitare nō potest nisi cecutiēs
mēte siue cecus. Scđm vero ē innata no-
bis semia bonaꝝ affectionũ vni⁹ cuiusqꝫ
in alios. Hee sunt amor alieni boni ꝛ cō
passio alieni mali gaudiũ de alieno bo-
no et affectiōes semina vocam⁹. cõpassio
nes ꝑfectiōis que est in ciuitate qua dixi-
mus. In viris em̄ ꝑfectis ad illũ animuꝫ
cõuenit vt cōpassio ipam mortis passionē
supet sic qñqꝫ ex cõpassione alioꝝ etiã in
mortem se tradit vt alijs ꝑcatur. Semia
āt sunt iste affectiōes ꝓut innata sunt no
bis velut arbores nobiliũ fructuũ hoc ē
sublimiũ opuꝫ feraces cũ ad summũ sue
ꝑfectiōis educte fuerint diuie grẽ largita
te. Terciũ ipsa eēncialis societas q̃ in spē
vnũ sunt. Si em̄ societas mēbroꝝ atꝫ cō-
pago q̃ ill' associãs ē ꝛ ab accidēte ea adeo i
uicē sic astrīgit vt tãta sibi cõmpatiudīe sub
uniãt sese inuicē defendãt alteꝝ ꝓ altero

piculo dipeū opponat vt ꝑ odꝰo manus
cū inter ea tāta sit natura diuersitas ⁊ etiā
contrarietas quanto fortius ipsa essen-
cialis hoim societas quā diximus vincet
contrarietatē ac diuersitatē que illis affo-
ris est ⁊ ab accidētibꝰ ⁊ astringet eos atꝫ
colligabit beniuolētia completa in edifi-
catione ꝑdari ac nobilissimi corporis quod
diximꝰ ciuitatē cui corpori ꝓpter nobilita
tem et excellenciam suā non aliud decꝫ eē
caput quā deū non aliū spiritū viuifican
tem ipm hac vita quā diximꝰ. ⁊ in tres ra
mos extēdimꝰ qua spm dei hec ē vita quā
vocamus grācie vita nature supra omnē
comparatione prestantior: huiꝰ vite donū si
non largitor bonorꝫ isti corpori daret cor-
pus sibi congruū ab ipo non ꝓcederet ⁊
seipm maiori glorie sue pte dfraudaret ⁊
officiū largitatis prout sibi congruit non
impleret maioris nanqꝫ glorie est deo in
tanta infirmitate in tanta rebellione viti
orū et demonū in tanta cōtradictiōe et re
pugnacia hominū vita sancta ⁊ iusta an
gelorū hic eēm et victoria est et admiratio
virtutis sue ꝓpter sue beneficētiā largita-
tis. Quid eēm victorie potest eē vbi nullū
bellū nulla omnino repugnātia. Et sicut
comedere et bibere gustu suauissima ni-
hil admiranōiabꝫ in sanis et sanū pala-
tū habētibꝰ. Sic multo incōpabilr come
dere panē vite omne delectamētū ⁊ oēm
suauitatē saporis in se hñtēꝫ ⁊ bibere tor
rentē inestimabilis ⁊ incogitabil' volupta
tis omino nihil hꝫ ꝟtuose ammiratiōis.
Mirabilia aūt huiꝰ ciuitati' nos causa bre
uitatis trāsimꝰ. Qꝫ aūt supra diximꝰ totā
vitam ciuiū ciuitatis huiꝰ dei honorificē-
tiam eē siue obsequiū totum ꝓprie ꝯgru-
entie officiū totū aliorꝫ hoim subsidiū ita
intelligi volumꝰ vt ista tria in ea ꝑualeāt
⁊ ꝑdominētur fortassis eēm non contingit
in vita ista omnē cogitatiōnē omnē affecti
onē omnē locutionē et opacōnē in tribꝰ
istis expendi quā ꝙ diuine omnipotencie
hoc facere nec impossibile nec difficile sit
Et qꝫ ingressa ciuitatis istiꝰ oē quod eius
ciuitati contrariū est deponit. et omne
quod foras eicit aut foris detinere potest
exuitur et libertas eiusdē ciuitatis suscipi
tur. Hoc aūt est plena iustificatiō manife
stum est quia introductio in istam ciuita
tē plena iustificatio ē et introductio est in
istud tēplū plena sanctificatiō siue sacratiō
⁊ introductio in istō corpꝰ plena vificatio
ab ingredientibꝰ ergo descēdat oīs execra

tio oīs iniusticia oīs mors viciorꝫ et pctōꝝ
ꝑnceps ergo efficiūt' scitatis tēpli huiꝰ ꝑ-
ncipes iusticie et libtatis ciuitati' istiꝰ pnci
pes vite corꝑis hꝰ efficiūt' ingredientes sic ꝑ
ncipes falsitatis et salutꝰ dei prissami-
lias q introducit' idomū isti ꝑncipes ar
mature ⁊ totꝰ bellici appatꝰ q assumūt'
ad hec vt sit ꝺ exercitu isto. Si qs aūt dix
erit qd erit si forte deꝰ ꝑ semetipꝫ sua beni
gnitate alicui infuderit oīa dona gracia-
rum istarū in quibꝰ consistit ista ciuitas
preclara et hoc nullo homine adhibente
foris aliquid ministeriu nunquid iste nō
viuit de spiritu corporis huius vt alia mē
bra. Est ergo de corpore eodem modo et
domesticus dei ⁊ ciuitatis istiꝰ ciuis ⁊ hoc
vtiqꝫ verū est licet non habeat' aut repu-
tetur ciuis. Dicimꝰ eēm de illo quia si scit
vel credit ciuitatē istam esse ⁊ non ꝓhibe
atur impossibilitate aliqua aggregare se
ciuitati isti expressa ꝓfessione et euidenti
susceptione legis ⁊ iudiciorū ciuitatis ipi
us se agregabit eidē omnis generis eēm
homines similitudo morū sociat et adunat
quēadmodū similitudo naturarꝫ alia aīa
lia. Qꝫ si neglexerit aut ꝯtēpserit videlicet
se aggregare atqꝫ adunare huic sancte so-
cietati ⁊ manifestū est illum iam non ptī-
nere ad illam. Si eēm ptineret ad ipāꝫ nō
ꝯtēneret ad ipāꝫ exsilitudie cū ꝑtinētia ad il
lā ñ sit nisi silitudo ⁊ ꝯformitas in scitate
⁊ iusticia ⁊ cetera morū laudabiliū hone
state. Similitudo autem ⁊ conformitas
morū necessario ꝓhibet ipm a segregati
one a suis similibus. Preterea si nec vult
iste haberi nec reputari vt ciuis ciuitatis
istius aut hoc ē et superbia aut indignati
one per que iam foris est ⁊ prohibet' om
mina esse ciuis aut ex metu aliquo alio ⁊
ipse metus ⁊ similiter ipsum eē ciuem nō
patitur. Jam eēm corde negauit donum ꝗ
metuit haberi vel videri vel ꝯfiteri vel co
fiteri non audet cultū eius quē sola ciui-
tas ista eidē exhibꝫ vel impendit. Si quis
aūt dixerit quid ꝓdest videri vl' haberi ci
uem ciuitatis illius. Dicimꝰ ꝙ multū per
oēm modū. Primū qꝫ hoc est deo ad glo
riam sꝫ inter dei hostes inter cultus eius
ac religiōis eius ꝑsecutores deū ꝯfiteri et
illa ꝯfiteri. Scd̄o ē et spēalis ⁊ expssa ami
cicia ⁊ honorꝫ ꝯmūicatio ab illis q hec vl'
n ouerint vel crediderint non eēm ꝯmūica
bunt bona que solis amicis commūica-
do sunt nec exhibebitur amicitia que so-
lis amicis exhibenda est ei qui nec fatur

nec creditur amicus eē. Quēadmodū ad cōmunionē hereditatis tue vel pticipatiōnē nullaten⁹ admittes eū quem nec scieris nec crederis frēm tuum eē. Vides ergo quantū cedet deo ad gloriā quantū hominib⁹ ad conciliandū inter eos factā amiciciā ad cōmunicādam inuicē mutuā beneficentiā haberi manifeste ciuē ciuitatis istius ⁊ apte pfiteri sanctā ciuitatem Quantū aūt omnesqui foris sunt inimici sunt ciuitatis istius vtpote amici vel serui potius viciorū. Et hec siquidē si adulti sūt boniqꝫ et mali capaces et eo ipso inimici dei quo cultū ⁊ religionē ipius in semetipsis destruunt ⁊ eo ipso necessario illū in aliis persecūtur. Manifestū ē eos qui in ciuitatē istam ⁊ ad eius ciuilitatē assumūtur quasi ab hostib⁹ ad pacem ⁊ amiciciam dei redire ideoqꝫ eos expsse ab hostibus recedere atqꝫ cum deo ⁊ eius ciuitate pactum inire fedusqꝫ ⁊ amiciciā firmare verba ista. Abrenuncias sathane ⁊ oībus pompis eius quid aliud sonāt qꝫ recedis ne ab hostibus dei ⁊ omnibus actionibus eorū operibus quibus ipsum impugnāt. Deinde cū interrogat vis christianus esse. quid aliud ei dicitur nisi vis subire ⁊ tenere legem ⁊ seruare mores ciuitatis istius que xpianitas vocat. Que omnia cū pmiserit ⁊ firmauerit. Quid restat nisi admittatur ad dei pacem ⁊ amiciciam ⁊ ad ciuilitatem istā nobilem ⁊ cōsorcium sanctorū. Ei aūt qui ad pacem et amiciciā vere recipit nihil eidē nec vindicte apte recipiēns reseruat plenam ergo remissionē consequitur. Amplius si ille totaliter recedit a culpa ita vt nihil eiusdem retineat vel reseruet necesse est iustum iudicem deū totaliter recedere ab ei⁹ pena ⁊ nihil eiusdē eidē ipostea reseruare. Hic aūt intelligimus penā vt penam et vindictam qꝫ impossibile ē deum amico iā facto recogitare. Aliud enī est dicere qꝫ pater flagellat filium aliud est dicere percutit inimicū. Scim⁹ enī amicos dei ab amantissimo ac misericordissimo pre dō mala ista penalia recipe et hic non vt penā seu vindictā iracūdie sed magis vt correctōes ⁊ medicamēta stulticie et adiumēta virtutis vt male actōnes siue fabricationes et tūsiones siue ablutōnes et candidatiōes Hec aūt nisi delirus atqꝫ insani capitis vnqꝫ diceret persecutiōes seu vindictas. Quis enim dicet fabricatiōes vasorum ⁊ malleationes metallorū vindictas esse aut persecutiones eorū. Si quis autē dixerit q in neutrū possunt qui sic veniūt Dicēdo se recedere a viciis ⁊ demonibus cū non recedant ⁊ se velle inire fedus ⁊ amiciciā cū deo ⁊ ciuitate eius cū adhuc corde inimici perseuerent. Dicimus plane qꝫ isti a sancta ciuitate longius se faciūt quā erāt ante. pristine enī elongatiōi que non erat nisi peccata ⁊ vicia eorum addunt elōgationē aliam videlicet simulatiōꝫ ⁊ mēdacium. Quāto enī amplius peccāt tanto lōgius ab ea fiunt ⁊ hoc ē quia q̄nto magis peccatores tanto eidē dissimiliores. Ipa aūt dissimilitudo morꝫ ipsa est elōgatio ab ipa ciuitate. Et qꝛ ciues ciuitatis istius non solū serui dei sunt sed etiā filii gratie ⁊ adoptiōis iure et merito expectātes regni celestis hereditatem cuius immobilissimā possessionem post hāc vitam ppetuo habeāt. Manifestū est quia ista recōciliatio quam dixim⁹ ad deum ⁊ ciuitatē suam veniētiū nihil aliud est quā susceptio eorum in filios amicos famulos et domesticos. Manifestū est ergo nihil ire aut dānationis eisdem esse. Amplius si quid ire reseruat vel odii esset dimidiata pax ⁊ amicicia pterea pdiciose ⁊ fraudulenter ageretur cum eis vtraqꝫ rependeret. Amplius nec inter hoies repit ista varietas ⁊ si inueniret detestabilis esset atqꝫ damnabilis vt amicus integer ad amiciciā dimidiā reconciliet quanto ergo forcius diuine bonitatis pfectionē nō decebit ista dimidiatio. Amp. ipsa forma qua veniūt fic nisi qui credūt se lōge a deo fuisse que elōgatio vt dixim⁹ nō est nisi ipsa dissimilitudo q vel est ipse peccata vel ex peccatis. De regione illa dissimilitudinis non veniunt nisi qui illā deserūt nec deo reconciliātur nisi quibus indulget nisi reconciliantur nisi quibus indulget. Non enim indulget nisi recognoscētibus ⁊ veniā petentibus. Non petit aūt veniam nisi qui se deliquisse cognoscit. Qualiter autē obtinebit qui eam petere negligit aut dedignatur. Venientib⁹ ergo ista duo necessaria sunt videlicet recognitio peccatorū ⁊ venie postulatio qꝛ nec illa deserit qs in quibus se non cognoscat peccasse sibi nec illa ignosci postulat ⁊ ista ēē exteri⁹ sibi visibilr seu sensibilr nccaria ē non enim admitterentur a ciuibus in ciuitatem istam introducentibus, nisi qui

cives effici vellet τ cum deo τ eius ciuita-
te pacē eos facere velle atq; ab inimicis
ei ɔvelle recedere in eis apparuerit ei hoc
firmissima ꝓmissiōe declaratū est ergo τ
stabilitū φ venientib⁹ ad deū τ eius po-
pulus effici volētib⁹ necessaria ē exterior
recognitio peccatoꝝ nō solū interior τ ex
p̄ssa noie postulatio exterior;q; negatio
hostiū siue recessio ab ipis. Nec non pro
missio sed ꝓfessio legis τ moꝝ ciuitatis st
ue populi ipius quib⁹ si substātie veritas
interi⁹ vere intrat. Alioqn lōgius se faci-
unt. Manifestū est etiā ex hys φ primo sa
cramento efficit ingressus primus τ φ eo
patratur plena sanctitas tēpli dei τ plena
iusticia ciuitatis ipius τc. que noiauim⁹
Et qm̄ qui venitīt nec dū intus sunt non-
dū digni sunt vt qd̄ petunt obtineāt τ di-
gnū τ iustū ē vt in hoc a toto dei pplo ad
iuuent vtiq; φ orōnib⁹ suis obtinere nō
sufficiūt eisdē amicoꝝ dei orōnib⁹ impe
tretur vel si forte p dei grām añq; intrēt vi
sibiliter ciuitatē istam veniā delictoꝝ obti
nuerit alia dona spūalia orōnib⁹ diuini
nois inuocatiōib⁹ sup ipos factis augmē
tant cōfirmatio ipoꝝ eisdē obtineat. Mo-
dis ergo oibus necce est vt qui admittūt
aut assumūtur ad sanctoꝝ ꝯsorciū vt cum
orōnibus τ diuini nois inuocatiōib⁹ fiat
Non em̄ solus deus ē q introducit in hui⁹
ꝯsorciū. Solus spūs est qui vitā grē inq̄s
venit extēdit. Solus dona sua ꝯmūicat q
bus vult decēs ē vt glificet ex tā mirabili
ope τ grē agant eidē ex tā p̄cioso dono τ
vt ab eo postulet tm̄ beneficiū quātū est
iustificatio pctōis vt appeat q̄ntū amici
suis faueat τ quantū possint apd̄ ipm̄ p̄-
ces eoꝝ vt ex hoc a dei⁹ amicitiā inimici
eius etiā ꝓuocētur q oia orōnib⁹ τ sui no
minis inuocatiōib⁹ fiūt manifeste τ hoc
in ipis orōib⁹ scis τ diuini nois inuoca-
tōib⁹ expsse ꝯtinet. Non em̄ rite oratur
aut inuocat clementissim⁹ deus nisi p̄mis-
sis laudib⁹ τ graciaꝝ actōibus vt saltē in
nutiis siue annexis orōnibus inuocatio-
nibus ꝓ beneficiis iam susceptis

C Et qm̄ plene ac pfecte pacificat⁹ ac
reconciliatus deo pfecte sanctitatis
τ in amicos dei atq; domesticos
ac familiares assūptus atq; susceptus q̄tū
ad reliq p̄ccata videlz vt ꝓpter insidias
demonū tēptationes τ insult⁹ ipoꝝ victo
riaq; in ipa grā sanctificatiōis roborētur
τ confirmetur. Deinde vt hec ipa nutriat-

tur in eis τ augeātur. Tercio vt si forte ab
illa ceciderit eis p⁹modū repent. Quar-
to necciū misteriū q̄ illa q̄ diui⁹ fiant app
et euidenter necessitas sacroꝝ q̄ttuor se-
quēciū. Primū qd̄ plene sanctificationis
diuim⁹ videlz sacrm̄ confirmatiōis ꝓpter
robur ei sacramētū sacre cōmūionis seu
refectiōis ꝓpter nutrimētū τ augmētū ipi
us grē τ sacramētū pnie ꝓpter repatiōnē
eiusdē post lapsū siue ruinam ab ipa τ sa
cramētū ordinis quo p̄parant τ ydonei
fiūt ministri p quos ista electis beneficia
dispensentur. Si em̄ in domo magna τ
regno amplissimo tpali necce ē ministros
eē per quos tēpalia. dispēsent multo for-
cius in domo compabiliter magnificēti⁹
ordinata domo dico τ regno spūalibus
multo forci⁹ inq̄ non deberet ꝯgruentia
τ neccaria ministeria τ ministri ydonei per
quos fiat dispēsatio spūalium donoꝝ. Et
quēadmodū vis generatia nr̄a non cum
modo τ modestia nec lege aut tpamento
rationis regulata ad op⁹ qd̄ dz esse gene
ratiōis commūitatē hoim monet aut in-
citat sz impētu aut petulātia brutali rapit
atq; p̄cipitat τ inflagicia nō noianda in-
passiōes ignoīe velud q̄dā vis τ violēta
tēpestas impellit q̄ dignū τ iustū sit illam
ad legē τ modestiā rōnis reduci τ ab isto
tam turpi tamq̄ indecēti excessu circūcidi
nemo dubitat vel ignorat nisi quē volu-
ptatis hui⁹ vorago absorbuerit τ spurci-
tia imerserit nisi q ab hūani gener⁹ gene-
rositate in brutalē desipiam degenerauе-
rit. Deinde quā inordinat⁹ motus sit ipe
concupie τ etiā mēbroꝝ generatōi deseru
re natoꝝ qui nec iussum rōnis expectat
nec lege ei⁹ cohibet aut ꝯpmitur aut mo
derat quis ignorat q hois noie dign⁹ sit
ignorātia em̄ hui⁹ non hoim sz pecudū ē
Apparet ergo ex his necessitas sacramēti
mrimonij quo ab ista inordinatione seu
feditate sanctificat ꝯiuges τ a ta incestū τ
turpi excessu circūcidūtur. Sz de his lati⁹
in tractatu de mrimonio loq ꝓponimus
Et qm̄ egredientes de hoc mōdo ia i nq̄sunt
deo p̄sentādi dubitare nō dz eos eē san
ctificādos ab hys q forte ipis ab hoc mū
do adheserūt velō pulue inherētiū pe-
dibus τ a mimis atz cottidianis inquinamē-
tis sine qb⁹ vita ista non agit et hec sunt
q vsualr venialia pctā vocat. Nec em̄ spō
sa ad spōsū absq; ablutiōe aliq̄ τ appa-
tu vnq̄ ingredit neq̄ vas mense absq; re

sinceratiōe ab vrbane agentibꝰ vnquā infertur nec ad solennitatē aut conuiuiū regium absq; innouatione aliq̄ atq; decoratione q̄sq; accedere presumit. Q2 ergo vt spōsa ad spōsi thalamuz ingressura vt ad eterne refectiōis ⁊ societatis cōuiuiū vt vas mēsis celestibꝰ inferēdū ⁊ in thesauris incorruptibilibꝰ reponendū est aīa in extremis agentis iā iamq; morituri quā necessariū sit ⁊ q̄ntū decens extreme sanctificationis sacramentū apparet intelligētibꝰ

Amplꝰ q2 sanctificatis vtpote ad sanctam ⁊ spiritualem miliciam a scriptis restant certamina et bella acerrima contra demonem ⁊ vicia post suscepta in prime sāctificatiōnis sacramēta v̄tutū ornamēta vel vestimēta militātibus siue pugnātibꝰ quis dubitat quī necessaria sint robur et refectio. Robur quo hostes viriliť ꝓforēt grauiter fortiťq; refellant. Deinde cibus ⁊ refectio quo non solū vita non deficiāt sz eč in pinguedie spūali augmētoq; ꝓficiant per hāc viam stabilitur duo sacramēta scz sacramētū confirmatiōis ⁊ sacramentū sacre refectiōis. Q2 dicerit si quis ⁊ in ipa p̄ma sanctificatiōe ꝑstať omne robur ⁊ oīs fortitudo spūalis q2 oīs' de cor v̄tutū. ⁊ ꝓpť hoc paciētia fortitudo ⁊ hūilitas cuiꝰmodi ē ergo robor qđ ꝑstať sacramēto cōfirmatiōis cū illō robur nō possit eē noua virtus aut noua fortitudo eo q̄ oēs virtutes in ꝑmo sacramēto iam collate sint rn̄deo quia alia est fortitudo mēbroꝝ scz lacertorū humeroꝝ thoracis ⁊ iterum neruoꝝ ossium ⁊ cutis ⁊ alia armoꝝ. Et cū oīa arma v̄tutū q̄s plenitudo sanctificatōnis requirit q̄s iam receperit remanet in eo adhuc. Debilitas mēbroꝝ ꝓpter quā ipsa arma eidē interdū oneri sunt sic naturaliter iracūdis ipse clipeꝰ paciētie magni oneris ē ꝓpť qđ et facile ab eis exuiť ⁊ facile illū ꝓijciūt Ecōtrario āt se hz in eis q naturaliť mites sunt siue māsueti. Quasi eī sub magnis ictibꝰ ⁊ tūsionibꝰ ꝑsecutionū clipeū paciē adeo fortiť tenent vt ex eis nec execuꝰ nec eripi facile possint Pōt igř dici q̄ robur sacramēti cōfirmatiōis ē sicut robur mēbroꝝ q̄ illo sacramēto roborant ad portādū pondꝰ armoꝝ ⁊ aliq̄ imminēt. Sz de hoc in tractatu cōfirmatiōis meliꝰ loq̄mur. Ampꝰ q2 sanctificatis viuēdū est inter malos et cū bonis q̄dē non solū amicabiliter sed ⁊ sic conmūiter Inter malos aūt q conmūonē sanctitatis ⁊ alioꝝ bonoꝝ spūaliū non solū in se extēdi ⁊ vsq; ꝑtingere non paciunť sz mala sua in alios iaculari ⁊ immittere multipliř studēt atq; conanť necē est electos amicicia atq; commūione oīm bonoꝝ atq; maloꝝ penaliū inuicē eē cōplexos largos atq; ꝓfusos. Ad malos aūt hocē sanctitatis ⁊ religionis inimicos ac ꝑsecutores fortes paciētes. Ex gracia igiť ꝑme sanctificatiōis in seipis electi ⁊ sancti ⁊ iusti deoq; ꝑ oīa placētes. Duobꝰ v̄o sacramētis seq̄ntibꝰ efficianť ⁊ vt ad alteꝝ qđ debēt ad suos quidā cōmūicātes ad aduersarios v̄o fortes. Hec igiť oīa ē inter p̄me sanctificatiōis grām ⁊ istas duas qđ illa ē qua sancte in se viuiť ⁊ deo acceptabiliter. Istis v̄o duabꝰ quasi ad alteꝝ ⁊ hoc ipm̄ noibus sacramētorū insinuať firmitas eī. nccāria ē contra impellētes ⁊ concutiētes. Commūio vero in cōsortes socios ⁊ frēs hoc igiť duobꝰ istis sacramētis ꝑstať digne suscipiētibꝰ scz vt bene viuamꝰ et vt decet nos habeamꝰ ad alios vel saltē vt hoc meliꝰ faciamꝰ quā alias faceremꝰ. Prime ergo sacramēto vt bene viuamꝰ in nobis ⁊ deo acceptabiliter vt diximꝰ ergo ⁊ sacramētū ordis sacramentū est ad alteꝝ. Et q̄m sacramēta spūalia sunt medicamēta vel sanitas spūalis ꝑ illa efficiť ⁊ ꝑstaťť. Ut aūt medicamēta necessaria sūt ita ⁊ medici. Medici v̄o minstri sunt siue ministratores medicamētoꝝ spūaliū q ordinati sunt ⁊ sanctificati ad ea ministrāda. Apparet igiť nccītas ⁊ vtilitas q̄n sacramēti qđ ordinē diximꝰ. Amplꝰ q2 virtuti irascibili duo iminēt vt certain opprobrioꝝ scilicet ⁊ iniuriarum ab alus Quid mirū si adiuuāda ⁊ roborāda sint contra illa. Et hec dicimꝰ sacramētuz confirmatiōis ei fieri adiumētū vero eius et robur ⁊ sancta inpudēcia ē ⁊ sancta ꝓcacitas quaꝝ altera cōfirmatꝰ nō reputat opꝓbriū sz dei cultorē cōsortēq; sanctoꝝ hriľ dici altera v̄o ipz ꝯfiteri q̄cūq; discrie ꝑatꝰ ē. Et ꝓpť hoc in ipa frōte q̄si quadā se pudoris fit sacri istꝰ insignitio siue impsio. Deinde q2 virtꝰ ꝯcupiscibil'a duobus siľr impugnabať hostibꝰ scz cupiditatibꝰ ⁊ ꝯcupiscēcijs ⁊ ab his duobꝰ polluebať nccīario ⁊ armāda et scīficāda fuit cōtra illa. Manifestū aūt ē sacrm̄ mrīmonij q2 et armaťť ⁊ sanctificaťť ⁊ ꝯtra ꝯcupiscētias Sacro vero ꝯmūniōis sacre ē cōtra cupiditates. Ubi eīm, oīa cōmunia cessat ois

cupiditas diuitiarū bonorū ꝛ hmōi.
Amp. vbi sacra ꝯmūio nō solū sacramen
totem? ē sed ṽtute interiori ꝛ efficatia cer
tum ē excōmunicationē siue appropriati-
onē nihil sibi vendicare ymo ꝓcul ē tāq̄
anathema vbi aūt nec excōmūicatio nec
appropriatio siue ꝓprietas nec cupiditas
nec ambitio. Manifestuꝫ est ergo q: sacra
cōmunio ꝛ mūdat ꝛ liberat a cupiditati-
bus et hūc dicim? specialem ꝛ ꝓpriū effe
ctuꝫ in sacramēto altaris licet multa alia
operet. Sic ꝛ sacramētū matrimonij ꝓp
rium ꝛ speciale effectum dicim? mūdatiōꝫ
ꝛ liberationē a spurcitijs ac morferl con
cupiscentijs. Si quis aūt quesierit quare
contra ingnamenta gule non ē institutū
ꝓpriū sacramentū cum tot ꝛ tanta sint.
Rñdeo quia viciū gule magis est con-
suetudine contractū quam innatū ꝛ ap-
petitui omnis cibi siue potus natura ter-
minū posuit societatem que vtiq̄ paruo
constant naturaliter vicijs autē ꝛ peccatꝭ
acquisitus sacramentū ꝑme sanctificatio-
nis ꝛ sacramentū penitētie sufficiēter me-
detur. Amplius. certū est quia in nobꝭ
innata ē pusillanimitas contra opprobria
ꝛ iniuria cui? pars quedā est stulta pudo
ritas. Siliꝛ innata ē nobis ꝓprietaries
tas ex q dicim? meū tuū ṽba scꝫ excō mu
nicatū ꝛ excōmunicatō e dignissima inna
ta est etia nobis cōcupiscibilitas qua etiā
sanan spiritualiter facile patimur recidi-
uūꝫ Merito ergo cōtra pusillanimitatē fir
mitas. contra ꝓprietatē communitas cō
tra cōcupiscibilitatē castitas cōtra recidi-
uitatē resurgēdi facultas. Diuina nobis
miseratione prestat. Sacramēto quideꝫ
confirmationis firmitas sacramēto qdeꝫ
sacre ꝯmunionis communitas. sacramēto q
dem matrimonij castitas. Sacramento pe
nitentie resurgēdi post lapsum facultas ꝛ
hoc quidē de sacramētis cōmuniter dic-
tus de numero et ordine illorū

D Einceps vero dicim? denomina-
tionibus appropriatis sacramēto
cōsideratōes ꝓprias de singulis
faciētes. Et iā nosti quia ad spūalia intel-
ligibilia nō est via cognitionis et doctrīe
nisi ꝑ similitudīes sensibiliū nisi forte per
paucis sapientib? diuina aūt sapia nō in
tendit cōsulere solis sapiētib? sed intētio
eius larga ē in oīs q se ad illā erexerit. Et
cū sapientissimi ē per eā viam ducere in-
ipsos qua conuenienti? ꝛ facili? ad lucē
ṽitatis venire pōt decuit magistrum erudito
rēq: oim recte ꝛ sane sapientiū deū etiaꝫ
viam eligere quā scꝫ vt meliori factior q: p
uidit conmunitati boim ad cognitōꝫ salu
taris nrēq: veritatis. Hec ergo adhorre
as q: ipm deum iam scis eligere debuisse
ꝛ conmunitati boim erudiēde expedienti?
ꝛ apti?. Suto ergo q: ṽisime rectissimeq:
duerit a deo docti boies viciū egritudi-
nem eē vetustatē ꝛ corruptionē ꝛ putredi
nem ꝛ vermen ꝛ bestiā malam ꝛ vuln? et
mortem ꝛ cathenā ꝛ cōpedem ꝛ carcereꝫ
ꝛ tenebram. Deinde ꝛ specialiter lepram
paralisim febrem insaniā seu furorē ꝛ vir
tutem cōtrarius noibus appellauerūt Eo
deꝫ modo vbi turpitudo aut deformitas
aut mutilatio viciū nominatū ab eisdē sa
pientib? audierl attende similitudines et in
comodorꝫ spūaliū ꝛ nō abhorrebis loq̄-
laꝫ eorꝫ ymo gescet intellectus tuuꝫ in eis
ꝛ laudabit rectitudinē illi? et discretudinē
et prudentiā illorꝫ his itaq: positꝭ faciem?
qd in oīm doctrina ꝛ disciplina licitum est
scꝫ accipiem? ascensu ea q sensu ipō nota
sunt oib? scꝫ ꝑuersitatē ṽtutis nrē appeti-
tiue interioris q ea que sūt inhonesta sci-
uent appetim? ꝛ nobis eadē bene sapiūt
Cōtrario vero ecōtrario. Quēadmodū er
go ꝑuersitas et corruptio virtutis nrē ap-
petitiue exteriores egritudinē exteriorē indi
cat hoc ē corpis sic necē est istū errorē ꝛ per
uersitatē appetitiue interioris iteriorē egri-
tudinē indicare hoc est egritudineꝫ mētis
Quis enī dubitat errorē exterioris appeti
tiue q appetit carbones ꝛ cineres ꝓ ṽo
ꝛ naturali cibo corpis egritudieꝫ indicare
corpis. Sic ꝛ nlli dubiū eē deꝫ errorē appe
titie iterioris q appetit omīo icōuenientia
ꝛ cōtraria ꝛ ꝓ ṽo ꝛ naturali cibo mētꝭ quē
non pt eē ali? quā ṽitas ꝛ honestas egri-
tudinē indicare mētis. Sic ꝛ de errore pa
lati siue gust? corpalis. Quō alꝭ qn enī si
qd amarꝫ ē dulce sapit ꝛ ecōuerso intelli-
git ex hoc egritudo ꝛ mala dispositio cor
pis. Sic cū bona spūalia ꝛ scā ꝛ honesta
nobis amare sapiūt cōtraria ṽo bene et
delectābilr. Quō nō iudicabit ex hoc erro
re ꝛ ꝑuersitate egritudo ꝛ mala dispō nrē
mētis ꝛ hec egritudo nobis innata est et
originalꝭ iuxta hūc modū ꝛ ipō sensu nos-
tum ē q: aiales siue brutales nascimur ita
vt ipa rōnalitas in nobis sopita et sepul
ta manifesta sit. Si enim ammonerimus
ab hominibus doctrinam et disciplinam

flagella ⁊ correctiones atq; iusticias ⁊ vin
dictas que irrogantur ꝑ principes et poten
tes et eos absq; iugo et repressione viuere
sustinuerimus non homines vita ⁊ mori
bus sed siluestres belue apparebunt. Ap
paret ergo quomodo innata sit animali
tas hominibus que vbi repressum nō ha
bet a deo crescit et tot repssiuis nō solum
non deponitur sed etiā vix aut modicum
ad modicū compescitur. Amplius cum vi
res superiores animarū nostrarū ⁊ preesse
debeant et imperare inferioribus ⁊ ꝓpter
hoc esse necessario fortiores. E cōtrario na
scimur dispositi. vt non id quo homines
sumus et animalibus preesse ac p̄minere
debem⁹ quod vtiq; in nobis nobilissimū
ac prestantissimū est quo et ymago dei su
mus. Non in q̄z illud presit in nobis atq;
dominetur sed magis turpiter subsit ⁊ ser
uiat et in multis hominū nullū sui indici
um exhibeat vt in vita et moribus eorū so
la brutalitas appareat. Quid aliud istam
ꝑuersitatem vocare possumus nisi vicium
originale et innatam nobis brutalitatem
siue animalitatē similiter egritudinem qua
omnes nascimur laborantes. Congruunt
et ⁊ alia nomina similitudinū supradicto
rū. Et quia contrariū est virtuti omni atq;
repugnans merito viciū et quia honesta
ti merito inhonestas. Et quia immixtio ē
siue adhesio alienorum et ad animas no
stras omnino non pertinentiū inquinatio
seu sordidatio merito nominat. Siquidē
brutales affectiōes in anima humana vel
hominibus inquinamenta sunt. Et quia
contraria sanctitati merito execrabilitas ⁊
quia vicinitas ad mortem eterne dāpnati
onis merito vetustas ⁊ propter alia inco
moda senectutis videlicet ad tenebratio
nē visus interioris ac spiritualis ꝓpter in
curuationē ad infima temporaliū ꝓpter
tremorem pusillanimitatis ꝓpter rugosi
tatē duplicitatis ⁊ mendacitatis ꝓpter in
eptitudinem generationis et siqua sūt ta
lia. Similiter ⁊ deformitas ⁊ decoloratio
ex quibus omnibus manifestū ē primū sa
cramētū esse renouationis quo ista vetu
stas cū tota sequela incomodorū suorū tolli
tur. Et sacramētū baptismi id ē vnctiōis q̄
ista tollit decoloritas natiuitas q̄z ⁊ color
spūalis appellat. Amplı⁹ q; natiuitas in
gressus ē ⁊ initiū vite mors vero finis ē et
desitio ipius. Necesse aūt ē vitā animalē
desinere et finiri in nobis et spūalē incipe

re vt vitem⁹ dampnationē mortis eterne et
acquiramus retributionē vite eterne. Ne
cesse ergo habem⁹ mori q̄ntū ad vitā ani
malē ⁊ renasci q̄ntū ad vitā spiritualē. Ex
quo iā duo declarata sunt videlicet q̄d ve
ritas ait Johā. iij. Nisi quis nat⁹ fuerit de
nuo nō intrabit in regnū celorū. Et ꝓpter
q̄d sacramētū p̄mū dicat sacramētū rege
neratiōis. Quoniā aūt ad ea q̄ sursū sunt
vz spūalia ⁊ eterna bona nascimur frigidi
et gelidi. Ad alia vo q̄ deorsuz sunt corpa
lia hoc ē carnalia ⁊ mūdana feruidi et ar
dētes. quorū vtriuq; viciū ē atq; ꝑuersitas.
Et ꝓpter hoc e cōtrario nos habere opor
tet manifestū ē q; ad ea q̄ sursū sunt calefi
eri et succendi ad ea vero q̄ deorsum sunt
extingui ⁊ infrigidari atq; cōgelari necesse
habem⁹. Nascētib⁹ ergo filiis ade necesse
ē apponi aquā et ignē et in vtrūq; eos im
mergi. In aquā quidē vt extinguat illud
ꝑuersissimi ardoris incendiū. In ignē vt
soluatur istud mortifere frigiditatis geli
dū ⁊ accendat viuifici ⁊ salutiferi ardoris
incendiū. Ardētes siq̄dē nascūtur filii ade
igne amoris ꝑuersi et illo quasi operto et
clauso flamis nequissimorū desideriorum
adhuc erūpere nō valētib⁹ tpe scz infātie
eodē tamē igne cū ad etatē pubertatis ve
niūt velut ingēti fornace ⁊ camino confla
grāti ardem⁹ aquā ⁊ ignē spūssancti gra
ciā eandē intelligim⁹ qua ad ea q̄ desur
suz sūt amore desiderio ardem⁹ ⁊ ab hiis
q̄ deorsū frigem⁹ sic e cōtrario vno ⁊ eodē
amore ꝑuerso ad ea q̄ deorsū sūt ardem⁹
Et quemadmodum eadem animalitate
ad ea que deorsum sunt ardemus a spiri
tualibus vo frigemus. Sic et eadē spiritu
alitate ad spiritualia ardemus et ad ea q̄
animalitatis sunt frigem⁹. In aqua ergo
graciā quā dixim⁹ immergi necesse habet
⁊ extingui filii ade quā inmersionē nō so
lū fieri sz etiā visibilit̄ designare necesse ē
ex causis q̄s dixim⁹. Necesse ergo ē ⁊ aquā
visibilē adhiberi nascētib⁹ filiis ade ⁊ im
mersionē visibilē eorū in eā fieri. Qz si di
cat q̄s eadē ratiōe ⁊ ignē visibilē ⁊ immer
sionē in eo fieri. Quia grā de q̄ loquimur
nō magis aqua ē ad extinguendū ⁊ lauā
dū quā ignis ad accēdendū atq; purgādū
nec minus oleum ad sanandū ad regā ⁊
sacerdotalem dignitatem prestandam et
ad alia que olei sunt. Sic et non minus
sal ad condiendū cōseruandū vermesq;
viciorū et putredines corruptionis cons

mendū ꝑpter hoc sunt adhuc qui baptiꝭ
zant in igne. Nos autē dabimus causas
quare potius in aqua licet eñ sal oleum τ
ignis lucerne et vestis candida eandē gra
cia significent quam et aqua tamen aqua
expressionis est significatiōis in hoc τ euiꝭ
dentioris similitudinis et facilioris prepa
rationis quam alia. adhibentur autem τ
sufflatio et sputi linitio que eiusdem graꝭ
cie habent significationem licet ad aliud
τ alia comparatione. Alioquin sacramentū
nō haberet plene so lennitatē suam. Ut er
go ipa gracia spiritus sancti sciatur ibi opa
ri nō solum vt aqua ꝑportionaliter et sili
ter interius vt aqua exterius. Adhibent τ
alia vt corpo cognoscat ibi operari vt sal
et oleum lucerna et vestis. Ipa eñ gracia
vngimur ad sanctitatē ad decorē ad sacer
dotalem et ad regiā dignitatē. Ipsa accen
dimur ad ea que sursum sunt et illumina
mur ad salutarē cognitionē. Ipa ꝯdimur
conseruamur et a vermib⁹ et a putredine
spiritualibus purgamur. Ipa vestimur et
ea hic ꝑtegimur τ ornamur. Ipa inspira
mur et vt sancte τ iuste viuamus. Ipa ad
apimur ad capienda que dei sunt. Aque
vero septē note sunt cōmunitati hominū
opationes quibus aque viue id ē gra spiꝭ
ritus sancti compatur. Similia eñ opat
aqua viua naturalis quarū opationum
Prima ē ablutio sordiū. Secūda extinctiō
ardoꝝ est. Tercia immersio qua necantur
seu suffocitur ea que nō habent viuere ni
si in sicco. Sicut homines et terrestria oīa
animalia. Iuxta hūc modū in aqua viua
contribulant capita draconū. iuxta quod
scriptū ē. Contribulasti capita draconū in
aquis viuis intellige que capita vl' capita
hic vicia intelligunt capita draconū infer
nalium vocit eo ꝙ tota potestas demonū
in homines ex ipis vicie ē vel ipa origina
lis corruptio. Animalitas scilicet et bruta
litas cum qua nascimur que ē multa ca
pita potencialiter iuxta illud quia demon
in euāgelio mrca τ dixisse legit Mihi le
gio nomen est quia multi sumus. Sic et
animalitas ista tota multitudo vicioꝝ est
et tota illa multitudo quadrupedū et reꝭ
ptiliū iumentoꝝ τ animaliū immundorū
que apparuisse legitur perfossum parietem
depicta in pariete p totū Ezechiel. viij. Hec
eadē ostensa est petro in iohāne. x. Actuū
vbi dictū ē ei occide et manduca Unde et
vetus homo qualis ex adam nascit mon
strum est ex omi ista monstruositate comꝭ
pactum. Inde in. iiij. Sapiēcie dicit Mul
tigena impioꝝ multitudo nō erit vtilis in
se ergo habet potencialiter similitudines
omniū animaliū vtitur latratu canino sci
licet dum lingat rugitu leonino dū mina
tur aut cōminatur garritu vulpino vel luꝭ
pino dū simulatone seu deceptone applau
dit Sibilatu serpentino dum mala sugge
rit et ad hūc modū de alijs. Et ē monstruꝭ
ositas nondū explicata et cōuoluta potēꝭ
cialiter. Postmodū aūt explicatur τ euol
uitur p longū seu p lōgitudinē vite τ apta
ri potest veteri homini iuxta illō. xiiij. iob
Nūꝗ in eodem statu pmanet. Quo tenē
am modo mutantē ꝑtibea vult⁹. Quia iu
xta illud. xiiij. iob Nunꝗ in eodē statu p
manet sed vt se canem pbibet latratu linꝭ
gioso et alijs que naturaliter in canib⁹ in
ueniūtur Nunc vulpem fraudulēcia Nūc
asinū stoliditate. Nunc equū pcipiti impe
tuositate Nūc bufonem malignitate. nūc
serpentem venenosa mordacitate. Nunc
leonem iracundi animositate. nunc auem
inquieta instabilitate. nunc lupum insidi
osa rapacitate. nūc aprum in domabili fe
rocitate τ ad hunc modū de alijs tota ista
monstruositatis capita que vetus homo
est et tota in eo est potencialiter in aquis
viuis contribulatur. Iste ymagines in ciꝭ
uitate dei in ipo scilz ingressu ciuitatis ad
nihilū redigent. Quemadmodū picture
supfusione aque delentur. Hic ē pharao
et eius exercit⁹ qui in aqua viua gracie ve
lut in mari rubro immergit ꝑpter hec ter
cia sua opatione et virtute aqua visibilis
aque inuisibili compatur. Quarta operaꝭ
tio regeneratio ē et toti cōmunitati homi
nū notū est ꝙ generatio ex aquis fiat. vn
de et pluuias expectant et inundationes
fluminum et vbi ista duo defuerint vl' exi
tus aquarū ad ortos et lacus deducūt: vl'
aquas haustas ipis ortis et satis superin
fundunt quasi ex aquis querētes generaꝭ
tionē fructuū et segetū et sola aqua in geꝭ
neratione omniū terre nascentiū transire
videtur cum sola in hmōi generationib⁹
nō solum non consumitur sed nec etiā mi
nuitur ymmo et crescit τ ymmo et generaꝭ
tiones iste ex sola aqua fieri nonnullis vi
dentur. Quinta opatio aque renouatio ē
sicut legit Iob si senuerit in terra radix ei⁹
et puluere mortuus fuerit truncus ei⁹ ad
odorem aque germinabit τ faciet comam

quasi cū primū plantatū eēt. Ista renouatio emdens est in salicib⁹ que postq̄ȝ aruerunt iuxta aquas plantate. et etiam sub pluuiȷs aľs pluuiis renouantur ⁊ totum hoc continet ꝓmissio illa Ysaie ꝓphete. xliiij. Effundā aquas super sicientes et fluenta sup aridam. Effundam spiritū meū sup semen tuū et benedictionē meam sup stirpem tuā germinabūt inter herbas q̄si salices iuxta preter fluentes aquas. Merito ergo sacramentū regeneratiōis ⁊ renouationis in aqua et p aquam fit. Sexta operatio aque cōglutinatio ē et cōgregatio est in dispersione et vnitio a diuisione sicut apparet in puluere cum aqua aspersus fuerit sic ⁊ a dispersione cogitationū ⁊ affectionū cor humanū aqua gracie colligit et cōglutinat et velut puluerē in glebā cōpingit vt fiat quasi terra fertilis frugū ⁊ fructuū bonoꝝ operū. Non enī frustra dictū ē impiū sicut puluis quem ꝓiicit vent⁹ ante eum sup effusionē aque viue sicut puluis est cor humanū ad omnē frugem spūalem sterile. Septima opatio est mollitio quēadmodū enī terra siccitate indurata sup infusione aque viue mollit sic cor tē ⁊ aptū efficitur vt scripturā salutarē veritatis facile recipiat et impressionē diuine similitudinis et ymaginem bonitatis eius facile induat. Ueritas quidem scribit digito dei hoc spiritu sancto in intellectu; ⁊ hoc velut quinq̄ȝ libris distincta. P̄mus liber fides. Secūdus donū intellect⁹. Tercius donū sciencie. Quartus donū cōsilii Quintus ipa sciencia aľs prudencia spūalis que desursum est ymago de diuine bonitatis imprimitur affectui siue voluntati Hoc est decor quo mens humana in baptismo induitur dū salutari veritate ei inscribitur intellect⁹ sicut cum ceco visus diuina virtute attribuitur nō corpo omniū visibiliū notitia eidem sed potius per qđ illam acquirit p̄stātur sic se habet in qnq̄ȝ luminū hic nominatoꝝ menti infusione sitne quinq̄ȝ libroꝝ inscriptiōe sic diuine bonitatis similitudine eius insignitur ⁊ figillatur affectus. Juxta qđ legitur in. viij. Cāticoꝝ. Pone me vt signaculū sup cor tuū. Jam ergo manifestū ē tibi q̄ aqua expressionis ē designationis et euidentioris similitudinis ad aquam salutarem atq̄ȝ viuificam quam ignis euidentioris in quam et magis note cōmunitati hominū cui exteriora signa maxime deseruiūt. Est etiā faciliois p̄parationis. Et quia iam manifestū ē quia tingi in quocūq̄ȝ nihil aliud est quā ei assimilari seu simile ei fieri. Manifestū etiā ē consequēter tibi quia necesse habemus tingi in igne spirituali et inuisibili hoc ē igniti vľ ignei fieri. Similit̄ ⁊ in spū id ē spirituales fieri. Sic et in deo id ē dei vel diuini fieri. Sic et in xp̄o id ē xp̄iani fieri. Si quis autē quesierit vtrū sanctificatio ex aqua sit sciendū ē q̄ nō. Sȝ ex solo deo actore et datore qui inuocat⁹ ad hoc adest et assistit ⁊ opatur intus ad similitudinē et ꝓportionē eius qđ aqua hȝ opari exterius. Et verba ista Baptizo te in noīe patris et filij ⁊ spiritussancti inuocatio sūt beate et gloriose trinitatis et hoc p insinuationē ac si diceret Baptizo te in nomine id est nominatim inuocatis patre ⁊ filio ⁊ spiritusancto scilicet ad sanctificandū te. Alij intellexerūt noīe id ē in virtute patris et filij et spiritussancti. Qui omnes intellectus boni sunt catholici vt ille intelligatur facere cuius nomine vľ auctoritate fit vel ex cuius parte fit ac si diceret non mea auctoritate sȝ virtute patris et filij et spūssancti. Et si ego mynisteriū adhibeā illud ē quod solū facio. Attende autē q̄ tucius et salubrius est in generali hoc intendere per verba illa et in generali intelligere in verbis illis quod veritas in euangelio intelligi voluit et intendit q̄ȝ ad inexpressuȝ ⁊ indeterminatū aliquē intellectū descendere. Uerbis autē nec addendū nec diminuendū ē nec trāspositio facienda ē illorū si tamen per errorem vel per negligenciā aliquid tale factū fuit dūm tamen sana sit ⁊ pura intentio baptizandi dummō leue sit et modicū et sentēcia salua de sensu nostro nō auderem⁹ dicere aliquid de eī de plenitudine sanctificationis sic baptizato quoniā autē de hoc et multa ⁊ dicta ⁊ scripta sunt et statuta et hoc p̄ter intentionē ꝓpositi nostri qui hic stabilire tm̄ sacramēta intendimus ac virtutem eoꝝ ⁊ efficaciā. erroresq̄ȝ impiorū et incredoloꝝ circa ipsa destruere transeuntes ad alia formam baptizandi ab ipsis sacerdotibus et a sūmo sacerdote maxime dicimus assumenda et addiscendam. Jnter nos enī ⁊ incredulos nō de forma baptismi sed virtute veritate et efficacia dissensio ē. Redeam⁹ ergo ad id in quo eramus et dicamus quia virtute benedictōnis siue inuocationis diuine sanctificatio fit; vt enī iste qui baptizat in

aqua visibili sine mergit baptizat aqua
salutari invisibilis virtus facit bñdictionis
sine divine invocationis ex hoc solo bene-
placito et habundancia divine pietatis q̃
electis suis invocātibus se p̃sto ē deus ad
eē sp etiā in isto mynisterio tāto pmptias ē
atq3 paratius quāto istud ē ad maiorē salu
tē se sapiētis. Idē dicim⁹ in sacramēto cō
firmationis q᷑ invocatio divini nois seu
bñdictio opatur ipm robur et cōfirmatio
nē in suscipiente et hoc ex eodē bñplacito
et habūdācia divine bonitatis sic in sacra
mēto altaris vt ver⁹ ac vivificus panis q
de celo descēdit adueniat eadē bñdictio et
ex eodē facit sic et in cōfitēte vt vincula pec
catoꝝ disrumpātur et dona graciarū et re-
stituant bñdictio sacerdotalis et absolu-
tio facit sic et in ordinatis vt gracia sanctifi
cationis et sacri mynisterii ordo in eos ve
niat episcopalis manus impositio et bñdi
ctio opatur. Sic et in cōiugatis vt gracia et
sanctificatio q̃ eis postulat eisdē donetur
ipa bñdictio nupcialis impetrat. Sic et ex
tremā vnctionē recipiētib⁹ oratio sacerdo
talis et bñdictio remissionē impetrat pec-
catoꝝ et corporū sanitatē. Et hoc ipm ora
tiones episcopales et sacerdotales expsse
continēt. Sed et ipe dñs hoc ipm testatur
Nūeri. vi. Et bñdicetis filijs israel et dice
tis eis. Benedicat tibi dñs et custodiat te.
Et post pauca invocabūt nomē meū sup
filios israel et ego benedicam eis.

Invocationes aūt iste et benedicti
ones noie ecclesie et ex pte totius
populi sanctoꝝ fiūt et ppt̃ hoc au
dit eos clemētissimus deus: licet p malos
eidē mynistros offerant. Quēadmodum
eñ pinceps nō vilitatē cursoris qui ex pte
amicorū suoꝝ lras petitorias ei porrigit.
Sed petitionē ipam et petentes meritaq3
petentiū quicq3 eū facere deceat potius at-
tēdit. Sic clemētissimus de⁹ nō vilitatem
aut indignitatē mynistroꝝ ecclesie sue pe-
titiones et vota offerentium et velut ore ei
porrigentiū. Sed potius ipam ecclesiā su
am et ei⁹ merita quicq3 magnificencā mi
sericordie sue facere deceat attendit. Et si-
cut solē visibilē quātacunq3 malicia aperi
entis fenestrā eius si ad furandū vl̃ occidē
dū hoīem ei aperiat nō phibet ab infu-
sione luminis et imissione radioꝝ nec ipm
lumē phibet malicia eiusdē quo min⁹ in
grediat et domui se infundat sic solē intel
ligēcie malicia quātacunq3 mīstri mynistē
rio suo viā pparātis lumine grē sue et quā
si aperiētis ei fenestrā cordis ei⁹ quē bapti
zat nō phibet nec lumē grē q̃ min⁹ intret
avertit. Attēde aūtē q3 sola fenestra cordis
de⁹ aperit et grē sue solus ad coꝛ humanū
aditū pandit. Itē sicut agricole cupiditas
et malicia quātacūq3 surculū oleastri inser
tū olive a cōmunione vegetationis natri
mēti et pinguedinis nō phibet etiā si ipa
īsertio ipi mortale peccatū fuerit sic plāta
tū ramasculū malicia plantātis q̃ minus
terre hereat et eidē vita et incrementū de⁹
tribuat. Sic et malicia mynistroꝝ nec diuī
ne bonitatis divicias nec ecclīe cōmunio
nē ab eis q̃s olive ecclīe de oleastro agre
stis et inculte vite decisos inserunt nec ab
eis q̃s in terra ecclīe plantāt avertūt. Oli
uā vocat ecclīam ipe deus. Ihere. xj. Oli
uā vberē fructiferā speciosā3 vocauit dñs
nomē tuū et terrā vocauit eandē in Psal.
Bñdixisti dñe terrā tuā. Quēadmodū de
peccatis vl̃ malicia inserētis vel plantātis
nihil ad olivā vl̃ terrā. Nō eñ agunt nec
agere nata sunt in alterutrū eoꝝ et ideo nō
impediūt illas neq3 qd̃ de⁹ opatur p eas
naturalit̃ sic peccata mynistrorū in ipis in
clusa remanēt et nō possunt ipedire p̃ces
ecclīe q̃ minus deus eas exaudiat neq3 q᷑
deus opatur p ea sive p eā maxime quan
do nec ipa peccata i hoc tendūt vl̃ dirigū-
tur vt ipam sanctificationē impediant. Et
quēadmodū natura olive nō requirit vt
bonus et sanctus sit insertor oleastri s3 so-
lū opas insertionis et bonitatē quā debet
hr̄e i eo q᷑ sertio videlicet pportionatā in
sitionē et firmā colligatōnē et fortē coopati
onē ne illabat pluvia in ipam fissurā inser
tionis et nallaten⁹ requirit vt ista sint san
ctificata vl̃ ex charitate facta. Sic neq3 oli
ua ecclesie requirit bonitatē sanctitatis in
mynistris vel coopationibus eoꝝ sed illā
bonitatē insertionis q̃ ē observatio ecclīa
stice forme bona est insertio oleastri spūa
alis in olivā ecclīe si formā habuerit quā3
observant decz ecclīa3 et bñ inseritur olive
vt in illa et p illā vivat ab ipso fonte vivo
deo q scdm formā ecclīe inserit Expssa au
tē ē silitudo de hoc in edificijs et structuris
Qui eñ cedit sculpit et polit lapidē vel li-
gnū sola cupiditate vl̃ avaricia locās opa
tiōes suas et qui ibidē opat in alio lapide
ex sola devotione vt ponat in structura3
alicui⁹ sacri edificij vides apte q3 quātū ad
lapides nulla diversitas. Sic et cū posui

fuerint eisdē intētiōib⁹ licet ipē intētiōes
adeo sint diuerse vt altera bona sit altera
mala tamē structurā in nullo diuersificāt
Idem erit tēplum qd ꝑ auariciā artifici
ꝛ cupiditatē edificatū ꝛ eiusdē pulchritu-
dinis ac si ex deuotiōe sola eo:ūdem eiꝫ
edificatū. Idē dicim⁹ de agricultura si pla
tentur ortus ex sola cupiditate idē ꝓueni
et ꝛ eiusdē fecūditatis seu feracitatis ac si
plātaretur ex pietate videlꝫ vt fructus ei⁹
in paupes errogaretur. Et opus generati
onis cū ex libidine sola fuerit vel ex leno
cinitate eundē bꝫ fructū prolis quem ha-
biturū est si ex iusticia fuerit reddēdi debi
tum vel ex charitate Ecclesia autē tota dei
edificatio ē et dei agricultura ē sicut dicit
Apl's .j. Cor. iij. Quēadmodū non est cu-
randū orto vel agriculture q̄les sint plan
tatores scꝫ in plantādo vel rigādo vterū
perit vel vterū sollicit. Similr nec lapidi
bus vel lignis vel toti edificationi curan
dum est quales sint edificātes nisi in hoc
qd edificant. Hoc est vtruꝫ perit vtrum
sollicit sed vtrū sancti sint non refert qm̄
non ex sanctitate plātant vel rigāt cedunt
vel edificant sed ex officio pericia sollici-
tudine ꝓpter qd quēadmodum in eodem
eiusdē dicit Apl's q: neqꝫ qui plantat neqꝫ
qui rigat aliquid ē in operando .s. intus sed
solus deus qui vitā ꝛ incremētū dat ꝛ qui
lapides viuos intus cedit sculpit ꝛ polit ꝛ
cemēto charitatꝭ vt se iuicē teneāt alligat
ꝛ astringit. Quāta aūt sit virtus orōnis ꝛ
benedictōnis oīa mirabilia ab initio mū
di vsqꝫ ad finē testantur. Ad orōnes ꝛ in
uocationes sanctoꝝ om̄ia miracula facta
sunt. Manifestū ē ergo oratiōes ꝛ benedi
ctiones sanctoꝝ imparare nature ꝛ ipm̄ cur
sum ei⁹ ꝛ vim ꝓ velle ꝛ potuisse ꝛ adhuc
posse mutare quoꝝ oīꝫ testiōia sunt fla
gellatiōes egypti diuisio ꝛ reclusio maris
rubri manna deserti absorptio dathan et
abyron ꝛ exustio ducētoꝝ quinq̄ginta vi
roꝝ incensū offerentiū. Deinde statio so
lis ꝛ lune sub iosue ꝛ statio aquarum ior
danis ꝛ innūerabilia alia q̄ in nouo ꝛ ve
teri testamēto legūtur. Naturā ergo subie
ctam eē orōnibus sanctoꝝ manifestū est
ex his ꝛ deū adeo ꝓmptū a deē vocis eo-
rum vt de natura naturalib⁹ faciāt iuxta
volūtatem ipsorum. Si aūt in his miracu
lis exaudite sunt p̄ces singuloꝝ vbi dei
minor glīa minor salus hoīm quāto for-
cius necesse ē exaudiri p̄ces omniū bn̄di-

ctiones ergo que fiunt ꝓ sanctificādis laꝫ
eis qui conuertūtur de nuo qua eis qui re
uertuntur de nuo siue ꝓ confirmandis ipis
qui iam conuersi vel reuersi sunt necesse ē
exaudiri cum ꝛ ille ex parte ꝛ noīe totius
ecclesie fiant ꝛ incompabiliter maior sit ei
gloria iustificatio peccatoꝝ q̄ꝫ etiā suscita
tio mortuoꝝ que inter visibilia miracula
maximū reputatur. Attende aūt quia sa-
cerdotales oratōnes ꝛ benedictiones ex
parte ecclesie ꝛ noīe fiunt. Unde non dicit
orem sed oremus nec exaudi me sed exau
di nos In omni ergo sacramēto ꝛ sancti
ficatione necesse est fieri qd petit ecclesia
per ꝓcuratorē vel aduocatum sacerdotē
in cuius ore ipse oratiōes tamq̄ꝫ verba ip
sius ecclesie posite sunt. Intellige autē qd
dixımus necesse ē fieri quod petit ecclesia
nisi per ipsos steterit pro quibus petit q
interdū in dignitate sua et rebellione no
ecclesie preces que nunq̄ꝫ vacue esse pos-
sunt a premio ꝛ mercede sed seipsos im-
pediūt dum eas sibi ꝓdesse non sinūt. Et
hec sunt tenebre hereticoꝝ alioꝝ infide
lium qui vilitatē ꝛ indignitatē porrigen
tis preces considerāt dignitatē aut ꝛ meri
ta ipsius ecclesie gratiāqꝫ suam quā habꝫ
in oculis misericordissime ꝫ benignissi-
meqꝫ sponsi sui nō attendūt. Que igitur
est regina que per vilissimum cursorem ꝛ
litteras in pelle vilissima scriptas a rege
sponso suo quecunqꝫ voluerit sibi neces-
saria regalemqꝫ magnificentiam decēna
non impetret. Amplius quis ex vilis
litteris regine sponse sue vtilitatem pellis
in qua scripte sunt aut vilitatem portan-
tis ꝛ non potius dignitatē ꝛ merita eius
que in litteris loquitur attendat. Et quideꝫ
minister qui totū habꝫ foris vt pellis hoc
est solum habens forinsecū ministeriū si
entans nihil aliud reputatur quā pellis mor
ticina habens in ore scriptas preces regi
ne celorum id est ecclesie quā deus et dei
filius sibi desponsauit ꝛ regno celoꝝ do
tauit non cursor in litteris loquitur vbi rex
litteras inspicit non faciem cursoris sꝫ spō
se eius quodamodo intuetur nec vocem
ipsius sed sponse vocem in eis audit Etiā
manibus carnificum ac crucifixoꝝ placa
bilissimam hostiā vnigeniti sui respexit ꝛ
in ligno arido crucis propicio ac sereno
vultu illam intuitus ꝛ ad odorem suaui-
tatis que ex ea inestimabilis et immissus
ad nares modo eius ascendebat odor

tus est non attendens cruentas man⁹ car
nificum non ariditatē ligni considerans.
nec fetorem malignitatis quam illaꝫ occi
debant respiciens. Sic malorū sacerdotū
manus sanguine plenas et ariditatē eoꝝ
a deuotione et lachrymis et fetorem spur
cissime cōuersationis eorum quasi non at
tendens pater misericordiarū hostiā vni-
geniti sui quā in altari tam indigneqꝫ con
trectant et offerūt merito placatoris sui ac
placabilitatis tota vultus sui serenitate re
spicit et suscipit. Sic martyres sanctos nō
de manibus sanctoꝝ et innocentiū sed de
manibus nephandoꝝ carnificū velut ho
locausta medullata in odorem suauitatis
suscipit. Si maculati ipsi carnifices et ma
culata eorꝫ et intentio et sanguine plene
manus eoꝝ neqꝫ ipos sanctos martyres.
nec oblationē quā de seipsis deo faciebāt
polluere vel impedire potuerūt. Quanto
fortius sacratissimā eucharistiaꝫ maculati
sacerdotes et pollutas manus habentes
nec polluere poterunt nec impedire quin
per ipsam obtineat ecclesia quod intendit
Sed queadmodū ipo sanguine quo san
cti martyres rutilabāt carnifices eoꝝ cruē-
tabant et polluebātur. Sic ipa sanctitate
eucharistie indigni et indeuoti contrecta
tores occasionaliter polluūt ꝛ execrabiles
efficiuntur. Si vero mynistri dñice passio
nis siue ymolationis licet contraria inten
tione agerent eam tamen a suo effectu et
virtute non ꝓhibuerunt. Sic multo forti⁹
mali mynistri ecclesie sanctificatiōnes qui
bus indigni se immiscent cum eis nō con
tradicunt neqꝫ aduersus eas contraria in
tentione nituntur nō impediūt nec digne
suscipiētes debito fructu aut effectu frau-
dabunt. Sunt enim ecclesia dei mynistri.
qui et si peccatores sint capiūt tamē sacra-
mēta ꝓdesse suscipientibus. Illi vero dñi
cam passionē nulli volebant ꝓdesse quin
potius quo minus ꝓdesset conabant im
pedire. Q: si hostes ecclesie ꝓhibere pos
sent quo minus deus exaudiret ecclesiam
in nullo vnqꝫ exaudiret ecclesiā exaudita
fuisset. Am plꝰ. nulla maior iniquitas
vel iniusticia quā vt ꝓ delicto alterius alt'
vel malū sustineat vl' bonū amittat ꝛ omī
no vt peccatum alterius alterū impediat
Hec iniusticia humana patitur quāto forti
us iusticia diuina istud pati non potent.
Nec susceptione ergo sacramēta nec eccle
siam dei in aliquo impedire possunt peccā
malorꝫ mynistroꝝ. Amꝫ. Impossibile
est obice cursum fluminis impedire nisi q
flumine oppositus et in alueo eius posit⁹
fuerit. Qui ergo fluuius gracie que dan-
da. neqꝫ alueum nisi ipsum cor istius est
isti non habet alium cursum ad cor istius
Manifestū ē ꝙ obex peccati vbicūqꝫ alibi
positus quam in corde istius fluuium gra-
cie ad cor istius nō poterit ꝓhibere p obi
cem nisi qui fuerit inter ipum vas et fontē
quia ergo sola ꝓpa peccata inter fontem
gracie donū ꝛ corda hominū obices sunt
nullatenus aūt aliena impossibile ergo ē
peccata istoꝝ ꝓhibere impetū fluminis q
letificat ciuitatē dei a cordib⁹ alioꝝ. Quo
niā non p corda mynistroꝝ transiēs influ-
it in corda sacramentandoꝝ sed immedia
te ex ipso fonte graciarū descēdit in corda
quoꝝ voluerit. Idē ē et de nube ꝛ de tene
bra q lumen solare et radios ꝓhibere nō
possunt nisi ab eis quos operiunt. Sꝫ cer
tū ē ꝙ nubes et tenebre peccatoꝝ nō ope
riūt nisi corda eoꝝ quoꝝ vel in quib⁹ sunt
Non possunt ergo ꝓhibere lumē gracie
et radios donoꝝ ab aliis peccata mistro-
rum. Errauerūt ergo et de deo non sense
runt in bonitate qui peccata mynistrorꝫ
maloꝝ imputare voluerūt ecclesie dei. ita
vt pces eius ꝓpter eoꝝ peccata non exau
diant et facies ipius nō suscipiatur ꝛ vt a
benefaciēdo sanctis ꝛ innocentib⁹ ꝓpter
peccata alioꝝ malorū diuina largitas re-
trahat manū suam. Si eñ aliquis sanct⁹
et innocēs in sacramēto baptismi. vl' alio
quocūqꝫ sacramēto ꝓpter peccatū mistri
non pcipit de diuine gracie largitate qꝺ p
ciperet bono mynistro sacramentū eidē
ministrāte ꝓfecto verū ē qꝺ dixim⁹. Sed
nos de hoc alibi alia dicemus Hic aūt di
xisse sufficiat ꝙ bñdictionibus et inuocati
onib⁹ ecclesie opatur diuina virtus ꝛ mi-
sericordia in sacramētis et ipa solennitas
signoꝝ visibiliū liber quodāmodo est in
quo legitur virtus et gracia que sacramē-
to prestantur sicut ostendimus in vii. illis
que in sacramento baptismi adhibent vꝫ
aqua et oleo igne et sale veste insufflatiō e
siue inspiratione similiter in. vii. opatiões
aque salutaris inuisibiles ostendim⁹ veꝝ
virū vnius gracie merito sint vii iste opa-
tiones omnes quas hic nominauimus ꝛ
numerauimus an multorū nunc discute-
re nō curamus. Iam ergo declaratuꝫ ē ex
hiis que diximus quia necesse ē regenera

ri et renasci et renouari filios ade et bapti
zari seu tingi in igne et spiritu. Et quia ne
cesse est eis apponi aquaz visibilem et eos in
eam immergi sub inuocatione diuini no
minis et virtutis. Et quia benedictio et ora
tiones sanctorum impiosa est sup omnem natu
ram corporalem ex beneplacito et virtute omni-
potentis dei. Et quia sanctificatio siue eorum
qui conuertunt siue qui reuertunt ad ciui
tatem dei et populum sanctorum virtute fit et
orationum et precum occasione sanctorum et non
impeditur gratia sanctificationis malicia ipso
rum ministrorum et dedimus aliquas ratio-
nes et exempla in hoc et suo loco dabimus
alias et alia. Nunc restat nobis declarare
quid ipsa sanctificatione baptismali impri-
matur animabus sanctificandis. vtrum sola
gracia qua deo accepti et placentes effici-
untur an etiam character et signaculum quod
post amissionem gracie illius remanet et quid
sit ipsum huiusmodi signaculum et quis fructus vel
effectus ipsius et vtrum iterari oporteat ba-
ptismum in nullo modo sic iterandum.

P Rimum ergo dicemus quia necesse
est aut aliquid relinqui seu remane
re post amissionem gracie gratum deo
facientis in eis qui baptismo sanctificati sunt
aut non quia si nihil remanet propinde videt
ac si non essent baptisati. Si enim totum quod
sacramento baptismi collatum est ita deletur
per mortale quodcumque peccatum sic vt omnino
inde nullum vestigium remaneat quantum ad
baptismum omnino se videtur habere ac si
numquam esset baptizatus et propter hoc rebapti
zandus et hoc quidem expedientius et salu
brius et incompabiliter videtur quam peni
tenciam agere post lapsum cum baptismus
plenam remissionem conferat culparum omnium
atque penarum penitencia vero non. Sed iam
consenserunt sacri doctores in hoc quod pre
ter graciam propter totum decorem virtutum
et honorem sine quibus deo non placetur
imprimatur character licet non declarave-
runt nec fecerunt scire quid ipse character sit
specie et si tamen dicant ipsum esse in genere
qualitatum non tamen determinant nobis
qualem efficiat animam baptizati vel ipsum
baptizatum. Quod si dixerint quod non efficiat eum
nisi baptizatum idem est ac si diceret percussi
one imprimitur character qui facit percussum
Et distinguit similiter percussio percussum a non
percussis. sicut baptismus baptizatum a non
baptizatis scilicet et hoc dixerunt proprium effectum esse
characteris istius scilicet distiguere baptizatum a non
baptizatis cuius due sunt destructiones.
Prima quia non potest dici proprius effectus
alicuius quod equaliter est omnium qualita-
tum actionum et passionum et etiam omnium re-
rum. Nihil enim est in tota rerum vniuersitate
quod habente illud non designet a non
habente etiam pes distinguit habentem pedem
a non habente et oculus et quicquid dici vel cogita
ri potest. Distingui ergo sit ex necessitate
sequitur vnamquamque rem per se ipsam. Non
oportet ergo vt character ponatur propter
hoc solum scilicet vt distinguat cum nullus
rei effectus nouus vel operatio inducatur
per hoc. Si enim posuerimus characteri
alium effectum proprium principalem et imme
diatum nihilominus sequitur et iste. Quem-
admodum albedo et si proprium habeat effe
ctum album facere seu disgregare visum ni
hilominus sequitur eam iste effectus distin
guere a nigro distinctione completa et diffe
rencia maxima que est contrariorum ab inui
cem. Manifestum est ergo eos in hoc dupli
ter errare. Primum quia ponunt effectum qui
consequens est ex necessitate. Deinde quia
primo et principalem effectum deglutiunt et ab
sorbent Impossibile enim est qualitatem esse
et quod non sit in aliqua specie generis quali
tatis et que non habeat denominationem
specialem Distinguere vero vel dissimilare ab
aliquid est esse distinctio relatiua denomina
tio est. Quemadmodum ergo si poneret cum
hoc qualitati accidat et eam sequatur quasi
ex casu ita errant qui characterem istum po
nunt propter id quod accidit. Secunda de
structio est quia si nullus esset non baptiza
tus frustra esset huiusmodi character. ymo non
esset. Non enim distingueret cum non distin
guat baptizatos ab inuicem sed ipsos a non
baptizatis tantum. Possibile autem fuit vt omnes
homines baptizarentur non imprimeretur au
tem character ei qui vltimo baptizaretur et
si hoc esset et delerentur omnes characteres
qui impressi essent baptisatis vel inutiliter
essent cum totus et solus eorum fructus vel
vtilitas esset distinguere Preterea huiusmodi di
stinctio quibus fit cum character huiusmo
di non appareat etiam hiis qui illo insigni-
ti sunt et illum in se habent et aliis multo mi
nus. Cum ergo nullus hominum per huiusmodi cha
racterem distinguat se vel alium a quocumque
non potest dici quod iste sit vsus vel effectus
huiusmodi characteris vt per hoc inuicem se ho-
mines distinguant atque cognoscant. Quod si dixe
rit quia ad hoc est vt per hoc baptizati a non

baptizans sint distincti et differētes ab in-
uicē. Interrogamus eum quid intelligit
q͂ isti non sint illi vel nō sint tales quales
illi tales inq͂ quātū ad baptiſmū. In aliis
enī non ꝓhibet eos esse similes characte
ris et hoc sugnacue et erronee ponit. Idē
enī ē ac si diceretur q͂ character iste appo-
situs est huic paruulo ne forte isti essent il-
li aut tales quales illi tantū ad baptiſmū
Preterea nōne bonū esset q͂ similes eēnt
in baptiſmo si dicat q͂ sic ergo malū ē dissi
mulare eos vel distinguere in hoc ergo ꝓ
pter malū ponitur iste character. Si vero
dicat q͂ malū esset ipos esse similes in ba-
ptiſmo qua ratione malū potiusq͂ bonū
hoc dicat. Amp. eque distiguit ꝑuatio int̄
eos ꝑuatio inq͂ characteris vt ipse chara
cter. Si ergo nō alius vsus vel fructus est
huius characteris quā distinctio eque ne
cessaria et vtilis ē ꝑuatio hmōi character
et totius sacramenti eque enī distinguun-
tur et differunt non baptisati a baptisatis
ꝑ hoc ipm̄ q͂ non sunt baptisati vt bapti-
sati ab illis per hmōi characterē differunt
Q: si dicerit in patria erit necessarius cha
racter vbi omnia interiora videbuntur et
hoc magis erroneū videtur. Quia enī ibi
erunt non baptisati qui ab inuicem dino
scetur et distinguētur ⁊ a se et ab aliis abs
q͂ hmōi charactere et nō minus quā ba
ptisati superfluet ergo character q̄ntū ad
hoc. Preterea vbi omnia clarissime vide-
bitur que necessitas erit adiuuari ad me
lius dinoscendū ab hmōi charactere.

Amp. Sacramēta in via necessaria tā
tū in patria cessabunt. Ipi aūt characterē
hmōi baptiſmi vocant sacramentum ba-
ptiſmi. Cū autē dicant q͂ hmōi character
causa est gracie gratū deo facientis duo-
bus modis errare videntur. Primum q:
non potest poni in alio genere causarum
q̄ī efficientiū. Efficiens autē nō videtur
posse eē. Si enim efficiat vi operetur ipam
graciā cum omne quodcūq͂ virtus opat̄
ipm̄ subiectū in quo ē virtus hmōi sic om
ne quod calor operatur opatur ipm̄ calidū
ita ipa anima humana opabitur graciā
et iusticiā in seipsa et ita iustificabit et san-
ctificabit se omne enī qđ opatur iusticiam
in aliquo vel sanctitatē sanctificat illud si-
cut quod opat̄ calorē in aliquo calefacit
illud. Amp. cum anima impartibilis
sit accidere vel scđm idē sit agens et paciēs
et iustificans et recipiens. Cum enī opet̄ gra
ciā in seipa certū ē q͂ illā et dat et recipit ⁊
simul ē iustificans et iustificata. Et q: ɔtra
ria sunt dare et recipere ergo erunt in ipa
anima scđm diuersa et hoc nō ē possibile
cum impartibilis sit. Si autē scđm idē erūt
contraria in eodē simul sm̄ idē et hoc iterꝫ
impossibile. Amp. Omīs operatio ꝑ se
et scđm se cuiuscūq͂ virtutis ē scđm simili-
tudinē vt calor si operetur ꝑ hoc q͂ calor ca-
lorē opabitur. Si ergo character iste ꝑ se
opatur nō opabitur nisi sue speciei quali-
tatē et ita nō opabitur nisi aliū characte-
rem erunt ergo due qualitates eiusdē spe
ciei simul in eodē subiecto scđm et nunq͂
ꝑuenitur ad operationē gracie Ampli
us q͂ virtus aliqua agat in ꝓpriū subie
ctū vel in subiectū simile ꝑ illam vt qđ al-
bū agat in se ꝑ albedinē vel in aliud eque
albū ꝑ albedinē impossibile ē. Nos autē
dicim⁹ q͂ illud qđ imp̄mitur in baptiſmo
p̄ter graciā gratū deo facientē et qđ rema
nēt post amissionē ipius sanctitas quedā
ē cuius exemplū et figura ē sanctitas basi
licarū consecratarū et vasoꝝ. Basilica enī
consecrata quantūcunq͂ post consecratio
nē polluat̄ aut ꝓphanet̄ sancta remanet
Alioquin nō essent sacrilegi violatores in
uasores et pollutores ipius. Manifestū ē
autē quia ɔsecratio basilicarū exemplū ē
et figura consecrationis seu sanctificatio-
nis baptiſmalis. Quare sanctitas sancti-
tatis sicut enim sanctitas ad sanctificatio
nem sic sanctitas ex ipa relicta ad sanctita
tem relictā et illa a ꝓportiōe et a simili. Si
cut enī sanctificatio basilicalis ad suā san-
ctitatē sic sanctificatio ad sanctificationē
sic sanctitas ad sanctitatē. Et ꝓpter hoc si-
cut sanctificatio figura ē sanctificatiōis sic
sanctitas sanctitatis. Et ꝓpter hoc cū veri
tas immobilior sit quā figura sic post figu
ralem sanctificationē ⁊ ex illa remanet in
basilicis suis sanctitas figuralis sic p⁹ ve-
ritatē sanctificationis in baptisatis et ex il
la veritatē remanere necesse est sanctitatē.
et hoc est qđ dicit Apl̄us. i. ad Coꝛ. Tem-
pluꝫ dei sanctū ē quod estis vos vbi dicit
Augustin⁹ Ope sanctispūs in baptiſmo
dicatū. Unde sicut pollutio abbominatō
quantūcunq͂ execrabilis nō aufert a san
ctificata basilica sanctitatis figuram. Sic
quātacunq͂ scelerositas aut flagiciositas
auferre non poterit a sanctificatis baptiſ-
mo veritatē sanctitatis remanet ergo san
ctus hmōi sanctitate quantūcunq͂ pecca

torū abbominationibus se polluat xp̄ia-
nus. Et ꝓpter hoc spirituale sacrilegium
in semetipo ꝯmittit et templū dei violat q̄
cunq̄ȝ mortali peccato se polluit xp̄ianus
Et huic attestat Apls in. vj. p̄ma Cor. d.
An nescitis quoniā corpa vr̄a templū sūt
spiritussancti qui habitat in vobis et non
estis vestri. Et iterū si quis templū dei vio
lauerit disperdet illū dominus. cuiusmōi
autem sanctitas ista sit ꝛ quis eius effect⁹
ex eius figura et signo scilȝ sanctitate basi
licali apparet queadmodū eñ ex illa san-
ctitate hoc habet vt arceātur ab ea demo
nes vt minus possint ꝯtra frequentantes
ipam scȝ orantes psallentes et sacrificātes
in ipa et hac etiā virtute p̄dicta ē vt orātes
in ea facilius exaudiant et grā etiā deuo-
tionis facilius visitētur et illustrētur. Sic
ex ista sanctitate baptismali de qua loqui
mur debilitatur potestas demonū aduer
sus ipos baptisatos incompabiliter eniȝ
minus potest contra ipos quā ꝯtra alios
Et deinde facilius grā deuotionis illustra
tur ad orandū et ad alia bona faciēda. fa
cilius etiam grā ꝯpunctionis visitantur ꝛ
reuertunt si lapsi fuerint ipis etiā demoni
bus magis verendi et formidabiles sunt
grauiusq̄ȝ torquentur demones si eos tē
tationibus inuaserint aut si forte peccatis
polluerūt. Queadmodū de locis sacris ꝛ
deo dicatis. Et ꝓpter hoc p̄uilegijs immu
nitatis gaudēt dum obseruatur vt graui⁹
in eorū inuasores et violatores iudicētur
Sic sanctitas ista potestate demonū. Ex
hac ergo sanctitate ista ꝓueniunt et ex ea
baptisati de sorte sunt et de pte dei appro
p̄ati et p sanctitatē ipam. Et hoc ē sanctifi
care domino vel dicare vl' appropriare ei
dem et in ius et in ꝓprietatem specialem
eiusdē aliquid transferre et per hoc statim
ꝛ suū ipm baptisatū mundat edificat ꝛ ex
ornat repletq̄ȝ donis virtutū ꝛ graciarum
nisi p ipm steterit ꝛ sanctitas hoc est signū
grē gratū deo facientis. Queadmodum
anulus regius signū est doni quo quis p
eum inuestitur. aut crux posita super fasti
giū domus quod religiosa vel religiosorꝫ
sit Et queadmodū ad sigillū regiū thesau
risarij seu dispensator eiusdem regni dat
dona regalia illud portātib⁹ vbi verꝫ ꝛ nō
furtiuū illud esse cognouerit. Sic dispen-
sator charismatū id ē donorꝫ et grarū spi-
ritussanctus qui distribuit singulis prout
vult. sic legitur in. xij. j. ad Corꝫ spirat vbi

vult. sic legit. Johā. iij. eisdē q̄s verꝫ et nō
furtiuū sigillū vel characterē baptismalis
sanctificationis portātes viderit dona re
gis regū scȝ plenā remissionē peccatorū cul
parū atq̄ȝ penarum ꝛ data optima dona
q̄ȝ perfecta omniū virtutū sine quibus nō
ē salus largitur. Furtiuū aūt sigillū vl' cha
racterem hmōi habent vl' deferunt q spre
ta xp̄i ecclesia scilicet catholica ab hereticis
se baptizari faciūt. Furtiuū autē sigillum
merito dicimus qd ꝯtra volūtatem eius
cuius ē impressum ē. Cōtra voluntatē aūt
intelligimus siue eo non sciente siue probi
bente. Prohibiti autē sunt heretici sacra-
mēta dn̄ica tractare vel mynistrare qa ab
ecclesia catholica dei et auctoritate excom
municati sūt et ꝓhibiti ab hijs. Nō autē
habent verū characterē hunc vel deferūt
qui nō iuxta formā in euāgelio p̄scriptā
et auctore deo statutā atȝ firmatā baptizā
tur. Qm quidē ē tm̄ defectio et ideo bapti
sandi sunt tanq̄ȝ nō vo baptisati. Causa
autem efficiens grē hmōi sanctitatis nul-
lo modo est. Nec aliquid aliud nisi deus
Sed ē habilitas ꝛ adiuuans ad graciam
obtinendam et conseruandā ex causis qa
diximus. Et hec ē causa ꝓpter quā nō de
bet nec etiaȝ potest iterari baptismus. Si
eñ iteraretur imp̄meret denuo character
eiusdē speciei aut nō imp̄meretur. Si nō
imp̄meretur non relinqueret ergo hmōi
sanctitas in ipo. Quemadmodū enim nō
est sanctificatio basilice que basilicaē san
ctitatē non relinquit sic non ē sanctificatio
baptismalis que congruentē sibi sanctita
tem nō relinquit si imp̄meretur accideret
duas eiusdem speciei formas esse in eodē
scdm idem. Semel ergo baptismo sancti
ficato impossibile est denuo sanctificari sanc
tificatione baptismali. Nō eñ potest im
primi character baptismalis sanctificatis
hmōi iteratione. Si autē non imp̄meretur
non est sanctificatio baptismalis. Amp
autē ꝛ cōtumelia fieret nō tam sacramen
to q̄ȝ et cuius est ipe baptismus sacramē-
tū. Ipa eñ vnitate ꝓpter quā dicitur vnū
baptisma in. iiij. ad Ephes. Figurat ipaȝ
vnitatē mortis xp̄i que redēptioni totius
mundi sufficit quā mortē nullo mō itera-
ri opus ē quātūcunq̄ȝ increscant et multi-
plicentur peccata mundi. Et ꝓpter hoc et
figura et veritas cōcordare debent sicut vna
mors dn̄i saluatoris ita sit et vnū baptis-
ma. Nec ē obiectio de sacramento altaris

quia ipm nō ē illo mō sacramētū domini
ce passiōis et figura sed rememoratio. Si
quis aūt querat cum virtus irascibilis fir-
metur et muniatur sacramento proprio z
speciali videlicet sacramento cōfirmatōis
z vtus ɔcupiscibil' duob' sacramētis. vicz
sacramēto altaris z sacramēto mrimonij vt
supra diximꝰ. cur nō sit z vtuti ratiōabili
ɔuisū ē quo armet et muniat. Respōsio
q sufficere debēt et et possunt doctrina et
miracula quibus et si alie vires adiuuēt.
nō p modicū p illa tamē illuminādā eru
diēda et in fide roborāda specialiter fiūt.
Signa enī data sunt infidelibꝰ vt noua p
dicātibus crederēt quos noua facere vide
rent. Q si quis querat post tāta erat vti
litas et necessitas huius sacramēti. videlz
baptismi cur tā diu dilatū ē. videlicet vsqz
ad fines seculoꝝ ad sextā mōi etatē. Neqz
enī verisile est deū oīno neglexisse salutē
generis humani tot milibꝰ annoꝝ negle
xit autē si alias generi humano nō ɔuidit
In quo licz sufficienter responderi possit di
uine voluntatis nullā penitus eē causam
cū ipa causa sit oīm et cōsilioꝝ atqz inditi
oꝝ dei nō eē inuestigationē atqz alligatā
eē oīno oīpotētia virtuti sue sacramē
ti qua libere p bñplacito volūtatis sancti
ficat et iustificat simplr semp quos vult et
quō vult nec vnqz defuisse graciā sanctifi
cationis antiquis tpibus. sicut euidenter
appet ex pbatissime fidei hystoria scriptu
rarūqz testimonijs in quibus sacrificia et
iustificationes multiplices ipoꝝ leguntur
sicut legit de Abel Melchizedech et Job
qui sanctificauit filios suos ne forte in cō-
uiuijs de quibus ibidē agitur aliquo mō
se maculassent et quibus et alie iustifica-
tiones fuisse merito intelliguntur. Rñdeo
tamen quia quēadmodū in vno singula-
ri homine multū tempis etatis sue detur
vt multo q labore et industria indiget p-
parari ad sublimia sapiencie ad pfectōez
vtuti suscipiēdā. Sic z cōitas hoim mul
ta eruditiōe pparari opus habuit multis-
q generibus operū exerceri anteqz ɔfun
da fidei et sacramentoꝝ anteqz pfectionē
euangelice sanctitatis esset apta suscipe et
hoc nō solum in tota cōmunitate huma-
ni generis sed in qualibet congregatione
et ciuitate si eam aggressi fuerimus saluta
ribus eruditionibus et sacris exercitatiōi
bus ad pfectionē sanctitatis pducere eos-
dē labores et difficultates expectationes-

q operū tpis ɔuentusqz et incremēta in
ea experiretur quasi in vnius paruuli eru
ditione atqz ɔfectione donec ad virile ro
bur et senilem maturitatē ptingat. et non
aliter consolendū esse toti cōmunitati de
ɔfectu suo et pfectiōe quā vni puulo z in
vna cōmunitate hominū ad similitudinē et
ɔportionē vniuscuiusqz hominis quasi q̄
dam sex etates ɔuentuū et incrementoꝝ
atqz defectuū est euidenter repire. quēad
modū tytus liuius pplo romano hmōi
etates nō solū congruēter sed elegāter as-
signat. Q ergo querit cur ad sacramētū
baptismi fines seculoꝝ z senectus mundi
expectata est. Idē ē ac si quereret cur sub-
limibus sapiētie et pfectioni virtutū expe-
ctat matura etas vicz iuuētus aut senectꝰ
et non potius infancia aut puricia tradā-
tur. Manifestū ē igr q nouissima mundi
etas siue senectus sola apta fuit et cōgru-
ens euāgelicis sacramentis. Alia enī etas
mundi ea suscipe oīno apta nō fuit cuz
susceptio eoꝝ. de qua hic agimus fides
eoꝝ sit atqz credulitas. Non enī negamꝰ
quin oīni tpe viri sapiētes et sancti fuerint
sacramētoꝝ istoꝝ altitudinē ydonei susci-
pere vel etiā cape sed ɔmunitas hominū
nō ante maturitatē suā z senectutē ad hec
ydonea fuit que etiā cum ei tradita sunt z
indicta. tanta magnificentia et mirificen-
tia miraculoꝝ adiuta ē qua totꝰ mūdꝰ vbi
q terrarū velut fulgurās chorusćat totali
ter illa hoc ē fm se totā suscipe vel capere
nō potuit licet p maiori sui pte ea suscepe
rit. In quo euidēter appet quāta sit virtus
fidei qua p aquā siue in aqua sub inuoca
tione beate et gloriose trinitatis qs sancti
ficare se credit. Apparet inqz ex hoc q tan
ta difficultate tam longa expectatione taz
multiplicibus operū exercitatiōibꝰ tantis
miraculoꝝ adiuuamētis factoꝝ tātis do
cumentis z exēplis vix tandē ad ei ptinge
re cōmunitas hominū potuit. Deinde q̄n
ta pugna et virtuositate teneamur cōtra
suggestiones spūs blasphemie cōtra ob
murmurationes ɔpꝛij sensus ɔtra dispu
tationes phylozophoꝝ z iacula heretico
rū cōtra opiniones z irrisiones vulgariū
hominū cōtra blasphemias indecorū soli
pene nouerūt q hoc vel in seipis passi sūt
vel a pacientibus didicerūt z cuz fides pia
veridica et salutaris in omnibꝰ intellectū
excedat in sacramētis tamē illū nimia sua
oppsitione captiuat et in quibusdā eorum

pene absorbet. et etiam sensus exteriores euacuat sicut in sacramēto altaris. Appet ergo euidenter q illa sola etas mūdi sine generis humani sola congrua ꝛ apta fuit huic tante pfectionis et sublimitatis ꝟtu- ti que plurimū eruditionibus et aliis exer citationibus adiuta et pfecta se pparaue rat et hoc indubitāter erat senectus et saci limū fuit ab initio et deinceps hominib⁹ credere se muneribus et hostiis iustifica- ri et sanctificari. iramq; dei placari et hoc p similitudinē scilicet talia videre cōsue rat et experiri apud homines. Reges eñ et pncipes et oīno maiores suos cōsue- uerāt placare muneribus et pter hoc fa cile inducti sunt vt talia regi regū deo ex- hiberent et p hocetiā placari sibi sperarēt. Nec erat virtuosum. nec magna laude di gnū sic credere vt ipsa cōsuetudinis expet ictia suadebat. ymo puerilis infirmitatis erat. Nullus enī erat adeo eruditus cui non esset facile sic sentire. longe autem est ab ista puerili paruitate sublimitas fidei sacramentoꝝ. Si quis autē querat cur er go baptisant puuli qui oīno incapaces sunt hmōi fidei ꝛ q̄re de fide interrogant quos certum ē in illa etate oīno credere non posse. Deinde quare respondet patri nus credo Si enī nomine suo dicat hoc di cit quidem. Sed nō respondet cuz de cre dulitate eius nō fiat interrogatio. Si au tē nomine paruuli ꝛ mentiri videtur cum puul⁹ nō credat et supuacuū ē dicere hoc p illo cum ille raciū hoc non habeat. Jn q̄ dicimus q quēadmodum puulo non cre denti et omnino nescienti pstantur multa beneficia mynisterio parentū sicut cibus ꝛ potus et vestitus et cetera q̄ educationis sunt aut nutriture nec impedit in aliq̄ aut repellit ista beneficia illius ignorancia vl̄ incredulitas. Nō enī pter hoc min⁹ in- uoluitur pannis aut lauatur aut soporat q ignorat ista sibi fieri. Siliter medicamēta nihilominus ei adhibent et sanitas acq- ritur lȝ sibi nesciat illa adhiberi sic ꝛ si ora tione parentū absq; medicamētis omni tus ei sanitas tribuat si vnq̄; ignorancia eius aut deuotionē parentū impedit aut bonitatē diuinā manifestū ē q nō. Quia ergo parētes sunt spūales ipi sancti et ve mater spūalis ē ipa ecclesia sanctorū oim illoꝝ qui mynisterio illoꝝ siue ipius ecclie spiritualiter generātur siue regenerāt nō obstat vllo mō nec impedire potent igno rancia paruuloꝝ quo minus orationib⁹ huiusmodi parētū et matris dei bonitas largietur eisdē et spūalis sanitatis gracia. et alia dona quibus ipos ad vitā spiritua lē obtinendā indigere cognoscit. Si enim mynisterio parentū carnaliū et interdum meritis et pcibus largitur dei bonitas fi- liis carnalibus vitā ꝛ sanitatē corpalem ꝛ alia tpalia bona q̄bus interdū tpaꝫ impu gnat quātomagis meritis et pcibus parē tum spiritualiū dabit filiis spūalibus do na quibus ipi digne et laudabiliter seruia tur et hoc hacten⁹ dicim⁹ vt appeat igno rantiā puuloꝝ merita et oratione scē ma tris ecclie in quo minus impetrēt et diuie bonitatis largitatē quo minus sanctitatē baptismalē tribuat impedire nullatenus posse. De hoc autem q querit cur interro getur puulus de fide cum sciatur omnino nō credere et respōdere nō posse. Jdē est ac si quereretur de pupillo cur cō tenit in iudicio cū non intelligat quid ab eo peta tur nec sciat petitioni nullatenus r̄ndere. Jn quo manifestū ē q tutor debet eū de fendere et p ipo r̄ndere ac totā causaȝ no mine illius agere sicut ergo negat aut cō cedit noīe pupilli ipso penitus aut non in telligente aut ignorāte ꝛ pdest pupillo q vtilit p eo tutor egerit et eo penitus igno rante aut etiā cōtradicente rebellante faci et conditionē eius meliorē in causa quam pro ipo agit. Sic et multo incompabiliter fortius in causa animarū q fiet per tutorē spūalem siue confitēdo siue negando pro desse debebit ad lucrū spūale eidē. Am plius. si leges humane ꝛ institutio hūana puidit pupillis carnalib⁹ tutores et alios adiutores ad acqsitionē pseruationē ꝛ mł titudinē multiplicationē tpaliū ꝛ caducoꝝ quanto fortius iusticia et lex diuina pupil los spūales absq; hmōi adiutoꝝ spiritua liū puisione nō derelinquit ppt bonoꝝ spūaliū ꝛ eternoꝝ acquisitionē pseruatio nē et multiplicationē. Qd ergo patrin⁹ re- spondet credo cōfessio siue pfessio fidei ē q̄ fit nomine paruuli et obligat eū ad ob seruationē fidei q̄ obligatio nō ē nisi meli oratio sue cōditionis. Et dicim⁹ q puul⁹ credit per patrinum et patrinus credit ei. id est ad opus et comodum eius. Quem admodum pupillus respondet per tuto- rem. Sicut autem in iudicio post confessi onem tutoris fertur sentencia pro pupillo ita post pfessionem fidei per immersionē

baptismalē confert et gracia baptismalis paruulo. Et quemadmodū supradictum non aliter in ciuitatē vt ciuis eius efficiat aliquis admittetur nisi quem se velle fieri aut profiteatur. Sic in ciuitatem sanctorū in graciam baptismalem non aliter quis admittit nisi fidē q̄ vnitati ciuitas sanctorum est ore suo vel alieno fuerit ante confessus siue professus. Si quis autem paruulos sanctificatiōe baptismali nullo modo indigere dixerit hic non solum de multitudine erroneorum est qui intelligibilia nō intelligunt. sed etiam de multitudine insensatorum et insensibilium qui sensibilia non sentiunt dum innatum sibi ardorem amoris ad vilia et infima carnalium et caducorum conuertit. Innatum ergo sibi gaudium ab amore nobilium scilicet sublimium spiritualium et eternorum non sentit. Deinde suppressionem et immersionem et captiuationem nobilium virium suarum id est intellectiue et voluntatis in corpore et corporalibus difficultatem erectionis et liberationis earundem ipso earum stupore vel potius mortificationem sentire nō preualet. Deinde errorem virtutis appetitiue atque peruersitatem ipsamque brutalitatem suam quam totum viuit nec videt nec aduertit. nec etiā attendit. Non enī asinina solum mō viuit stoliditate. sed et equina impetuositate et lupina rapacitate. et ita de aliis ex quo appet deuersitas tenebrarum origina lis corruptionis que cū reuera brutalitas sit et animalitas et et omniū immundorū viciis animalium quodamodo composita et cōpacta horrifica mōstruositas. Nec intus viciis innumerabilibus mordens. rodens pungens et discerpens se sentire sinit nec exterius innumerabiles facies animalium coram ponens et ostendēs videri se permittit nec tot vocibus sibilis et sonis euntique atque strepens atque tumultuans audiri se patitur ab aliis qui adhuc ea inuoluti sunt excecati et immersi. Mens enim humana graciam sanctificationis nōdum adepta nihil aliud ē nisi cadauer siue mortuorū monstruositatem quā diximus ebulliens eiusque monstruositatis morsus corrosiones punctiones et dilacerationes in se ipsa intus paciens et foris in aliis similia eum pulsatur et prouocatur agens. Similiter et vocibus omniū huiusmōi animaliū horrendis strepens. Paruuli ergo propter originalem corruptionem indigent sanctificatione baptismali et licet erronei causam non intelligant et insensati non sentiāt. et quoniam baptismali sanctificatione electi expugnato dyabolo ab eisque eiecto et destructo deo acquirunt dignū et iustū ē vt quēadmodū arci et munitioni capte signū siue in signium regis capientis superimponitur signum regis regum quod est salutifere ac viuifice crucis in signium eis imponatur. Hinc est q̄ baptisandis primum in fronte signum saluatoris hoc est signū crucis imprimitur. scilicet captionis atque expugnationis et victorie. Quod manifestum est fieri similiter expugnationibus vrbium castrorum et munitionum. Et qui hospitantur in domibus in quibus hospitaturi sunt superimponunt insignia sua vbi qui de comitatu eorum sunt agnoscāt quo eis declinandum sit et alii illuc intrare non presumant. Sic rex celorum in eo qui baptizandus est hospitaturus insignio armorum suorum et vexillo gloriosi sui triumphi super quo dyabolum et eius exercituz debellauit designari vult id ad quod declaraturus est hospicium. Quod autē in sanctificatis habitet manifestum est ex scripture sacre testimoniis. In eternum dicit Psalmista. Exultabunt et habitabis in eis. Et Apostolus in .iii. prime ad Corinth. Nescitis quia templum dei estis et spiritus dei habitat in vobis. Et in .vi. eiusdē. Nescitis q̄ mēbra vestra templū sunt spūssancti qui in vobis ē. Et iterū. Glorificate et portate deū i corpore vrō. Et q̄ templū dei ipsa baptismali sāctificatiōe vnusquisque electus efficitur merito idē signū in ipsa sanctificatiōe eidē superponitur. Et q̄ ortus dn̄i ortus voluptatis et paradysus deliciarum ea dē significatiōe qui prius erat desertum et solitudo infernalis efficitur merito in eo signum crucis quod ē velut formido et expauenta culū volucrum et bestiarum infernalium in eo erigitur et quia fit per eandem sanctificationem ciuitas iusticie et regnum directionis merito in ea patibulū quod est crux ad deterrendos latrones et raptores ceterosque malefactores in ea eleuat. Et qui iter sancte peregrinationis qua mare huius mūdi trāsitur et templum dei visitatur et in supnam hierusalem iter egreditur merito primum cruce signatur. Deinde omnis domus dei cruce super imposita domus dei esse vel religiosa designatur. Merito ergo baptizandus signo crucis super imposito primum

domus dei et domus religionis eē osten-
dit cui ꝓpt̄ hoc solū scʒ vt dom⁹ dei et do-
m⁹ religiōis sit baptismal' sanctificatio ad-
hibet. Et quonia nihil salubrius ī memo-
ria potest hr̄e electus quilibet quā quid ex
se ipo meruerit et quid ei misericordia redēpto-
ris retribuerit scilicʒ vt cū patibulo iferna-
li adiudicar⁹ eēt quāta apud deū fuerit q̄
oīa vno signo crucis aple signāt. Veniēs
eni ad graciā baptismalis sanctificationis
quid afferat ⁊ quid ꝓpe suū sit ipso signo
crucis qđ ei pmo imprimit̄ ficapat ē agno-
scat videlʒ q̄ solū meritū patibulū secū af-
fert. Et quia amore ei⁹ vite et⁹ ⁊ p̄cio rex ce-
loꝝ illud ptulit istoꝝ oīm velut memoria-
le signū crucis fronti ei⁹ pmū ponit̄ fortis
siquidē impressionis ē ⁊ magne p̄paratōis
ad graciaʒ baptismalē. Nouissime do vt
agnouerit eē ꝓfessionē suā scʒ crucifixi et
crucifixi fidē ac legē et hāc ꝓfessionem nō
tāq̄ʒ opprobriū aut contumeliā in infimo
abscondat sed eam in manifesto velut ho-
norē summū et gloriam habeat. Et ista in
fronte notātur qua sedē eē pudoris multi
dixerunt q̄ de ptibus nudis et apparenti-
bus pma ē sic ⁊ quod de electis primū ap-
parere seu reuelari debet siue oris ꝓfessi-
one siue opm ꝓfessiōe hoc ē q̄ xpiani sūt.
Primū eni ⁊ maxime in opib⁹ electoꝝ ap-
parere et reuelari dʒ q̄ xpiani sūt. De huī-
q signū istud ymo tot xpianitatis insignia
aut omino deiciētes cōculcauerint in dei
cōtumeliā ita vt iaʒ in eis nec ab ipis nec
ab aliis videri valeat ī sublimi eoruʒ aut
abolerūt penitus nullū ei⁹ in se vestigiuʒ
relinquētes. hij sunt qui in nullo xpianos
se exhibēt de hijs qui falso et mendaciter
ista signa deferūt qui ei in modico ⁊ in in-
fimo sui xpiani sunt hoc ē sola oris cōfessi-
one vel ipius crucis sola signatiōe quam
viā pingere consueuerint vl' quacunqʒ ex
minimis obseruatione. sicut ē asspio aque
bn̄ dicte vel aliquid hui⁹ leue et in infimo
et nō alto signū crucis deferūt ⁊ eaʒ velut
fimbrijs appensam habent ⁊ nō in subli-
mi erectā abolerūt eā penitus nullū eius
vestigiū relinquentes qui nec in minimis
eā habēt qui nec etiā in signo ei⁹ se muni-
unt vel circa se pingūt taʒ mēdaciter eā de-
ferūt quib⁹ nullū ē ꝓpositū pagēde pere-
grinationis quā diximus quib⁹ nullaʒ me-
moriā eorū que diximus ingerit scʒ quibus
nec infernale patibulū ad qđ velatis ocu-
lis ducitur nec dn̄ice passionis bn̄ficiū re-
memorāt. Sit et qui nullā instiā de ma-
leficiis qui in terra coꝝ habitāt faciūt q la-
trones vitioꝝ ⁊ peccatoꝝ in seipis non iu-
stificāt. Et generaliter quicūqʒ ꝓstibulū cor-
ruptorū infernaliū et volutabrū porcoruʒ
spiritualiū id ē demonū ⁊ phana dyaboli-
ca et delubra p quācūqʒ vitiorū aut pecca-
torū imundiciā se senciūt aīs fecerūt. Nō
solū autē ridiculosum ē in arce dyabolica
dei superectū vexillum et in ꝓstibulo dya-
bolico. ymo inchoaca immūdicie supposi-
tū crucis vexillū sed etiā deo cōtumeliosū.
Quid aliud ē signū crucis in hominibus
peccatis expositis et deditis quā in prosti-
bulis spiritualib⁹ et cloacis. Attēde autē
q̄ signū crucis pmū in fronte ⁊ deinde in
pectore ponitur baptisando vt ostēdat se
q̄ in fronte pretendit foris in pectore ha-
bere siue in corde vel vt ista duo simul insi-
nuentur eidē hoc ē xpi fidē et legem nō so-
lū exteriore ꝓfessione seruare debere sed
etiā corde vel quia crux xpi et iudeis scan-
dalū erat et gentib⁹ stulticia ⁊ ideo ī fron-
te vt gloria et in pectore vt sapiencia vera
pingit̄ xpianis Siquidē pectus sapiencie
sedes dicit̄. Et frons glorie dicitur. Quē-
admodū pudoris ⁊ ignominie. Qr autē
tercio in fronte ponitur baptizandis hoc
fit ad signaculū ⁊ custodiā sicut expsse do-
cent orationes cathecismi. Quēadmodū
signari solent ad custodiam lr̄e et thezau-
ri ne quis audeat violare. Et ista ē vna ex
causis ꝓpter quas imponitur signum cru-
cis baptizandis ante vnctionē. Qr autē si-
gnū crucis de oleo vnctionis ad cathecu-
minos in pectore ante et int' scapulas re-
tro baptisando pingitur multiplicis signi-
ficationis causa efficitur. Primū vt p gra-
ciā baptismalē et ab anteriorib⁹ culparū
⁊ a posteriorib⁹ penaꝝ sanandū se agno-
scat baptizādus. Culpe eni ante sunt siue
anteriores ⁊ pene post siue posteriores or-
dine iusticie diuine et etiā nature qr culpe
cause sunt penarū. Secūdo quia ⁊ ī ante-
riorib⁹ gratuitoꝝ ⁊ ī posteriorib⁹ natura-
liū lesi p graciā baptismalē in vtrisqʒ sanā-
tur. Naturalia eī p̄ora sūt gratuitis vt fun-
damētū susceptibile illoꝝ. Tercio qr cathe-
cism⁹ istructio ē et preparatio ad baptismū
mento ista duplex vnctio duplicē gr̄am p-
uenictē ⁊ p̄paratoriā significat ad baptis-
mū si ⁊ impiū ē nullaten⁹ ymo piū ⁊ ipis-
nissimū ē credere q̄ sub ista duplici vncti-
one visibili istⁱ inuisibil' gr̄e vnctio ꝓferat̄

Gracia autem pparans siue pueniens est que cumqz adiuuat hominem vt ad graciam baptismalem conetur ex qua gracia et peccata confitentur adulti baptizandi et doctrina fidei sanctorumqz morum non solum audiunt exterius sed etiam assensum cordis et acquiescentiam suscipiunt interius. Hac ergo gracia pectus sanatur intus et adiuuatur et vt fidem suscipiat et vt spem de gracia a baptismali obtinenda et de venia peccatorum per idem sacramentum percipienda concipiat. fides enim et spes tam gracie quam venie per sacramentum baptismi obtinendam pparatorie sunt ad sanctificationem baptismalem et totum hoc significat vnctio de pectore. Unctio vero inter scapulas significat sanationem virtutis corporalis et pillam efficit quod ipsum corpus ad portandum iugum domini et obediendum ipsi in hiis que dei sunt corpus expeditius fiat et liberius. Et hoc ex ipsis orationibus quibus oleum huiusmodi sanctificatur aut benedicitur expresse haberi potest. Utrumqz autem vnctio in modum et forma crucis fit vt per crucem redemptorem suum per crucifixum. hec omnia bona obtineri cognoscant. post immersionem autem in aqua et eleuationem ex aqua de chrismate in vertice eius signum infixe crucis pingitur. Qua vnctione regem et sacerdotem se esse factum agnoscat. Regem scilicet non solum regni eterni heredem sed et regem virtute preditum vt se regaliter regat et gerat et in se ipso et de ipso iudicium et iusticiam faciat vicia et peccata tanqz latrones et raptores ceterosqz maleficos spirituales viuere non sinat. Sacerdotem autem qui per se et aliis non solum laudes et orationes deo iugiter offerat sed etiam proprii corporis hostiam viuentem sanctis exercitationibus ymolet et immaculatam operum sacrificia in altari fidei viuifice charitatis igne semper incendat. Fit autem vnctio ista in vertice propter eminenciam vtriusqz honoris istius. Quare autem tres cruces ante premittuntur et deinde tres cum vnctione fuit vel propter preteritas in xpo passiones et posteriores glorias. sicut legitur. i. pet. i. Cruces enim sunt signa passionum et instrumenta vnctiones vero gloriarum. quia omnis gloria regni et sacerdotii vnctione prestabatur antiquitus et adhuc prestatur. Uel quia omnis cruces hoc est omnes passiones ande erant: et a fructu et consolatione antequam xpi gracia eis administraretur. Uel quia xps crucifixus velut alabastrum omnium vngentorum spiritualium ipso tempore sue passionis et mortis quasi quadam sui fractione crucem perfudit et omnium genera tormentorum etiam electis suis velut oleo consolationis et exultationis condidit. Conficitur autem ex oleo oliuarum et balsamo chrisma propter duplicem honorem quem diximus regium videlicet et sacerdotalem et in oleo regia dignitas quam maxime decorat et ornat et clemencia seu pietas aqua et oleum nomen habet. Oleos namqz grece misericordia latine interpretatur. In balsamo vero propter preeminenciam ad alios liquores propter odoris flagranciam sacerdotalis dignitas figuratur. Siquidem odor sancte deuotionis et bone opinionis super omnia illustrat sacerdotalem dignitatem.

Post hec loquemur de sacramento confirmationis de quo iam patefecimus in eis que precesserunt quod ipsum ordine sequitur sacramentum baptismi vbi etiam declarauimus pro parte necessitatem qua stabilitur eius esse et de vtilitate eius et efficacia aliqua adiecimus. Nunc autem dicemus in primis que intentio confirmationis dicitur comparatione iuris. Quemadmodum dicitur confirmari hereditas vel ius aliud quodcunqz. Et solet huiusmodi confirmatio vel litteris vel verbis principis fieri sic dicit Papa vel alius prelatus electionem de tali factam auctoritate tali confirmamus. Et secundum hunc modum congruit intelligi confirmationem prout hic intendimus. ius enim celestis hereditatis ad quod diuina vocatione baptismali sanctificatione assumptus est baptisatus ei sacramento confirmationis confirmatur et roboratur ita vt illud firmius et imobilius possideat. Tu autem nosti quod nulla est ipso iure confirmatio iuris quod non habetur et propter hoc qui iuri isti renunciauerunt videlicet qui arram gracie baptismalis sanctificationis percepte a se ipsis reuicere. Qui vnctionem qua in reges et sacerdotes consecrati sunt a seipsis aboleuerunt et abrasarunt quod signaculum sanctitatis quod est proprie impressio spiritussancti. sicut legitur ad Ephes. ii. Nolite contristare spiritum sanctum quo signati estis in diem redemptionis quam inquam hoc signaculum precium quod est signum spiritussancti. sic legitur. ii. cor. i. Eo ipso celesti hereditati renunciauit. Amplius. Qui sigillum siue characterem baptismalem falsificant cuius veritate tenetur ius hereditatis eterne. procul dubio nolle se ondit et ipso facto nullum se ius habere in hereditate celesti. quemadmodum siquis sigillum regium super donatione castri

vt'ret alteri⁹ sibi facta et illud significaret
eo ipso donationi p illud sibi facte renũci
a rei et illam inutilem ꝛ irritam sibi redde
ret. Sic ꝛ isti donationem celestis heredi
tatis i baptismo sibi factã omnino euacuãt
dum sigillũ baptismale siue characterem
falsificat quod ẽ diuine veritatis sanctitatis
In qua ipm designat et que ipi subesse de
bet cuiusciq; peccata mortalis execratio
ne subtrahunt et diluunt. Hmõi ergo ho
minibus nec celestis hereditas. nec ius in
illa confirmari potest sicut iam diximus ꝛ
ꝑpter hoc primũ exhortandi recupare ius
istud et ꝑcurare vt eis restituat. Qð totũ
facit interna penitudo et feruẽs ac firmuꝫ
ꝑpositũ emendationis ad consiliũ ecc'ie.
Iuxta ergo intentionẽ istã si temporalium
hereditatũ et donoꝝ tantope petitur que
ritur ꝛ ꝑcuratur cõfirmatio quãtofortiꝰ ꝛ
querẽda et petenda ẽ celestis eterneq; he
reditatis. Donorũq; spũalium roboratio
Iuxta hunc moduꝫ videtur illud dictũ in
libro Regũ. Confirmatus ẽ in regno salo
mon vt scilicet illud firmiter possideret. et
hic vel diminutis vel debilitatis hostibꝰ
vel cõsensione populi in hoc ipm magis
pacata magisq; cõfirmata. Sic et isto sa
cramẽto debilitant ꝛ diminuũtur hostes
vt sequentibus ostendamus. Et ista cele
stis hereditas nobis adhereret inseparabi
bilibꝰ. Sic ꝛ cõfirmato episcopo quasi di
minutis et debilitatis hostibus id ẽ cõtra
dicẽtibus episcopatꝰ adheret insepabili
bus. Certũ em̃ ẽ ꝙ cõtradictio se opponẽ
tiũ post confirmationẽ debilior ẽ ꝛ vt fre
quẽtius numero minor. Dicit et cõfirma
tio sanctitatis iuxta aliã intentionem qua
lis est arcis muroꝝ et ꝑpugnaculorũ. Cu
autẽ nosti ꝙ tpe belli ecclesie cõsueuerũt i
castellari et supedificatis turribus aut ꝑ
pugnaculis inforciari. Si bellũ tempora
le seu materiale ꝑtuendis seu defenden
dis tpalibus ad hoc nos inducit vt tẽpla
materialia castra faciamus et arces quã
tofortius bellũ spũale incõparabilit' peri
culosius ecclesias spũales incastellari co
get et templa exaltari et muniri in arces.
Nõ em̃ aliud ẽ rite baptisatus nisi tẽpluꝫ
siue ecclesia dei et idẽ baptismali sanctifica
tione cõsecrata. Rite autẽ cõfirmatus nõ
aliud ẽ recte intuẽtibus ac ꝺe iudicãtibus
nisi ecclesia castellata et templũ in arcẽ ex
altatũ et murus cui supedificata sunt pro
pugnacula sicut legit' Canticoꝝ vlt. Si mu
rus ẽ edificemꝰ sup eũ ꝑpugnacula argẽ
tea. Adiuuat' aũt in ista cõpatione seu si
militudine nõ tm̃ ex silitudine ꝛ ꝑpor̃de
sed etiã a maiori. In castellatio em̃ ista spi
ritualis nõ solũ nõ detrahit sanctitati seu
diminuit eã sed auget et roborat. Si aũt
queris a nobis que sit exaltatio ista in ar
cem. Rñdemus quia ista magnificencia
et altitudo cordis quibꝰ xpiani nominis
ꝛ ꝑfessionis opprobria ac inimicicias ve
lut ex alto despiciens confirmatis sanctus
indignationibus et aspirationibꝰ ꝑter
nit et abiuit quasi ab arce. Tercio mõ di
citur robur armoꝝ quẽadmodũ in sacra
mento confirmationis ad robur spiritus
sanctus siue gracia eius dare non incõue
nienter accipitur. Qz si tempore sue conse
crationis coronatur rex quis dubitat quod
galeandꝰ sit tempore belli. Sicut enim re
gem decet in ipa consecratione et tempo
re pacis suscipere vel gestare coronam ad
gloriam et decorem sic necesse habet tem
pore pugnationis et belli suscipere seu ge
stare galeam ad victoriam et defensionẽ.
ꝛ quidem videre valentibus nihil aliud ẽ
rite baptisatus quam rex in vnctione siue
consecratione coronatus. nihil aliud rite
confirmatus quam rex ad prelium galea
tꝰ. Et ppt' hoc vtriusq; sacramẽti signacu
lum imprimitur in capite. Sed sacramen
tum regii ac sacerdotalis honoris ꝑpter
eminencie sue altitudinem in vertice. Sa
cramentum confirmationis ꝑpter bellice
strennuitatis audaciam signatur in fron
te. Prima enim et maxima pericula bellã
tibus imminent in fronte. sicut enim legi
tur Exodi. xxxiii. Moysi facies cornuta ap
paruisse ex consorcio sermonis dei. Sic et
virtute sacramenti istiꝰ noue virtutis cor
nua fronti interiori confirmatis inserunt'
quibus erumpent ꝛ ventilent inimicicias
ꝛ opprobria xpiane ꝑfessionis. De quibꝰ
istud videtur dictum psal. Exaltabunt' cor
nua iusti nec multum curamꝰ an cornua
an cornu dicamus in ista parte. Non em̃
solummodo pulchre siue eleganter dicit'
vnicornis effectus qui sacramẽtum confir
mationis cuius signaculum in fronte exte
riori de chrismate pingitur cornu spiritua
le tanq̃ rinocerontis fronti eius interiori
inseratur siquidem animali illi quod gre
ce rinoceros latine vnicornis dicitur cor
nu fortissimum de fronte ꝑminet. Et quo
niam contra cornua melius cornu vel cor

nibus pugnat merito contra cornua pec
catorum quibus in electos efferant cornua
spūalia electis in confirmatione addunt
Hec ergo ē differēcia inter solūmodo
baptisatos et post baptismū rite cōfirma
tos q̄ est inter animalia cornuta tanq̄ȝ er
go inermes a cornibus hmōi veniunt ad
manus pontificis confirmādi consignādi
q̄ȝ fideles. Sed de sub manib⁹ eius cōfir
mati redeūt cornib⁹ armati tanq̄ȝ vnicor
nes. Cuiusmōi aūt virtutes hec sint quas
cornua spūalia nominamus in sequenti-
bus dicemus. Quacio mō robur et forti-
tudo intelligūt membroꝝ qua difficile le
sibilia sunt laboribusq̄ȝ ꝛ onerib⁹ sustinē
dis atq̄ȝ portādis apta ꝛ quoniā manife-
stū ē tenera ac delicata mēbra et generali
ter duris opibus oīnino insueta fortitudi
ne et robore vestiri anteq̄ȝ mittunt ad for
cia. quis dubitet sanctitate baptismali re
generatos quasi mō genitos non statim
mittendos ad forcia certamina laboꝝ an
teq̄ȝ induant virtute ex alto qd̄ facere eis
cōsuenit diuina demēcia in sacramēto cō
firmatiōis ꝑpter qd̄ a pascha vbi baptis
mus quondā generalit̄ celebrari solebat
in ecclesia dei nec ieiunia indicūt nec alia
laboriosa vsq̄ȝ ad penthecostē. Ipaꝝ etiā
psalmodiarū et totius diuini seruicij ꝓli-
xitas breuiatur liber bellorum et certaminū
scilicet regū et paralippomenon eodē tpe
in eccl'ia dei minime legūt et hec oīa post
penthecosten faciēda reseruant. Die autē
penthecostes induti sunt apli virtute ex al-
to ꝛ spiritūsancti acceperūt ad robur licȝ
alia etiā dona quā plurima et magnifica
Illi siquidē adeo firmati sunt vt nec mare
mūdi cōtra se fremēs. nec immanissimas
beluas p̄secutoꝝ cōtra ipsos frendere. nul
latenus formidarēt. Nō enī semel tātum
datus ē spiritussanct⁹ qui fuit ad plenam
sanctificationē in baptismo. Sed etiā se
cundo ad robur in die videlicet penthec.
Debes aūt scire q̄ȝ nōnullis visum ē in sa-
cramēto isto. vii. dona spiritussancti dari
que in .xi. Ysaie expsse nominantur ꝛ nume
rantur videlȝ spiritū sapiencie et intellect⁹
spiritū consilij et fortitudinis spiritū scien-
cie et pietatis et spiritū timoris domini ꝑ
pter hoc aute hic opinati sunt quia orati-
one episcopali que sup confirmandos fit
expresse et nominatim dari petuntur vt vi
detur. Sed istos ergo sine septē istis do-
nis non ē salus. Cum in baptismo certum
fit data eis omnia esse dona et virtutes si
ne quibus non salus ē. leui autē ratiocina-
tione inducti sunt ad idem al's ita sencien
dū cum idem spiritussanctus sapiencie sit
sit et spiritus intellectus. Sicut dicit Apl's
ꝑmo ad Coꝝ. xii. Diuisiones operationū
sunt idem autē spiritussanctus. Quare se
ptē illa dona ibi nominant ad laudem ꝛ
gloriā spiritussancti cuius dona et opera-
tiones sunt non ad hoc vt petantur nec in
oratione vlla dicitur. Emitte in eos septē
illa dona. sed emitte in eos spiritūsanctū
tuum paraclitum. Q⁹ autem sequitur spi
ritū sapiēcie et intellectus ꝛc. laus ē et glo
ria omnis spiritussancti vt diximus. In
terdū tamen spiritus sapiencie ipsum do
nū sapiencie cuius sedes in pectore ē signi
ficat. Contra dicit autem eis ipa forma sa
cramēti que in fronte sola pingitur In pe
ctore enim pingenda esset ꝑpter donū sa
piencie cuius sedes in pectore est. Contra
dicitur etiam eis et ipm nomen sacramē-
ti nomen scilicet confirmationis quo scili
cet non designatur nisi donum vel virtus
fortitudinis. Non enim magis sacramen
tum confirmationis q̄ȝ timorationis dicē
dum esset. Si quis autem querat qui sunt
nerui et ossa siue ad similitudinem et pro
portionē neruoꝝ et ossium in anima hu-
mana et qualiter roborantur autē vis ra
tionabilis sacramēto confirmationis. ne
vita circūferatur omni vento doctrine ne
facile ledatur argumentis hereticorum et
phylosophorū. quasi quibusdam iaculis
seu sagittis. Sic et virtus irascibilis ne fa
cile vulneretur iniuriis. vel etiam obpro-
briis. Sic ꝛ virtus non concupiscibilis ne
facile ledatur concupiscibilibus. lesiones
autem virtutis rationabilis sunt dubita-
tio falsa opinio incredulitas et ignorācia
in eis que credenda vel scienda sunt scdm
christianam religionem. Lesiones autem
virtutis irascibilis sunt ire rixe ꝛc. Huius-
modi none passiones lesiones vo concu-
piscibilis. mali amores mala odia. mala
desideria ꝛ mala fastidia. Q⁹ si quis dixe
rit q̄ sufficit fortitudo fidei ad ꝓtegendū
ab his que contra fidem iaciuntur iacu
la et sagitte sic ꝛ fortitudo castitatis ad ꝓ
tegendū ab his que castitatē impugnāt
ꝛ ad hunc modum de aliis Quemadmo
dum et vicia non indigent robore ꝛ adiu
mento nouo sibi superaddito vt resistat his
tib⁹ sȝ hec sua essencia ꝑ se ipa facere suffi

ciunt respondere possum⁹ in hec q̄ supra
responsū ē. Alia ē enim fortitudo clyppei
alia fortitudo manus et brachū qua forti
ter teneatur nec idem est intensio virtutis
et fortitudo ipi⁹. Interdū eñ passio rubo
ris inten̄sior reperitur aliquo natiuo rubore:
non tamē fortior. nec ꝓpt̄ hoc ē difficili⁹
a subiecto mobilis. et hic vocat̄ fortitudo
quedā in virtutibus scilicet difficultas se
parationis que necessario aliud ē ab vna
queq̄ virtuti. Verisimili⁹ autē ē et ipsi sa
cramēto ꝯfirmatiōis magis congruēs. vt
spūalis virtus et noua p ipm prestet̄ cōfir
matis cōtra iniurias et opprobria ab ini
micis irrogatas vel irrogadas. eo q̄ isto
sacramento specialit̄ adiuuamur ⁊ muni
amur ad viuendū illesi. hoc ē religiose in
medio ipam religionē impugnantiū et sic
supra dixim⁹ ꝓpter viuere ad alterū insti
tutū ē diuinitus hmōi sacramētū. Hāc er
go virtutē seu hmōi virtutis alterā partē
vel ramū rectissime noiare possumus san
cta in verecundia siue impudenciā q̄ fron
tem mentis in vulnerabilē et illesibilē em
du a iaculis opprobriōꝝ faciens frontē ed
vt silicē et satiē vt adamantē. sicut legit̄ in
ezechi. Et eadē virtus ad laudes hūanas
verecūdū efficit. vt eas vt opprobria repu
tari faciat et illusiones sicut et reuera sunt
recte iudicātibus et bē intelligētibus. Se
cūda pars hui⁹ virtutis ⁊ quasi s̄m cornu
fortitudo qua domus stat ꝯtra ꝓpū pon
dus videlicet ne corruat p seipam hoc pat
tiū ligatura facit et ordinata factura. Sꝫ
vt stet cōtra impetū fluminis. aut flati vē
ti nouis fulturis et ligaturis seu alius ami
niculis adiuuāda erit. Sed elect⁹ iste qui
domus dei sanctificatiōe baptismali ele
ctus est. stare quidē poterit fortitudine ba
ptismali contra ponderositatē ꝓpe corru
ptionis de qua dicit̄ in. ix. Sap. Corp⁹ qđ
corrūpitur aggrauat animā. Et terrena in
habitatio dep̄mit sensum multa cogitātē.
Sed cōtra impetū et inundationē ꝑse
cutionū et inflatus insultationē et oppro
briū absq̄ noue fortitudinis firmitate nō
stabit. Potent quidē stare ex fortitudie ba
ptismali in loco quieto atq̄ pacato nō aūt
in medio fluminū et ventoꝝ. Et quemad
modū vestimētis a frigore et pluuia cete
risq̄ iniuriis aeris ꝓtegi quis potest. nō
autē a sagittis ⁊ iaculis sicut et virtutibus
baptismalibus ab hmōi tentationibus q̄
velut iniurie aeris a carne et mundo que
quodāmō pluunt̄ ꝓtegi possumus. Ne
quaq̄ autem ab hostib⁹ sed armatura ne
cessaria ē quēadmodū eñ vestimēta et ar
ma necessaria sunt nob̄ ⁊ arma ꝓpter cor
pus sic vestimēta et arma ꝓpter animam
Et quēadmodū vestimēta sola nō suffici
unt corpi ad sui tuitionē sed requiritur ar
ma. Sic ⁊ virtutes baptismales nō suffici
unt animab⁹ nr̄is ꝓpt̄ vestiēdā ergo ani
mā humanā merito ē sacramētum baptis
mi. Et ꝓpt̄ eandā armandā sacramētum
cōfirmationis Si quis autē robur confir
mationis intellexerit amorē ipm virtutū
quo nobis ipe tenatius haberet et nos ipi
nō improbabiliter intelliget. Tam fortis
eñ tanq̄ robustus ē vnusquisq̄ in virtu
tibus quantū eas diligit. Attende autem
quia frustra sacramento isto roborari seu
confirmari querunt qui debilitates suas
amant et dimittere nolunt debilitates au
tem sunt egritudines et vulnera peccato
rum. Similiter vincula et onera eorum.
Ista eñ sunt quattuor que roborationē si
ue confirmationē secum nō patiunt̄ Pre
terea sollicite et solerter exhortādi sunt ad
sacramentū istud accedere volētes vt om
nia ista deserant. Per hoc eñ infirmiores
sunt hostibus suis et inferiores. Per hoc
cōculcantur ab hostibus p hoc calcāt ho
stes super colla eorū. Qualiter aūt spera
re se audeant robustos fieri cōtra hostes
et tamē remanere egros vulneratos vin
culatos et oneratos quasi calefieri volēs
frigus continere conetur. Deinde amonē
di sunt: ne hostes contra quos armari et
roborari volunt ipi contra seipsos armēt
et roborent. Quod vtiq̄ faciunt si mēbra
sua arma iniquitatis peccato adhibeant
addiscant etiā exemplo ante gygantes in
niti ⁊ adherere a quo est eis totum robur
⁊ tota fortitudo id ē deo. Unde nec ille ve
ici potuit ab hercule donec a terra oīno
separatus et eleuatus ē. Nec ipi vnq̄ po
terunt deo adherere nisi a dyabolo sepa
ti. Super omnia autem addiscant confir
mari a deo querentes in seipsis infirmari
cum Apostolo. ii. ad Cor. xi. Inniti eñ sic
hoc est inniti cadenti et stare non valenti
Et hoc indubitāter cadere est. Inniti autē
deo qui est fortitudo et firmamentum et
petra. sicut legitur in psal. Hoc vtiq̄ stare
est et subleuari ad fortitudinē. Erubescāt
autem signū fortitudinis et strennuitatis
in eminencia frontis deferre et in certamī

nibus ignauiter agere et vento tentatio-
nis sub pedib⁹ hostiū cadere. Remiscant
se signiferos regis celorū eē ⁊ vexillū eius
in alto frontis deferre et ꝙ perditionis re
us est qui vexillū depresserit. Deinde quā
tam ꝯtumeliā regi suo irrogat signifer qui
cū ipo vexillo in ptē hostiū se vtit. Nulli⁹ ei
cogit in partē maloꝝ trāsire ⁊ a rege regū
recedere ymo quicunq; hoc facit sola vo-
lūtate sua hoc facit. Uoluntate em̄ peccat
et volūtate recte viuitur sicut dicit Augu.
vnde quāta ꝯtumelia domini regi regum
irrogatur a xpianis. Cū em̄ omes xpiani si
gniferi eius sint vt diximus maior tamen
pars eoꝝ cōtra ipm pugnat. Qui em̄ cum
eo nō ē cōtra ipm ē vt ipe dicit in .xi. Luce.
Clamat cōtra te signū crucis clamat te ꝓ-
ditorē et reū lese maiestatis. Primū vexil-
lū qđ p̄mo i fronte portas clamat. clamat
inq̄ꝫ clamore qui pertingit vsq; ad celos.
nulla vox clamosior ymo nulla vox clamo
ri illi comparabilis clamat eni; te signife
rum opera aute; te clamant hostem et ꝓ
pter ambo pariter ꝓditorem ymo nequis
simū ꝓditorē. Magna em̄ confidētia ma-
gna spe fidelitatis et strēnuitatis cōsueue
rūt comitū vexilla ad portandū in prelijs
Oblitus es ꝓditor dei qđ dictum ē tibi ⁊
alijs. In hoc signo vinces. Uerissime em̄
in hoc signo ꝑstatur robur ad vincēdum.
Et attende ꝙ fides et reuerētia hui⁹ sacra
menti iam ꝑ pte apud xpianos perijsse vi
detur et ꝓpter hoc virtus et efficacia ipsi⁹
Nihil em̄ amplius honoris et reuerētie ei
relictū videt nisi hoc soluꝫ qđ nō ab alijs
quā a sūmis sacerdotib⁹ id ē epis dari seu
ministrari pmittitur. Ceterū q̄ꝫ impia q̄ꝫ
indeuoti illud hodie suscipiāt quā turbu-
lenter irreuerēter ad illud hodie accedat
Ipi oculi nostri faciūt nobis fidē ꝓpt qđ
nec mirū ē si virtus ei⁹ ⁊ efficacia apud hu
iusmōi hoies aut parua sit aut nulla. In-
ē ꝙ et speciē xpiane religionis ⁊ signa oia
sanctitatis ⁊ ipm nomē nō solū erubescāt
sed etiā formidāt. Rarissimi ei sūt qui nō
erubescāt atꝫ formidēt facere bōa aut loq
vera in ꝯspectu hominū etiā xpianoꝝ. Si
cut ergo dicit apls i .xi. .j. ad coꝝ. ꝙ multi i-
becilles ⁊ dormiūt multi eo ꝙ nō diiudi-
carēt corpus dñi. Sic ⁊ virt⁹ ⁊ efficacia h⁹
sacramēti pene annullata ē intē nos ꝑ eo ꝙ
nō diiudicat id ē ꝙ debito honore ⁊ reue
rētia ei nō tractat et hoc doctoribus et pla
tis maxime credim⁹ imputādū quorū ma

xime est de hijs docere populos et cōmo
nere. Pingitur in isto sacramento signum
crucis in fronte confirmādi de chrismate
ꝓpter causas q̄s diximus signū crucis vt
i crucifixo et ꝑ crucifixū sit tota spes et fidu
cia victorie cōfirmatis et vt in temtationi-
bus suis recogitet eū qui talē sustinuit cō
tra seipm ꝯtradictionē sicut legit in .xi. ad
Heb. vt eo in carne passo eodē cogitatiōe
armetur. Sicut legit in .iiij. .j. ca. pet. Et vt
sciat se ad tormēta et ludibria missū. Siq-
dē xps passus ē ꝓ nobis vobis relinquēs
exemplū vt sequamur vestigia eius vt le-
gitur .j. ca. pet. .ii. Ideo memoriale exem-
pli huius in eius fronte pingitur. De chri
smate vō vt vtriusq; honoris memor regū
scilicet et sacerdotalis adeo strēnue agat
ne regiū honorem deturpet ⁊ dehonestet
in lite succumbendo. Et ne sacerdotalem
sanctitatem inquinet aut ꝓphanet se exe-
crabilit polluendo. vel vt memor sit p̄ris
sui regis scilicet vniuersalis et sacerdotal
qui in cruce tam magnifice tanq̄ꝫ strēnue
egit rememoratio nanq; ꝓbitatis pater-
ne interdū excitatiua ⁊ imitatiōis in filijs
vl' vt regalit se gerat in omibus ꝑ iusticiā
et rectitudinē vel vt regalit se gerat q̄cun-
q; bona facturus sacerdotalit quecunq;
mala passurus vel vt sciat se nō solū coro
nandū vt regē sed etiā ymolandū vt sacer
dotalē hostiā cui⁹ p̄ma hostia ipe met esse
debet. Nō em̄ recte alia oblatur⁹ ad deū
accredit qui seipum p̄mo ymolare neglexe
rit qđ ostensum ē in Cayn et abel Gen. .iiij.
Attende aūt ꝙ modus ⁊ forma cōueniēs
huic sacramēto ē vt p̄missa exhortatōe de
virtute et efficacia sacramēti istius de fide
puritate ac deuotiōe qua ad ipm acceden
dū ē. Premissa etiā oratione sup cōfirmā-
dos pingitur signū crucis de chrismate in
frontibus eoꝝ. et impositis manibus sup
capita eorum dicitur eis. pax tecū. Siqui-
dem ad impositionē manuū apostoloꝝ
solebat dari spiritussanctus et datur mō
ad impositionē manuū episcopoꝝ. Qꝫ au
tem pontifex dicit pingendo characterem
Consigno te et cruce confirmo te. Intelli-
genda ē cōsignatio vt metū incutiat demo
nibus ne p̄sumant ingredi fontem signa-
tū et ortū conclusum. Ne audeant dispde
re dissipare thezauꝝ consignatū nec intro
ire domū cōtra ipos clausam atꝫ signatā
ne aliquid ibi vendicare audeāt in eo quē
vident in dei seruū ymo filiū cōsignatum

Incipit tract[atus] de eucharistia

Post hec relinquit nobis vt euita
mur loqui freti auxilio dei ꝺ sacra
tissima eucharistia cuius ineffabi
litati in nullo derogare intendim⁹. Scie
tes et plane confitētes illas eē longe incō
pabiliter sup omnē sensū ac humanū itel
lectū et nō posse ad ea vllaten⁹ attingere
cognitionē nostrā vel loquelā. Uerūtamē
tentari debere et scribere aliquid de tan
to sacramēto q̄ virtus eius et efficacia elu
cescat quo errores tam sacrilegi tanq̄ im
pij retundātur quib⁹ cōtra illud non solū
blasphemare sed etiā ipm de medio tolle
re nephario ausu heretice prauitatis insa
nia attentare p̄sumpsit non soluz p̄iumē.
sed etiā sacri magysterij debitū. Dicemus
ergo in p̄mis q̄ si cura ē deo de corpe cu
iuscū q̄z animalis etiā pulicis et musce vni
us pꝛuidere ei nutrimentū et sustentatiōz
qđ ē dicere cibū et potū. q̄z multo forti⁹ et
incōpabiliter cura erit eidē de nutrimēto
nobilissimi corpis de q̄ p̄locuti sum⁹ et di
ximus q̄ nō decet ipsum aliud habere ca
put q̄z ipm deū nec alio spū viuere quam
ipo spiritu dei viuere inquā vitā quam di
cimus gr̄e vel vitā glorie. Ex quibus cōse
quēter relinqtur cibū eius eē debere ipm
deū. Si eñ qđ nutrit et sustentat vitalē ca
lorē in corpe animalis ħc cibus ē ipi⁹ ani
malis ergo cū diuina bonitas viuificū ca
lore q̄ p̄nominatū nobilissimū corp⁹ viuit
sola nutriat ipaz eē cibū eiusdē verissimū
necesse ē. Quid aūt ē vitalis calor in hmōi
corpe nisi sanctus sincerus amor et sancta
amicicia qua deo herent ꝛ sibinuicē cohe
rēt ꝑpter ipm sibinuicem ꝯsulētes tota q̄z
ꝓmptitudine sibinuicē subseruiētes tota
studiositate totisq̄z virib⁹ seinuicē adiuuā
tes ꝛ defendētes. Diuina siquidē bonitas
veros amatores suos adeo sibi astringit
ꝛ alligat vt ꝑpter ipam ꝛ ipi inuicē insepa
biliter sibi coehereant et sincera seinuicē di
lectione amplectantur. Q̄ si bonitas crea
ture cuiuscūq̄z dilectionē sui in cognitore
suo excitat nutrit et auget quid diuina bo
nitas in cognitoribus suis operabitur.

Amplius. cū bonitas in creatura qua
cūq̄z nō sit vestigiū ꝑtenue atz ꝑ modicuz
fontalis atz redūdantis in anima bonita
tis et vmbra vmbre ipsius. Si ergo extre
ma vestigioꝝ ipius vestigia hoc ē sensibi
liū ꝛ corruptibiliū creaturarū voluptates
in hominib⁹ tātos sui amores nūc excitāt
nutriūt augēt ꝛ inflamant vt eo ꝛ inarde
re ꝛ cōflagrari perspicuū sit atz manifestū
Quāto fortius diuina bonitas in eis in q
bus illuxerit amores sanctissimos et con
cupiscencias immaculatissimas excitabit
nutriet augebit et inflamabit. Merito er
go ipam diuinā bonitatē cibū et nutrimē
tum vitalis caloris ac spiritualis diximus
Quēadmodum eñ speciositas mulieris
quodāmodo nutrimentū ē et cib⁹ turpis
amoris. Unde cū subtrahitur a corde hu
iusmodi amatoris siue ꝑ obliuionē siue ꝑ
occupationem alien⁹ cogitationis cessat
turpis amoris incendiū. Cū autē adhibe
tur eidem ꝑ aspectū vel cogitationē reui
uiscit et renouatur. Sic ꝛ multo fortius diui
na pulchritudo cibus erit et nutrimētum
amoris digni et cōgruentis sibi in amato
rib⁹ suis. Sicut bonitas aut vita cuiuscū
q̄z boni viri in corde benigni auditoris san
ctam amiciciam excitat quantoq̄z maior ꝛ
magis innotescit in eandē magis nutrit ꝛ
auget. Sic et incompabiliter ampli⁹ diui
na bonitas in cordibus contrario amore
aut ꝑuersitate nō corruptis necessario san
ctū amorē suū excitabit nutriet et augebit
Idem ē ꝛ de suauitate voluptatis. Et quē
admodū virt⁹ appetitiua nr̄a gustabilis
in singulis ciboꝝ et potuū ferculis seu va
rietatib⁹ inuenit qđ appetitū eius excitet
nutriat et augeat. Sic cor in omnibus ver
bis et operib⁹ ꝛ tota cōuersatione viri bo
ni inueniet qđ amorē eius excitet nutriat
et augeat. Sic et corda electorū in verbis
et operib⁹ dei tanq̄z in ferculis quibusdā
spiritualibus inueniūt qđ in eis viuificuz
sancti amoris calorē excitet et nutriat ꝛ au
geat et qđ eos spiritualiť immaculata de
lectatione pascat ꝑpter q̄ et verba dei ci
bus animarū humanarū verissime dicta
sunt in sacra scriptura veteri et noua. Iaz
ergo declaratū ē tibi quia diuina pulchri
tudo cibus ē et pabulū ac nutrimētū san
cti amoris in ipm deū. Iuxta hunc modū
diuina suauitas et dulcedo sancti appeti
tus quasi cuiusdaz gustus spūalis cibus ē
et pabulū excitationis et delectationis ipi
us. Et ad hunc modū referuntur quecunq̄
in scriptura legūtur in hac materia sicut il
lud in Psal. Saciabor cū apparuerit glo
ria tua. et illud Torrēte voluptatis tue po
tabis eos Et illud Quā magna mltitudo
dulcedinis tue dñe. Et iterū. Quā dulcia
faucibus meis eloquia tua. Similiter il
lud ꝓuerbio. xvi. Fauus mellis verba cō

posita, Et illud mathei. v. Beati q esuriunt et sitiunt iustitiā. ppter hoc in figura celestis accuinsia panis qui deus ē dictum ē Sap. xvj. Paratū panē de celis pstitisti eis sine labore oē delectamētū in se hītē et omnis saporis suauitatē iuxta hūc modum ipsi⁹ diuine bonitatis sancte et gratuite dilectiōis exēplū dilectionē boni viri in aliū bonum virū supra posuim⁹ Si enī cognita bonitas viri boni ī corde nō corrupto cognoscētis excitat nutrit et auget gratuita ac sincerā dilectionē q̄ bonis eiusdē congaudet congratulat quāto fortius fontalis abyssalisq3 bonitas dei per modica aspersione vel poci⁹ odore pertenuissimo solummodo vt ita dicam ⁹ vt bonitā sūt oia in corruptis sc3 cognitorū cordibus ppter eis innotescere et illucescere fuerit. Diutū picturis sue dignatio cib⁹ erit et pabulum et fomes incentiuus sancte ac gratuite viuificeq3 dilectionis quā solam dignas nomine charitatis merito reputamus. Est et quartū genus amoris vel forsan quarta potius intentio huius nomis amor ad quā similiter se habet beneficentia vt et cibus et pabulum et hoc est amor quem solem⁹ vocare necessariū a necessitudine que dici solet vinculum amoris in indissolubilem hunc amorem vt ita dicamus ligna beneficiorū nutriunt et ppter hoc cum illa cessauerint extinguit isto modo amamus nos patres et matres aliosq3 benefactores Et quia beneficia parentū in filios ppetua sunt sicut vita et alia q̄ ex educatione et disciplina eorū acquiritur perpetua sunt aut difficile sepera bilia idcirco ppetu⁹ est amor in parentes siue autē equiuoce siue vniuoce amor in istis omnibus dicatur amor bonitatis et nō beneficentie. Certū est q vera sunt que diximus nobis autē itentio est hic de amore sancto et gratuito recto quē non inquinat voluptas aut vtilitas in ppriū subiectū quē charitatis nomine solū dignū supra diximus que nihil habet venalitatis vel negotiationis p quā amator non sibi quicqd acqrere nec amatū suū efficere q̄rit. Sed potius se et suā intendit exhibere quicq̄ potest comodi vel bonoris hūc dicimus vitalem calorem quem dei spiritus in totum corpus quod diuim⁹ diffundit Palam ergo est ex his diuinā bonitatem cibum esse et nutrimentū huius sancti et nobilis corporis cuius singula sancta membra singuli sunt sancti viri. Declarabimus autē istud alia via et dicemus q: sicut non est vita corpori animalis seu vite sustentacio absq3 incorporatione cibi cōuenientis. Sic non ē vita gracie cordi humano absq3 incorporatione et inuiscerationne spiritualis cibi illi vite cōuenientis In corporatio autem non aliud est quam spiritualis siue cordalis vnitio. Et hoc non ē nisi amor quantū ad virtutem motiuam superiorē. Illud enim cordaliter siue spiritualiter nobis vnitū est quod iure amam⁹ Iuxta quem modum Actuū. iiij. dictum est Multitudinis credentiū erat cor vnū et anima vna. Et iohā. xvij. Rogo pater vt isti sunt vnum sicut ego et tu vnum sum⁹ et quia in compatio cibi vere comestio ē. Ceterū autem que ipm precedunt pparationes sunt ad cōmestionem. sic incordatio cibi spiritualis vere comestio est spiritualis. Quia ergo manifestū ē sine incordiatione id est cordiali vnitiōe quā amorem vocauimus et est necvitā grē nec vitā glorie cuiq3 esse aut esse posse. Manifestū est sine comestione ipsius dei. neutr am vitum posse esse. Ex quo manifestum est illud eē quod ait veritas Iohā. vj. Qui mā ducat me et ipse viuet ppter me. Et iteru3 qui manducat hunc panē viuet in eternū Et iterum panis verus est qui de celo descendit et dat vitam mundo. Et iterū ego sum panis vite. Nulli enim dubiu3 est q absq3 cordiali vnitione dei que verus aefunctus amor est nulli vnq3 fuit vel ē vel erit vita eterna. Panis autem et nutrimētum vite est vnumqdq3 inquantum viuificat vel viuificū calorem aut inducit aut nutrit inquantum amore suncto calefacit aut ipsum calore3 nutrit. Et ppter hoc inquantū amorem vel amantes facit in tantum viuificat aut necessario nutrit. Inum ergo est panis vite et illus solum est panis vite inquantū et quos amatores sui efficit vel in quib⁹ amorem nutrit. Intellige āt diligenter hoc est firmiter tene. quia hec ē radix probationis viuifici et ineffabilis sacramenti quam effugere non potest intellectus capax veritatis et cui non contradicet inten⁹ cū completa fuerit et elucidata atq3 depurata. Primū aūt declarabim⁹ tibi duas causas erroris hereticorū quib⁹ veritatem sacramenti istius videre et credere phibiti sunt harum pma ē errantiū circa veritatem cōmestionis vocauerunt

enim puerili insipiētia cōmestionē ipsam cibi preparationē dicentes ipsaꝫ masticationem cibi cōmestionē dicentes ꝛ cibum comedi cū in ore terūtur dentibus aut molitur aut cum in ventrem traucitur ignorātes quia corpus animalis ē velut domus sufficientia officinarū ꝛ vasorum ornata atꝫ munita seu pparata Et quia os est sicut molendinū aut sicut mortarium cū instrumentis que necessaria sunt ad terendum siue piscandū. Sicut ergo quando cibus adhuc in molendio est vel in mortario nōdum comeditur sed ad comestionē pparatur. sic cum in ore est nondum comeditur. Juxta hunc modum ipse stomachus velut coquina est aut lebes siue olla cognaria in eadem domo vbi primū coquitur cibus atqꝫ digeritur ꝛ depuratur. De quo quod impurū est aut incōueniens nutrimento corpis in secessum emittitur. Reliquum autē ad epar quasi ad nobiliorem coquinā siue lebetem coquendū ad depurandumqꝫ transmittit. Unde impurum ꝛ incōueniens nutrimentū in secessuꝫ vrinalē emittit vero reliquū ad mēbra transfunditur. Jn quibus etiā tercia decoctione digerē depuratur Jnde a membris singulis assumitur in nutrimentuꝫ pportionatur. Hoc est p rata vniuscuiusqꝫ et tūc eis incorporat atꝫ eis vere comedit Manifestum est ergo tibi quā longe a veritate aberrauerint heretici circa corpaleꝫ cōmestionem ꝛ spūalem. Quod em̄ corpali comestione comeditur ꝛ nutriendo corpi incorporat necesse ē ergo vt a ppria sua forma denudetur per corruptionē yle sue ꝛ vt forma nutriendi corporis vestiatur siue per generatione vt quibusdam visum est siue per extensionē forme ipsius nutriti occupātis materiā ipsius nutrimenti in comestione autēꝫ spūali econtrario se hꝫ Quia cibus spūalis quanto magis incorrupt⁹ magis integer magis qꝫ illesus formisqꝫ suis vestitus venit ad cor tāto ei verius ꝛ profundius vnitur. Oportet te etiam hoc prenosse q̄ veritas cibus est virtutis nr̄e intellectiue et bonitas cibus est virtutꝭ nostre motiue superioris ac nobilis ꝛ aliis verbis idem dicit verbi gracia. Si dicatur q̄ veritas cibus est nostri intellectus et bonitas est cibus nostri affectus videlicet superioris atqꝫ sublimis. Non enim hoc intendimus ↄ affectu quem cōmunicam⁹ cum brutis animalibus. Jdē enim est veritas ad intellectum q̄ lux exterior est ad visum. Jnde est quod solum verum est scibile ꝛ solum lucidum visibile et quemadmodū cibus corporalis corpus firmat i obore cuꝫ incorporatus ei fuerit. Sic veritas intellectū certitudine cū ei vnita fuerit vnitione completa tunc em̄ vere ꝛ proprie ipsa veritas intellecta aut scita dicitur. Et quemadmoduꝫ cibus corpus auget et distendit trina dimensione vꝫ longitudine latitudine pfūditate seu spissitudie aut altitudie sic et vitas intellecm̄ extēdit in longū ꝯsequentiū in latuꝫ ꝯuertētiū vt ꝯtrarioꝝ seu repugnantiū in altum seu pfundum essentialium. Q' si hoc referre volueris ad intellectum practicum erit euidentius hec eius enim longitudo verissime ac ppriissime est eius extensio in preterita ꝛ futura quasi duorum stadiorum scilicet memorie et puidentie eius. Latitudo circūspectio est eius pfunditas seu altitudo sublimium et intimoꝝ ꝯphēhensio seu perceptio. Juxta hunc moduꝫ sicut plenitudo atqꝫ pinguedo in corpore fit luminositas seu claritas cognitionum ꝛ habundantia multitudoqꝫ cognitoruꝫ in intellectu seu mente. Juxta hunc modum se habet et in virtute nostra motiua nobili siue affectu nr̄o super oīa. Huius em̄ latitudo amor est longitudo spes altitudo magnificentia. Alia tamen comparatione humilitas altitudo est siue pfunditas ipsius. Cum aūt ista diligenter consideraueris inuenies certissie ex diffinitiōe seu ratione eius q̄ est cibus solam primā ac luminosissimā veritatem cibum ēē nostri intellectus. Solam qꝫ primā in vindātissimamqꝫ bonitatem cibum esse nostri nobilis ac sublimis affectus. Si enim cibus est per rationē rectissimam diffinitionemqꝫ rectissimā cui⁹ sumptione naturaliter sedatur fames delectatur comedens reficitur ꝛ repletur. Nō dico in pinguat Pinguedo enim est excessus et superfluitas conuenientis ac debite plenitudinis. Manifestum autē est quia non cessat fames intellectus nostri nec fames affectus donec pleno ore ille primā veritatem iste primam bonitatem comedat nec ante alterutrum eorum impleri possibile est. Manifestum ergo est non aliud esse pprium verum ac naturalem cibum eorū. Si em̄ sola prima veritas sedat vniuersaliter famen sciendi que intellectum nostro est q̄

dicitur quia omnes homines naturaliter
scire desiderant. Si ipsa sola per seipsam
implere sufficit totum ventrem id est totã
capacitatem nostri intellectus. Si ipsa so
la ipsum reficere absq; vllo vestigio defe
ctionis sufficit similiter ꝛ delectare. Dele
ctatione completa cui nihil desit. Deinde
augere et distendere secundum omnem
dimensionem vsq; ad perfectũ congruenti
ac perfecte debite sibi magnitudinis cibũ
illam eiusdem ꝓprium atq; verissimũ eẽ
necesse est et primam bonitatẽ ad affectũ
nostrum sublimen similr se habere dubi
tari non potest ab intelligentib⁹. Si enim
posuerim⁹ intellectũ in quo omnes verita
tes preter primã lucidissima descriptione
inscripte sint firmissimaq; coniunctione
vnite dico quia huiusmodi intellectus va
cuum se reputabit et inscium. Cuius exem
plum est in platone q veritates alias tot
annis comedere non cessans tandem nõ
se refectum aut impletum sed magis ina
nem et vacuum sentiens dixit hoc solum
scio quod nescio quasi dicat solam nesciẽ
tiam meam scio idem autem est nescienti
a et vacuitas in intellectu idem ergo ẽ ac
si dixisset solam vacuitatem in ventre ĩtel
lectus mei sentio. Amplius intellectũ hu
manum ad cognitionem prime veritatis
et affectum ad fruitionem prime bonita
tis natos esse manifestum est intelligibi
lia intelligentibus. cognitio autem et frui
tio comestiones sũt spirituales ad comes
dendum ergo easdem nate sunt necessa
rie iste due vires. Quare primam verita
tem suum esse comestibile intellectus hu
mani. Primãq; bonitatẽ similr affectus
humani suum comestibile esse necesse est
suum autem comestibile vniuscuiusq; vi
uus sum panis ꝛ suus cibus indubitan
ter ẽ. Prima aũt bonitas ac prima vitas
sunt vnus verus ac solus deus ac domi
nus omniũ sanctorũ. Due aũt iste vires
apprehensiua ꝛ motiua nobiles sunt to
tum id quod ceteris animalibus excelli
m⁹ q̃ mens hũana et ymago di ĩ hũana
anima ꝓprie verissimeq; dedũcitur iam
ergo deduxi te ad hoc via facili et proba
tione euidenti vt cognoscas deum esse et
quia vnumquodq; sic se habet ad esse sic
ad veritatem. Quia igitur cetere veritates
ad primam cibum et panem esse anime
humane sm suum ꝓprium ac nobile eẽ
Et sicut vmbre vanissime et picture cuius
sime apparitionis ad veritatem erit nẽ
cessario philozophatio de aliis verita
tibus et cognitio quantumlibet circa ad
vltimam prime veritatis cognitionem si
cut somnium comestionis ad veritatem
eiusdem quapropter declaratum videtur
quod legitur. Ysaie. xxviij. Sicut somni
at esuriẽs et comedit. Cũ aũt expergefact⁹
fuerit anima eius vacua erit et sicut som
niat sitiens ꝛ bibit ꝛ postq; fuerit experge
factus lassus adhuc sitit ꝛ anima eius ari
da ꝛ vacua est sic erit multitudo omnium
gentium que dimicauerunt contra mon
tem syon somniasse ergo apparet plato
ni in philosiphando et expergefactum e
dixisse hoc solum scio quod nescio. Nũc
vero restat nobis ostendere panem istũ
q̃tidianum esse sicut legitur in .xi. luce et
supersubstantialem sicut mathei. vj. Di
co ergo q; sicut necesse est deficere vitam
nature in animalibus ex defectu sustenta
tiõis siue nutrimenti cõuenientis quod nõ
est nisi cibus ꝛ potus. Sic necesse est ꝛ vi
tam gratie ꝛ in corpore nobili ac sanctifi
cato de quo hic loquimur et est probatio
ista a causa et a simili et a ꝓportione.
Amplius subtrahe diuinam veritatẽ ab
humano intellectu et diuinam bonitatẽ
ab hũano affectu ꝛ videbis vtrumq; mor
tuum quantum ad vitam gratie. Intelle
ctus enim deum ignorans et affectus de
um non amans inique viuunt dum se et
sua in eius honorem et obsequium non
conuertunt. Cum enim a deo solo ꝛ seipsos
et omnia bona sua habeant in eiusdem
honorem et obsequium tenentur illa cõ
uertere. Non viuunt ergo ad honorificẽ
tiam sed nec proximis ad vtilitatem cum
deum sine quo alia inutilia sunt et sine q̃
non solum inutiliter sed etiam perniciose
habentur proximis non querant quã in
decenter in seipsis viuant qui nec quo na
ti sunt ire intendunt hoc est ad eternam
felicitatem ad deum ipsum qui et finis ẽ
omnium laborum et quies omnium de
sideriorum que impleri potest decet aut
expedit. Amplius. cum intellectus hu
man⁹ verus sponsus sit prime veritatis ꝛ
ad illam solam debeat esse conuersio et⁹
ceteris autem vt ancillis siue pedissequis
huius intellectus videlicet ignorans deũ
prime veritati vxori sue non adherens cũ
ceteris passim necessario fornicator curio
se se illis prostituens et que illi vt ancille

atq; pedisseq famulari debent ad querē
dam et obtinendam et honorandam ac
singulariter amplexandam primā verita
tem fornicaria et adultrina turpitudine
ad amplexus admittit ad thorum. Dum
eas propter semetipsas diligit et delecta
tur Sic de affectu manifestuz est se habe
re de bonitatib9 a prima bonitate in cre
aturis aspersis. Manifestum ergo est q
panis iste nō solum quotidie sed iugiter
assidueq; cōmedendus est z absq; vlla
cessatione in mente habendus atq; tenē
dus. Et propter hoc non solum quotidia
nus sed supersubstantialis dictus est. Ce
teri siquidem cibi subtrahi possūt ad mo
dicum salua vita quam supersustentant
et reperant sed iste nec ad modicum Eius
enim subtractio extinctio vite est. Et ppt
hoc beata vita animaruz dicitur sicut spe
ciē vite natural' suoz corpoz Qua ppt sic
separatio aīe a corpe ēt ad momētū mors ē
corporis ita seperatio dei a mente huma
na ad quantumlibet modicum seperatio
inq; qualem diximus extinctio est ipsarū
animarum quantū ad vitam gracie.
Amplius. sicut naturalis coniunctio ani
me ad corpus vel ipsius dei ad animam
vita est naturalis siue causa viuendi na
turaliter Sic gratuita coniunctio eiusdē
scilicet dei ad ea quibus sic coniūgibilis ē
vita est gracie seu causa viuendi sm gra
ciam Quapropter sicut contraria separa
tio mors est aut causa mortis que oppo
sita est naturali vite sic contraria separa
tio gratuite cōiunctōnis aut mors est aut
causa mortis que contraria est vite gratu
ite. Nec mireris si diximus deum vitam
esse etiam naturalē anime humane cum
sit ei causa manifestissima viuendi natu
raliter et ipa scriptura danielis xij. Uocet
eum scōm vnam litteram vitam seculi et
vitam seculorum vbi ergo nos habemus
xij. Danielis. iurauit p viuentem ineternū
Hebreus habet. iurauit per vitam seculi
ppter hoc sol etiam intelligentie in.v. sa
piētie et sol iusticie in.iiij. Malachie nomi
atur. Quemadmodū enim subtracto so
le tota radiositas eius simul subtrahitur
Sic z deo sublato de mente humana eo
modo quo diximus tota radiositas dono
rum et graciaz sine qb9 deo nō placetur
subtrahitur. Et debes scire q non intelli
gimus panem vite a mente humana re
cedere vel eidem subtrahi si forte aliqua

hora nō cogitetur aut motus sancti amo
ris in ipsum non dirigatur. Sicut nec ani
mam a corpore si quandoq; ab operatio
ne visus aut alteri9 sensus cessat. Et quia
iā declaratū est dm eē panē anime huma
ne ecundum suum totum nobile atq; pre
cipuum ipsamq; animam natam esse cō
medere panem hunc et creataz esse ad co
medendum illum. Manifestum autem ē
creatorē nihil frustra vel ociose fecisse nec
in posterum facturum esse frustra autem
dedisset anime humāe vires ad comedē
dum hunc suauissimum ac preciosissimū
panem nisi eum et esibilem seu manduca
bibilem exhiberet. Necesse ergo est vt se
ei manducabilem exhibeat. Amplius
si materfamilias filiis pro captu eorum
seu congruentia cibum ministrat natu
rali pietate que etiam quodāmodo iusti
cia est. Ita vt aliis cibum in specie lactis
aliis in specie panis aut sorbiculaz. Quā
to magis fontalis ac inestimabil' pietatis.
ds z sup oēm comparationē plus diligēs
filios gracie sue z adoptionis quam pos
sit mater quecūq; diligere filios vteri sui
ministrabit eisdem panem vite pro captu
z congruētia singulorum habet enim ad
ultos ac perfecte etatis atq; virtutis filios
scilicz angelos sanctos z animas sanctas
que miseratione eius ad eorum consorti
um iam assumpte sunt hij capaces sunt z
potentes comedere panem vite tam vir
tute quam amplitudie oris z ventris spi
ritualium in ipsa forme sue soliditate in
qua ipe in ipsa eterne refectionis ac sacie
tatis mensa celestibus conuiuiis. pleno
ore comedendus apponitur. Hec ē men
sa quam eterna sapiētia proposuisse z pos
se legitur puer. ix. De hac mensa ipsa ve
ritas dicit Luce. xxij Ego autem dispono
vobis sic disposuit mihi pr sallicet vt eda
tis z bibatis super mensam meam in re
gno meo Habet deus pater z filios par
uulos quibus impossibile est panem vi
te i sue forme soliditate comedere Qua p
pter in alia forma necesse est deum mise
ricordissimum patrem atq; virtutum eo
rū in alia forma in qua eis esibilis sit ap
ponere. Nulla autem forma est ad hoc
illi pani conueniens que non ostendat il
lum esse panez. Omnis enim alia forma
absconderet et comedere volentes ab eo
auerteret. Si enim non apparet panis
in mensa hoc est cibus. generaliter id qd

in ea appositum esset quis ad illā causā comestionis accederet. Preterea ipse ap positor nese velle conuiuas reficere nec eos cibum appositumcomedere sed poti us cibum illum ab eis velle abscondere se ostenderet. Quia ergo benignissimaꝫ dei voluntatem quam habet de reficien dis conuiuijs suis ac de nutriendis filijs adhuc paruulis innotescere modis om nibus necessarium ac salutare ē filijs. Di uine autem magnificentie decens et ho norificū fuit panē hūc filijs apponi filijs inq̄ adhuc puulis sub forma q̄ panis eē ōndit euidēter necesse fuit oīm ar formaꝫ ad hoc conuenientissimā formam panis corporalis visibilem esse. Manifestum est propter vehementem similitudinē panis ad panem id est refectionis ad refectiōꝫ propter qd etiam in nomine ꝯmunicāt vt vterqꝫ panis et vtraqꝫ refectio nominetur. Jam autem diximus q: ad intelligibilia spiritualia cognoscenda non est via com munitati hominum nisi per similitudines et quia inter similitudines ꝯuenientiores ꝛ efficatiores sunt ad hec q̄ maiores sunt ac vehementiores quales sunt que comu nionem nominum inter visibilia et spiri tualia fecerunt sicut lux oleū et vnctio. hāc autem communionem vides inter panē corporalem et spiritualem. similiter inter refectione corpalē ꝛ spūalē. Jam ergo de claratum est tibi quia panem vite appoīt sūmus paterfamilias filijs suis adhuc per uulis sub forma panis materialis atqꝫ vi sibilis. Et quare sub aliā forma nullaten⁹ aut decet aut expedit illum apponi. Quē admodum autem idem nutrimentum si ue cibus de ipsa specie panis et de specie lactis ab adultis ꝛ paruulis sumitur Idē dico scdm speciem sic idem verus ac viui ficus panis sub ipsa forma sue veritatis tā q̄ ab adultis et perfectione virili preditꝭ in eterne refectionis mensa et a paruulis hoc est nobis in mensa altaris sumitur ꝑ uulos nos dicimus pro statu vite isti⁹ cō paration ꝑfectiōis de q̄ dr ad Ephese. iiij. Donec occurramus in virum perfectum ꝛ immensuram etatis plenitudinis christi Jā enim sumus paruuli paruuli inq̄ tam p̄ uitate intellectus q̄ paruitate affect⁹. Cu ius paruulitatis exemplum euidens ē in paruulo literali cuius intellectus adeo paruus est et angustus vt maius bonum pomo vno aut nuce aut pugillo lactꝭ aut aliquo alio huius capere cognitionem non valeat. Similiter ꝛ affectus eiusdeꝫ adeo paruus est et angustus vt nihil ma ius hijs que nominaui m⁹ amore seu cō cupiscentia capiat. Sic se habet intellect⁹ noster in ista paruulitate de qua ad illaꝫ quam diximus perfectionē diuine gracie beneficio ꝑuehendi sumus vt panem vi te pro immensitate sua cognitione capere non possumus. Sic ꝛ affectus noster hic a deo modicus ē et angustus vt eū dilectio ne plene non capiat Et vt ita dicam⁹ ipa brachia charitatis huic breuia sunt vt im mensitatem eius complecti non sufficiāt Et forte sicut paruulos occideret cibus so lidissimus atqꝫ fortissimus in vltīo soli di tatis et fortitudinis sic mentem humanā ex vtraqꝫ parte extingueret quantū ad vi vitam nature panis a vite. Sic nec diuꝫ glo rificate menti pro immensitate qua glorifi catis apponi-tur se infunderet. Quemad modum enim cibus incompabiliter ma ior faucib⁹ et ventre disrumperet. Et hoc ē quod legitur exodi. xxxiij. Non poteris videre faciem meā Non enim videbit me homo. et viuet cuius exemplū est in visu corporali cui cum lux super capacitatē ei⁹ vehementior se infundit illum extinguit atqꝫ mortificat. Similiter calor vehemēs tactum ꝛ sonus vehemens auditū et ita de alijs. Manifestum enim est intellectuꝫ non glorificatum inaccessibilis vere luci fulgorem ferre non posse similiter et affe ctum torrentem voluptatis sustinere non posse. Or autem vltra vires aut capacita tem aut imponitur aut infundiť vires co git deficere et hoc est mors. Hoc est qd le gitur Job. xxvj. Cum vix paruam stillam sermonis eius audierimus tonitruuꝫ ma gnitudinis eius quis potent sustinere vl intueri. Sicut autem videmus quia in vi sionib⁹ et raptibus ꝑphetancij et contē plancium vita corporalis deficit lucem vi sionis aut gaudium aut nitorem ferre nō sustinēs. Qualiter sustinere posset mens humana non glorificata tantum fulgorē et tantum gaudium. Omnis enim visio prophetica quantecunqꝫ claritatis esse vi deatur ad fulgorem in quo angeli sancti et anime glorificate sunt nec comparatio nem habet tenebrosissime noctis ad sere nissimum hunc diem Ista tamen non diffi nientes sed magis disputātes dixerim⁹ de morte scilicet anime non glorificate ex

nimietate et vehementia fulgoris diuine
lucis. Amplius. sub ea forma qua ma
gis esibilis ē panis vite paruulis illis eis
apponendū esse ymo apponi a sapientis
simo amātissimoq; patre deo nulli debet
esse dubium. Magis autem eum esse esi
bilem in ea forma seu sub ea forma qua
facilius in os intellectus et ventrem af
fectus intrat manifestum est in os autem
intellectus humani ꝓstrati huiusvie nō
intrat nisi per formam similitudinis aut
figure. innudate em̄ forme sue ꝓut ē apō
semetipos in os intellectus humani ma
xime adhuc paruuli illuȝ intrare totaliter
inpossibile ē. Quia ergo sub ea forma in
os intellectꝰ humani intrare maxime fa
cilis seu esibilis est panis vite que maxie
similitudinis expressiuissimeq; est ad formaȝ
eius ꝓpriam secundum quā apud semet
ipsum est panis vite maxime esibilem illū
ē sub forma panis material' atq; visibil'
quantū ad os intellectus manifestum est
ꝛ qm̄ apprehensiones affeccōs generāt sui
gradꝰ ꝛ sue ꝓpanōis sueq; ꝓpornōis sub
ea forma scilicet panis materialis atq; vi
sibilis faucibꝰ seu palato affectūs affectus
inq̄ adhuc paruuli necessario est ideȝ pa
nis appetibilior atq; sapidior vētrisq; ei
usdem magisq; reuertiuus atq; repletiuꝰ
sapiditate inq̄ seu sapore spirituali ꝛ hoc
per interpositam nubem figure et rn̄den
tem masticationi seu apprehensioni intel
lectus que in ista paruulitate non peruenit
ad nudum proprie forme viuifica panis sȝ
per interposituam figurā vt vbicūq; quoci
ens sciat ꝙ ꝛ vt potest de illo cogitare ꝛ esti
mare conatur. Certū autē est nobis mul
tos fideles verum ac viuificum paneȝ in
illo sacramēto in forma humana Vidisse
et saporeȝ inestimabilis suauitatis ex eo
dem sensisse. Nos autem vt ab initio di
ximus. Non priuilegia paucorū hic ꝓse
qui intendimꝰ sed magis legem cōmunē
fidei ꝛ catholice doctrine stabilire. Si qs
autem dixerit ꝙ quemadmodū in sacra
mento baptismi non est necesse vt sub aq̄
visibili sit aqua viuifica inuisibilis que est
spiritussanctus et ꝙ non ibi sit veritas a
que visibilis post sanctificationē ipsius sȝ
sola forma. Similiter neq; sub forma sa
lis sapientiam eternam esse et sub specie
ipsiꝰ salis transsubstāciationē fieri nulla
tenus vel necessarium est vel etiam verū
Et adhunc modum sub forma olei oleaȝ
leticie esse quod est spiritus scilicet substā
cieq; olei transsubstanciationē fieri nul
latenus vel necessarium est vel etiam ve
rum. Sed sicut deus prestat per aquam
rite baptizatis et mundiciam et graci
am regenerationis per puram inquam ꝛ
veram aquam materialem licet non ex
virtute eiusdem aque. Sic et in sacramē
to altaris per purum ꝛ materialem panē
atq; visibilem nulla ipius trāssubstāciati
onē facta prestat vite spiritualis sustenta
tionem et robur rite sumentibꝰ. Respon
demus in hunc errorem iam non nullos
lapsos fuisse forte ista ratione quam dixi
mus et alia quia non intellexerunt neq;
aduerterūt quia in sacramēto altaris ipe
panis vite per se ꝛ propter se principaliter
petitur quare ipse secundū se ꝛ per se ap
petitur et non tamen queritur gracia vel
munus ab ipso quam ipemet. Eiꝰ enim
vnio spiritualis ad nos id est ipm̄ nobis
vniri vnione spirituali sacramento istius
queritur. In baptismo aūt spiritus scilicet
non vt ipē neque ꝓpter ipsum sed magis
munus ab ipō. licet propter ipsum id est
ad gloriam ipsius id est propter benepla
citum eius Cuiꝰ exemplū est in aqua que
queritur ad lauacrū ꝛ que queritur ad po
tum. Similiter in sale ꝛ oleo cum querū
tur ad cibuȝ id est cum queruntur ad me
dicinam. Siciēs enim ipsam aque substā
tiam querit vt ipsaȝ intra se recipiat ꝛ sibi
incorporet et nutriat volens autem lauari
non aquam ipam sed magis quod ex ipa
ē mūdiciā q̄rit. Et lȝ verū sit ꝙ baptismale
sanctificatione prestetur fidelibus vt vni
tate siue vnione gracie cum ipso deo vnū
efficiantur. Et tota eciam trinitas beate ꝛ
benedicta se infundat vel vniat dicta vnī
one cum illo sacramento proprie ꝛ per se
mūdatio ꝛ renouatio ac regeneratio ꝛ in
eo ꝙ tales queruntur ꝛ nullomodo re
fectio vel sacietas. In eo ꝙ refectio vl' sa
cietas. Non enim interrogat baptizādꝰ
vtrum velit sacramento refici vel saciari
ymo magis vtruȝ velit baptizari. In hoc
ergo sacramento altaris ipse vite panis
a fidelibꝰ q̄sī eos vt ipse met seipō reficiat
ꝛ repleat eisq; ipse in uisceribus cordium
ipsorum inhereat et vnione insepabilis
amoris eisdem ipe vniatur. ꝛ ipi illi. Ap
paret autem ex hoc substantiā panis ma
terialis atq; inuisibilis in illo sacramen
to post aduentū celestis ac viuifici panis

nullatenus remanere. Nulli enim usui seu
fructui necessaria est ibi nisi propter sustē
tationem accidentiū ipsius. Quare acci
dentia simul accepta putamus formā pa
nis visibilem. Non indiget autem omni
potens virtus vivifici panis. illo fulcimē
to. cum ipse sit portans omnia verbo vir
tutis sue. Sicut legitur in. j. Ad hebreos
Amplius. cōvenientius est ut ipse portet
et sustentet virtute ppria formā sibi serviē
tem. et presentiā ipsius quatenus valet o
stendentem quā alia substantia maxime
cum et tunc aliam substantiam non indi
cent neque ostendant. Hic autem intelliga
tur veraciter omnino portet vel sustētet nō
eo modo quo substantia panis materia
lis ea parabat prius. ea enim portabat ut
sua scilicet candorem ut quo erat candida
saporem ut quo erat sapida et rotundita
tē ut quo erat rotūda. Panis aūt vite nō
ut in se habens ea. sed ad indiciū p̄sentie
sue et sacramenti mysteriū salvat ea et cō
servat in eē suo. Amplius. dignum et
iustum est ut adveniente vero ac vivifico
pane cedat ei materialis ac visibilis panis
substantia et recedat ab accidentibus et for
ma sua visibili. relinquens eā ministerio
tantū sacramenti cui ipsa forma necessaria
est. Substantia autē supervacua omino
ibi esset et omnino inutilis. Sive enim su
meretur et comederetur illa substantia sive
non omnino inutiliter ibi eēt. Inutiliter
enim comederetur cum nec opus hoc ibi fit
nec huiusmodi comestio ibi queratur. In
tanto enim sacramēto in tāto dei opere ali
quid esse supervacuū vel inutiliter impos
sibile est. Quod autem ibi fit et non comeda
tur faciente eo qui sumit ad comestiōē p
tinent videlicet masticante. saporante. et
transglutiente. secundum naturā impossi
bile est. Nec est contra naturam nullo mō
imo secundū naturam est eique convenientis
sima nec iniuria eius est. Imo iusticia
et ius creatoris ut ei advenienti honorem
deferat. Relinquens ei penitus locum su
um. et alia sua que ab eo habebat fruitio
ne ipsius. Et hec est quod pia ac veridica fi
des in isto sacramento et tenet et predicat
videlicet quod panis materialis atque visibi
lis advenienti pani vivifico velut creato
ri honorē deferens locum suū ei relinquit
formam visibilē sacramentali servicio et
ministerio ipsius et hec est intentio verbi trā
substanciatiōis. transitus scilicet substācie
panis materialis atque visibilis ad advē
tum vivifici panis salvata forma id ē va
rietate accidentiū ad mynisteriū sacramē
ti. Non enim potest dici generatio vivi
fici panis ibi fieri cum panis esset illesus et
integer. Neque corruptio panis materialis
cum eius forma substancialis ibi nō ma
neat ymo esse desinat. Et materia ipsius for
mam panis vite non inducat neque materie
ipsius panis vite addatur nullatenus vel
accrescat. Si enim alterutrum horum eēt. non
effugeremus nullatenus quin generatio
eius fieret que est acquisitio forme substā
cialis in priori materia aut crementū eius
dem. quod nō est nisi acquisitio materie
in priori forma. Cum autem in verbis san
ctorum legitur quod iste panis fit corpus xpi
vel convertitur in ipsum. ad intellectum et
intentionē quam diximus transsubstancia
tionis referendum est. Transsubstanciatio
vero vere cōtraria est corruptioni secūdū
quod de ea intendit philozophus na tu
ralis In corruptione enim omnia penitus
destruuntur. Preter primum quod est mate
ria. In transubstāciatione aūt nihil omni
no remanet de pane preter novissimum
vel ultimum quod est accidentiū sensibilium
varietas sive sensibilis forma. De his aūt
perscrutari diligentius atque diffusius p
lixitatem nobis induceret et preter ppositum
tum esset. Sufficit enim ad pietatem fidei
quā hic intendimus stabilire credere et tene
re quod sub forma panis materialis atque vi
sibilis in altari post benedictionē sacerdo
talem rite factam. apponitur panis vite.
et sub forma vini visibilis potus vite. Et
intelligimus non solum ipsum xpm solū
secundū formam divinitatis panē esse vi
te. sed et etiam potum vite. Sed etiā cor
pus eius quod pro nobis in cruce pepen
dit et sanguinem. et hoc declarabimus in se
quentibus ipso illumināte et adiuvante.
Verum revertimur primū ad id in quo era
mus et dicemus quia mensa altaris men
sa animarū est non corporum. Et quod si pater
misericordiarum providit mēsam alendis et re
ficiendis corporibus humanis que omino
nec utilia sunt nec curāda nisi propter ani
mas multo fortius providit animabus no
stris mensam congruentē eiusdē refectio
nis et alimenti eisdem. Quia ergo ma
nifestū est corporalem cibū refectioni aīa
rum omino non esse valem. quēadmodū
et cibum spūalem palam est omnino in

vilem esse corporib9. Manifestum est in mensa altaris postq̃ mensa animarū effecta ē nihil hr̃e corporalis cibi vel potus Alioquin non solū superuacue illud haberet sed etiā ad illusionē ⁊ ridiculū. Quē admodum enī si corporibus reficiēdis apponeretur cib9 spiritualis illuderetur eis Sic ⁊ in mensa animaꝝ cibus corporalis ad illusionem animaꝝ tm̄ esset ⁊ ridiculū Manifestū est ergo post benedictionem sacerdotalē rite factā in altar' mensa nec panem esse corporis hoc ē materialē nec vinū. Ex tūc enī mensa est animaꝝ. Totū autem q̄ ante in ea est vel fit preparatio est sic preparatoriū ad spiritualē refectiōz ⁊ mensam animaꝝ. Placuit aūt clemētissimo miseratori omniū deo ӧclarare istō congruenti ⁊ decenti miraculo. Cum enī quidam formis illis panis ⁊ vini subesse crederet verus panis material' ⁊ vini substancias. aliis cibis vti nolebat et ꝓpter hoc in multa quantitate cōficiebat. iuxta quod ad sustentationē corporis sibi sufficere estimabat. Hinc est q̄ infra paucos dies deficiēs absq̃ alteri9 morbi occasione. ipso experimento defect9 discere potuit non sub esse formis illis q̄ corpus ei9 nutrire vl' sustētare valeret cū substanciā impossibile sit nutriri accidentib9 possunt q̄dem accidentia ⁊ sitim extinguere ⁊ famē sedare. Cum enim sitis calore vigeat ⁊ siccitate frigiditas ⁊ hūiditas ratione cōtrarietatis illas indubitanter extinguere pñt virtutē sua naturali sine ēēnciali. Similr ⁊ cū fames vacuitate vigeat vt ita natural' fames nihil aliud esse videatur quā sens9 vacuitatis vel euacuatio stomachi vel in ipso stomacho Quantitatis autē corporalis per se et substancialiter essencialiter repletiua sit loci sine vacui. Manifestum est q̄ ipsa quantitas ratione contrarietatis naturalis quam habet ad vacuū sicut potest tollere vacuitatē sic ⁊ sensum ipsius. Quare et famem. cum fames sit sens9 ipius. Q9 autem substancia nutriri non possit accidentibus inde manifestū est. quia si possz eis nutriri posset ⁊ augeri. cū ⁊ augmentū fit ex sup habundātia nutrimenti. preterea subtracta occasione accidentium posset diminui substantia. si hoc essz ⁊ ita vel de subtractione lucis minueretur de nocte. ⁊ eadem ratione additione eiusdem cresceret de die. Accideret etiam ex hoc accidētia posse comedi ⁊ bibi. Nō negam9 autem odore quodā posse nutriri corpus sed odor iste est vaporosa substantia non accidens. Odore autem qui accidens sit impossibile est.

Post hec temptabim9 etiam astruere quia panis vite in forma hūanitatis ex necessitate est in mensa altaris postq̄ effecta est vt dixim9 per sacerdotalez benedictionē mensa animaꝝ ⁊ declarabim9 etiam cū hoc q̄ caro sive corpus ipsius cibus ē animaꝝ. Et sanguis eius similiter potus animaꝝ et faciemus sciri qualiter hoc est. Quia ergo iam declarauim9 supra i tractatu quē vocauim9 cur deus homo ipsum deū ac dei filium tria pro nobis spūaliter officia suscepisse videlicz sacerdotale eo q̄ minor sacramētando generi humano et cure totius ecclesie generis hūani sufficere nō poterat Deinde aduocati eo q̄ per minorē aduocatum totius generis humani causa agi non poterat. Tercio medici eo q̄ per minorē totius generis humani lesiones vulnera ⁊ morbos curari non erat possibile Quia in officio misse tria ista aguntr ymo ipsum officium q̄dam modo ista tria ē officia. necesse est in officio misse tria hec illum agere. Imo in ipsa missa tria hec illū officia exequi vel implere. Officiū enī misse sacramētationē ⁊ sanctificationē tot9 populi dei esse nullū dubiū ē. Quia ergo fidelissimū sacerdotem ad sacramētandū populū sive q̄uis de populo sive ad sanctificandum rite vocatum si comede possit aduenire necesse est et etiā non vocatū p nuntiū sacerdotez rite in misse ⁊ altare que misse sunt agentē vocatr iste sum9 sacerdos p insinuationē ad min9 ⁊ necitatē executiōis licz vocatio adeo fidelis sacerdotalis ⁊ necītatē executiōis officii sui plenissime videntr. necīa non sit ad missā ergo vt sanctificatiōis ⁊ sacramētatiōis impleat in ea officiū ipm venire necē est. Venire aūt in eo q̄ sacerdos Non aūt est sacerdos nisi in eo q̄ hō ⁊ in hūana forma Necesse ē ergo ipz interesse misse in eo q̄ hō ē ⁊ in forma hūana. Amp. q̄ sacerdotale officiū qd̄ est sanctificatiōis nō expletur nisi per hostiā qua grā sanctificationis pplo impetret. Nulla aūt hostia īpetrare potuit nisi ea quā ip̄e in ara crucis obtulit. ⁊ hoc ē ipsemet fm̄ q̄ homo sicut dicit Apl's in. ix. ad hebre. Q' semel in cōsumatiōe sclo ꝝ ad destructiōz pctī

hostiam suam appervit. Vltr in .x. ad he-
breos. Sanctificati sum⁹ p oblationē cor
poris xp̄i iesu semel. Et alia de eodē expr̄s-
se legunt̄ ibidē. Necesse ē ergo hūc adue
nire ex officio sacerdotali suscepto ad san
ctificādū seu sacramentādū pp̄lm per ho
stiam suaȝ Iuxta hūc modū q: fidelis ad
uocatus necce habet interēē cause qm̄ co-
ram agēda suscepit si possit qn̄iens causa
agitur ipa vl' p̄ntiam eius desiderat Cau
sa aūt tot⁹ ecclesie in missa agitur scȝ co-
ram deo patre tanquā p ꝓcuratorē sacer
dotē. Necesse ergo hȝ ibi interēē causam
agere hui⁹ aduocatus. Non aūt ē aduo-
catus neqȝ causaȝ agit nisi i in quantū hō
est. Necesse ergo hȝ ibi eē ꝛ assistere ꝓcu-
ratori sacerdoti maxime q: causa ista nō
agitur nisi p interpellationeȝ ꝛ nō nisi ex
ore ei⁹ digna est suscipi ꝛ p mun⁹ qd̄ ipe
met est qd̄ ꝛ nisi ipe met obtulit deo patri
acceptū esse non potest mun⁹ autē istud
ipse met est. Tercio q: oportet fidelē me-
dicum egrum quē curandū suscepit visita
re quociens infirmitas requirit. Et hoc ē
vngēns ꝛ medians que curatiōi eiusdeȝ
necessaria sunt si possibile est medico pos
sibile ē autem hmōi medico quicqd vult
ꝛ quicqd possibile est quia ergo tota ec-
clesia sua imo vnusquisqȝ de ecclesia sua
eger ē hoc est medicatiōe indiget siue ad
curationē siue ad conseruationeȝ siue ad
ꝓseruationē siue ad ꝯuersationē queȝ ad
curādū mirabili miseratione suscepit ne-
cesse habet ad curandū ipm quotiēs op⁹
est venire. opus aūt est quotiens de me-
dicatione eius agitur ꝛ sanatiōi eius intē
dit̄. Q: ergo ad hoc missa agit̄ ꝛ quicqd
in ea fit vt hmōi ergo medicatiōis impē-
dat̄ officiū ꝛ sanitatꝭ bn̄ficiū. Necesse hȝ
misse officio interēē hoc in eo q medic⁹
hoc ē forma hūane ꝛ cum alabastro oīm
vngētoꝝ spūalium q in cruce factū ē. Hoc
est hūanitas ipius. Et sic legit̄ xiiij. marci
vel cū ipsa carne q̄ est cathaplasma ꝯtra
omnes dolores ꝛ lesiones spūales sic
ꝯsolidatiū solidissimū atqȝ firmissimū ꝯtra
oēs humores nocios vicioꝝ ꝛ cū sangui-
ne suo q est velut syrop⁹ mulcebris atqȝ
dulcissim⁹ atqȝ tanqȝ medicina liqda va-
lens contra oēs animaꝝ languores ꝛ vul-
nera. Quoꝝ duorum virtutes in ipa dn̄i
ca passione potissimū claruerūt Sicut etiā
in ꝓemiato tractatu declarauim⁹
Amplius. postulatus paterfamilias
ꝛ naturalibus siue carnalibus panē na
turalē necāriū et a filijs ex ipa naturali pi
etate atqȝ iusticia illum denegare non pt
Quanto ergo fortius pater spirituū deus
in quem omnium oculi sperant panē spi-
ritualem filijs spiritualib⁹ porriget ꝛ hoc
p congruentia paruulitatis siue virilita-
tis ac perfectionis eorum. In forma enīȝ
humana panis est paruuloꝝ xp̄s domi-
nus in forma enim diuina nō est esibilis
vt supra ostendimus. Attende autem q
quatuor ista que nominauim⁹ et nume-
rauimus officia xp̄i hominis sunt id ē fm
q homo et omnes post ꝯmuniones mis
sarum ad ista quatuor referuntur. Quali
bet enim post cōmunionē aliquod istoꝝ
petit̄ sanctificare enim vt sacerdos ꝛ ho-
stia ꝛ interpellare vt aduocatus ꝛ iusticia
ꝛ mederi vt medicus ꝛ medicina. ꝛ pasce-
re vt dapifer ꝛ esca non nisi mediatoris ē
inquantū mediator Et ꝓpter hoc tota mis
sa p̄ncipaliter est xp̄i officiū licet sacerdos
ꝛ alij nōnulli adhibeāt ministeriū. Qua
ꝓpter euidens ē missaꝝ solennijs ipm ne
cessario interēē ꝛ q̄tuor ista officia in eis-
dem adimplere. Attēde etiā quia mis
se celebratio diligēter intuētib⁹ non ē ni-
si pp̄li sanctificatio per inuocatiōȝ diuini
nois ꝛ sacrificiū ꝛ actio seu vētilatio cau-
se eiusdē pp̄li coram deo per p̄ces ꝛ mūe
ra ꝛ meditatio eiusdē pp̄li siue pocionatio
spūalis tāqȝ p anthydotū et syropuȝ et
refectio siue cibatio eiusdē spūalis tanqȝ
per panē ꝛ vinū et ista q̄tuor euidenter in
p⁹ ꝯmūionē petitiōib⁹ ꝯtinēt. Amp.
quia natura inditū est cordib⁹ hūanis et
ꝯsuetudine vsqȝ firmatū vt cōmunio ci-
boꝝ corpaliū ꝯmunionē dilectiōis in eis
piat et nutriat maxie aūt erudibiles siue
docibiles sum⁹ eis vijs p q̄s facili⁹ et ma
gi⁹ docibiles sum⁹. Ille aūt sunt vie diuinæ
q̄s ipa ꝯsuetudie et vsu iā notas hūimus
Quare ꝯmūionē sacrā cibi spūalis et sā-
cte dilcōnis hr̄e docēdi eram⁹ et si ꝯmu-
nio cibi corpalis eo vsqȝ ad ꝯmunionē di
lectiōis sibi ꝯgruent̄ adeo valet et ꝓficit
Quāto fortius ꝯmūicatio sacre refectōis
ad optinēdā vel nutriēdā sancte et sincere
dilcōnis ꝯmūiōi valebit et si ꝓpt̄ illā mē
sa corpalis refectiōis paranda est. q̄nto
fortius propter hanc viuifice dilectionis
cōmunionem in mensa spūalis refectionis
a sapientissimo amantissimoqȝ patrefa-
milias in domo sua filijs suis ac famulis

parabit. Amplius. quia amor iste panis vite vera ac spūalis comestio ipsius est necessario esse amabilem erit esse comestibilē ⁊ esse magis amabilem ⁊ per ꝗ magis amabilis et magis comestibilis. Quia ergo per hoc ꝙ homo pro nobis ē passus magis amabilis non dico ꝓpter hoc in via ista necessario per hoc ⁊ magis comestibilis nobis vt nunc. Quare ꝑ hoc ⁊ vt quantum talis nobis apponendus hic necessario. In forma ergo humana quā pro nobis suscepit ⁊ in qua ꝓ nobis pati dignatus est necessario est in mensa spūalis refectionis apponend⁹. Amplius. quod maxime suadet ⁊ ingerit amorem signum est ipsi⁹ amoris quo amare se ostendit qui amari querit. Omniū aūt signorum amoris certissimū est mors pro amato suscepta. Omnis enī certitudo in omni corde humano quasi vna ꝑma ex primis impssionibus. Hinc est vnusqsqꝫ dicit ad ꝓbationē amoris quo amari se credit ab alio a deo me diligit ille ꝙ pro me si opus esset moreref. Manifestuꝫ est ergo quia ꝙ maxime cordibus nr̄is vnit vnitione amoris. Panem vite. mors est quam pro nobis pertulit. quare inquantum ꝓ nobis mortuus. In tantū maxie amabil' in cordib⁹ nr̄is maxie vnibilis q̈re spiritualiter maxime mādūcabilis ⁊ ꝓpter maxime in forma illa apponendus.

Amplius quia tota vita gracie similitudo quedam est licet permodica longissimeqꝫ distans ab illa vita glorie necesse est vt quicqd est istius vite scilicet glorie et vmbram ⁊ similitudineꝫ sibi rn̄dentē habeant in vita gratie. Quare refectio glorie habet similitudinē ⁊ vmbram sibi respondentem in vita gracie vt quēadmodum dies pleni luminis glorie habet hic velut diluculū ⁊ tāqꝫ diescentiū tenebraꝝ crepusculum scilicet fidei ⁊ scientie vel alterius. qualescon ueniūt vite ⁊ sic plena refectio glorie habet pregustationē ptennuem huius vite. Simlr mensa mensam ⁊ appositio appōneꝫ. Mensaꝫ ergo ⁊ appositionē panis vite ⁊ ꝑgustationē ei⁹ de compatione future sacietatꝫ ptenuissimā in via ista in domo dei eē necesse ē. Et qr iam diximus quia in gloria forme sue nō ē hic esibilis panis vite nec ꝑgustacōi vl lomō ꝯgruit forma illa necesse est vt sub alia forma presentes conuiuas inuitet ⁊ attrabat ⁊ ipm panem vite pro captu parvitatis eorum ostendat apponi necesse ē.

Amp. quia non minor est virtus quā ꝗrere parta tueri. Sed ꝓ vno lapsu ade semel offerendus fuit filius dei in ara crucis vt alibi ostendim⁹. ergo ⁊ pro q̄tidianis quotidie et pro assiduis assidue ꝓut eis congruit ⁊ pro conseruatione acquisitorum ꝗdiu in periculis sunt necessario offerendus ꝓpter quod auteꝫ primū per mortem offerendus fuit vt redimeret oēs ex eo regeneratos quēadmodum adam ꝑdiderat omnes vno peccato omnes ex se generatos nos iā alibi declarauī⁹ Hic autem dicim⁹ quia redemptoꝝ conseruatio ⁊ quotidiana peccata venialia iuge ⁊ quotidianū requirunt sacrificium et assiduum sacerdotis officium omnium autem sacrificiorū que per sacerdotē offerri pn̄t ipse sacerdos xp̄us acceptabilissimū est. placabilissimuꝫ quippe tota fornace charitatis succensus. hoc est ardens ⁊ flammēs tota emientissimaꝝ ꝟtutū suauitate odoris ymo flagrātissim⁹ ac pro ipa sanctitatꝫ excellētia deo pr̄i gratiosissim⁹ Hu⁹ ergo sacrificiū iuge ⁊ q̄tidianū esse q̄tidiana pctā regrūt. Qr nisi i ecc̄ia sua q̄tidie ⁊ ab eadem offeretur non impleret ipsem in ea officiū sacerdotis. nec ipsa ei⁹ ecc̄ia ꝟe religionis deo impēderet cultū Amplius cū sacerdotis sit preces ⁊ vota ppl'i offerre que nunquā ea puritate qua decꝫ offeruntur nūqūaqꝫ acceptabilr nisi sacerdos seipsum primum offerat. In missa at preces ⁊ vota tocius populi ecclesie dei q̄ tot ⁊ tanta sunt offeruntur. Presentem ergo oportet esse sacerdotē qui hec offerat deo patri. Amplius. ouium ⁊ boum ⁊ ceterorum animaliū quorundaꝫ grate erant deo aliquando oblatiōes propter deuotionē ⁊ obedientiaꝫ offerentiū cum animalia illa nihil habeāt omnino in se ꝙ deo debeat esse acceptū ꝓ aliis. Quāto fortius hostia hec de qua loquimur videlicet homo dei filius omni placatione gratiositate omniūqꝫ virtutū refertissima deo patri gratissima erit ⁊ acceptabilissima ꝓ q̄buscunqꝫ offerri voluerit deo pr̄i erit gratissima. Qua ꝓpt̄ de tali ac tanta hostia ꝓuidendū fuit ecc̄ie dei cū de suo inuenire non possit ꝙ ꝓ pctīs q̄tidianis offerret. Sic enim morbis eius ⁊ egritudinib⁹ ꝑ medicinā ꝓuisuꝫ fuit a deo occurrendū sic ⁊ paupiati q̄ q̄tidianis offensis sufficiētē oblatiōꝫ n̄ hēbat sue largitati di

uine beneficentia consulendū. Nos autē
capitulum declarabim⁹ insequentib⁹ q
sine hoc iugi sacrificio nō impleretur nec
perficeretur pro statu huius vite dei cult⁹.
Cum enim iuges ymo continue offensio-
nes quarum nec numerus est nec mensu-
ra iugem et continuam interpellationē re-
quirant seu dei ꝓpiciationē continue ac-
cusationes iugem ac iuges ac continuaꝫ
defensionem seu aduocatuꝫ euidens est
necessitas sacerdotis semper viuentis intꝰ
pellantis pro nobis. Ad hebre. vii. Simi-
liter et aduocati qui etiam ꝓpiciatio est si-
cut legitur. i. Joha. i. Continuas autē ideo
dixim⁹ offensiōes quia nec hora nec mo-
mentum reperiri potest in quo non inue-
niatur offensio aliqua vel peccatum ali-
cuius et tanto populo. Accusationes eci-
am dixim⁹ iuges et continuas ꝓpter ma-
lignitatē diaboli. De qua scriptū ē Apoc.
xii. Quia proiectus est accusator fratrum
nroꝝ qui accusabat eos die ac nocte aūt
conspectū dn̄i. Q si quis dixerit q ad re
ꝓpiciādas tot et tātas offensiōes et ad eli-
dēdas seu retūdēdas tot et tātas accusati-
ones sufficiebat tāta nūerositas sacerdo
tū et cleri qꝫ officia sunt intꝰpellatio seu re
ꝓpiciatio et aduocatio seu procuratio aia
rū apō dn̄m deū. Presertim cum in hoc
habeant auxiliatores tot milia miliū sā-
ctorum angelorum et totam illam precla-
ram celestem curiam Respōdemus q tā
ta numerositas sacerdotū et cleri nec eciā
proprijs offensionib⁹ repropiciandis su-
fficit nec in proprijs causis satis est coraꝫ
deo proprie patrocinationis defensio. ꝑ
sertim cum offensiōes et peccata sacerdo
tum et cleri scelera sunt et monstra cō para
tione offensionum et peccatorum populi
Quod autem de sanctis angelis dicit̄ di-
cimus q inter celestes virtutes quecūqꝫ ibi
reperiri potest prestātior deoqꝫ acceptior
vix sufficiat on⁹ suum portare et vt de alijs
officijs vel oneribus eorum siqua sunt
taceamus vix sufficiat graciarum actioni-
bus referendis pro donis de que iam ac
cepit et adhuc continue recipit. Siquidē
et continua irradiatione prime et inaccessi
bilis lucis illustrantur et cō tinua inunda
tione torrentis voluptatis inebriant̄. Ista
autem duo officia que dixim⁹ non sunt
sanctorum angeloꝝ propria officia nec ꝑ
per illa vel creati vel constituti licet ea in
terdum pro electis assumunt sicut legitur
in. ii. Ad hebre q sūt administratorij spūs
missi in misterium ꝓpter eos qui heredi-
tatem capiunt salutis. Tot ergo et tam ar
due cause ymo tam miserabiles et despa-
te ꝓpriam merito requirunt aduocatum
cui pau ociūi earum ꝓprie incumberet
ex officio. Si enī princeps reipublice mū
dane pro supplendo defectu imperioꝝ
ne ius coꝝ tempale deperiret publicos
aduocatos constituit in succursum impe
rite litigantiū. Quantofortius princeps
vniuersitatis de⁹ vniuersorū et singuloꝝ
insufficiencie consulens et periculis eterne
damnationis occurrens publicum aduo
catum toti generi humano constituit qui
causis vniuersorum et singulorum et agen
dis ei etiam releuandis sufficeret qui in
consistorio eius et ante tribunal ipsius ꝓ
omnibus pro quib⁹ iusticia permitteret
staret. Alioquin curie ei⁹ et consistorio nō
paruum perfectionis deesset si miseris et
impijs sibiqꝫ non sufficientibus sufficiēs
aduocati deesset patrocinium. Nullate-
nus enim in vltame perfectionis et suffici
encie curia seu consistorio deesse decet q
lem requirent excellencia aduocatuum
hoc est qui merito sit omnium refugium
miserorum. Juxta hunc modum eciā di-
ximus quia dum tempus est tantarum of-
fensionum atqꝫ peccaminū non esset cō-
pletus dei cultus ac vsqꝫ quaqꝫ perfectus
si de propiciatione non esset ꝓuisum. Cū
enim tres sunt intentiones diuini cultus
vereqꝫ religionis videlicet dei honorifi-
centia in qua primum et maxime incedit.
Deinde impetratio veniarum. Tercio ac
quisitio graciarum. Manifestum est mul
tum deesse diuino cultui ꝓ tempore q
diximus tantarum offensionum atqꝫ pe
ccaminū si desit impetratio veniarum q
si defuerit et acquisitio graciaꝝ pene va
cuus et nullus erit quantum ad dei hono
rificentiam cum honorificentia deo im-
pensa nec obsequia dicenda sunt nisi ei-
dē grata et accepta sint. vt āt talia sint grā
sola fac̄ Q ergo cult⁹ sine sacerdote nul
lus est sine vllqꝫ sacerdote qui omnibus
culpis et re ꝓpiciandis omnibus venijs
impetrandis omnib⁹ gracijs obtinēdis
sufficiat diminut⁹ ē et incō pletus dei cul-
tus. In nullo autem opum suorū adeo
honorifica est deo adeo vtilis et salubris
hoībus perfectio sicut in eiusdē cultu ac
religione. Cum ergo in alijs imperfectioꝫ

non sustineat. Neq; enim in corpore vnius pulicis aut musce vnius membra defectum sustinet et supercilio tuo pilum vnu deesse noluit multo minus in hoc. Qua propter de tali sacerdote et sacerdocio generi humano prouisum est. Quod si quis dixerit ergo vsq; ad christi sacerdocium dei cultus incompletus et diminutus fuit verum plane dicit sicut expresse dicitur in. vij. Ad hebreos. Quia reprobatio fit precedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem. Nihil enim ad perfectum adducit lex. Et iterum. Ad roma. viij. Quod impossibile erat legi in quo infirmabatur ipsa lex supple. deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati et de peccato damnauit peccatum in carne vt legis iustificatio impleretur in nobis. Et si querat quare tot milibus annorum sustinuit. Deus imperfectionem istam et diminutionem in cultu suo quare non prius et glorie sue et saluti nostre consuluit. Jam pro parte respondimus in isto Si enim elementa seu rudimenta et quasi alphabetum perfectionis diuini cultus vix paucissimi in mundo id est sola gens hebreorum in naturalibus miraculis inducat totq; et tantis flagellis quodammodo compulsa recipere potuit cum etiam esset in hac quasi hereditaria ex patrum eruditione adiuta. Quanto fortius mundus totus et communitas hominum ad tantam perfectionem incipius fuit sustinuit ergo deus tantam imperfectionem in cultu suo donec venit plenitudo temporis sicut legitur in. iiij. Ad galath. Quemadmodum sustinet impericiam in pueris et paruitatem in seminibus vegetalibus omnibus et animalibus donec per incrementa magnitudo sue perfectionis eis adueniat. Et cum questionem istam amplius enudeamus non alia est quam si queratur quare nascuntur homines paruuli et non potius viri perfecti atq; barbati. Et quare ponuntur oua ab animalibus ouantibus et non ponuntur animalia perfecta ex eis nascuntur. Natus enim est dei cultus et vera religio in mundo quodammodo vt semen et quadammodo vt paruulus propter imperfectionem et ineptitudinem communitatis hominum Quia si quis dicat quia multo melius per multos sacerdotes administraretur dei cultus et per multos aduocatos. similiter melius expediretur causa animarum quam per vnum Respondemus quia si multi essent vel hic vel ille et vnus

eorum sufficeret alij essent superflui et inutiles quantum ad hoc. Si autem nullus sufficeret quocunq; modo intelligatur impossibile esset omnes sufficere simul omnes enim simul sumptos necesse est indigere alio mediatore apud deum maxime cum omnes peccauerint et egeant gracia dei. Sicut legitur in. iiij. Ad roma. Causati enim sumus iudeos et grecos omnes sub peccato esse et iterum ibidem et in psalmo Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt. Et iterum omnes peccauerunt et egent gracia dei Amplius sicut vna ecclesia ex omni congregatione et coaptatione electorum clericorum. Ita et vnum oportet esse sacerdotem verum ac summum in ea. Et de hac insufficientia diximus dictiones sufficientes in eo tractatu quem nominauimus. Cur deus homo.

Nunc autem reuertamur ad id in quo eramus et dicamus quia ecclesia dei et domus est et templum ipsius et quia templo necessario est et cultus ipsius cum tribus effectibus suis quos supra nominauimus et propter hoc altare et sacrificium. Et quia domus multe familie et mensa refectionis qualis domui et familie congruit et non oportet nos probationibus astruere vel declarare quod res vna fuit subiecto altare et mensa sicut idem sunt templum domus Sed altare dicitur comparatione et respectu oblationis et sanctificationis domino ad deum cuius honori et cultui deputatum est Mensa vero comparatione et respectu refectionis spiritualis omnino ad familiam cui reficiende posita est et parata. Quemadmodum res vna subiecto sacrificium inquantum deo oblata et nihilominus cibus sanctificans comparatione sumentium. Attende ergo quod nihil ita congregat familiam liberalem congregationem exteriori et liberali vt mense liberalis communio. Unde et generaliter familia pascentis dicitur familia. Nihil etiam magis astringit fidem et amiciciam exteriores inter homines quam eadem communio. Inde est quod maxime execrabilem habent homines perditionem conuiuarum in amicitiam seu commensalium sicut in psalmo legitur Tu vero homo vnanimis dux meus et notus meus qui simul mecum dulces capiebas cibos. Inde tanquam generale prouerbium sonat singulorum simul comederamus et biberamus eo die qualiter me obseruassem ab eo qualiter mihi timerem ab illo. In nonnullis autem regionibus ipsa denegatio communionis aut comminationis inexecrabiles

ximo comedere z bibere cum eo renuerit
stati capital' inimic⁹ reputet' illi⁹ gladio
q; petatur ab ipso Inter pascente etiã z cõ
uiuas seu commẽsales multo fortiores fi-
des z amicicias astringit mense commu-
nio litteralis. Et propter hoc illos maxie
ad secreta consilio⁊ adiungũt hoies istis
maxime se et sua credunt de illis specialis
sime confidunt propter qđ et prodicio sit
ue infidelitas z inimicicie huiusmod bo
minũ maxime detestabiles habent' apđ
homines. Sicet in psalmo legitur. Ho-
mo qui edebat panes meos magnifica-
uit super me supplantationẽ. Quia ergo
certis nobis et usitatis vis maxime duci
biles sumus signis q; z similitudinib⁹ ve-
hementioribus q̃ etiam communionem
nominum faciunt inter visibilia et inuisi-
bilia siue corporalia et spiritualia maxie
ad spiritualia erudibiles sumus. Necesse
autem fuit sapientissimum ac misericor-
dissimum deum maxime cõuenientia ad
erudicionem nostram eligere. Necesse fu
it similitudinem mense corporalis siue for
mam siue speciem dicas non refert eum
familie sue in domo sua ponere. Simili
ter et similitudinem seu speciem refectio-
nis corporalis in eadem eidem adhibere
De veritate enim mense animarum refe
ctionis spiritual' hoini intelligen liquidis
simum est. Quia ergo sine ea necest vite
spiritualis sustentacio nec roboratio nec
augmentum sicut de vita corporali z mẽ
sa ac refectione sibi congruenti euidentis-
simum est. Quia ergo mensa spiritualis z
refectio animarum pastusq; viuific⁹ in do
mo dei spiritualiter et inuisibiliter posita
semper est et parata et ille semper appo-
situs z secundum sui veritatem incessant'
spirituali comestione sumitur ab hijs qui
ad hoc ydonei sunt z parati ab alijs aũt
qui mensam istam nec vident nec refecti-
onem in ea positam cognoscere preualẽt
sicut nec videtur ita nec sumit' frustra au-
tem quantu; ad huiusmodi homies ipa
veritas mense spiritualis viuificeq; refe-
ctionis in ipsa nuditate sue veritatis vel
potius absconsione posita est. Deinde ve
ro patremfamilias eque procurare par-
uulos z magnos eq̃ velle pascere nemo
sane capiens dubitat. Nihil enim frustra
vel ociose ipsum facere cui nõ manifestũ
sit Relinquit' ergo et omnibus hijs neces
sarium esse commutionẽ spiritualem in
domo spirituali dei. Et quia necessarium
est speciem seu similitudinem mense atq;
refectionis corporalis in ea poni ad ipa;
veritatem mense spiritualis z refectione;
omino incognita et panem vite ommino
inuisibilem nemo accederet nemine autẽ
ad illam accedente frustra propter hoies
posita est. Et quia visio vtilior multoq; sa
lubrior multoq; deo acceptior q; sup oẽ;
comparationẽ inter dei filios et familia-
res spiritual' fides z amicicia quas neces
se est spiritualis mense commuionem re-
ficere z similitudo mense z refectio corpo
ralium ad spirituales de maximis similĩ
tudinibus est ad cognitionem spirituali-
um maxime ducentibus omnibus ing̃
hijs necesse est spiritualis mense similitu
dinem seu speciem in domo que est eccle
sia poni. Querimus ergo vtrum huic simi
litudini vel speciei subsit veritas vel non
subsit hoc est qui ad mensam illam discũ
bit speciet en⁹ reficit' seu comedit vt; refi
ciatur spiritualiter et comedat panem
vite an non. Sta ad hoc ydoneus est. Or
si dicat veritatem non sub esse huiusmo-
di speciebus z signis. Totum ergo est fal
sitas et mendacium quod visibiliter ibi
agitur z illud paterfamilias spiritualib⁹
conuiuijs signis mendacibus dum ad re
fectionem spitualem eos inuitat et illam
non exhibet dum fauces cordium aperi-
untur et nihil in eas mittitur. Illa enim
visibilia corda spiritualia nullatenus in-
trant vt dous neq; ad illa fauces cordiu;
aperiuntur. Si autem dicat sub esse ve-
ritatem declaratum ergo est ꝓpositum vi
del; sub specie mense visibil' eẽ mẽsam in
uisibilẽ. Et sub spẽ panis visibilis panẽ vi
uificum esse. Amplius. tria esse que in
animabus nostris affectiones seu passio
nes generãt. Manifestum ẽ intendentib⁹
hoc primum z notissimum est apprehen
sio siue apprehensum in eo q; apprehen-
sum sicut apprehẽsio amoris amorem ap
prehendente generat. Iuxta quod dicit'
illud vt ameris amabilis esto z illud. Se
nece. Si vis amari ama. Qualiter z Ba-
silius ipse dixit de sacramẽto altaris. Pu
to inquit et aliquem tali cogitatione ad
deuotionem z amorem posse prouocari.
Intelligens de cogitatione amoris quem
nobis dñs ipẽ in passione exhibuit ad re
amandũ ipm posse ꝓuocari. sm ẽ exẽplũ
Manifestum est enim fortium exemplis

nos animari et interdū exemplis deterreri infirmorum. Unde et illud dictum est plus mouent exempla quam verba. Terciū ē virtus rerū qualiter dicitur de lapidibus sicut de lapide smaragdi q̄ operatur leticiā in animabus gestantiū ipsum et de lapide de bufonis qui tristiciam et de lapide topazion crocei coloris qui temperantiā ab ardoribus libidinū et de lapide dyamante qui graciositatem de herba que dicitur agnus castus que posita in lecto quiescētis in eo extinguit libidinem et alia numerabilia et dicunt̄ et leguntur. De hm̄oi generi est illa operatio qua nonnulli horrores et horripilatiōes patiunt̄ latrone existente in domo vbi sunt licet omnino ignorent illum ibi esse. Quia ergo communio amoris ad deum et homines maximum bonū est hominū et priuatio apposita siue excōmunicatio vel proprietas cōtraria que idē est q̄d excōmunicatio eo q̄ vni vnū ꝯtrariū aut maximū aut pene maximū maliū est eorū dē. Merito misericordissimus ac sapientissimus deus omnia que operari poterāt ad cōmunionē istam amoris impendendam hominibus congruere et colligere debuit et ad oppositum malum expugnandū omnia que illi maxime aduersant̄ congregare in vnū vt densa acie contra tam odibilem deo tamq̄ hominibus inimicam pestem pugnetur. Designādum ergo fuit bonum istius communionis vt per apprehensionem amorem sui apprehendētibus ingereret et exemplū exhibendū vt cognoscētes facilius induceret virtus adhibēda q̄ illā in eisdem operari posset et hec tria in ipso sacramēto altaris sibi apparent. Granorum enim vnio et adinuicem inseparabilitas atq̄ indistinctio in ipsa forma visibili panis apparet. Adhibet̄ et exemplum cōmunionis quia ipse xp̄s dominus corpus et sanguinem suum ibidem cōmunicat sumentibus qua cōmunione nulla largior: nulla maioris beneficentie nulla cōmunio magis suauis nulla magis contra proprietatem et auariciā extinc magisq̄ ꝯfūdēs ppetatē et auariciā exhiberi potest cōmūirari hominū. Nullus enim cōparationis ē largitior seu cōmunicatio aliorum exteriorum ad hanc. Sed neq̄ cōmunicatio lactis de vberibus matrum expressi in ora filiorū quia illa de exterioribus. Ista vero videlicet lactis et de hijs q̄ sunt extra substantiam matris cōmunicatio vere corporis et sanguinis christi de ipsa substantia est et partibus ipsius christi. Quod autem et virtus adhibeat̄ que cōmunionem istā sacratissima amoris operari possit non est dubium cū ipse christus seipsum ibi exhibeat. Quia via ex hijs tribus ꝯgregata oīm ꝯuenientissima ac efficacissima est videlicet ad inductionē sctē ꝯmūnionis et exterminationem excōmunicationis quare nisi optimus ac sapientissimus deus hāc ad hoc elegisset procul dubio non iuxta bonitatem et sapientiam suam in parte ista egisset. Cum viam optimam ad intentionē suam et efficacissimam omisisset. Et ad hoc istam rationē inducim⁹ vt eū hac via vsū fuisse et vnū q̄ diu opus est astruamus. Qualit̄ autem christi sacratissimū eius corpus ac preciosissim⁹ sanguinis reficiat dignesumentes docebim⁹ in sequentib⁹. Sciendum ergo q̄ trib⁹ modis aliquid ab aliquo effici dicitur. Primū quidem naturā siue naturali operatiōe vt est calefieri ab igne. Secundo merito. meritum enim neq̄ congrui neq̄ condigni proprie dicitur efficere vt veri nominis causa efficiēs id q̄d propter meritum efficitur a remuneratore ipsi⁹ et tamē vsitate dicitur peccata tua fecerunt tibi hoc vel bona merito fecerunt tibi illud bonum. Tercio virtute occulta seu diuina quomodo sacramēta operari dicuntur. Quod autem quis pane reficia dicatur nō tamē pane materialiter dicitur pater. Quia ergo vera christi caro quā pro nobis assumpsit et pro nobis cruci patibulo affigi voluit cibus mentis humane per se ipsam esse non possit manifestū est. Non enim ipsa propter se et secundum se vnibilis est nobis vnione corporali vel spirituali. Quēadmodū nec propter se diligibilis aut diligēda sed propter illum cuius caro ē. Eodem modo de sanguine eius literali seu materiali. Restat ergo vt alio modo quā ipsa sua eēncia reficiat mentes sumētium et propter hoc restat vt vel merito vel virtute. Et merito quidē suo īpossibile est cū nullus sit. Impossibile enim est meritum esse nisi in substantia intelligente. Amplius si merito offerētis aut sumenciū ergo nō iam vt sacramentum vtpota quod de se nihil prestaret inde sumentibus aut sacramentatis. Sed potius ex meritis eorū dem haberet Unde eos reficeret et sanctificaret Si enim sanctificatio baptismatis

et meritis esset aut baptizantiū quaꝫ san-
ctificarent ab illo siue per illum cum hoc
ipsum baptismo prestaret meritis suis vt
sanctificaret eosdem restat ergo vt virtu-
te non nature essentie sue vt supra osten-
dim⁹ quemadmodū cibus corpalis ipse
nature et essentie seu virtute reficit come-
dentes quare relinquitur vt virtute diui-
na que ex solo beneplacito dei operatur
in omnibus sacramentis. Sicut ergo su-
perfusione aque siue ablutione exteriori
que per aquam fit adest virtus omnipo-
tentis ac misericordis dei ad efficiendam
interiorem ꝛ spiritualem ablutionē. Sic
refectione corporali exteriori que vtiqꝫ for-
ma seu figura est aut exemplū interne ac
spiritualis refectionis adest virtus diuiā
ad perficiendam designatam vt diximus
refectionē. Et si quis querat qualiter ve-
rum est quod dicit veritas in. vj. Johan.
Caro mea vere est cibus ꝛ sanguis meus
vere est potus Rñdemus quia vere asser-
tiue accipi potest ac si diceret. Caro mea
vere id ē indubitanter est cibus hoc est re
ficiens siue refectiua ꝛ sanguis meus ve-
re est potus. Hoc est indubitanter potās
siue inebrians licet non sua natura sed v̄
tute diuina. Quēadmodū aqua baptis-
malis vere est aqua regenerās vnda puri
ficans non natura sua sed virtute diuina
que p verbum inuocationis accedens ad
elementū id est sacrationis siue sanctifica
tionis instrumentū. Sic vera ꝛ literalis
xp̄i accessu virtutis diuine que ab ea nūqꝫ
recedit sacramentū est id est sacrationis
sacratissimum instrumentū ꝛ sacre refecti
onis adiumentū digne sumentibus. Et
si quis eam virtuosissimaꝫ aut dixerit aut
crediderit ppter dei sapientissimam sapi
entiam dei virtute cuius ipsa est vestimē
tum non recedit a puritate fidei. Si enī
vestis iohānis euangeliste ex tactu sacra-
ti corporis ipsius iohannis id virtutis ob
tinuit vt p manum Aristodemi incredu-
li tactu suo tres mortuos suscitaret quid
de hoc vestimento virtutis omnipotētis
pia fides suggerit senciendum. Si petri
apostoli baculus ex tactu petri consequi
potuit vt tactu suo mortuum socium vide
licet beati marcialis lemonicen. episcopi
suscitaret et vsqꝫ in presens retinet vt de-
mones de obsessis corporibus eiciat vt
etiam ad loquendū compellet. Quid de
sacratissimo christi corpore senciendum.

Si christus dominus tantas virtutes cor
poribus sanctorum suorum largitus est
ymo ossibus eorum aridis et capillis vel
quod plus est pulueri eorum ꝛ sepulchris
Quomodo nō incomperabiliter, multo
maiores ipsi carni sue iam vita glorie vi-
uenti virtutes tribuit. Quid enim mirabi
le cogitari potest quod non ad sanctorū
suorum reliquias vel etiā memorias op-
atus sit ꝛ vsqꝫ hodie operetur christ⁹ do
minus. Amplius. si fimbrie vestimen-
ti sui hoc pstitit vt eius tactu emorroissa
sanaret a fluxu sanguinis sicut legitur. ix.
Mathei ꝛ marci ii. ꝛ Luce. viii. Putasne
ꝙ fimbria vestimenti sui plus habeat
quam ipsam carnem quam p salute hu-
mani generis induit Si carnibus anima
lium ꝛ piscium nutriendi ac reficiendi au
gēdi ꝛ impinguandi corpora nr̄a v̄tutē de
dit naturalem ꝛ inditam et vino virtuteꝫ
reficiendi letificandi et inebriandi. Quan
to fortius carni sue virtutem dedisse cre-
dendus est nutriendi reficiendi ꝛ augen
di et inpinguandi animas nostras et pre
cioso sanguini suo virtutem reficiendi le
tificādi et in ebriandi salubriter et sobrie
animas nostras tanto enim magis veri-
simile est magisqꝫ credendum hoc fecisse
p animabus quam illud pro corporibus
Quanto certum est ipsum animas magis
curari quam corpora ꝛ bona animarum
quam bona corporum. Item si carni vel
pinguedini serpentine de qua tyriaca cō
ficitur virtutem dedit qua venenuꝫ quod
solam vitam corporis extinguit eiciat et
effuget. Quanto forcius sacratissime carni
sue hoc pstituisse credend⁹ ē venenum pcti
qđ aīarū vitam extinguit omnimodo cu
ret. Amplius. si lapides preciosi ꝛ vir-
tuosi virtutes innumeras ꝛ admirandas
habēt vt multis videtur ex modico ꝙ in
vnoquoqꝫ eorum ē quinte essencie. Quā
to forcius preciosa ac iam gloriosa christi
caro que pro nobis quodammodo mis-
sa multas ac prestantissimas virtutes ha
bere credenda est ex ipa presentia tocius
diuine ac omnibus supereminentis essen-
tie. Amplius. si sanguinem hircorum
ꝛ sanguinē draconis ac ēt sanguinē men
struum miris ac monstrificis donis ut vir
tutibus si plinio creditur Quomodo nō
multo forcius preciosum sanguinem suū
Amp̄. Si lignum vite in medio padi
psositū ac virtute p̄ditū eē voluit vt vitā

corpalem ppetuaret vtentiū fructum illi⁹
Quō non potuas carni vel sanguini fao
hoc tribuit vt ppetuare possint vitā aīa-
rum. Qui vtiqꝫ quodamō fructus illius
sunt ipse vero verissime vite verissimū li-
gnum. Amplius. si hanc virtutē dedit
herbe pronie ⁊ lapidi iaspidis vt fantas-
mata fugeret ⁊ demonia. Si hanc virtu-
tem dedit verbis quorundā exorcismatū
vt eis arceantur ⁊ ligentur demōes ⁊ alia
fiāt miranda que in libris magicis conti-
nentur. Quō verbū per quod omnia fa-
cta sunt carnem suam quam ꝓ salute aia-
rum assumpsit non omnibus virtutibus
glorie sue congruentib⁹ in parte illa ⁊ aia-
rum saluti expedientib⁹ illustrauit. ppter
hec omnia ⁊ alia innumerabilia mirabi-
lium ipsius quorū nos aliqua metu ꝓli-
xitatis transim⁹. Alia vero nec nosse nec
numerari sufficimus merito dicim⁹ senci
endam esse amplissime ⁊ magnificentissi
me de virtuositate tanti tamqꝫ venerandi
sacramenti beatos repātes omnes qui
illō tota deuotiōe totaqꝫ veneratiōe am
plectanꝭ et que gracia istam inestimabilē
qua tanta ꝓmptitudine statim adest pa-
nis vite rite vocantibus atqꝫ petentibus
nō abhorrēs cruētas man⁹ spurcissimoꝝ
sacerdotū sacramentū istud cōficientiū ⁊
ꝯtrectantiū nec horā dī malediccōe aut
amaritudine plena indeuote indigneqꝫ
accedentiū iugi graciaꝝ actione nāquāqꝫ
cessāti collaudauōe ac benedictione ꝓse

Euertamur ergo ad id quetur
r in quo eram⁹ ⁊ dicam⁹. Qꝛ istō
Caro mea vere est cibus pōt etiā
intelligi sub hoc sensu caro mea vere est
cibus id ē veritate quā continet est cibus
non ꝙ per se ipsam pascat sed per me qui
sum veritas quā continet. Quēadmodū
aliquid dicꝭ non vere argentū quādo in
tus non est argentū. vere est argētū qñ in
tus est argentū Sic ⁊ caro xpi vere cibus
dicꝭ hoc est ꝑ id quod intus hꝫ quod in
quam est veritas ⁊ vita ⁊ verbū vite⁊ pa
nis acsi ergo diceret. non quod foris ex-
hibet caro. Non quod mea vel de ea ap-
paret cibus est aiarum per se ⁊ fm se. Sꝫ
magis illud quod in ea latet quod intel-
ligi voluit in eo quod dixit vere. Ueritas
enim est intus ⁊ intimā in omni re et hec
insinuant verba. Augu. Qui dicit donuꝫ
dixisse que in littera nostra non hꝫ. Hec
autem sunt verba illa non hoc corp⁹ quō

videtis manducaturi estis nec hunc san-
guinem bibituri sed mysteriū aliquod cō
mendaui vobis hoc ipa veritas expressi⁹
testari videtur. Johannis. vj. Spūs ē qui
viuificat caro non ꝓdest quicqꝫ acsi dice
ret Spūs est qui viuificā refectionē infun
dit digne sumētibus ipam carnē et sagui-
nem caro aūt nō ꝓdest qui cqꝫ ꝓpria scꝫ
natura atqꝫ virtute vel potest intelligi ve
re cibus id est vere cibationis siue refectu-
onis. Illā enim digne sumens vere refici-
tur id est ipa veritate que est xpūs quā spi
ritualiter sumit et sibi incorpat hoc incor
dat et spūaliter inuiscerat. Quēadmodū
exposuimus supra et iterū vere cibus hoc
est scꝫ veritate. Alio enim cibo nō cibat
homo neqꝫ reficitur Sed cibare se somni
at et mentitur attribuēs sibi cibationē eq
sui vel asini id est corpis. Corpalis ergo ci
bus falso cibus est et fallax quātū ad ipꝫ
verū hominē ille enim verus homo id est
interior nunqꝫ vere cibatur sed solus eq⁹
eius vel asinus vt ita loquamur vere. au
tem cibatur ꝑ ipam carnē xpi et opatione
diuine virtutis vt iam multociēs dixim⁹.
ost hec aūt debes scire ꝙ caro xpi
p scdm vnū modū vel intētionē di-
citur ipm signū vel designatio ipi
us id est forma visibilis panis quomodo
ymago petri dicitur petrus et petrus scri
ptus dꝛ esse vbi nomen eius scriptum est
et alia designatio ipi⁹. Secūdo ipa caro
de beata virgine sumpta id est pro nobis
patibulo crucis affixa. Tertio tota socie
tas sanctorū siue totus cetus fideliū quo
modo in. psalmo dicitur. Corpus autem
quod perfecisti mihi et. in xj ad. Chorinth.
vnum corpus multi sumus et in. ij eiusdē.
Quarto vero carnes agni dicūꝭ ipa cha-
rissmata quibus xpūs domin⁹ omnib⁹
hominib⁹ incompabiliter supemiēt sum
ꝙ homo. Qualiter aūt comedenda sit ip
sa caro xpi mistica iam ex precedentib⁹ in
notescere debet tibi totus enim cetus ele
ctorū spūaliter cōmeditur cū in hoc ipm
cor cōmedentis assumiꝭ eiqꝫ spūali vniū
one que amor sanctissimus est vnitur Illū
enim vere xpianū vereqꝫ carne xpi mistica
refectum esse nullatenus dubites qui to
tam xpi ecclesiam in visceribus beniuolē
tie ac pietatis gestat adeo qꝫ illi vnitus ē
vt oim singuloꝝ bonis cognitus ꝯgaude
at et in malis compaciatur hec enim ē sā
cte dilectionis comunio hec sancta vnitas

de qua Actuū iiij. Multitudinis credenti-
um erat cor vnū et anima vna. Hec sācta
societas de qua pma Johānis. j. Cōmu-
nionē ergo necessario efficit bonoꝝ et ma
loꝝ quā et qualem diximus. Huius cibi
vnū saporem delectabilē sentit comedens
cū de bonis alioꝝ letatur. Amarū vero sa
porē et palato cordis eoꝝ molestum cum
de malis eoꝝ irascitur qui sapor non ē ꝑ
prius ipsius. Hunc cibū vero hoc ē carnē
xpi misticam renouit qui eos amare desi
nit. Illos enim de ventre cordis et de inti
mis beniuolentie et pietatis visceribꝰ reij
cit. Iuxta hūc modum ⁊ de ipso pane vite
ipso domino intelligendū est quia suauis
delectabilisq; sapor sentitur cum vl' inter
na suauitate quis reficitur quod quidem
ꝑpaucorum est vl' cum eius glorie aggau
detur. Amarus vo sapor ex eo ꝑcipit cum
eius contumelia quis vritur et cōtra eam
excādescit. Saginatur autē quis et impin
guatur aliis quādo de bonis alioꝝ auge-
tur eius dilectio in deum et in ipsos. Qui
enī ꝑpter bona que aliis facit deus am-
plius ipm diligit de bonis eoꝝ impingue
scit. Adeps enī et pinguedo animarū hūa
narū charitas ē eodē modo ⁊ qui dei glo
riam amplius vel ampliorē agnoscit et in
de eam amplius diligit ac feruentius que
rit de eadem pinguescit. Inde ē ꝙ de ma-
ioribus bonis fraternis opulentius refici-
mur et amplius inpinguamur ꝑpter hoc
et xpus fm ꝙ homo excellencia charisma
tū omnibus electis incomparabiliter et sup
omnem mensurā pinguior magis incom
pabiliter cognitores et amatores suos re
ficit et impinguat. Ista autē refectio quā
diximus pene naturalis operationis ē ⁊ vir
tutis. Natura enī boni est vt cognoscentē
reficiat ⁊ delectet. Bonū enī ē naturalit' ci
bus virtutis et appetitiue interioris nobi
lis. Et quod est dulcedo ad palatū corpis
hoc ē bonitas vt supra diximꝰ ad palatū
mentis. Quare manifestum ē ꝙ refectio
qua quis recogitās dei filiū hominē factū
passum et mortuū ꝑ nobis ampliori eius
amore pinguescit et velut quodam sapo-
re suauitatis eius gaudio reficitur pro eo
ꝙ tam apud ipsum fuimus ⁊ tam chari q̄
refectio sacramentalis non est sed vt dixi-
mus naturalis. Non enim virtute sacra-
menti sic reficitur sed bonitate ipsius bene
ficij que naturaliter cognoscentē amorē
beneficientis inflamat et gaudio quo dulci

mus iocundat. Si tamen cognoscēs ydo
neus est vt tantū beneficiū ista in eo ope
tur. Quemadmodū enim sol ꝑ lumen ca-
lefacit calefactione corpali corpa calefacti
bilia sic sol intelligēcie ⁊ iusticie xps domi
nus ex quarto scilz capitulo sapiencie ꝑ lu
men sue cognitionis amore suo calefacit
corda calefactibilia et gaudio suo recreat
et refouet eos qui palatum cordis non ꝑ-
diderūt ꝺ febre iniquitatis. Iam ergo de-
claratum est per ea que diximus quia pi-
etas et munificentia diuina necessario fa
ciunt debere esse mensam paratam in do
mo ipiꝰ et appositam in panem vite ⁊ po
tum et hoc cognoscibiliter ⁊ esibiliter con
uiuis alioquin inutiliter ibi essent et quia
forma panis ⁊ vini materialis ꝑpter expres
sam similitudinem sola ē que mensam sa
cram. et apposita in eadem maxime facit
cognoscibilia cōmunitati hominum quā
tū in se est et si ad eam intenderint et quia
densa acie pugnat dei bonitas in hoc sa-
cramento contra pestem ymo bestiam ꝑ
prietatis videlicet significatione beneficē
cie sue et cōmuniōis. Deinde exemplo dū
eam tantā exhibet comedentibus vt ipm
corpus et sanguinem suum cōmunicet eis
dem qua largitate ⁊ beneficiencia si coti
dianitas eius. ymo assiduitas et generali
tas qua omnibus illam offert attendatur
maior magisq; conculcās atq; pessundās
excōmunicationem auaricie et ꝑprietatis
inueniri non potest. Tercio virtute qua sa
cramētissime illi carni ⁊ p̄ciosissimo sagui-
ni adesse ostendimus qua via seu modo
expugnationis melior et efficatior excogi-
tari non potuit. Et ꝑpter hoc sapientissi-
mū ac misericordissimū deum illam elige
re tanq̄ optimam decens fuit. Secūꝰ eti
am sciri qualiter comedatur xpi caro ⁊ bi
batur eiꝰ sanguis ⁊ qualiter ista refectio.
refectio mētis sit. Refectio ei exterior q̄ spe
cietenus ibi ē refectionē interiorē ac spiri-
tualem operatur in mente digne accedētis.
Ex quibꝰ euidens est quia in illo sacramē
to xpus dominus et magistrum veritatis
doctrina et exemplo se ostendit et verum
deū virtute mirifica se esse declarat ibidē
In ipsa enim forma panis et vini visibi-
li quid ipe nobis sit et qd nos nobis inui
cem debeamus esse palam docet ⁊ lucide
Qꝛ ei ipe sit sola cotidiana ⁊ supsubstācia
lis deinde solida iocūda et infastidibilis
animarū nostrarū refectio forma panis ⁊

vini aperte designat. Panis eñi materialr
et vinū talis sunt refectio corpoꝝ nostroꝝ
qualē refectionē xp̄m dn̄m esse dicim⁹ ant
marū. Ostēdit etiā eandē formā panis et
vini sacte dilectiōis ꝯmunionē et indistin
ctionē societatē sanctoꝝ inseꝑabilē. de
qua dicit̄ ad Gala. iiij. Nō ē iudeus neqꝫ
grecus nō ē seruus neqꝫ liber nō ē mascu
lus neqꝫ femina oēs eñi vos vnū estis in
xp̄o iesu. Iste eñi conditiones ⁊ distinctio
nes foris sunt et affores sunt et nihil perti-
nēt ad intimū sancte societatis ⁊ cōmuni-
onis sanctoꝝ. Manifestū etiā et ꝑcep tio-
nē charitatis siue sacte ꝯmunionis ammi
rabili exēplo cōicatiōis ꝓprij corpis ⁊ san
guinis cōfirmat. Hec aūt duo scilꝫ doctri-
na ⁊ exemplū verū cōprobāt eē magistrū.
Uirtute vero q̄ imaculata sacerdotalibꝰ
dictiōe panē ⁊ vinū in corp⁹ suū ⁊ sangui
nē trāsformat dn̄m se esse ondit. Quapro-
pter i illo sacramēto ⁊ magisteriū ei⁹ ⁊ do
minatio appet intelligētib⁹ Et q꞉ iam dixi
mus sacramētuꝫ illud etiā eē sacrificiū ap
paret duplex efficatia ipius. Prima effica-
cia recōciliatiōis ad deū. Secūda sancti-
ficationis ⁊ hoc ē ei in eo ꝙ sacrificiū. Sā
ctificatiōis vero efficacia in eo ꝙ sacramē
tū. In eo eñi ꝙ sacrificiū ē dei placatiuū ⁊
iracūdie ei⁹ in eo auersatiuū. In eo vero
ꝙ sacramentū ē sumentiū sanctificatiuū.
In eo aūt ꝙ mēsa refectiōis et coꝝ q̄ refe
ctionis sint effectuū. Sanctificatiuū auteꝫ
ꝓprie et directe ab execratione excōicatio
nis siue ꝓprietatis ꝓpter quod ⁊ sacra cō
munio nominatur.

Intelligēter aūt tendētibus in istaꝫ sa
D cratissimā refectionē manifestū fi-
et vere ac spūalit̄ comedētes vera
cissime ibidē comedi. Iuxta similitudineꝫ
corpalis comestionis. Qđ licet beato Au
gustino diuia voce ondsuꝫ fuerit nos tamē
istud exēplo ⁊ ratiōib⁹ astruem⁹. veracit̄
eū illud comedit̄ iuxta similitudinē come-
stionis corpalis ꝙ mutatione sui in aliud
assumit̄ et in similitudinē assumētis trans
mutat̄. Nō eī ligna ignē comedūt sꝫ ignis
ligna. Sic ē ꝙ totū corp⁹ eccl'ie comedētē
spūalit̄ in ista sacra mēsa veracit̄ comedit
q꞉ illū in sui similitudinē ꝯuertēs i se i sui nu-
trimentū assumit vl' augmentū. Nutritur
eī renouat̄ ⁊ auget̄ corp⁹ id ē vniuersitatem
reprobоꝝ auertēdo a malo et cōuertēdo
ad deū comedit ꝓpter quod dictū ē illud
Dedisti eū escā pplis ethyopū. Et in Actu.
x. capitulo dictū ē petro. Occide et mādu-
ca. Et iob. xiiij. Diuidūt illū negociatores
Si qs vero q̄rat inquā sui similitudinem cor
pus eccl'ie cōuertat. Rn̄sio Quia in sancti
tatē ⁊ bonitatē ⁊ ꝓpter hoc ip̄s dn̄s come
dere dr̄ illos quos in nutrimentū corporr
sui mystici ⁊ augmētū cōuertēdo assumit.
Si quis aūt querat q̄lit̄ comedāt̄ in isto
sacramēto illi qui iam cōuersi sunt ⁊ electi
Cibus eī corpulis iā sumpt⁹ ⁊ in nutrimē-
tū corpis iam ꝯuersus nō videt̄ posse ite-
rū comedi. Dicim⁹ qui iā vniti sunt corpo
ri eccl'ie possunt magis vniri et qui iā sunt
illi quasi mēbra possunt fieri alteri⁹ modi
⁊ nobiliora ⁊ intimiora etiā et ita verū est
ꝙ comesti ab ip̄o corpe eccl'ie possūt iteꝝ
comedi. Uides ergo q̄ā rationabilit̄ cele
sti magisterio institutū fuerit vt participes
essent tāti sacrificij electi tāqꝫ sancti et quā
sublimis ac venerāde mense tanqꝫ filij. Si
quidē de sacrificijs vesci non licet nisi san
ctis ⁊ mēsa panis nō parat̄ nisi filijs. Qz
si forte alij temere ꝑsumptuoseqꝫ se ingesse-
rint iudiciū sibi comedūt ⁊ bibunt. sicut
legitur in .xj. ad Corint. Iam ergo appet
euidēter qualit̄ intelligēdum sit ꝙ ip̄e sal
uator beato Augustino dixisse legit̄ saltꝫ
nec ego mutabor in te sed tu mutaberis in
me. Hoc eī ē dicere in mei similitudinem
Quēadmodū ignis ferrū in se hoc ē in sui
similitudinē ꝯuertit. Si qs aūt querat quō i
tam pauo loco ⁊ sub tā pua forma illō glo
sum corpus ꝙ vtiqꝫ lōge maioris ē quā
titatis eē possit. Dicim⁹ ꝙ idē est ac si quere
ret̄ quare in tam obscuro loco corp⁹ tāte
claritatis eē possit loco remanēte obscuro
Sicut eñi in potestate habet claritatē suā
nō ostendere et quo minus locū in quo ē
lumine repleat retinere. Sic nō incredibi
le ē et magnitudinem suā ne locū illum re
pleat aut occupat ita vt aliud corpus locū
nō paciat̄ retinere. Et sicut claritates cor-
poris siue fulgorē in libera potestate habꝫ
vt parū vel multū illius et in loco vl' circa
locū in quo est diffundat sic ⁊ magnitudi
nē suam omnino habet in sue beneplacito
voluntatis et sicut salua et illesa ꝑ omnia
claritate sui corpis locū in quo ē vel certū
iacentem paruū vel modicū vel omnino
in nullo illuminat ꝓut vult. Sic et salua
per omnia magnitudine sui corpis occu-
pat de loco ꝙ vult et quantū vult ita ꝙ li
berū ē ei absqꝫ diminutione illius inquā-
libet paruo esse loco. que eniꝫ ratio vt cla

ritatem sui corporis in potestate omnimo
da habeat et non magnitudinē nec loqui
mur hic de omnipotētia virtutis quā ha-
bet scḋm q̄ deus ē de qua certū est quod
nihil ē impossibile vel eciā difficile. Sed oī
mus et pie credimus hāc esse gloriā oīm
electorū vt omnino libere voluntati eorū
subiecta sunt omnimodo nō solū corpo
ra ipsorū sed etiā quecunq̄ sunt corporum.
Si enim verū ē q̄ dixit demon. Berith d̄
beato Bartholomeo qḋ ostenderet se si
vellet. Si autem nollet videri non posset
Quid credendū ē de eo p̄ stata glorie. Si
enim et vmbra tenuissima glorie hāc po-
testatē habuit in corpe suo quō dubitari
potest incompabilit maiorē illū habitu-
rū esse potestatē in patria ex ipsa pfectione et
veritate glorie. Si quis aūt querat qli
ter viuifica panis int manus sacerdotis
veniat. scilicet vtrū p motū aut subito cū
ipm ante p̄sentiā eius in altari cōstet fuisse
in celo aut ī alio loco. eadē ē questio quō
in vno altari mō existens iam erit in alio
vtrū p motū aut subito. In quo Rn̄deo:
q̄ nō p motū qualis corporū. id ē transitū
continuū. Tunc ei in omni loco inter me-
dio necesse haberet eē et ideo dicim⁹ quia
subito. Et hic effectus vnus ē dotis corpo-
rū glorificatorū q̄ nominatur agilitas et q̄
necesse ē rn̄dere agilitatem ipsius volūtati
anime glorificate ita vt sicut anima impe-
rat ei mō moueri in statu miserie istī⁹ ad
locū quē voluerit ita in statu glorie impe-
ret ei esse vbi voluerit. Alioquin nō sibim-
licē congrueret imperiū volūtatis ipsius
anime et obediētia agilitatis ipsius corpo
ris. Quoniā autē difficilius suadetur. im-
pertus et difficili⁹ ab eis capit xp̄i corpus
simul esse posse in celo et in altari. et insup
in tot altarium milibus exitem⁹ hoc. ne ad
tuemus incredulitatē vel potius imperi
tia ipsorū. Attendent ergo in p̄mis q̄ corpi
humano dant motus innaturales. ymo et
cōtra naturā ipsius in loca innaturalia ex
virtute anime cui cōiunctum est prestātur
et acquirūtur. videlicet motus in ante et re
tro motus in dextrū et in sinistrū. mot⁹ in
sursum et deorsum. nō quidē ex mō in oes
sursum quo per seipm naturaliter mouere
tur. Sed longe aliter et modo contrario
moueretur. moueret eīn in deorsum natu
raliter motu recto at q̄ continuo. Sed vir
tute anime imperātis mouetur in deorsū
motu circulo multisq̄ quietib⁹ seu pau-
sationibus interruptis. Deinceps moueat
p ea et p eam in circulū et trigonū et qua-
drum et per omnē figurā non solum p ne
cessitate vel vtilitate quacunq̄ sed p volū
tate penitus anime imperantis. Similit
ē videre de loris cū enim nō habeat cor-
pus humanū naturaliter nisi vnū locū si-
bi ppriū et natare sue congruū. videlicet
nature infimū qḋ est totius mundi medi-
um siue centrum: prestantur tamē eidem
corpori et acquiruntur per animā cui con
iunctū est et tot loca ipsi tam innaturalia
et a loco naturali eiusdem adeo distancia
Si ergo nunc tantū potest anima huma-
na naturaliter in corpus sibi cōiunctū cō
tra naturam eiusdem et hoc p sola volun
tate absq̄ omī necessitate vel vtilitate quā
to fortius anima xp̄i p summa necessitate
et vtilitate poterit in corpus suum contra
naturā ipsius quicquid eadem necessitas
vel vtilitas requisierit. Si nō potest obsi-
stere vel resistere natura corporis humani
voluntati anime imperantis. licet odiose et
perniciose quin feratur aut moueat in lo
cū sibi incōgruū. et hoc motu nature sue tā
contrario quāto fortius non obsistet neq̄
resistet voluntati anime ipsius saluatoris
et hoc necessarissime ac vtilissime natura
corporis sui quin se exhibeat ad omne bene
placitum eius in omni loco in quo p̄senti
am eius requirit tantaq̄ vtilitas. p̄sertim
cum incompabiliter plus possit in corpus
suum anima illa quā anima tua naturalī
ter possit in tuum. et cum omniū creatura
rū potentissima sit ipsa anima redempto-
ris et corpus suum iam nō solū non sit ei
sarcine vllo mō sed soli glorie postq̄ vel
supra quā non sit gloria corporalis. Quod si qs
querat que sit necessitas vel vtilitas que re
quirat p̄senciam huius corporis in tot al-
tarium milibus. Rn̄sio quia necessitas vel
vtilitas hec sunt ecclesie vniuersalis medi
tatio siue sanatio. eiusdē reconciliatio ad
partē misericordiarū. siue eiusdē patris mi
sericordiarū ad ecclesiam suam placatio.
Tercio ipsius ecclesie sacratio siue sanctifi-
catio. Quarto eiusdem ecclesie spiritualis
refectio. Quia illud venerandum corp⁹ et
et medicina saluberrima est et sacrificiū
placabilissimū et sacramentū nostre san
ctificationis et cibus spiritualis refectiōis
sicut supra ostendim⁹. Et quia mynisteria
missarum nō sunt nisi quattuor: hec q̄ dixi
mus. Necesse est vbicunq̄ missarū agun

tur solennia corpis huius sacratissimi ve rissimā ad esse p̄sentiā. Non enim quēad modū delirant quidā heretici sufficit desi gnatio siue signū siue figuratio corpis isti us viuifici et sanguinis p̄ciosi ad ista qua tuor pagenda. imo necessario requirūt vi uifici panis et vini p̄sentissimā veritatem neqꝫ enim figura neqꝫ alia designatio me dicine p̄stare potest vllomō salutem. Sꝫ sola ipsius p̄sens veritas medicine. Simi liter impossibile ē p solam et inanem desi gnationē sacrificii placari iratū aut recon ciliari offensū absqꝫ sacrificii veritate. Si milr̄ neqꝫ sacrari aut sanctificari possibi le ē quēqꝫ absqꝫ sacramenti veritate cum virtutē sanctificationis sola veritas habe at sacramēti. eodē mō impossibile est ali quē refici pasci atqꝫ potari sola designati one seu figuratione panis et vini. Alioqn nō indigerem⁹ nisi figuris vel picturis ad ista quatuor et p nihilo laborarent̄ in missa rū solennijs cū sufficerent picture altariū et sacrati oblationū ad istas quatuor no minatas vtilitates. Hec autē insania ad hec eos irrefragabilr̄ deducit vt pictura diluuij sola sine veritate mundū submer gat et pictura ignis quo mundus inferior cōflagrādus ē iam mundū exurat et pictu ra sola panis pascat et reficiat. Sic et pictu ra vini potet et inebriet. Sic igit̄ demēcia eorū ē aperta vt omnino non distinguant qualiter virtutē et efficaciā signis attribu ant et veritati. Amplius. sicut locus p prius naturalis est eidem sic eiusdem loci vnitas. querit̄ sicut locus innaturalis cō tra naturā eiusdem inest sic et locorū multi tudo. et sicut sursū et deorsum in locis cō traria sunt. sic vnū et mlt̄a in eisdē et eque contraria. queritur sicut potest anima chri sti contra naturā corporis sui vt exhibeat ipsum quandocunqꝫ voluerit in sursum et quandoqꝫ voluerit in deorsum. sic ex ea dem potencia nō obstante vllo modo vl̄ resistente natura corporis cōtraria potest illud exhibere in quotcūqꝫ locis voluerit cum non magis sit naturalis eidē loci vni tas qꝫ locus ipse neqꝫ magis contra natu ram ipsius locorum multitudo quā locus innaturalis ipsius. hoc ergo in anima dn̄i saluatoris potissimū locum nō habet. tū quia corpori suo imperat et eo vtitur po testate liberrima. tum quia omniū creatu re supereminet potēcia fortissima. In no stris enim animabus longe secus est quo rū et libertas multa seruitute depresse et potencia innumeris debilitatib⁹ infirma ta. Amplius. Quid mirū si vbi totum ibi partes et partes. Quin potius ecōtra rio mirabile ē qꝫ in multis locis sit totum vbi non et partes. Cum ergo certū iam sit quia anima rationalis et caro partes sūt filij dei ex quibus cōpositus est fm qꝫ hō non est mirabile si vbi et ipse est et ibi et p tes ipse. Sed hoc potius ammiratione di gnū. quia cū ipse vbiqꝫ sit nō vbiqꝫ tñ sunt eiusdē dicte partes. hoc autē est quoniam ad certas vtilitates et mysteria assumpte sunt et pp̄ter hoc vbi locus est huius vti litatibus et mynisterijs ibi eas esse in ipso suo toto et cum ipso ē necesse. Ubi autem non est locus huius mynisterijs aut vtili tatibus. ibi eas vel nullatenus eē necesse est excepto loco vbi p̄mium et remunera tionē istorū meritorū obtinent. Qui ē lo cus glorie ipsarum et hic est celum celorū. siue celum empirreū. Quia ergo in omni altari vbi missa agitur locus ē p̄dictis vti litatibus et mynisterijs necesse est p̄nomi natas partes in ipso suo toto et cum ipso ad esse presentissima vt diximus veritate Sed quēadmodū vt supra tetigimus vbi meditatio exhibenda ibi oportet medicum eē cum alabastro vngentorum. et ibi recō ciliatio ibi mediatorem cum sacrificio. et vbi sacramētatio ibi sacerdotem seu pon tificem cum sacramentis, et vbi refectio ibi dapiferū cum cibo et potu. Alibi autē nō ē necesse vt ista exhibeat. Licet igitur neqꝫ anima neqꝫ carne careat dei filius tamen illas non exhibet in mundo isto inferiori nisi vbi locus ē vtilitatibus et mynisterijs propter quas assumere dignatus est.

Amp̄. quoniā hūanitas ipsius ē velut vestis sacerdotalis ipsius in qꝫ p nob fun gitur officio sacerdotis. quid mirū si illam exhibet vel in celo vbi pareat vultui dei ad interpellandū p nobis. vl̄ in altari vbi sacerdotale mynisteriū p nobis exequit̄ alibi vo cur illam exhiberet. Amp̄. qd mirū si de consortio deitatis huic sacratis simo corpori collatū est vt simul possit eē in multis locis licet cōtra naturam suam Quēadmodū ipsa diuinitas vbiqꝫ p natu rā suam est cum eidem ex eodem consor tio impassibilitas et pene spiritualis agili tas atqꝫ subtilitas collata sunt contra na turā ipsius corpis Non enim verius cōtra naturā ipsius corpis est perpetua illa hec

perennis impassibilitas ⁊ inuisibilitas om
nimodo quo insensibilis ē sensibus nr̄is
in via ista hoc ē vita hominū q̃z corporuz
caducoꝝ tā mirifice penetratiua subtilitas
nec illa pene spiritualis agilitas quib⁹ re
muneratū ē ⁊ glorificatuz ē illud corp⁹ q̃z
locorū pluralitas. Si ergo nō obsistit nec
obsistere potuit nature corporis illius cō-
trarietas quin de consortio anime glorifi
cate atq̃z ipius deitatis reciperet p̄nomina-
ta s dotes et glorias nō poterit vlteri⁹ resi
stere vel impedire quin recipiat ex codez
consortio locoꝝ pluralitatē seu multitudi
nē. Amplius. cū p̄nominatas dotes ⁊
glorias receperit corpus illud ad premiuz
n ex cōtrarietas nature sue obsistere pote-
rit quo minus multitudinē locoꝝ ⁊ recepe
rit ad meritū ⁊ ad exequendū susceptum
mynisteriū. ad meritū quidē in ipsa sacra-
tissima cena vbi ⁊ in ipsa sede sua recūbe-
bat inter duodecim ⁊ in manib⁹ p̄prijs q
bus porrigebat apostolis ad sumendū ⁊
in ore ac faucibus accipientiū ⁊ manducā
tiū ipm ad mynisteriū vo q̃ quadruplici-
ter supradictum⁹. Alioquin frustra et vane
quattuor mynisteria seu officia pro nobis
agēda suscepisset dei fili⁹ cui⁹ nullū coruz
pagi possit nisi p verissimā p̄sentiā corpis
illius. Amplius. cū quicquid glorie hꝫ
corpus illud totū habeat in p̄mium myni
sterioꝝ seu officiorū que in ipo et p ipsum
salutē humani generi sūt ipensa multo for
tius nihil deerit eidē de hus q̄ requirit exe
cutio ipoꝝ mynisteriorū. Manifestū autez
iam fecim⁹ q̃ executio illoꝝ quattuor offi
tiorū requirit ex necessitate p̄sentiā eiusdē
corpis scilicet in multis altariū sacrariorū
q̃z siue sacrorum repositoriorum milibus
Amp̄. si glorificatione sua venerandū
illud corpus adeo approximatū adeo sil'a
tū spūalib⁹ nobilibusq̃z substātijs. vt nō
solū illud sed etiā omne aliud corp⁹ glori
ficandū. spūale noiare ausus fuit aposto-
lus dicens in. xv. p̄mo. ad Cor. Seminat
animale surgit spūale assimilatū inq̃z im-
passibilitate sbtilitate agilitate q̃s dixim⁹
Assimilatū aūt in remunerationē ⁊ gloriā
hꝫ p̄pam. Multo ergo fortius assi'lari de
buit eisdē spūalib⁹ substātijs in hoc vno
videlꝫ vt simul possit eē i multis locorū mi
libus multo inq̃z fortius assimulari deba
it eisdē p̄pter ipam causam remuneratio
nis sue et alioꝝ. Hec autē causā quadru-
plex ē officiū siue mynisteriū qd̄ diximus
hoc igitur ex necessitate datū ē corpi illi vt
possit eē in multis locis scꝫ milib⁹ ad exe-
quēda officia seu mynisteria p̄pt̄ q̄ agen
da et creatū et assumptū est. Amp̄. qd
mirū si de consortio diuinitatis cui vnitū
ē corpus istud hoc contra naturam habet
q̃zdiu beneplacitū ē ipius diuinitatis vt sit
in multis locorum milibus simul et semel.
Quēadmodū ipa diuinitas ē in omnib⁹.
Ubicūq̃z enim natura est passibilis vnita
alij nature agenti et fortiori necesse est vt
ab ea patiatur atq̃z recipiat sine p modo
sue receptibilitatis atq̃z passibilitatis ab
illa. Quid ergo mirum si corpus vnitum
diuinitati cuius virtus ⁊ actio sunt in vlti
mo et maximo per omnē modū ex virtu-
te diuinitatis hoc recipit et hoc ei assimila
tum est iuxta capacitatē suam. vt possit eē
in multis locoꝝ milibus ad obsequiū di-
uinitatis et gloriā. cuꝫ nulla natura sic for
tis et agens que sibi cōiunctam et obediē
tem naturā aliā in similitudinē suā p̄ut il-
la capax ē non trahat. Ignis enim ferruz
durissimū ac frigidissimū in sui similitudi
nē cōuertit p capacitate ipius ferri videli
cet q̃ztū ad calorem atq̃z splendorem. nō
autem q̃ztū ad motum neq̃z q̃ztū ad sub-
stācie subtilitatē. Et hoc quoniā salua na-
tura ferreitatis non potest habere subtili
tatem igneam neq̃z motuz ignis. Qꝫ si q̄s
dixerit quia corpus humanuz nō ē capax
multitudinis locoꝝ simul. sed tm̄ vni⁹ p⁹
aliū. Uerꝫ vtiq̃z dicit si ita intelligat q̃ nō
ē capax nisi vnius loci post aliū p naturā
suam. Et hoc ē quoniā virtute sua corpus
nō acquirit loca nisi p motū. Motus autē
localis nō ē nisi fuga naturalis atq̃z deser
tio vnius loci et insertio siue acquisitio al
terius. Motus ergo cogit corp⁹ q̄ ē natura
liter mobile in vno suo loco eē in quolibꝫ
instanti. ⁊ hoc ē quoniā cogit ipm desere-
re locū in quo ē dū tendit ad aliū ⁊ egredi
de p̄ori dum ingredit ad sequentē. Et p̄-
pter hoc natura que ē in corpe p̄ncipium
motus et quietis non p̄mittit corpus simꝉ
eē in mult' locis quia dū impellit ad vnū
locū expellit ipm ab alio in quo erat. Qꝫ si
p aliā virtutē imperantē tm̄ ⁊ nō mouētez
acquirendus sit locus corpi siue loca mul
ta nullo mō necesse ē vt acquisitio vni⁹ sit
cum desertione alterius. Hoc enim eēt iā
ꝑe motus si desertio esset continua. hoc ē
habens successionē in tempore. Si autez
eēt subita eēt necessario simul in loco quē

deserit et in loco quem acqrit. In eo enī
instāti in quo acquirit locū quemcūqz ex
necessitate in eo est. Similiter et in eodē
instāti in loco est quem deserit qr simul et
subito deserit hunc locū et acquirit illum
simul est in ambob⁹ et hoc est qđ intendi
mus. Quia ergo nō p mediū q̄si trāsiliens
aut transuolans ab hoc altari in oīa alta
ria vel in quodcūqz aliud aut a solio glo
rie sue distiliens in oīa altaria atqz sacra-
ria p̄sentiā sue humanitatis exhibet s3 so
lo imperio ac bnplacito sue voluntatis cui
sūma subiectione obedit corpus suū subi
to et in ipo nūc est vbi vult corpus ei⁹ nō
sequens oīno naturā ppriam sed solū bn̄-
placitū imperantis. Exhibet ergo illud in
manibus sacerdotū absqz successione mo
tiua et inde assumit illud in celū absqz re
cessione motiua sicut enim voluntas eius
subita est ꝛ tota simul vtraqz p se. Quia er
go ex sola volūtate vel anime ipius impe
rantis vel vbi sm qđ verbum vl' ipius di
uinitatis. nullaten⁹ autē ex natura corpis
acquirēda sunt huius loca corpori illi. ma
nifestū est quia sequit volūtatē imperan-
tis corpus illud nō naturam suā. Et ppter
hoc exhibet p̄sentiā suā vbicunqz iubet et
quādocunqz non p motū illuc se trāsferēs
s3 p obedientiā inter quā ꝛ iussum nihil sit
mediū ibidē subito se p̄sentans. Cum aūt
non mireris in te q vbicūqz es habes tibi
ꝛ corpus tuū. cuius ɔditionis arbitraris eē
omnipotētissimū dei filiū qui credere nō
vis nō dico vbicūqz ē. s3 vbicūqz vult ipm
habere p̄sentialiter corp⁹ suū secū ꝛ ponē
simū vbi hoc regrit dignationis sue p no
bis suscepti officiū. Declarabim⁹ etiā
declaratiōe euidenti pbabilius q īpossi
bile est p motū ipius filij dei vel corpis sui
istā tam crebrā tanqz multiplicē eiusdē cor
poris p̄sentatiōnē seu exhibitionem fieri.
Primū quoniā accideret ipm filiū dei sm
hoc siue sacratissimū corpus eiusdē moue
ri motibus contrariis et illis innumeris.
Mouebit eī sm hoc ab altari in quo pri-
mo fit siue celebratur missa in omnia alta
ria alia in quibus subsequēter celebratur
Quia ergo quedā altariū aliorū sunt illi al
tari a dextris quedā a sinistris quedā sub
et quedā supra mouebitur necessario fili⁹
dei cum ī oīa altaria se trāsferat ꝛ simul mis
se celebrantur ꝛ in oim istorū situū siue dis
positionū altariū. mouebitur inqȝ motu ī
ante ꝛ motu in retro motu in dextrū ꝛ mo
tu in sinistrū motu in sursum ꝛ motu in de
orsum. Et quia innūera ē multitudo alta-
riū in qbus missas eadē hora ɔtingit cele
brari mouebitur necessario innūeris mo-
tibus cōtrariis. Qr si dixerit quis nō
ab vno altari moueī ad aliud sed a celo
empireo descendit sup vnūquodqz alta
riū ipa hora qua in eo sacrū mysteriū agi-
tur et eo spacio rursus eleuatur. nihilominus
accidit idē inconueniens. Cū ei cōtingat ea
dem hora in aliis altaribus sacrū mysteri
um agi. In aliis autē simul cōtingit et ne
cessitate eundē dei filiū sm humanitatem
sui corpus eius in innumera altaria de ce
lo ferri et simul ab innumeris aliis in celū
rapi. Qua de causa simul ascendere ꝛ des
cendere. Et qr in omni hora tā diei quā no
ctis cōtingit missas celebrari et sm pro
uersitate climatū et diuersitatē orientis no
ctem ꝛ horas nō habebit dei filius sm hu
manitatē neqz corpus eius requiem a taꝫ
contrariis tanqz pugnantibus motib⁹ nec
cessabit volare et de celo et reuolare ad il
lud siue trāsuolare ab altari ī altare ꝛ trās
portari ante et retro in dextrū et sinistrum
sursum et deorsum. Hāc autē ingētudinē
imo contrariorū motuū turbinem ac tēpe
statem nec ymaginatio hūana recipit nec
intellectus. Amplius omne qđ mouet a
loco quocunqz exit locum illum. ꝛ omne
qđ exit locū suū deserit illū. et omne qđ
deserit locū in quo ē non remanet ī ipo.
Quare si filius dei sm humanitatē siue cor
pus eius moueī e celo empireo in altare
quodcunqz siue ab altari in altare aliud.
necessario non remanebit ī celo empireo
ꝛ ī altari a quo moueī ꝛ ita non erit simul
ī multis altarib⁹ neqz simul ī celo empi-
reo ꝛ in altari cum exit inde. Si ei rema-
net in celo non exit inde. Dicimus ergo qr
quēadmodū filius dei vbiqz est sm deita
tem sua attingens a fine vsqz ad finē forti
ter exhibet p̄sentiam suā diuinā apparēs
vbi vult ꝛ quō vult Sic ꝛ partiū suarum
videlicet anime et corpis p̄sentiā exhibet
vbi vult ꝛ quō vult absqz vllo motu certū
Sicut ipe apud se et sm se hoc ē sm natu
rā suam immobilis et īmutabilis et illoca
lis ē p oēm modum. factus ē mobil' muta
bilis localis ex assumptione humane ani
me et corpis et attingens a fine vsqz ad fi
nē fortit' factus ē loco modico circumscri-
ptibilis ꝛ p motū de loco in locum p̄senti-
am suam exhibens. Quanto fortius ipse

partes discrete videlicet anima et corpus
et ineffabili vnione qua eidē et in eo vni-
te sunt hoc habent vt istam attingentiā et
amplitudinem spūalem qua attingit a fi-
ne vsqꝫ ad finem fortiter in hoc saltē imi-
tentur. et licet sint mobiles et mutabiles.
corpus quippe ꝓpter animam et nō ꝓpter
in hoc inq̄ꝫ vt absqꝫ motu p̄sentiam suaꝫ
exhibeant vbi et eiusdem filii dei hoc re-
quirit officiū. mntaqꝫ nostre salutis neces
sitas pariter et vtilitas. cum enim sola om
nipotenti virtute eius ibi sunt. ibiqꝫ tene
antur atqꝫ seruantur qualiter motu indi-
gere credendus est vt eas alibi esse facere
nō possit nisi per motum. Si enim in ma
nu tua corpus quodcunqꝫ teneres manu
tua id poneres vbi velles. Cū ergo in ma
nu filii dei hoc est in virtute et beneplaci-
to per omnia sit corpus ipsius ponit id vbi
vult manu sua hoc est virtute et benepla-
cito nō motu ipi⁹. Sic et tu faceres de po
mo si manus tue absqꝫ motu suo sola vir
tute sua et beneplacito totum quod vellet
posset in pomū. Dabimus ergo exem-
plum de his in rebus sensibilibus. Sicut
enim qui cantor est in aliqua ecclesia ali-
quando exhibet officiū cantoris aliquan-
do nō exhibet licet illud nō deponat. Sic
et dei filius humanitatē quaꝫ ꝓ nobis as-
sumpsit aliqn̄ p̄sentem exhibet et aliquā-
do nō licet illā nunq̄ꝫ deponat. Sic et ani
ma tua aliquādo exhibet videndi officiū
p̄senter et appbiliter et aliquādo non ex-
hibet illud nec tamen illud deponit et sine
motu suo omni ad exequendū hmōi offi
ciū egreditur et ab executione illius absqꝫ
motu ingredit̄. Sic et dei fili⁹ absqꝫ motu
suo vel corpis sui ꝓprio egreditur ad exe-
quendū ꝓ nobis sacerdotale officiū in al
tari. Motu ꝓpō dixim⁹ q2 mouet̄ per ac-
cidens quēadmodū et forma sacramenta
lis sub q̄ ip̄e ē et sine cuꝫ eleuatur a nobis
siue cū deponitur. Siue cū in sacra pixide
deportatur. et ē similitudo conueniens rei
spūalis ad corpa glorificata et potissimuꝫ
ad corpus dn̄i saluatoris. qđ est incompa
biliter sublimioris glorie quā alia. Multā
enim habēt similitudinem spiritualitatis
Sicut enī anima totū corpus animatū pe
netrat absqꝫ vlla resistētia et lesione tam
sua q̄ꝫ ipius. Sic et corpa glorificata omīa
alia. Et hec ē etiā alia declaratio que cogit
corpus saluatoris adesse in altari non per
motū. Sic enim non resistunt glorificatis
corporibus alia. sed cedunt eis omnimō cessi-
one obedientie. non refert ergo qualia et
quāta sint p que transire habet de celo ve
niens in altare vel de altari in aliud cum
equa facilitate transeat dura vt mollia at
q2 magna vt parua. Perinde ergo est ac
si moueretur. p inane et vacuū cum nihil
ip̄m retardat aut detineat quare eque ci-
to venit de celo in altare eque cito transi-
ens totum spaciū qđ est a celo empirreo
vsq̄ꝫ ad altare et quantalibet particulā ip̄i
us. Non enim successiue transit totū spa-
ciū. subito ergo se exhibet in altari et ideo
non p motū. Si enim duricies mediorꝫ
corpoꝝ ita ē vt mollicies apud corp⁹ glori
ficatū multoforti⁹ ita erit magnitudo eo-
rū vt paruitas apud ip̄m. Et si durcies eo
rū nō potest eū detinere vel retardare vl-
laten⁹. multoforti⁹ neqꝫ magnitudo ip̄o
rum. Ex quo etiā manifestū est. quēadmo
dū nullū aliud corp⁹ in se detinere potest
corpus glorificatū. sic nec ꝓhibere quin sit
in alio. Adiuuabit aūt intellectū paulum
ad hoc intelligendū exemplū anime hūa
ne q̄ p̄sentiā sui exhibet in oībus partib⁹
corporis cui cōiuncta ē. exhibet inq̄ꝫ in oī-
bus opationib⁹ sensuū et absqꝫ motu suo
locali. Nō eī si ab opatione visus veniat
ad opationē auditus necesse habꝫ moue
ri localiter ab oculis ad aures et ita se ha-
bet de aliis sensibus et opationib⁹ corꝫ
hoc aūt facit ex natura spūalitatis sub q̄
simul attingit mēbra adeo inuicem distā-
tia. Sic et gloriosū dn̄i saluatoris corpus.
nō quidē ex natura corpalitatis sue sed ex
similitudine spūalitatis q̄ ē gloria ipsius
attingit simul loca innūera et obtinet. cuꝫ
vtilitatem et officia ꝓ qbus assumptū et glī
ficatū ē hoc requirit. Silitudine autē istā
spūalitatis supra exposuim⁹ in hoc eodeꝫ
capitulo. Quoniā aūt natura vniuscuiusq̄
qꝫ corpis nō intēdit ei locū nisi ꝓpter ip̄m
solū. Quicqd eī intēdit vnaqꝫ natura ac
quirere nō intēdit acquirere nisi ꝓpō sub
iecto et ꝓpter illud solū. Quoniā inq̄ꝫ ita
ē qꝫ vnicuiqꝫ corpi naturali nō sit necessa-
rius nisi vnus locus ad quiescendū in eo.
Ideo nō intēdit natura acqrere subiecto
suo nisi locū vnū. et ꝓpter hoc expellit ip̄ꝫ
ab vnoqꝫ qꝫ alioꝝ locorū donec acqsie-
rit illū ꝓpriū cui alligatū ē naturali cōgru-
entia. ꝓpter quod cum acquisierit locum
hmōi corp⁹ sua natura illud in eo quietat
et quasi affigit quiete ꝑpetua. Hec ē ergo

causa ꝓpt quā nullū corpus naturalit pō
test in pluribus locis esse simul quia vide
licet vnus solus locus est vnicuiqꝫ corpori
et ideo nō ꝑmittit ipsum quiescere in alio.
Uoluntas v̄o diuina nō intendit corpori
filii dei locū acquirere vel attribuere ꝓpt
illud sed ꝓpter totā ecclesiam sanctorum.
Quia ergo multitudo locorū corporis illi⁹
necessaria ē ac salubérrima toti ecclie san
ctorū. Ideo necesse ē vt voluntas diuina
intendat nō quēadmoduꝫ natura corporis
illius aut alterius. sed quēadmodū requi
rit necessitas aut vtilitas ecclesie ꝓpt quā
sola illud corpus ⁊ creatū ⁊ assumptū est.
Qua de causa nihil ad naturā corporis illi⁹
de ista multitudine locorū causa eīn attri
buens ea loca auctor ipē nature ē. et vtili
tas ꝓpter quā attribuitur ei loca non in
ipo corpe angustiata aut conclusa. imo ꝑ
omnia loca ecclesie sanctorum diffusa.

Amplius. Si natura corporis vniuscu
iusqꝫ acquirit ei loca multa successiue ⁊ tā
dem locū naturalē ꝓpter solam vtilitateꝫ
ipsius corporis. Quanto fortius virt⁹ diuina
acquiret seu p̄stabit multa loca simul pro
pter tantas ⁊ tam multoꝝ vtilitates. Qꝫ si
dixerit quis non ē possibile hoc vel corpo
ri recipere multa loca simul. vel virtutē di
uinā prestare. quia neqꝫ multa tpa sunt si
mul cū enim mlta tempora simul nō sint.
loca v̄o multa simul sunt. Multo impossi
bilius est corpi recipere multa tempora si
ue multa quando simul ⁊ virtuti diuine p̄
stare ꝙ multa loca siue mlta vbi. que simꝉ
presto eideꝫ sunt. Impossibile ergo erit di
uine virtuti et omnipotentie p̄stare corpo
ri eternitatē cum in eternitate simul oīa
tempora obtineant. Oīe enim quod in
eternitate est omne temp⁹ habet. cū eter
nitas sit interminabilis vite tota simul et
ꝑfecta possessio. Manifestum est autē
ꝙ omnipotentissime virtuti diuine possi
bile ē prestare tam loca ꝙ tēpora ad om
ne beneplacitū voluntatis sue natura nō
valente resistere q̄ nihil vnqꝫ potest supra
ipsum neqꝫ vnqꝫ volens. cuꝫ hoc maxime
nature omnium naturale sit obedire vbi
qꝫ beneplacito creatoris que totuꝫ quod
naturaliter est totumqꝫ quod naturaliter
habet ex illo ē et ex illo solo habet. Quic
quid autem sit futurum de animabus no
stris tunc atqꝫ corporibus in parte ista du
bitari tamen nō potest quin filio dei obe
diat corpus eius per omnia et quin pre
sentiam eius vbicunqꝫ beneplacitum sue
voluntatis fuerit exhibeat. Si eīn corpus
quod omnino non est potest in quocūqꝫ
loco voluerit facere esse absqꝫ adiutorio
motus. Quanto fortius illud qd iam est.
in quo ammiranda non tam virtus eius
ꝙ misericordia euidēter apparet qua ita
presto est omnibus panis vite et in sacra
riis sacrisqꝫ repositoriis tamdiu vnūquē
qꝫ sumere volentem expectet tam crebro
de celo venit. Adhuc eīn loquentibus ipis
sacerdotibus ⁊ ipm aduenire petentibus
in altari ipo facto. Respondet assum. Ui
de ergo quia semel venit dei filius ꝑ salu
te mundi carnem suam crucifixioni ⁊ san
guinem suum effusioni expositur⁹. In nu
merabilibus enim vicibus quotidie ve
nit carnem suam cōmestioni et sanguinē
potationi fidelium appositurus. Si quis
autem querat qualiter reficit hui⁹ panis.
Refectio enim corpalis non vnum mem
brum reficit solūmodo. sed totum corpus
et ipius corporis membra singula. Luꝫ er
go mensa sacre cōmunionis non solū sa
cerdoti ponatur siue paretur non solus sa
cerdos debet ibi refici. Qui ergo sunt q re
ficiuntur et qualiter. Amplius. si sola
charitas ibi nutritur et augetur nō omēs
virtutes esse equales. Si vero omnes refi
ciuntur ibi ⁊ augentur mirabile est valde
quomō fides illo sacramento sustentetur
et reficiatur. Lertum enim est quia sacra
mentum istud id est forma fidem in mul
tis subuertit. Scd̄m hoc etiaꝫ corda quo
tidie cōmunicantium et magnitudine spi
rituali maxima et pinguedine gracie sagi
nacissime esse deberent. Iuxta enim. xxxj.
Hieremie. Inebriabo animas sacerdotū
pinguedine et populus adimplebitur bo
nis. et Ysa. lv. Audite audientes me et co
medite bonum et delectabitur in crassitu
dine anima vestra. Respondemus qꝫ sub
limis ac celestis sapiencie est scire discumbe
re ad hanc mensam ⁊ refici ex ea ⁊ scire in
teresse tanto sacrifitio: et reconciliari per
ipsum. quemadmodum Apule⁹ phylo
soph⁹ dixit quosdā tm̄ auribꝫ ⁊ nō aio phy
losophari. Sic multi et innumerabiles q
xpiani reputant in sacramētissimis solen
nus missaꝝ solis auribus xpiani sunt mis
sam tm̄ audire querētes et de auditōe mis
se questionē solūmodo facientes. Propter

qd vehementer solliciti sunt vt introitum ꝛ
epistolã audiant et Euãgeliũ. ipam misse
veritaté ꝛ substantiã ad modicũ vel nihil
curãtes. multi etiã hijs decitatis ab eccle
sia recedũt intollerabilẽ a omnibus mo-
dis detestandam deo contumeliã irrogãs
tes dũ ab eius presentia fugiũt ꝛ eius aduẽ
tum qui totis desiderijs totaqꝫ deuotione
sp̃ctolari debuerant nõ expectãt. Quia er
go missa est ꝯ flagrãtissimi sacrificij ob
lacio cuius suauitatis odore mundꝰ deo
reconciliatus ẽ. ꝛ totus eiusdẽ fetor absters
sus. ꝛ ẽ sacramẽti illius celebratio quo to-
tus mundus sanctificatus est atqꝫ sacratꝰ
quantum est in sufficientia et virtute illiꝰ
q in multis peccatũ incredulitatis impe
dit. In alijs autem occultum est dei iudici
um. et est opulentissimi lautissimiqꝫ ac de
licatissimi conuiuij instauratio quo an-
geli splendidissime reficiuntur et homines
et insuper est ipa missa cause nostre venti
lacio, licet per deprecationem et oblatio-
nem. Quanto est meditatio totius corpo-
ris ecclesie hoc est medicine exhibitio De
dicine inqꝫ que sanat omnia. Sicut legit̃
Sapiencie. ix. Per sapientiã sanati sunt
quicunqꝫ placuerunt tibi domine ab ini-
tio. Et iterum eiusdem. xvj. Neqꝫ herba
neqꝫ malagranta sanauit eos. sed tuꝰ ser
mo domine qui sanat omnia. Christꝰ au
tem dominus est dei verbum et dei sapiẽ
cia. Sic ergo interesse oportet missarũ so
lennijs. sic tanti sacrificij oblatiõi sicut ne
gocio reconciliationis tue et aliorum. At-
tende autem quantã irã dei aduersus
te succenderas. quãtus gladius vindicte
ipsius capiti tuo impendebat. et videbis
quanto timore. quanto luctu. quanta intẽ
tione et sollicitudine quãto desiderio eua
dendi imminens tibi supplitiũ redeundi
ad graciam patris prouocari ad tantũ vt
te non vt filium reputet q esse debuerat.
sed morte dignissimum hostem negocio
tue pacis et reconciliationis interesse de-
beas. Apparebit etiam tibi simul in quan
ta graciarum actione et deuotione esse de
beas dum ipsum iudicem tuũ eousqꝫ nõ
solummodo in ira sua misericordias suas
videas q etiam pro te ibidem in sacrificiũ
deo patri se offert. Qꝫ si charitatem qua p
te apud patris misericordiam interpellat
consideres. Si fornacem charitatis qua sa
crificium illud pro te ꝛ alijs ardet nisi for-
te reprobus sis diligenter aduertas quid
agendum tibi sit circa istud negocium tuum
agitur non solum tuum apte cognosces.
sed etiam ipa magnitudine negocij tui ad
id agendũ prouocaberis et instigaberis.
Similiter si horribilitatem execrationum
tuarum et abhominationes spurciciarũ
tuarum recogitaueris et quante cure deo
sit de sanctificatione et mundatione tua.
vt pro eis sacratissimam carnem suam of
ferre velit, scilicet in sanctificationem tu-
am et sanguinem eiusdem fundi non so-
lum in passione ad litteram. Sed etiam
in ipo sacramento. Et hoc in mysterio.
quid tibi faciendum sit. qua sollicitudine
vigilandum quantis viribus cuitendum
ne q pro te tam mirabiliter tanqꝫ miseri-
corditer agitur non solum non amittas:
sed etiam ne tibi veritas in cõtrarium eui
denter cognosces. Deinde si quis conui
uij illius magnificentiam vbi ipe donum
et dapifer est et cibus diligenter cõsideret
et ingratus preparanti et inuitanti eẽ pos
sit. Quis etiam illotus ad tam reuerendã
venerandamqꝫ mensam accedere presu-
mat. Si enim asinum tuum. id est corpus
ad presepe suum. ad est mensam corporis
illotũ non sinis accedere sed manus eius
et os precabluis quantofortius ad istã sa
cratissimam mensam animarum accessu-
rus lachrimis te preablues. si non absqꝫ
oratione et diuine benedictionis postula
tione asinum quem diximus ad presepe
suum permittis accedere quantum tibi et
qualiter orandum sit diuinaqꝫ benedictõ
exposcẽda ad istam mensam sanctissimã
et angelis adorandam atqꝫ venerandã
epulaturo. Intellige autem quia intendi
mus hic de spiritus epulatione vel come
stione nõ de sacramentali que eorum so-
lum est qui speciem ipsam visibilem sacra
menti sumunt. Sed reminiscaris q dicat
Apostolus in vndecimo ca. prima ad Co
rinthios. Quia multi infirmi et imbecil-
les et dormiunt multi. videlicet quia qui
nõ debito honore et reuerencia habebãt
corpus domini. Et iterũ. Qui manducat
et bibit indigne. et hoc est illotus vel irre
uerenter. Judicium sibi manducat et bi-
bit. Pro hac irreuerencia percussa fuit ci-
uitas romana plaga iguinaria Proch do
lor quia eadem turbulentia impetuosita
te et irreuerentia ad istam sacratissimam

mensam accedũt homines quasi porcis ad
vas furfuris siue volutabrũ. non attendẽ-
tes ꝙ eam reuerenter venerentur et ado-
rent angeli. et ad eam incuruetur seu incli
netur om̃is milicia celoꝝ totaqꝫ curia pa-
radysi. Deinde si ipsius sacramẽti sanctita
tẽ atqꝫ virtutẽ attẽderes ⁊ quia ꝑ ipse sancti
ficando hoc ẽ sanctitate et gr̃a replẽdo ce-
lebratur viua fide credere coopari eis to-
tis studijs et virib᷒ conareris. Nõ em̃ co-
gnosci potest gr̃a sanctificationis q̃n desi
deretur ⁊ queraẽ. et cũ vltro se offert quin
tota deuotione recipiatur. Ultro autẽ of-
fertur in isto sacramento siue ꝑ ipsum. nec
sunt nisi ꝑpauci q recipiãt qui vasa cordiũ
ad eã recipiendã p̃parent et porrigãt. hoc
aũt indubitãter illi faciũt qui reuerenter ⁊
attẽte sacramento intendunt ac p̃stari sibi
deuote postulãt gr̃am sanctificatiõis quã
diuine bonitatis munificẽtia in sacramẽ-
to illo p̃stare ꝯsueuit. ꝙ si causam tuã nõ
vno etiã crimine. Sed innũerabilib᷒ for-
sitan criminabilẽ agi ibidẽ attẽderes. Si
accusationes q̃s aduersũ te dyabol᷒ pro
ponit audires. Si inscriptionẽ legeres. si
clamores pctõꝝ tuoꝝ ⁊ ꝯsciẽtie tue testifi
catis audires nõ absqꝫ timore ⁊ tremore.
nõ absqꝫ pudore ⁊ dolore. nõ absqꝫ eiula
tu suspirijs ⁊ rugitu. nõ absqꝫ lachrimis ⁊
luctu taqꝫ discriminoso negotio tuo intẽde
deres. Et ecõtrario si xp̃um dñm aduoca
tũ solã diuine pietatis habũdantiã solaqꝫ
oblationis corpis et sanguinis sui flagrã-
tiã ac placatorẽ siue placabilitatẽ ꝑ te al
legantẽ de fidei oculis cerneres nõ te fan-
tasmata vanaꝝ cogitationũ nõ te mixtio
inutiliũ fabularũ a tam discriminose cau
se tue attentiõe abrũperẽt. Deinde si mor
bos tuos ⁊ vulnera. si mortẽ eternã q̃ ex
illis tibi iminet. Sed medicinã eoꝝ saluta
rẽ in illa apotheca spiritussancti in illo ala
bastro oĩm vngentoꝝ spiritualiũ eẽ viua
fide teneres ⁊ qȝ ois medicina absqꝫ pre
paratiõe recepta in interitũ vertiẽ ac vene
nũ toto desiderio totaqꝫ auiditate te p̃pa
res ad illã. cor tuũ mollificãs et fluxũ siue
fluxibile faciẽs illud. Alioqn dubitandũ
nõ ẽ imo medicinã istã te nõ queri. Quia
eousqꝫ morb᷒ mẽtis inualuit vt sentiri seu
agnosci nõ paciaẽ nisi mortificato corde
penit᷒ et sensu ipo quo vulnera sentiri de
buerãt extinctoqꝫ.

r Euertamur aũt ad illud in q̃ era-
mus ⁊ dicamus qui si omni carni
viuenti cuiuscunqꝫ animalis inest virtus
vt supextẽdat ⁊ cõmunicet vitã suã natura
lẽ omni enti quod applicatũ ipi fuerit ap-
plicatione conueniẽti ⁊ hoc necesse est ipi
carnem tam mysticã q̃ꝫ lr̃alem et hanc vir
tutẽ habere vt omni ei ꝙ applicatũ ipi fu
erit applicatiõe ad hoc ꝯueniẽti supexten
dat ⁊ ꝯmunicet vitã suam gr̃e. Applicatio
autẽ ad hoc ꝯueniẽs spiritualis ẽ ⁊ sacra-
mentalis vt diximus et speuetenus et spiri-
tualis applicatio nõ ẽ nisi fides et deuotiõ
in sacramentũ ⁊ hoc in adultis. Si q̃s au
tẽ querat vtrũ xp̃i corpus ꝑ se et sanguis ꝑ
se ibi sint corpus scilicet ex sanguine extra
⁊ sanguis ꝑ se in calice. Dicem᷒ ꝙ nõ imo
vtrũqꝫ et sub vtraqꝫ specie totus xp̃s. ve-
species panis sacramentũ. id ẽ sacrũ signũ
⁊ ꝓpriũ ẽ soli᷒ corpis. species vini similiẽ
sanguinis ⁊ sub vtraqꝫ specie vtrunqꝫ su-
mitur ⁊ totus xp̃s nec sanguis ex᷒ ibi effun
diẽ nec corpus ex sanguine relinquiẽ. Qd
aũt in scriptis sanctoꝝ legiẽ interdũ ꝙ san
guis ille sacratissim᷒ in ora fideliũ fundiẽ
intelligendũ est non effunditur sed miti-
tur ex hoc ipo et cum ipo sanctissimo cor
pore cuius est non extra.

p Otest autẽ habere dubitationẽ
cur summ᷒ ille sacerdos ⁊ hostia
xp̃s dñs descendat in altari et in-
ter manus sacerdotis cum totum illud sa
cerdotale officiũ in ipo sublimo habitacu
lo celesti coraꝫ deo patre ⁊ laudabiliter et
sufficienter explere posset. in quo dicimus
quia manus sacerdotũ nostroꝝ vacue es-
sent si nõ illas venerãda illa et sancta ob
latio viuifici corpis et sanguinis impleret
periret etiã spes et deuotio populi in ipm
redemptorẽ q̃ est eidem populo maxima
atqꝫ fortissima ꝙ tã inestimabili benigni
tatis dulcedinẽ tam munificata ꝓmptitu-
dine se misericors redẽptor exhibet ꝑ ma-
nus sacerdotũ toti ecclesie sue et electoruꝫ
suoꝝ singulis. Deinde ipo bono sacre cõ
munionis spũalis quia refectiõis defrau
daretur popul᷒ maximoqꝫ sui ornatu. ma
ximaqꝫ opulentie sue parte et dom᷒ et tẽ
plum dei priuaretur si illud tante flagran
tie sacrifitium et tam necesse opulentie re-
fectionis mensa careret. Si quis aũt que
rat de ipo tante gratie et tante sanctifica-
tionis sacramento propter quid tam cre-
bro offerẽ et celebraẽ cũ vna sui oblatiõe
q̃ in ara crucis facta ẽ oĩm recõciliauerit
atqꝫ sanctificauerit. sicut legiẽ ad heb. x.

Quia vna oblatione ꝯsumauit in eternū sanctificatos. cū xp̄i meritū in nullo immi nutū sit. Cum gratiositas eius apud p̄rem non minor sit in altari quā esset tunc cū in cruce pendebat. Quō ergo non vna eius oblatiōe oīa dimittunt. Quare nō ⁊ oēs anime de supplicijs et carcere purgatorij ꝑ vna eius oblationē liberātur. Cū longe maior fuerit recōciliatio totius mūdi hoc est oīm dilectoꝝ de mūdo quā paucaꝝ animarū depurgatorio liberatio. Amp̄. quātū et quatenꝯ ꝓdest ipsi ꝗ offert ꝑ q̄ offertur. In quo certissime uideri potest. quia passio dn̄i saluatoris nō tam sacrificij fuit oblatio q̄ mūdi p̄ciūq3 ipius solutio. Vt ⁊ nos eui denter ostēdimus in libro Cur deꝰ hō. ibi ei debitū ade ⁊ totius posteritatis sue solutū ē ⁊ ad hoc specialiter ipa passio dn̄ica relata fuit et suscepta. q̄tidiane vo oblationes eiusdē sacratissime hostie ad aliud ⁊ alia referūtur ⁊ ꝑ alijs fiunt. ⁊ vt breuiter dicamꝰ illis solis ꝓdest qbꝰ vult ⁊ q̄tenus vult ipe q simul ē summus sacerdos et hostia. Quatenꝰ autē vult ꝓdesse ipe solus nouit. De hoc autē ꝙ dr̄ ꝙ oīa opa et eadē charitate ab eodē facto eque meritoria sunt ⁊ eiusdē p̄mij ⁊ ita oblatio q̄ facta ē i ara crucis ⁊ illa q̄ quotidie fit i altari eiusdē meriti sunt. Dicimꝰ ꝙ intelligendū ē et eadē charitate facta ⁊ ad idem vel cōsile p̄miuꝫ relata. Nō eī dubitamꝰ xp̄m dn̄m s̄m qḋ homo ē s̄m qḋ sacerdos simul ⁊ hostia ab amātissimo misericordissimo deo q̄cunq3 petere voluerit obtinere sicut ipemet testat Johā. xj. Pr̄ sciebā q̄a sp̄ me audis. Et ad Heb. v. Exauditus est ꝓ sua reuerētia. Quantū autē ipe velit ꝓdesse vel offerētibus vel ꝑ qbus offertur. Scimus certissime quia quantū decet eū velle ⁊ q̄tenus dignos ⁊ ydoneos atq3 capaces uiderit eosdē. Inuenitur aūt huius rei ⁊ nōnulla silitudo in opationibus nature. Sol eīm q̄cunq3 illuminat nō iuxta vigorē sue luminositatis illuminat. Sꝫ iuxta ydoneitatē et abilitate illuminabilium. Sic ⁊ ignis nō s̄m virtutē ardoris sui q̄cunq3 calefaciat sed iuxta possibilitatem et passibilitatē calefactibiliū. Alioqn oīa illuminabilia eque fulgerēt a sole ⁊ oīa calefactibilia eq̄ arderēt ab igne. Iuxta hūc modū et aīalis anima in ossibꝰ solā vitaꝫ in neruis vero ⁊ sensum tactū ⁊ motū opatur ⁊ in diuersis organis ⁊ mēbris varia ⁊ diuersa cū ipa vna sit indiuisa ⁊ impartibilis. Sic ⁊ xp̄s dn̄s nō iuxta gratiositatē et excellentiā meritoꝝ suorū opaꝛ in sacramēto altaris. Sed interdū iuxta ꝙ exigunt merita coꝝ q offerunt ⁊ ꝑ qbꝰ offertur vel s̄cdm qḋ ipos decere ⁊ expedire cognoscit. Quēadmodum eī intercessores et rogatores apud nos non toto pondere ꝑ eum poscunt quecunq3 poscunt sed instāt interdum tepidius interdum vehementius apud eos a quibꝰ aliquid obtinere intendunt. Sic et christus dominus non tota gratiositate meritorum suorū neq3 toto pondere gratie quā habet apud amantissimum patrē ꝓ omnibus equaliter interpellat aut omnia eque nitit impetrare. Sꝫ magis s̄m sapientiam suā qua oīa nuda et aperta sunt oculis eius moderat impetrationem petitorū vt quatenus et quātum decet et expedit. impetret hus ⁊ alijs.

Post hec declarabimꝰ q̄liter ꝯmunionē sancte dilectiōis efficiat ista sacra altaris ꝯmunio declaratiōe ampliori ⁊ dicemꝰ quia ꝯmunionē et naturalē et positiuā siue secularē atq3 societatē facit necessario vnitas quēadmodū naturalē societatē ⁊ amorē īter fratres facit ꝯmunio cause essendi. Cōmunicāt eī i patre ⁊ si addita fuerit ꝯmunicatio in matre erit fortior. Naturalit̄ eī plus inuicē se diligunt q simul ꝯmunicāt vnū patrē ⁊ vnā matrē quā q alterū eoꝝ solū. quibus si addideris ꝯmunionē in victu erit fortior cōmunionis amor inter eosdē. ⁊ si addideris vt cōmunicent in gr̄a erit adhuc vel iterū fortior. Et si addideris cōmunionē in lege addes fortitudinē eidem amori vel ꝯmunionē. Et si addideris iteꝝ ꝯmunionē i ꝓfessione vel ordine vel in p̄ncipe ⁊ prelato addes et aliā causā fortitudinis ⁊ ꝯfirmationis. Et si addideris cōmunionē domꝰ erit adhuc et s̄m hoc augmentū fortitudinis. Radix aūt in oībus his est vnitas ⁊ ꝯmunio eiusdē aman vel s̄m quosdā ipa silitudo vel assilitudo. Iuxta hūc moduꝫ ꝯmunicatio in duce. vnit milites cōmunicatio in signo bellatores ⁊ ꝯmunicatio in dn̄o seruos seu famulos ⁊ cōicatio i mercede vel ope opatios. ⁊ cōmunicatio i pastore vel grege vel pascua oues ⁊ ꝯmunicatio ꝯmertiorū negociatores. Vides ergo ꝙ ꝯ̄nio i pluribꝰ et maioribꝰ magisq3 amādis ē hoībꝰ naturalit̄ societas ⁊ ꝯpticipatio tāto ē i eis inuicē maior ⁊ fortior amoris ꝑticipatio maiorq3 inuiceꝫ familiaritas

nisi aut inuidia aut alteri⁹ pestis corruptio
hoc īpedierit. licet aūt diuersa nūero sint
que cōicant hoīes in multis istorū exem-
plorꝫ vnū tñ eos ⁊ cōsociat siue naturalr̄
siue seculariter ipa similitudo pticipatorꝫ.
maxime autē naturaliter eos vnit amore
id qđ maxime ab eis diligit̄ sicut causa es-
sendi vt pr̄ ⁊ mr̄. ⁊ causa ꝯuersatiōis et cō
seruatiōis ipi⁹ vt victus vestit⁹ et dom⁹.
Que ergo grē sunt ⁊ proportionalia istis
naturalib⁹ maxime effectiua sunt ad eos.
viuendos vnione grē. Cōmunio ergo in
patre spirituali q ē xp̄us dn̄s omniū rege
neratorum. et cōmunio victus spiritualis
que ē causa maxime cōseruās eē spiritua-
le id ē vitā grē. ⁊ cōicatio domus spūalis.
id ē ecclesie ⁊ cōmunicatio vestitus spiritu
alis id ē ⁊ conuersatiōis exterioris xp̄iane
maxime habent vnire inuicē vnione grē
ipos homines. adiuuamur aūt et in hoc
p hoc ipm q victus ipe spūalis id ē cibus
⁊ potus omnib⁹ p oīa vn⁹ ē nūero. oīa
autē quorꝫ exempla ꝯtiersum⁹ pporti-
onalr̄ ē xp̄s dn̄s electis. Illū est ꝯmunicāt
vt deū verissima religiōe cultuqꝫ sanctissi
mo. ⁊ dn̄m deuoto obsequio ⁊ obediēcia
ꝓmptissima. vt patrē regeneratiōe sancti-
ficatiua. vt nutriciū spūalis vict⁹ admini-
stratione assidua. Deinde vt breuit̄ oīa
pcurram⁹ vt cibum et potū vel vt medicū
et medicinā vt aduocatū vt ppugnatorē
et belli ducē vt retributorē atꝫ mercedē. vt
domū ⁊ refugiū. et vt generalr̄ dicamus
omne bonū amabile cōmune oīb⁹ se ex-
hibet vt oēs in se hoc ē sibinnicē sancte di
lectionis cōmunione ⁊ participio vniret.
Quapropter si tot enūeratis vnū vel duo
ꝯmunionē naturalē vel secularē potest in
pticipib⁹ suis efficere. Quāto fortius ī ipo
oīa ista pportionalr̄ aggregata atqꝫ con
gesta pportionabilē. id ē spūalē ꝯmunio
nē in suis pticipib⁹ efficiēt. Et qꝛ ꝯmunica
tio cibi ⁊ pot⁹ viuentib⁹ magis necessaria
⁊ magis intima magisqꝫ iocūda est ceteris
magis eligēde fiūt. ceteris ad indicandā
efficiendāqꝫ spiritualē ꝯmunionem vt per
necessitatē eiusdē vicinitatē atꝫ iocūditā-
tem ostenderet̄ illa ⁊ efficeret̄ affectio vici-
nior atꝫ iocūdior. q ei hꝫ natural' vict⁹ ꝯmu
nicatio ad natural' dilectiōis ꝯmunionē.
Hoc hꝫ necessario spūalis vict⁹ cōmunio
ad spūalis dilectionis ꝯmunionē. Sicut
ergo natural' vict⁹ ad ꝯmunionē intendē
tib⁹ ⁊ querentib⁹ naturalis vict⁹ ꝯmuni-
catio i domib⁹ suis. maxime īstituēda ē et
celebrāda vtpote maxima et euidētissima
illi⁹ causa. Sic ex necessitate sapiētissimo
deo electis suis spūalē dilectionē intēden
ti ⁊ querēti p sui victus ꝯmunicationē grē
da fuit vtpote p causā maxime effectiuā il-
lius ⁊ viā electis maxime ambulabilē. vt-
pote similitudine sua et exēplo cognitissimā
atꝫ certissimā. Amp̄. si sentiret̄ spiritua
lis vict⁹ suauitas. si nuda videret̄ eiusdē
veritas qs dubitat q in ē ꝯuiuas suas fi
dē ⁊ amiciciā indissolubilr̄ astringeret et
hoc ipo sensu ꝯmunicatiōis sue. Quēad-
modū sensus natural' pportiōabilr̄ opa
tur vt in ꝯmunicatorib⁹ suis. cū ergo sen-
sus iste ꝯmunis necesse ē vt q tūc natura
li opatiōe faceret hoc efficiat nūc virtute
hoc ē q diximus ⁊ fides hꝫ. Quia virtute
diuina ꝯuiuas suos reficit sacramentū il-
lud. licet pie recolētes ⁊ viuaciter recogitā-
tes id ē naturali opatiōe sua pascāt̄. Uer
tñ nō fit nec consūqꝫ vt ipam suauitatē sa
poris ipius vt odorē flagrātiā sencientes.

Pie aūt credit̄ vt hii q ea fide qua de
cet reuerēciaqꝫ ⁊ deuotiōe ac desi
derio obtinēdi veniā ac liberatio
nē a peccatis quorꝫ se reos cognoscūt qāꝫ
deserere nitunt̄ ad istud sacramentū acce
dūt nō fraudari spe sua et desiderio vt a
fonte sanctificatiōis oīm grāꝫ vacui rece
dāt ⁊ a medicina tāte salutis cū suis mor-
bis ⁊ vulneribus reuertāt̄. Nō enī panis
vite tñ esca esuriētibus sed etiā salus egro
tātibus ⁊ sacrificiū recōciliatiōis iram dei
timētibus. Est etiā interpellator p oīb⁹ ad
se fugientibus. Est etiā miserator venieqꝫ
largitor hūilr̄ peccata cōfitētib⁹ et veniā
ex corde poscētibus. Nō eī tantū ibi sacri-
ficiū ē aut sacramentū. Sꝫ etiāꝫ ibi deus ē
cui offert̄ ⁊ q sacrat atꝫ sanctificat pia fide
hūili spe. et timorata reuerētia accedētes.
q ad hoc ibi se exhibet vt inuitet ad veniā
⁊ graciā generaliter omnes ppter hoc eo
usqꝫ accessit vt ad ipum ꝯfidenter accede-
rent q lōge erāt. ⁊ pene improbū se nobis i
gerit dū tādiu pene i omni ecclīa ꝯuiuas
expectat. adducit etiā vim ⁊ violentiā sumē
di dū pcipiendo dicit Cantic. j. Comedite
amici ⁊ bibite ⁊ inebriamini charissimi. Sꝫ ⁊
gladio excōicatiōis feriri vult eos q tam
magnificum tam salutare tam sanctifica-
tiuū einsdem ꝯuiuiū dixerit recusandū ad
iecturus et tandem eterne gladium dam-
nationis. nullatenus eū stillam grē deus

gare credendus ē qui totū ipm fontē gra
tiarū tam improbe offecit ⁊ tam patenter
exposuit. Qualr aūt pparare se debeant
qui ad tam sanctā tanqꝫ venerandā men
sam accedunt sermonibus publice exhor
tationis atꝫ declamatōis a quibꝰ diebꝰ
dñice cene ⁊ sancte pasce nullatenus vaca
re debent quibus vacāt dutimꝰ relinquē
dū. Quoniā aūt mirant nōnulli qꝫ in tā
lauto ⁊ delitioso cōuiuio in pane oīe de
lectamentū ⁊ omnē suauitatē saporis ha
bente. sicut legitur Sap. xvi. Nihil spūal
saporis aut suauitatis pleriqꝫ senciūt non
attendētes quō longe sint palata cordiū
illorū a sensu sublimi et nobili spūalium
saporū atꝫ suauitatū. Quēadmodū enim
intellectus in fide illuminatꝰ. multaqꝫ sci
encia sacra ꝑdicatus longe ē ab eo qui ꝓ
phetico splēdore claresecit. Sic et affectus
licet sanctꝰ sit ⁊ ab omi labe mortalis pec
cati purificatꝰ ⁊ palatū cordis sanū licꝫ et
mūdū et nulla febre iniquitatis corruptū
sit. Adhuc tamē valde lōge ē ab illa excel
lēcia gustus spūalis ⁊ vtus sapori̇di q̄ do
nū etiā sapiētie ꝓpe dr de quo Job .xxxi
iij. Guttur escas gustu diiudicat. Et iterū
eiusdē .xij. Auris verba ꝓbat ⁊ fauces co
medētis saporē. q̄ ambo testimonia ď spi
ritualibꝰ saporibꝰ ⁊ de faucibꝰ ⁊ gutture
ea sublimitate ⁊ nobilitate sapori̇di ⁊ sen
ciendi quā diximꝰ ꝑdictis spūaliter ꝓcul
dubio intelligunt. Propter hoc ⁊ Exodi.
xvi. Manna vocatū ē manhu. quod intꝑ
ꝑtatur. Quid ē hoc in .v. Apoc. vocat mā
na absconditū. ⁊ qꝫ eiꝰ delitiositas atꝫ su
auitas hic eo mō pleriſqꝫ abscondita sit.
in futuro aūt reuelāda. qꝫ ille videbat in
telligere q dicebat. Saciabor cū appparue
rit gloria tua. Licet cū ꝟe suauitatis odoris
saporis sui saciabit et replebit electos cuꝫ
se eisdē panē vite cū plena manifestatōe
reuelauerit plenoqꝫ ore comedendū eisdē
dederit nouoqꝫ sensu nouaqꝫ ꝟtute sapo
randi palata eorꝫ seu gustus glorificauerit.
Nec mirū hoc cū ipse fons oīm aromatū
atꝫ suauitatū spūaliū deꝰ in multis ⁊ per
essenciā ꝑsentia ⁊ ꝑ gratificantē gratiā ⁊
sic inhabitet nec tñ saporē suauitatis eius
senciūt ꝓpter elongationē quā diximꝰ lꝫ
ipē deꝰ primus ⁊ ꝑsentissimꝰ sit eisdem.
Quēadmodū cū lux ceco ꝑsentissima ē
ipē aūt ab ea remotissimꝰ sic fontalis ipī
dei ⁊ abyssalis suauitas palato cordis nō
dū illa virtute saporandi siue sublimitate

gustus ꝑdito ꝓxima ē ac ꝑsentissima ipm
sūt ab ea remotissimū. Quod cū defectꝰ
ē visus siue sensus lucis in ceco. Hoc ē de
fectus huiꝰ gustus siue sensus saporꝫ spiri
tualiū in cordis palato. Tu etiā iam nosti
qꝫ nō oīa palata sꝫ nec oēs gustus corpo
rales possunt in omēs sapores sensibiles
Palatū cū porcinū et gustus asiniꝰ nō pos
sunt i sapores aromatū. Nō ergo mirerꝫ
si palata multorꝫ etiā mūda ⁊ sana nō dū
attingūt ad sensū saporꝫ spiritualiū. Hoc
em ꝓhibet sublimitas et nobilitas ipsorū
saporꝫ atꝫ grossicies atꝫ obtusio palatorꝫ.
In nōnullis sūt defectus masticatōis ⁊
expssionis saporꝫ sensum ipedit eorundē.
Quidā enim panē vite degluciūt ⁊ ea ve
locitate ac festinatione illū trasire ⁊ abire
faciūt vt nō solū nullū ex eo saporē suaui
tatis masticādo exꝑmant sed nec etiā sal
tē illū odoris eius et tenue vestigiū retine
ant. Alij ꝟo nec faucibus cordis illuꝫ tan
gunt sed specietenus tm̄ ⁊ ore corꝑis eidē
solūmodo appropinquāt. In vtrisqꝫ ergo
eorū causa euidens ē quare nihil spūalis
suauitatis ac saporis ex eo ꝑcipiāt. Et qꝛ
virtus saporandi scilicet atqꝫ senciēdi ita
sublimiter donū est solius dei cuiꝰ aliqd
ꝑ modicū et tanqꝫ arra nonnullis hic ele
ctorꝫ ꝓrogatur. Plenitudo aūt eisdē in po
sterū reseruatur. Non aūt est nostre pote
statis adiuuare viros sanctos ad obtinē
dū illud. virtutē aūt masticatiuā huiꝰ san
ctissimi delitiosissimi cibi q̄ ē intellectꝰ fi
dei et alijs luminibꝰ ꝟtuosis illuminatos
ad modicū saltē possumꝰ cōfortare. Den
tes siqdē intellectꝰ in ipm quāto ꝓfundiꝰ
possūt figēdi sunt vt inde saporꝫ exꝑmat
suauitas. Horū aūt dentiū fictiōes nō sūt
nisi ꝓfunde atꝫ acute de illo cogitatiōes.
Inter has ergo ꝑma ē omnipotētis ꝟtu
tis diuie ammiratio. nō dubitationis sed
laudis. ⁊ magnificatōis. q̄ tā mirifica trā
substātiatione panē celestē atꝫ viuificū po
tumqꝫ salutarē sub forma panis et vini ex
hibet visibili. Secūda ē diuie sapiētie
⁊ ꝓuidētie q̄ adeo salubrr adeoqꝫ cōueniē
ter nre eruditiōi. nreqꝫ refectiōi ꝓ statu ꝑ
egrinationis ⁊ ipfectiōis vie ꝯsultū ē vt ipa for
ma visibilis ipam refectionē q̄tenꝰ nobis
nūc eā videre possibile ē ⁊ ad eā nos inui
tet sancteqꝫ dilectionis ꝯmunionem nos
inuicem habere suadeat. Tercia est di
uine bonitatis habūdantia atqꝫ diuicie
q̄ nobis ibi spūalē sacietatē atꝫ refectionē

et tāta ꝓmptitudine offert ⁊ tanta hylaritate ac festiuitate nisi ꝑ se fletent exhibet. Quis ei digne existimet vel admiretur celebritatē festiuitatēq; cōuiuiũ vbi ĩ medio angeloꝝ panis vite comedit. Non ei credendū ē regē angeloꝝ dñm absq; multa frequentiā astanciū angeloꝝ sacerdotale vel pontificale ibi officiũ exercere. Quis enim epūs absq; ministroꝝ frequēcia et ornatu sacra missarum solennia celebrat. Quid ergo sencīēdū ē de pōtifice vniuersali xpo dño vbi sacrū tā solenne agit officiū putas nō solū ē in altari ⁊ nō habentē sanctoꝝ angeloꝝ qualē requirat ei⁹ gloria comitatū. Quarta ē mīscdie diuine recogitatio in hoc ꝙ ꝓpo filio suo nō pepercit. sed ꝓ nobis omnib⁹ tradidit illū. sicut legitur ad Roma. viij. Hoc est ꝯmemoratio dñice passionis quā ipse panis vite in isto sacramento faciendā docuit. Mathei xxvj. marc. xiiij. Luc. xij. Hoc facite in meā ꝯmemorationē. Hus quattuor vt ita dicā masticatōib⁹ velut q̄ttuor nobis sapores exꝑmūt quib⁹ omnib⁹ spes ī deū ⁊ amor reficitur. Dum ei omnipotentē virtutē ad transubstāciandas mutādasq; substācias ac maturas ꝓpter salutē nostrā a deo paratā ꝓmptamq; cernim⁹. Dū eius sapienciā adeo studiosam circa salutē nostrā ipa eadē illuminātē cognoscim⁹. Dum ei⁹ bonitatē adeo largam atq; redundantē erga nos conspicimus. Dū mīscdie eius superabundantissimā multitudinē miseriis nostris tot tantisq; ꝑicdijs occurrentē experimur sicut illo sacramēto nobis ostenditur et nos etiā ꝓpter ꝑsecuti sum⁹. In his q̄ttuor quis loc⁹ nobis diffidēcie aut desperationis relinquit. Quis locus abscessionis a calore ei⁹ nobis inuenit. Quis adeo ruinosus aut heresitās ē vt his subpediculis nō fulciat. Quis adeo frigidus aut amore terrenoꝝ gelidus vt tantoꝝ bñficiorū tātis facib⁹ inflamet. Et cū ista q̄ttuor ꝑscrutatius cōsideraueris nō aliud ea sapere inuenies quā ipam diuinā bonitatē. Sed quidē ꝓmptitudo omnipotentissime virtutis studiositatis sapiencie vniuersalis inundatio bonitat̄ ꝑmissiue atq; fontalis supabundanciā imēse pietatis erga nos solū ad nos trāsmittūt diuine pietat̄ odorē siue saporē quo sapore spes nr̄a ad robur reficit ⁊ cremētū. Dilectio aūt inde roborat ⁊ auget vt ex iniecto oleo flama ⁊ ex imissis lignis aridis incendiū. ⁊ siuis aptius sapores istos noīari. Hec erūt nominatiōes ipsius vt mīscdie sapor vnctio sub instar olei atq; pinguedinis lr̄alis seu materialis. bonitatis vō dulcis. sapiēcie actus virtutis. et potēcie solidus. Sapores autē ipsius panis vite in eo quidē ꝙ sacrificiū qr ex zelo pietate simꝉ ac beniuolēcia oblatū tres sunt eius sapores. qn tū ad ardorē zeli sapor eius est vt assature vꝉ vstulature ꝙ vulgo dr̄ bruler. Ex pietate vero sapor eius ē sicut friture. Igne nāq; tribulatiōis frixus ē in oleo mīscdie et pietatis. Oleos vero grece mīscdia latine interp̄tatur. In quantū vero ex beniuolencia qua bonū grē ⁊ glorie nob eousq; voluit vt precio ipso sui ⁊ morte nobis illud emeret siue compararet. Sapor ei⁹ ē sicut cocture ex clybano. Tres ergo iste coctiones tres nominatos ꝑcogitantibus ingerunt sapores. Prima videlicet zeli ipsius: quo eousq; exarsit quo a deo gloria patri zelatus ē quo cōtumeliam eius a deo ferre non sustinuit vt ꝓ illa restauranda atq; magnificanda ꝓ hac vero exterminanda mori non dubitauerit. Secunda mīscdie atq; compassionis ipius qua miseriam nostram assumere et portare nec non et pro latrocinijs nostris in ligno crucis pendere dignatus est. Tercia beniuolencie qua a deo nobis bonum voluit vt tanto ꝑcio illud nobis emeret vt diximus. et isti tres sapores quemadmodū quattuor supradicti sapores sunt solius bonitatis ipsius et charitatis quā erga nos ostendit. Zel⁹ ē et pietas et beniuolentia tres sunt vel rami vel partes vel officia charitatis. Iam autem didicisti in naturalib⁹ ꝙ simile ex simili generatur et simile ex simili nutritur et qualiter hoc fit et in moralibus etiā notissimū est et vsu ⁊ cōsuetudine certum ꝙ sicut ignis igne cōuenientius accenditur. et fortius atq; facilius. ita amor amore charitas charitate. Quia ergo istud sacrificium tonsvt diximus flamis charitatis flagrat et ardet tota spiritussancti fornace succensum flamescat. quid cōuenientius aut efficatius incendendo igni sancte dilectōnis nutriēde augēde roborādeq; charitati vel adhiberi potuit vꝉ excogitari. Quia ī naturalib⁹ audiuisti qd̄ meli⁹ sapit meli⁹ ⁊ nutrit. Nihil autē meli⁹ potest sape sacrificiū illud quā charitatē qua in donis dei nullū mai⁹ vt dicit Aug⁹. Nec aliquid magis eam sape quā ipm cum eam scdm omnē

sui partē seu ramū seu officiū sapiat in vl-
timo seu summo saporis quantū in eo ē.
Non enī aliam charitatē quaʒ eam q̄ ma-
iorem nemo habet. vt legitur Johannis.
xv. sapit charitatē. Nanq; qua ipe xp̄us ar-
det cui nulla ꝑpabilis maximo certissimo
q; sui signo seu testimonio ostendit. maxi-
mū siquide fuit maxime dilectionis signū
dominice dilectionis vel passionis bene-
ficiū. Nihil autē illo signo verius habet tā
frequens eius oblatio ad patrē. Cōmuni-
catio in nos tantoq; ꝓmptitudo atq; sedu-
litas offerendi se nobis et exhibendi quo-
tiens voluerimus et vltra etiā quam veli-
mus. Interdū siquidem vocatus venit ꝓ
voluntate nostra. Detentus nobiscū ma-
net et in sacris scriniis seu sacrariis impo-
situs ꝓ nostre beneplacito volūtatis expe-
ctat expleto mynisterio dimissus ad celos
redit. Inde et missa recte nominata videt
eo q; expleto eius mynisterio vera hostia
dimissa vel trāsmissa sit ad celos. Quia er-
go magis maiorēq; charitatē seu dilectio-
nem sapere ingerere ac imprimere potest pa-
lato cordis ad hoc ydoneo tam tante bn̄-
ficencie ꝓmptitudo tantaq; sedulitas tan-
q; infatigabilis etiā in ingratos ⁊ malos
dominantissime maiestatis pene importu-
na officiositas. Octaua cogitatione cogi-
tādum ē xp̄i sacerdoti q; vas oīm aroma-
tū. ymo ⁊ spiritus salicet apothecā totam
habet in ore seu faucibus. Siquidē xp̄us
domin⁹ spiritu. s. fm q; homo plenissim⁹
omniūq; donorū et graciarū tanq; spūa-
lium aromatū excellēcia refertissim⁹. Ue
faucibus cordis ⁊ ori quibus de tāta apo-
theca tam nobiliū ac p̄ciosorū aromatuʒ
nihil saporis aut suauitatis influit aut di-
stillat. Ad hūc modū quia ipe ē alabastrū
oīm vngentorū spūaliū in cui⁹ odore oīs
sancti cucurrerūt. sic legit Cantico. j. Cui⁹
odor in iohēne euāgelista concupiscēcias
generauit eternas. Et q; ipe ē sicut cynamo-
mū ⁊ balsamū aromatiʒās sicut mirra ele-
cta dās suauitatē odoris. Ubi parit cogi-
tādū ē q̄ lōge ab ipso sun⁹ seu quātū cha-
os inter nos et ipm firmatum sit⁹ Luce. xvj.
ad q̄s tam saporis suauitas no p̄uenit tāu
odoris flagrācia nō pertingit tāte fornac; ar-
dor non penetrat. Pro dolor vbi se ab-
scōdit sacerdos a calore ei⁹ quib⁹ ex
tremis quarū moliū interpositione tanti
caloris flāmas a se ꝓhibuit. Iuxta hunc
modū et de corruptiōe palati cordis ⁊ na-
rīū recogitandū ē quāta ipa sit q̄ tantā sa-
poris suauitatē tantaʒ odoris flagrantiam
sentire nō sinit et istas cogitatiōes in du-
as diuidim⁹ vl' vt vna cogitatio sit d̄ apo-
theca aromatū ⁊ alabastro vngētorū. alia
sunt de corruptiōe ⁊ elongatione et gelici-
dio vt dixim⁹. Decimo cogitandū ē de sa-
cramēto ipo in eo q; sacramentū cuius sa-
por in eo q; sacramētū sanctitas ē. Quan-
te enī sanctitatis sit sanct⁹ sanctorum imo
fons auctor atq; largitor oīmq; sanctifica-
tionū. quāte etiā sanctitatis sit ipm sancti-
ficationis instrumentū vas et liber vt al's
dixim⁹. Liber in quo legit vas vn̄ haurit
instrumētū q̄ efficit tota attentiōe cogitā-
dū ē et ex hac cogitatiōe tingent nob illō
velut sapor ipa sanctitas que nō ē nisi re-
uerēcia aut veneratio sanctorū q̄ resiliun-
t metu quodā ⁊ formidine ab eis metuētes
illa attingere vel tractare ⁊ indignitatē no-
strā dignitati eorundē applicare sanctita-
tē ergo sapit sacramētū istud illi cui sapo-
rē q̄ dixim⁹ imprimit. Qui aūt saporē istū
ex eo nō sentit vt canis aut porcus ad illō
accedit. ꝓpter quod dictū est Mathei. vij.
Nolite sanctū dare canibus. Nō absq; ti-
more ⁊ reuerēcia nō absq; veneratiōe ad
illud ꝓpinquat q sanctitatē ei⁹ viuaciter
cogitat. Undecimo cogitandū ē de eo in-
q̄ntū panis vite vitalisq; refectio vbi pri-
marie cogitāda sunt. Primū quātū esuriē-
d⁹ sit tā salutaris cib⁹ ⁊ q̄ntū sitiēdus pot⁹
Deinde quāto lachrimarū diluuio ⁊ inun-
datiōe lot⁹ eē debeat q ad tā venerādam
mēsam accedit. Tercio quām sit apō patrē
misericordiarū qui ab ipo ad panem an-
gelorum manducandum inuitatur. cui et
apponit. Quid autē aliud cogitare debet
q refectionē istā non esurit ⁊ sitit. nisi mor-
tificatā se hr̄e vtutē appetitiuā interiorē aut
plenū hr̄e cordis stomachū spurciciis vici-
orū ebriūq; se eē voluptate carnis aut va-
nitate mūdi. Qui vo absq; flumie lachrimā-
rū ad illud accedere p̄sumit nō soltūmō se
nō inuitatū eē merito d; agnoscere eo q;
cō iniuis aū discubuit ori ⁊ manib⁹ abluē-
dis aqua vbiq; dat sed etiā ne in eū diui-
tus aīaduertat puniat grauissim: formi-
dare sicut ondit dn̄s. Leui. x. i nadab ⁊ ab-
yron q̄s ignis deuorauit vbi ⁊ dixit. San-
ctificabor in his q appropinquāt mihi et
Apostolus in. x. ad Hebreos. Irrita enī
quis faciens legem moysi sine vlla misera-
tione duob⁹ aut tribus testibus moritur.

Quanto magis putatis deteriora mereri
supplicia qui filiū dei conculcauerit et san
guinē testamenti et spiritum grē in q̄ san-
ctificatus est contumeliā fecerit. Tercio ve
ro quis angelica dignitate honoratum se
cogitat et non inde velut quendam sapo-
rem deuotorē in suū honoratorem quo-
dammō exp̄mat ꝛ in graciarū actiōes nō
tm̄ resoluatur aut liquefiat. Duodecimo
cogitandū de ipo in eo q̄ cōmunio ē cor-
poris et sanguinis xp̄i qua cogitatiōe q̄n-
tum ad imitanduꝫ patrem et sequendum
magistrū xp̄m dn̄m ꝯmuniōe et bn̄ficēcia
inuicem et in omnes quis nō videt. q̄ em̄
exemplo ingeri magisq̄ʒ imp̄mi potuit cor
dibus nostris paterne dilectionis ꝛ bene
ficencie cōmunio quam exemplo cōmuni
onis corpis et sanguinis domini quo ma
gis ꝯculcari ac ꝓsterni exterminariq̄ʒ po-
tuit cōtracta illa et nudata deterrime aua
ricie ꝛ infauste atq̄ʒ maledicte ꝓpetatis ex
cōmunicatio. Tu autem nosti ex aliis qđ
saporano suscepto similitudinis est sapo
rato instrumento gustabili. Quapropter
ꝟe comedit saporat et gustat sacramentū
istud qui similitudines eiusdem quas ex-
pressimus in palato cordis recipit Has er
go duodecim meditationes seu cogitatio
nes seu masticationes spirituales idcirco
nominauimus quia non minimā occasi-
onē et non modicū p̄stant adiumentū ad
pcipiendos sapores salutares atq̄ʒ viuifi-
cos ex pane vite et potu. Verū quia nō tā
vt comedimus quā etiam vt comedamur
ad mensam istam accedimus. vt laute et
splendide xp̄m dn̄m ex nobis reficiamꝯ to
tis studiis ac viribus eniti debemꝯ q̄ vti
q̄ʒ faciamꝯ si assatos zelo glorie dei si frixos
fraterna compassione. si coctos pie ac san
cte beniuolēcie desideriis nos eidem exhi
beamus Demū si vas aromatū spiritualī
um interiora virtutum plenitudine si ala-
bastra vngentorū exteriorū exemplorum
redolentia et bone fame testimonio. De-
inde si sanctos hoc est puros ab omni exe
cratione peccati et seorsum a mūdana cō
uersatiōe deiq̄ʒ fumo totaliter ad dictos
nosipos ei obtulerimus. Si paneꝫ absq̄ʒ
fermento malicie et nequicie ꝛ absq̄ʒ mu-
stiditate si azimos puritate. recentes noui
tate. calidos charitate teneros obediēcia
et pietate. Si cōmunes siue cōmunicātes
nosipos et bona nostra aliis ad mensam
istā venerimꝯ. Alioquin excōmunicati ad
mensam istam accedimus. Iuxta manda
tū eiusdem Prouerb. xxiii. Sedentes ad
mensam dei diuitis qualia nobis apposi
ta sunt grata vicissitudine apponimus ei
et nos illi.

De penitencia.

Post hec loquemur de penitencia
et ptibus eius ac fructibus. Hanc
autē ex affectibus suis et vtilitati-
bus. laudātes nominare cōsueuimus in
publicis exhortationibus et resuscitatricē
succurratricem in p̄lio occisorū. sanatriceꝫ
infirmorū. Rectificatricē ruinarū. renoua
tricem inueteratorū. restitutricē deperditoꝝ
Reconciliatricē offensoꝝ. repatriceꝫ desti
torum. reuelatricē lapsorū. reductriceꝫ ob
errantiū. Emendatricē forefactoꝝ. Iustifi
catricē malefitioꝝ. Lotricē sordidatorum.
Solutricem male concreditoꝝ. Liberatri
cem captiuoꝝ. Et felicis conuiuii cōicatri-
cem scꝫ in bonos cōmunicatricē dicoma-
lorū et similiter resolidatricem fractorum
Has omnes vtilitates ꝛ fructus eius esse
sola dubitat vel ignorat impietas infide-
litatis que omnes vtilitates ei denegat ē
vsq̄ʒ errauerūt quidaꝫ heretici vt omnino
assererent q̄ non ē peccantibꝯ animabus
reuersio. Et atq̄ʒ q̄ nulla ei spes venie lo-
cū post lapsum sumētes occasionē erroris
a verbo Apl̄i q̄ legit ab Hebreos vi. Im
possibile ē eos qui semel sunt illuminati
gustauerunt etiaꝫ donū celeste ꝛ pticipes
facti sunt spiritussancti. Gustauerūt nihil
ominus bonum dei verbū virtutesq̄ʒ secu
li venturi ꝛ ꝓlapsi sunt. Rursus reuocari
ad penitenciam que locutio si iuxta puers
sitatem eorum intelligenda esset. Nō ver
bum apostolicū fuisset sed apostaticum ꝛ
ab eis vel eorum similibus scilicet sacraꝝ
scripturarū adulteratoribus et corruptori
bus verbis apostolicis insertū qui tāte im
pietatis sacrilegio auctoritatē apostolicā
erroribus suis imponere non verentur et
impingere non formidāt. Intelligitur enī
de renouatione baptismali de qua q̄ rur
sus fieri aut iterari non possit tam euiden
ti et irrefragabili ostensiōe docuimꝯ. Vel
de renouatione in futura vita sub hoc sen
su impossibile est eos renouari. Hoc ē in
altera vita que est post hāc. quasi diceret.
eos qui nouitatē sanctificationis hic. idē
in hac vita dono sancti spiritus susceperūt
amittunt vel potius dimittunt. Hic hoc ē
in ista vita eos rursus hoc ē post hāc vitā

renouari ad penitentiā hoc ē impossibile ē vt amissa hec finalr̄ nouitas itez restauretur vel ſm̄ morē scripture ex hoc verbo semel pōt colligi idē sensus. Sicut legitur prouerb. xxviij. Qui peruersis gradit᷑ vijs cōcidet semel hoc ē absq; repatione. Iuxta hunc modū legitur Iob. xxviij. Semel loquetur deus hoc ē absq; iteratiōe. Et propter hoc statim sequit᷑ ↄ scōo idipm̄ non repetit. Iuxta ergo hūc modū semel plapsi hic intelligūt᷑. Hoc ē absq; reputiōe vel iteratione penitētiali. Manifestū em̄ est eos qui amissa hic baptismalis sāctificatiōis nouitate per pniam hic non recuperāt rursus seu postea renouari ad penitentiā eo ꝙ postvita istam penitentie non sit locus hmōi aūt intelligūtur semel plapsi ꝙ videlicet qui non adueniūt hic per pniam vt resurgāt. Posset tamē intelligi illō impossibile impossibile nature. nature enim impossibile ē q̄scūq; a statu gratie plapsos restaurare seu resituere ad eandē licet sit omnipotētie diuine possibile. Q̄ enī peccatores ad pniaz resurgūt non est nature efficientia sed grande stupendūq; miraculum. Hoc aūt dixit apl's vt deterreret a lapsu p difficultatē et impossibilitatē naturalem resurgēdi. Hunc ergo errorem tam impium tamq; nephanū primuz agredimur destruere Deinō errorē hebre. q cōfessiōz soli deo faciendā eē nullatenus aūt sacerdotibus pertinaci ceatate cōtendūt In primis ergo accidit istis erroneis vt non solum nulla sit sanctificatio penitētialis sed etiā vt pene nulla et etiā nona fit in adultis sanctificatio baptismalis. Adeo enim per pauci persistunt absq; lapsu in sanctitate baptismali vt pene nulli censēdi sint cōparatiōe multitudinis eoꝝ q prolapsi sunt ex ista. Hijs aūt omnib⁹ non solum irrita et nulla facta ē sanctificatio baptismalis sed etiā ingratitudinis ↄ apostasie defecto occasio. ita vt melius esset eis nūq̄ fuisse renatos post gratiā regenerationis in ingratitudine ↄ apostasiā facti cecidisse. Meliusq; eis eēt ad deū nūq̄ accessisse q̄ cū accumulatiōe ingratitudis quā de facto vocatum⁹ ab ipō recessisse. Iuxta illō mathei. xxvi. Bonū erat eis si natus non fuisset. ↄ marci. xiiij. ↄ ij. pe. ij. Melius erat eis nō cognoscere viā iusticie quā post agnitionē retrorsū cōuerti ab eo qō illis traditū est sancto mādato. Inde dicitur est ↄ illud Luerp⁹ eijcit᷑ qui nō admittitur hospes. Deinde manifestū ē per se esse rerū natura impossibiliū nulla esse omnino obligationē. Querim⁹ ergo ab illis de isto qui plapsus ē ↄ penitet ↄ paratus est emēdare p viribus ꝙ deliqt. Querim⁹ inq̄ quid ab eo requiratur amplius. Cum enī vltra vires ↄ posse aliquid facere natura ipossibile sit vnicuiq; ergo nulla eius est obligatio. Simlr ipm̄ non peccasse vel non esse plapsum modo ē natura impossibile ↄ omnino nō cadens sub ptāte liberi arbitrij. Non tenet᷑ ergo nec peccasse nec ab eo requirit de⁹ vt nō peccauerit q: ergo totū facit quod ab eo reqrit de⁹ ↄ exigit iusticia. etiaz de pterito lapsu fac ergo quicqd iustū eū facere ergo iustus est. Preterea aut requirit deus ab eo emendationē pteriti lapsus aut nō. si reqrit et non reqrit qō ei est impossibile vt iam dixim⁹. Requirit ergo ab eo solū qō ei possibile ē vt nos posuim⁹. Totū ergo facit ꝙ ab eo requirit deus. Nihil aūt ab eo requirit de⁹ qō nō requirit iusticia vel ecōuerso. Totū ergo quod facit ꝙ iustum ē eum facere ↄ emēdat quicqd iustū est eum emēdare. Quia ergo facit deo qcquid ab eo reqritur necessario deo satisfacit atq; iusticie ergo nihil amplius petit ab eo deus pro eo qō peccauit Quātum ergo ad deuz puide est ac si non peccasset Valet ergo penitentia in hoc qō in statū pstinū restituit penitentē. Si āt nō reqrit ab eo emendationē certū autem ē ꝙ reqrit ab illo quicqd facere tenetur ↄ debet. Sequit᷑ ergo vt iste non teneat᷑ emendationē facere. Si aūt non tenetur emēdationē facere ergo nec ad penā nec ad aliō p eo tenetur quod ē manifeste incōueniens. Amplius. ꝙ deus non restituit sic penitenti gratiā suā. aut ē pretextu preteriti lapsus aut alia de causa. Q̄ si dixerit ꝙ pretextu ↄ merito pteriti lapsus seqtur manifeste ꝙ inique punitur. Necessaria enī ↄ impossibilia sicut nō habēt legez ita nec pctm̄ nec puaricationē nec penam nec remūeratiōz q: ergo istū peccasse necessariū ē ↄ ipm̄ non peccasse ipossibile et iam nullomō voluntariū hoc ē voluntati vel libero arbitrio subiectū. et ꝙ amplius est voluntati istius cōtrariū vellet enī quātum potest se non peccasse. Inique ergo cū eo agitur quacūq; pena p hoc puniatur. Punitur autē pena damni p hoc

Amplius. nec deus nec iusticia ab eo

requirit vt nō peccauerit vt diximꝰ. Quō autem magꝰ requiri vl' exigi potest aliqd ab aliquo quā tormentū. Si ꝓ hoc pena tanta ei irrogaẗ ab eo ergo reqritur non emendatio peccati qd fecit sed magis tormētū. cruciatꝰ ab eo intenditur ꝙ nō peccauerit quia pena tanti damni ei irrogatur pro eo ꝙ peccauerit ⁊ ꝓ ipso peccasse ꝙ vtiq₃ iam necessariū est ei et inevitabile punitꝰ siquidē est ꝓ eo ꝙ peccauerit ⁊ pro ipso peccato peccasse ꝙ iam nō tādit in ptāte liberi arbitrij sicut nec ipm nō peccasse. Amplius. ipm penitere siue penitudo motus naturalis ē in hoīb' quo recedere nituntur a peccatis et reuerti ad pstinam innocentiā. Judicat aūt illuz esse naturalē hoc ipm qd in omni indiuiduo ipius speciei hūane sc₃ inuenit dummō capax ⁊ susceptibile sit illiꝰ qd diximꝰ ꝓpter puulos. Certū autem ē ꝙ nullꝰ motus nature siue conatus frustra ē naturaliter neq₃ vnq̄₃ natura ad aliquid conaẗ a quo sit naturali impossibilitate ꝓhibita. a pstina ergo innocentia impossibile ē naturā humanā naturali impossibilitate esse ꝓhibitam cū₃ ad illā₃ motu penitus obtinenda naturaliter enitatur. Ampꝰ. lapsus animarū autē irrepabilis aperte diuine misericordie quē pꝰ lapsū₃ eis ac inexorabilē ⁊ omnino inflexibilē eisdē se reddit aut apte ipsarū animarū q̄ adeo huiꝰ lapsibus vulnerātur vt medicina vlterius locū in eis non habeat vel eousq₃ inginatur vt ablutio atq₃ deletio macularū eis impossibilis de cetero sit. Q₂ si apte diuine misericordie sequerenẗ eos manifeste duo incōuenientiā que non tā₃ falso quā etiam impie de deo sentiunẗ. Primū est quia tunc vel parua vel nulla inueniatur dei misericordia quando illa decet habundantissimā esse. Quis eñ dubitat tunc maxime decere superhabūdantē esse misericordiam dei quando maxime habundat misericordia et nō obsistit iusticia in eis in eis aūt qui penitēt vt diximꝰ non solū nō obsistit iusticia s₃ etiā adiuuat dum eñ se ipm iusticiat ⁊ torq̄t q penitet ⁊ diuie iusticie se ꝑ beneplacito suo torquēdū₃ exponit ⁊ tradit dū misericordiā toto desiderio toto q₃ eiulatu ⁊ toto luctu cordis exposcit vbi queso decet dei misericordiā inueniri si in casu isto miserationes eius defecerit. Q₂ si obicit qs qm̄ obsistit iusticia q̄ minꝰ penitenti ⁊ eā poscēti impendaẗ misericordia ⁊ ita ipse ira dei que nō potest ē nisi iustissima cōtinet misericordiā eiusdē at₃ ꝓhib₃ omino a penitēte. Uerū ē qd diximꝰ ꝙ ibi parua vel nulla inuenit misericordia dei vbi eam deceret maximā at₃ habūdantissimā inueniri. Non eñ ē inuenire peccatorem q non sit penitēs. aut cōtumax. aut neuter Quēadmodū puulꝰ aut iustꝰ ⁊ ignorans ignorātia simplici. Qui eñ negligentia ⁊ ignorātia aut illa q̄ sol₃ dici crassa ⁊ supina ignorās ē. non solū ignorans dicēdus ē. sed cōtumax eo ꝙ noluit intelligere vt bñ ageret. Quia ergo cōtumax ⁊ penitēs contrarij sunt ⁊ maxie a se distātes in genere peccatorū. Cōtumax aūt per ipā₃ ꝯtumaciā remotissimꝰ penitētes mie dei ⁊ gratie iustificatiōis sunt ꝓpinquores medijs ⁊ extremis Cōtumaces eñ omino se elōgāt ⁊ recedūt a mia dei. Medij āt in nllo appropiquat ⁊ approximant ꝙ i nullo conāẗ nec etiā₃ intēdūt Manifestū ergo ē ꝙ penitētes ꝓpinquores sūt dei mie ⁊ grē iustificatōis quā₃ alij petōres. Et hoc ē ꝙ ipi tota studiositate at₃ conatu ad illā tēdant approximāt vt medij. si ergo in eis nō inueniẗ mia dei habūdantissima tm est qd dixīmꝰ in ꝓrios eū misericordie dī necē ē eam habūdantiꝰ opari. Quēadmodū ⁊ in naturalibꝰ fieri videmꝰ. Ignis eñ viciniora seu ꝓpinquora sibi vehemētiꝰ calefacit ⁊ lux eadē magis illūinat et ita de alus. Q₂ si iusticia dei adeo artat eiꝰ misericordiā vt penitētes ad pstinā grām nō admittat aliqd aut i eo faẗ dei mia aut nihil Si nihil eodē mō se h₃ erga penitētes vt erga ꝯtumaces ⁊ hoc ē euidēs iniqtas sc₃ vt nō magis respiciat penitentes dei misericordia quā ꝯtumaces ⁊ omnino volētes reuerti. Si aūt aliqd opatur in eos dei mia aliqd inq̄₃ sue miseratiōis necē ē vt illud sit vel restitutio grē licet minoris quā pstina fuerit ⁊ ita declaratū ē qd intēdebamꝰ videl₃ qd ē reuersio aīabꝰ ⁊ reditus ad dei grām ⁊ amorē licet nō ad tātam a q̄nta prolapsa sunt. Et nos ad hoc discutiemꝰ infra vel erit diminutio pene infernalis ⁊ hec diminutio vel erit ptīalis totam ipam penā ꝯferamus q̄ diciẗ q̄ta vl aliquota totiꝰ vel non. Si aūt fuerit pars necesse ē per penitudinē tandē totā penā infernalē euacuari. Oīs enim huiꝰ ps aliquotiēs precise ē in suo toto. Qua ꝓpt si hac penitudīe ⁊ tanta. tanta ps infernalis pene tollitur. Tanta iterū penitudine

tanta alia tolletur ꝛ ita donec cõsumatur. Si ita est de misericordia dei vel iusticia vt tanta penitudo vñ de pena predicta diminuat. fiat ergo tandẽ vt replicatꝰ ꝛ iterans penitudinibꝰ tanta pena infernalis absumatur. quapropter tota dampnatio eterna. Est ergo effugiũ ꝛ euasio ab eterna dampnatiõe per penitudinẽ seu penitentia. Si vero nõ fuerit pars aut erit maius parte aut non. Qꝫ si fuerit maius parte. tacius ergo veniet ad consumptionez totius pene per viam quã diximꝰ si autẽ nec fuerit ps nec maiꝰ pte erit ergo quamlibꝫ pte minꝰ qre erit sic punctꝰ ad totã penaꝫ. Quare detractio illiꝰ a toto erit sic detractio pũcti a linea vl' corpe nõ ẽ diminutio illius in aliq̃. Relinquit ergo ex omnibꝰ hoc misericordiã dei in eos qui penitẽt nihil miserationis opari. Qꝛ nec restitutionem gratie nec diminutionem pene et ita omnino nullã esse misericordiã dei in eos des. Qꝫ si dixerit ꝙ operat diminutionẽ pene temporalis vel dilationẽ pene icbenalis. Dilationẽ vero viniꝰ diei vl' multorũ etiam manifestũ ẽ nõ plus dixisse q̃ꝫ si detractionem pũcti dixiset ex linea vel corpe ad eternitatẽ eñi nec milia annorũ plusq̃ꝫ punctus sunt quantũ autẽ indecẽs sit hoc misericordie dei apparet ex illo exemplo. Quemadmodum si qs deberet alicui regi inclito valde ac pmagnifico innumerabiles thesauros nullomõ deceret regis illius magnificenciaꝫ obuluvnũ remittere solummodo vel minutũ. Sed potius cõtumelia eẽt ei a deo vilẽ facere remissionẽ ꝛ adeo paucũ vtilem recipiẽti. tanto fortiꝰ dei magnificentiã et gloriã decere non pt ista pũctalis ꝛ ridiculosa remissio. Ampliꝰ si stilla misericordie permodica ĩ nobis erga peccãtes in nos ꝛ veniã postulãtes ita nos habere cogit vt non solũ veniam nos prestare sed etiam adicere beneficia nos faciat. Quid fons ille abissalis misericordie dei ĩ pctõres penitẽtes faciet. Stilla aũt pmodica ẽ omis humana misericordia quantocumq̃ꝫ esse videatur ad fontem illũ indeficientẽ ꝛ redundãtissimũ misericordie dei. Ampliꝰ Qualiter verisimile est iusticiã dei eousq̃ꝫ artare misericordiam ipius vt non recipiat penitẽtes ꝛ non potius misericordiã eius rigorẽ iusticie flectere se veritatẽ nec minꝰ in illam potẽs qui conuerso. Amp̃. quã iusticia q̃ꝫ regere põt a peccãte nisi q̃m põt satisfactionẽ. ergo obtẽta satisfactiõ e quã põt nulle sunt vlteriꝰ ptes iusticie. Quare deinceps totũ relinquit ipi miseratione diuine. Quia ergo q̃ minꝰ recipiat dei misericordia sola obsistit iusticia. Manifestũ ẽ ꝙ satisfacientẽ alias satisfactionẽ recipit miseratione diuina. Ampliꝰ. ipse qui penitet adiuuat quantũ in se est dei iusticiam toto studio ꝛ viribus. Iniquitas autem est malum pro bono retribuere iusticiam ergo diuina non impedit ip̃m quãdo misericordiã consequatur ꝛ certum est ꝙ alius ipsum non impedit neq̃ꝫ obsistit.

Amplius. ipsa iusticia dei via ẽ ad misericordiã obtinendã. Qꝛ eñi flagellat ex iusticia aut hoc ẽ ppter correctiõꝫ ꝛ emẽdatiõꝫ flagellati ꝛ alioꝝ et tuc manifestũ est ꝙ ipsa iusticia flagelloꝝ via ẽet adiutmentũ ad misericordiã eius q sic flagellãtur. Multũ eñi miseref deus q̃ꝫ correctionẽ p flagella pcurat. Et amp̃. coꝝ misereri tendit ppter ipaꝫ correctiõꝫ postq̃ꝫ correcti fuerint. Si aũt p flagella non intendit nisi vindictã ꝛ penã in eo ꝙ pena non videtur ista intentio eẽ iusticie sed potiꝰ malignitatꝭ ꝛ ire. Dyabolꝰ eñi aduersus electos non intendit nisi tormẽtũ et penã inq̃ntũ tormentũ ꝛ pena. Amp̃. pfecti ꝛ pcones rei publice sclarꝭ pẽr penas quas maleficꝭ infligũt intẽdũt correctiõꝫ hoim nec sistit intentio eorũ i penis tormẽtꝭ ꝛ in eo ꝙ talia sunt sꝫ vunt eis vt vijs ad correctionẽ ꝛ tranqllitatẽ vite hominũ. Quã ergo fortius diuina iusticia longe erit ab ira ꝛ malignitate dyabolica vt nõ sistat ĩ eis. Sed magꝭ vtitur eis vt vijs et adminiculis ad bona que deꝫ intendere magnificentia bonitatis sue. Manifestũ ergo ex his iusticiam dei viam pparare ꝛ aditũ pandere misericordie ipius presentium flagellorum inflictionibus et nullatenus obsistere misericordie quo minꝰ larga sit in peccatores q per penitentiã iusticie dei se submittunt ꝛ se ipos quasi de iniuria ꝛ cõtumelia in seipis vindicãtes torquent veluti quidam diuine iusticie executores ꝛ pfectare ipius atrocissimi lictores.

Amplius necesse est cõcordare diuinam iusticiã ꝛ misericordiã nullamq̃ꝫ esse repugnantiã inter eas. Sicut autẽ se habet ad cõtumaces iusticia sic ad penitentes misericordia quapropter ex tẽt pmutatum vt quemadmodũ ad contumaces misericordia sic ad penitentes iusticia. Quare sicut

Contumaces eternaliter nō liberat misericordia. licet quantū eā decz ꝺ eorū minuat pena. Sic penitētes nō dānabit eternaliter iusticia ꝗuis in eo ꝙ iustū est aduciat penam. Amp. sic se habēt ad inuicē cōtumacia ⁊ penitēcia sic liberatio ⁊ damnatio eterna. Et iterū sic iusticia ad damnationem eorū sic misericordia ad liberationē eorundem quia vtraqꝫ vt causa efficiens propriæ ⁊ p se ergo et pmutatim vt quēadmodum cōtumacia ad eternam damnationem sic penitentia ad oppositam liberationez. Quare quicqd aut quantū pōt cōtumacia ad eternaz damnationē totū id etiā ex necessitate valebit penitēna ad oppositam liberationē. Et iterū si iusticia per cōtumaciā merito infligit eternaz dānationem. erit vt ⁊ misericordia p penitētiam operetur oppositā liberationē. Modis enim omnibꝰ necesse ē vt quō contumacia causa ē eterne danationis. sic penitentia causa sit opposite liberationis.

Amplius cū fuerint. a. ⁊. b. termini ad inuicem distātes ⁊ eregione atqꝫ ex directo oppositi. Deinde. c. ⁊. f. similiter inuicē se habentes et eiusdē distantie ab inuicem vt illi ita vt quantū distant ab inuicem. a ⁊. b. distant tm̄ ab inuicem. e. ⁊. f. Qui vtiqꝫ fuerit ppendiculariter et eque distātes e sub. a. ⁊. f. sub. b. dico quia necesse est vtrum. c. ⁊. d. eodemmodo ab inuicem habeant se tam oppositione ꝗꝫ distantia vt a. b. ⁊. e. f. si fuerint. c. ppēdiculariter sub a. hoc est inter. a. ⁊. e. erit necessario. d. in eadem equedistantia inter. b. ⁊. f. ⁊ nullo modo ppinquius. e. ⁊. f. distantia enim d. ad. e. est sicut diagonalis recti anguli q̈drangulī siue sicut latus oppositū recto angulo interangulo ortogonio. distātia vero. d. ad f. est sicut latus eiusdē quadrāguli vel sicut latꝰ p̄nominati trianguli qꝺ cum alio continet rectū angulū. Quare si debet esse motus qui vtiqꝫ nō potest eē nisi rectus ⁊ secundū rectum erit ex. a. p. c. m. e. ⁊ ex. b. per. d. m. f. Et si impossibilis ē motus. a. b. per. d. in. f. necessario erit impossibilis motus a termino. b. per c. in. e. verbi gratia. sicut si. a ⁊. b. sint ira ⁊ misericordia. c. ⁊. d. vt contumacia ⁊ penitentia e vero ⁊. f. sicut eterna damnatio ⁊ eiꝰ oppositum. Quia ergo ex ira dei ⁊ cōtumacia peccantiū est eterna damnatio quasi motus ex. a. per. c. in e. erit similiter ex dei misericordia per penitentiā eterna liberatio seu salus quasi motus ex. b. per. d. in. f. Et sicut impossibilis est motus a cōtumacia in eternam salutem seu liberationē ꝙ est a termino. c. in terminū. f. ꝓpter obliquitatem atqꝫ distantiā. ita ex necessitate impossibilis est motus ab ip̄a penitentia in eternam damnationē ꝙ est a termino. d ad terminum. e. ꝓpter eandem obliquitatem ⁊ distantiam. motus enim siue operatio tam ex ira dei ꝗꝫ ex misericordia eius impossibile est ꝙ fit secundū obliquū per se sed magis secundū rectum ⁊ quasi ppendiculariter. Sunt enim cōtumacia ⁊ penitentia. ⁊ generaliter merita ex modo aliquo sicut dispositiones naturales in natura siue naturaliter passibilitates. Unde quemadmodū ex virtute naturaliter agente necesse est passibilia ab illa virtute recipere prout congruit dispositionibus passibilitatis sue sicut apparet in calore. qui lutum indurat et ceram emollit Sic ex eadem dei optima voluntate contumax et penitens pro meritis suis adsimilitudinē materialium dispositionū cōtraria recipiunt scilicet cōtumax condemnationem ⁊ penitens remissionē. Et sicut impossibile est vt si contumacem ⁊ nō reuertentem omnino non cadat operatio ire. ita impossibile est vt super penitentes non descendat operatio misericordie dei que est remissio ei gratia. interdum tamē etiam in contumaces descendit misericordia dei vt deseruat cōtumaciā suā ⁊ emolliatur ad obediendū creatori. Hoc autē non est per ipsam contumaciaz neqꝫ causaliter neqꝫ occasionaliter. cōtumacia enī p se e directo opponit se misericordie dei sicut legitur Job. xv. Tetendit aduersus deum manū suam ⁊ contra omnipotentem roboratus est. cucurrit aduersus deū erecto collo et pingui ceruice armatus est Q. ergo operatio dei ad cōtumaces interdum descendit de habundantia et inundatiōe eius est que tantū obicem ymo murū et montem cōtumacie sue impetu et fortitudine irrumpit. Et ꝓpter hoc peccatum in spiritumsanctum irremissibile dixit veritas. Mathei. xii. et Marci. iii. et Luce. xii. Amplius. quenīmꝰ ab huius blasphemis qualiter intelligant deū nō misereri penitentibꝰ vsqꝫ vt in pristinā gratiam eos recipiat siue restituat. necesse habent debere deum non posse vel deum non posse reperare lapsus qui cū de

nihilo creauit. Nemo audet dicere similiter ipm nescire lapsum reparare non minus nephariũ est nec minꝰ manifestuꝫ incõueniens. Restat ergo vt dicant deuꝫ nolle misereri penitentibꝰ cõusqꝫ quo diximus. Non possunt autem effugere quẽadmodum dicunt potentiam dei esse sup omne possibile et scientiam vel sapientiã eius super scibile Sic necessario bonitas eius super omne sibi congruens et simul respondens vt iusticia eius sit super omne iusticiabile ꝛ misericordia eius super omne miserabile. Sicut ergo nullũ possibile effugit potentiam eius. nullum scibile scientiam eius. ita nullum iusticiabile iusticiam eius. nulluꝫ miserabile misericordiaꝫ eius ꝛ nullum iudicabile vt ita dicamus iudicium eius. ꝛ nullum damnabile damnationẽ eius. nullumqꝫ ira dignũ iram eius Quid autem est iusticiabile iudicabile atqꝫ damnabile iraqꝫ dignum nisi peccator rebellis ꝛ contumax contra dei optimam voluntatẽ. Quid ergo miserabile ac misericordia dignum nisi peccator penitens ac reuersus toto studio ac viribus intens ad emẽdandũ deo qđ deliquit ꝛ obediendum de cetero sue beneplacito voluntatis Manifestũ ergo est ꝙ non continet se misericordia dei super penitentes qui et hoc ipsum qđ penitent de diuicijs bonitatis eius recipiũt Q. si forte quis dixerit ꝙ quẽadmodum non defectus est vel impotentia sapie dei ꝙ ipsa non facit hoiem esse asinũ. Sed defectus iste est apte ipsius ꝙ est hoiem esse asinũ videlꝫ quia ipsuꝫ in natura sua non ẽ scibile eodẽmodo nõ ex defectu misericordie dei est ꝙ peccator licet penitens non reparatur siue restituitur ad p̃stinam grãꝫ. Sed potius defectus est a pte ipsius qui in seipso repabilis siue restituibilis non ẽ. Quemadmodũ vulnus inuerno p transuersum non est sanabile neqꝫ neruus p transuersum ruptus aut sectꝰ iterũ reiungibilis et vulnus in carne ꝛ si sanabile sit non tamẽ cõusqꝫ vt vocant et maculaꝫ cicatricis nõ relinquat. In p̃mis dicamus ꝙ sensus cõtradicat huic errori. quis enim nõ videat correctionem in hominibꝰ post delicta. ꝛ melioratioẽ multam cõusqꝫ ad sublimiora bona peruenire post peccata ꝛ maiora q̃ etiam illa a quibus peccando prolapsi sunt nec solũ in hominibus istud est Sed etiam in brutis animalibꝰ que videmꝰ domari a ferocitate sua corrigi a brutalitate sua. sicut apparet in canibus quorum vehementia ꝛ auiditas voracitati tẽporatur ꝛ corrigit minis atqꝫ verberibus adeo vt mensis dominoꝝ suoꝝ appropiquare non audeant. nec quicqꝫ ex eis capere ymo cum multa mansuetudine expectant ꝙ eis vel detur vel proijciat. De inde etiam erudiri ꝙ apparet in ipsis canibus qui erudiuntur etiam vsqꝫ ad inuestigationẽ latronum vt de alijs taceamꝰ ꝛ de auibus que eruduntur etiã vsqꝫ ad loquelam ꝛ salutationẽ magnatum. Ad hoc ergo inconueniens deuenerunt vt solum hominem ponant incorrigibilem ꝛ inemendabilem ꝛ indisciplinabilem cuꝫ ista incomparabiliter magis eis congruant quã alijs animalibus. Amplius. nulli dubium est qn tota voluntas mala qua iste est auarus seu cupidus seu luxuriosus extingui possit in isto et contraria voluntas in eo fieri. videmus enim aliqs p̃mo auaros ꝛ postea largos. Eodemmodo videmꝰ quosdam p̃mũ luxuriosos ꝛ postea castos. certum aũt est ꝙ contrarium supueniens destruit contrarium suum funditus. Quare castitas supueniens destruit funditus luxuriã Et ad hunc modum ẽ videre de omi vicio. Amp̃. de virtute apprehensiua manifestuꝫ est ꝙ ab errore q̃ntocũqꝫ est ei reuersio ad sciẽtiam ꝛ ab obliuione ad memoriã. Et insuper pficere contingit eĩ in multo nobiliorẽ et certiorem scientiã quã sit illa a qua p obliuionẽ decidit. ergo ꝛ vi motiua similr euenire necesse ẽ. Quis eñ dubitat quin ab ira sciat se redire ad pacẽ ꝛ ab odio ad amiciciam maiorẽ etiam quaꝫ ante fuerit Quapropt̃ omẽ viciũ delebile ẽ naturaliter ab anima humana et oĩs virtus in ea naturaliter plantabilis omĩsqꝫ mala voluntas eiusdẽqꝫ naturaliter ꝛ ĩ cõtrariũ mutabilis. Omĩs ergo hũana anima naturaliter ẽ ad statuꝫ p̃stine innocentie reuertibilis ꝛ in statũ p̃stinum repabilis.

Amp̃. si natura arborũ ꝛ plantaꝝ potens est in repationeꝫ ꝛ restitutioneꝫ oim eorum que vis ꝛ cõtrarietas hiemalis ei abstulit. sicut videmꝰ in vno tempore oia vegetabilia hoc ẽ herbas ꝛ plantas recuperare quecũqꝫ asperitas hiemalis eisdẽ abstulerat scꝫ flores ꝛ folia ꝛ etiã frondes vt in salicibus ꝛ vitibꝰ apparet ac denuo reuestire se ac exornare hys omnibꝰ quã

tofortius natura humana eousq; deseri
non debuit vt absq; spe vlla surgendi ca
deret per peccata. Amplius. si serpēti
g tyrus dicit̄ 7 multis auib⁹ vt aquilis 7
acapitribus 7 ceruis virtutem ipsorum
renouatiuā vetustansq; ac de formitate ex
terminandā diuine sapientie bonitas de
dit quomō incompabiliter magisq; hui⁹
modi virtutem hominū indigenti de illa
non prouidit. Amplius. si corpori hu
mano vires dedit quibus a casu suo cor
porali videl; resurgere possit. Qualr mi
sericordissim⁹ deus animā humanam a
tam necessaria tamq; salubri virtute nu
dam ac pauperem derelinquit Amp̄.
si recidiuo corpor̄ dei misericordia medi
cinaz prouidit. quomodo non multofor
tius recediuis animau. Si enim corpora
non sunt curanda nisi ꝓpter animas ga
nec vtilia nisi ꝓpter eas adeo aūt cure sit
curator omniū deo vt morbis cor̄ siue p̄
miuuis siue recediuis medicina ꝓuidet
quāto fort⁹ animar̄ morbis vtriusq; me
dicinas necessarias 7 salubres prouidit.

Amplius. hominē libertate arbitrij p̄
ditum naturaliter esse ac ꝓprij iudicij ꝓ
prieq; potestans illam facultatē naturali
ter habere per seip̄m manifestuz est. Et si
quis ad exterius ratione hoc ē lingua in
hoc cōtradicere voluerit corde tamē istō
concedit. Inde ē q̄ coactio 7 violentia tā
q̄z nature hūane contraria ab omī hoīe
naturaliter fugiunt̄ ac ꝓvinbus repellū
tur. Inde est etiā q̄ cū aliquis in nos pec
cauerit ipsuz reum ergo nos naturali iu
dicio iudicam⁹. Similiter 7 nosipsos si
in alios derelinquerim⁹. Hoc autem nul
lomodo facerem⁹ si nec nos nec illos no
stri iudicij esse aut potestatis crederemus
In eos enim qui merito ignorāt 7 in eos
qui aliena vi 7 violentia ferunt̄ non solū
mō faciles sumus ad veniā. sed nec in ali
quo eos reus esse vel deliquisse reputam⁹
Tercium iudiciuz est quia ipsos delinq̄n
tes nature instinctu tamq̄ sui ipsoruz iu
dices adimus vt nobis qd̄ delinquerunt
emendent tamq̄ de se nobis iusticiaz fa
cientes tamq̄ debitoribus iusticie huius
modi 7 emendā nōis expetim⁹. Quanta
vero probatio est ei hoc ip̄m est ipsa na
ture interna confessio ac recognitio qua
vnusq̄sq; interrogatus an libent̄ 7 gau
denter non solū volūter fornicet̄ vel aliud
faciat quod ē peccatū intus id ē corde cō
fitebit̄ et recognoscet q̄ sic. Quāq; enī in
multis verū sit q̄ non pure voluni quod
faciunt ymo extre 7 s̄m quid volunt. Sic
legit̄. ꝓuer. xiij. Uult et non vult piger. enī
verum ē q̄ sola voluntate faciūt et insup
maiori voluntate vident̄ hoc facere qua
si pure illud vellent maior enī aqua, vide
tur qua obices irrumpit et resistentia ꝓ
pellit atq; repellit quāq; sine obice ac resi
stentia fluit maior inq; in eo q̄ talis.
Amp̄. si libtate arbitrij non eēt hō p̄dit⁹
sed ncc̄itate sola atq; violētia vel nature vl
fati vel astror̄ vel demonū siue alteri⁹ cu
iuscunq; ferret̄ siue impelleret̄ ad volita
7 cupita ac ꝓhibere cur a volit̄ ac cupit̄
omino nemo peccaret. nēc laude vel vi
tupeno dign⁹ eēt. disciplinaq; atq; corre
ctio et eruditio omino nihil eēnt. nec agē
dum eēt hoibus de morib⁹ neq; de virtu
tib⁹ aut vicijs sic nec cū lapidib⁹. ꝯtrariū
enī nature 7 ncc̄itati nihil recipit. Sic ne
q; lapis recipe ḡcq̄ potest disciplina vel
eruditiōe ꝯtra motū quez nature ncc̄itas
aut violētia ipi vel vident vl' itulent. Pa
lam ergo ē ex his hoīez sui iudicij sueq;
eē ptātis suiq; eē iudicē 7 arbitrū Et ꝓpt
hoc omni alij de se merito ꝯq̄rēti vel etiā
nō ꝯquerēti teneri de seip̄o iudiciū 7 iu
sticiā exhibere. Si ergo in deū peccauerit
tenet̄ ei iudiciū 7 iusticiā facere de seip̄o.
tenet̄ ḡ ꝯdēnare se rez q̄ ē iniare ꝯ seip̄z
7 torq̄re se vl' punire al's s̄z exigētiā delicti
Cū āt hoc fecerit deo satisfctm̄ erit 7 ab eo
preter ista nihil amp̄. de iure exigere poterit
de⁹ Hoc aut ē veracit̄ penitere vez hoc iu
diciū 7 hāc iusticiā de seip̄o facere. Et hoc
ē qd̄ legit̄ in psal Iudiciū 7 iusticia corre
ctio sedis tue Et iob. xxiiij. Nūqd q non
amat iudiciū sanari p̄t. Et iter̄ in psal. Fe
ci iudiciū 7 iusticiā non tradas me calum
niātib⁹ me Q̄ł de alio iudicio atq; iusticia
intelligi non pōt. Et iteum. j. Cor. xj. Q̄ si
nosmetip̄os dijudicarem⁹ nō vtiq; iudi
caremur. Iā ergo fecim⁹ manifestū q̄ ois
peccator tenet̄ penitere seu pniam agere.
Hoc ē iudiciū 7 iusticiā de seip̄o facere et
hac lege ac ptāte seu auctoritate nature le
ge inq̄ quā in seip̄o naturalr vnusq̄sq; le
gi nature inditā 7 inscptā. auctoritateq;
7 ptāte qua se naturalr vnusq̄sq; p̄ditum
euidenter cognoscit 7 interna ꝯfessiōe re
cognoscit. Q̄r ergo hui⁹ legł solus deus
ē auctor latorq; inscptor huius ptāł siue
auctoritatł institutor 7 dator necesse est

ipsm τ ratum τ gratum habere in diciūq;
hmōi lege ab huiusmodi potestate factū
fuerit tan̄ꝙ ꝓpꝛiū. Necesse eni est eius
esse iudiciū cui⁹ lege τ auctoritate fit. Jm
possibile ē ergo h⁹ iudiciū ab ipso retracta
ri seu reuocari. Rata ergo hꝫ sniam quā
hmōi iudex ac lege sue ꝓm hāc legeꝫ ꝓ se
siue ꝯtra se ipꝫ tulerit. ergo τ absoluti hꝫ
sic absoluti τ ꝯdemnati sic ꝯdēnati. Ab-
soluti sunt ergo apd̄ deū veraciter penitē
tes. Cum eni id totū soluant qd̄ lege illa
soluere debere iustissime iudicatur necess
sario absoluti sunt. Jam ergo declaratū
est ubi penitentie iudicium reuocari non
posse ac per illud absolutos in nullo vlte
rius remanere ligatos. Et quia necessario
a deo absoluti habent tamꝙ eius lege τ
auctoritate absoluti. Et quia impossibile
est iterum damnari eos qui penitētialis
iudicij damnationē in se recte tulerunt ri
teq; susceperūt τ portauerūt. Ex quo reli-
quitur vt nihil omnino dānationis restet
veraciter ac digne penitētib⁹ post pactā
digne pniam. Uerum qm̄ ipsa lex quā di
ximus naturalis regulas honestat͛ natu
ralis ac iustitie ꝯtinens originali corrupti
one pene tota sepulta τ ꝯsuetudinali pe-
ne tota cumulata tamꝙ aggere τ malaꝝ
ꝯsuetudinū superimposito. Quia etiam
lux ipsa interioris visus multiplicibus te
nebris quas numerare superius demus in
uoluta ē τ obscurata. sicut dr̄ Job. xxxvij.
Nos quippe inuoluimur tenebris. Et ite
rum eiusdem. iij. Circumdedit eum deus
tenebris. propter inꝙ istas duas causas
nec liber mentis inscriptas regulas hone
stat͛ plene aut plāe exhibꝫ legibiles. nec
intellectus noster in eodem legere potest
distincte τ aperte hinc ē ꝙ tria nobis am
micula diuine prouidentie miseratio no-
bis adhibuit videlicet. Lucernaꝫ scriptu
re. adiutorium doctrine. spiraculum gra-
tie de quo prouerb. xx. Lucerna hominis
spiraculum hominis que inuestigat om-
nia secreta ventris. Quantum eni offen-
dat ipse qui peccat a quātis bonis cadat
τ inquita mala se inuitat. Deinde quan-
tis auxilijs gratie diuine vt resurgat τ re
[illegible] nosse atq; videre non ē
natura tot ei tantis malis in mute ei im-
mersis atq; inuolute virtus aut officium
sed diuine gratie inestimabile atq; irre-
cuperabile beneficium. preter hoc τ eo sen
sa doloris compunctionis affligi. illoq;
flumine lacrimarū profluere. illo pudore
confundi. illo ꝙ timore terreri. illo tremo-
re concuti quod vnius etiam solius pec-
cati mortal͛ vulnus immunicēꝙ suppliciū
eterne damnationis feditasq; ac turpitu-
do nuditasq; eiusdem peccati corā oculis
dei merito exigunt. Non est mortuaꝝ spi
ritualiter animaꝝ possibilitas sed gratie
viuificāt͛ sensificāt͛ ac illuminantis interio
res oclos incōpabilis donū. supsedē⁹ me
tu prolixitatis enumerare τ enarrare quā
impossibile sit peccatori diuio auxilio atꝫ
presidio destituto victo τ in victoris dy-
aboli potestatem dato. τ in eius seruitu-
tem redacto ex. viij. Jobā. τ. ij. Can̄. pe
tri. ij. Deinde letaliter vulnerato funibusq;
peccatorū constricto. Ex. v. puerb. quam
inquā impossibile est ei tot τ tantis inco-
modis ꝓstrato obruto τ obsesso eripi de
potestate tenebrarum de faucibus leonū
infernalium De manibus vehemoth de
quo legitur Job. xli. Non est super terraꝫ
potestas que comperetur ei qui factus ē
vt nullum timeret per se ergo hoc est solū
viribus suis τ resurgere non potest miser
rimus infidelissimus infelicissimusq; pec
cator qui per se soluꝫ cadere potuit. Quē
admodum alibi idem alijs verbis dici-
tur. scilꝫ postꝙ homo est spiritus vadens
τ non rediens. Uadēs scilicet per se nō re
diens autē per se. De alto nāq; gratie de
arce virtutum quasi de turre excelsa atꝫ
sublimi precipitare se potest in cloacā im-
mundicie quantū ad luxuriaꝫ secundum
Aug. in fornacē viaori τ ꝓfunditat͛ abys
sum. Sed vt confractis vel potius amis-
sis alis illuc reuolet. τ non solum confra
ctis sed potius ꝯtritis illuc redeat est im
possibile. Manifestū est de hac contritio
ne. Job. xvj. De cōtritione τ confractiōe
simul. Mathei. xxj. Qui ceciderit super la
pidem istum confringetur super quē aūt
ceciderit cōteret eum. Et iterum. Luce. xx.
Omnis qui ceciderit super istuꝫ lapidem
conquassabitur. super quem aūt ceciderit
cōminuet eum. Jam ergo patefecim⁹ re
uersionem esse animab⁹ humanis ac re-
parationem seu restitutionē post lapsum in
peccata τ qualiter etiam est hoc videlicet
quia partim ex conatu ipsaruꝫ animarū
licet ad modicum. partim autem ad plus
rimum ymo pene ad totuꝫ ex superhabū
dāti gr̄a vbi ꝑ us habūdauit dilicti τ de-
claratum⁹ etiam cū hoc τ etiam stabilui

mus libertatem arbitrii sive liberum arbitrium licet multum depressum atque detritum in nobis. et quia largitas misericordie dei nullomodo se denegat ad illam redire conantibus qui conatus absque eius adiutorio revera nihil est. Sicut dicit Augustinus in libro confessionum. Scio inquit quia sine te nihil sunt omnes conatus mei. Et ipsa veritas Johan. xv. Sine me nihil potestis facere. Qui etiam conatus gratie dei provenientis dona sunt. quando et ipsum desiderare gratiam. gratie est sicut dicit Augustinus. in libro de correctione et gratia. Desiderare autem gratiam et munus est. et ante ordine naturali quam ipsum conari ad gratiam. Quapropter si ipsum est gratie cum sit causa efficiens eius quod est conari ad gratiam. Multo fortius ipsum conari ad gratiam gratia erit quod utique verum est secundum rectam intentionem eius quod est conari interdum tamen conari ad gratiam intelligitur abusive: Qui facit aliquid quo facto ad gratiem recipiendam est habilior. licet non intendat ad gratiam. Intendere enim ad gratiam etiam gratie est quia ipsum nosse gratiam non potest esse nisi ex gratia. Aliud autem est longe conari redire ad innocentiam atque iusticiam qualem natura suggerit et ostendit aliud conari ad sublimitatem gratie quam similiter gratia sola ostendit: fortassis enim possibile fuit nature humane in statu naturalis innocentie si ab illo per peccatum non cecidisset si alia lesio vel vis quam ipsum peccatum secuta esset ad illam redire et omnem maculam ex illo inherentem vel relictam naturali penitudine abradere atque abolere. ab altitudine autem gratie cadentes ad illam revolare nature viribus. per se impossibile est indubitanter secundum hunc statum nature rationes quas supra posuimus ad hoc facientes intelligimus.

n Unc vero iuxta promissum errorem secundum qui proprius hebreorum est qui negant confessionem faciendam esse sacerdotibus destruere aggredimur dicentes in primis quod si deus peccatorem merito ut suspectum et ut paulo ante inimicum recusare voluerit et iudicem eum habere in causa quam adversus ipsum habere voluerit. Quis dubitat quin de iure facere possit. Si igitur iudicium et iusticiam de seipso peccator per penitentiam deo facere noluerit merito et iure in eadem causa alius quam ipsemet iudex erit. Alius ergo audiet delicta quam ipse qui deliquit. alius cognoscet atque puniet ea. Non autem audiet alius omnia et perfecte nisi ipso qui deliquit confitente et enarrante. quia ipse solus et maxime omnia illa novit. confessio ergo alii facienda est quam deo. Amplius. deo facta confessione quid ipse inde iudicet vel pronunciet utrum absolvat aut condemnet penitus ignoratur nec pro absoluto nec pro condemnato se habere debebit. Sed pendebit pavidus et dubius pendente sententia et hec tota vita ista. Sententia ergo huius iudicii reservatur ad alteram vitam. et confessio ista in nullo illam accelerat quo perveniat ad confitentem. Qualiter autem istud reputabitur iudicium vel iusticia de quo nulla apparet sententia quo nullus apparet absolutus vel condemnatus. Quod si dixerit. Quia huius confessio mitigat iram iudicis et hoc quidem verum esse concedimus si ex devotione fuerit. Amplius hec est figura seu forma iudicii ut primus iudex sedeat in medio. actor et reus stent ante iudicem alter alteri et adverso. Deinde advocati et testes. Advocati ut de iure causam instruant. testes ut de facto. cautum enim est in iure isto sciliet et politico ut nemo iure suo ius sibi dicat et eo ipso quod istud presumpserit re ipsa careat. Quia ergo penitentes in eo iudicio quo cum deo iudicandus erit est et a deo impetit. merito in eodem iudicio iudex esse non potest. sub alio ergo et psalium iudicandus est et quia ipse deus ibidem actor est. nostris legibus et consuetudinibus congruentissimum est ymo eisdem firmatum et observatum ut tercius in medio sedeat qui ius reddat. potissimum illa de causa. quod nostris legibus et consuetudinibus tanquam viis notissimis atque certissimis maxime reducendi et reducibiles sumus ad lucem veritatis et viam salutis propter quod et hoc idem ipse elegit ysa. xliii. Reduc in memoriam ut iudicemur simul. Narra si quid habes ut iustificeris. et Mich. vi. Judicium domini cum populo suo et cum israel iudicabitur. De hoc. iob. xxxi. Si contempsi iudicium subire cum servo meo et ancilla mea cum disceptarent adversum me. Quoniam autem peccatum non solum peccatum est et iniquitas. Sicut legitur. Johan. iii. sed etiam vulnus est sive morbus sive egritudo. et est sicut dilapidatio sive dissipatio. Et sicut furtum est vel rapina que committitur in deum necessario ex hiis tribus tres rationes

oriunẗ quibus euidenter ostēditur cōfes-
sionem coram alio q̄ deo esse faciendā.
Si enim iniquitates et iniurie tempora-
les siue corporales iudices habēt ac ma-
gistratus pprios qui eis iudicēt pronunci
ent ⁊ ministros qui iudiciū sentencias ex
equantur. Quāto fortius spūales iniurie
iudices habebunt ⁊ magistratus ⁊ alia q̄
iudicia sunt. Quapropter erit ōbus neces
sario iudiciū ⁊ ideo iudex seu iudices. Cer
tum aūt est quia de bus iudicare neque-
unt absq̄ cognitione. hec aūt non pōt ni
si per confessionē. confessio ergo facienda
est de rebus istis bui⁹ iudicibus. Am
plius ⁊ aduocat⁹ qui occultat. Jus ⁊ testi
qui abscondit ṽitatatē facti vterq̄ peccāt
in iudicem. Si vtriusq̄ reuelatio pdesse
debeat ⁊ nulli obesse. Reuelatio aūt con
fessionis euidēter pdest cōfitentib⁹ ⁊ nul-
li obest. Et si forsitan in aliquo casu cōtra
rium inueniretur forsitan ibi non esset con-
fessio facienda. Quēadmodū si confessi-
onis auditor pditor esset et publicator cō
fessionū. Alij etiam casus sunt in quibus
non audem⁹ dicere q̄ teneanẗ homines
facere confessionē. Quemadmodū si qs
cogitauit vel cōiurauit in mortē sacerdo-
tis sui ⁊ videat eum ad iram ⁊ odiū facilē
non audem⁹ dicere q̄ teneaẗ hoc eidem
cōfiteri. Eodēmodo si mulier speciosa sa-
cerdot. sui lasciuiā ac petulantiā nouerit
⁊ qd mulieres sibi ɔfitentes nota eaꝝ in-
firmitate ⁊ auditis tēptationibus solicita
re de turpitudie cōsueuerit. mōstr oībus
ɔsulim⁹ vt de licencia ipius vel epi sui sa-
cerdoti alteri cōfiteatur. Eodēmodo si in
ɔcupiscentiā sacerdot. sui aliqua exarse-
rit qd vtiq̄ grāde horrendūq̄ peccatū est
si sacerdotem suū infirmū carne nouerit.
non audem⁹ consulere qd hec eidem cō-
fiteatur. Juxta istos mōs facile ē excogita
re casuum quib⁹ licitum est alij q̄ pprio
confessionē facere sacerdoti sicut in his
que tangūt ipm sacerdotē ex quoꝝ scʒ no
ticia spirituale piculū inuenit sacerdoti
vel quando spūale vel etiam corpale pi-
culum magnū ex ipsa ɔfessione imineret
confitenti. Salus eīn per ɔfessiōem que-
renda est ⁊ saluti nō piculo debet ɔfessio
deseruire. Amplius. si cure medici cō-
missus est eger ⁊ hoc iure vel lege non di
co propria voluntate sed officio et digni-
tate ipsius medici. necesse habet eger ⁊ de
bito est facere q̄ suum est quo min⁹ im-
peditur medicantis officium. Quaptopẗ
de tegere ei ac reuelare morbos suos et
vulnera. Quia ergo manifestū est sacer-
dotes curatos cui est medicine spiritualis
omniū eoꝝ habere q eis cōmissi sūt ⁊ hoc
non est voluntate eorum sed ipsorū me-
dicorum officio ⁊ dignitate palam est abs
q̄ iniuria sacerdoti morbos suos ⁊ vul-
nera non posse ab eis abscondere parro-
chianos eorūʒ nisi ex causis quarū supra
fecim⁹ mentionem. Amplius. scilicet
fraternos morbos et vulnera spiritualia
tenetur vnusquisq̄ reuelare ei qui potest
prodesse ⁊ non obesse tenetur inquā ex de
bito et officio fraterne caritatis. Non mi
nus autē tenetur sibiupsi ymo longe am-
plius ex eodem debito et officio sibiupsi
tenetur consulere q̄ cuiuis alij. Multo
ergo fortius tenetur morborum suorum
spiritualium ac vulnerū confessionēʒ seu
reuelationeʒ facere sacerdoti qui prodes
se debent non scilicet obesse. Juxta q̄ te-
tigimus. Amplius. si de omni tempo
rali commisso necesse habet cōmissarius
seu dispensator ratione reddere superiori
suo in officio dispensationis incompabi-
liter autem cautius ⁊ habenda et seruan
da si incōpabilr̄ circūspecti⁹ dispēsanda
incōpabilr̄ districtius exigenda tanquā
incōpabilr̄ maioris periculi. Incōpabilr̄
auteʒ alius ergo fortius reddenda est ra
tio spiritualium cōmissorum spiritualisq̄
villicationis ab vno quoq̄ nostro maio
ribus nostris in hoc scilicet spiritualibus
Certum autem est quia sacerdotes curaʒ
animarū nostracum habentes vt maio-
res nostri sunt in hoc et velut superiores
dispēsatores seu camerarij rationē de no
bis ⁊ nr̄is hoc est de tota vita nostra deo
redditurum. Sicut legitur ad hebreos. xiij.
Obedite prepositi. vestris ⁊ subiacete eis
ipsi enim peruigilant quasi redditurī ra-
tionem pro animab⁹ nostris. Amplius
us si subditus secularis vel seruus dam-
nificationeʒ sui dnī viderit ⁊ procuratori
eiusdem per queʒ damnum domuʒ illius
vel auerti vel restitui potest. non denun
ciauerit cum sine periculo aut dampnifi-
cantis incomodo hoc facere possit indu-
bitanter peccat in dominum et in ipsum
dispēsatorem quia et illi debitam fidem
non seruat et isti debitum auxilium ad cu
stodiam rerum domini non impendit.
Cum ergo quilibet peccator videat semet

ipm damnificantē deum in seipso auferē do iꝫ et seipsum ⁊ totius vite sue seruitū et necessitate tenet hoc denunciare sacerdoti tanquā custodi aut dispēsatori domini. Presertim cū hoc sine omni piculo ⁊ incomodo facere possit ipsius quem denūciat. Non eīm in maiori fide tenet domio de alterius dānificatione ꝙ de illa quaꝫ ipsemet facit eidem. Ampꝫ. si furem vl' latronē aliquis in domo sua abscōderit et per eius perditionē seu traditionē furtiue sublata ⁊ omnia male ablata restituere possint siue incōmodo damnificantē et in ipsum iudiceꝫ seu ingratum peccat ⁊ in ipos qui damna vel iniurias passi sūt ⁊ iudicandus ē vt furti particeps et socius furis Quare peccator qui seipm abscondit et sacerdoti qui iudex est vel ingratus spūalis est ipsum nō detegit exponit et puniendū tradit. Cum p hoc damna restaurentur et passis et iniurie tm̄ darent bus quibus irrogata sunt eoipso puniendus est. Ipemet et furis socius et furti pticeps eo inq̄ ipso ꝙ ipm furem non iudicat exponit ac tradit. Nō eīm magꝰ maiorē ve fidē deo ⁊ sacerdoti seruare tenet vnusqsqꝫ in alio ꝙ in semetipo et hoc est ꝙ dictū est regi israel p pphetā. iij. Re. xx Quia dimisisti virū morte dignū de manu tua erit aīa tua p aīa illius. Ampꝫ. quia peccator a baptismali sanctitate lapsus sicut ciuis est ab ipa ciuitate sanctificata et dilecta quā tociens supra in tractatu de baptismo noiauimus recedēs et aduersus in aduersariū eius cōsurgēs et in hostē conuersus. Cum aūt, eniter est sic ab hostibus reuertēs ⁊ ad sanctā ciuitatē ciuitatis sanctificate restitui volens ⁊ petens satisfactionem de eo ꝙ aberrauit offerens. Nūquid per ingratus ipsius ciuitatis non ē recipiendus atꝫ restituendus qui non obtulerit satisfactioneꝫ sup eo ꝙ tam pditio se ad hostes se trāstulit ⁊ ciuitatem sua deseruit ⁊ etiā impugnauit nec recipiendus ē a sapiente magistratu. Satisfactionē aūt non faciat nec etiā offert nisi qui culpaꝫ suā recognouerit ⁊ deliquisse non confessus fuerit. Manifestū ergo ē de omni oberrāte hoc est peccatore ipum non esse recipiendū in consortiuꝫ sanctorum nec restituenduꝫ esse ciuitati quam adeo turpiter deseruit nisi culpabilem se per confessionē reddiderit et satisfactionē obtulerit. Manifestū ergo est omnē peccatorem adulte etati debitorē esse confessionis ⁊ satisfactionis p arbitrio sacerdotis quē diximus magistratus. Amplius. peccator qui nec culpabilē se recognoscit nec de erratis satisfacere curat necessario cōtumax est. Contumacia aūt maiorē dei contra peccatorē iram puocat. Sicut legitur iob. xxxiiij. Ne desinas ab homine iniquitatis qui addit super peccata sua supbiam. Q' si dixerit quis nō oportꝫ vt aliquis culpabilem se recognoscat vel confiteatur ꝙ deo neqꝫ vt alij satisfaciat necessario reditur ad illud incōueniens ꝙ supra in tractatu de baptismo ostendimꝰ videlicꝫ vt pereant inter fratres spūales necessitudines spirituales. Quare peribūt mutua inuicem suffragia mutue dilectionis mutue inter eos beneficiēne non modicum minuet. Si eīm reuersio eius qui non aberrauit non apparuit que vtiqꝫ nisi p cōfessionē delicta seu delictoꝝ ad emēdationē ipoꝝ appere non pt ñ appebit spūalis germanitas siue fraternitas siue sancta ciuilitas. ⁊ ppter hoc nō habebit iste vt frater siue vt ꝯsinis Quapropt pibit mei vel minuetur in multo beneficia fraterna

Ampꝫ. q̄ societas ē ⁊ quoddā collegiū a quo si quis turpiter ⁊ cū scandalo recesserit ad qm̄ dnuo recipiat nisi cū rcognitiōe ⁊ satisfactiōe seu emēdatiōe. Amplꝰ. qsquis in collegio aliquo vl' ciuitate q̄cūqꝫ videat domū vnā comburi vel quācūqꝫ eiusdē pticulā ex q̄ toti domui vel ciuitati iminere videt incendiū. ⁊ non clamore ⁊ alijs modis qbus valuerit ignis piculū indicet vt ei vndiqꝫ occurrētibꝰ occurrat Quātoqꝫ incendiū illud ei viciniori fuerit tanta illud maiori clamore ⁊ altiori vociferatiōe illud alijs indicabit ⁊ ad eius extinctiōꝫ q̄scūqꝫ ⁊ vndecūqꝫ poterit aduocabit. Idē ē si depredationē in pte aliqua ciuitatꝭ quicūqꝫ excubiꝰ fieri videt statim illā clamore ⁊ puocatiōe ad arma quibuscūqꝫ q adiuuare poterūt. Iudicabit eo autem instantius ac vehementius quo incomodiū incendij vel depredationis ad se magis pertinere videbit. Q' si pro temporalis incendio sibi ⁊ depredationem rerū tpalium que adeo viles sunt et compatione spiritualiū omnino nulle et vilipende et ita sic et ita faciendum est quid pro spūali incendio ac de predatione animaꝝ humanarum que adeo nobiles sunt adeoqꝫ preciose faciendum est.

Quāto ergo fortius iudicāde ⁊ reuelāde
sunt depdationes ⁊ incēdia animarꝫ. Re
uelande inquā hys qui adiuuare pñt atꝫ
pdesse ad ereptionē seu liberationē ipsa
rum ⁊ extinctionē. Qꝛ ergo peccata mor
talia nihil aliud sunt quā incendia ⁊ va
stacōnes seu depdatiōes animarꝫ. Mani
festū est ea eē reuelāda hys qui ex officio
pdesse debent ⁊ possunt. Ampli. deo
cōquerente de quocūqꝫ homine iusticiaꝫ
qꝫ et iudiciū de eo exigente manifestū est
nūqꝫ debere deo assistere ac stare p
eo ⁊ contra seipm. Justum enī eē dei cau
sam vbiqꝫ ⁊ in omnibus necesse ē. Semp
aūt pro iusticia standū et contra iniquita
tē. nulli ergo licet deo in cā sua ꝯtra quā
cunqꝫ causam habebat denegare vel pro
curationis effectū vel patrocinii vel testi
monii vel finē pnūciationē vel eiusdeꝫ
execucionē. ergo etiā contra teipm tenerꝭ
pcurator pro deo ⁊ testis et aduocatus ⁊
iudex ⁊ finis executor eē. Teneris ergo te
stificari et allegare ꝯtra teipꝫ in causa dei
et alia que iudicii sunt facere. Testificare
aut contra te. hoc est cōfiteri ⁊ amplius te
neris ergo ex necessitate confiteri corā iu
dice q inter te et deū sedet. medius hic aūt
est sacerdos. Si enim cause ciuiles ⁊ secu
lares agēde ⁊ examinade sunt corā recto
ribus siue iudicibus ergo ⁊ cause aniaꝫ
siue spūales ventilāde erunt corā rector
bus animaꝫ vel iudicibus. Rectores enī
et iudices nostri in corpalibus seu tpalibus
illi sunt quibus leges tpales date sunt in
manibus qui scꝫ latores et expositores ea
rum sunt ad ppłm. Sic rectores ⁊ iudices
animaꝫ nostraꝫ sunt in quorūmanibus
adimplendū ⁊ docendū siue ferendū ad
populos lex data ē. Hi aūt sunt pculdu
bio sacerdotes. Qꝛ enī alii sunt doctores
qua sacerdotes supplementū est sacerdo
talis officii. Idem dicimus de doctoribus
legum secularium in adiutoriū enī ⁊ succur
sum iudicū recepti sunt. Unī abinitio non
fuerūt hmōi doctores sed ipi legum lato
res seculariū eas ferebāt et exponebāt ad
populū. Postmodū autem tū ppter im
ꝑitiam audientium. tū ppter occupatiōes
iudicū. tum ppter emersionē questionuꝫ
tum ppter puersitatem male interꝑtantiū
tum. ⁊ semitas iudicior puertere conantiū
tum aliqui sunt ⁊ cōstituti doctores. Idē
factum ē ⁊ eisdem de causis in doctrina ⁊
legibus animaꝫ. Amplius. si emendē
da sunt delicta animarū qꝫ emendēda eē
nemo sani capitis dubitare potest nō sūt
emendāda nisi per legē dei siue legē aiaꝫ
de lege aūt cui credendū nisi eis qui ei ex
officio habēt eā ⁊ docere et discere. Hi at
pculdubio sunt sacerdotes. Qua ppter
consilio eorū emendāda sunt animaꝫ de
licta quemadmodū ⁊ cōsilio rectorū secu
lariū dlicta secularia nec hec nec illa emē
dari possunt nisi venerint in noticia eorū
per quos emēdēda sunt ⁊ hoc ergo in no
ticiā rectorum seculariū ⁊ illā in noticiam
rectorū spūaliū ventre optet. Quapropt
delicta aiaꝫ que oīa integre sari tergi
uersari nō possunt p confessionē qui ⁊ oc
culta sunt p maiori parte etiam radices
⁊ circūstātie ipoꝝ occulte sunt. Qm̄ si ma
nifesta fuerint optet vt seculariter iudicen
tur si iudicem hūerit ipe qui delinqt et ni
bilominus optet eē vt spūalit̄ ꝺ eis iudiceꝫ

o Omne naqꝫ delictū manifestū duo
habet iudicia ⁊ duos iudices Si
cut enim duplex est pax duplexqꝫ
vite hūane tranqllitas videlicet exterior
ꝑpt quā ⁊ leges seclares ⁊ ptātes institu
te sūt p qs turbatiōibus exterioribus huius
vite occurritur hocꝫ raptinis furtis rixis ⁊
alus exterioribus iniuriis. Et interior pax
videlicet ad deū ⁊ inuicē ad hoies Cuius
turbatiōis sunt ipa pctā siue occulta siue
manifesta peccatꝭ enī in eo qđ peccata sūt
deus offendiur. Offensio aūt turbatio ē
pacꝭ. Sic odia ⁊ ire licꝫ occulte sint et oēs
alie pestes hmōi pacem que inuicē inter
hoies esse dꝫ perturbat et societatē eoꝝ
sanctā destruūt ⁊ ciuitatem sanctificatam
eximiūt dissipant euertūt. Captiuosqꝫ fa
ciunt homies vinculis dyabolicis et car
ceribus eos mancipātes et vtraqꝫ morte
scilicet pma et secunda eos interficientes
et vt ad vnū dicam non est clades nō ē
calamitas non ē tormentū vel mors qui
dem pportionalr ac spūaliter peccata nō
infligant hoibus Quare incōparabilr ma
gis occurrendū fuit per pacē cōtrariā pas
cisqꝫ illius custodes ⁊ cōseruatores. Qua
propter manifestū et leges spūales siue
animarū et iudices seu rectores debuisse
et debere esse. Alioquin vtriqꝫ rei publice
sue omnipotētissimus ac sapientissimus deus
insufficienter et imꝑfecte puidisset. Jam
aūt remouimus ab ipo insufficientiā et im
pfectionē quātum ad res magnas p hoc
qđ tectis minimis opibus suis videlꝫ suc

cursione z publice illas sustinet. Quia ergo exteriora delicta vtraqꝫ pacem perturbant necessario subsunt vtrorūqꝫ rectorū hoc est spiritualiū z secularū iudicio. Et ꝓpter hoc furta z rapine et alia hmōi nō solūmō indicāda sunt iudicio seculari ꝓpter exteriorē huius vite tranquillitatē. sed etiam in foro spūali ꝓpter interiorē et spiritualem que ad deum et hoīes est pacē siue tranqlitatem. Et ꝓpter hoc necesse habent de hijs spūaliter cognoscere doctores seu iudices animaꝝ. In noticiā ergo eorū necesse habent venire. Quocūqꝫ aūt modo et i cognitionē iudicii spūalium veniāt quam per cōfessionē spontaneam ipsorū delinquentiū frustra z inutiliter veniunt quātum ad finē z fructū spūalis iudicij qui finis et fructus ē pacis interiore reformatio. Qui eñ cōfiteri contēpnit z iniuriosus deo existit qꝛ ius eius non recognoscit z iudiciū eius impedit. Amp. sic tenetur non exp̄mere falsitatē in quocūqꝫ iudicio ita et nō supp̄mere veritatē interrogatus. Quia ergo tā multipliciter delinquid abscōdens peccata sua z in iudicio illa cōfiteri nolens non soliī pacem ad deū non consequit. Sed etiaꝫ maius bellū contra se cōcitat. Certum aūt est qꝫ quid sit de alijs iudicijs z causis in dei tñ iudicio et causa necesse hꝫ vnusqꝫqꝫ testimoniū perhibere maxime interrogatus a iudice simul et parere sententie iudicis.

i
Am ergo declaratū est iudiciū penitennale debere eē z quia in eo tenemur etiam cōtra nos ipsos et pro deo z ꝓcuratores eē z testes et aduocati. Similiter et executores snie etiam ꝓprie condēnatiōis et ꝓpter hoc lictores et tortores nostri ipoꝝ. Et quia si in alijs iudicijs tenētur homies et eos ꝓdere ac etiam exhibere iudicibus ad supplicia et hoc pro pace z tranqllitate tempali ac ꝓ conſuatiōe seu defensione rerū tempalium que nullius momēti omnino sunt cōparatione spūaliū multo fortiꝰ nos ipsos quotiēs rei sumꝰ ꝓdere et accusare tenemur et exhibere iudicibus seu rectoribus animaꝝ non dico ad supplicia sed medicamenta et salutē ab vtraqꝫ morte et perditiōe. Et qm̄ oīe peccatū iniuria in deū est merito occurrendū est ei per ius iudicium atqꝫ iusticiam. Iudiciū aūt et iusticiam debet habere tribunale forū auditorium seu cōsistoriū z iudices atqꝫ p̄cones siue prefectos pretorio. Et ꝓpter hoc sicut sunt exteriores pene siue supplicia quibꝰ consulitur tempali paci tranqllitati et est quedaꝫ carnificina et cyrurgia exterior disciplina et gladiꝰ potestatū tempalū. Ita necesse est prefecturam eē spūalem et pretorium spirituale vbi fiant mutilationes flagellatiōes et excecatur velut quedaꝫ carnificina spūalis quā sponte z subeant et sustineant ꝗ deo de seipsis iudiciuꝫ ac iusticiam facere voluerit. Ampliꝰ. volentibus satisfacere deo per iudiciū ac iusticiam de semetip̄is querentibꝰ volentibusqꝫ facere vltionē deo de seipsis. Uel ē eis possibile in hac vita vel non qꝛ si [illegible] erit quis nō esse possibile. ergo nec natura li instictu ac desiderio ad ista naturaliter mouebunt cuꝫ naturalis motus nūqꝫ sit ad ea que sūt naturali impossibilitate ꝓhibita. Si aūt ē possibile et certū ē qꝛ non aliter fieri potest nisi p iudices alios a se maxie cū communitas hoim ignoret iudiciū istud et iusticiā. Manifestū ergo ē qꝛ cōmunitati hoim consulendū fuit de iudicibus spūalibꝰ quorū iudicio deo satis fieret de eis. Amp. offerente se peccatore iuri corā deo necesse hꝫ deus illū recipere. Alioquin iniustus eēt si patum stare iuri vltraqꝫ iudiciū et iusticia qbus se offert exigunt illū grauaret. Oīes aūt veraciter penitētes offerūt se iuri in curia seu consistorio ip̄ius dei et hoc hic id ē in hac vita qui si non hꝫ hic curiā siue consistoriū vbi tāta ē multitudo et eorū iuri se offerentiū. quis non videat quāto detrimēto glorie sue. Sic iste defectus dum necesse bꝰ̄i facit de hmōi et eis tam gloriosam iusticiam. Modice siquidē glorie ē in eos qui inuite patiuntur exercere iusticiam cōparatione eorū qui se non solum sponte exponunt patibulis sed etiam velut dei ministri z lictores atqꝫ tortores atrocissimi in semetip̄os. dei iniurias et cōtumelias vlciscuntur. Deinde quātum deū gubernatōi hominū esse phas ē debere regie dignitatis officio si in tanta pte regni sui non ꝓuideat qui iura reddat petentibus. Amplius. manifestū qꝛ in peccatore penitēte duo sunt videlꝫ natura quā deus condidit z que ē opus eius z culpa seu viciuꝫ seu peccatū quā miser peccator de suo adueniꝰ z infelici infaustaqꝫ ꝑmixtiōe bono dei operi admiscuit vel adiuxit veraciter aūt penitēs totū qd suū ē ꝓ

pcio inditio damnat morti. ẜ ꝛ ꝑditioni
adiudicat gladio qꝫ penitudinis ferit. ꝛ vt
ita dicamus de tota regione seu ꝓuincia
sua. Hoc est de tota potestate seu ditione
liberi arbitrij sui velut maleficos quosdaꝫ
exterminat et ꝓfugat. hoc autē dicim⁹ qn
tum in eo est aut ꝓ viribus. Isti autē ma-
lefici quattuor sunt ꝓmi ꝛ minimi male co
gitationes. Deinde male affectiones. Ter
tio male locutiones. Quarto male opera
tiōes. Istos tanq̄ȝ dei hostes de terra sue
ditionis ac potestatis vt diximus veracit̄
penitens ꝓ viribus expellere conat̄. Na-
turā ꝟo que dei opus ē ab h⁹ latronib⁹
de ꝑdatoribus liberare ꝛ a lesionibus q̄s
intulerunt sanare nec non spolia q̄ abstu
lerunt eidem ab eis eripere ipsiqꝫ restitue-
re satagit ꝓut potest atꝫ cōtendit. In hoc
ergo duo querimus ab aduersarijs ꝓmū
an ꝓpugnatorem istū suum deum in isto
bello adiuuet an deserat. Q⁹ si dixerit q̄s
deserent ꝛ nō adiuuat ipm in hoc duo se
quūtur eum incōuenientia. Primū ē deū
negligere opus suū. id ē naturā quā in ho
mine condidit contra cuius hostes nullū
prestat eidē auxiliū. Scdm est deū omni-
um dominoꝝ infidelissimum ac crudelissi
muꝫ qui athletas suos et bellatores ꝓ eo
decertantes adiuuare non curat. in nullo
em̄ dominū quantūcūqꝫ infideli ac seuo
ista infidelitas atꝫ crudelitas inueniūtur.
Q⁹ si forte dixerit quis ꝓpe vires peniten
ti in hoc sufficiūt ꝛ ideo neqꝫ infidelitas ē
neqꝫ crudelitas si nouū ei ad hoc nō ꝑsta
tur auxiliuꝫ. Ponamus ergo q̄ penitens
ꝑ seipm ꝑficiat id qȝ intendit et ad id ad
qȝ conatur sicut dicit aduersari⁹. Ad hūc
ergo statū restitutus est penitens vt nihil
inueniat̄ in eo nisi op⁹ dei et illud restau
ratū ē atꝫ restitutū vt dixim⁹. quapropter
nō inueniet in eo iustissimus iudex de⁹ vl
qȝ damnum vel ꝓ qȝo damnat. nihil in
eo inenit qȝ oderit aut reprobet. De iudi
tio ergo dei nō reportabit iste nisi senten
tiam absolutionis. cōfidenter ergo ac se-
cure viri se offerunt in dei curia siue in cō-
sistorio veraciter penitens et confidenter
ergo petit sibi reddi ius cū eis debeatur
sententia absolutionis a ꝑteritis peccatis
Q⁹ si dixerit quia iudicat eos deus nō q̄-
les sunt sed quales fuerunt. Manifestū ē
quia euidens ē in hoc et iniquitas et puer
sitas. Quemadmodū in visu diceretur eē
puersitas si eo iudicaretur esse albū qȝ ni

grū est. Iniquitas in eo q̄ malus iudica-
tur qui bonus ē et in hoc q̄ deterioris est
conditionis et minus potes apud deū ꝑ-
sens bonitas que vnqꝫ extat quā ꝑterita
malitia que omnino abrasa et abolita ē.
ac penitus adnihilata. Quid autē isto ini
qui⁹ cogitari potest q̄ȝ vt bonitas nō tm̄
valeat ad placandū misericordissimū de-
um bonitas inq̄ȝ quo est quantū malitia
que omnino deleta ꝛ adnihilata ē ad ipꝫ
offendendū seu ꝓuocandū. Quid ꝟo ꝑ-
uersius inueniri potest q̄ȝ vt malū iudice-
tur qȝ malū non ē et bonū nō iudicet̄ qȝ
bonū ē. Si autē prestat auxiliū deus peni
tentibus ad ꝑficiendū q̄ intendunt. vult
ergo eos ꝑficere q̄ intendūt. totū autē q̄
intendunt est recuperare ꝑstinā innocenti
am et gratiam ergo ad hoc perducit eos
Manifestū ergo est penitētes veraciter ad
pristinā innocentiam ꝛ gratiā restaurari.

r Edeamus ergo et dicamus aggre
gata ratiocinatione quia peniten
tes sunt qui et viri se offerūt ī dei
curia vel cōsistorio nō tam ad sustinēduꝫ
ius hoc ē iustificationē qualem exigit dei
curia. vel consistoriū q̄ȝ ad ꝓsequendum
ius absolutiōis et restitutionis gr̄e dei q̄ȝ
in auditorio illo reddi sibi petunt q̄ si nō
fuerit qui reddat quis maior defectus ma
gisqꝫ dei glorie derogans q̄ȝ iste salucet vt
desit qui iusticiam et iudiciū faciat poscē-
tibus. quid autē aliud q̄ȝ iudicem petebat
q dicebat. Iudica me de⁹ et discerne cau-
sam meaꝫ. Similiter et qui dicebat. Iudi
ca me dn̄e quoniā in inocētia mea ingres-
sus sum. Et iterū de vultu tuo iudiciū me-
um ꝓdeat. Necesse ē ergo deū habere et
iudices et curiā siue auditoriū vbi ꝛ iusti-
cientur iustificandi et restituent̄ restituen
di. Auditoriū autē seu ꝯsistoriū ꝛ iudiciū
nō possunt eē qualia decet nisi habeāt ac
cusationē et testificationē. Hec autem nō
possunt integre fieri nisi ꝑ ipos qui pecca-
uerūt. tū quia multa sunt occulta. tū quia
etiam spontanea debet esse accusatio.

Amp̄. ꝟo iusticia ab ipo incipit in quo
est et in illo maxime in ꝑmis opatur sicut
calor id in quo ē maxime et in ꝑmis cale-
facit et lux id in quo ē maxime. et in ꝑmis
illuminat et ad hūc modū de oīb⁹ alijs
Quare iusticia de veri nois seu vera illuꝫ
in quo ē in ꝑmis ꝛ maxime iusticiat. Qua
re in ꝑmis et maxime cōtra ipm accusati-
ones instruit instaurat testes sententiā cō

demnationis dictat. tormenta parat. tor-
tores instigat sicut legitur in Prouerbus.
xviij. Justus in pncipio sermonis accusa
tor est sui. Quoniam autem ista scilicet ac
cusatio testificatio ꝛ cetere partes iustifica
tionis seuerius rectius et per omnem mo
dum iustius coram alio ꝛ per aliuꝫ fiunt.
quā coram ipo et per ipm qui deliquit si-
cut manifestū est. Quis enim dubitat mi-
nus longe iusticiari minus per omnē mo
dum puniri. minusqꝫ iuste sub se coram se
et a se quam coram alio et sub alio vt enī
de aliis taceamus sola accusatō sine reue
latio delictorum coram alio plus habꝫ iu
sticiationis ꝛ tormenti interdū qꝫ magna
ieiunia et magne flagellationes. Am
plius. quid iustius siue iusticie congruen
tius qꝫ vt qui peccando se super se extulit
emendando se infra se deprimat aliqꝫ se
iudicandum torquendūqꝫ supponat. So
li enim sibi velle esse subiectum non tam
superbie ē qꝫ iniquitatis ꝛ iniusticie. Uen
dicare enim sibi prepositurarn aut iurisdi
tionem iure omnino aliena castra videli-
cet vel ciuitate absqꝫ superioris licencia vl'
auctoritate nō solum iniustissimuꝫ est sed
etiam iniquissimū. Quapropter nullus in
semetipso sibi iurisdictionem siue iudicādi
auctoritatē vendicare debet absqꝫ volun
tate dominatoris vniuersorum dei. Qui
si in temporalibꝰ que adeo vilia sunt no-
luit aliquem sibi iudicē esse vel ius sibi di
cere. imo coram alio ꝛ per alium ius audi
re. Quanto ergo fortius adeo in arduis ꝛ
periculosis videlicet spiritualibus noluit
aliquem in sensu suo ambulare nec volū
tate ppria duci. nec auctoritate inniti. Ne
cesse ergo habemus in hiis aliorū subire
iudiciū. quia omnino vel nullū erit vel ini
quū nisi de veritate delictorū iudicꝫ perfe
cte constiterit qđ esse nō potest nisi p con-
fessionē et testificationē peccantis. Am
plius. quoniā omne peccatū offensa ē ne-
cessario requirit repropiciationē seu recō
ciliationē. Et hoc impossibile ē vt fit nisi p
sacrificiū spūs cōtribulati siue cordis ꝯtri
ti in plapsis. Et q2 iniusticia ē necessario exi
git iusticiationē ꝛ tormentū ipius peccan
tis et q2 execratio ē necessario exigit sancti
ficationē siue sacramentū. Q' sicut sepe di
ximꝰ ꝛ ostēdimus necesse ē habere simili-
tudinē forinsecam atqꝫ visibilē cū ipa san
ctificatione interiori. Sanctificatio auteꝫ
interior nō ē nisi p orationem aut benedi

dictionē seu diuini nominis inuocationē
Et quia vinculū ē necessario requirit abso
lutionem. Ex quibus omnibꝰ manifestuꝫ
quare penitencie assignari solēt tria. viꝫ
contritio cōfessio et satisfactio. Quia eniꝫ
peccatū vt diximꝰ offensa ē dei ꝛ nō ē in p
lapsis repropiciatō seu recōciliatio eratꝫ
satisfactio eiꝰ absqꝫ sacrificio ꝯtriti cordis
ac ꝯtribulati spūs. Et qa iniuria est nō est
pacificatio de ipa absqꝫ iudicio. Judiciuꝫ
autem non est absqꝫ accusatione et testifi
catione contra delinquentem. Et hoc ē cō
fessio. neqꝫ est iudiciū absqꝫ iusticiatione
delinquentis et emenda facienda iniuriā
passo ꝛ hoc est satisfactio. Apparet eti
am tibi cum hiis ꝑpter quid ipa peniten-
cia sit et dicatur sacramētum videlicet qa
sacrat atꝫ sanctificat a recidiuis ꝛ iteratis
execrationibus et quia habet signum sa-
crans atqꝫ sanctificans. Signū dico simi-
litudinem habens cum ipsa sanctificatio
ne interiori. Manus enim sacerdotis sup
caput penitentis manū diuinam siue vir
tem adesse significat ad sanctificandū vel
significandum penitentem. Absolutio au
tem sacerdotalis aut benedictio absoluti
onem interiorē ac spiritualem quā omni-
potens dei virtus atqꝫ clementia in peni-
tente operant expressa similitudine signat
in hoc q lucernis accensis qui per totam
quadragesimā extra ecclesiam fuerant pu
blicos scilicet penitentes introducit in ea
per episcopuꝫ in die sancto Jouis expres
se apteqꝫ figuratur q per peccata et a do
mo dei exclusi ꝛ a consortio atqꝫ commu
nione sanctoꝝ separati per penitenciaꝫ re
cipiuntur ꝛ restituūtur ad vtranqꝫ illarū.
Et quia lucerne eorum que per peccata ex
tincte fuerant per penitenciaꝫ reuiuiscunt
in igne spiritussancti ardeant et luceant si
cut prius.

Uoniam auteꝫ recidiuis sordibꝰ
q corporū nec desinit lotores seu lo
trices nec lauacrū. ꝛ recidiuis vul
neribus corundeꝫ ac morbis nec medica
tores nec medicamentum. Similiter reci
diuis detritionibus corū atqꝫ ruinis nec
reparatores et reparamentū et hoc omni
potentis dei misericordia et ꝓuidentia et
bonitate faciente que malis hominibus
aut leniendis aut tollēdis remedia bono
rum oppositoꝝ redundantissima benefi-
ciēne sue largitate opposuit. quanto fortiꝰ
ns recidiuis sordibus animarum lotores

spiritales et lauacrum recidiuis vulneri
bus et morbis earundem medicatores et
medicamentum recidiuis ruinis ac detri-
tionibus earum reparatores seu resartita-
tores ad reparamentum recidiuis exera
tionibus earum sacramentum et sacrato
res deesse voluit. Et quid aliud boni con
tra recidiua mala animarum puidere potu
it q̄ȝ penitencie sacramētum. et quoniam
iam patefactū est. quia penitencia et sacri
ficium est et iudiciū ꝛ sacramentum et me
dicamentum. Cum hoc etiam scire debes
ꝙ est etiam pacis inter penitentem ꝛ deū
reformatio seu reformamentū. Debes eti
am scire quia tres sunt modi sanctificatio
nis ipius. Sanctificat enim merito recōci
liationem ad deum impetrans placatore
suo et acceptibilitate tanq̄ȝ sacrificiū. San-
ctificat etiam naturali opatione videlicet
contrarietatē qua habet ad execrationes
qua illa q̄ntū ad affectiones locutiones ꝛ
opera destruit. extermīnat ꝛ diffugat. Pu
dor enim ppie accusationis et confessio-
nis impudentiam qua dei p̄sentiam ꝛ an
gelorum non erubuit. nec coraȝ eis pecca
re veritus est ipa naturali repugnantia et
cōtrarietatem quā habet ad ipam destru
it et extinguit. Sic dolor penitudinis dele
ctationē quam habuit in peccato ꝛ timor
audaciam. qua aliquid contra deū presu
mere ausus est. Sic ira penitudinis q̄ cō-
tra peccatū et contra seipm propter pecca
tū animosus excandesat lasciuiē ꝛ remis-
sionem animi qua tentatione tam leui tā
q̄ turpiter succubuit et tā leuiter hosti dy-
abolo manū dedit ppetue ꝗ seruituti ipi-
se quantū in eo ē subiecit. Et quattuor ista
que diximus quattuor brachia sunt p̄me
crucis penitencialis p̄miqȝ patibuli spiri-
tualis cui vetus homo iustissimo dei iudi
tio affigitur. Tercio sanctificat virtute di-
uina et hoc vt sacramentū videlicet p ab-
solutionē ꝛ benedictionem sacerdotalem
cum rite facte necesse est virtutem diuinā
adesse et ꝙ postulatur tribuere nisi stete-
rit per penitentē necesse inq̄ȝ est nō coacti
onis impulsione nec alligationis violēta
[illegible] Sed liberrime ac liberalissime
sue benignitatis ac beneficencie largitate
ad absolutionem siquidē ꝛ benedictionē
sacerdotalē rite factaȝ diuīpi vincula pec
catorȝ effugari maledicta ipsorū aduenire
spiritus sancti gratiam ad sanctificandū ꝛ
amplectendum penitentem nisi hoc ipe impe-
dient nullatenus dubitamꝰ. Frustra eni
tante pietatis officium omnipotentissimꝰ
ac clementissimus deus in ecclesia sua in-
stituisset pditioseqȝ penitentibus illude-
re si sacerdotum ministerio in eorȝ bene
dictionibus ꝛ absolutionibus adesse nol
let penitentibus ergo. qui iam sanctifica-
ti iam a vinculis peccatorȝ absolutionem
iam gratie p̄stine restituti sacerdotalē be-
nedictionem ꝛ absolutionem peccata sua
ꝯfessi recipiunt pie credimus ac sentimus
ipam gratiam quā afferunt sacramēto pe
nitencie et sacerdotali ministerio adauge
ri. Non enim sanctificatis ac gratie pristi
ne restitutis ad gratiā tamē penitencialis
sanctificationis sicut decet appropinquā-
tibus ꝛ paratis ꝛ peccata sua put recoluit
plene confessis credimus ꝛ dicimus sacer
dotali absolutione ꝛ benedictione remis
sionem peccatorum omniū et gratiā qua
decetero grati dō ꝛ acceptabiles viuant p̄
stari. Si quis autem querat que debe
at esse p̄paratio ꝛ que ꝛ quot requirantur
ad hoc vt ydonei sunt penitentes sicut de-
cet parari confitentes ad recipiendū gra-
tiā sanctificationis penitencialis. Dicamꝰ
quia quattuor sunt quorum p̄mum est de
siderium siue voluntas acquirende ipiꝰ san
ctificatiōis. Secundū est fides siue credu
litas obtinendi ipam p illud sacramētum
videlicet penitenciale. Terciū est ꝓpositū
non relabendi siue abstinendi de cetero a
peccatis mortalibus. Quartum est ꝓposi
tum siue voluntas emendandi siue satis-
faciendi vitamqȝ suam componendi ꝛ or
dinandi ad arbitrium seu consiliū eorum
quibus est istud et videre datum et credi-
tum puidere. Ex quo consequens ē vt se
ipm tradat iustificandū atȝ regendum eis
dem et propter hoc vt ipe per confessionē
se coram ipis accuset et alias iudicia ptes
contra seipm hoc est in sui tormentū et cō
tumeliā p deo. hoc ē p honore eiꝰ et glo-
ria psequatur. verū quanm desiderium.
hoc est q̄ȝ feruens assequendi gratiaȝ san
ctificationis penitencialis quāta fides ipi
us sacramenti. q̄ȝ viuax seu vehemens p-
positum p̄teritos lapsus emendandi ꝛ ite
rum non relabendi solius dei est et nosse
et metiri. Amplissime tamē atȝ magni
fice de clauibus ecclesie et potestate et sa-
cerdotali ministerio sentiendum esse non
dubitamus claues eorum alīs enim eccle-
sie date sunt officiaqȝ et potestas sacerdo

tibus ppter dispensandas diuicias misericordie dei vt essent qui aperirent pulsantibus et introducerent intrare volentes et tanq̄ officiales misericordie ipsius fugiētes ad ipam tota aggratulatiōe et applausu reciperent reos absoluerent peccata remitterent omnibus bonis gratie et glorie spoliatos a latronibus infernalibus restituerent vulneratos spiritualiter et morbidos celesti medicina ac virtute diuina sacramentorū medicamentis sanarent. Pre etiam credimus et sentimus eos qui cum fide huius sacramenti et vehementi desiderio redeundi in dei pacem et gratiam licet timore infirmitatis sue et oppressione male consuetudinis propositum abstinēdi consuetis et eadem emendandi nō habeant interdum de diuine pietatis abundantia virtute clauiū et sacramenti istius prestari eis huiusmodi ppositum et infundi conantibus enim ad deum reuerti dexteram auxilij sui porrigere patrem misericordiarum dubitandum nō est. Quemadmodum ille qui lunaticum filium attulit ad dominum iesum in.ix.Marc. Credere quidem nitebatur. sed nondum fidem ad quam conabatur habebat ppter qd' et dicebat. Credo domine adiuua incredulitatem meam. Merito tamen sui conatus et filio sanitatem et ipsemet fidei donū obtinuit. Sic de similiter conantibus q̄ presto sit eis diuine beneficientie auxiliū pia fides non dubitat. Quēadmodū in primitiua ecclesia simpliciter īterrogabant baptizandi vtrum crederent vtruz dyabolo et pompis eius renunciarent. vtrū baptisari vellent. nec interrogabantur vtrum essent mundi a peccatis an non. et vtrum in charitate essent. vtruz omnium virtutū varietate decori ac diuites. sed magis virtute baptismi hoc eis prestandum preparabatur. Sic et in sacramento penitenciali digne et deuote accedentibus prestari credimus q̄ intendunt. eo quod venientes nondū habent ppter quod et p sacramentū illud querūt.

Post hec autem loquemur de partibus penitēcie sigillatim prosequētes comparationes earū atq̄ virtutes. Dicemus ergo quia contritio est confractio et cōminutio et quasi in puluerem redactio veteris hominis Iuxta illud qd' legitur ysa.xxx. Et cōminuetur quēadmodum contenitur lagena figuli contritione perualida et non inuenietur de fracturis eius testa in qua portetur igniculus de incendio. aut hauriatur parum aque de fouea. tal's est contritio veteris cordis vt non inueniat dyabolus de eo vbi ponat igniculum praui desiderij. aut modicum aque hoc ē noxie voluptatis simile est illud.xix. Hieremie. Sic conteram populū istum et ciuitatem istam sicut conterit vas figuli q̄ non potest vltra restaurari. Ex q̄ verisimile est cor non esse contritum cōtritione peruualida neq̄ illa qua conterendum dixit dominus iudeorum populum q̄ statim restauratur ad relapsum peccati ad recidiuuz nec nominatur contritio quia ab ipis peccātibus peccata linguntur siue lābuntur exterius. Iuxta illud Inimici eius terram lingent. Inde et amalech lingens terram vel sanguinem interpretatur tanq̄ superficietenus mollita falsaq̄ dulcedine delinita. Penitentes autē ea cōterūt sicut lactucas agrestes et ius siue succū amarissimū qui in eis latebat ipsa contritione et ruminatione recogitationum sollicitissimarū aut profundissimarum inde exprimunt. ppter quod cum primum eis dulce saperent dum ea faciebant nunc amaruz eisdem sapiunt. Hec eadez contritio vocatur scissio cordis Iohelis.ij Scindite corda vestra. Scinnēda ergo sunt corda peccatorum velut virus dyaboli. vt tota feculentia totiuq̄ virus peccatorum inde effluat nec vlla in eis stilla remaneat. Effusio autem peccatorum ex corde desertio ē ipsorum perfecta. Nominatur etiaz compunctio siue ppter illud quia tunc primo senciuntur spine et aculei peccatorum cū spiritussanctus cor peccatoris infusione gratie sue viuificauerit ac sanctificauerit. siue quia tunc in imo cordis et in intimum cordis infiguntur. Iuxta illud quod legit' in Psalm. Conuersus sum in erumna mea dum configitur spina. Aliquando enī ante aduentum eius et viuificam eiusdez visitationem corde stupido vel potius mortificato et mortuo nec vuln9 peccati nec ferrum in vulnere senciebatur nec aculei peccatorum nec punctiones ipsorum. Nominatur autez compunctio in Psalm. Que dicitis in cordibus vestris et in cubilib9 vestris cōpugimini. Et Actuū.ij. His autez auditis compuncti sunt corde. vel p eo cōpunctio nominatur Quia omne peccatū est gladius biceps. Sicut legitur Ecclesia

tici.xxi. Quasi rompbea bis acuta omis
iniquitas. Alteri acumen babet q̄si amo
rosum atq̄ mellicum fallacissima suauita
te ac prodinosa. Et vt venus loquar fan-
tasmata: somnialis transfigit q̄ p huius
acumen atq̄ transuerberat eo perniciosi⁹
atq̄ letalius quo suauius: ppter hoc nō
punctio. non transfixio. nec transuerbera
tio nominatur a stultis et corde insensibi-
lib⁹. Sed delectatio atq̄ suauitas et gau
dium neq̄ dicit se infelicissime mortu⁹ pec
cato: vulneratum mortifera delectatione
sed potius delectatum Job.xx. Esse sub-
sentibus delicias computabant. Aliud ve
ro acumen peccata sensibiliter ledit et vul
nerat: propter hoc salubriter. Totuz em̄
virtus mortifere delectatiōis acumē istud
expellit. Duo autem acumina ista in omi
peccato sunt. Placor eius quo seducat: in
ebriat fatuos. et nocumentum quod irro-
gat. quo nocumēto: vulneratos alio suo
acumine sanat. et sanos contra seipsum ex
citat protegit et armat. quod somniasse vi
sus est poeta. vulnus achilleo q̄ quondā
fecerat hosti. vulneris auxilium. Pelyas
hasta tulit. verum Poeta dicit obtusuz p
pter insensibilitatem vulnera torus. Nos
autem vocamus illud acumen eo q̄ pro-
fundissimum vulnus ac letabilissimum in
terdum fortissime atq̄ studiosissime armis
us infigit. et de pfundo cordis non nisi di
uine sapiētie artificio ac diuine manu⁹ vir
tute nunq̄ huiusmodi cuspis extrahitur.
Penitētes ergo non acumine vno pecca-
ti tm̄. id est nocumento. quia non vno tm̄
nocumento eiusdem. sed multis se transfi
gunt atq̄ transuerberant. tot dolores sūt.
quot sūt peccata seu peccatores cuspides
sentientes Inde ergo dicitur compunctō
quasi per circuitum huiusmodi cuspidib⁹
transfixio. Juxta quod legitur Job.xvi.
Circumdedit me lanceis suis conuulnera-
uit lumbos suos. Undiq̄ enim transfi-
gendum est cor ferro medicinali vt vndiq̄
mors spiritualis in eo moriatur et vndiq̄
virus ac sanies effluat peccatorum. vel p
pter hoc compunctio vt leuiathan q dor-
mire vult et quiescere in peccatoribus hu-
iusmodi cuspidibus aculeatus exire et in-
de fugere compellatur. Quemadmoduz
hystriones interdum punguntur vt q ali-
as volunt vel sic saltem de domibus eoz
quibus onerosi sunt exsilientes exeant. Uel
propter hoc compunctio quia peccator est

sicut bos et asinus in lutum mersus. vel si
cut equus qui vulgo dicitur infaugatus.
Quemadmodum ergo boui vel equo in
faugato aculei vel calcaria adhibentur vt
de luto exiliat. Sic clementissimus deus
peccatores de lacu miserie et de luto fecis
educere volens compungit vt supra petrā
christum dominum vel sancte conuersio-
nis soliditatem seu firmitatē exiliant. Uel
quia hoc est natura cordis humani maxi
me fm statum miserie presentis vt deliniā
tum delicijs et nutricum proferat stultitiā
punctum vero proferat sensum. Sicut legi-
tur Ecclesiastici.xxij. Qui pungit cor con
fert sensum. propter hoc inq̄ compunctio
nominatur ipsa penitudo interior: que de
stulto corde sensum producit emendatio-
nis vel ideo dicitur compunctio. q: quem
admodum arbores thuris et mirre sudi-
bus ferreis vulnerantur: et ipsa vulneratio
ne velut lachrimule aromatu mirre et thu
ris proferunt. Thus enim et mirra lachri-
me sunt huiusmodi arborum sed coagu-
late. Sic cō puncta corda penitentiū thus
deuote orationis et mirram interne ama
ricationis emittant. Nominatur et reuer-
sio quasi de hostibus ad pacez. siue de re
gione longinqua de regione dissimilitu-
dinis. quasi d egypto ignorantie. de baby
lone luxurie. de chaldea superbie. ad hie-
rusalem ecclesie ad terram pmissionis et
patriam. Egyptus nanq̄ tenebre interpre
tatur propter quod dicimus ignorantie.
Babilon confusio ppter quod dicim⁹ lu
xurie que est omniū vitiorum vilissimum
ac confusione dignissimū. chaldea vero de-
monium. ppter quod dicim⁹ superbie q̄
est diabolice turpitudinis similitudo ve-
rissima propriusq̄ character. Quia ergo
de omnibus hijs exit. Et ab hijs omnib⁹
spiritualiter corde redit qui de omnib⁹ pe
nitudine interna conuertitur. et de omni-
bus hijs offensis atq̄ iniurijs pacem cum
deo facit. vt vulgariter dicatur merito re-
uersio ad pacē ab inimicis et reuersio ad
patriam a pnominatis aunlis regionib⁹
contritio nominatur. sicut legitur. ysaie.x
xx. Si reuertamini et quiescatis salui eritis
Similiter et hieremie.viij. Apprehende-
runt mendacium et noluerūt reuerti. No
minatur etiam conuersio quemadmodū
et conuerti dicitur qui ad religionē se trāsf
fert. Certum enim est xp̄ianam verissimam
religionem esse a pphanitate et execratio

ne peccati ad deum et veram religionē cōuertitur qui de peccatis conteritur. Uel q2 peccator ante contritionem dorsum habz ad deum et nō faciem. Sicut legitur Hieremie .ij. Uerterunt ad me tergum et non faciem. Cum autem cōteritur de peccatis vertit ad deum faciem ⁊ tergum ad peccata. Uel ꝓpter hoc nominatur cōuersio q2 peccator dum in peccatis est subuersus ē: habens sub quod deberet habere supra. ⁊ econuerso. videlicet spiritum habet sub et carnem supra cum esse debeat econuerso et conuersus est. habens ante se quod deberet habere retro et econuerso. habet enim faciem ad posteriora hoc est temporalia seu terrena. Siquidē oculos habet ad illa vt alia non videat. Unde Prouerbiorum .xvij. Oculi stultorum in finibus terre. Similiter ⁊ aures habet ad illa vt alia audire non possit Sicut legitur Prouerbiorum .xviij. Non recipit stultus verba prudētie. Eodem modo et nares ad eadem habet: vt nihil ei redoleat suaue nisi stercora temporalium. Sicut legitur ysaie .iij. Et erit pro suaui odore fetor. Sic fauces et palatum non habet nisi ad illa. et ꝓpter hoc nō comedit et saporat nisi illa. Similiter ⁊ euersus est habens in dextera qđ debet habere in sinistra. Et econuerso Sicut legitur Ecclesiasti .x. Cor sapientis in dextera eius ⁊ cor stulti in sinistra eius. Et eiusdē .vij. Cor sapientium vbi tristicia est et cor stultorum vbi leticia. Et ē euersus habens extra qđ debet habere intra et econuerso. Est enim extra plenus et intus vacuus extra diues intus pauper. Extra vestitus intra nudus extra nitidus intus sordidus. extra dominus intus seruus. extra equus. intus iumentum dyaboli. Et iterum extra homo intus brutum. Et interdum extra sanctus intus execrabilis. Extra monachus siue claustralis. Intus autem omni lascivia et in ordinatione secularis. Et iterum extra rex coronatus. Intus autem latro spirituali suspendio damnatus. Extra episcopus pontificalibus ornamentis decoratus. intus autem dyabolice turpitudinis insignijs deturpatus. Extra sacerdos infulatus. intus autem monstris scelerum contaminatus. Et iterum extra clericus tonsoratus. intus laycus capillatus. Et iterum extra vir barbatus. intus vero puer inberbis. vel quod deterius ē mulier inbecillis et omnino inbellis. Merito ergo conuersio dicitur ab ista peruersitate atque inordinatione ad debitū ordinē ⁊ cōuenientem compositionem. reuersio quo qua efficitur vt sit sub quod debet sub esse. et sit supra qđ dēt supra esse. et ad hūc modum de alijs. Sunt et alie nominationes ipsius contritionis quibus non solum eleganti us sed etiam euidentius virtutes eius et fructus declarantur. Prima est qua dicitur baptismus flaminis siue baptismus in spiritusancto siue in igne. Qui baptismus siue intelligitur tinctio siue inundatio recte intelligitur. quia omni decore ac varietate virtutū mens penitentis spiritualiter in ea coloratur: ibi enim ⁊ candor puritatis ⁊ rubor charitatis et liuidus color humilitatis ceterarumque virtutum omnium illi tribuitur: ibi ab omni labe et sorde peccatorum mortalium emundatur. Propter hoc autem baptismus flaminis dicitur: vt a baptismo fluminis seu aque discernatur. Sic et baptismus ignis ꝓpter spiritumsanctum. Qui quemadmodum ignis ligna in cinerat ⁊ metalla purificat. Sic vicia ⁊ peccata in sic penitente consumit ipsumque purificat. Dicitur ⁊ victorie gratie scilicet contra culpam dimicantis ⁊ naturam ab oppressione vitiorum ⁊ tyrannide liberantis ipsaque cateruatim trucidantis. Iuxta hūc modum ⁊ terminatio egritudinis ad salutem gratiarum tanque medicina spiritualium morbum peccatoris vincente et per sudorem lachrimarum discretionis fluxū et abominationis vomitum noxios humores. cogitationum. affectionum ⁊ operationū expellente. Nominatur etiam nominibus quattuor festiuitatum. Dicitur enim natale quia ea nascitur penitens et filius dei per gratiam adoptionis efficitur. Dicitur ⁊ pascha ꝓpter transitum domini quia reuera penitentem transit dominus inestimabiliter parcens ipsi: et egyptios peccatorum ⁊ vitiorum occidens in eo: vel pascha ꝓpter resurrectionē primā que ē a morte vitiorum ad vitam gratie. Dies enim pasche dies est resurrectionis. Dicitur ⁊ penthecoste ꝓpter descensum et receptionem spiritussancti: et qua est ipsa cōtritio. Dicitur ⁊ ascensio. quia ea ascendit penitens de ꝓfundo vitiorum in sublime gratie et quasi de inferis in ipsum celum ecclesie. Hoc est in luminositatem ⁊

puritatem conuersationis sancte. Hee sunt quattuor preclare festiuitates quarum gaudio velut epulis totum celum reficitur. et quarum iubilatione totum celum resonat. Sicut legitur luce. xv. De filio prodigo reuertente Pro cuius reuersione pater instaurauit conuiuium resonare fecit symphoniam. et chorum et in eo eiusdem: gaudium est angelis dei super vno peccatore penitenciam agente. Si quis autem querat de ipso penitente quando conteritur vtrum habeat illa peccata de quibus conteritur: aut non habeat eadem est questio et de illo cui remittuntur peccata vtrum habeat illa: aut non habeat illa. Si non habet illa ergo est sanctus et innocens et sine peccato. Nihil ergo ei remittitur eadem est questio et de omni debito vtrum relaxetur debenti vel non debenti. Si enim non debet nunc cum prius deberet ergo iam remissum est ei debitum et ita non remittitur ei nunc, sed iam remissum est. Si autem adhuc debet simul ergo sunt remissio debiti et debitum et simul remissio peccatorum et peccata quod esse non potest cum contraria sint quod apparet ex eo quod alterum alterum destruit et expellit. In quo dicimus quod remissio peccatorum dupliciter intelligitur primo non imputatio siue non exactio ipsorum quantum ad penam. Secundo ablutio macularum et sordium que interdum culpe nominantur. Unde peccata dicuntur remitti dupliciter quantum ad penam scilicet et quantum ad culpam. Et verum est quod neutra istarum remissionum esse vel esse potest cum eo cuius est remissio hoc est neque remissio culpe cum ipsa culpa neque remissio pene cum ipso debito pene propter contrarietatem quam habent ad illam. Quod ergo querit remittuntur sancto et innocenti peccata omnino non habenti. Respondemus quia merito omnino non imputantur peccata iam iam sancto et ea non habenti que tamen prius habebat. Remittere enim est non vltra exigere ad penam que alias et ante exigende erant. et absolui huiusmodi debitis est nunc post illa non habere. Sic et ablui ab huius sordibus est illis nunc primo carere. Aliquid enim fieri in spiritualibus et impartibilibus est illud subito esse et nunc fieri aliquid in illis est nunc primo illud esse. quia ergo ablui vel mundari et mundiciam fieri sicut albari est albedinem fieri. erit ex necessitate in mente humana vere mundari et ablui nunc primo mundam vel lotam esse non enim quemadmodum in corporalibus mens humana per partes et continue et ut de sordibus suis. nec per partes ac continue mundatur aut mundiciam recipit: sed tota simul et subito. Si enim aliquid eius prius mundaretur, et aliud sui postea necessario inueniretur aliquid eius et aliud siue pars et pars. Manifestum autem est et declaratum ipsam esse impartibilem partitione continuitatis. In corporibus autem et corporalibus et omnimodo in continuis generale est quod si fit non est sed reuera si fit partim est et pars eius non est et propter hoc verum est quia si abluitur pannus nondum lotus est. Si quis dixerit autem quia postquam aliquid nunc fieri in spiritualibus et impartibilibus est. Istud nunc primo esse. quia consequens est quod aliquid nunc destrui in eisdem. erit illud nunc vltimo esse. dicimus quia non est verum. Ex hoc enim accideret virtutes et vicia esse simul in eodem. Quando enim quis iustificatur fit iusticia in ipso et creatur a deo in ipso. Similiter et tunc iniusticia destruitur in eo quare secundum hoc tunc vltimo erit iniusticia in ipso et tunc primo similiter iusticia. Quare simul erunt iusticia et iniusticia in eodem et adhuc modum habet de aliis viciis et virtutibus. Omnes enim virtutes sine quibus non est salus in ipso instanti iustificationis fiunt in ipso qui iustificatur. ergo primo tunc in illo sunt secundum hoc. Quoniam autem omnia vicia eius in eodem destruuntur in illo. erunt necessario tunc vltimo in ipso. et ita erunt omnia vicia. et omnes virtutes sine quibus non est salus simul in ipso Et ita erit simul deo odibilis et amabilis. simul bonus et malus. Simul damnandus et glorificandus. Error autem iste inde accidit. Quia destruere in huiusmodi est facere non esse et expellere est facere ibi non esse Quapropter destruere peccatum non est facere illud vltimo esse. sed potius facere primo non esse. Similiter et destruere gratiam nunc non est facere eam nunc vltimo esse. Sed magis nunc primo non esse. Non ergo sequitur si fieri nunc est nunc primo esse quod destrui nunc sit nunc vltimo esse. Sed magis nunc primo non esse et de-

structione enim non debet sequi esse neqȝ cum ultimatione. videlicet cum primo esse sed magis non esse. Iuxta hunc modum attende quod pugnare dicitur gratia contra peccatum quando iam ipsum peccatum mortuum est. non est gratia de qua hic loquimur vivente peccato in aliquo peccatore dico mortali Intelligimus ergo pugnare istud. ipsum intendere ad non esse ipsius peccati. sive ad maiorem elongationem ipsius ab esse. sive ad destructionem aut attenuationem eorum. quibus adiuvari potest peccatum ad hoc ut sit velut facilius fit. Ille enim qui luxurie motus in se extinguit contra luxuriam dimicat et in virtute castitatis aut alia. Et ille qui nihil huiusmodi motuum patitur satagit autem et cavet ut nec etiam cogitet de his que ad luxuriam pertinent. Sicut Job. xxxi. Pepigi fedus cum oculis meis ut ne cogitarem quid de virgine oratione autem pugnant interdum sancti et alijs sacris exercicijs contra peccata que non sunt nec fuerunt nec erunt. His enim armis que nominavimus compellunt ea et prohibent ea a finibus suis hoc est propellere sive repellere illa prohibere scilicet ne sint. Alij hostes vinci et vivere simul possunt nisi occidantur. Idem dicitur et de virtutibus. Si enim vivant vicia eo ipso quod vivunt et vincunt. Similiter et virtutes vivere ergo utrisqȝ vincere est. Manifestum etiam est ex his quia si gratia habet primum sui esse vicium vel peccatum non habet ultimum sui esse et peccatum mortale seu vicium habeat ultimum in uno homine scilicet et eodem necesse est ut primum istud et ultimum sint idem instans aut diversa. Si idem nominemus ergo illud a. cum ergo a. secundum hoc est primum instans existentia ipsius gratie. id est in quo primo est ipsa gratia in homine isto et est ultimum existentie ipsius mortalis peccati in homine eodem. quare gratia et peccatum mortale sunt in a. in homine isto. Sed alterum primo et alterum ultimo et ita contraria erunt simul in eodem et erit simul iste bonus et malus. Si fuerint diversa primum gratie et ultimum peccati. nominemus ergo illa a et b. quia ergo iam ostensum est demonstratione in naturalibus quod inter quelibet duo instantia est totum tempus continuum. Necesse est illo tempore intermedio quod est inter a et b istum nec esse malum nec esse bonum cum enim in a sit ultimo malus. manifestum est quia post a continue est non est malus. Similiter et cum in b sit primo bonus continue ante b non est bonus. et ita est homo adultus capax discretionis et boni et mali toto tempore quod est inter a. et b. nec bonus nec malus. nec damnandus nec glorificandus quod similiter est inconveniens manifestum. et nec divine bonitati congruens aut sapientie. Quis enim expectaret postquam vas cordis istius evacuasset atqȝ mundasset a fecibus vitiorum atqȝ peccatorum ut non statim illud gratia sanctitatis repleretur. Manifestum ergo est quia si gratia habet primum existentie sive peccatum non habet ultimum et econverso.

Postqȝ autem declaramus rationem contritionis et posuimus nominationes multas ipsius et comparationes quibus elucescunt utilitas et fructus ipsius dicemus consequenter essentiam eius dictione essenciali et propria. Dicimus ergo quia contritio est motus virtutis confringentis veterem hominem ac funditus et radicitus mortificantis et dicemus quod iste motus potest esse cuiuslibet ex virtutibus affectivis sive motivis. Potest siquidem iste motus timor esse sive timoris. Iuxta quod legitur Ecclesiastici. i. Timor domini expellit peccatum. Si enim adeo fortis fuerit ipse timor ut ipsum timentem fugere faciat ad penitencialis sacramenti refugium et intra illud recipi. Manifestum est huiusmodi timore mortificari esse radicitus veterem hominem et affixum iam patibulo penitentiali. Non enim intrat penitencialis sacramenti refugium nisi qui preconi spirituali id est confessori se tradidit crucifigendum hoc est cruci penitencie affigendum. Idem dicimus et de motu pudoris si adeo fortis fuerit ut erubescentem de peccatis suis abscondi faciat operimento confessionis atqȝ latibulo. Similiter et de motu doloris si tantus fuerit ut ipsum inducat ad percipiendum sacramenti penitencialis medicamentum. Sic et de motu ire. Si adeo enim succenderit sit iuxta consilium ecclesie vindicare aggrediatur in semetipso dei contumeliam et proprias iniurias quas ipsemet sibi peccando erogavit. Iuxta hunc modum dictum est. Irascimini impavide et nolite peccare. Si ex eo motu indignationis cum eousqȝ ad penitentiam erexerit ut sordes peccatorum tanqȝ nobilitate sua indignissimas et iugum diabolice servitutis vehementi excussione abiciat. Aurilium quod

et ad dignitatem suam redeat p sacramē
ti penitencale grat. Iuxta qd legit ysa. liiij
Indignatio mea ipsa auxiliata est mihi.
Et iuxta q poeta. Si natura negat facit
indignatio versum. Sic et de motu abbo
minationis si nauseam vl vomitum pure
integreq confessionis induxerit. Laterna
enim et non venter humanus iudicanda
est consciencia que abbominabilissimam
peccatorum feculentiaz potius retinere ac
custodire q̄ vomitu ɔfessionis eucere eli
git. Sic et de vomitu horroris si adeo for
tis fuerit vt a peccatis tanq̄ a mortiferis et
venenatis tanq̄ ab ipsa morte toto cona
tu et viribus resilire longeq se facere. et
velut serpentes atq bufones a se prouce
re atq ppellere. et tanq̄ paruulus ad ma
trem ecclesiam et patrem confessorem et in
sinum eorum se recipere faciet penitētem.
Sic et de motu odij si adeo in eo increue
rit vt ex animo bellu vicijs et peccatis in
dicat et arma penitencie ipm sumere faci
at. Sic et de motu execrationis. si tant⁹ in
eo fuerit vt vicia et peccata tanq̄ sacrilegia
et pphanationes diuino cultui et venera
tioni inimica ex corde a se auertat et per
sanctificationē penitencialem in minimis
omnino ab eis fieri querat. Sic et de mo
tu detestationis vt vicia et peccata tanq̄
maledicta et maledictiōis causas tota im
paciencia cordis declinare atq ab eis il
lam auertere et per benedictionem sacer
dotalē ea a se exterminari querat. Hij er
go decem motus quos nominauim⁹ di
recte sunt ad destruendū et mortificendū
veterem hominem. Et ppter hunc effectū
scilicet ppter mortem et extinctionem ve
teris hominis nominant mortificatio ipi
us et contritio quēadmodum exustio sub
mersio. lapidatio. dissecatio nominantur
occisio propter effectum mortis qui sequi
tur ex eis. Timor ergo nominat ipm timo
rem nominatione essencialī et ppria. con
tritio vero agnominat vt ita loquamur ipz
timorē ex effectu quē diximus. Idē igr sūt ti
mor et ɔtritio subiecto. quēadmodū hō et
albū quēadmodū potatio. iebriatō. Sz ad
dit contritio effectū mortis vt diximus sicut et
inebriatio super potationem addit. Idē ē
de pudore et dolore et alijs que nomina
uimus. Et scito q contritio non sm ppriā
nominationem accipitur hic. Scdm pro
priam enī inuentionem contritio est violen
ta diuisio partium allisione et collisione et
percussione facta. Hic autem contritionē in
telligimus simpliciter destructionem: seu
anullationem veteris hominis hocē mo
tum vel passionem quo efficitur in penitē
te vt vetus homo non sit destruere enim in
spiritualibus et imparabilibus non est ni
si facere non esse.

Iam ergo ex his euidenter appa
ret tibi quando queritur qs mo
tus contritio sit. et in quo trium vi
rium anime humane fiat. quia responde
re debes q quedam contritio est timor: et
quedam pudor. et ita de alijs. Quemad
modū si queratur cuiusmodi actio sit occi
sio. Respondebis q quedam occisio ē la
pidatio quedam exustio queda scilicet dis
secatio quedam transfixio quedam preci
pitatio. Debes etiaz respondere q occisio
non nominat actionem sed potius agno
minat. Et nō oportet vt laboremus in ad
ueniendo probationes ad declarandum
q quemadmodum timor veterem homi
nem mortificat et expellit peccatum sic pu
dor. sic et dolor et quelibet aliarū quas no
minamus passionum. Hoc enim pximū
et pene inditum et impressum est vnicuiq
tuiq intelligentis intellectui. Eiusdem eī
fortitudinis sunt cum fuerint eiusdem intē
sionis et cum alia fuerint in reis peria. Sen
su etiam et experientia manifestuz est hoc
Non enim minus neq pauciores auertū
tur et compescuntur a vicijs et peccatis ti
more q̄ pudore si eque videant ignomini
am et turpitudinem peccatorum vt credūt
iminens eis tormētū nec min⁹ torquent
dolore tormētorꝫ mali in iferno q̄ pudore
patētiū omī oculo turpitudinū. vides etiā
q̄ multi solo pudore a multis illicitis auer
tuntur qui pudorem tormento magno si
possent redimerent. In alijs est econuer
so. audies etiam multos malos dixisse et
etiam dicentes q mallent flagellari in ab
scondito q̄ argui in publico. Et quemad
modum omnium virtutū anime humane.
virium dico premia erunt equalia in ele
ctis et glorificatis. Sic verisimile ē licet nō
dum fide aut sacrorum eloquiorum testi
monio diffinitum seu declaratum in ma
lis et damnatis tormenta trium predicta
rum virium equalia fore. licet enim non om
nia peccata equalia sint tamē in vnoquo
q ope peccatrice vires nominate equē pec
care vel delinquere videntur verbi gratia
Ostendamus hoc in exemplo virtutis cō

cupiscibilis et fit opus peccati fornicatio. Dico ergo vbi equales sunt obligationes equales sunt et transgressiones. Quia ergo eque tenebatur virtus rationabilis dissuadere vt bonus ac fidelis consiliarius opus illud et ponere ante oculos tentati omnia mala atque pericula quibus auerti possit ab opere fornicationis et iterum clamare in aures cordis eius vt bonus ac fidelis speculator. Deinde suadere ei bonum castitatis seu continentie et alligare pro ea studiosissime ne deserereẗ ac diligentissime et contra spurciciam fornicationis ne admittereẗ allegare vt bonus ac fidelis aduocatus. Quia inquam ista tria officia eque exequi tenetur vis rationabilis contra tentationem fornicationis vt vis concupiscibilis sua officia. Similiter vis irascibilis eque tenetur facere quod suum est contra eandem tentationem. Eadem enim lege preceptum est omnibus eadem auctoritate scilicet diuina cui equaliter subdite sunt et equaliter obedire tenentur. Quia ergo equales sunt obligationes eorum in hoc equales sunt transgressiones. Equaliter enim peccant negligendo seu transgrediendo. hoc est quod suum est non faciendo. et contrarium ei quod suum est faciendo. Quacunque enim earum faciente quod suum est non caderet qui tentatur imo vinceret. et attende quod quelibet illarum peccat non tantum in non faciendo quod suum est sed etiam in faciendo contrarium ei quod facere deberet. Vis etiam rationabilis figit oculos siue aspectum cogitationis in ipsam pulchritudinem concubitus mulieris. et in suauitatem spurcicie voluptatis cum deberet se ab eis auertere. et non auertit eos a turpitudine et spurcicia ipsius peccati maliciaque illius atque a malis et periculis que ex ea proueniunt: et que proventura sunt. in quibus defigere debuisset cogitationis aspectum. Sic et vis irascibilis quia arma pudoris et ire atque timoris ceteraque huiusmodi arripere negligit nec solum emolliri fallacissimo blandimento huius voluptatis. Sed etiam vilificari conculcarique se permittit. et hostem atrocissimum intra arcem mentis quam custodire debuerat absque resistentia aut icta turpissime admittit. Hec autem non ad certum diffiniendo. sed magis disputando dicimus vt inquirende veritatis in his studiosis occasionem aliquam demus. Nec refert quantum ad id quod intendimus an tres vires peccare an homo per illas peccare dicatur. Sicut ergo custos qui equa facilitate hostem arcere potest gladio et baculo eque peccat non arcendo illum gladio vel non arcendo baculo et econuerso. Sic et videtur de peccante quod equaliter peccet non tendendo armis seu defensionibus vnius vis seu virtutis vt alterius. Et quemadmodum custos cum equa facilitate possit hostem prohibere. vel latronem a quolibet trium hostiorum et equaliter teneatur illa custodire equaliter peccat admittendo hostem siue non prohibendo per quodcunque illorum et a quocunque illorum. Si per quamcunque trium virium admittatur hostis dyabolus seu peccatum non prohibeatur. siue per propria arma et defensiones. siue per alterius aliarum equaliter videtur peccari. eque enim tenetur vnusquisque prohibere huius hostes per arma vnius virium ab altera vt non admitteret hostem per illam. Quapropter eque peccat non prohibendo a quacunque vt hostem huiusmodi. non prohibendo inquam armis alterius vis. vt admittendo in illam siue per illam cum enim eque teneatur prohibere vt non admittere hostem equaliter ex necessitate peccat non prohibendo aut admittendo nec econuerso. In perscrutanda autem ad certum veritate in his nos immorari nolumus ad alia festinantes. Tu autem recordare quod alibi didicisti qualiter peccata intendeantur et tribus partibus seu comparationibus. Et enim peccatum omne mortale vna comparatione est dei iniuria. alia peccantis ipsius vulnus aut morbus. Tercia in semetipso est motus aut operatio aliqua vel priuatio. et propter hoc secundum quamlibet istarum comparationum recipit magis et minus. dicitur quod maius et minus peccatum. Scire etiam debes quia nulla est ratio quare potius timor introducat charitatem quam pudor ac dolor aut quevis alia ex dispositionibus prenominatis. Si quis querat que sit differentia inter attritionem et contritionem et inter motus preuenientes gratiam gratumfacientem et motus ipsius gratie. Qui enim piis lachrimis et elemosinis et sanctis exercitationibus ieiuniorum disciplinarum orationum et oblationum. gratiam querunt quam nondum acceperunt. nullatenus dubitandum est quin gratiam quandam preuenientem habeant et preparantem eos ad gratiam gratumfacientem. Dico ergo quod attritio ad contritionem sicut sicut vulneratio non letalis ad occisionem et gratia preueniens ac preparans ad gratiam gratumfacientem

sicut calefactio ad arsionem ꝛ sicut illumi
natio que est in vmbra ad irradiationem
hoc est sicut lumen crepusculi ad radium.
ꝛ mot⁹ huius gratie ad motus illius sunt
sicut aratio rigatio et seminatio ad viuifi
cationem seminis ꝛ eorum. Et sicut mol
lificatio cere ad eiusdem sigillationem. et
sic calefactio ac resolutio metalli ad eius
dem in formam ymaginis seu modulum
infusionem. Et sicut tersio et ablutio ꝛ op
positio speculi ad forme in eo apparitio
nem. omnibus enim precedentibus aut
preparatorijs quasi mollificat cor huma
num vt ei se coniungat et imprimat chri
stus dñs qui ē ymago dei inuisibilis. sicut
legitur. j. ad Coll. Et qui ē figura seu chara
cter substãcie dei patris sicut legit in. j. ad
Heb. Et qui ē signaculū seu sigillū ad impri
mendū decoris sui similitudinē cordi huma
no sicut legit in. viij. Cant. pone me inqt
sicut signaculū sup cor tuū. Et iterū. Qua
si excolitur cor humanum et aratur timo
re. teritꝰ dolore. cōpluitur lachrimis. semi
natur verbo dei. cogitando seu meditan
do ante susceptionē gratie gratificantis
In ipsa vero susceptione gratie viuificum se
men sanctū ꝓpositū in eo exoritur. Simi
liter tanq̄ speculū abstergitur detestione
peccatoꝝ. abluitur lachrimis. admonetur
et aptatur edirecto ad susceptionē gratie
gratificantis que nō est nisi susceptio si
militudinis diuine pulchritudinis. Inter
cōtritionē vero perfectā et operationes grē p
uenientis ꝯsumatas non est medium. imo
ipsa grā gratificans terminus est totius
huius ꝑparationis ꝛ finis qui per illaꝫ in
tenditur nec differūt tm̄ fm magis ꝛ min⁹
imo differunt fm speciē forsitan gratia p
ueniens seu ꝑparans scꝫ ꝛ grā gratificans
sine iustificans. quemadmoduꝫ lumē
qd ē in vmbra. et solis radius. aut quēad
modū splendor lune ꝛ fulgor solis forsitā
equiuoce dicitur in his. sicut calor in vege
tabilib⁹ qui est in eis etiam cū frigiditate
actuali et calor actualis atq̄ sensibil' equi
uoce calor dicitur. Alter enī ē insensibilis
et mulcebris et nō ledens vsquequaq̄ id in
quo est. imo adiuuat adeo vt calor vitalis
propter hoc nominetur. Alter vero cū inualu
erit sensibilit' ledit et ꝓpriū subiectum de
struit aut extinguit. Sic charitas mulce
bris ē calor viuificus ꝛ insensibilis adeo
vt pene nulli illū in se senciant. Q' si quis
petierit q̄ differant secundū magis et mi
nūs tm̄ amor dei quo feruet ille q ad grāꝫ
gratificantem se ꝑparat et amor ille dei
quē suscipit ꝑparatus. Qui enim dicebat
Concupiuit anima mea desiderare iustifi
cationes tuas: ꝛ q̄ desiderat desiderare de
um. vtiq̄ habet vel habebat vnū deside
rium p quod querebat aliud desiderium
qd nō dū habebat. Similiter ꝛ qui querit
amare deum vtiq̄ iam amat deū sed nō
dum eo amore quē querit. Cum eniꝫ que
rat amare deuꝫ vtiq̄ desiderat amare de
um. Qui autem desiderat et amat. amat
ergo amare deum et non amat illud nisi
ꝓpter deū. Multo ergo fortius amat de
um quia ꝓpter quod vnūquodq̄ aliqd
illud magis. amor ergo quo iste amat de
um et amor quem querit et quo nondum
amat deum sicut vnius et eiusdem videli
cet dei. ꝛ fm idem et ꝓpter ideꝫ. sunt ergo
vnius et eiusdē speciei ꝛ ita non differunt
nisi fm magis et minus. In apprehensio
nibus enim et affectionibus generaliter
verum videtur. q̄ cum fuerint quecunq̄
due vnius et eiusdem numero et fm ideꝫ
sunt specie eedem. sicut sciencie que fuerīt
vnius et eiusdem numero et fm idem seu
ꝓpter idem erunt eedeꝫ speciei. Sciencia
enim quia et sciencia ꝓpter quid nō sunt
vnius et eiusdem fm idem et ꝓpter idem
imo propter diuersa seu per diuersa. amo
re auteꝫ ꝑparatorio amatur deus fm qd
deus et propter id quod deus. quēadmo
dum amore qui charitas dicitur. Quare
erunt eiusdem speciei amor ꝑparatorius
ꝛ amor qui charitas dicitur veruꝫ de his
vsq̄ ad certum perscrutari non est propo
siti p̄sentis.

D Iligenter autem attende q̄ peni
tenciam supra nominauim⁹ refu
gium et confessionem operimen
tum atq̄ latibulum et ita de vnaquaq̄ ali
arum nominationū. Inde enim nomina
uimus eam refugiuꝫ quia in ea tuti sum⁹
ab ira et gladio diuine animaduersionis
ꝓpter hoc nominauim⁹ confessionē ope
rimentum quia ipsa reuelatio pie ac deuo
te confessionis velamen quodāmodo est
et operimentum quo peccata nostra quo
dammō teguntur et absconduntur ab ocu
lis dei ne ea videat ad vindictam. Et ad
hunc modum considera diligenter de ce
teris. Si quis autem querat quo mo
tore mot⁹ isti fiat in corde penitēt' et se ad
gratiā ꝑparātis. Dicam⁹ q̄ spūalē motore

imo tota trinitate mouēte. Ipse enim ē cuius misericordia puenit pparando iustificandos & subsequitur iustificādo pparatos. Si quis aūt querat cur potius vna hora quā alia. Rñdeo. Quia ipse solus hoc nouit qui quēadmodū miseretur cui⁹ vult et clemens ē in quez placuerit. Sicut legitur Exodi. xxxiij. Et quēadmodū vbi vult spirat. Sicut legitur Johannis. iij. Sic quādo vult et quō vult. Interduz tñ occasionem tangēdi corda nrā respiciendi ac visitandi nos. quodā mō sumit ex aliquibus operibus liberi arbitrij. sola naturali bonitate bonis. sicut pi⁹ in pauperes sola pietate naturali respicit et visitat supaddēs dona gratuita. Sic et alijs bonis naturalibus bene vtentes sup addictiōe gratuitoꝝ illustrat. Sicut legitur Mathei. xxv. et Luce. xiij. in pabolis talentoꝝ & vinearū. Interdū aūt suffragijs ecclesie et orationibus sanctoꝝ multi visitantur. Interdum sola habūdantia diuine pietatis. Interduz occasionaliter ipa magnitudine et horribilitate peccatoꝝ. Plerumqꝫ enim qui minora non sentiūt nec eis terrentur in monstrifica scelera et ignominiosas abhominationes plabi pmittuntur. Quoꝝ magnitudine et horribilitate exterriti nō solum illa sed etiam minora que nec videbāt nec sentiebant studiosissime corrigūt et emendant. Quēadmodū modicas labes in peplo suo mulier interdū lauare negligens aliqua magna sorde supiniecta non solū illam sed etiā minores quas prius negligebat studiose diluit & abstergit. sic pro modica scissura vestis nō statim reficitur sed postqꝫ increuerit. eius repatio festinatur. Sic propter dolorē capitis nō statim medicus adit. Sꝫ iuxta illō multiplicate sunt infirmitates eoꝝ postea accelerauerūt ad medicū subaudi & medicinam. Si vero queratur qualiter ab inuicem differant mot⁹ gratie. et motus liberi arbitrij. Rñdeo. qꝛ fm duas intentiōes dicitur motus liberi arbitrij. fm pmā pure & solius liberi arbitrij & hmōi motū vocamus naturalē & quē scilicet nulla grā opatur sicut est ambulare. agros colere. comedere et bibere. cū relata nō fuerint ad dei honorificentiā vel gloriam nec ad salutē fm alterā vero intentionē dicitur motus liberi arbitrij velut in modico ipius et qsi p parte cū sit grē imperātis et illū emanātis. liberi vero arbitrij vt sequētis sustinētis illū atꝫ portātis. Et iterꝫ gratie vt dominātis illius et ministrantis et iterꝫ gratie vt fontis liberi vero arbitrij vt alueri atqꝫ riualis. Grā enī vt rex ē seu imperator in mēte humana & vt fons scaturiens ac redundās in terra liberi arbitrij. seu cordis humani emanans velut riuos varios. ac rectas et lucidas cogitationes. sanctas affectiones quib⁹ mēbra corporis tanqꝫ machine variorū organorum et instrumentorū tanqꝫ ductib⁹ aquarum mouentur exterius ad opera rectitudinis & verba. Quod aūt queritur de dolore contritionis & alijs motib⁹ quos nominauimus. quia in paucis penitēntibus videntur esse fortes validiqꝫ & potētes ad cōterendum veterem hominem. In multis vero adeo debiles et pene insensibiles videantur. videntur etiam peruersi & ridiculosi. tantus enim dolor est de amissione modice rei tēporalis adeoqꝫ sensibilis & pene incōsolabilis de amissione vero dei et eterne hereditatis pterqꝫ in paucissimis rarisqꝫ penitentib⁹ pene insensibilis ē dolor. Amplius. p amissione patris carnalis aut fratris quis nō videat dolores inconsolabiles et eiulat⁹ & planct⁹ intollerabiles hominū. p amissione patris spiritualis dei et fratris spiritualis. videlicet ipius qꝫ leuis sit dolor, qꝫ rare lachrime. qꝫ facile arescentes. Proch dolor absqꝫ vllo pene sensu cōpassionis. et in alijs iugiter conspicimus et in nobis incessanter sentimus.

Amplius. si incompabiliter plus dolendum atꝫ lugendū ē p damno atqꝫ amissione hmōi spūaliuz q̄ nominauimus qꝫ p damno et amissione quorūcunqꝫ temporaliū maior autez pars penitenciū imo pene omnes econtrario facere videntur. Maior autez pars penitentiū incompabiliter longe esse videtur a condigno & congruo dolore penitudinis & ppter hoc a remissione peccatorū atꝫ a virtute et effectu sacramēti penitencialis. & ppter hoc p remissione et absolutiōe ac benedictione sacerdotali reportare illusionē. Ampli⁹ si plus dolendū ē isti de amissione capitis corporalis & de morte spūali qꝫ de morte corporali et nō ita dolet. Non dolet ergo quantū dolendū ē ei. Presertim cum scriptum sit in. vj. Hiere. Luctū vnigeniti fac tibi amaruz. Et Johelis. j. Plange quasi virgo & accincta sacco super virum pubertatis tue. Quasi ergo amissi vnigeniti luctus & quasi amissi sponsi pubertatis plan

ctus debent eē luctus ⁊ planctus penitēt.
⁊ quasi eni⁹ quaʒ debēt esse fluxus lacri-
maꝝ penitētib⁹ sic legit̃ in psal. Exit⁹ aq̃
rum deduxerūt oculi mei quia non custo
dierunt legem tuā. Et iob. iij. quasi inun-
dantis aque sic rugitus meus. Iuxta hūc
modū est disputare de timore pudore ⁊
alijs noiatī. Iā aūt dixi⁹ in p̄cedentibus q̃
sufficit vt dolor vulneꝝ pctōꝝ tātus sit q̃
faciet egrū. q̃rere penitētialis sacramen-
ti medicinā tradereq̄ se regendū ac me-
dicandū spūali medico videlicʒ cōfes-
sori. Diximus et q̄ plerūq̄ q̄ min⁹ hʒ at
trito ⁊ q̄ min⁹ habent motus eiusdē de
mortificatione veteris hoīs suplet ⁊ sup-
addit virtus ⁊ efficatia sacramēti pnīalis
Hic aūt ē addim⁹ q̄ erāt homines in piti
⁊ debilis intellectus in hoc. q̄ nec ea que
coram oculis hʒ videre p̄ualent. Nō eñ
q̄ magis sentitur ignis maior ē. nec q̄ ma
ior est ymo magꝭ sentitur ex necessitate. et
hoc est quia minuit̃ sensus ignis aperte
ignis quandoq̄ ⁊ q̄ndoq̄ aperte sensus
Aperte ignis interdū minoratione ignis
incendij remotiōe. Interduʒ interposito
p̄hibente ⁊ impediente calorē ipsius. quo
vnus aut minor proueniat ad sentienteʒ
Aperte vero sensus ē impedimentū senti
endi cū instrumentū sensus min⁹ possibi
le fuerit a calore ⁊ hoc ē duob⁹ mōis. vcʒ
duricia sua aut spissitudine qb⁹ resistit ca-
lori vel stupiditate sua q̄lis accidit ex fri-
gore nimio. Passi enim frigus nimiuʒ in
manibus aut pedibus Man⁹ aut pedes
in medias flamas immittūt nec statim sē-
tiunt ⁊ hoc est modus quo aie nostre se
hñt in ista corruptiōe in qua sum⁹ ad ignē
spūalem qui caritas dñi. In ipo eñ ma-
nentes illuʒ plerūq̄ eñ sentiūt. Interdū
aūt ad modicū illū sentiunt Unde vix est
qui dicere audeat se sentire charitatē vel
se esse aut manere in illa. Iuxta hunc mo
dum dicendū est de dolore non eñ ideo
minor in q̄busdā quia minus sentit̃ Quē
admodū neq̄ amor quidā enim sunt du
ri ⁊ vt ita dicā spissi cordis vi magno vul
nere doloris percussi ad modicū illō sen-
tiunt sicut ⁊ de timore verū esse apparuit
in abrahā Gen. xxij. Ubi dixit dominus
Nunc cognoui id ē cognoscere te feci. nō
sentiebat horibaʒ vel sentiebat in se tantū
donū timoris dei quantū expimēto obe-
diens se habere cognouit. Et attende q̄
sicut amor ei donū est seu virtus vna in-
tentione. Alia hō motus ex illo dono p̄-
ueniens. ita ⁊ dolor. Et sicut gaudiū vn⁹
est de fructibus spūssancti. Sicut legitur
in. v. ad galla. ita ⁊ dolor. Unde ⁊ donuʒ
luct⁹ nominat̃ vsitate. et fons lachrima-
ruʒ in. viij. Iere. Quis dabit capiti meo
a quā ⁊ oculis meis fontē lachrimaꝝ. Si
aūt queritur incompabiliter min⁹ dolet
q̄ꝫ dolenduʒ sit distinguere debes q̄ do-
lendum sic dicitur. s̄m debitū vna intenti
one. Alio modo s̄m dignitatē. Si s̄m de-
bitum interrogat falsū est q̄ dicit̃ incom
pabiliter minus dolet q̄ꝫ dolendum sit ei
Is eñ est sensus q̄ꝫ dolendū sit ei ex de-
bito. Non eñ tenet̃ dolore quis neq̄ ex
debito plus ei dolendum est q̄ꝫ requirat
mortificatio peccatoꝝ siue ꝯueniens p̄pa
ratio ad mortificationē Distinguendum
etiam est de dolore actu ⁊ habitu. Inter
dum eñ qui plus dolet actu min⁹ dolet
habitu ⁊ ecōuerso. Si vero secundū di-
gnitatē intelligat dolendū. veruʒ ē q̄d di-
citur. quia min⁹ dolet vnusq̄sq̄ peccator
de peccatꝭ suis mortalibus incōpabiliter
q̄ꝫ dignum sit euʒ dolore. Nec v̄tus hu-
mana sufficeret prare dolorem. fundere
lachrimas in ista mortalitate quibus di-
gna sunt eius peccata mortalia. Quēad-
moduʒ ergo cū deus in infinitū sit dign⁹
diligi et etiam dignus vt diligat̃ in infi-
nitum. Hoc est dilectione in infinita nul-
lus tñ peccat eo q̄ non diligit eū in infini
tū. sic licet longe maiori dolore ⁊ luctu di-
gna sint peccata mortalia q̄ꝫ doleantur ⁊
lugeantur etiā a digne penitentibus non
tamē peccant q̄ ea dolent ⁊ lugent quan-
tum debent atʒ tenent̃ quantūcūq̄ suffi-
cit ad oblitiōē eoꝝ ⁊ quantūcūq̄ deo sa
tis ē. Huius rei aliud exemplū est vir emi
nentis bonitatꝭ quē si honorares cousq̄
vt dignus ē totum. quicq̄d haberes expē
deres ⁊ adhuc dignitatē eius honore nō
equares. Nunq̄d p̄pter hoc quis totum
istud non facis peccas in eū min⁹ hono-
rando eum q̄ꝫ debeas absit imo dico pla
ne q̄ absoluis te si honoras quantum
debes ⁊ quantū teneris. Alioqn nulli ma
gno viro paucula pocula vini p̄sentāda
essent sed magna pocula balsami. ⁊ vasa
aurea facultates hoīm excellentis perq̄-
renda essent Ne dubites aūt multū dole
re habitu et si non actu seu sensu doloris
hominē illum qui quecūq̄ contra deum
amauerat vel habuerat p̄pter ipm relīq̄

quis atq; deponit.et omnia contraria ad
consiliū ecclesie ⁊ mandatum aggreditur
⁊ suscipit facienda pariter ac tolleranda.
nec incredibile est omnipotentissimū ac mi
sericordissimū deum quos voluerit siue
ferro ⁊ igne.siue tormento ⁊ dolore sana-
ri posse.aut minori tormento aut dolore
maiori.q; prout fuerit beneplacitū miseri
cordie sue.Petrū enim lacrimis ⁊ amari-
tudine penitudinis saluauit Sicut legit
Mathei.xxvij.Paulū vero ꝓstratione
⁊ excecatiōe.sicut legit Act.viij.Verisi-
mile enī est aliquem tanto amore dei illu
strati posse tantaq; spe letificari vt gaudi
um sit ei deserere oīa peccata sua ⁊ face
re quicquid ei faciendū ab ecclesia consu
litur tantaq; ꝓfundi hilaritate spei vt nul
lus sit ei timor de preteritis malis quare ⁊
tanto gaudio vt nullus sit ei dolor de eis
dem. Amplius manifestū est q abs;
motu pudoris potest eē cōtritio.si potest
esse cur non ⁊ abs; motu doloris. Eque
enī abhominanda est spurcicia peccato-
rum vt timenda penalitas ipoꝝ.vt eru-
bescenda turpitudo.vt indignanda vili-
tas.vt horrenda venenositas seu mortife
ritas ⁊ ecōuerso.Qr ergo motiua siue prin
cipia motuū istoꝝ eq̄lia sunt ⁊ eque mo-
ta sunt ⁊ eque dignū ⁊ iustū est istis mo-
tibus perseq impugnare arcere ⁊ cōtere-
re veterem hoīem.equaliter in attritione
⁊ ꝯtritione veteris hoīs requirunt.Qua
re si vnus eoꝝ ex nccītate requiritur ⁊ oēs
⁊ si nec vnus nullus. Motiua vocamus
penalitatē peccatoꝝ spurciciā turpitudinē
damnositatē Mortiferitatē ⁊ vilitatē ⁊ ce
tera hmōi que oīa videntur equalia ⁊ ꝓ
pter hoc tormenta i inferno illis r̄ndentia
videtur eq̄liber peccatis reddenda fore eq̄
lia verbi gr̄a.Ut quātus erit dolor ex vul
neribus peccatoꝝ in inferno.tantus ē fe-
tor ex spurcicia ipoꝝ.tantus pudor ex tur-
pitudine ipoꝝ.tanta cōtumelia ⁊ exhono
ratio ex vilitate ipsorum.

I

Euertamur ad id in q̄ eramus et
dicam⁹ q si oēs isti motus req-
runt in attritione vel contritione
veteris hoīs accidet ꝯtritionē ⁊ iustifica-
tionē peccatoris nō posse fieri in instanti
vel subito vel vno ⁊ eodē instāti moueri
aīam humanā oībus motib⁹ istis ⁊ aliis
etiā quos n̄ noīauim⁹ hic adhuc.necesse
est enī vt moueat q attritur vel contritur
de peccatis motu fidei seu alia apphensio

ne.Et iterū motu spei Non enī veniret ad
sacrm̄ penitētiale nisi speraret ꝺ venia opti
nēda ⁊ gratia amissa recuperanda. Necel-
se etiā est vt moueat motu dilectiōis ali-
cuius siue sit illa charitas siue non. Non
enī quereret per penitētiale sacramētū ve
niam ⁊ gratiā nisi diligeret ⁊ desideraret
illas alterū aūt istoꝝ ex necessitate dubiū
est vtrū per vnum istoꝝ motuū decē sc;
quos sepe nominauim⁹ fieri possit cōtri
tio ⁊ mortificatio veteris hoīs.aut si p
vnū fieri nō potest.necesse ē eam nō pos
se fieri in instanti omnino.aut ex necessita
te mouebitur aīa hūana multis motibus
vno ⁊ eodē instanti ⁊ hic in via id ē in sta
tu vite istius.Manifestū aūt est q qui vi
det mulierē ⁊ ꝯcupiscit eā simul mouetur
motu visionis ⁊ motu desiderij in eādē
Pōt aūt fieri vt dum intuet eā ⁊ cōcupi-
scit tūc erubescat intueri eā ꝓpter spectan
tes ⁊ timeat etiā intueri eā ꝓpter maritū
presentem.Ecce iste tres motus vic; desi-
derij erubescie ⁊ timoris videtur simul eē
in aīa istius q si forte castus fuerit moue-
bit ꝯtrario motu illi desiderio. Qui enī
ꝯcupiscit ⁊ rep̄mit ꝯcupiscētiā simul vide
tur habere duos motus vic; motū ipī; cō
cupiscētie ⁊ motū rep̄ssiuū illius. Sic enī
q̄ mouet motu rp̄ssiuo nō mouet motu
ꝯcupiscētie.Qualr ergo rep̄mitur cū non
sit.Si nec simul sunt ꝯtrarij motus in eo
dē;.Motus enī illi indubitāter ꝯtrarij sūt
sc; ꝯcupie ⁊ castitatis alt̄ illoꝝ pungnat ꝯ
alterū.Qō nolo inqt apl's in.vij.Ad ro.
Hoc ago id ē cōcupisco inimus sc; ipam
ꝯcupiscētia; rep̄mens id ē est in egrotāte
q vehemēter sitit poculū sibi nociuū ⁊ ta
men sibi nō acqeiscat sitī sed magis rep̄mit
Quapropt̄ videtur simul moueri ꝯtrarijs
motib⁹.Jā aūt hoc determinauim⁹ in p̄ce
dentib⁹ rep̄mere enī motū non est nisi vel
facere vt nō sit vel facere vt debilior sit q̄
est.nō cogimur ergo dicere.Si mot⁹ iste
rep̄mitur ergo ē.sed seqtur vel vt non sit
vel vt debilior sit q̄ erit si tamē erit.Et in
telligim⁹ debilior ꝯparatione fortitudi-
nis quā haberet si motus rep̄ssiuus non
eēt.Procederet enī vt cresceret vsq; in cō-
sensum. Intelligim⁹ etiā debeliorē; licet
interdū; post motū repressiuū surgat for
tior ⁊ inualescat multū.Quia licet ei forti
tudo multa accrescat post motū repressio
nis maior accresceret nisi illū motus rep̄s
siuus ꝯpesceret.Et possibile est q anima

humana moueatur motib⁹ multis vno
τ eodem instanti vbi alter ex altero est si-
cut motu apphensionis τ motus qui ē ex
ipsa apphensione. Quēadmodū impro-
posito exemplo apparet. Visu eñ multe
ris τ motu ꝯcupiscētie simul mouet̄ intu
ens illam. Eodē modo si alter motus ad
iuuet alterum. quēadmodū si aliquis in
tucatur doctorē vt intentius audiat simul
mouetur visu τ auditu τ insuper intelle-
ctu. τ cogitatiōe quod audit ab ipso. vbi
autē motus se inuicem nō adiuuant. vel
vbi alter ex altero non est. simile est aīam
humanā moueri non posse in statu hui⁹
vie: hmōi diuersis motibus simul. Quid
vero de hoc veritas habeat in patria nō
Ost hec debes hic diffinim⁹.
p scire ꝙ ipsa ꝯtritio seu iustificatio
viciorꝫ quā resurrectiō eſ a morte
spūali τ terminatiōꝫ egritudinis spūalis
supra nominum⁹. Suscitatiōe pueri quez
suscitauit heliseus. iiij. Re. iiij. Et sanatio
ne pueri quē saluator in euāgelio. Joha.
iiij. sanasse legitur figuratur. Motus ꝯo
ꝑparatorꝫ scꝫ attritionis τ grane ꝑparan
tis. vij. oscitationib⁹ pueri helisi τ. vij. ho
ra de quib⁹ in. iiij. Johānis legitur. Q:
hora septima reliqt eū febris cōgruenter
intelligunt̄. Septē enim vniuersitas gra
tie preuenient̄ ac ꝑparantis recte intelli-
gitur. tū ꝓpter septenariū qui ē numer⁹
vniuersitatis. tū ꝓpter septiformē spiritus
tū ꝓpt vniuersitatē viciorꝫ ac peccatorꝫ q̄
vniuersa ad septē pncipalia reducunt̄. tū
ꝓpter septē opatiōes spūsancti quas in
cordib⁹ penitētū ꝑparās ea atꝫ purificās
pluris τ frequētius opat̄. in ea scꝫ in ꝯtu
te apphensiua siue rōnali. Prima ē recor
datio seu irrogatio bonorꝫ a deo auctore
τ largitore receptorū τ malorꝫ eidē reddi
torꝫ. Secda ē recogitatio bonorꝫ ꝓmissorꝫ
ac ꝑparatorꝫ dñs diligētib⁹ atꝫ ꝗrentibus
τ malorꝫ minatorꝫ ac ꝑparatorꝫ ꝯtumaci
bus ad deū redire nolētib⁹. Tertia ꝯo
ē ipsa recogitatio vie. inqsitio atꝫ preuisio
ipsius vie. scꝫ qua ab hijs malis effugiat τ
ad deū redeat τ bona ei⁹ recupet. hijs tri
bus recogitatiōib⁹ quasi tribus oscitatio
nib⁹ velut os cordis apperit spūaliter su-
spiritū spūsanctū attrahat. Quattuor
vero sequentes oscitationes sunt timor τ
dolor ira τ pudor. τ iste septē oscitatiōes
sunt sicut septē hore. In qua septima fe-
bris spiritualis penitentē relinquit Quat

tuor vero vltimarū quelibet potest esse vl
tima τ a qualibet illarum potest incipere
spūssanctus sanatione virtutū motiuarū
In quibusdā enim incipit ab ira sancta
in quibusdā a timore In quibusdā pudo
re in quibusdā a dolore. Totum aūt ordi
natum est quicquid beneplacitū spūsan
cti ē. Et attēde ꝙ in operatiōib⁹ spūsan-
cti non humanū artificium neqꝫ ordo ar-
tificialis queritur sicut euidēter vides in
dictaminib⁹ ipsius vbi nec ordo nature
inueniri potest Quemadmodū nec in vi
sionibus spiritus enim ꝓphetarū nunc
huc nūc illuc ferebat̄. Et ꝓpter hoc Can.
ij. dicitur sponsus saliens in mōtibus trā
siliens colles. Sic τ in orationibus expe-
rieri spūsanctū incipientē tangere cor orā-
tis interdū a gratiarꝫ actione. Interdum
a suipius accusatione quādoqꝫ a dolore
qñqꝫ a timore. τ pluriqꝫ alit̄ e conuerso τ
pluriqꝫ aliter. Quemadmodū cythurista
non ab vnu corda incipit oēm cantilenaꝫ
nec ab vnius corde eodem gradu. Sed
diuersis ordinibus et gradibus tangens
cordas varias format ex eisdem vocibus
cantilenas sic spūsanct⁹ cor qđ formauit
ex cauatione hūilitatis in cythuram τ ner
uis virtutum aptauit ad spirituales reso
nantias varijs ordinibus tāgens hmōi
neruos varias modulationes attritionē
τ orationē conficit et cōponit ex earundē
virtutū atꝫ donorū sonis hoc est motib⁹
τ operationibus internis

Ostqꝫ autem manifestū est ꝯtriti-
p onē mortificationē esse veteri ho
minis τ extinctiōꝫ vite culpabilis
ac peccatricis. Manifestū est ipsum iustifi
cationē seu sanctificationē resurrectionē
esse noui hois in vitam gratie siue in iusti
ficationē ipsius τ noue. hoc est laudabi-
lis τ spūalis vite inspiratiōnē seu infusio
nē. Et ꝓpter hoc eas ad inuicē se habere
sic corruptiōꝫ τ generatiōnē τ sicut egres-
sum de vno loco τ egressum in aliū. Qui
eñ ꝯteritur seu iustificatur sic exit de ꝓfun
do viciorū τ peccatorꝫ sicut de cloaca ster
corꝫ τ immūdicie. Sicut de lacu miserie τ
luto fecis. sicut de sepulcro spurcicie ple-
nissimo τ vmib⁹ scatente sicut de carcere
horrido τ vinclis durissimis. sicut ō limo
ꝓfundi vbi non est substātia. sicut de ore
leonis. Sicut ionas de ventre ceti. Jone
ij. Sicut de altitudine ventris inferi. Ecc.
vltimo. Sicut de inferno inferiori. Quē-

admodū legitur in psal. Sigdē infirmis supio: pena ē. Inferio: vo infirmis culpa Et iterū Egredif pctō: τ deo edacēte τ extrabēte. Sicut damula de manu dyaboli. Intellige ex vq. puer. Et sicut auis d̄ laq̄o τ piscis de hamo ex .ix. Ecc. Ingredif aūt sicut apotheca spūssancti ex cella oīm aromatū spūalium Et sicut o:tū voluptatam spūaliū τ paradisū sanctaꝝ deliciaꝝ Et sicut vitā aut regionē vino:ū sicut in altitudinē τ locū spaciosuꝫ q̄si equus in deserto τ non inpingēs. τ quasi aīal in cāpo lasciuiēs. ex vi. ysa. τ iō ꝯgruenter seq̄tur spūs dn̄i ducto: ei⁹ fuit. Sicut vineā sine impedimēto τ campū germinātē ex ꝓfundo nimio. Ex vltīo Sap̄. sicut in manus clemētissimi patris τ sicut in gremiū tota aggratulanō e bn̄dictē matris. Et sicut litus trāquillitatis τ securitatis. Et sicut in domū refugii. Sicut in celū inferius qδ ē stat⁹ purissim⁹ grane. Celū enim supnis status ē glo:ie. Et sicut in libertatē securi discursus atꝫ natat⁹ generaliter aūt egreditur de pditione in salutē τ saluatur ex o:e angusto τ lacu nō habente fundamētum sabter se. Sicut legif Job. xxvi. Et sicut p̄da de dētib⁹ iniq cōtritis molis siue molarib⁹ ipi⁹ Queādmodū dauid. xvij p̄mi Re. Quia veniebat leo vel vrsus et tollebat arietē de medio gregis τ ꝑseque bat eos. eruebāq; p:edaꝫ de o:e eoꝝ τ illi ꝯsurgebant aduersū me τ app̄hendebaꝫ menti eoꝝ τ suffocaba. interficiebāq; eos sic verus ac spūalis dauid xp̄us dominus contritis dētibus dyaboli id ē aculeis tentationū qbus solū aīas peccantiū deuo:at velut arietē aut ouem eripit q̄s iastificat. Mirabile aūt ē valde q̄ dī Amos. iij Quō si eruat pasto: d̄ o:e leonis duo crura aut extremū auricule. Sic eruent filij israel Q̄r q̄uis iuxta lr̄am intelligebatur de paucitate τ reliqis eoꝝ de filijs israel q non erāt dandi in captiuitatē τ gladiū inimicoꝝ deo eruente siue liberāte m̄ spiritualiter velut vsq; ad extremū auricule a dyabolo deuo:ati intelligunf in qbus oīa bona gratie dētib⁹ dyabolicꝭ id ē tentationibus τ peccatꝭ ꝯsumpta sunt hoc solo excepto q̄ aliqd licet ad modicū d̄ dei vbis τ sacris exho:tationib⁹ libenter audiūt. Qui auditus siue audiēdi volūtas per extremā auricule designaf. Sic τ nullus vsq; ad duo crura deuo:asse intelligitur dyabolus vicꝫ in qbus om̄ia alia bona gratie p̄ter quam solā castitatē co:po:is que in duob⁹ cruribus intelligif vel p̄ter quā spem τ timo:ē quibus velut cruribus non nulli peccato:es adhuc sustentantur qui quāuis assidue peccent nō tamen absq; timo:e dei sunt peccantes sub deo vt dicitur vsitate. nec absq; spe sunt. dum se de multitudine misico:die sperāt visitādos aliquādo ac de peccatoꝝ captiuitate ac vinculis eripiēdos τ eruendos.

p Tanū de ipsa contritiō e sit ubi bo:ū copia exho:tatiōis habūdātio:. considera diligēter fo:mā future resurrectiōis co:poꝝ τ verba que de hac legantur. Ezech. xxxvij. Quia indubitanter illa resurrectio vicꝫ co:po:alis quedam similitudo resurrectiōis de qua loq̄mar spiritualis. Sicut exp̄sse testatur veritas. Johan. vij. Quia venit ho:a τ nūc est quando mo:tui audient vocē filij dei Sicut eīn tunc ꝯcurret puluis a quattuo: ventis incineratoꝝ co:poꝝ iussu τ virtute dei omnipotētis ad refo:mationē ipso:um. Sic τ nūc ad interio:ē auditū vocis filij dei hoc ē sacre exho:tatiōis concurrit velut puluis dispsarū cogitationū τ deo cōpingēte colligitur τ cōglutinaf in vnū vt efficiatur vnū co: nouū vnitis cogitationibus ad vnū inqrendū τ inuestigādū τ vnitis affectionib⁹ ad vnū adherendūꝫ q̄ vnū deus est. Exeunt ergo velut de tumulis ipsa co:da de rebus male amatis omne eīn amatū mo:tuū τ omne amatū illicite tamul⁹ ē τ sepultura amantꝭ sicut legif ꝓuer. xij. desideriū impij monumētum ē pessimoꝝ fm vnā literam desiderium id est res desiderata. Hec aūt est res amata ideo dictū est et sepulcra eoꝝ domus illoꝝ male scꝫ amantiū dom⁹ suas

c Irca hoc ergo attende qualr remotus fiat per timo:ē ista resurrectiōe. qualiter in aduētu filij dei ad illustrandū coꝝ penitentꝭ illuminētur abscondita tenebrarū hoc est omnes feditates et defo:mitates peccātis seu penitentis quas prius non videbat τ manifestantur cōsilia co:diū p reuelationē confessiōis. Sicut legif in. iiij. p̄me ad Coꝝ. Attende etiā qualiter ista resurrectio fiat ad penitentiale iudiciuꝫ qualiter omnes sic resurgētes opꝫ manifestari. ex. v. sc̄de ad Coꝝ. ante tribunal xp̄i. qδ est foruꝫ penitentiale. vbi velut officialis xp̄i velut p̄co spiritualis. velut iudex animaꝝ sedet

confessor. Et in eo ac per eum sic recte ac laudabiliter officium confessoris exequitur ipse christus dominus. propter quod dicimus ante tribunal christi. Et quemadmodum damnandi tunc timentes dolentes erubescentes venient ante tribunal christi iudicantis. Sic et penitentes venire conveniunt ad sedem confessoris. Et sicut ibi damnandi dabuntur in mortem eternam ⁊ abyssum amaritudinis ita hec omnia vicia ⁊ peccata id est membra veteris hominis tamquam quidam impiorum cetus potestate iudiciaria ⁊ virtute clavium in mortem eternam absque ulla resurgendi spe danda sunt. quod utique tunc fit quando hic intendimus cum proposito nunquam de cetero relabendi virtute clavium ⁊ mysterio sacerdotali penitenti infunditur Et quemadmodum in futuro iudicio iusti assumentur in vitam eternam Sic in ista resurrectione prima spirituali quecumque virtutes aut dona novi hominis membra tamquam electorum cetus nutrienda augenda roboranda seorsum tamquam agni ab hedis separanda ⁊ assumenda sunt in vitam gratie perpetuam. perpetuam dico proposito perseverantia indefectibilis ⁊ perhennis. Hic velut infernus damnationis perpetue veteris hominis est penalitas ipsa contritionis ubi ab aquis nimium transferendus est iugiter ad calorem nimium. Sicut legitur iob. xxiiij. videlicet congelicidio ⁊ tremore timoris ad ire indignationis ⁊ odium quas supra nominavimus ardores. hic velut stagnum sulphuris ⁊ ignis sunt abbominatio quam diximus ⁊ ira. propter fetorem sulphuris abbominatio. propter ardorem ira. hic velut mare gelidissimum ⁊ amarissimum in quod frequenter. immergendus est. vetus homo donum luctus est et affluentia lacrimarum lacrimarum dico timoris atque doloris Et iuxta has similitudines cetera tormenta infernalia prosequi facile est exercitatis in hoc ⁊ intelligentia. Scire etiam debes quod ista mirifica operatio divine virtutis ⁊ bonitatis creatio novi cordis nominatur in psal. Nominatur etiam scilicet cor mundum crea in me deus non solum propter hoc quia tamquam [illegible] humilitatis quodam modo per con[illegible] cor novum a deo efficitur Sed propter [illegible] ⁊ soli omnipotenti deo pos[illegible] conformationes. Est enim creatio novi cordis [illegible] sive generatio vi[illegible] exanere vehementia caloris [illegible] ⁊ resoluto. sic cinis enim est cor peccatoris Sicut legitur Eccle. x. Quid superbis terra ⁊ cinis. Hunc cinerem vehementia caloris spiritus sancti resolvit ⁊ liquefacit in vitrum mundissimum atque lucidissimum transformat. De quo ipsa civitas hierusalem ⁊ platea eiusdem edificanda est pro magna parte. sicut legitur apo. xxi. Ipsa civitas aurum mundum simile vitro mundo. Et iterum. Platea civitatis aurum mundum tanquam vitrum perlucidum. Et iterum Ipsa est sic generatio cordis ex lapide vehementia caloris dissoluto ac liquefacto. Sicut legitur Iob. xxviij. Lapis calore solutus in es vertitur. Cor enim quodcumque vitio obduratum lapis est Sicut in eodem eiusdem legitur, Lapidem quoque caliginis ⁊ umbra mortis dividit torrens a populo peregrinante. Et eiusdem. xlj. Cor eius indurabitur quasi lapis. Et iterum. Ezech. xj. Auferam cor lapideum de carne eorum. Huius ergo lapis calore divine dilectionis resolutus se liquefactus in es suavissime severitatis ⁊ indeficientis soliditatis vertitur ut confessionem peccatorum ⁊ laudum divinarum salubriter ac delectabiliter resonet. Et est ita divine virtutis operatio sicut destructio unius ymaginis per resolutionem metalli ipsius et generatio contrarie ex eodem metallo in contrarium modulum transfuso. Cor enim peccatoris ymago dyaboli est dyabolice turpitudinis similitudine sigillata Hec enim similitudo deletur hec dyabolice deformitatis impressio a corde peccatoris igne divini amoris resoluto contraria in eodem corde id est dei ymago generatur. et decor divine similitudinis eidem imprimitur ipsa informa seu modulo divine legis transfusa. Et hoc est quod legitur in psal. ymaginem eorum hec est dyabolice similitudinis turpitudinem in civitate sua ad nihilum rediges in ipso enim ingressu civitatis qui est baptismus fluminis aut flaminis in adultis tota illa dyabolice deformitatis monstruositas penitus aboletur. Si qua enim in christo nova creatura est vetera transierunt ⁊ ecce nova facta sunt omnia. Sicut legitur in .ij. Cor. v. in psal. Sicut fluit cera a facie ignis sic peccator a facie dei. Quemadmodum enim in cera liquefacta. nec sculptura nec sigillatura remanet. Sic a corde igne sancti spiritus liquefacto omnis sculptura mortiferi erroris omnis dyabolice similitudinis deformitas evanescat. Est etiam hec ope-

ratio diuina vicz veteris hominis otritio
sicut hois niuea seu glacialis quē pueri ex
niue ↄgesta in plateis effigiare solent de-
structio atqꝫ adnihilatio per calorem dis
soluentē ipsum mēbra enim veteris hois
vicia sunt sicut legit ad Colo.iij. Mortifi
cate mēbra vestra que sunt sup terrā forni
cationē immūdiciā libidinem.&c. Quēad
modū enim de hoīe huius quādo totus
niuēs est nullū relinquit calor dissoluens
vestigiū nullū existentie pcedentis indi-
cium ymo remanet terra nuda que illum
portabat. Sic cō gerie illa seu corpore vi-
ciorū atqꝫ peccatoꝝ superradiāte sole in-
telligentie atqꝫ iusticie dissoluto remanet
velut terra nuda natura corpis humani
que monstrū illud īfernale portabat. De
hoc legitur Eccle.iij. Soluent quasi gla-
cies inferno peccata tua. Si aūt qratur a
nobis qliter obtinebit istud tam salubre
tāqꝫ mirificū istud dei donū vicz grā con
tritiōis atqꝫ iustificatiōis. Rñdeo q tribꝫ
modis obtinetur. Primꝫ modus gratui
te tm̄ hoc ē nulla coopatiōe nullo merito
nec pprio scilicz nec alieno. Sed solo dei
iustificantis vel viuificātis miseratione.
Secūdo meritis intercedentiū siue corū
qui in celis sunt siue corū qui interris sūt
& hoc ē dicere suffragijs sanctoꝝ. Tercio
coopatione & adnisu siue conatu eorum
qbus tribuit istud dei donū. Hmōi autē
coopatio multiplex ē quia eīn ista coopa
tio quantū ad recipiētes. vij. hꝫ coopatio
nes notissimas et alias quā plures. ipsis
coopationibꝫ liqdo edocemur qualr co-
operari & qualr quod in nobis est facere
vt receptiōi tante gratie ydonei simꝫ de-
beamꝫ quia eīn illuminatio ē pma sui co
opatione docet nos vnū et quattuor face
re. Si qrimus illuminari. Primū ē ad lu
men accedere. Accedite inqt ad eū & illu-
minamini qd est ad lucē doctrine & exēplo
rū rectitudinis. hoc ē sanctoꝝ opum appro
pinqre. & hoc ē a recte et gratiose docēti-
bus vba salutis audire atqꝫ sanctoꝝ viro-
rum ↄuersationē & opa videre. Doctrina
eīn & exemplū velut due fenestre sunt per
qs lux veritatis ad audientiū atqꝫ specta-
tiū corda trāsfundit. Scdo apiende sunt
fenestre seu hostia domꝫ nre et lux diuie
gratie ad intrādum panssima viam q in-
tret hēat fenestre iste et ostia oculi sunt et
aures sūt tā interiores quā exteriores Ap

tio aūt interioꝝ oculoꝝ & auriū attētio scz
intellectꝫ. & desideriū affectus. Ad id eīn
q attendimꝫ apimus intellectū vt intret
per cognitionē. ad id q desideramꝫ apī-
mꝫ affectū vt intret ad fruitionē. Que eīn
nota sunt iam intrauerit intellectū. & que
animata per fruitiōē seu gaudiū obtenta
iā intrauerit affectū. Tercio intuendꝫ. et
in id quod cognoscere & a q illuminari de
siderat vertere faciē & dirigere aciē oculo-
rum ne de illis sit qui statuerūt oculos su
os declinare interrā et q vertūt ad deum
tergū & non faciē ꝫ ysa.xxiij. Quartū est
vt auertat se a tenebris & ne qrat in eis lu
cem veritatꝫ q pp̄ter illos dicimꝫ qui p
prio sensui adeo adherēt q ab illo auer-
ti non possunt. Nōnulli vero alieno sen-
sui humano tamē vsqꝫ addicti sunt vt
non nisi doctrinis & traditiōibꝫ hominū
credere possint. Cū ergo sensus humanꝫ
quantū in se est & in eo quod humanꝫ te
nebre sit atqꝫ stulticia. Sicut docet Aplus
in.ij. & iij. pme ad Coꝝ. ab eis auertere se
necesse hꝫ q diuine vitatis luce illustrari
desiderat. Ex q apparet insanissima ceci-
tas hereticoꝝ & oīm in rebus diuīs insen
su suo ambulare volentiū. Scda coopa
tione sua calefactio ē. & quis nō videat q
calefieri volētes igni appropīquāt & algē
tes manus interdum in medias flamas
immittunt. extrema & alia interposita qui
bus calor ab eis phibet vel impedit tol
lunt nec statim se ab igne auertunt. quin
potius tam diu iuxta ignē sunt donec se
sentiāt calefactos. Et si aliquid dissolui vl
liquefieri voluerint etiā follibꝫ et flatu ac
vento vim caloris in intima illius quodā
modo impingunt. sic & tibi faciendū ē ad
deum qui ignis cōsumens est. Sicut legi
tur. Deut.iiij. In mediū verborum eius
que ignis sunt. Sicut legitur Hiere.xxiij.
Cuius eloquiū ignitū vehemēter. sicut le
git in psal. Et iā diu tenere i isto igne cor
tuū donec illud sentias calefactū nec de-
bes ipm pducere vel mergere in aquā geli
dissimā mundane sollicitudīs ac voluptatꝫ.
Ibi eīn non solū infrigidat sed etiā cōge-
latur & aura grē penitus mortificat. Tol
le extrema q te abscōdūt a calore eiꝫ. Hec
aūt sunt oīa alia cogitata. oē eīn aliud co-
gitatū deū abscōdit cogitatiōe saltem bo
ra cogitatiōis. Qr si fuerit amore & sollic
citudine sui i corde eius sic gies int cor

ista τ ipsam pbibēs calorē eius a te. de hoc
piete dicitur. Can. ii. En ipse stat post parie-
tem. Et ezech. xiii. Cōplebo indignatiōē
meā in pariete. Tolle ergo pietē de medio
qui abscōdit a te fornacē immensam τ ca
minū infinitū diuine bonitatis. Deinde ad
bibe flamam ppter exhortatiōis τ recogi-
tatiōis a terribilis iudicij dei τ ire que cō
sumptura ē aduersarios. Sicut legit in. x
ad Hebre. Deinde diuicias bonitatis ei⁹
in creando τ formādo te τ naturalib⁹ do
nis ac tpalibus ditādo. Deinde diuicias
mīe eius in reparando te. tercio diuicias pa
tiētie longanimitatis ei⁹ in sustentādo τ ex
spectando te. Quarto supbabundantiā
pietatis atq; dilectiōis eius in renocādo
te inuitādo ad gratiaz offerendo. Iste cō
sideratiōes τ recogitatiōes sunt sicut fla-
tus impingētes diuina bonitatē i intima
cordis hūani. Diuina āt bonitas fornax
immensa est τ camin⁹ infinitus emicās τ
emittens flamas sue dilectionis in eos q
illi⁹ capaces sunt. Et ppter hoc charitate
ardet totum celū id est milia miliū sancto
rum angelorū τ beatarū animaz. Tercia
coopatione sua contritio ē per cussio. Si
ergo vis conteri cor tuum aut tu ipe percu
te illud malleo verbi dei qui est malleus
conterēs petram. Sicut legit Hiere. xxiij.
Aut expone illū malleātib⁹ hoc est hui⁹
malleo percutiētib⁹ hoc ē obiurgātib⁹ et in
crepātib⁹ ponēs ipm sub malleo vbi dei
iugi ac studiose audito sacre doctrine τ p-
cauōis. Et sicr sub vga ferrea diuine flagel
lationis. Si em subterfugis flagella diuine
iusticie. Si auertas cor tuū ab illis non q
ris cōtritionē ipsius sed potius integrita-
tem vt ita loqr fractissimā τ sanitatē mor
teram illius. Quarta cooperatione est
mūdatio. Ipsa autem mundatio vnum
quodq; docet exire de sordib⁹ τ qrere la-
uacrum τ ab attactu stulticiarū se auerte
re. Qualiter em illaz q se assidue volutat
in sordibus τ aque mūdificātis ductus
se auertit τ aditus quo min⁹ ad eum ve
niant obstruit mundari velle dicem⁹ hoc
q quotidie repetit τ iterat stulticias suas
quemadmodū lota sus in volutabro luti
Sicut legitur ij. Cañ. petri. ij. Omni siq-
dem opere malo amplius sordet qui in
sordibus est τ amplius elongat τ auertit
a se lauacra gratiarū τ amplius obstruit
τ occludit totus aditus intellectū suum
scilicet et affectū. Quinta coopatione est
doni isti⁹ inestimabilis receptio. que euī-
denter docet manū extendere τ saccū cor
dis aperire ad recipiendū. Manū exten-
dit ad recipiendū dei donum quod non
dum habet qui eandē extendit ad operā-
dum ex bono qd iam habet. Quēadmo-
dum si quis bonū castitatis nondum ha
bet. Sed tamen bonū pietatis in paupe-
res habet quotiens manū ad dandum
paupib⁹ porrigit totiēs illā ad recipiēdū
e deo bonum q non habet extendit. Se
xta viuificatio est siue resurrectio vt dixi-
mus. Manifestū autem est ubi q viuifi-
cabile τ nondū viuens in effectu non ac-
cipit vitam nisi a viuo et habente vitam
vel ab ipso fonte vite. Et propter hoc non
solū necesse habet alterutri eorum comū
gi absq; medio sed etiam adherere. Im-
possibile est enim mēbrum qd non adhe
ret corpori viuenti aut alicui ex membris
eius vitam accipere. τ corpus qd non ad
heret anime necesse est mortuū esse. pro-
pter hoc viuere querētib⁹ vita gratie ad
herendum est corpori ipsius ecclesie coha
bitatione scilicet τ comitatu sanctoz. ad-
herendum similiter deo multa immo iugi
τ assidua frequentatione ipsius. assidue
audiendo eum in suis eloquijs. Loquen
do ei confessione oratione τ laudibus. fa
mulando ei saltem in suis hoc est consu-
lendo adiuuando fouendo benefaciēdo
suis. Qui autē sic deo τ ecclesie fonti diu
adheserit cito vite gratie pticeps erit. Se
prima coopatio ne recōciliatio ē siue paci
ficatio ad deum vbi quis dubitat sacrifi-
cium offerendū esse τ preces fundendas
ad ipsum. Et ppter hoc precibus obnixis
feruentib⁹ lacrimosis eundē exorandum
esse quis nesciat. Deinde cuiusmodi aial
occidendū est deo in sacrificiū nisi qd pec
cauerit hoc ē miserl cor peccatoris. Quid
em meruere boues aial sine fraude dolo
qs. sunt alie plres noiatiōes seu opatiōes
qs nos causa breuitatis ptermi⁹ sicut est
directio a tortitudie τ reformatio seu repatio
a demtiōe. τ reedificatio a destructiōe. τ
inuestitio a spoliatiōe τ sanatio a vulnera
tione τ cōtractio a dilatione τ residentia
seu mentis reuersio ab ebrietate τ aliena
tione. τ multa hui⁹ quoz vnūquodq cō
siderantē euidenter docet qualiter ist in q
rendum ac pcurandū sit.

Nunc vero declarare tentabimus vtrum remissioné peccatoꝝ precedat gratia ordine naturali ꝙ multis videt̃ an ecõuerso res se hẽat vt multi senserũt. In quo rememorandũ est ꝙ supra diximꝰ de remissione peccatorũ vicꝫ qua duabus intentionibꝰ dr̃. Primũ non iputatio ꝺ cetero Scd̃o ablutõ siue abolitio ipsaꝝ macularũ peccator̃ quibꝰ inquinata ꝛ deformata erat aĩa peccatoris. Q̃l aũt pma remissio que ẽ nõ imputatio de cetero. p̃cedat. ex hoc manifestũ est. p̃us eñ dicitur vno mõ ꝯm essendi ꝯsequentiã vicꝫ ꝙ sequitur aliud nõ cõuersim. Q̃ ergo gratiã sequitur nõ imputatio ꝛ nõ ecõuerso. Si eñ gratiaꝫ hꝫ quis ex necessitate nõ imputant̃ ei pctã non aũt ecõuerso Non eñ si non imputant̃ ei pctã ideo ex necessitate gratiã hꝫ. Quemadmodũ nõ ideo q̃ aliqs suspendẽdus non ẽ seu alit̃ puniẽdus ꝓpter hoc ex nccẽitate regio honore donãdus est. aut aliter remunerãdꝰ Sed ecõtrario bene seqtur. gratia aũt sicut honor regius ẽ et sicut ius et dignitas regni celoꝝ ac remunerationis eterne. Error aũt hmõi hominũ ex hoc ꝓuenit quia ea ẽ largitas pietat̃ ac dulcedinis diuine vt nulli remittat pctã siue non imputet quãtum ad penã cui non vlterius ꝛ amplius bonũ faciat hoc ẽ gratiam infundat. eãqꝫ custodienti regni celoꝝ gloriã tandem apponat. Q̃m aũt non est necesse naturalis ordis ꝯseq̃ntia ꝙ si ds nõ vult aliquẽ punire velit iõ ipꝫ renũerare. Si nõ vult ipꝫ hr̃e hostẽ ꝙ iõ velit ipꝫ hr̃e filiũ maĩfestũ ẽ etiã pua intelligẽtibꝰ oĩm eñ donoꝝ q̃ꝝ alteꝝ naturalit̃ alterũ seqtur ĩpassibile ẽ añcedẽs ĩueniri siue ꝯseq̃nti Q̃l si añcedẽs aliqñ vl̃ alicui inueniri possibile ẽ siue cõseq̃ete manifestũ est ꝯseq̃ns ex illo añcedenti non seq nullo mõ conseq̃ntia naturali. Inuenit̃ aũt apud nos remissio ista absqꝫ gratia remittẽtis. Plerũqꝫ eñ a pñ nos offensi ꝛ irati aliqs offensas suas eis remittũt ita vt penas vel satisfactiões ab eis nec exigãt nec requirãt. Non tñ eis p̃stinam gratiã restituũt. nec spẽ vllã remunerationis aut beneficiꝫ eis tribuũt. Sꝫ de non vindicãdo tñ ꝛ de non inferẽdo malũ ꝓmissioné eis faciũt. Manifestũ ergo q̃ ista remissio pctõꝝ sequitur ad gratiaꝫ non ꝯuersim. Quare p̃or est ꝯm ẽendi cõsequentiã. Hic est aũt vnus modꝰ dicẽdi p̃us sicut alibi didicisti. Amp. aũ multa nccãrio est vnuꝫ. Q̃ ergo non iratũ eẽ in aliquẽ est sicut vnũ. ꝛ beniuolũ seu bñficum eẽ. est sicut duo igit̃ sicut multa nccãrio est post vnũ. sic non iratũ eẽ aliquẽ in alium p̃us esset q̃ꝫ eẽ beniuolũ vel beneficũ. nanqꝫ beniuolũ seu beneficum esse in aliũ est sicut duo vicꝫ potẽtia ꝛ ꝯseq̃ntia vicꝫ non q̃rere seu inferre malũ ꝛ q̃rere illi seu facere bonũ. Nõ iratũ aũt esse aliquem aliꝗ ẽ non q̃rere vel non velle facere ei malũ. Amp. qui ẽ ordo causarũ similiũ idem ẽ ꝛ effectuũ ipsarũ ꝓportionaliũ. Q̃ ergo placatio p̃or est naturalit̃ quã beniuolentia seu beneficẽtia in irat̃ siue in irato nccãrio ꝛ effectus placatiõis idẽ remissio siue nõ imputatio ad penaꝫ p̃or erit quã effectus beniuolẽtie ꝛ beneficientie. Effectus aũt beniuolẽtie seu beneficientie donũ est quodcunqꝫ. Quare p̃or est nccãrio remissio quantũ ad penã quã gratia. Idẽ aũt est ordo affectionũ apud deũ qui est affectionũ apud nos Vñ eñ noibus affectionũ nr̃aꝝ noiant̃ affectiones diuine. Ira eñ apud deũ non ẽ nisi vindicta ꝛ placatio nõ est nisi nõ exactio vindicte apud deũ. simil̃r ꝛ beniuolentia seu beneficiẽtia cõtraria ire apud deũ nõ ẽ nisi donũ bonitat̃ ipius siue illud dicatur gr̃a siue aliꝺ. Amp. idẽ est ordo petitionũ qui ẽ ꝛ petendoꝝ generalr̃ omniũ eñ donorũ quorũ alterum p̃us petendũ est altero ꝛ petitio eius p̃or petitiõe illius Q̃ ergo ab irato prius ẽ petenda venia quã aliud q̃cũqꝫ donum nccãrio p̃or est petitio venie quã alterius doni ab eodẽ. Quare venia nccãrio p̃us datur ab irato ꝛ prius ẽ ex illo quã q̃cunqꝫ aliud donũ ꝛ iste ordo ẽ quasi de p̃mis impssionibus Om̃e enim cor humanũ in seipo legit hoc quasi naturaliter inditũ ꝛ inscptũ. vt p̃us petat ab irato veniã vel aliqd ad veniaꝫ ꝑtinens quã aliqꝺ aliud donũ ꝛ p̃us placet ac mitiget iratũ ergo secũda istud poete. Sed motus prestat cõponere fluctus Quis eñ post restitutã gratiã pꝰ recuperatam amiciciã petit veniã. sicut eñ post restitutam gratiã. post redditam amiciciaꝫ nemo aduersus sic restitutuꝫ naturaliter reuiniet iram. Sic ꝛ nemo hoc modo restitutus ab eodem poscit veniam. Amplius quia omnipotens deus ab adam in statu innocẽtie quando scilicet nondũ ipsum offenderat continuit largitates bonitatis sue quantum ad hoc vt tunc eidẽ

nō infunderet gratiā multofortius a peccatore si velit potent cōtinere largitatem bonitat: sue quātum ad idem videlicet vt placatus quātum ad penam seu vindictā si stat ibi ꝛ non procedat vlterius statim ad hoc scȝ vt infundat ei gratiā: sicut enī adā non iratus erat ꝛ tamē ipi non infundebat grām. Sic ꝛ isti peccāti quanuī est de omnipotētia non iratus eē pōt hoc mō scȝ nō exigēdo vindictā ꝛ tamē nō statim infūdere gratiā. Amp. qd phibere pt omnipotentiā eius qn si velit non exigat ab isto peccāte penā ꝛ lauet ꝛ mūdet ipm restituens ipȝ pristine mūdicie ac puritati nec tamē impleat eū grā quīo potest lauare eas ingratū si velit ꝛ tamē non statim implere illud. Si cecidisset adā a statu innocētie tm non aūt a statu grē. Quis dubitat deū potuisse restituere illū ad pristine innocētie statū. Ponam⁹ ergo qꝫ faciat omnipotēs deus. Uides ergo ꝛ in hoc casu qꝫ ꝛ remittit deus ade ad penā ꝛ qꝺ amplius ē lauat ipm ac mūdat ab inquinamēto peccati sui nec tamē infundit gratiā. et hoc maifestū ē. Non enī qꝛ largitas bonitatis diuine ita facere psueuit vt nūqꝫ remittat peccatū quantū ad penā eternā qn infundat ꝛ gratiā. tō pueniēt ꝛ ordinē naturalē q inter ipaȝ remissionē ꝛ gratiā. Remissio hō que ē absolutio maculaꝝ ac deleno turpitudinuȝ q̄ sunt ipsa peccata vel ipis irrogate posterior ē in ṽitate ipsa gratia sicut effectus causa sua. ꝛ sicut ablutio ipa lenina aqua efficit. Eodē mō dicimus qꝫ dirupcio ipoꝝ vinculorū peccatorū q' bus pctō: ambulare per viā ṽitans phibebatur posterior ē ipsa gratia vt effectus ca sua sicut legit ysa. x. Cōputrescet iugū supple pctō:ū a facie olei hoc est gratie diuie peccatorē liberāns. Dicim⁹ etiā qꝫ gressus spūalis pōt ē quā dirupcio vinculorū hmōi quēadmodū mot⁹ q̄ ipsa vincula disrūpuntur pōt est ipsa disrupciōe eorū vt actio passione ambulando enī pt qꝫ rumpere vincula pedū suoꝝ adeo fortis potest ē motio pedū siue ambulatio vnius alterius solius pedis motus alligatus eni ad stipitem tanto impetu mouere pōt ab ipsa vt funē qua alligatus ē disrumpet. Harū autem omniū exempla legunt̄ iudicū xvi. Judicū in disrupciōe vinculorū sampsonis. nec ē necesse vt prius rūpantur vincula quā ambulet quis. Sed hanc dubio necesse ē vt rumpātur siue sol-

nantur qꝫ ambulet liber. Quēadmodū enim sampson restituta virtute duabus manib⁹ duas calumnias templi philistinorū cōrruens euertit. Sic ꝛ peccator penitens restituta sibi diuine gratie virtute totū dyabolicum edificiū hoc est peccatricis cōuersationis carcerē dyaboli vero fanum cō cussione ꝛ pmunitione penitudinis euertit.

Post hec vtrū in tantam gratiam resurgat peccator penitēs aut qn ta per peccatū cecidit determinadum nobis erit put dsuper dabitur. Q' autē in minorē resurgat impossibile omnino videtur. Primū quia paritas que in omnib⁹ iudicijs seruanda est hoc in isto iudicio videlicet penitentiali qꝺ diuinissimū est non seruaretur. Cū enī deus plene restituatur in ipso recupans scȝ peccatorē ꝛ quecūqꝫ peccatoris sunt. Penitēs autem non ea plenitudine gratie deum recuperet qua illū ante possidebat. nec totam gratiā recipiat quam ante peccatum obtinebat non seruatur paritas in isto iudicio inter partes cū altera scilicet deus restituatur integrum altera vero tantum in parte. Q' si dixerit quis quia deus nō restituitur in integrū in eo qꝫ fructib⁹ bonorum operū. ꝛ seruitio penitētis quibus defraudatus est vel dānificatus toto tempore peccati non restituitur licet possim⁹ dicere qꝫ istorum non potest peti restitutio quorū non fuit possessio sed magis refusio seu refartio in parte isto locū habeat. Dicamus tamē qꝫ de damnatis ꝛ perditis pueniēter deo satisfacit quia in ipo pposito satisfaciēdi quodam modo ipsa satisfactio impenditur ꝛ ipa firmitas ppositi deo tamquā quodā cautionis securitas inde datur. Ampli. quia ppositum penitentis ꝛ voluntas est deo p oīa pro sue voluntatis beneplacito satisfacere nec potest ab ipo peti nunc aliter satisfaciat. Et ideo non est iustū vt nunc aliter satisfaciat. Manifestū est quia deo satisfit de omnibus put dignū ꝛ iustum est ꝛ pro sue etiā beneplacito volūtatꝫ. Amplius. sicut in principali restituitur deus in integrū hoc est in ipso peccatore et ex proposito seu voluntate. Sic et peccator in principali restituendus est in integruȝ id est in deo ꝛ eius gratia. Amplius. sicut penitēs ex parte sua plene et integre deo pacificat. nihil omnino retinens auer

ſionis nihil contrarie voluntatis. ſic neceſſe eſt ⁊ deũ eidem ex integro pacificari ⁊ nihil ire vel inimicicie retinere. multum aũt retinet ire ſi partem vite tã gratie quã glorie aufert ⁊ ſubtrahit penitẽti. Hoc aũt facit ſi partem p̃ſtine gratie detinet ⁊ nõ reddit. cum gratia vita ſic que dicitur vita gratie ⁊ quacũq; parte eius detracta detrahatur ⁊ ſibi pars glorie. Amp̃. in parte amicus ⁊ in p̃te inimicus erit penitenti deus cũ tanta atrocitate in eũ vindicet. Si eñ melior eſt dies vna in atrijs eius ſuper milia vite tempalis naturalis ſicut pſal. dicit. Ergo maior auſter diem vnã auferendo vnã dico de atrijs eius q̃ȝ milia tempaliũ. Quare atroci⁹ vindicat in penitentẽ ſi ſubtrahendo parteȝ gratie ⁊ per hoc glorie quã ſi milies eum corporaliter occideret. Et attẽde q꞉ d̾tractio iſta ſiue ſubtractio nõ p̃t dici ſiue intelligi niſi ire. cum ſolũ cedat in incomodũ penitentis flagella eñ que cedũt ad comodũ penitẽtib⁹ merito p̃nt ⁊ debẽt diuie mie deputari. Cedũt inq̃ȝ quantũ in eis ẽ. detractio v̾o gratie ſeu diminutio ip̃i⁹ nõ p̃nt ẽẽ niſi ĩ incomodũ ẽ pernitie ⁊ peccantiũ.

Amp̃. ꝯtumelioſum eſt deo medicãti minorẽ ſanitatẽ reſtituere eiſq; tã ſtudio ſe curat q̃ȝ fuerit ſanitas p̃ſtina. Similr̃ et reformatori deo ignomioſũ ẽ minorẽ formaȝ minorẽq; decorẽ reſtituere ymagini ſue quã prius habuerit. Sic reedificatori deo dedecus ẽ minoris ſpecioſitat⁹ ac magnificẽe reedificare domũ quã fuerit ei ab hoſtib⁹ diruta vel euerſa Sic ⁊ ridiculũ ẽ vrbem captaȝ ⁊ euerſam ab hoſtibus infirmiorib⁹ mur⁹ ac turrib⁹ munire quã p̃us. Quis eñ bellũ h̃ns hoc faciat. niſi forte velit eam denuo amittere hec autẽ omnia facit deus in vno eodemq; peccatore penitente. Si ad minorẽ gratiam eũ reſtituit q̃ȝ eſſet illa a qua cecidit. Ipſa eñ gratia ⁊ ſanctitas ſp̃ualis eſt anima cum ⁊ forma ſiue decor ymaginis dei que aĩa humana eſt ⁊ ſpecioſitas eſt ac magnificentia domus dei qui eſt mur⁹ humana ſimiliter munitio ac fortitudo eſt eadem gratia vrbis ſeu caſtri in quo et deq̃ ꝯtra hoſtes inuiſibiles id ẽ demones et vicia pugnat deus. Amp̃. ſi veruȝ ẽ ꝙ penitentes ad minorẽ gratiaȝ reparent̾ quã fuit illa a qua ceciderũt tria ſeq̃rent̾ manifeſta icõueniẽtia. Primũ ẽ ꝙ iteratiõe pctõꝝ q̃lis accidit in ꝯſuetudinarijs pctõrib⁹ neceſſe ẽ euacuari omino paulatim gr̃am ita vt remiſſio peccatorꝝ abſq; infuſione gratie tandẽ fiat in ſic peccantib⁹ ex p̃ꝑ paſſũ gratia. Ponam⁹ aliquẽ a ſtatu gratie cecidiſſe in peccatũ fornicatiõis ⁊ ꝑ penitẽtiã reſurgere. Q꞉ ergo iſte reſurgit ad minorẽ gr̃aȝ ⁊ finito minorẽ. In vita eñ iſta i codeȝ hoĩe ĩpoſſibile ẽ duo dona ẽẽ vel fore quorꝝ alterũ altero infinitũ maiꝰ ſit. Cũ oĩa dona iſta in vita neceſſe ſic eſſe finita. Excedit ergo gratia a q̃ cecidit iſte peccator gratiã ad quã repatur certo ⁊ determinato exceſſu. Eſt ergo ꝙ excedat tercia vel quarta. Si ergo iſta denuo hoc eſt p⁹ repationẽ ſuã labatur ⁊ p⁹ lapſũ iterũ reſtauret̾ cũ ſcδa fornicatio ꝓpter circumſtantiã iteratiõis ⁊ ingratitudis maior ſic hoc ẽ maius peccatũ ⁊ magis culpabilius quã p̃ſtina nccario magis minuet gratiã p̃nialis repationis quã p̃ma. De iuſticia eñ diuia ꝓ maiori pctõ neceſſario maior infligit̾ pena q̃re maior diminutio ſeu detractio gr̃e. Eodẽ mõ ſi tercio labat̾ iterũ q; reſtauret̾ ſiue reſurgat in gr̃am q꞉ maius pctm̃ ẽ ꝓpter dictas cauſas tercia fornicatio quã ſcδa. maior ꝓpt̃ illã d̾ iuſticia dei irrogabit̾ diminutio ſeu d̾tractio gr̃e ⁊ ita augebit̾ ſꝑ diminutio gr̃e ⁊ ꝓpt̃ hoc nccario veniet̾ ad ꝯſumptiõeȝ certo ⁊ determinato nũero fornicatiõȝ. Si eñ eq̃lis fieret detractio ſꝑ. vbi gratia. Ut ſi milleſima toti⁹ gratie ꝑ vnãquãq; fornicatiõȝ tolleret̾ nccario mille fornicatiõibus tota gr̃a ꝯſũeret̾. Cũ ergo ſꝑ augeat̾ et culpa vt poſuim⁹ nccario p̃us veniet̾ ad ꝯſumptionẽ ip̃ius gratie ⁊ ita manifeſtũ ẽ ꝙ diximꝰ ſcȝ tandẽ veniet̾ ꝑ iteratiões fornicationũ ſeu aliorũ peccatorũ vt p̃nia ſoli p̃ſtetur remiſſio peccatorũ vt nihil gr̃e infundatur. Si eñ eo mõ detractiões iſte ⁊ diminutiões fierent vꝫ occaſiõe p̃me fornicatiõis detrahet̾ t̾cia toci⁹ gratie. ⁊ occaſione ſcδe. tercia reſidui ⁊ ita deinceps ñ poſſȝ finito ⁊ certo nũero fornicationũ tota gratia tolli ⁊ hoc ẽ q꞉ diuiſio cõtinui ꝑ diminutiõȝ nõ hȝ finẽ. Sȝ tñ augẽdo vt diximꝰ ꝓcedat ſdiminutio tãq̃ȝ vindicta ſeu pena de diuĩa iuſticiã inflicta. nc̃e eſt vt cici⁹ veniat̾ ad ꝯſumptiõeȝ totius gratie quã veniretur ꝑ equales detractiones Secundũ incõueniens eſt qδ ſeq̃tur huc errorem ſcilicet hoc ꝙ tanto impenitẽtes minor inuenietur dñi miſericordia quanto ea maiore indigeret ⁊ tanto minorem

virtutem prestabit penitentibus quanto
eis maiora incumbit onera portare. Cer-
tum enim est q iste peccator de quo locuti
sumus ipsa assuetudine labendi millesi
ma sua fornicatione erit factus infirmior
atq debilior maiora ei penitentie augē
de onera incūbēt quā in prima fornicatio
ne. Igitur maior misericordia indigebit et
maior ei virus prestāda est. Fuit aūt ecōtra
secundū istum errorē ergo miserie ma
iori maior mia succurrendum est et maior
infirmitas atq debilitas maiori virtute ac
fortitudie fulciēda atq roborāda. Am
plius magis fugitiua bestia vel fera ma-
ioribus ac fortioribus vinclis religanda ē.
Et iterū. Quāto magis ponderosius ē q ce-
cidit i puteū vel fouea tāto fortiori fune erit
inde extrahendus. Scdm istos aūt de-
contrario facit. Quia quāto magis ꝯsue-
tudinarius peccator, hoc est crebrior et im
pudentior stulticia p iterator seu repetitor
tanto magis fugitiua vera ē ergo fortiori
grane vinclo religādus atq tenendus. Silr
quia ipa ꝯsuetudine velut maiori ponde
re pressus difficilius eleuatur atq de ꝓfun
do peccatorū difficilius extrahit fortior er-
go diuine gratie funis extrahendo adhi
bēdus est. Amplius. q longior maior
miseria ē peccatorū ꝯfectus gratie quā af-
flictio pene. magisq deo ꝯtumeliosa mi-
sericordie aūt diuine ē miserias tollere vel
saltē leuire atq minuere opatur eni ista oi
a mia misericordia simpliciter sic decet et ex-
pedit et magis expedit maiores miserias tol
lere vel minuere quā minores. Si ergo in-
tendit diuina mia in hoc magis tollat de
fectus et diminutio grē quā afflictio pene
Qm ergo in vere pnitētibus totā penā sp
tollit mia gehēnalis mitioforte totū colli
git grē defectū et diminutiōes. Amp. si
plene restituit diuina mia penitentes ad
statū pristine innocētie. Cur nō et ad statum
pristine gratie. Si eni ex mia est vtraq re
stitutio qliter altera minuit iusticia vicq re
stitutione gratie. Alterā vero minuere non
pōt. Si aūt remissio petōrū seu restitutio
innocētie ex mia est. Restitutio vero gratie
est ex iusticia dei in eo q iusticia aut
non. Si sit iusticia ergo nō minuet nec im
pedit ipam ꝯmissione petōrū nec minuit nec
impedit sz potius auget vt opus suū qd effi-
cit sz ipa restitutio grē opus diuine iusticie
est iusticia illa nec impendit nec minuet.
Non ergo de iusticia dei minor est gra re
stituta quā erat gratia que est per pecca-
tū amissa. Qd si dixerit q restitutio gratie
est ex benignitate aut largitate seu bene-
ficētia diuina. Certū autē ē vnāquamq
istarū non minorē esse quam sit misericor
dia dei qre nec effectus minor effectu. Sic
ergo plenus ē effectus remissionis in peni-
tente ex dei mia. Sic plenus est effectus re
stitutionis in eodē ex dei benignitate vel
beniuolētia. Amp. aut determinatū ē
apud dei iusticiā quāto minor gratia re-
stituatur vnicuiq eorū qui per penitentiā
reuertunt ea gratia a qua prolapsi sunt
aut non si sic cū hic determinati sit p iu-
sticiā et vitatē et diminutio gratie vnicuiq
eorū inflicta sit per iusticiā p modo culpa
rum ipsorū que ergo ꝓportio sive ꝯpatio
peccati sive culpe ad culpam sive petm ea
erit diminutiōis gratie restitute ad dimi-
nutionē. Qr ergo peccati ade ad petm per
simplicē fornicatiōes a gratia cadētis fm
quosdā nulla ē ꝯparatio ꝓpter remotis-
simā status ad statū dissimilitudinē et for
sitan q gratia ade ad gratiā istius in mul-
tis quasi nulla et nimie distantie erat cō-
paratio sicut in cognitiōe dei et cognitiōis
certitudie diminutio ergo ipius grane ade
restitute ad diminutiōē gratie isti d loqui
mur restitute nulla vel quasi nulla ē com
paratio gratia ergo que ipsi ade restituta ē
incōpabiliter aut quasi incōpabiliter plus
minor est gratia a q cecidit q gratia resti
tuta isti alii sit gratia. Silr a qua iste aliꝯ
cecidit. Amp. q vel. q maiori gratia p.
ditus erat adā fm hoc aut magis peccauit
fm hoc aūt q magis peccauit ad minorē
est gratiā restitutus. Ergo quāto in maiori
gratia erat adā ante petm tāto in minori
postea resurrexit et ita pene minimus oim
hoim in gratia resurrexit ipe adā. Decla-
remus aūt illud et exēplo et ponamus exēplū
gratia q petm ade ꝓpter pniaz status ec
millecuplo maius fuerit petm ade quā pec
catū istius simplicis fornicatiōis. millecu-
plo ergo minor erit gra ade restituta quā
fuerit eiusdē gratia pma vel pstina et ita
resurget equalis in gratia istius in gratia in
q qua hēbat ante fornicationē nec mul-
tū curamus an adā redigat ad eqlitatem
istius ante fornicatiōē vel post ex fornicati
one resurrectionē. Quia nō multū distat
gratia ante fornicationē ab ea ad quam
postea restitutus est. Item non multū re
fert vtrum comparatio sit vel fuerit inter

p̄stinā gratiam ade ⁊ p̄stinam gratiā isti⁹
dummodo constet ꝙ mille vel lōge am-
plius maior ea fuerit quia sufficit ad ostē-
dendum incōueniens ꝙ dixim⁹ videlicꝫ
quia adā resurrexit in gratia equali gra-
tie quantūcūqꝫ parui sancti vel iusti. qr
enim pcerto comparatio ē certi excessus atꝫ
finiti. Licet magni ⁊ multi inter gratiam
illam p̄mitiuā ade ⁊ gratiam quātumcū-
qꝫ parui iusti vtꝫ centupla vel millecupla
Proportionales aūt sunt culpe ⁊ gratiaꝝ
diminutiōes erit necessario sicut culpe ad
culpā. ita diminutio gratie ad diminutio
nē ⁊ detractio ad detractionē. quare de
gratia ade tm̄ determinatū est per dei iu-
sticiam merito peccati ipsius quantū ex-
cedebat gratiaꝫ istius parui iusti ⁊ ita re
dacta est ad equalitatē iusticie seu gratie
ipsius modici iusti vel sancti ⁊ hoc nō se
ipm improbabile sed impossibile est. Et
hui⁹ impossibilitatē ita declaram⁹. Sint
enī a ⁊ b. duo iusti ⁊ sic a sāctitate vel gra
tia duplus ad b. qm̄ quemadmodum ostē
sum est adam resurgere equalem a eadē
via est ostendere ipsum resurgere equa-
lē b. Si b peccauerit pctō mortali duplo
minore qꝫ a. Quare sequitur adam resur
gere equalem ambob⁹ duobus. scꝫ a ⁊ b
que autem sunt eidē equalia ⁊ sibinuicē
quare a ⁊ b. erunt equales inuicē in san-
ctitate vel gratia; ⁊ hoc est impossibile cū
positū sit a eē duplū in sanctitate; vel grā
ad b. eadem via erit ostendere ꝙ adam
resurrexit eq̄lis in sanctitate vel grā vtri-
qꝫ eorum. q sunt vel fuerunt vel erunt eo
min⁹ iusti p statu ante peccatū ex quo se
quitur per viam quaꝫ ostendim⁹ eos oēs
fuisse ⁊ esse ⁊ fore equaliter iustos siue eq̄
les in gratia vl' sanctitate. Qd' si dixerit q̄s
quia ita determinatū ē per diuinā iusticiā
vt magis iustus cuꝫ peccat maiori parte
iusticie vel gratie caret etiā per penitentiā
resurgens qꝫ minus iustus hoc scꝫ modo
verbi gratia. quīta parte careat que quīta
maior est in magis iusto qꝫ in minus iu-
sto. Licet ergo vterqꝫ p̄uetur quinta par-
te gratie sue tamē maior est p̄uatio vel de
tractio tante partis a maiori toto ⁊ pp̄ter
hoc magis punitur detractiōe seu dimi-
nutione gratie magis iustus qꝫ minus iu-
stus. Quemadmodum et mag' peccabit
hoc aūt est manifeste falsum. Equalr enī
puniuntur ⁊ nulla lex iudicat penas istas
inequales ymo pro vno ⁊ eodem pecca-
to tanquā vna ⁊ eadem infligunt. verbi
gratia. vbi in lege dictū ē. Exo. xxij. Si quis
furatus fuerit rem alienā reddet dupluꝫ
Non enī quia p̄ciosius quid aliquis alio
furatus est. Et quia duplū illius maius ē
duplo alterius furti ideo magis punitur
qui furatur p̄ciosius qꝫ qui furatur vilius
Non enī est nisi vna pena duplū furti re
stituere. quēadmodū q̄draginta plagaꝝ
pena vna que erat in lege Qui aūt erat tene
rioris carnis amplius ledebat sine dubio
quadraginta plagis qꝫ qui erat cute duri
or ⁊ minusqꝫ sensibilis. Non ergo est de
intentiōe pene legalis siue legis. Illa di
uersitas temeritudinū ⁊ lesionū. Sꝫ acci
dit quemadmodū si dicatur. Quicūqꝫ ta
le quid cōmiserit tercia pte bonoꝝ suorū
p̄uetur. sicut vnū est delictū pro quo ⁊ ita
vnam penā statuit Qd' aūt tercia bonorū
alicuius maior est tercia bonoꝝ alterius
de hys est que accidūt. Quemadmoduꝫ
enī delicti vnum est contra quod penaꝫ
lex statuit licet illud idem in vno min⁹ in
alio magis p diuersitate circūstantiaꝝ in
ueniatur Sic ⁊ pena vna licet ea interdū
aliquis alie magis affligat. Amplius
si equaliter amant iste multū diues ⁊ iste
parum diues bona sua equaliter affligū
tur ambo amissione tercie partis Quare
verum ē secundū hoc quantūcūqꝫ iustus
amissione quīte partis gratie sue ⁊ quan-
tumcūqꝫ min⁹ iustus vel sanctus amissi
one similis part' vna pena puniant. nec
est vnū delictum relabentiū in peccatum
vt contra illud a iusticia dei pena vna ali
qua statuatur non enī in vnū solum rela
bantur vnū intellige genus vel specie pec
cati. Sed in multa tam genere qꝫ specie
diuersa ergo impossibile est determinatū
eē per diuinā iusticiā omnibus relabenti
bus ⁊ per pniam restituendis quāta eis
diuine gratie detractio irrogetur Alioqn
ei qui labitur in simplicē fornicatiōeꝫ ⁊ ei
qui labitur in homicidiū vel heresim eq̄
lis detractio gratie infligeretur. Qd' si di
xerit ꝙ in idē peccatū labentibus similis
⁊ equalis irrogatur detractio gratie ⁊ ite
rum hoc iniquū est videlicꝫ ꝙ laycus sim
plex in simplicē relabens fornicatiōeꝫ eq̄
puniat detractiōe gratie vt pontifex ⁊ sa
cer doctor vl' p̄dicator ⁊ vna eadēqꝫ pena
statuatur. Hic tamē pōt dici ꝙ non ē sim-
plex fornicatio sacerdotis a a sacri docto-
ris declarabim⁹ aūt illud declaratiōe eui

dentiori. Dicemus ergo q inter peccata z
quedā verisimile ē z forsitan verū nullam
comparationē et videtur quasi vna de pri
mis impssionibus istud esse. Nō enī ē ali
quis qui non mallet quantaslibet fornica
tiones ppetrasse quā filiū dei scienter cru
cifixisse. Et propt hoc iudicat vnusquisq
alter altero in infinitū malus esse. Quia
ergo scdm errorē istuz occasione relapsus
in simplicem fornicationez detrahit pars
aliqua determinata grē restituēde. Exem
pli grā determinem eam et sic quinta vl
septima. Si postmodū p penitenciam re
stauratus relapsus fuerit in illud vel aliō
in infinitum malus et ab illo iterū p peni
tenciam restauratus. Querimus cuiusmo
di p diuinā iusticiā fiat ei gratie diuine de
tractio. aut enim tota grā eidē detracta est
aut minus tota. Si tota ecce inconueniens
quod pposueramꝰ si minus tota videlicz
medietas vel due tertie. Ecce apte iniqtas
cum occasione prioris peccati scilicet fornica
tionis detracta esset tm̄ septima. id ē occa
sione istiꝰ q est in infinitū magis tm̄ due
ptes. Ex hijs omnibus aggregatis ex ne
cessitate colligitur nullā esse determinataz
diminutionē grē resurgentibus per peni
tenciā. Hoc ē non determinatū. Ut quin
ta vel septima vel alia pportione pristine
grē puentur. Hoc enim stare nō potest vt
ostendimus vbi relapsus est siue relapsio
i peccatū i infinitū maiꝰ q̄ sic illud a q̄ alia
restauratio vl resurrectio p penitētiā facta
est. Qꝰ aūt aliquod peccatū alio sit infini
tū maius exinde euidenter apparet. quia
sicut obligatio ad obligationē ita trāsgres
sio ad transgressionem generaliter. Quo
niam ergo in infinitū maior est obligatio
nobis in deū q̄ in proximū necessario ma
ius est peccatuz qd directe cōmittit in de
um. Uerbi grā contumiosa blasphemia in
deum q̄ contumia simplex in proximum.
Quare si ab hijs duobꝰ restaurētur duo
peccantes per penitenciā in infinitum mi
nori q̄ restaurabitur alter q̄ reliquus. Et
ita grā alterius eorū in infinitum erit mi
nor grā alterius. Hoc autem impossibile
ē esse in via videlicet q aliquis sit in infini
tum melior vel sanctior alio nec de christo
domino hoc intendimus de quo certissi
mū est quod ei datus ē spiritus nō ad mē
suram. Sicut legitur Johānis. iij. Ne e
ipse tanq̄ in via vel tanq̄ viator iudicidꝰ
ē cum esset etiam in via. Qui cum eēt etiā

in via erat z cōprehensor in vltimo cōpre
hensionis. Eodem modo nec in patria ex
cepta gloria domini saluatoris in quē gau
dent vel desiderant angeli pspicere. Sic
dicit. j. Cano Pet. j. Nulla est gloria crea
ta in quocunq̄ sanctorū angelorum vl san
ctarum animarū ad alterius gloriā quan
tūcunq̄ paruam in infinitam. Si autem
non fuerit determinatum apud iusticiam
diuinā quāta irrogetur seu reseruet resur
gentibus p penitenciā diminutio vel sub
tractio grē. Manifestū ē q neq̄ p iusticiā
erit huiusmodi subtractio. Omnis enī pe
na que p iusticiam infligitur. Determina
ta ē et pportionata culpe pro qua infligit
certaq̄ comparatione ostendens et occur
rens eidem. Sicut legitur ysa. xxvij. In
mensura cōtra mensurā cum abiecta fue
rit iudicabit eam Et quia omnia ista incō
uenientia et impossibilia ex vna illa radi
ce sequentur q̄ ponitur penitētes resurge
re in minori grā q̄ esset illa a qua cecide
rūt. necesse ē radicē istā esse falsā z ipossibi
lē. Et propter hoc ꝯtrariū necesse ē esse verꝫ
necesse ergo ē penitentes resurgere nō in
minori grā q̄ prius essent et propter hoc in
tanta resurgent necessario vel maiori. vbi
autem inueniūtur. vel sacre scripture vl te
stimonia vel sanctorū dicta que aliud vel
contrariū sonare vident non diminutio
grē gratūfacientis in eis vel intelligēda ē
Sed potius diminutio glorie illius que ē
continuitas integritatis et illese pseueran
tie decus. Et si enim satisfaciant deo suffici
enter z p beneplacito voluntatis sue qui
ab eo p peccata quandoq̄ deuiant z rece
dunt tamen non possunt similiter gloriari
hijs qui ei inseparabiliter adherēt quos
ab eo nullus impulsus tribulationis ab
rupit. nullus illectus blandientis tentati
onis ab ipo abduxit vel abtraxit. Nō enī
vlla pulchritudo vestis ē continua eiusdē
integritas qua nec reseruaturā habet nec
resarcituram. Sic z in vase nō modica glia
ē integris a fractura cū similis nūq̄ erit re
fectionis gloria licet filo aureo vel argen
teo resarciatur aut reparet licet etiam ipa
fractura resolidata auro z gemmis precio
sis desuper adornetur. Respice totum te
norem vite eorū qui baptismalis sanctita
tis puritatem et integritatē illesa pseuerā
tia ab omni inquinamēto mortalis pecca
ti vsq̄ ad finem vite custodiunt z videbis
eam tanq̄ vestem vnicolorē absq̄ detrit

one et scissura. Respice ex altera pte totũ tenorem vite eorum qui ꝑ penitentiam restaurati sunt ⁊ videbis eam velut vestem multarũ detritionũ ac scissurarũ. Sꝫ multipliciter resarciatã atqꝫ refectam ⁊ interdum ipas detritiones suas et scissuras ac nobili ac p̃ciosa refectione nõ solũ redundantes sed etiã superantes. Qꝛ in eis accidit qui non solũ errata sua corrigũt ⁊ emẽdant ꝑ penitenciã sed ipam correctionẽ et emendationem penitenciali multarũ sublimiũ ac p̃ciosoꝝ operum magnificenciaꝫ atqꝫ mirificentiã suptumulant. Quemadmodũ petrus et Paul⁹ et maria magdalena maria egypciaca fecisse noscunt. Sic eorundẽ vite tenorem videbis vivas multarũ fracturarũ ac ꝑforatarũ. Sed ecõtrario multarũ reparaturarũ ⁊ exornationũ. Licet ergo vas seu vestis interdum longe p̃ciosior sit ꝑ huius refectionẽ et exornationem tamen ad eam gloriam cõtinue ac illese integritatis perduci non potest. licet ad maiorem interdũ longe ꝑ mirificaꝫ ac p̃ciosam refectionem et exornationẽ indubitanter ꝑtingat. Sic mulier corrupta licꝫ per penitenciã et vite sequentis excellentiam ad longe maiorem gloriaꝫ interdum sublimetur quã ea que virginitatis itegritatem servanit ꝑpetuam. ad gloriã tamen virginitatis eam reparari impossibile est. multis enim milibus sacratissimarũ virginum sublimior in celo sedet Maria magdalena. Longeqꝫ gloriosior atqꝫ beatior. Illam tamen gloriã virginitatis licꝫ multo et incompabiliter minorem habere nõ potest. Qꝛ nobis presta.

r Edeamus aũt ad ipam contritionem ⁊ in hoc vno finem faciam⁹ tractatus ipius. Et dicam⁹ ꝙ ipsa contritio ꝑ se debitum est et tale debitum ꝙ omnis eius debitor sponte ⁊ ꝓpria voluntate confitetur. Unde ⁊ debitũ eius et quasi de p̃mis impressionibus ẽ. Nullus enim ẽ qui nõ recognoscat in semetipo et confiteatur. Nullus enim ẽ q nõ videat ⁊ corde dicat ó vicia eẽ ⁊ peccatis exeundũ. Vicia et peccata eẽ deserenda ac fugiẽda Similiter ad deũ redeundũ eẽ eiqꝫ totis viribus ac studijs adherendũ. Eodẽ modo dicamus et singulas nominationes cõtritiõis seu iustificationis per se notas eẽ. ⁊ stabilitione aĺs probatione nullatenus indigere. Nulli enim dubium ẽ qn timenda sit peccatoꝝ imminẽs penalitas et erubescẽda turpitudo seu fetidas ⁊ vastãda. Hoc est toto impetu animi referienda iniuriositas ⁊ delenda damnositas ⁊ abhominanda spurciositas ⁊ indignanda vilitas ⁊ odienda inimicabilitas et exhorrenda mortiferitas. ⁊ execranda ꝓphanitas ⁊ detestanda malediccio et incõmunicabilitas. Qꝛ si forte quis querat. Unde accipiam timorem. et ita de alijs affectionib⁹ possem tibi rñdere. Unde habes securitatem a peccatis tuis. Veruntamen ex penalitate imminentiũ suppliciorũ timor quodammodo hauriendus ẽ. Maxime autẽ ex eo ipso ꝙ nõ times tibi timendũ ẽ et ex eo ꝙ non doles dolendum ⁊ adhũc modum de alijs. Ex eo maxime tremendum ꝙ nullũ tibi adiutoriũ ad conterendũ veterem hoiem. Ex eo etiam maxime timendum ꝙ vite q: gr̃e ẽ nullũ tibi rectũ vestigiũ. nullũ presitu initiũ quãdo nulla istarũ affectionũ tibi tribuitur. Et vt adhuc dicamus nihil te magis movere debet vł potest si ea vti volueris q̃ꝫ ipa ꝑuatio motuũ istoꝝ sive immobilitas nihil enĩꝫ magis timendum est q̃ꝫ defectus timoꝛ sive intimorabilitas et nihil magis erubescendum q̃ꝫ impudentia. quia nihil ea turpi⁹. Sic nihil magis dolendum q̃ꝫ ipe stupor mentis membroꝝqꝫ spiritualiũ sive insensibilitas. eo ꝙ nihil ea mortalius nihil restaurationi seu reparationi amissorũ bonoꝝ spiritualiũ repugnantius. Sic nihil magis irascendum q̃ꝫ ipa irascibilitas q̃ nihil est in homine vt ita loquar inertius nihil vicini⁹ sive iacentius. Nihil ictibus ferientiũ expositius nihil pedibus conculcantiuꝫ subiectius atqꝫ paratius. Et iuxta hos modos et vias facile est prosequi de alijs.

De confessione.

p Ostq̃ꝫ autẽ expediuimus nos de contritione ⁊ nominauim⁹ atꝫ numerauimus causas ipius ⁊ vtilitates et fruct⁹ ⁊ signauim⁹ compationes ei⁹ multas ⁊ noiationes ⁊ nominationũ rationes cõueniens ẽ vt ꝯsequẽter aggrediamur loquẽdo de scḋa pte penitẽcie quam supra cõfessionẽ nominauim⁹. Huius ergo octo sunt nominationes propter totidem earũ rationes seu compationes videlicet accusatio suipius. Deinde testificatio. Tercio allegatio. Quarto ꝯfessio hoc ẽ diuini iuris recognitio. Quinto suipius cõdemnatio. Sexto relevatio aĺs revela

rio. Septimo vomitus spūalis. Octauo computatio. hoc ē rationis redditio. Nominaē autē accusatio inq̄ntū ē ad obtinēdā ꝯdemnationē τ penā accusationis aduersus accusatū hoc ē semetipm vl' ꝗ magis conueniēs ē atꝫ ꝓꝓriū foro penitēciali qḋ ē auditoriū seu cōsistoriū diuine misericordie vbi in corde ꝯfessoris rite ac recte iudicātis ꝓ tribunali sedet reorū ꝯfessorū nō solū absolutrix sed etiā saluatrix atꝫ remunatrix dei miscōia cuius officialis sacerdos cōfessor: cui⁹ officialitas confessoria officiū. Quid inq̄ꝫ potius ꝯueniēs atꝫ ꝓꝓriū ē tam mirifico salutari ꝯsistorio vl' auditorio q̄ꝫ sentēcia ē absolutionis a vinculis peccatorū τ liberationis a meritis suppliciis τ restitutionis ꝑstine grē q̄ntuꝫ ad ius τ possessionē τ ꝑus debite glorie q̄ꝫtū ad ius Eius enī possessio in patria tm̄ promittitur nec alibi potest obtineri. Hanc τ borū que dixim⁹ sentenciā ꝑ suspius accusatione intēdit penitēs ꝑ os sacerdotis ꝓmulgatā a diuina miscōia ibi ꝑsidente ac iudice obtinere. In alijs autē cōsistoriis τ ab alijs tribunalib⁹ ꝑ accusationē intēditur in cōdemnationē τ penā accusatoruꝫ reorum q accusant. Hic aūt in absolutionē liberationē restitutionē τ qḋ ē admirabili⁹ atꝫ magnificētius remunerationē reorū intendit τ etiā ꝑuenit vt q eṫnis erāt merito deputādi suppliciis ad eterne felicitatis gloriā ṽtute ꝯfessionis τ merito supb abūdantissima ac stupēda largitate diuine miscōie sublimentᷓ τ de carcere ac cathenis viciorū τ peccatorū ad regnū egrediant celorū. sicut legitur Ecclesiastici. iiij. In hoc ergo tribunali vt dixim⁹ sedet misericordia assidet autem iusticia vbi quicquid cōtra penitentē inscribit iusticia totū delet miscōia acumēstili velut figēs in corde penitētis ꝑ cōpunctionē scribit τ inscribit iusticia obtusum ipius ad tabulas cordis obuertēs totā inscriptionē iusticia cōplanādo delet miscōia. Sedet miscōia irrata oēs tabulas inscriptiōis dyabolice cōplanare oēm memoriale dyaboli in aquā lachrimarū aut in ignē penitudinis ꝓicere τ oēs os accusatorꝫ obstruere. De hac ꝓiectione legitur Michee vii. Proiiciet i ꝓfundū marꝫ hoc ē in ꝓfunde immēsitate amaritudinis lachrimas oīa peccata nr̄a. Hec sunt aque amarissime qbus sacerdos iussus ē delere maledicta mulieris zelotipie. Numero. v. Sedet in hoc cōsistorio dei miscōia irrata delere mortis nr̄e cirographum de quo legiṫ ad Coloss. ij. et affigere illud cruci penitēciali. Sicut ibidē legitur Hic ē liber mortis τ carta debitoria quaꝫ de sanguine animarū suarū velut icausto in ipis cordiū suorꝫ tabulis dyabolice scribunt insanissimis peccatores. Hunc librū seu lr̄as ad ipos determinādos a'l's dirationādos τ obtinendos in iudicio futuro ꝓferet accusator: qḋ ē dyabol⁹ quas si hic sacramento penitēcie deleuerit dei misericordia nō habebit i futuro iudicio quod cōtra nos dicat vel ꝓferat dyabol⁹ accusator fratrū nostrorū q accusat eos die ac nocte Sicut legiṫ Apoc. xij. Ad hoc tribunal miscōie vt dixim⁹ appella cōfidenter O peccator aggrauamie ꝗ merito times et qḋ tibi imminet iusticie τ preeminet hic aut in futuro iudicio. In quo ꝑsidebit iusticia et miscōia assidebit. τ attende ꝗ alibi nō valet appellatio a iusticia vel cōtra iusticiā. Hic autē ab ipa iusticia in qua iudicaturus est orbē terrarū dei fili⁹ cui omne iudiciū dedit pater. sicut legiṫ Johan. v. Appellare licet miscōiam τ ad tribunal ipius ad forū penitenciale quod ē cōsistoriū miscōie tanq̄ꝫ ad maius auditorium. cui appellationi necesse habet iusticia deferre tanq̄ꝫ inferior. Ratractat aūt imo reuocat τ irritat miscōia omnē sentenciaꝫ quā cōtra appellatores suos et i foro suo experiri atꝫ iudicari volētes dictauerit vel tulit iusticia. Qui enim nō credit iam iudicatus ē. sicut legitur Johānis. iij. Hic ita iudicatus si ad foruꝫ miscōie ab isto iudicio ꝗ vtiq̄ꝫ iusticie est appellauerit ibiq̄ꝫ iudicari noluerit Quis dubitat qn istud iudiciū retractetur ibidē atꝫ irritetur τ damnatus ꝑus ꝑ iusticiā ab ipa miscōia postmodū absoluatur. Ita factū ē Judic. x. Cū ꝑ iusticiā dixisset dn̄s filiis israel nō addā vt vltra vos liberē ad miscōiam confugientes sentenciā illā iusticie ꝑ miscōiam reuocari ac retractari obtinuerūt. Sꝫ τ niniuite sentenciā sue subuersionis quā ex diuinitus ꝑ os Jone ꝓphete audierāt per appellationis ad miscōiam dei cōfugiū euacuari impetrauerūt. τ misertus ē deus super maliciā quaꝫ locutus ē vt faceret eis τ non fecit. Sicut legitur Jone. iij. Sic rex Ezechias audita sentencia iusticie d̄ morte sua ex ore ysaie ad huius appellatiōis confugiū cōuolans mortis sentencia non solū reuocari obtinuit. sed etiā augmētuꝫ

vite annorum scilicet quindecim reportauit sicut ait scriptura Ysa. xxxviij. Sic et achab rex impijssimus nō vnā tm̄ sentenciā ɔtra se, sed posteros suos de animaduersione diuine iusticie p os Helye pphete audiēs talis appellationis cōfugio effugit Sicut legitur. iij. Reg. xxj. Hoc ē quod legitur Eze. xviij. Si egerit iniquus penitentiā ab omnib9 iniquitatib9 suis ꝛc. ꝛ omnium iniquitatū nō ei9 recordabor amplius. Ex quibus verbis euidēter apparet quanta sit euacuatio atq3 deletio huius sentēcie cuius meris et memoria apud deum dicitur remanere, nec inde mireris se retractat iusticie diuine sentēciā eius miscōia cū scriptū sit in psal. Misericordia eius sup oīa opera eius. Et Jacobi. ij. Miscōia superexaltat iudiciū vel iudicio. Eundēs autē iusticia ē vt deus cū eo sit q cū deo ē ꝛ p eo qui p deo ē. Et propter hoc quia nunq3 virtuosius cum deo quis eē potest. q3 recedēdo a se et deserendo seipm. Nusq3 fidelius ac magnificētius p deo stare q3 stando aduersus semetipm quis potest. Nunq3 ei tantā fidē seruare nusq3 adeo magnificū q p ipo facere q3 potest q3 auertere se a semetipo propter illū et agere quicqd ē litis et quidqd ē belli p illo ɔtra semetipm necesse ē i illo ꝑ vel casu dn̄i magis eē cū homine ꝛ p ipo q3 i penitēcie sacramento. Et ppter hoc q ad accusandū pro deo stat accusator cōtra seipm auersus omnino a se et sibipi aduersa et ius constituēs necesse ē vt deū habeat assistentē sibi cōtra mala sua ꝛ accusatorē ab illis. Impossibile enim ē manifestū ē deū habere aduersariū vel etiā nō adiutorē ei q sibipi p eo ē aduersari9 eiq3 assistit cōtra seipm. Sed de hoc post declarationē aliarū nominationū cōfessionis aliquid inferius loquemur.

Secūda nominationū quas posuimus testificatio ē et pmittit ante testificatio eo q ꝑ ipsam intendit de veritate totius facti totius cause penitētis instrui iudex cōfessor. ppriū eī officiū testis ē iudicē defecti instruit veritate ꝛ propter hoc multa pmeditatio diligensq3 ac circūspecta totius vite sue rememoratio pcedere debet confessionē. sicut ille scilicet Ezechiel dicebat. Ysa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine anime mee. Et Job vij. Cōfabulabor cū amaritudine anime mee. Quemadmodū aūt testis in causis secularib9 non alit testis ē nisi iuratus. Juratus inq3 de nō tacenda veritate q ad iudicis instructionē expediat ꝛ de nō insinuāda falsitate. ꝛ vt ad vnū dicamus q bona fide de tota veritate facti iudicē instruet. Sic ꝛ in ista causa anime tue o penitens ac si psente deo ꝛ audiente totā veritatē p eoipo tanq3 testis ab eo pductus de omnibus peccatis tuis sacerdoti cōfessori sincere ꝛ bona fide dices poculis habēs illud quod legit. Prouer. xiiij. Testis fidelis nō mencietur pfert mendaciū dolosus testis. Et iterū eiusdem. xij. Falsus testis nō erit impunitus et qui loquitur mēdacia peribit scienter vel contra conscienciā intellige. Si eī crediderit aliquis fecisse peccatū aliqd. qd tamē nō fec tenetur ad alterū duorū sub disiunctiōe videlicet aut errorē istum deponere seu corrigere aut illud confiteri vbi nō ē mentiē iudicandus aut falsus testis reputandus cū bona fide illud solū dicat q senuit vel cū certitudinē de hijs que conscienciā eius remordent nō habet penitens tutius ē ei. vt dicat se credere peccata illa commisisse q3 vt illa simpliciter asserat se fecisse. attendendū etiā ē quanto discrimine ab huius testibus veritas supprimatur. Quēadmodum eī in secularib9 causis si pdita fuerit causa alterius p eo q in attestatiōe tua vel veritatē suppressisti vel expressisti falsitatem ad restituendū teneris eidē id qd dolo tuo in causa illa amiserit. Sic et hic cum per dolum tue suppressionis causam suā deus amittat, id ē animā tuā que penitenciali iudicio ꝛ adiudicanda et restituēda erat enim illi ipo merito huius dolose suppssionis restituere teneris. Et si alis eidem non teneris et in iudicijs secularib9 falsi testis iudiciū manus interdū effugiis dei autē manum effugere impossibile est. Quēadmodū etiam in secularib9 causis. testis interrogatus a iudice respondere tenetur ꝛ quod nouerit ꝛ quod credit de facto super quo testis producitur dicere. sic et hic interrogationes confessionis ad causam anime tue pertinentes respondere teneris veritatem. Et in illis quidam causis interrogantur testes vt plurimum de facto alieno hic autem O penitens de facto pprio tuo interrogaris. Tria ergo tibi possimū cauenda sunt qui testis adeo contra teipm producens. Primū ne deus a te recedat ppter falsitatē quam dicimus con se sue periculum ac detrimentū. Secūdo

ne contra teipm aduersarium tuum voue
as ac adiuues in mortē tuam atq; pnicem
aduersarii. Jnq; veterē hominē vel dya-
bolū. Tercio ne pcedentib⁹ vicijs ac pec
catis nouū addas falsitatis atq; dolosita
tis peccatum.

Tercio posuimus allegationē que
t est aduocati ppriū officiū quod ē
iudicem instruere de iure. Quem
admodum et testis officium ē eundem in
struere de facto confessionem allegationē
dicimus in circūstanciarū expressionib⁹ et
omniū eorū q; peccata confitentis vel ag-
grauāt vel attenuant in dictionib⁹. Cū ei
dicat penitens post puram et simplicē for-
nicationis confessionē. Sacerdos eraz sa
cris mysterijs cōsecratus. Deinde ꝛ addi
cit quia sacris etiam eram lr̄is erudit⁹. Et
postmodū scandalū ꝛ spurcicia siue forni
cationis se fecisse in populo cui esse debu
erat odor vite in vitam. Sicut legit̄. ij. ad
Cor. ij. Tanq; celestis orator tanq; fide-
lis dei aduocatus contra seipm laudabi-
liter allegat. Eodem modo si debilitatem
tentationis. Si frigiditatis complexiōis.
si deformitatē mulieris in cuius turpitudi
nē turpissime incidit ex corde contra se ex
aggregauerit. Si iusticiā dei contra seipz
laudauerit. Si diuicias lōganimitatis et
paciencie dei erga se cū vehementi ammi
ratione ꝛ stupore narrauerit. Si se eē sup
plicijs eternis deputandum iustissimo ac
laudādo dei iudicio humiliter asseruerit.
ꝛ alia huius quib⁹ pars ꝛ causa sua infir
metur. Pars vō dei et causa semp confir-
matur ꝛ potior semper appareat ipeq; iu
dex penitencialis contra veterē hominez
ipius magis cōmoueri ad ipum condem
nandū atq; torquendū debeat congesse-
rit partes ꝛ officium diligēter exequit̄ pru
dentis boniq; atq; fidelis celestisq; digni
salario aduocati de ipso autē iure diuino
huic aduocato allegatiōes accipiēde sunt
videlicet ex obligationibus ꝛ debitis qui
bus deo ex toto tenetur obedire hoc est ꝛ
ea que iubet facere ꝛ ea que phibet decli
nare. Jus istud est qd̄ habet in nobis ra-
tione creationis ratione conseruatiōis ra
tione reparationis. ratiōe redemptionis.
ratione pmisse ꝛ pparate glorificationis
Et iterum ratione diuine sustentationis
Ratione ad penitenciam expectationis.
Et iterum ratione reuocationis et ad gra
tiam dei diligentis et importune inuitati-
onis et eiusdē gratie indefesse oblationis
Jterum ratione naturaliū bonorum rati
one temporalium ratione gratuitorū. Jte
rum ratione obsequiorū ꝛ famulationū
quibus non solum omnis creatura iugi ꝛ
officiosissimo non solūq; opportuno. sed
etiam importuno famulatu nobis obseq
tur. Sed etiam ipe rex celorū xp̄s demin⁹
formam serui p nobis accipiēs. Sicut le-
git̄ in ij. ad Philipp. et minister circūcisio
nis effectus. Sicut legit̄ in. xv. ad Roma
Jnestimabilib⁹ et pene innumerabilib⁹
officijs atq; seruicijs nobis incessant my-
nistrare dignetur. Que omnia obsequia
nec psentis pposita est enarrare. licet p vti
lissimū ac saluberrimuz nec credimus ad
enarrationem eorum sufficere quāq; pos-
se ex obsequiorum largitione cōtinua q̄n
ta sit iniquitas nostra in tam largum lar-
gitorē in ipsorum quanta magnitudinis p
uersitas quāta offensarum nostrarū erga
eum immensitas et pene innumerabilitas
quis non videt nec solum auget vl' aggra
uat iniquitates nostras et peccata tam in
estimabilis tam mirabiliū beneficiorum
continua largitio q; etiam tam impudēs
ingratitudinū nostrarū ptinacitas q̄ tātis
aggerib⁹ beneficiorum obruta ꝛ obsessa.
et quasi diluuio diuine largitatis ac bn̄fi-
ciencie immersa innumerabili rebellione
aduersus dei bonitatē erecta psistit. Jpsa
etiam defensio animalis nō paruz addit
nequicijs. quin etiam multā saluberrimā
allegationū copiam dei aduocato myni
strat. Qui enim astutissimū et fortissimum
hostem dyabolum ligatum tenet cū toto
exercitu suo ne temptet nos supra id qd̄ pos
sumus. Sicut legitur. j. ad Cor. x. q tenet
leones infernales et catulos eorū rugien
tes ne rapiant vt non aliter quid deuorēt
de animabus nostris habeāt nisi querāt.
a deo escam sibi petendo scilicet tentandi
licentiam pecierunt a xp̄o in euangelio in
trandi in porcos. Mathei. viij. Et iterum
Job. j. vallatum dicit. Job dyabol⁹ ꝛ do
mini eius vniuersamq; substāciam eius
per circuitum insinuans nihil omnino se
posse tangere de tota substancia eius do
per omnia que eius erant per circuituz p
tegente donec dictum est ei ibidem. Ecce
vniuersa que habet in manu tua sunt tm̄
in eum nec extendas manum tuam. Nec
mirum si deo ptegente nocere nō potest
dyabolus quādo Bartholomeo aposto-

lo p̄sente nec etiã loqui poterat astaroth quis enim staret cōtra eum cui in stipulã versi sunt lapides funde qui estimat quasi stipulam malleum qui deridet vibrantē hastam qui reputat quasi paleas ferrum et quasi lignum putridã es. Cui nulla potestas super terram comparatur. Sicut legitur Job xlj. Hic est leo rugiēs qui circuit querens quem devoret. sicut legitur prima Cano. Petri vltimo. Quis etiam estimet aūs etiam cogitet mala que nobis irrogaret et in que nos precipitaret vel traheret nisi hunc omnipotēs dei misericordia ligatum teneret. Non vinculis ferreis sed intransgressibilibus limitibus sue voluntatibus cui nihil resistit. Sicut legitur ad Romanos .ix. Ista sunt pericula que rarissimi vident et ꝓpter hoc liberatori deo raro etiā paucissimis inde gratie referuntur. Quid vero de diuicijs paciencie dei et longanimitatis eiusdē allegare possit dei advocatus facillimum est videre ipsas videntibus vel saltem credentibus. Nō enim solummodo erubescendum sed exhorrendum est cogitare iniurias et contumelias quas insanissimi peccatores deo irrogare non verentur. De quibus etiam admirari non sufficimus ꝙ in cor humanū ascendere potuerunt que ne ipsum aerea polluant et ne pias aures offendant et ne vnq̄ in cogitationem humanam redeāt nec loquēde vnq̄ sūt nisi vbi ipsa locutio mors ipsis est. id est in confessione. nec scribende vsq̄ sunt nec in aliqua remaneat eaꝝ memoria. sed pereat potius cum sonitu confessionis. Diuicie ergo paciencie dei sunt in eos qui ista monstra scelerum et mirabilia dyabolica perpetrare nō horrent ꝙ vel ad momentum sustinentur. vt nō statim ad eterna supplicia rapiantur ꝙ ipsis sceleribus non continuantur tormenta diuicie vero longanimitatis eiusdē sunt in hoc ꝙ pene vsq̄ ad finem vite multos ex peccatoribus et alios vsq̄ ad extremā etatem ad penitenciam expectat. Hinc elice allegationes ad magnificandas et exagerandas iniurias tuas o penitens. Similiter ad eliciendum confirmandam et magnificandam dei iusticiam contra te.

Ecce apperuimꝰ tibi pharetras vnde accipias sagittas ad sagittandum vite hostem antiquum et veterem hominem apperuimꝰ tibi libros magnos et spaciosos diuini iuris. Unde tibi suppetant allegationes quibus euidenter et liquido de iure dei et tuis iniurijs doceas et ipsum iudicem inter te et deum scilicet confessorem si instructione indiguerit sufficienter instruas istos libros apperuimus tibi non euoluimus quia eos euoluere nec possibile ē. Et multa etiam de hijs presenti tractatui insererem nisi prolixitatem intollerabilē generaret. Studiosis tamen licet parum exercitatis atq̄ ꝓfectis ista posse sufficere non dubitamus.

Quartam nominationem confessionis posuimus diuini iuris cognitionem. Ista fieri solet in causis secularibus duabus de causis. Ponsimus primum vt citius perueniatur ad finem litis hoc est iudicium siue diffinitiua sententiam. Secundo vt releuetur ab onere probationum aduersarius et iudex a tedio et labore. Tercio que ꝓculdubio causa precipua est vt liberet animam suam ꝙ recognoscat veritatem et veritas eum liberet. Sicut scribitur Johānis .viij. Ne dū per mendacium ius alienum acquirere vel retinere nititur perdat animam suā et infelici commertio vilissime possessionis acqsitione vel retentiōe anime sue faciat detrimentū. In foro autē penitenciali adeo multiplex est causa multiplexq̄ fructꝰ sincere ac pure diuini iuris et nostrarum iniuriarum recognitionis. In foro seculari vt diximus condemnatur qui vel ius alienum vel propriam iniuriam recognoscit. Hic autem absoluitur Sicut legitur prouerbiorum .xxviij. Qui abscondit scelera sua nō dirigetur. qui autem confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam cōsequetur et in Psalmo .xxxj. Dixi cōfitebor aduersum me iniusticiam meam domino. et tu remisisti impietatem peccati mei. Huius fidem probationibus inferius faciemus.

Secūda vtilitas est ex hoc quia pars iusticie vna de sex veritas. Intm̄ iniusticiam suam minuit. et tm̄ iusticie sue addit. Et ꝓpter hoc intm̄ causam suam et conditionem meliorem facit Tercia vtilitas in hoc ꝙ ipsa veritas confessionis cū meritum habet contra penam que debetur iniusticie scilicet meritū remissionis quapropter necessario aut tollit aut saltem mitigat iudicis iram. Inter vtilitates istas intelligimus etiam euitationes incomo-

dorum vbi euidens vna est euitatio scilicet noue mortis. nouo enim mendacio vel noua suppressione veritatis in nouum peccatum mortale et noua mors culpe incurritur in foro penitenciali. Secundum incomodum quod per recognitionem effugitur est amissio iuris quod per huius mendacium vel veritatis suppressionem amitteret. Quemadmodum enim feudam qui domino suo celat amittit secundum leges et consuetudines seculares ita vt hic qui ius diuinum in foro penitenciali celauerit. Quemadmodum etiam qui fore factum dico quod in prefecturam eius acciderit quia emenda illius fore facti prefectum defraudat ipsius emende debitorem se constituit. Sic et hic miser peccator quatenus in se est totius penitencialis emende seu satisfactionis quam per istam celationem effugere intendebat per ipsum suppressionem vel celationem debitorem se facit. Recognoscens autem veritatem ab isto incomodo se liberat. Et quia tacens veritatem vel exprimens falsitatem iudicis impedit officium. Et aduersarij sui ius vel detinet vel nititur detinere quorum vtrunque non leue peccatum est grande declinat incomodum qui in foro penitenciali puram et integram de hiis que anime sue causa desiderat loquitur veritatem. Sufficit ergo tibi o miser peccator tot incomoda preterite vite incurrisse. Stude potius illa penitencie comodis redimere atque emendare recognosce deo ius suum et tuam iniuriam. Si enim non licet tibi cuique alij ius suum abscondere vel negare. quanto fortius deo non licet hoc tibi facere. Presertim cum ista negatio vel absconsio tibi nocere soli valeat et non illi neque enim per mendacium tuum differri vllo modo potest damnationis tue sentencia damnationis dico que tibi imminet in futuro iudicio nec vllatenus declinari. vel ad modicum mitigari et cetera.

Quintam posuimus reuelationem et hoc est dolorum scilicet occultorum et erubescendorum. Debes ergo velum ignorancie sacerdoti de facie cordis tui tollere. et desuper totam vitam tuam penitus amouere vt totum tenorem vite tue totumque intus et extra videat indubitanter confidens quod si per huiusmodi reuelationem te viderit. Omnis turpitudo quam erubescas absconderetur. Et ipso eius aspectu latrones fugiant infernales. licet de altero istorum miraculum multa fidem iam fecerint. nos tamen probationem in hoc dabimus. et nostris namque temporibus et ante scriptura peccatorum ipsa reuelatione eorum deleta est virtute diuina et peccata dyabolo abscondita. Cum ea ante confessionem de eis factam liquido nosset atque videret post reuelationem cum confessionis illa omnia videre nequiuit. propter quod et supra confessionem vocauimus latibulum et hic vocamus illam cooperitorium siue operimentum. Nudus enim est peccator et patentis turpitudinis atque discooperte semper ante quam turpitudinem suam discooperuit reuelatione confessionis. Sicut legitur Job vicesimosexto Nudus est infernus coram eo et nullum est operimentum perditioni. Amplius. In pulam est et in manifesto omnium turpitudo peccatoris et in luce non in tenebris neque in absconditio. sicut legitur Job tricesimoquarto. Non sunt tenebre et non est vmbra mortis vt abscondantur ibi qui operantur iniquitatem. neque ei vltra in hominis potestate est vt veniat ad deum in iudicium. Et propter hoc erruit post adam hoc est exemplo ipsius qui adumbrans malicie excusandas excusationes in peccatis et ad folium verborum mendacium quasi ad folia ficus et vt inde pudenda sua operiant confugiunt. Sicut de Adam dicitur Genesis iij. Hij dum turpitudines suas velare et operire se existimant maiores turpitudines prioribus adijciunt maior autem turpitudo est excusatio aut defensio turpitudinis quam sit ipsa que excusatur. aut defenditur turpitudo. propter hoc enim scutum gladium et iaculis posse resistere sperantur. Hijs ergo peccatis tanquam fortioribus cetere proteguntur et armantur. Sicut legitur Job quadragesimo. Protegunt vmbre vmbram eius. Probatio autem qua euidenter ostenditur quod ipsa reuelatio peccatorum que in confessione velatio fit et cooperatio eorum hec est cum enim veritas magna pars iusticie. maxime sit veritas contra se hoc est in proprium tormentum et contumeliam pulcherrimum operimentum ac nobilissimum peccatis suis supponit qui veritatem hanc hoc est recognitionem inquam piam et iusticiam eisdem supponit Et quoniam non est dubium totam bonam vitam sequentem hoc est decorem conuersationis exterioris

ab oculis hominū abscondere. Sic necesse ē ⁊ decorās vite interioris ꝑtentā deformitatē interiorē abscondere ab oculis dei ⁊ operire ꝓpter quod dictū est Prouerb. Uniuersa delicta operit charitas. Et ī psal. Beati quoꝝ remisse sunt iniquitates p dei misericordiā subaudis ⁊ gratiā. Et quorū tecta sunt peccata sequēlis vite siue interioris siue exterioris de corde. Et Jaco. vlti. Qui cōuerti fecerit peccatorē ab errore vie sue saluabit animā ei⁹ a morte ⁊ operit multitudinē peccatorū. Licet autem euidēs sit ita eē vt diximꝰ ⁊ vt ipsa scriptura habeat et visus loquēdi tamen causaliter euidentius ē. Cum enim penitenciale iudiciū et penitēcialis iustificatio totaliter intellecta futurā iustificationē totaliter euacuet necesse ē vt pars partē hoc ē accusatō accusationē et testificatio testificationē et allegatio allegationem ⁊ condemnationem cōdemnatio punctio punctionem ⁊ cōfusio confusionem. Hoc autem est differencie ꝙ si quis in foro penitenciali ⁊ dignum ⁊ iustum est se excusauerit bona fide cōtra semetipm testis fuerit contra se veritatem de vicijs suis ac peccatis recognouerit similiter et vt fidelis dei aduocatus contra se allegauerit et iudex veritatis contra se ꝓnunciauerit siue sentenciauerit penā que sibi a precone spirituali. id est cōfessore iniuncta non solū sustinuerit. Sed velut iusticie diuine executor. et carnifex seu lictor ac tortor cōtra sacerdotalē iniunctionem sibi nō pepercerit. Sed totū vt diximus iudicij penitencialis iustificationem fideliter in se ac diligenter contra seipm ꝓ deo ⁊ ꝓpter deum expleuerit futuri iudicij iustificationē que eterne damnationis et sine fine cruciatus ē indubitanter euadit. Sicut legit. j. ad Cor. xj. Quod si nosmetipsos diiudicaremus hoc ē si contra nosmetipsos partes iudicij penitencialis vt diximus ageremus. Nō vtiq; iudicaremur. Et quia cū eis ē clementissimus deus ac dei filiꝰ q cū eo sunt ⁊ ꝓ eis q ꝓ eo ⁊ in quibus ⁊ qualiter erit necessario ꝓcurator testis aduocatus et iudex in futuro iudicio ꝓ eis qui hoc in iudicio penitenciali. vel in alijs iudicijs. Ubi ista ꝓ eo locū habēt fideliť ac studiose steterint ꝓ eis in iudicio ⁊ ipse stabit. sicut legiť Luce. ix. Qui erubuerit sermones meos hunc filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua. Et Mathei. x. Omnis qui cōfitebitur me coram hominibus confitebor ⁊ ego eum coram patrē meo. qui autem negauerit me coram hominibus negabo ⁊ ego eum coram patre meo. Et iterū generaliter Luce. vj. Eadem mensura qua mensi fueritis remetietur et vobis. Propter hoc necesse ē vt fideles ac diligētes sui ipsorum in foro isto accusatores et contra seipsos testificatores allegatores veritatis recogitatores suiq; ipsorū damnatores iustissimi implacabilesq; tortores usq; quātū exigit iusticia fori penitencialis necesse ē vt deum habeant excusatorem testem ⁊ aduocatum iusticieq; ipsorū coram patre recognitorem et absolutorem et ꝓ tormentis penitencialibꝰ regni celorum et eterne beatitudinis largitores. Sicut legitur ysa. lxj. Dabit coronā ꝓ cinere oleum gaudij ꝓ luctu palliū laudis pro spiritu meroris. Cinis autem et luctus et spiritus meroris indubitanter penitencialem afflictionē significāt. Amplius. quia disceptationū duo sunt genera alterum scilicet ratione et alterū viribꝰ. Solis aūt viribus disceptare beluinū ē ⁊ ꝯtra beluas quibꝰ ratione nihil veri vel recti suaderi potest suo ipo genere disceptationis hoc ē viribꝰ solis ꝓculdubio vtendū quoniā ⁊ ipe solis viribus rebellauit. Sic ⁊ cōtra contumaces q ei ꝙ veri et recti ē acqescere volūt indurata ꝑtinacia resistētes viribꝰ vtendū ē vt ad eos cogēdos ac ꝑdomādos aut saltē cōpescēdos. ⁊ reprimendos. Ipsa enim vt flexibilis contumacia eoꝝ atq; ꝓteruitas pene beluis coequať assimilat. Sicut legitur in psal. Comparatus ē iumētis insipiētibꝰ et similis factus ē illis. Quia ergo penitentes ⁊ beluinā ꝑtinaciā ⁊ dyabolicā contumaciā omnino deposuerint omninoq; imunes ab illis sunt nō viribꝰ aut violentia cū illis agendū ē sed potius iudicio disceptandum. Et quoniā in iudicijs paritas seruāda est necesse ē penitentē ⁊ audire ⁊ videre iudicē sui similiť ⁊ audire et videre q̄ cōtra ipm vel ꝓ ipo in iudicio suo fient. Impossibile autem hoc est nisi hominem habeat iudicem. Necesse ergo est necessitate equitatis et iusticie istud exigentium inter deum et peccatores homines iudicare. Quia si quecunq; potestas inuisibilis inter deum et penitentem iudicaret solus deus illam videret ⁊ audiret non penitens ⁊ ita non seruaretur paritas in iudicio illo. Amplius. Sicut contra falsitatem disceptan-

dum est ꝓbationum artificio. Sic contra iniusticiam agendum est iudicio ⁊ hoc quidem ꝑmū donec in negante veritatē aut insistente falsitatem appareat insuasibilis ꝑteruitas. Sic et cum iusticie sue adherente et ab iniquitate sua discedere nolente donec inueniatur in eo inflexibilis pertinacia. Postq̄ enim in alterutro eorū alterum eorum que diximus inuentum fuerit viribus et violencia suppliciorum contra vtrumq; vtendum est. Erroribus enim et vicijs quibus probationibus ⁊ dissuasionibus consuli non potest necesse est vt sensu ipsius veritatis aut sensu suppliciorū occurratur aut resistatur. Et hic ordo doctrine q̄ntū ad veritatem et sciencia m ⁊ correctionis q̄ntū ad vicia et iniusticiam quasi vna de ꝑmis impressionibus est in intellectu humano. Et inde est ꝙ hic ordo seruatur apud omnes qui nomine hominū digni sunt belluina enim natio est et nec dū hominum nomine digna que ꝑus bello ⁊ armis aduersarios impetit quā ratione seu iudicio ipsos conueniat et quoniam ordo nature ordo est quem omnipotēs deus instituit. Et ideo ordo rectissimus necesse est necessitate dico non violentie sed iusticie diuine que non potest non amare ordinem equitatis cuius ipa et auctrix et institutrix ē non solum nolle puertere sȝ etiā obseruare. Et hoc est quod legit̄ Job. xxxi Si contempsi iudicium subire cum seruo vel ancilla mea cum disceptaret aduersum me de hoc simpliciter Deutro. xx. Si quādo accesseris ad expugnandū ciuitatē offers ei ꝑmuȝ pacem. Et hoc est qd legitur Miche. vi. Surge contende iudicio aduersum montes. Similiter Osee. iiij. Judicium domino cum habitatoribus terre. Judicio ergo necesse ē iustissimū deuȝ agere cum peccatoribus ꝑmū qui si iuri stare noluerint ⁊ iudiciū pertinaciter subire recusauerint ordo equitatis et iusticie ē potēcia et viribus merita eis irrogare supplicia. Quia ergo naturalis iuris obligatiōe atq; diuine legis districtissima iussiōe aduersarij ⁊ hostes oīūmō tenent̄ cē iniusticiarū aduersarij sal; in lite ⁊ hostes in bello necessario tenemur ꝯ iniusticiā agere. Quicquid litis ē et quicqd belli. Et ꝓpter accusationē testificationē ⁊ ceteras ptes litis atq; iudicij q̄s supra nūerauimus. Et quō ipsi [illegible] maxime tenemur eē aduersarij ⁊ maxime hostes vtpote maxime no

bis inimicantia atq; nocētia. ⁊ ꝯ quā tāto districtius a nobis requirit tam a iure naturali q̄ȝ a diuino vt eam tam lite q̄ȝ bello omniq; modo alio prosequamur quāto contra ipam plus possumus q̄ȝ contra alienam. Quēadmodum erde nobismet ipis districtior ratio a nobis exigitur ⁊ exigenda est q̄ȝ de alijs eo ꝙ potestate liberi arbitrij naturali ⁊ ꝓpter hoc maior nobisipis prefecti seu ꝑpositi sumus. Amplius. Si primo sequit̄ fratri hoc ē cuiuis hominū quādocūq; sine in comodo suo. ⁊ alterius cuiuscūq; facere potest quid aliquid eorum que sunt iudicij vel omnia q̄ supra enumerauimus videlicȝ esse accusator aut ꝓcurator aut testis ī causa sua. seu iudicio quāto fortius vnusquisq; hominū hoc facere tenetur deo siue ꝓ eo. Et qa in corporabiliter plus tenetur adherere deo q̄ȝ sibipsi deo habente causam aduersus ipm necessario tenetur deo assistere in omnibus que diximus etiā contra semetipm ergo ⁊ accusare et testificari ⁊c. Et interrogatus a iudice qui sedet medius inter ipm et deum. Respondere veritatem de omnibus que ad cause illius faciunt expeditionem. Et quoniam manifestum est ꝙ qui omnia ista q̄ supra enumerauimus videlicet partes iudicij penitencialis ⁊ ipius iustificationē exequitur. Hoc ē qui iudiciuȝ facit ⁊ iustificationē ex integro de omnibus iniusticijs suis vltra iudiciū aūt pfectuȝ et iusticiā completā de omnibus querelis q̄s deus habebat aduersus eū nihil omīno ab eo vltra de iure querere potest deus nec alius ꝓ eo. Jn nullo ergo remanet iniuriosus deo ⁊ ꝓpter hoc in nullo iniuriosus vel iniustus. Quapropt̄ abolita ⁊ abrasa ē ē ab eo omnis iniuria vel iniusticia. Et qa plene ⁊ vniuersaliter facere iudicium ⁊ iusticiam de semetipso non potest esse sine iusticia imo non nisi ex iusticia et illa vniuersali et plena necesse est istuȝ perfecte iustificatum esse ac plene iustum. Et propter hoc plene remissas esse iniqtates eius p̄teritas et plene tecta esse peccata q̄ ante penitēciale iudiciū ab eo fuerāt cōmissa. Ex quo etiā manifestū ē venturū iudicē viuorū ⁊ mortuorum xpm oīm in eo si in ista iusticia pseuerauerit nō solū nō inuenturū qd merito damnet sȝ etiā qd acceptet ⁊ remuneret iuxta magnificēcie sue largitateȝ ⁊ repromissionū suarū infallibilē veritatē inuenturum.

e Onsidera diligenter istas nouissi
mas declarationes ꝛ ꝓbationes
quibus iam patefactū ē intelligēti
bus quia necesse ē inter deū et peccatores
iudices eē homines non celestes virtutes
aut inuisibiles potestates ꝛ coram huius
modi hominibus causam dei peccatores
agere cōtra semetipos accusando scilicet
se testificando contra se allegādo cōtra se
recognoscēdo ꝯtra se reuelādo ꝛ deregen
do occulta cordis sui turpitudines abscō
ditas contra se in sui ignominiā ꝛ pudorē
Deinde ꝯdemnādo se quod ē ꝓclamādo
se reum mortis q̄ est sexta nominatio siue
facies siue compatio cōfessionis quā tibi
condemnationē nominauim⁹ quia nō ē
ipa declaratio criminis. sed supplicij ꝛ pe
ne p sentenciā seu iudiciū reo irrogande
Et hūc morem habet sacra scriptura vt iu
dices appellet eos etiā qui nō ex offitio vl'
potestate vel bona vel mala de alijs asse
runt. Sicut legif. j. ad Cor. iiij. Mihi aūt
ꝓ minimo ē vt a vobis iudicer aut ab hu
mano die. Silr et Jaco. Qui detrahit fra
tri aut qui iudicat fratrē suū detrahit legi
ꝛ iudicat legem ꝛ multa hmōi. ꝓpter hoc
ergo condemnationē nominauim⁹ quia
sentencia ē vt diximus declarās penā ꝛ di
gnū esse pena illū cōtra quē ē licet in par
te ista a nō iudice lata sit siue ꝓlata. Hoc
mō verbo vsus ē saluator in euāgelio luē
vj. Nolite condemnare ꝛ nō cōdemnabi
mini condēnare. i. baudis illos. In nos
eniū istud possum⁹ ex potestate liberi arbi
trij qua nobis naturaliter ꝑditi sumus et
in aliquo iudices nostri ipoꝝ.

p Ost hec ꝓsequemur sequētes du
as nominationes seu compatōes
cōfessionis quarū alterā diximus
vomitū alterā cōputationē. Quoniam er
go vomitus ē iuxta litterā euacuatio ven
tris corpalis aut in pte aut in toto p os si
ue mynisterio oris euacuatio inq̄ ventris
corpalis in pte vel in toto quam inducere
solet. Uel indignatio stomachi vel vētris
vel abbominabilitas alicui⁹ q̄ in ventre
ē sic p os siue misterio oris euacuatur siue
exoneratur venter cordis siue ꝯsciēcia avi
cus ꝛ peccatis ea scilicet dicēdo ac manife
stādo sacerdoti. Quemadmodū ergo īdi
gnatio ventris intendēs expellere siue qd̄
nocet ipi siue qd̄ nō cōuenit distēdit ven
trē ꝛ os aperit atq̄ dilatat ad exitum illius
Sic nobilis ac sancte īdignatiōis consciē
cia ventrē cordis extēdit et cōcutit ad extra
hendū ꝛ expellendū abbominationes et
spurcicias vitioꝝ atq̄ peccatoꝝ aperiens
os atq̄ dilatās ad exitū earū p verba ꝯfes
sionis. Cū ergo ex hac indignatiōe ꝛ con
cussione ventris spūalis siue ꝯsciētie noxi
us humor vitioꝝ ꝛ peccatoꝝ abbomina
bilis ad os impellit et inde p confessionē
exit manifesta cōfessionē ipam vomitum
spūalē merito dicim⁹ ex similitudine vomi
tus corpalis. Tu aūt iam nosti q̄ vomit⁹
ē interdū vna ex purgationib⁹ corpalibus
ꝛ fit in ventre cū fuerit materia febrilis in
orifitio stomachi vl' ꝓpe orificiū. Et tūc ei
puenit abbominatio illi⁹ ad virtutem gu
stabilē et ꝓpter hoc distēdit os stomachi
cū flatib⁹ distensione forti ad expulsionē
illius Cū aūt ꝓfundata fuerit i stomacho
vel intestinis fit vomitus hmōi aut rarus
aut nullus. Juxta hūc modū manifestū ē
intelligere valētib⁹ q̄ cum feces vitioꝝ et
peccatoꝝ ꝓfundate fuerint p consuetudi
nē aut ignorānciā aut longitudinē tempo
ris vomitus ꝯfessionis aut rarus aut nul
lus ē. Silr cū mortificata fuerit seu debili
tata virtus gustabilis ꝛ ꝟtus vētris ita vt
illa sapores abhominābiles et isipidates
humoꝝ illa ꝟo noxietates eorūdē sentire
nō ꝑualeat minuet vomitus aut nullabi
tur ꝓrsus. Et cū virtus spiritualis gustabi
lis aut mortificata fuerit aut debilitata ad sen
sum ꝛ saporationē amaritudinū ꝛ abbo
minabilitatū spiritualiū minuet. Uomit⁹
iste spiritualis aut anullabit omnino. Cū
autem inualuit atq̄ multiplicabitur vir
tus ista inualescit atq̄ multiplicabitur vo
mitus iste. Sicut legitur Ecclesiastes pri
mo. In multa sapiencia. idē in multa vir
tute spirituali saporādi multa indignatio
nauseatiō stomachi spūalis ad abbomina
tiones et spurcicias vitiorum eas penitus
non ferētis tantaq̄ excussione sui ac distē
tione oris illas a se expellentis ac reijcien
tis. Et quemadmodum cum corrupta fue
rit atq̄ peruersa et errans via appetitiua
siue gustabilis corpalis fit in ea appetitus
contra legē et ordinationē nature ꝛ cōtra
salutem ipius corporis fastidiūq̄ ꝛ abbo
minatio salubrium ac delectabiliū ciboꝝ
appetunt q̄ cineres carbones vl' spurcicie
nō nomināde. Sic ꝛ corrupta ꝟtute spūa
li appetitiua siue gustabili fit vomit⁹ ꝛ ab
bominatio atq̄ fastidiū salubriū ac delecta
biliū ciboꝝ appetiť q̄ cineres carbones vl'

spurcicie nō nominande. Sic et corrupta virtute spirituali appetitiua siue gustabili fit vomitus τ abbominatio atq; fastidiū salubriū ac delectabiliū spiritualiū ciboꝝ. Et hoc est qd legitur Numeri.xxi. Anima nostra nauseat sup cibo isto leuissimo, cū tamen eēt panis omne delectamentum et omnē suauitatē saporis in se habens. Sicut legitur Sap.xvi. Et in Psal. Omnem escam abbominata ē anima eoꝝ. Et Prouerb.xxvii. Anima saturata calcabit fauū. Sicut enī appetitus contra legē τ ordinationem grē cōtra salutē animarū. Et ista puersitate errore atq; corruptione Sicut legitur Ysa.iii. Erit p suaui odore fetor. Et Job.vi. Que prius tāgere nolebat anima mea nunc p angustia cibi mei sunt. τ Prouerbioꝝ.xxvii. Anima esuriens etiā amarū p dulci sumet. Et iterū. Job.xxx. Mandebāt herbas τ arboꝝ cortices et radix iuniperoꝝ erat cibus eoꝝ. Et vt clare τ non im parabolis de hus loquamur. Quid ē appetitus carnalis delectationis nisi appetitus spurcicie spiritualib? τ sanis naribus intollerabilis fetoris. Quid autē appetit? auaricie nisi appetitus stercorū nisi forte deceptus fuerit. Apostolo.in.iii.ad Philip. Qui omnia lucra arbitrabat vt stercora vt xpm lucrifaceret. Quid ē auaricia nisi inordinatus ac puersus oemētissimusq; appetitus terre hoc ē terrene substācie. τ hoc terre fimi et feni τ palearū τ lignorū et lapidū et cinerū τ carbonū τ corticū τ radicum τ foliorū. Et iterū calcis et arene τ cementi et atramenti. Omnia enī ista vēdibilia sunt τ alicui? pcii sunt. Et propt hoc non effugiūt appetitū aut fauces aut ventres spiritualiū auarū. Quid aūt ē appetitus superboꝝ nisi appetit? mēdacioꝝ. Hij sunt omniū pdicorū deceptissimi. Hij pascunt chymeris τ figmētis q de liberalissimis cogitationib? de seipsis apud semetipsos ipi sibi fingunt vel ludibriosissima illusione adulātiū ipis fingūt. Omniū aūt figmentorū pdigiosissimū ē ipe superboꝝ spectaculorū ridiculosissimū oim mōstrosū horrendissimū. Manifestum ergo ē ex hoc q ipsa pfessio nō imerito noiata ē vomitus spiritualis τ pper quā causaz sic noiata ē τ qd eā adiuuet aut impediat. aut omino phibeat. Ex quib? etiā pseq̄ē declaratū est nō is ventrē neq; os aut orificiū stomachi nominādū eē. sed potiꝰ latrinā τ cloacā imūdicie spiritualē et orificiū latrine cor τ consciencia q tanti fetulentia tātasq; sordes viciorū et peccatorū absq; vomitu τ indignatiōe vlla pmanent τ qd ē mirabili? atq; intollerabili?. qa nec latrinis comparanda sunt. Latrine enim oēs habēt qui eas curent atq; mūdificent si curabiles ac mūdificabiles sūt. Ista vo corda nō habēt q eis curā huiusmodi curationis exhibeat. Et attēde quia vomit? iste sicut verba Ecclastes con unct ex multitudine grē ē interdū q irruēs in fauces cordis modica spurcicia ab ea statim repulsa expellit per vomitum confessionis Quemadmodum musca interdū in os alicuius inuolans statim vomitu impetuoso reiicitur. Cuius crebra exempla et similitudines inuenies in multis viris sanctis. ac mulierib? qui nec musculā vnā sordide aut noxie aut etiam vane cogitationis in ore intellectus sui paciūtur. Sz statim vbi inuolauerit celerrime pfessiōis vomitu illā expurgāt. Alios vo inuenies belzebub id ē viros muscaꝝ q agmina muscaꝝ hoc ē volatiliū sordidarū atq; pūgētiū cogitationū i ore intellectus portitār incessanter atq; circūferunt absq; vlla indignatione τ abbominatione τ qd ē abhominabili? muscas pascuntur huiusmodi τ ab ipis ipi depascunt. Interdū autem fit vomit? iste spūalis τ saluberrimus deo mediante τ medicina gratie sue cordi huiusmodi noxiis et abhominationibus humorib? infirmāte seu laborāte in ipam naturam cordis humani ista medicina cōfortante τ non obstante erubescēcie freno os cordis ad istū vomitum dilatante. Ne dubites autem pluriq; vomitus istius purgationem impfectam esse tunc. deinde vo completā esse cum ventrem cordis ab istis humoribus euacuauerit. et vt ita loquamur cum ipm aurulentia ista omnino eructauerit. Reminisci etiam debes in loco isto qualiter in aquis immersi totam aquam que corpora eorum intrauit euomere compelluntur. Suspenduntur enim pedibus capite obuerso ad terram τ aperto ore aliquo q3 duro ne claudere valeant in misso. aqua ora eorum sponte defluit. Sic pedib? affectiuum ad celum abuersus inde pendere debet penitens et ore aperto distincta et lucida enarratione viciorum et peccatorum suorum aquas maris mundi hui? quib? imersus se repleuerat euomere vim faciēs ore suo ne claudat, sicut legit iob.vii

Non parcam ori meo loquar in tribulati
one spiritus mei. et sicut huiusmodi suspē
sus litteralis. scilicet de quo loquebamur
non habet potestatē oris sui. Sic deo et sa
cerdoti tradere debet in potestate os suū
penitens ut loquatur q iusserint aut inter
rogauerint in cōfessione. Ipsi os eius ape
riāt et apertū teneant donec aque iste ma
ledictionis et amaritudinis ex toto exiue
rint. Et quoniā nulli dubiū esse potest cor
esse purgandū a noxijs humoribus et euo
mendas eē tante abominationis spurici
es euacuandas esse etiā tante maledictio
nis et amaritudinis aquas et hoc per hec
quando alias exire non possunt. Declara
tum ē etiam confessionē faciendā eē ex ne
cessitate. declaratū inq̄ʒ per hoc quod ipsa ē
vomitus necesse ac salutaris purgationis
et euacuationis spiritualis. Si autē questi
eris vnde iste vomitus eē debeat. respon
deo. quia ex sordibus in quibus volutari
nisi forsitan porcus es cui spurcissima vo
lutabra velut apothece sunt et celle aroma
tum et ingētia sterquilinia alicui cynamo
mi et gazophilorum quosdā aūt dyaboli
ce transformationis miraculo adeo dege
nerasse videmus a nobilitate speciei hūa
ni ut iam non sic habēdi homines si spur
cissima vita eorum et cōuersatio attendatur.
Sed potius mutati videantur in porcos
Porcum ergo reputa nō hominē in q̄ tan
ta abhominationum volutabra tanta ali
cui spurciciarū vomitū istū spiritualem ac
saluberrimū prouocare nō possūt. Respō
deo igitur quia vomitus eē debet tibi nau
sea inrestringibilis ex latrina qua intrate
gestas hoc ē ex ipso corde qd ē omni latri
na spurcicijs innominabilibus plenius atq
fetidius. Jactatoribus autē qui de proprijs
immūdicijs se iactāt qa proprias spurcicias
nō solum in ore portitant Sed etiam eas
aliis narrant et detractoribus quia aliena
stercora velut aromata semper ruminant
et in ore semp reuoluere nec abhominan
tur nec erubescant. propter quod dictum est
Prouerbiorum. xxiiij. Abhominatio homi
nū detractor spūaliter enim hoc videtes
vomitū continere non possunt sicut nec por
ci qui aliena stercora masticare cibum. et
delicias habent. Hijs inq̄ʒ duobus gene
ribus hominū. scilicet propriarum immundi
ciarū et alienarum enarratoribus in ore est.
Unde vomitus esse eis debeat et eēt indu
bitant nisi fauces eorum et guttura seu pala
ta porcisse immūdicie corruptio peruertisset
et stercora pro aromatibus eos hēre fecisset
quas velut aromata preciosissima mastica
re et ruminare assidue delectantur.

Si etiam vomitus bestiolarum vene
e natarum et vermiū iuxta litteram
Interdum enim bibunt serpentes
dum adhuc paruuli sunt. Intrant in eos
per ora incaute dormientiū quorum vomitus
et delectio medicinali artificio procuratur
Sic in aquis doctrinarū peruersarū serpen
tini bibuntur errores et in aquis volupta
tum serpentes infernales hoc est vicia car
nis vel ipsi demones. Sic et in multorum sug
gestionibus bibunt velut serpentes igni
ti ira inuidia et odium. Cum adulatio eci
seu bona laude bibitur velut regulus. hoc
serpentū spūalium et ex superbia aut inanis
glorie. In detractionibus siue rū detracti
onibus cum audiūtur bibitur odium fra
ternum tanq̄ʒ alius serpens infernalis et
ignitus in delicijs ciborum et potuū bibitur
velut de ne sanguisuge gula et luxuria et ad
hunc modū de alijs. Istas bestias vomi
tu cōfessionis eijcere celestis ac diuine ar
tis medicinalis et virtus et opus est. Ista
autē reptilia et quadrupedia immūda q̄s
Ezechiel vidit ingressus tēplū. Sicut legit
eiusdē. viij. Hec etiam sunt que iussus est
petrus occidere et mādūcare Actuū. x. Heu
quot sunt peccatores q huiusmodi reptili
bus venenatis et quadrupedibus immun
dis plenos habent ventres cordiū et nec
pauent nec formidant ne dicam a facie et
presentia eorū. Sed q est admirabilius intra
se ea habentes et reportantes eos per corda
sua sentientes. Sibilos eorum et voces au
dientes quin etiam morsus et punitiones
ipsorum sencientes nec querunt ab eis effugi
um. imo q magis stupendum ē cibus eo
rum et pabulum eē se gauderet et sepius
gloriant. Manifestum est eos nō habere
oculos spūales et omnino cecos esse interi
us. Nō enim sine abhominatione et hor
rore nec sine tremore atq timore tam im
mūda mōstra tanq̄ʒ mortifera videri pos
sent. Hec nunq̄ʒ perfecte de ventre cordis ex
eunt nisi premortua nunq̄ʒ euomi possūt q̄ʒ
diu viuunt. Et propter hoc ut euomant pri
mū mors eorum procuranda ē. Jam autem
didicisti alias que potionibus et medicinis
occiduntur lumbrici in ventribus puerorū
paruulorum. Sic et serpentes et buffones cū
in eis inuenti fuerint. Sicut ergo dat ab-

fintbiũ ⁊ actũ ⁊ alia quedã contra lum-
bricos. Sic interdũ amaritudinibꝰ tribu-
lationũ ⁊ maxime amaritudine ꝯpuncti-
onis ⁊ lacrimaꝝ interficiũtur iste bestie in-
fernales. Et attẽde ꝙ ipsis ꝯpunctionibꝰ
quas irrogant ⁊ ipo dolore quẽ inferunt
extinguũt. Cõpunctio eñ ab aculeis ipo-
rum est ⁊ dolor de ipsis ab eis materialit
⁊ occasionaliter. Quẽadmodũ scorpiua
⁊ serpẽs mediane sunt ꝯtra se. Ex eis eñ
accipit vñ nocumentũ eoꝝ sanatur. Sic
⁊ hic ab ipis hmõi bestijs venenatꝪ acci-
piuntur arma ⁊ remedia ꝯtra ipas de huiꝯ
que in pũte nostra eẽ videntur ꝙ lesiones
eoꝝ maxime sanat ⁊ ea maxime interficit
sermo dei est. Sicut legitur Sap. xv. Nõ
herba neqꝫ malagma sanauit eos. sꝫ tuꝰ
sermo dñe qui sanat oĩa. ⁊ in eodẽ eiusdẽ
In memoria ſmonũ tuorũ exterminabã-
tur. Sermo nanqꝫ dei ẽ tyriaca ⁊ cõtra oẽ
venenũ spũale ⁊ gladiꝰ acutissimꝰ cõtra
oẽm bestiã. Sicut legit ad Hebre. iiij. Ui-
uus est ſmo dñi ⁊ penetrabilior omi gla-
dio ancipiti ⁊c. Nosti ⁊ etiã ⁊ sonitu vocꝪ
hũane reptilia absterrentur atꝫ fugãtur Et
ꝓpter hoc consiliũ saluberrimũ est ſmo-
nem dei assidue audire. Hoc est eñ ⁊ stre
pitũ queꝫ sustinere nõ possunt eis facere
⁊ velut veneno eis mortifero incessant ꝑ
fodere gladioqꝫ acutissimo ea trãsfigere

Ꝗ eñ confessionẽ maxime impe-
e dire solet erubescẽtia in eis vicꝫ q
bus ẽ desiderio reuerti ad deũ et
a malis suis recedere qũter expungnãda
⁊ vincenda sit ꝓpter instruẽdos cõfesso-
res ⁊ adiuuãdos penitẽtes ea breuitate q̃
ꝓmittimur docere tentabimꝰ. Primũ er-
go auxiliũ ꝯtra eã est vt cognoscat eẽ ipa
hostis atrocissimꝰ. Illam eñ velut fortis-
simã in acie extrema q̃ retrogardia vul-
go dicitur ponit dyabolus in isto campo
magni certaminis totoqꝫ exercitu eius cru-
ciato atꝫ ꝓstrato in cõtritiõe illa vel vul-
nerato saltẽ i cõtritione ista sola stat ⁊ cã-
pum tenet eidẽ Siquidẽ mortificatꝪ inter-
dum omnibꝰ vicijs ⁊ pctĩs ⁊ renouato ex-
ercitu virtutũ in corde penitẽtis armatoꝗ
firmitate ꝓposito ⁊ ad recuperãdũ atꝫ
comparandũ quicqd amissũꝫ fuerat arma-
to atꝫ parato sola resistit ⁊ obsistit erube-
scentia que sacramentũ confessiõis ⁊ gra-
tia sacerdotalis benedictiõis ⁊ absoluti-
onis recipere nõ sunt Similit ⁊ fructus
penitentie impedit arare ⁊ seminare ⁊ que

aggricultatiõis spũalis sunt facere tam in
terra cordis quã in terra corporis ꝓhibet
⁊ auertit opa siquidẽ penitẽtialia opera
spũalis aggriculture sunt sicut doceberis
in sequentibꝰ. Ista ẽ erubescẽtia que no-
ui hominis tenerrimũ adhoc ptum nasci ⁊
in lucem exire nõ sinit. Sicut legit ysa.
xxxvij. Uenerũt multitudinis filij ad ptũ
⁊ nõ est virtus pariẽdi pcam spũalem p-
tus id est os male obcludẽte erubescẽtia
ꝓposito eñ nascatur nouus hõ in corde
penitẽtis quasi natiuitate in vtero q̃ fre-
quẽtius ꝯceptio dicitur. Cõfessione vero
et ope forinseco velut ex vtero nascit ga
in lucem aptionis et manifestatiõis egre
ditur. Dim ergo hostiũ seuissimꝰ videtur
erubescẽtia cũ magis ꝓsequit qui nec na-
sci finit ꝙ qui iã natum nutriut. Ista ẽ a
deo ptinax et inuincibilis bellatrix vt nec
hostea iã mortuos ẽ cãpo certamia exire
sinat. ac si sciret eos in ꝓmo et facile sub
sistendos et aduersũ te o penitẽs cõsurre-
cturos ꝙ vtiqꝫ fiet si diucius eos ibi dimi
serꝪ Habꝫ eñ terra hũani cordis et corpꝰ
ex maledictione ade id est propter adam
eidẽ inflicta ẽ dyabolice minificẽtie ꝟtutẽ
qua et hmõi mortuos id ẽ vicia et pecca-
ta facillime resuscitat ⁊ nouos mortifera
fecunditate ꝯtinue germinat. Ista eñ est
scutũ supbie ⁊ inanis glorie maxime ⁊ ex
ercitus dyabolici ꝓtectrix et abscõditrix.
Interroga teipm q te faciat erubescere et
inuenies quia supbia vel inanis gloria
tanquã oculos basilisci aspectu hoim ex
pauescit. Sic vicia et pctã alia sub opimẽ
to et ꝓtectiõe erubescẽtie tantũ viuũt in
aspectu hoim non solũ moritura sed etiã
nec vnquã nascitura. Ista ẽ que instar la
tronũ clamorẽ eorum q̃rum domos spo-
liant timentiũ et ꝓpter hoc ora eorꝫ ob-
struentiũ ita vt clamare nõ possint os tu-
um obstruit ne vocẽ ꝯfessiõis emittas tã-
quam si sciret ad hmõi vocẽ a deẽ tibi sta-
tim dei liberatoris auxiliꝫ nulla eẽ voce
efficaciꝰ inuocatur celestis cursus auxiliũ
In nulla etiã voce facilius impetrat quã
voce pio ac sincere ꝯfessiõis. Et attẽdẽ ma
exẽpla q̃ posuimꝰ q̃ atrocitas inimicicie
maior esse pt q̃ꝫ obstruere os virus ꝯuo-
mere pato atꝫ nolenti ne virus exeat et a-
qs immerso atꝫ impleto ne effluant ⁊ ple-
ne serpentibꝰ et alijs reptilibus venena-
tis vt de eo exeã Ista obstructo ore in bel
latũ te tenet erubescẽtia. Ipsa eñ est villa

dyabolica hoc cordis obstructor. Ipa est
frenū dyabolicū qd tenet os tuū infrena
tum ne loquaris contra eū. Siqdem dete
rius est de sup te qui tibi prius velut equo
suo vel asino insedebat. Per solū frenū
istud te tenet cū iam alia perā dimiseris ꝛ
alia vincula ei9 diruperis. Ecce quā atrox
hostis ē tibi erubescētia quātū nocens ti
bi ac pestilens ꝛ tu adhuc heres ei ꝛ non
abijcias potius illā a te totoq studio ꝛ viri
bus psequeris. Ipa tamē multiplr te pse
quitur ꝛ hoc ad mortē perpetuā an credis
illā opire ꝛ abscōdere turpitudines tuas
certum ē q ab oculis dei ꝛ oculis omniū
q eas lucidissime visuri sunt in futuro iu
dicio non abscōdit eas ista erubescentia
Sed credis forsitan q eas abscondit ab
oculis cfessoris ludibriosissime tibi ac p
niciosissime illudit erubescentia tua q ab
huius hoīs aspectu vix cfessoris turpitu
dines tuas abscōdit vt in extremo iudicō
oīm visibus eas exponat atq diuidet ꝛ fa
ciat vniuersale spectaculum.

Vide quā turpe ꝛ quā ignomiosū
est tot ꝛ tātis hostib9 victis istis ex
tremo succūbere ꝛ tanto victorie
gloriā solo timore aspect9 vni9 hoīs vix
cfessoris amittere. Si eī debilis ē hostis
vix erubescētia erubescendū tibi ē ab illo
supari illiq te occidēdū tradere. Ipa er
go erubescētia tam grandi ꝛ forti vincere
illā puam ꝛ debilē grandis eī ꝛ forti oz
eē erubescētia post tantorū hostiū tanquā
fortiū stragē cantra debilē deficere ꝛ me
tu ipius tāte victorie ꝛ glie coronā amit
tere. metu dico q nondū te pculit erube
scentia nondū te inpugnat quā diu taces
ꝛ non reuelas turpitudines tuas. Expito
queso vires eius ꝛ arma que times et vi
debis hostē quem times omnino inermē
atq inualidū teq ab eo omino illesū. In
cipe obsecro a turpissimo ꝛ ignomiosissi
mo spurcissimoq omniū viciorū ꝛ pecca
torum tuorū ꝛ ego assecuro ex pte dei om
nipotentis os tuū fauces labia ꝛ dentes
tuos qui nihil eorū ledere poterit. Tenta
hoc ꝛ experire non credas mihi si hostis
iste quē ita times in aliquo te leserit. Qui
cū vixerit interroga eū iocose o tu confes
sor vbi est vuln9 vbi est lesio quā tu time
bas frater mi. Si autē fortis ꝛ vehemes
erubescētia. Attende ergo quanta vis sit
eam vincere ꝛ quāta gloria de tanta ho

stis victoria tibi pmittit. Si eī reuelare
viciorū ꝛ peccatorū turpitudines ptra eru
bescētiā vincere est erubescētiam ergo vi
ctoriosum quare ꝛ gloriosū quare ac lau
de dignū ꝛ ergo erubescas cōfiteri erube
scis vincere erubescis facere q est glorio
sum ac laude dignū. Amp. vide quā
turpiter erras qui credis turpe ignomino
sum quod pulcerrimū est ꝛ gloriosū vix
ipm vincere erubescētiam quam tantam
tanq fortē tu ipse testaris. Amplius.
quid turpi9 quid abiectius qui dignomi
niosius quid omtuū vituperio ꝛ irrisione
dignius quam adeo timere hostē qui nō
dum est ꝛ si erit. erit debilis pene inermis
vt mutire non audeat nec os aperire ad
loquendū. Erubescentia eī quam times
nondum est sicut dixim9 nec erit nisi cum
reuelabis turpitudines tuas spirituales
ꝛ tunc qui inermis sit ꝛ debilis si hoc scire
vis ipsa expientia vt diximus te docebit.
Vide qualiter platum tuū fecisti erubescē
tiam ꝛ quō te ei turpiter subdidisti. Siq
dem iam suspēdit te ꝛ imposuit tibi silen
tium cū necdum natus sit ꝛ ita chimerā
quandā fecisti platum tuū quā finxisti
in corde tuo ꝛ dedisti cuidā nihil iurisdi
ctionē super te ptra deū. Miranda ē aūt
ista erubescētia. Nemo eī erubescat sor
des ī domo sua vel vase qcūq suo cerne
re siue pciosum illud sit siue vile. Sz sor
des in domo sua vel vase habere vel reti
nere vnusqsq turpe iudicat ꝛ erubescen
dū. Sola aūt est domus conscie solumq
vas cordis quorū sordes amant ꝛ emun
datio erubescit. Amp. attēde q si nō
erubesceres vnū hostem vnū bellum ꝛ
ideo vnā victoriam ꝛ ppter hoc vnā co
ronā. Et ppter min9 haberes. Ad hoc er
go datur tibi erubescētia vt post victoriā
de alijs hostib9 gloriosissime atq victorio
sissime triūphes vt qui alias in cōmittone
viceras ipam erubescētiam in cōfessione
vincas. Vñ si diligenter aduertas cfiteri
vicia ꝛ peccata quodāmō est numerare
victorias. Dum eī pie ac sincere fornicati
one confitens ipam te fecisse facto ipo lo
qris quā mortuā de ipso campo certamis
eycis. Quemadmodū eī euomens vir
tute medicine serpentes ꝛ alias venene
las bestiolas ipam victoria nature p me
dicinam adiute ipso huiusmodi vomitu
iudicat. Si ꝛ vomens spiritualiter bestu

as spūales ipso vomitu cōfessionis victo rias graue indubitāter iudicet. Et ꝓpter hoc cōfiteri recte ac intime intelligentib⁹ quodāmodo est loqui ⁊ mirare victorias suas. Et si verecūda fuerit cōfessio erit facere victorias. Confiteri ergo pie atq; sincere vicia sua ac peccata penitenti ē loqui ⁊ enarrare ac mirare incō tritione factas victorias et in attritione pene factas Et si nondum cōpletas. quanti enim a d mul ta in attritione moriuntur vicia ⁊ peccata Quanti vero sed erubescentiā est facere victorias Cū ergo dicis o penitens pia ac sincera confessione Hec ⁊ illa peccata feci per istā firmationē dicis hos ⁊ illos hostes interfeci et illas erubescentiam interfucio.

Amp. quid ostēdis ꝯfessori o penitēs eū et ostendis vicia tua ⁊ peccata quā cadauera hostiū que adiutorio diuine gratie contriuisti vel saltē attriuisti. que quāto plura ac maiora fuerit tāto plures atq; maiores ꝟtutis ac victorie tue testes erunt Quod deinde gloriosius victori spectaculum. qd gratiosius deo sacrificiū esse ꝑt ꝗ; strages tam odibilium inimicoꝝ deo et ipi victori penitēti. Quid ē visu vel appetitu iocundius ꝗ; aliꝗ hostiū aut occisoꝝ aut saltem vulneratoꝝ hoc enī est vnū nouum gaudioꝝ in suspitabilium. Eccle. xxv. Btūs homo qui videt subuersos ē inimicoꝝ. Aduerte ergo quātum erras o penitens qui ignominiosū tibi putas stragem hostiū tuorum occisoꝝ aut vulneratoꝝ ostendere testesq; ꝟtutis ⁊ victorie tue ꝓducere Et hoc quāto maiores ⁊ validiores fuerint. Siqdem quāto maiora ⁊ horribiliora fuerint vicia ⁊ peccata tanto mors eorū ⁊ vulneratio que in sincera ac pia confessione apparet validiores ⁊ efficatiores testes erūt maioris q; ꝟtutis tue atq; victorie. Quemadmodū si in campo certamis circa aliquē bellatorem maior multitudo interfectoꝝ atq; vulneratorum hostiū prostrata iacuerit maius ei testimoniū ꝟtutis ac victorie dabit et ꝓpter hoc penitens pie q; ac sincere cōfitens non tanquā penitens tantū sed tanquam victoriosus bellator cū applausu triumphali a cōfessore excipiend⁹ est. Qui enim minima et leuia peccata confitentur quasi pulices mortuos et musculas in testimoniū virtutis sue et victorie afferunt. Rome enim senatus consilio decretum est vt hi solus triūphis celebraretur qui tanta victoria potiti essent in qua septima milia hostium cesa fuissent. Minor autem victoria triumphali honore in digna iudicata est sicut narrat valerius maxim⁹ de memoriali vno. Et qui magna monstra videlicet elephātes superbie id est balenas cetos auaricie leones iracundie lupos rapacitatis. thauros indomabilitatis in cōfessione afferunt ꝓclare virtutis ac victorie sue non in signa tantū afferunt. Sed etiam testes diuin⁹ proferūt vel ꝓducūt ꝓpter qd scriptū est Luce. v. Fecit ei cōuiuium magnū leui in domo sua de magnis scilicet feris victorii ⁊ peccatorū que occidit vnusquisq; magn⁹ peccator in se ꝓpter hoc dictum est Luce. xv. Gaudium erit in celo super vno peccatore penitentiam agente ꝗ; supra nonaginta nouem iustis qui non indigent penitētia ⁊ Mathei. xviii. gaudebit supra eam magis ꝗ; supra. xcviii. qui non errauerūt. Et ꝓpter hoc ve sacerdotibus qui tantā stragem tā odibilium deo inimicoꝝ audire non possunt. Hij sunt qui multitudinē ⁊ magnitudinem viciorum ⁊ peccatoꝝ in cōfessione a penitētibus audire non possunt exhorrentes ⁊ abhominātes eos ⁊ interdū in eorum facies expuentes. ⁊ vnde celum repletur laudibus vnde triumphalis solennitas in celis agitur. Vnde ꝓclarum ac ꝑmagnificū in curia celesti instauratur cōuiuium. Vnde resonat ibidem in effabili suauitate symphonia ⁊ chorus sicut legitur Luce. xv. Submurmurāt ⁊ sub sannāt ⁊ probris atq; conuicijs laceratos a se repellunt atq; reijciunt penitētes. Non aūt in sequentibus ꝓpter hoc ⁊ alia incōuenientia que de in eruditione cōfessoꝝ ꝓueniunt de eorū officijs aliqua loqui ꝓponimus. Tu ergo o penitens noli timere a facie pulicis vnius ⁊ securus expectare leonem quod vtiq; facis si ab ista erubescētia ita times vt nec loqui ꝓpter ipm sudeas ⁊ ab vniuersali ⁊ sempiterno obprobrio quo omniū oculis turpitudines tue oēs palam fient in extremo iudicio nō times. Es ergo sicut ille qui pulice timet ⁊ ꝯ leonem securus est et magis ab aspectu vnius hominis abscōdi turpitudines tuas ꝗ; ab vniuersorum aspectibus. Vtinam scires quod gaudiū est omnib⁹ angelis dei ⁊ singulis de sincera confessione tua. vtinā audires gratiarū actiōes quas ad singulorū peccatorū tuorum cōfessiones

patri misericordiaꝝ p te referunt. Utinã videres ac sentires gaudiũ quo ad singularum bestiarum infernaliũ vomitũ omnes exercitus militarũ celestium epulantur. Utinã audires ꝛ videres applausum ꝛ agratulationẽ quibus tibi pater misericordiarũ amantissimus atq; dulcissimus aggaudet atq; blandit Utinã sentires amplexus eius ꝛ oscula quibus super collũ tuũ cadens irruit. Sicut legitur Luce.xv. proculdubio aquas maledictionis ꝛ amaritudinis quas diximꝰ ore patulo indausibili a te euacuares vt dei patris gratia repleans spurcitias abbominabiles viciorum ꝛ peccatorũ totis viribus ꝛ festinatione a te reiiceres. vt aromatibus donorum atq; virtutũ spiritualium repletus domini habitatorem custodemq; tuum perpetueq; felicitatis largitorem tota virtute intra te auiditate reciperes nõ ostium oris tui clauderes deum a te excludens ꝛ dyabolum hospicium tuorum pdiciosissimũ iugulatorem intra te ꝛ tuam mortem atq; perniciem retinerea. Os tuum ad confessionẽ aperires vt spiritũ sanctum p illud in te attraheres illud dilatares vt deus ipm impleret. Sicut legit in psal. Os meũ aperui ꝛ attraxi spiritũ. Et dilata os tuum et implebo illud aditum deo aduenien panderes vt superueniens dyabolum a te deturbans ꝛ deiiciens te a ƀuitute turpissima ꝛ a seruitute tyrãnidis eius nequissima liberaret ꝛ in libertatem glorie filiorũ dei liberatum trãsferret.

Post hoc sequit vt loquamur de p octã nominatiõe seu computatiõe cõfessionis quã supra cõputationem diximꝰ. Pura eñi integraq; cõfessio fidelis ꝯputatio est ꝛ redditio rationis q̃ nobis liberi arbitrii potestate seu facultate ꝯmissa est. Huiꝰ ergo debitores nos esse manifestũ ẽ. Primũ rõne villicatiõis quã vt tã tenigumꝰ in ipa potestate liberi arbitrii a deo accepimꝰ de hoc Luce.xvi. Redde rationeem villicationis tue. Secũdo ratiõe terre siue predii quod ab eo excolendũ suscepimꝰ. Tercio ratione talentoꝝ q̃ ab ipso ad lucrandũ nobis tradita sunt de qua legitur. Luce. xviiii. in pabola vincarũ et Mathei. xxv. in pabola talentorum. Quarto ratione offitioꝝ in quibus constituti sumus. Quinto ratione stipẽdioꝝ q̃ ad militandũ pcepimꝰ

Sexto ratione dimissioꝝ hoc ẽ indulgẽtiarum ꝛ remissionũ que nobis a patre misericordiarũ facte sunt. Quia igitur dei villicus es ꝛ quasi subregulꝰ in terra cordis tui ꝛ corporis per potestatẽ liberi arbitrii constitutus requiritur a te vt iudiciũ ꝛ iusticiam facias in terra predicta vt maleficos ab ea extermies hoc ẽ vicia ꝛ peccata et demones. Et si forte incursauerint ꝛ q̃tiens incursauerint eos ex officio villicationis ꝛ custodie ville que cũ ipe es artes captiues iusticies et torqueas bona vero ipius ville hoc est inhabitatores ꝛ bona eorum custodias et nutrias et defendas Primũ ergo si fideliter examinare coraꝫ dei dispensatore confessore vel cõputationẽ facere voluens recordare debes q̃lem villaꝫ tibi dederit de quo manifestũ ẽ quia pulcre magnificeq; edificatam archi tecto eius atq; opifice ipso deo. Deinde duplici muro munitã videlicet angeloꝝ custodia ꝛ dei ꝓtectione. Eteniꝫ dominꝰ in circuitu populi tanquã murus. Et iterũ ysa.xxvi. Saluator ponet in ea murus ꝛ añimurale. Et iteꝝ pr ad filiũ i typo hier. p̃mo Dedi te in murũ eneum sup omneꝫ terram. Tradidit etiaꝫ tibi nobilibus diuitibus ac magnis habitatoribꝰ populosam qui sunt donoꝝ atq; virtutum populus. Iste populus ꝛ hec villa tibi custodienda conseruanda nutrienda tradita est tanquã villico. Hanc ampliare ꝛ magnificare debuisti diuitiis et gloria. Hanc armis ꝛ bello tueri. Redde ergo rationem huiꝰ villicatiõis. Qualiter custodita est villa ista. Est ne magnificatus et ditatus populꝰ iste. Hoc est sunt tie adducte ꝟtutes ꝛ dona vel numero vel magnitudine vel vtroq; beatus es laudeq; et remuneratiõe domini tui dignus. O villice si credis iste populus tam numero q̃ magnitudine. Donis ei ꝛ ꝟtutibus sine quibꝰ non est salus adduntur diuine gratie largitate interdum alia. Sicut donũ ꝓphetie et donum interp̃tationis linguarũ et alia huiusmodi. Similiter ꝛ multoꝝ scientie ꝛ industrie sine quibus nõ est salus Ditatur aũ iste populus donoꝝ atq; virtutum tam interioribus q̃ exterioribus operibꝰ suis. Verbi gratia. Ditatur fidẽ cognitione miraculoꝝ illuminatione reuelationũ. scientia. testimonioꝝ scripture Solertia ꝓbationũ quibꝰ ipsa astruit

et in omni quibus errores ꝯtrarū destruuntur. Sic dilatatur ⁊ caritas ardore desideriorū de dei gloria de salute ⁊ edificatione ꝓximorū de affluentia gaudiorū de his duobus scȝ gloria ⁊ salute ꝓximorū De visionibus zeli cū scilicet dei gloria vl' ꝯtumelia vel cōspicitur vel auditur de frictionibus cōpassionis cū ꝓximorum mala spiritualia vel temporalia conspiciuntur vel innotescūt. Et ad hunc modū de alijs vt diuine earum intelligant opera ipsarū vt diximus tam interiora q̄ȝ exteriora. Q: si de his aliam rationē reddere non potes o peniteus nisi q̄ euersa est illa villa per incuriā ymo ꝑditionē ⁊ exusta est cū toto populo suo alio igne ifernali vicȝ igne sulphureo luxurie aut igne deterrio auaricie. aut igne greco iuidie ⁊ ira ꝺ alijs Et dissipata omnia bona populi hoc est omnia opera bona tam exteriora q̄ȝ interiora Et hoc ipsum dic ⁊ confitere. Cum eñ hoc non dicere corā dominis secularibus fit in cōputatione seu reddenda ratione deficere corā domino seculorū sic dicere est bonā rationē reddere sue villicationis ⁊ bene ac legaliter cōputare. Et cū illi malos villicos de mala villicatiōe cōfessos aut cōiunctos a villicatione amouentes damnent ⁊ puniant ⁊ vlteri⁹ bona sua que eisdem cōmiserant amplius non cōmittant deus ecōtrario facit malam villicationē cōfessor honorem officij sui seruet ⁊ dissipata bona eisdē denuo tradit. tanq̄ȝ virtutem ac meritū pie ac sincere confessioni dissipatiōis sue male villicationis largit̄ vt nec sibi nec villico q̄ quā de dissipat' pereat. Omnia de indeficientissimis diuitijs sue bonitatis reperans ac restaurans. Ad quid enim misericordissimus iudex confessionē male administrationis audire vellet si confitentē ex ore suo iudicans damnare intenderet. Presertim cū huiusmodi ꝯfessio nusquā sine postulatione venie fiat. Frustra ergo confessione delictorum ⁊ postulatiōe venie rei fugerent Si ab ea damnationē merita reportarēt. Primū autem impossibile manifestū videlicȝ q̄ frustra ad dei misericordiam fugiatur. Si eñ non esset confitenti dissipatoribus si villam eis pro indeficienti sue restaurationis misericordia ȝ manifeste diminuta esset ei⁹ misericordia quantū ad ipsos. Amplius. nabuchodonosor iam male ad ministrāte regnū sibi cōmissum a deo de illam directā malamq̄ȝ ad ministratiōnē suam ad dissipationem ꝯfessum ac recognoscentē denuo restituit maiorq̄ȝ magnificentia ⁊ gloria q̄ȝ prius haberet donauit. Quomodo non subregulos istos hoc est vnumquēq̄ȝ peccatorem malam villicationē recognoscentē non denuo restituet ac restaurabit. cum ille diuine religionis ꝑsecutor esset atrocissim⁹. ⁊ ydolatria impijssimus deoq̄ȝ omni peccatore xp̄iano odibilior. Iusta hunc modum de iudicio ⁊ iusticia interrogandus est villicus videlicet si fecit iudicium. Primū de seipso ⁊ hoc deo deinde de virtutibus quas de ꝓpria habitatione ⁊ hereditate ipsarū hoc est de seipso turpiter eiecit ⁊ inimicos earū capitales hoc est vicia ⁊ peccata illis exhereditans in dei cōtumeliam et preiudiciū ipsarū suscepit. Si latrunculos ꝓrimorū secundorum ⁊ terciorum motuū. Hoc est cogitationū desideriorū et delectationū que sūt citra consensū gladio discipline persecutus est. Si iudiciū et iusticiam deo ⁊ virtutibus de ipsis fecit deo cuius templū polluit cuius villā vastant eruerunt euertunt cuius cunctā bona diripiunt et furantur. si isti latrones in villa ista multiplicāt vel viuere siniūtur. que vtiq̄ȝ vis est ⁊ hereditas propria virtutū apparet iniquū eē villicum. Sicut legit̄ ysaie. xxvj. Iusticiam non fecim⁹ in terra. ideo nō ceciderūt habitatores terre iustum etiā est vt ipsa luat supplicia que latronibus istis irroganda erant ꝑ eo solo q̄ ipsis pepercit. Sicut legitur. iij. Re. xx. Quia dimisisti virum dignū morte de manu tua erit āīa tua ꝑ anima eius. Quid ergo si eos nutriat et defendat. Si villā dei totā ymo templū dei hoc est seipm̄. fecit speluncā latronū qui eñ participat cum fure furem. Sicut legitur ꝓuerb. Et tu iam nosti quia iusticia secularis receptatores fure ⁊ ipsos fures pari dānatione ac plena inuoluit ⁊c.

Et quia vt diximus velut dei coloni siue agricultores sumus de ꝑdio qđ nobis excolendū tradidit rationem reddere tenemur. tamē de ipsa agriculatione cum de fructibus prediorum istorū nos ipsi sum⁹ in vinea ⁊ ager. Sicut legitur ysa. v. Uinea domini sabaoth dom⁹ israel est ⁊ viriuda delectabile germen eius ⁊ in psal. Uineam de egipto transtulisti. Et Osee. x. Uitis frōdosa israhel. Et

Hiere. ij. Ego plantaui vineam meã electam omne semen verum. Et deutronõ[illegible] xxxij. De vinea sodomoꝝ vinũ eoꝝ. Similr̃ Mathei. xx. Simile est regnum celorum homini patrifamilias qui exiit primo mane conducere operarios in vineã suam. Ager vero sum⁹ et ortus. Sicut legitur Cañ. iiij. Ortus conclusus soror mea sponsa ortus conclusus. Ager vero sum⁹ Sicut legitur Mathei. xiij. Simile est regnum celorũ homini qui seminauit bonum semen in agro suo. Et iterum Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro. De hoc eodem pma ad Corin. iij. dei agricultura estis. De vtroq; vero simul legitur Prouerb. xxiiij. Per agrũ hominis pigri transiui per vineam viri stulti. et ecce totum repleuerant vrtice ꝛ cetera. De ista agriculatione spirituali qualis esse debeat qua fide ꝛ diligentia et laboriositate exercenda ipsa litteralis agriculatio velut liber sufficiente per similitudinem euidenter atq; perfecte docet neq; necessarium est vt hic vrticas spinas ꝛ vepres herbasq; noxias atq; pestiferas spirituales enarrem⁹ quia declamationes ecclastice ꝛ populares sermones de hijs sufficiunt cuilibet talia cognoscere cupiẽti fructus autem agriculationis nostre retiera qnq; sunt. Primuz est gloria dei seu glorificatio cui fructui educendo de agro vel vinea nostra. et in primis et maxime inuigilandum et insudandum est sic docet veritas Mathei. v. Luceãt opera vestra corã hominibus vt videntes opera vestra bona glorificent patrem vestrũ qui in celis est In hijs fructibus hec ẽ dei portio ppria in qua noluit hr̃e participẽ vel consortẽ sicut ipsemet dicit Ysaie. xlij. Gloriam meam alteri non dabo hanc suam esse totaliter totiens confitemur hanc illi totiens recognoscam⁹ quotiens gloria tibi domine vl' gloria patri ꝛ filio ꝛ spiritui sancto cantamus. Hac portione sua ꝛ iure suo deum ꝯfraudant qui que recta sũt facere non nisi in abscondito nolunt volentes oculte ꝛ quasi inconfessione tantũ esse christiani et furari hoc est clam subripere regnum celorum cũ tamen non sit dictum regni celoꝝ furtũ patitur qui potius scriptum est Mathei. xj. Regnum celorũ vim patitur ꝛ violenti rapiũt illud. Et luce. xvj. Omnis in illud vim facit. Isti vero tanq; fures ꝛ latrones intrare nolunt regnũ celoꝝ Cũ nõ furtu s; maifeste rapine ꝛ depredationẽ publice expositum sit regnum celorum Isti autem in abscondito volunt esse christiani ꝛ in manifesto cẽ antechristi et proditores dyaboli dum faciem exterioris conuersationis se seruos eius cẽ pretẽdunt et habitu exteriori ꝛ velut de abbacia ipsius in qua null⁹ ordo s; sola peruersitas ẽ se eẽ oñdunt vel pon⁹ simulant dum intus id est corde ad deum pertinere volunt sponsum suum christũ dominum erubescentes. Et adulterum vero mundũ vel dyabolũ palam ꝛ publice non solum absq; erubescentia recipientes sed etiã hoc id ẽ tã execrabilis adulterii ignominiam honorem ꝛ gloriam reputãtes sacratissimumq; qd̃ cum christo in baptismo contraxerunt matrimonium velut ignominiosam turpitudinẽ abscõdẽtes ꝛ a dyabolico vt dixim⁹ adulterio tanquam specioso operimento id operiẽtes. Non attedentes qd̃ dictum est Ecclesiastici. ij. Ve duplici corde ꝛ peccatori terram ingredienti duabus vijs ꝛ Mathei vij. Nemo potest duob⁹ dominis seruire. ꝛ Luce. xvj similr̃ Et pma ad Cor. vj. Que est participatio iusticie cum iniquitate aut que societas lucis ad tenebras. que autem conuentio christi ad Belial ꝛ cetera Hij sunt qui erubescunt filium dei coram hominibus ꝛ facto negant ipsum coram eisdem. Et propter hoc negabunt et erubescentur. Sicut legitur Mathei. x. ꝛ Luce ix. Hij sunt qui contra mandatũ euangelicũ. Lucernam accensam ponũt sub modio vt nemo eam videat contra illud qd̃ legitur Mathei. v. Qui enim gloriam operum suorum sibi vendicãt aut inanis glorie amatores et honorum que reuera non habent ostentatores et iactatores fures dei indubitãter sunt q; gloriam q̃ soli deo ꝯpent ꝛ iure singlari atq; plenissimo ad ipm solũ ptinet ꝛ subripiũt ꝛ furantur Qui vero euidẽti ꝛ maifesta vite sue turpitudine alijsq; notabiles et contemptibiles efficiunt nomen dei procul dubio polluunt Sicut legitur Ezech. xxxvj. Et de ordo conuersationis sue vnde ꝛ laucam

⁊ glorīam metere deus debuit blasphemarum iaculis spiritualiter ꝯfigitur. Hij quoqꝫ qui bona opera ꝓximorū que procul dubio opera dei sunt ⁊ que ipse operatur et suis et in suis ore maledico lacerāt vituperant blasphemant. Et propter hoc dyabolo illa attribuunt ⁊ ascribunt gloriam suam. De huiusmodi operib⁹ deo auferunt ⁊ illam dyabolo conferunt eāqꝫ in ipm̄ transferunt. Uerissima eñ confessione debent sancti ysaie. xxvj. Omnia opera nostra operat⁹ es in nobis domine verissime eñi dicit Apl's. ij. ad Philipp. Deus est qui operatur in nobis velle ⁊ ꝑficere pro bona voluntate.

s Ecundus fructus ex agro vel vinea que nobis retinendus est et noster ꝓprius est. Primū in redēptionē nostraꝫ a carcere ignis purgatorij ⁊ a carcere penitentialis afflictionis. Et ē iste fructus de quo legiꝰ. Mat. iij. Facite fructum dignū penitentie Simil'r ⁊ Luc. iij. fructus dignos penitētie. Certuꝫ eñ est qꝫ opera penitentie velut p̄cium sunt cuiꝰdam redēptionis quib⁹ ⁊ carcerē purgatorij effugim⁹ si ea sponte atꝫ gaudenter soluerim⁹. Ipm̄ eñ carcerē infernalē q̄si precio eorundē operū iuxta multoꝝ opinionem ꝯmittam⁹. Pena nāqꝫ gehennalis ⁊ eterne dānationis supplicij in penitentialē afflictionē cōmutaꝰ penitētibus diuine mīe largitate. Iuxta istorū opinionem. Deinde fructus iste fructus scꝫ terre nostre est d' quo impletur celeste ꝓmptuarium celeste horreū atqꝫ celeste celariuꝫ. Sic legiꝰ ꝓuer. xxiiij. In doctrina īplebūtur cellaria vniuersa p̄ciosa atꝫ pulcerrima. De hoc exp̄sse Ecc. xv. Iocūditatē ⁊ exultatione thesaurizabit sup eum. Quēadmodum eñ ꝑtinaces in malicijs suis ⁊ penitere nolentes thesaurizāt sibi iram in die ire ⁊ reuelatiōis iusti iudicij dei. Sicut legiꝰ in. ij. ad Ro. Sic penitentes ⁊ que recta sunt agentes thesaurizat sibi iocunditatem ⁊ exultationē in celis. Licet eñ de elemosina exp̄sse ⁊ de abdicatiōe temporalium dictū sit in euāgelio qꝫ ip̄is thesaurizamus in celis. Mathei. vij. ⁊ eiusdem. xix. ⁊ Marci. x. ⁊ Luce. xvj. Cum nullo mō dubitandū est qn omī tempore bono thesaurizemus in celis.

t Ercius fructus agri nostri vel vinee exemplū est seu edificatio ꝓximorū. In ipsa eñ vita nostra tanq̄ꝫ in exemplari vite ⁊ veritat' legere debent proximi exempla rectitudinis. Quēadmoduꝫ ergo siquis publicū exemplar publici armarij transcribere inde volentibus ⁊ indigentibus abscōderet omnib⁹ illis iniuriosus esset ⁊ boni publici impeditor. Sic ⁊ qui decus xp̄iane sanctitatis tanq̄ꝫ si esset latrocinū aut illud nephariū ne ab hominib⁹ videatur absconditū publici boni spiritualis ꝯtemptibile tanqꝫ salubre est impeditores sunt. Accidit eis insuper. vt qui duces debuerūt esse cecoꝝ ⁊ luminaria videntiū precedendo ⁊ ostendendo viam veritatis seu mandatorū dei iudices duces efficienꝰ erroꝝ. ⁊ vt ita di cam⁹ luminaria tenebrarū. Incidentes in illam dei maledictionem. Deut. xxvij. Maledict⁹ qui errare facit cecū in itinere Transgrediunꝰ etiā illud dei mādatum qđ legiꝰ Leui. xix. Coraꝫ ceco non pones offendiculū Offendiculū nanqꝫ coram ceco ponit q exemplo ꝑuersitatis occasiōꝫ scādali ei tribuit. In itinere cecū errare facit q exemplo mali sui opis ipsum a via veritatis abducit. Siqdem vt dicit Gre. tot mortibus vnusqsqꝫ reus est quot exempla ꝑditionis ad alios transmittit.

q Uuartus fruct⁹ ē ꝓximorū subsidij adiuuanꝰ eñ ꝓximi ad ea facienda bona q̄ ab hijs fieri cōspiciunt ⁊ animanꝰ atꝫ ꝯfortantur in idipm̄ Leuius eñ portāt que a mult' fieri cōspiciunt. Insup ⁊ bonoꝝ q̄ fieri vident amādo ⁊ aggaudēdo ꝑticipes fiūt. Qui ergo vel mala aperte faciūt vel bona in abscōdito tm̄ tribus subsidijs ꝓximos defraudant vicꝫ societatis solatio quod eis esset ad alleuiationē laboris qꝫ in faciēdo bona sustinēt et cōfortationis fulcimēto qđ ex multitudine socioꝝ haberēt si eos euidenti ⁊ aperti bonoꝝ operuꝫ testimonio cognoscerenꝰ. Tercio vero qđ tm̄ istorū maximū est ipso scilicet bonoꝝ operū principio quod amādo et aggaudendo acqrerent supra bona opera q̄ abscondūꝰ vi-derent.

q Uintus vero fructus est dyaboli terror et metus vt eñ de alijs bonis taceam⁹ solus habitus religiosus aut saltem compositus ⁊ christiane professioni congruens a deo

deterret ⁊ diffugat iterdū dyabolū ⁊ eos qui ex parte eius sunt vt armatura fortissima. Mulierem nanq; religiose aut composite se gerentē ⁊ ipso habitu ac vestitu sanctitatē licet eam nō habeat pferentē nec ei peccatissim⁹ corruptor ac īpudentissimus sollicitare audebit. Ipsū etiā religiosū habitū terrori ee ipsi q illū defert ita vt ꝓpter ipsū magis horreant ipsū peccata. Nemo dubitat nisi homo infronti ⁊ effrenis animi atq; irreuerentis. Quēadmodū enim olim quidam mortuos bellatores erent ⁊ armatos castri sui ꝓpugnaculis alligauit. quos cum exercitus castrū obsidens cōspiceret viuos credidit ⁊ captionem castri ꝓpter hoc desperans soluta obsidione recessit. Credebat nanq; prius exercit⁹ bellatores ac defensatores in castro ptim fame partim gladio interfectos esse. Et ꝓpter hoc subita apparitiōe mortuorū qui ꝓpter arma quib⁹ circumtecti erant viui videbantur d̄ captione castri desperauit fugiens a facie mortuoꝝ. Sic multi spiritualiter ⁊ intus mortui exteriori habitu ⁊ cōuersatione viui videntur exterius ⁊ armati decor enim xpiane religionis exterius quasi armatura est ad terrendū dyabolum et suos ⁊ ad ꝓtegendū etiaꝫ defe

Ebus ergo quinq; fructi rētes.

D bus ratione deo sepe in confessione ⁊ oratōe solitaria ac familiari temporeq; ⁊ loco corā camerario eius ac dispensatore ꝯfessore reddere tenemur Et quoniā quemadmodū se habet ad iusticiam dei prudētis fidelis ac bone agricolatiōis exhibitio seu ostensio sic ⁊ eiusdem misericordiaꝫ imprudentis infidelis ac male hoc est inutilis et pernitiose agricolatiōis accusatoria deprecatoria q; cōfessio necesse est vt quemadmoduꝫ illa et absolutionem ⁊ retributioneꝫ optinet a iusticia dei. Sic ista ab eiusdeꝫ misericordia. Sicut enī iusticie est iudicio suo inuētu bona merita laudere atq; remunerare Sic misericordie est in cōfitentibus deprecantibus defectum eorum supplere.

Ercia vt supra diximus obligatio

t nostra ad deum est ratione talētorum nobis ad lucrandū ab ipso traditorum ⁊ ne in enumeratiōe eoruꝫ diuti⁹ immoremur generaliter dicim⁹ talētū intelligi dē id. ex q̄ lucrū spirituale ꝓuenire debet prudenter negociantib⁹ Et vt de alijs taceam⁹ ipa paupertas magnū talentū ē. ⁊ octo magna lucra seruis prudenter beneq; in ea negociantibus ex ea ꝓueniunt. Horū primum est humilitas. Quemadmodū enim ꝑmis diuitum superbia est sicut dicit Augustin⁹ Et ꝓpter hoc Apl'os in vltimo ad Thimo. dicit diuitibus huius seculi precipe non sublime sapere. Sic humilitas ꝓpriū ius est pauperum vt ita loquamur ⁊ paupertatis quodam modo filia. Inde est q; superbia in paupere vehemēter execratur ac detestatur scriptura. Sic legitur Ecc̄i. xxv. Tres species odiuit anima mea ⁊ aggrauor valde anime eorū paupeꝝ superbum ⁊c. Secundū lucrum est mundicia. Non enim mirum est cū diuitie stercora sint. Exo. iij. ad Philip. Et ex Thob. ij. vbi sūt cora yrūdinum calide excecasse leguntur faciē Thobie. Et. xxij. Ecc̄i. de stercore boū lapidat⁹ est piger. Non mirū inquā si inquinatur multiplicitiū sordibus peccatoꝝ dum stercora diuitiarū incessanter incontrectant. ⁊ in illis assidue volutanť Et hoc ē q; legitur Eccle. xi. Si diues fueris non eris immunis a peccato. Dum ergo paupēte fecit dominus stercora diuitiarū elongauit a te. Merito ergo ex ipsa paupertate tanq; ex elongatiōe a stercoribus lucꝝ puritatis siue mūditie a te reqrit deus Terciū lucꝝ est expeditio siue leuitas aut agilitas Diuitie enī tpules onera grauissima sunt. et sicut ad līam corpora onerant. ⁊ de naufragio enatare aut ab insequentibus aut effugere ab ḹralibus seu materialib⁹ nō sinunt. Sic ⁊ corda qbus cathena amoris ⁊ funicul⁹ desiderioꝝ alligata fuerint neq; enatare de mari mūdi hui⁹ nec euolare in sublime spiritualiū ⁊ eternoꝝ ꝑmittunt. Et hoc est q; dicit ꝟitas. Mat. xviij Facilius ē camelū pforamē acus transire q; diuiteꝫ in regnū celorum. ⁊ Marci. x. ⁊ Luce. xviij. Cū ergo diuina clemētia pauperem te esse voluit liberū te ab oneribus fecit. Merito ergo a te leuitatē seu agilitatē ⁊ expeditiōꝫ ad enarandū ꝑiculis de piculis ad euolandū de mundi cōclusionibus ⁊ obsidiōib⁹ ad currendū viā mandatoꝝ suorū a te exigit. Quartū lucrū de talento paupertatis reqrit a te dñs qeté cordis siue trāquillitatē. Alligati enī mobilibus ⁊ ingeti necessarium est vt cū eis omni ingetudie moueāť q; ex ipa coꝝ ꝯfessiōe ⁊ loq̄ndi misturssima ꝯsuetudie manifestū ē dicunt enī se ꝯburi cū dom⁹ eoꝝ ꝯburū

tur ꝛ degrandinari cum vinee earum de grandinantur destrui cū destruantˀ deuo rari cū deuorantur similiter nu geri ꝛ mi nui ꝛ eousq̃ processit ista dementia vt ꝓ dia sua membra sua audeant nominare nec erubescant dicere istud prediū est d ex tra manus mea Istud aliud est cor meū nihil omnino se esse nisi aceruū suorum temporaliū reputantes. Si em̄ decreuisti vt dicis. O insanissime delyrator. ꝛ nihil creuit in te nisi aceruus diuitiaꝝ tuarum et reuera tu sic te habes et sic te reputas. Cum ergo pauperem te fecit dominꝰ ab omniū inquietudinū istarum tormentis que sola mortua corda non sentiūt te mi sericordissime eripuit. Merito ergo de ta lento paupertatis lucrū in te interne quietꝭ ꝛ tranquillitatis exigit. Quintū lucrum ē pax a litibꝰ ꝛ bellis. Nullo em̄ lite vel bel lo paupertas inpugnatur aut impetitur Nullꝰ pro ea coram quocunq̃ iudice cō uenitur. Non pro eu defendenda in iudi cio necesse est aduocatos adiri vel eoruꝫ patrocinia salariis vel modicis vel ma gnis emi. Non oportet pro eius defensi one tribunalia frequentari iudicibꝰ sup plicari. nec iurisperitos consuli. nec libros legū aut decretoꝝ aut decretaliū euolui. Similiter nec ꝯtra fures ꝛ latrones custo dum excubias adhiberi nec cō tra insidia tores illius ducatus securitatꝭ inquiri nō pro eius tutam. ne menia vel arces edifi cari vel machinas erigi non arma fabri cari. In ipso bello est ei pax. In medijs gla dijs tuta est. In ipso conflictu quantūcūq̃ ingenti ꝛ acerrimo nō solum illesa ſ; etiā intacta ꝑsistit. De talento ergo paupertatꝭ merito pax tanq̄ nobile lucꝝ ac ꝓciosum ipius deus eiusdē dator merito requirit. Sicut legitur. Eccle. xi. Paupertas ꝛ hone stas a deo sunt. De hac Seneca. Paupi etiā in obsessa via pax est. Et iterum. Cum classica insonuit scit se non peti paupertas Illud lucrum videlicet pacis a litibus et bellis soli amittunt inimici paupertatis ꝛ qui ei bellum indixerunt. qui scilicet eam de se extra seipos gladio ꝛ igne totisq̃ stu dijs ac viribꝰ illā diffugare ꝛ extermiare ꝑtendant. nec mirū si bono pacis se ipos defraudāt qui matrē pacis efficatricē sciꝫ paupertatē odio implacabili ꝛ bello inpla cabili ꝑsequūtˀ. Hij sūt amatores diuitia rū q̃s ꝑ nos intelligētibꝰ maifestū ē matrē

īquietudinū eē ac scaturiginē solicitudinū iurgiorū fomitem ꝛ belloꝝ. Propter hoc dictū ē. Proiice pecuniā ꝛ redime tibi pa cem. Quēadmodū aīal quod dicitur ca stor proprijs dentibus testiculos abscin dens ꝛ insequentibꝰ se venatoribꝰ illos ꝓijciens pacē sibi redimit. Sicꝫ Joseph pallium relinquens egiptiace pace sibi ab improbitate ꝓcacitatis domine sue si cut legitur Gen. xxxix. Sicut ossa nuda ta a carnibus pacem habent a canibꝰ fe ris ꝛ auibus. Sicut locus exhaustus ab haurire volentibus. Sicut domus exter minata a furibus ꝛ raptoribus. sic pau pes pacē habēt. Et quemadmodū cada uera carnosa frequentantˀ a canibus ferꝭ et auibꝰ ꝛ hoc ad diripiedū ꝛ deuorādū Et quemadmodū lacus exhaurire volen tibꝰ ꝛ hoc ad exhauriendū Quēadmodū etiā mollita ꝛ desup vncta a muscꝭ ꝛ hoc ad exugendum Sic diuites ꝛ magnates frequētatur a cupidis predari em̄ sequitˀ turba illa cupidiorū non hominē. Sextū lucrum de talento paupertatis ꝛ securitatꝭ ab omnibus malis ꝛ periculis que diui tijs accidūt eadem ꝛ hijs qui diuitijs per amorem cupiditatis vniti sunt siue vniuꝫ cum illis affectu vt supra ostendimꝰ acci dere necesse est. Et ꝓpter hoc tot fascibus deuorantur auarorū corda q̃ eorum cibi ꝛ potus tot dentibꝰ cōfringuntˀ ꝛ ꝯterun tur q̃ eorum panes q̃ ipsemet cōfitentur dicentes se comedi ꝛ deuorari ab eis q bona sua comedūt vel deuorant. eodem modo deuorantur ꝛ corda eoruꝫ a lupis qui oues eorū deuorauerūt Judiciū aūt deuorationis huius spiritualis dolor est cordiū ipsorum. Non em̄ dolenter a mor sibus ciboꝝ vel oiuū suarū nisi dentes co medentiū ac deuorantiū corda eorū fran gerēt atq̃ trāsfigerēt. Jō aūt dentes deuo rantiū diuitias auarorū corda eorū trans figunt ꝛ conterūt quia illa in ipis diuitijs vnita ꝛ inmixta per insanissimū amorem inueniuntˀ. Et ꝓpter hoc nulla dementia insanie auarorum compabilis est qui tot dentibus corda sua transfigenda ꝛ conte renda exponunt. Nec solum dentibꝰ sed etiā omni igni et aque. omni grandini et fulguri oī tynee et rubigini et generaliter omni nocumēto. cū diuitie eoꝝ obnoxie sīt. Oia em̄ īcomoda q̄ ipe diuitie paciūtˀ ꝛ ipa corda ꝑ insaniā cupiditatis eisvni-

la ⁊ in mitia cū ipsis diuicijs pati necesse est. Et si ergo non aliud lucrū de talento paupertatis prouenire posset q̄ securitas a tot tantisq; tormentis atq; periculis tamē ꝓpter istud solum amandū esset ac preciosum reputandū. Septimū lucrū de talento paupitatis ꝓueniens prudenter negociantibus esse ipa diuitiarū possessio ⁊ imperiosa super eas dominatio. Hi enī in talento paupitatis soli prudenter negociant quia eam sortē suam reputant ⁊ talentū sibi cōmissum ad lucrū ⁊ ꝓpter hoc illam diligunt De his ergo manifestū est quia diuitias sub pedibus spūalibus suis hoc est affectibus habent. ⁊ eas spūaliter idē contemtu ⁊ aspernatione cōculcant. Hij eas in tantam seruitutem redigerunt vt nunquā de sub pedibus eorum leuare se possunt ⁊ solo nutu ad oēm visum illi seruiant pro omni suo beneplacito voluntatis. Siue enī deo illas offerri velint siue pauperib⁹ erogari statim oblate statimq; erogate sunt dei iudicio q̄ falli non pt statim corā deo sunt misericordia ⁊ incogitabili obedientia ante cōspectū dei volatu pene incogitabili iusse statim veniūt ipso facto clamantes assum⁹. Nulla enī mora est inter voluntatem imperantem diuitius in hac parte ⁊ obedientiā earū. Habent auari fures ⁊ latrones multiplices q; direptores ac consumptores diuitiarū suarū vt dixim⁹ amatores vero paupitatis illos eosdem diuitiarū habent custodes ac in celestes thesauros deportatores. Nō enī fures aut raptores quicq̄ amatorib⁹ paupitatis de diuitijs suis subripiūt aut asserunt quin potius qd̄ furari vel tollere videatur velut eorū serui siue sagmarij in celestes thesauros deportēt. Statim enī vbi gratias agit do paupitatis amator ꝑ furto vel rapina qd̄ ei irrogari intēditur velut gratissime deo oblationes ⁊ flagrātissima sacrificia insuper celesti altari ante oculos diuine maiestatis res ille spūaliter imposite sunt statim vt p̄ciosissima mūera in thesauros celestes recepta. Nec parum repute pecuniā in seruitutē obedientie redigisse cui obediūt omnia. Sicut legitur Eccle. x. Octauū lucrum paupitatis est ipse celestes diuitie que sunt ⁊ eius p̄cium. Sicut legit Mathei. v. ⁊ Luce. vi. Beati pauperes spiritu quoniā ipsorū est regnum celorū. Et iterū. Beati pauperes qm̄ vestrum est regnū celorum. Expressius aūt sequitur de hoc. Mathei. xviiij Si vis ꝑfectus esse vade ⁊ vende vniuersa que habes ⁊ da pauperibus ⁊ habebis thesaurum in celo. Similiter ⁊ Luce. xviij. Attēde autem q; soli amatores paupitatis vt dixim⁹ in ea negociant ⁊ non quēadmodum in talentis secularibus negociari cōsueuerint homies videlicet dando qd̄ habent vt accipiant qd̄ non habēt. Nō enī in ista negociatione paupitas dimittitur aut amittitur. Sed poti⁹ amore victoriosissimo retinet. Si enī dimitteret hoc est si amoris viculo nō teneret eo ipso ⁊ ipa ⁊ eius p̄cium hoc est celestiū diuitiarum opulentia amittet. Et merito nō habere paupitatē dicūt q̄ eā nō solū a corde suo abiecerunt. Sed etiā q̄cquid ad eā pertinet de finib⁹ suis exterminauit ⁊ nihil eorum apud se vel circa se morari patiunt Ferro ⁊ igne ea implacabilr ꝑseqntes frigus enī qd̄ est vna ex p̄ticularib⁹ paupitatibus igne ꝓfligant. Fracturas vo ⁊ ruinas in edificijs ferro diffugāt. Propter qd̄ non est mirū si tā atrocibus inimicis suis paupitas inimica ē ⁊ molesta. Et si omino sibi aduersantibus ipa omino aduersat amatoribus aūt suis non solū pacata est ⁊ trāqlla sꝫ etiā ꝓfuse habūdantissimeq; beneficientie amica. Non enī solūmodo vtilis ē in aduertēdo mala sed etiā beneficia impstando bona. q̄ vt de alijs taceamus ipsas tales diuitias sola largitur ⁊ vnū ad vnum dicam⁹ nō nisi cū ea ⁊ per eā haberi vaciter aut possideri vnquā possunt. Soli enī veri domini diuitiarū sunt qui paupitatem diligunt ⁊ soli earundem serui qui eam oderunt. Iuxta hunc modum querenda sunt lucra singulorū talētorum que nos paupertati studiosiori diligentia assignauim⁹ quia ipam eē talētū de cuius tants negociatione tot et tanta lucra ꝓuenire debeant minus verisimile indebat. Lucra vo talenti potestatis duo sunt videlicet dei honorificentia seu gloria ⁊ animarū salus. Secūdaria vo multa sunt sicut est repressio malorum aut ne fiant omnino. aut ne tanta vel tot vel totiens vel tam facile. Secundum est libertas bonorum qua aufertur impedimentum ⁊ difficultas ea faciendi. Et ista duo lucra de talento potestatis requirit dominus Ad hoc enim potestas cuiuscūq; dominationis a deo data est vnicuiq; vt per eam mala reprimantur ⁊ compescantur

endacia eorum qui timorē et amorem dei abiecerunt. ⁊ vt liberū sit bona facere deum timentibus ⁊ amantib⁹. Est enī potestas sicut baculus in manu ianitoris viā domino suo faciētis ⁊ turbas hinc inde pellentis ⁊ scandala seu offendicula de ipa via. Et hoc est q̄ legit̄ ysa. lvij. Uiam facite pbete iter declinate de semita: auferte offendicula de via ppli mei. que vox indubitāter ad publicas potestates dirigūtur tanquā baculo potestatis impediētes eos qui recte ambulare volunt cohercēat vt libere absq̄ impedimento malignantiū voluntati dei populus cui⁹ serui atq̄ ministri potētes sunt per viā mandatorū dei per viam vitans gradiat̄. Est similiter eadem potestas sicut gladi⁹ ignitus ⁊ acutus ad deterrendos malos ne grassent̄ in bonos ⁊ ad pscindenda noxia ⁊ cōburenda putrida de corpe ppli dei. Justicia enī seu disciplina seclaris exterior: velut cyrurgia quedā est qua per huius potentes medetur clementissim⁹ deus populo suo vt mēbra que nec vngētis sacramentorū aut beneficiorū nec potōibus exhortationū sanari pnt tanquā ferro ⁊ igne exteriorū penaru vrantur ⁊ pcidant̄. Alia vero lucra sunt de talento sciētie prectus siue pfectus in se ⁊ multiplicatio in alijs. ⁊ de eo omni dono gratie diuīe eodēmodo se hz. Requirit enī deus ab vno quoq̄ nostrū vt dona q̄ accepent bono vsu adaugeat ⁊ in eis incessanter pficiat. Silr ⁊ vtilla eadē in alijs aut doctrina aut exēplo multiplicet. Cum enī talentū sciētie creditū est illaz per doctrinā in alijs multiplicare tenetur. Cui vero vite sanctitas et laudabiliū morū honestas ipam velut sigillū et velut forma viuendi alios per exēplo rū sanctitudinis euidētiam quodāmodo sigillare et informare debz. Juxta q̄ legit̄ ad Philip. iij. Obseruate eos q ita ambulant sicut habetis formā nostram. Et pma Canōica petri vlti. Forma facti gregis ex animo. Horū aūt exemplū euidens in natura inuenit̄ Unaqueq̄ enī arbor fructifera in seipā pficiens in semetipam dilatari prouehit̄ ⁊ per semen qd̄ ex ea oritur in alijs naturā suaz multiplicat et in oib⁹ generatiu⁹ vis generatiua ē ad multiplicandū indiuidua spēi sue quasi qdā artificis negociatiōis ad lucrū et in nobis etiā ipa talenta tanquā semia sunt spiritualia ⁊ nos bono vsu eorū patres ⁊ matres nominamur ipoꝝ in qbus illa multiplicauerim⁹. Unde aplš. j. ad Cor. iiij. In xp̄o iesu p euangeliū ego vos genui Sciētia ergo absq̄ vita sicut lux ē alienas formas ostendēs ⁊ sicut signū positū nō ex similitudie naturali sed tanquā ad placitum significās. Uita etiā vero absq̄ sciētia ipa veritas est p oculos spectantium eorundē cordibus se infundēs et ipse decor est diuine similitudinis speculis cordium se ingerens. Sic clara et tersa siue forma siue sigillū similitudinē suam illis imprimens si mollita fuerint sicut dicit. Job xiij. Deus molliuit cor meū. Generaliter ergo ex omni talento qd̄ nec ptās est nec ꝑuatio sed est dei donū intrinsecum vt virtus aut sciētia duo lucra pncipalia q̄ diximus requirunt̄ ⁊ duo secūdaria que in primo enumerauim⁹. Hoc aūt necessariū ē scire cōfessorib⁹. Aliogn qnō cognoscēt vtrū fideliter ꝑputēt et sufficientē rationez reddant pfitētes. Qui enī nō nouit quiq̄ talenta epis tradita ppter que infestiuitatib⁹ eporum legitur euāgeliū de parabola talentorū qui nunq̄ talenta ista cognouerit qualr̄ episcoporū aliquis cōfessiōes audire psumet. Primū siquidē eorum est auctoritas docendi que altera clauiū est Secūdā ē potestas iudiciaria. Que duo vocat. Augustin⁹ instructiōem et cohertionem. Terciū est auctoritas sacramentandi plena et integra hoc est tradēdi seu ministrandi omia sacramēta. Quartū est officiū interpellandi pro populo ad deū. Quintū est potestas instituendi psonas i ecclesijs quas mercenarij ⁊ hortales siue cellariales et coquinarij clerici vocant potestatem beneficia pferēdi. De his quiq̄ interrogandi sunt in confessionibus suis episcopi videlicz qualiter doceāt populū qualiter iudicēt qualiter sacramentēt qualiter interpellent pro populo ad deū qualiter ecclesias edificent hoc est ex quibus psonis vel potius vtrū ecclesias edificēt. Quidā enim nō nisi zodamā ⁊ egyptum spūales nō nisi babilonē edificant: Quid enī ex sodomitis nisi zodamita ⁊ ex egypcijs nisi egiptus ⁊ egipto nisi babilon edificari potest. Licet aūt multa de talētis ppter eruditionē simpliciū ⁊ cōmunitionē puectorū hic ⁊ dicenda ⁊ scribenda eēnt a q̄b⁹ ex ipa temporis pluritate phibemur.

q Uartā obligationē ad reddendā rationē possum⁹ susceptionē offi ciorū. Quemadmodū p̄dicatorꝫ officiū dicim⁹ piscari venari. Sicut legiꝭ Hiere. xv. Mittā piscatores multos dicit dominus ꝛ piscabunt eos. Et post mittā eis venatores multos ꝛ venabūtur eos. Simulꝭ Gen̄. xxvii. Sume arma tua pharetrā et arcū et egredere foras. Cumqꝫ venatu aliquid apprehenderꝭ fac mihi inde pulmentū sicut velle nosti. Ex hoc iā eris homines capiēs Mathei. iiii. Faciā vos piscatores hoīm. Predicatores ergo in cōfessione interrogadi sunt p̄mū an exerceant ista officia venandi scꝫ atqꝫ piscandi. Non em̄ venatur aut piscatur q nō vult cape aliqd. Sꝫ pon⁹ arma ꝛ rethia ostētare intēdit. Et mirꝫ ē ꝙ retib⁹ ꝑmonū tot vigilijs ꝛ meditatōibus ꝓtextorū nō magnos pisces piscari. Sꝫ vanarū laudū musculas tātopere venari nō solū studēt sed ardent. Quā abusiuū autē quāqꝫ indecēs sit feras id ē serinorū moꝝ hoīes omino dimittere captionemqꝫ eoꝝ penitus non curare. ꝛ arcu eloquētie sagittasqꝫ verborum huius musculas insequi ꝛ fame insaciabili esurire. Ue illis quia arcus eorum ꝯuerntur in arcū prauum. ꝛ sagitte eorꝫ reuerse retrorsū ipsos miserabiliter trasfigunt. Ipsiqꝫ suis retibus ipimet dānabiliter capiuntur. ꝛ dū sibi vanissimas adulationum musculas capiūt semetipsos dyabolo venātur atqꝫ piscanꝭ. Contingit em̄ illud eis ꝓtissime gladi⁹ eorū intret in corda ipsorꝫ ꝛ arcus eorū confringatur. gladius em̄ exacutus non vt cedat victimas. et eliminat⁹ non vt splēdeat ad illuminationē audientiū. Sicut legitur Ezech. xxi. Sed potius exacutus vt p̄dicet peritiam fabricantꝭ ꝛ ostendat id est appire faciat eloquentiā predicantꝭ. Ille inqꝫ gladius intrat corda hmōi predicatorū in sanissimo amore ꝛ fallacissima voluptate vane laudis. Sicut legitur. pu̇er. xv. Letaꝭ hō in snīa oris sui Arcus vero eorū confringitur. quia de hmōi hoīm eloquentia sicut de arco cōfracto nihil validū nihil viuax nihil efficax ad vulnerandas hmōi feras emittꝭ Unū nō emittūꝭ sagitte ex ore eoꝝ sed cadunt potius ꝛ sagitte paruuloꝝ facte sunt plage eorū ꝛ confirmātur contra eos lingue eoꝝ. Sicut legitur ī psal. Sic de vno quoqꝫ officioꝝ interrogād⁹ ē confitens vtrum illud agat. Non em̄ agitur officiū nisi intendatur finis illius. Et attēde ꝙ ī sacris officiis ac ministeriis diligēter interrogandi sunt cōfitentes. Maledictus em̄ est qui agit opus dei fraudulentꝭ Sicut hiere. legitur. xviii. Interrogandū etiam ē quo animo qua intentione suscepta sunt hmōi officia. verbi gratia. quo animo factus ē clericus aut sacerdos aut ep̄us. Si em̄ alio animo quā vt deo fuiret ad honorificētiam ꝛ gloriā ꝛ animarū salutē manifestū est quia non ē ingressus sine macula. intrauit p ostiū cum scptum sit. Iohā. x. Ostiū xp̄s est. Et quia trigita vel plura sunt officia clericoꝝ ꝛ sacerdotū scientibus eā confessorib⁹ multa suppetit copia interrogationū circa hec.

q Uintā dixim⁹ obligationē stipēdiorꝫ que dantur ad militandū deo ꝛ aīabus et vt alia trāseam⁹ stipendia beneficioꝝ tēpalium id ē ecclesiasticorū redditusū ꝓpter spūalem miliciā et constitꝫ et data sunt. Sicut legitur. ii. paralipp̄. xxxi. Precepit rex pplo habitātium hierlm vt darent ptes. sacerdotib⁹ ꝛ leuitis vt possēt vacare legi domini. Et in psal. Dedit illis regiōes gentiū ꝛ labores pplorum possiderūt vt custodiant iustificationē eius ꝛ legem eius exquirant. Interrogādi ergo sunt clerici in ecclesiis tytulati vtrū militent deo ꝛ aīabus ꝛ qualiter militent vtrū fm ꝙ requirūt stipēdia vtrū laborēt fm ꝙ comedūt. Cum dicat Aplus scd̄a ad thessa. iii. Si qs non vult operari non mādicet. ergo qui nō vult operari dupliciter vel tripliciter. non mādicꝫ dupliciꝭ vel tripliciter. Mādūcant q tres p̄bendas habent. debēt ergo laborare triplicꝭ. vicꝫ tria paria horaꝝ dicēdo. ꝛ alia omnia bona triplicādo. Hoc ē vigiliaꝫ dicēdo tripliciter. Ieiunādo tripliciter. ꝛ ita de aliis. Ue infelicitati tꝑorū nostrorum in qua ad miliciā istam scribūtur paruli et omnino inbelles. ꝛ rei istius militarꝫ penitus ignari. Accidit em̄ vt pro robusto exercitu fit ecclesie dei grex paruulorum arma omnino ignorātiū ꝛ pond⁹ eoꝝ ferre nō valentiū. Dicit aliquis se militare se clericaliter deo ꝛ aīabus si dicit horas suas dictione qualicūqꝫ. Tu aūt attēde milicias id est milicie isti⁹ ptes que indubitāter iste sunt. Pugnare ꝯtra vicia ꝯtra demones cōtra malignos hoīes. ꝛ ꝯtra irā dei cōtra quā pungnaꝭ oratione ꝛ afflictione a malis recessione. Cōtra demignes

et vicia vo pugnat disciplina oratiõe ele-mosynarii largitione τ peccantiũ in se re-missione. Cõtra malignos vero homines hoc ẽ ad vincẽdũ eoꝝ malignitatẽ. Inter-dũ viribꝰ et potestate. Interdũ supplica-tione et obsecratiõe. Interdũ bñficencia sicut legit. xij. ad Ro. Si esurit inimicus tuus ciba illũ ⁊c. Interdum iudicio τ iusti-cia sicut iniuste oppressorum coram iudici-bus defensione. quãdoqꝫ ratione seu dis-putatione sicut contra incredulos. Pluri-mũqꝫ vo patiencia τ tolleratione q nullo istoꝝ modorũ militat tanqꝫ fur et latro sti-pendia malicie istius pcipit aũt ad minus sine causa. Et ppter hoc ad restitutionem merito teneri videtur. Partes etiã milicie istius sunt signa seu vexilla pferre in isto dei exercitu qd ẽ magnificẽtia τ mirificen-tia exemploꝝ alioꝝ pire. Simili tubis clã-gere qꝫ ẽ vocibus pdicatiõis ad bellũ au-ditores inuitare τ aduocare. Eodẽ modo τ arma fabricare qꝫ ẽ sacram scripturã do-cere τ ex ea argumẽtoꝝ τ exhortationũ te-la sagittas τ scuta prudentiũ rationũ elu-dere. Similiter in castris aut arte excuba-re qꝫ ẽ cõtra insidias hereticoꝝ et insultꝰ demonũ vigilare. Pars etiã milicie istius ẽ hostes explorare qꝫ ẽ cõsilia τ vias qui-bus capiant salubriter aut repellãtur ne noceãt excogitare artes et menia suffode-re nõ nulla pars milicie salutaris ẽ. Hoc ẽ machinamenta hereticoꝝ τ oĩm incredulo-rũ subtilitate prudẽtie spiritual' destruere Sicut dicit Apostolꝰ in. x. ij. ad Cor. Ar-ma milicie nre nõ sunt carnalia. sed potẽ-tia a deo ad destructionẽ munitionũ ⁊c. Qui nullo istoꝝ modorum militat τ ptra animã suã τ alios si ipa stipẽdia tpaliũ in arma iniqtatis cõuertit vt de ipa pecunia stipendioꝝ pascat luxuriam. nutriat mini-stros iniqtatis. τ vt vno vbo dicamꝰ si so-lo peccatꝰ pecunia illa seruiat τ in solis vi-ciis insumat. Ve ducibꝰ. ve neqssimis di-spẽsatoribus q tales ad dei scribũt militiã ve dispensatoribus qui dei stipendia tali-bus distribuunt.

f Etiam possumus obligationẽ ra-tione cõmissoꝝ id ẽ collatoꝝ nobis et dimissoꝝ de quibꝰ interrogãdꝰ ẽ ... quas gratiarũ actiones. quãtas deo de hijs agat τ si cõtinue hoc faciat an forte a memoria eius exciderit an qd dete-rius ẽ sibi dei bñficia τ dona τ nõ deo at-tribuat si meritis suis illis ascribat τ vtꝝ recte de eis sentiat videlicet qꝫ magna qñ qꝫ meritis suis indebita sint. Deinde d ipa dimissione peccatoꝝ sollicite interrogan-dus erit si eam forte vilipẽdat. aut non sa-tis eã appreciet. si nõ intelligat eã esse ere-ptionẽ de ore leonis infernalis τ extracti-onẽ de ventre ceti. et liberationẽ a carcere τ vinculis a qbus egrediẽdi erat ei ad in-fernale patibulũ. Et de hijs multa iam di-ximus qꝫ si eã tale τ tm bonũ ẽ aduertat interrogãdus erit. Quid spiritus deuotio-nis p ea in deũ habeat qd nouũ seruiciũ p ipa deo faciat. Hoc em moris ẽ hijs q de magnis piculis dei miseratione eripiunt τ nouo se aliquo voto obligãt vel astrin-gant τ speciale aliqd seruiciũ pro sua libe-ratione deo pmittant. Et quoniã in prece-dentibꝰ ostẽdimꝰ quia cũ ira τ miscdia cõ-traria sint. Siliꝰ cõtumacia τ penitencia τ iteꝝ remissio τ vindicatio seu pene irrogã-tio. Sicutqꝫ ista duo q vltimo posuimus effectꝰ duoꝝ pmorũ videlicꝫ ire τ miscdie effectus descẽdentes sup illa duo extrema et hoc descensu rectissimo rectitudine sali-cꝫ diuini iudicij ita qꝫ ab ira via rectissima descẽdat vindicta seu pena sup ꝯtumaciã τ a miscdia remissio sup penitenciã. Cõse-qenter manifestum ẽ ex hijs sup quãcun-qꝫ faciẽ seu cõpationẽ penitẽcie congruen-tẽ seu pportionalẽ sibi descẽdere faciẽ seu compositionẽ remissionis verbi grã sup irã penitudinis pax siue placatio et sup vomi-tũ pfessionis purgatio τ sup obligationeꝫ cõputationis absolutio. Nec cõstituimꝰ vim vtrũ dicat sup iratuꝫ penitudinis an sup iram. Siliꝰ an sup venientẽ confessio-nẽ an sup vomitũ cõfessionis. De hijs au-tem multa diximꝰ supra in destructiõe er-roris eoꝝ qui dicũt nullã ẽ animabus a peccatis reuersionẽ nullũ eis esse post lap-sum reparationẽ.

v Ltimã eius nominationem poni-mus crepationẽ quã sequit viscerꝫ effusio. Et hãc significauit funis Iu-de suspensus crepuit medius τ effusa sunt omnia viscera eius. Iudas nanqꝫ ꝯfitens siue cõfessio interptatur. Mors ergo cõfi-tentis quantũ ad veterẽ hominẽ debet ẽ crepatio ex vehemẽtia contenti spiritus sa-lutis irrumpentis τ dirumpẽtis ipsum cor et omnia viscera eius id ẽ cogitationes τ af-fectiones τ opationes atqꝫ locutiones per confessionẽ eiicientis. quidaꝫ aũt hic petã p cõfessionẽ emittunt. Quemadmodum

vinū de dolio p extractionē ducit'. Queād modū ei dirupto, corde tota virulētia seu fetulenna peccatoꝝ effundēda ē. sicut legitur Job. xxxij. En venter me' quasi mustū sine spiraculo. Et Johelis. ij. Scindite corda vestra. Et in Psal. in psona veteris hominis. Sicut aqua effusus sum.

Post hoc quatuor questiones que multos turbāt ꝛ exagitāt determinare temtabim'. Quarū pma est de tpe ipo cōfessionis videlicet vtrū omni hora qua nobis possibile ē confiteri cōfessionū facere teneamur an liceat deferre ꝛ quociens deferre liceat. Scda ē an liceat eam diuidere videlicet vt peccatorū pars vni sacerdoti ꝛ pars alteri in cōfessione reuelet ur. Uel vt vnus sacerdos cōfessionē audiat alter vero absolutionis beneficium impendat penitēti. Tercia ē vtrū eam iterari necesse sit ex integro post quēcunqꝫ relapsum vel quociensc ūqꝫ cōfessor mutat'. Quarta ē vtrū peccata redeāt quocūqꝫ recidiuo siue relapsu peccati mortalis vel q̄cunqꝫ nouo lapsu. Et quoniā testimonia sacre scripture sactorū ꝗꝫ doctoꝝ dicta super bys vsu et frequentia disputationū multitudineqꝫ scriptoꝝ certissima sunt ea adducere supsedemus ꝓbationib' ꝛ exemplis sup hoc solummō insistētes. Q' ergo nec ad modicū vel momentū differre confessionē liceat vnicuiqꝫ ꝓpter multa pericula videri potest. Primū ne ꝓpter negligētiā faciēdi ꝯfessionē diū quis potest dum non vult iusto dei iudicio ifugat' ei nō posse cū velit. Hoc ei mō ꝯsueuit iustissim' de' negligētias nr̄as punire. Scdm propter periculū obliuionis peccatoꝝ. Que eniꝫ ipsa sua recētia memorie tenent' ipsa vetustate interdū abeunt in obliuionē. Tercio ꝓpt' ipm piculū more q̄ non mediocrit' aggrauat peccatū. Quarto ꝓpt' peccatū ītēdi in aliud. Peccatū ei qd statim p penitenciā nō diluitur suo pōdere trahit ad aliud sic dic' Greg' ꝛ pylosos clamat alter ad alteꝝ. Sicut legitur ysa. xxxiiij. Nescio ei q̄ execrāda liberalitate pctā se inuicē aduocant ꝛ inuitāt. Ita vt nō solū sui gener' ꝛ sibi similia attrahāt. Sꝫ etiā ꝯria et inimica vt ꝓdigalitas auaricā ꝛ e in illis impleat' Iuxta ꝯgruentiā suā Illud psal. Abyssus abyssum inuocat. Amp. q' peccatū debitū ē ꝛ iīuria irrogata deo. Manifestū ē q̄ nō nisi de assensu ꝛ voluntate ei' cui irrogata ē potest differri emēdatio. Et q' nō ē dubiū q̄cito irrogata ē iīuria tā cito etde beri satisfactio ꝓ illa. Manifestū ē non eē sine peccatū nec sine volūtati vllo mō eē ꝯmissum vt hmōi satisfactionē p beneplacito suo differat. Amp. quis hoc vestimēto suo vel calciamēto faciat vt nō q̄cito ingnatū fuerit illud ablui vel abstergi curet. Quis in luto illud vsqꝫ ad putrefactionē dimittat. Si vero dissolutū vel detritū fuerit. Quis nō statim illud sutori vel refectori tradat vt resuatur vl resitiat'. Deniqꝫ qs equū suū vel asinū statim nisi icū natus fuerit aut alteri' lesionis gppia passus nō statim illū in arestallo curadū mittat. Et anēde silitudines istas q' ꝓpe ꝛ recte sunt peccata eni ingnamēta et detritiones sunt vestis spiritualis q̄ ē decor vite ꝛ vulnera animaꝝ sunt. Si autē tāto tpe ingnamēta ꝛ detritiones vestimētoꝝ et calciamentorū corpaliū curatur a nobis qua studiositate et vigilātia curāde sunt detritiones et ingnamētavestimentorū spiritualiū. Si tanta solitudine occurrere festinamus vulnerib' ꝛ lesionib' equorū nostrorū et asinorū ne crescāt aut inualescāt. Quātoforcius accelerandū ē nobis ne morbi aut lesiones animarū nr̄arū crescāt et medicamentū ꝯfessiōis statim adhibere atqꝫ apponere. Amp. si serpētes ac colubres asino nr̄o. Si venenū de corpe expellere. Si hostē vel latronē de domo nr̄a tantis studijs atqꝫ conatib' eijcere ꝓperamus. et morā illud faciēdi tā acriter et in nobis et in alijs culpam' et petere inducias aut dilatōes quo minus hec statim fiant tāta districtione damnam'. Quid nobis de spūalib' serpētib' colubris ꝛ veneno de dyabolo hoste et latrone faciendo putamus.

Amp. Si ignis incendio domū cuiuslꝫ vastare ceperit quis supeminētē illi' inducias ei et vnius momēti pcedens suggerere audeat vel suadeat Quis enī adeo cecus aut demēs eē potest vt hec suadentē vel suggerentē audiat ꝛ de quodā quidaꝫ pctō scriptū ē Job. xxxj. q' ignis ē vsqꝫ ad ꝯsumptionē deuorās. de oib' vero generalit' in psal. illud dictū ē Supecidit ignis ꝛ nō viderunt solē. Et iterū. Incensa igni ꝛ suffossa. Quia ei volūtate tm̄ peccatur Ut dic' Aug'. Peccatur inqꝫ agēdo alioquin passio tm̄ eēt q̄ nō potest eē peccatū aut omissio q̄ peccari nō potest agēdo. Pura nāqꝫ ꝛ sola passio nō potest eē peccatum. Idcirco ꝓpt' volūtatē peccatū oīe actua

le hoc ē peccatur agēdo fine intra fiue extra ignē diximus. Amplius. si confessio vt supra diximus debita ē quemadmoduz cōputatio superiori dispensatori ab inferiore debet. Et si ē debita velut accusatio ac detectio seu reuelatio reorū a subditis domino debetur aut iudici. Et iterū si est debita quēadmodum detectio seu ostensio vulnerū eorū q infirmantur debent medico qui vterq; medicus ē nō volūtate infirmantiū. sed publico officio et statuto manifestū ē q deferri nō potest absq; assensu eius ⁊ volūtate cui debetur vt diximus. Nō licet ergo inq̄ʒ differre ꝯfessionem pro voluntate sua seu ꝑ beneplacito suo nisi q̄tenus visum fuerit ei q preest visum inq̄ʒ ex maturata cōsideratione. Nō aūt ꝑcipiti et temeraria volūtate. Amplius. q furē vel hostē tenuerit ꝑter conscienciā iudicis ⁊ assensū quō absq; iniuria eius facit visualiter nanq; dicitur q fures ⁊ latrones iudicī sunt ac ꝑfecti ꝑtorio. In his enim omnibus ⁊ similibus illud diligēter attende. q; penitudo interior qua supra contritionē nominauimus ⁊ sacrificiū deo acceptissimum ac placabilissimū cōtra eiusdē iram et iustificatio rectissima delinquētis ⁊ emēdatio ꝑapua iniurie deo irrogate et absolutio fortissima inquinamētorū spiritualiū ⁊ refectio optima detritionū vestis nupcialis ⁊ calciamentorū ⁊ meditatio saluberrima vulnerū ac morborū spiritualium. Et extinctio validissima incendiorū. De quibus agitur ⁊ ꝑpter hoc nō ē in mora nec indilationibus noxia ac periculosis q corde penitet ac cōuertitur. nō serpētes aut colubres in sinu suo morari patiē. nec solū eos a se eijcit aut excutit sed etiaʒ occidit intra se metipm ⁊ ꝑicit. nec furem detinet aut latronē sed eos in se iusticiat ⁊ occidit. Sʒ aūt periculosa. sic interdū ꝯfessionis dilatio nō tamē vsq; ad dampnationē culpabilis. Multis ei modis militat sacramēto ꝯfessionis ipius dilatio. ꝑmo recogitatiōe ad remorandū ipa peccata. Secūdo examinatione ipoꝝ videlicʒ a dea exaggregāda ⁊ semetipm fortius accusandū. Tercio inuestigatiōe ipoꝝ ad pleni cogitationē ꝑpter confessorē iudicē melius instruēdū. Quarto inquisitiō e vel electiōe ꝯfessoris cui corda illorū facilius ac melius effundendū. Quinto ipius sacramēti reuerencia ⁊ honoratione ꝑpter q̄s cū ipsi penitētes excōmunicati sunt ante ad illud sacramentuʒ accedāt absolutionis est obtinendū. Sexto deuotionis ꝑcuratiōe. hoc ē vt deuota sit ipsa ꝯfessio ꝑpter qd aut pia oratiōe nōnulli hoc ꝑius impetrare studēt aut sacra lectione aut interna meditatiōe aut sacre exhortationis auditiōe ꝑcurare conātur. Nec vllo mō sequit de q̄cūq; re si periculosa sit eius dilatio q ideo sit vel culpāda vel dānabilis. Nullū ei ē opus bonū adeo examinate ac depurate ꝑfe̅ mōia qd no piculose agat ī vita ista q̄ tota non solū circūdata ē ⁊ obsessa. Sʒ etiā vt ita dicat imersa ⁊ imixta piculis. Si vo dilatō ꝯfessionis nullū huiusmodi fructū habuerit nō solū nobis videt inutilis sʒ etiā periculosa nec ē in potestate cōfessoris vt de iure officij sui nullatenus et cōpetit ꝯfessionē exigere in preiudiciū cōfiteri volenti atʒ in preiudiciū officij sui. Et ꝑpter hoc quoniā ola hec cō fessionē aut adiuuāt aut meliorāt Et idcirco ꝯfessoris expediuit officiū nō ē indebita ꝯfessio nisi salutis hūs penitēti. Qui si forte ꝑ negligētiā suā tempus q̄ ista ꝑcurare debuit penitus impatus labi pmiserit dilationē vlterius hēre nō debebit imo ad ꝯfessionē faciendā districtiō e eccl'iastica cogendus erit vbi grā. Cū generali statuto ecclesie oēs fideles tpe q̄dragesimali ad minus iussi sunt annis singulis cōfiteri. si toto tpe q̄dragesimali ⁊ ꝑceden ꝑparare se ad confessionē dignā atq; dicentē neglexerit. ꝑculdubio si illo tpe nō cōfiteat etiā nō vt diximus preparatus delinquit. Delinquit autē ꝑmus preparationē negligens Tandē vero grauius peccat cō fessionem omittēs. Penitudinē vo internā seu attritionē aut ꝯtritionē nulla ex causa debʒ negligere ⁊ differre Sicut legitur Ecclasti. v Nō tardes cōuerti ad dn̄m ⁊ ne differas de die in diē. Et eiusdē. xviij. Ne demorerī ī errore impiorū. Quecunq; aūt supius obiecta sunt ⁊ ꝯ eū locū habēt solūmo sicut ⁊ multa similia. Et q; etiā attritio donū dei ē sic ⁊ omis ꝑparatio ad grām. Suffragiis sanctorū elemosynis sacris lectiō ibus sacris meditatiō ibus auditu vbi dei ꝑius excitationibus ac sanctis exercitationibus. Alias ꝑcurāda erit ⁊ a deo ipetrāda. Et multo eiusdem adminiculis postulāda a pr̄e misericordiarum et obtinenda erit.

Consequēter questionē scḋam determinare aggredimur. Et quia ī e
ꝑcedentibus iam diximus multis de causis ꝑprius sacerdotibus occultāda esse

sine occultari debere. Interdum quedaz peccata subditoꝝ suoꝝ et rationes ꝓpt̄ q̄s ita fieri opteret exposuim⁹. Quaꝝ sūma hec ē videlicet ne p viā salutis hoc ē ꝯfessionē vtraq; pditio hoc ē tam anime q̄ʒ corporis eueniet. Quia ergo in his casibus nō fructus ꝯfessionis. imo fructui contrarii ex confessione ꝑueniret cuʒ saluti soli seruire ⁊ militare debeat cōfessio alii q̄ʒ ꝓprio sacerdoti. De his casibus seu peccatis aliis q̄ʒ ꝓprio sacerdoti erit cōfessio facienda ⁊ hoc de licētia ipsius sacerdotis vel episcopi loci. Siquis aūt obiecerit q: grā sanctificationis indiuisibilis ē et impartibil'. Nō ei potest eē in parte sanctus et in parte peccator. Quemadmodū nō potest eē partim in inferno et partim in paradyso. Et q: impossibile ē ꝯiungi in vno ⁊ eodeʒ subiecto eternā damnationē ⁊ eternā gloriā cōiungi inq̄ʒ neq; ſm idem ꝓpter repugnantiā ꝯtrarietatis q̄ in nullo genere cōtrarioꝝ istā ꝯiunctionē patit̄ in eodē ⁊ ſm idē. Sʒ neq; ſm diuersa ꝓpt̄ remotissimā distanciā q̄ ab inuicē distant supremū glorie et infimū dānationis eterne ⁊ ꝓpt̄ impartibilitatē anime hūane ꝓpter quaʒ in ipsa hūana anima impossibile ē reperire diuersa illa in quoꝝ vno sunt pena iehennalis in altero vō gloria beatitudinis illius. Quare in eadē anima hūana ipossibile ē ꝯiungi retributionē beatitudinis et penā eterne danationis. Proportionalia autē sunt merita ⁊ p̄mia. Merita ergo incōiugibilia sunt ⁊ eadē etiā ratio ē incōiugibilitatis ipoꝝ meritoꝝ. Cū eī cōtraria sint adinuicē ac repūgnātissima sanctitas seu grā gratūfaciēs et mortalis culpa ipsa repugnātia cōtrarietatis nō patitur ambas simul eē in anima humana ſm idē et ipsa impartibilitas anime hūane non patit̄ eas dē eidē inesse ſm diuersa hoc est diuersas ptes cū diuersitas partiū in ea esse nō possit. Ad cui⁹ ergo sacerdotis bn̄dictionē et absolutionē gratiā sanctificatiōis recipiet penitēs. Cū ei partē peccatoꝝ suoꝝ cōfiteatur vni ⁊ partē alii ⁊ gratiā sanctificationis per partes recipe non possit ab vtroq; illā recipiet vel a neutro ⁊ si a neutro cū ꝑ ipm nō stet manifestū ē q: sola diuisio cōfessionis gratiā sanctificationis impediuit. Quare cōfessionē omnino diuidere nō licebit. Si vō p vtrūq; sacerdotē grām sanctificatiōis ⁊ absolutionis recepit ⁊ istud videtur nō solū inconueniēs ſʒ etiā iniquum videlicet vt iudex ꝓnūciet de his de qb⁹ non cognouerit ⁊ absoluat a criminib⁹ d' qbus coram eo actū no ē. Cū ei vterq; ꝓpter sacerdotū penitentē plene absoluat. Non ei sicut plene ostēdim⁹ potest i pte absolui a vinculis pctōꝝ ⁊ in pte remanere ligat⁹. Vterq; ei sacerdotū absoluit ipm ab oībus ⁊ ita cū neuter oia audiuit. Vterq; ꝓnūciat de hiis de qb⁹ nō cognouit. In q̄ dubitandū nullaten⁹ ē q: per vtrunq; sacerdotē plena gratia sanctificationis ⁊ absolutionis recipit nisi ꝑ ipsum steterit neq; more iudicū forinsecoꝝ ꝓnunciat cōfessor absoluim⁹ te nō ꝯdemnam⁹. Sed magis orationē facit sup eū vt de⁹ absolutionē ⁊ remissionē atq; grām sanctificatiōis indulgeat. et nemo dubitat quin possit et debeat confessor orare patrē misericordiarū vt eī remittat peccatū peccata q̄ necesse penitēs ipse cognoscit ⁊ eidē confessori recognoscit. Unde ⁊ in absolutione ꝯfitentiū nō cōsueuerūt dicere sacerdotes dimittat tibi de⁹ peccata q̄ cōfessus es mihi. ſʒ potius oia. Qui si ꝑ aliū sacerdotē gratiā sanctificationis ⁊ plene absolutiōis recepit sic confitēs ꝑ alterū accipiet augmentū grē. Si vero querat cū plene absolut⁹ sit iste coraʒ p̄mo sacerdote ad qd addit secūdo ad quē iam facit ꝯfessionē de peccato. Iā nūlum ē in hoc cū ei per grām ꝯtritionis remittūt peccata. nihilomin⁹ tñ post acceptā grām ꝯtritionis de eis confessio faciēda ē ⁊ causas in hoc supius assignauim⁹. Dicimus etiā q: potest diuidi confessio ita vt vnū audiat ad consiliū ⁊ iniungendā penitenciā salutarē alius autē bn̄dictionē sacerdotalē ⁊ absolutionē fac et sup penitentē. Hoc autē ibi licitū ē vbi sacerdos simplex ⁊ sacrarū lrārū ignarus ibi eī potest aduocare sociū tanq̄ʒ cōsiliariū ⁊ assessoreʒ sibi in iudicio penitenciali. Si eī in iudicio forensi ⁊ seculari hoc licet ne erret in illo quanto fortius i isto iudicio vbi error incomparabiliter piculosior. Cū eī oyaconus claues nō habeat interdū aureʒ et sciencia medicine celestis habeat non ē dubitandū defectū sacerdotis in hoc ipsum posse ⁊ debere supplere. Et vt verius loquamar in huius casu non penitēciā ipse iniungit ſʒ magis sacerdos cui⁹ auctoritate ipse facit hoc. Quemadmodū assessor licet sentenciā dicet iudici non tamen ipse iudicat nec etiā cum de mādato iudicis sentenciam ꝓfert ipse sentēciat ſʒ magis iudex per ipm. Idē

dicimus. Si forte barbarus fuerit cōfitēs quia sacerdos potest aduocare q barbarū confessionē audiat et ipse interpretetur. Qd si forte illitteratus ille sacerdos fuerit etiā totū interpretē potest omittere. Si saltem sacerdos sit dyaconꝰ reseruata tamē sibi benedictiōe ꝛ absolutiōe que sine potestate datiū in peccatis mortalibꝰ locuꝫ non habent. In venialibus autem peccatis sm quosdam absoluere possunt etiaꝫ layci in necessitate.

Utrum autem iteranda hoc est ex integro iterū facienda sit cōfessio post quemcunqꝫ in mortale peccatum relapsum seu recidiuū quā questionē tercio loco posuimus plane dicētes ꝙ nō ex debito ita vt qui nō iterauerit. ex eo reum mortis eterne se faciat absit hoc a nobis ꝛ vt ex hoc morti eterne adiudicemus ex hoc videlicꝫ quod post recidiuū hmōi confessionem ex integro non iterat et singula peccata sua cum ipō in quod lapsus est denuo non cōfitetur. Qd si quis dixerit quia iudex penitēcianus est id ē confessor non aliter plene instruetur ad iudicandū de peccato recidiui nisi omnia alia que p̄cesserunt audiat. Quemadmoduꝫ si quis aliquē iniuste percussisset cui ille iniuriam percussionis benigne gratisqꝫ remisisset at ꝫo percussor ingratus denuo illum percuteret de secūda percussione iudex recte iudicare non posset si de priore et percussione eiusdem gratuita remissione non cōstaret. Longe enim maior iniuria est secunda ꝑcussio ꝙ prima. Non constabit ergo ei de magnitudine secūde iniurie si ei taceatur p̄ma et indulgentia ipsius ꝛ ita nec estimare nec iudicare poterit illā quāta ē ꝛ qualiter emendanda. Cū ergo sacerdos iudex penitēcialis sit. non poterit iudicare vl̓ estimare posterius irrogatas iniurias ꝛ cōtumelias nisi constiterit ei de p̄mo irrogatis ꝛ etiā de remissione ipaꝝ si facta est quoniā ingratitudo nec leue peccatū est nec leuis circūstantia peccatorum. Sed valde grauis et aggrauans. Non potest autem cōstare de prioribus iniurijs et peccatis nisi ꝑ confessionem nec plene constare nisi ꝑ plenam cōfessionem. Plene ergo et integro iteranda erit confessio post recidiuū maxime nouo sacerdoti. In hoc autem dicimus quia si iudicium penitenciale meruꝫ iudicium esset. Ita esset reuera in ea sicut in iudicijs forensibus faciendum verum. quia non tam iudicium est ꝙ etiam sacramentum. Et plus in virtute sacramentali agitur ꝙ iudicio. imo minori discretione iudiciaria agenduꝫ est ꝙ in eis que sunt mera iudicia. Et ꝓpter hoc non est necesse vt tam diligens examinatio fiat de peccatis in ꝑte ista. Pie ergo credimus misericordie diuine sufficere vt in generali ista dicat confitens quia cuꝫ deo multas et magnas iniurias irrogassem peccando ꝛ de quibꝰ recolo ꝛ de quibus per negligentiam meaꝫ ꝛ incuriam memoriam non habeo. Omnia ꝓ illa mihi in debita largitate misericordie sue remisisset meqꝫ indignū in gratiam suam per penitenciaꝫ reuocasset omnium istorum tantorum et tam inestimabilium beneficiorū ingratus denuo ipm offendere sic nō veritꝰ sum. et hoc cū multa aggregatione dicendū et multis lachrimis si datum desuper fuerit penitenti. De ingratitudine enim vt alia taceantur eam cognoscentibus modis omnibus facienda est confessio. Illa enim est id quod solūmodo sibi deus in omnibꝰ donis suis sibi soli retinuit totuꝫ surripit ꝛ furatur videlicꝫ gratiarūactiones gloriam laudeꝫ ꝛ benedictionem. Nihil enim istorum deo reddi patitur iniquissima ingratitudo. Propter quod et ipm fontem bonorum redūdantissimum atqꝫ largissimum pene plus omnibus vicijs nobis obcludit ꝛ fluenta beneficiorum eius velut ob ex infernalis durissimus ꝛ impetrabilis a nobis auertit nec solum absistit largitati diuine quo minus noua munera largiatur sed etiam vt predonata tanꝙ iniustis detentoribꝰ auferat. Merito enim et iure euidentissimo feudum vel predium amittit qui domino a quo habet illud ius qd̓ in eo solum retinuit reddere contradicit. Licet autem iterationem confessionis saluberrimaꝫ ꝛ incredibilis virtutis esse nouerimus et eam ꝑut nobis datum ē predicare suadere cōsulere non cessemus nec vnꝙ cessare proponamus. Illud tamen et hic ꝛ vbiqꝫ salua fidei pietate et catholice doctrine veritate possumus declarare intendimꝰ ꝛ volumus ne laqueos mortis nobis aut alijs iniciamus. ne nos aut alios eterne dānationi obligemus aut obligatos dicamus. Si vero nouus sacerdos fuerit cui confessio facienda ē. Hoc est qui al̓s peccata preter id in quod relapsus est penitens ei cōfiteri teneatur tenttione vnqꝫ vel debito q̄

morti et damnationi eterne illum obliget et adducat dicere nō audemus nec istam negligentiā iudicare mortalem. non enim inconfessa relinquit p̄terita peccata qui ꝺ ingratitudine vt omnium de eis in generali se accusat ꝛ culpabilem reddit. Ingratitudinem autem non agnoscere et non confiteri nō modica pars ē ingratitudinis nec culpe leuis.

r Elinquitur nobis quartā inuestigare questionem atq; determinare videlicet vtrū peccata redeāt p relapsum seu recidiuum que fuerant ante dimissa. In quo illud p̄mo manifestū est ꝛ omnino declaratione ꝓbationū nō indigens scilz ꝙ neq; male cogitationes redeunt atq; resurgunt neq; male affectiōes neq; male locutiōes et hoc sensu manifestū est neq; aliquē eousq; delirare aut insanire posse credimus vt ei videatur. Restat ergo vel vt macule seu inquinamenta ipoꝝ redeant vel debita penarū q̄ ꝑ ipsis ante acceptam remissionis gratiā delebanī. et ꝙ maculas redire impossibile sit declarabimus declaratione irrefragabili ꝛ manifesta. Primū quoniā auaricia maculā aliquam imp̄mere dicimus esse impossibile Sicut enim virtus non aliam pulchritudinē imp̄mit q̄z ipa sit nec pulchram aut speciosam facit animā humanā alia speciositate ꝛ pulchritudine q̄z seipa. Si em̄ aliam pulchritudinē imp̄meret illa vel eēt virtus vel non eēt virtus. Q͛ si nō eēt virtus impossibile eēt eā eē pulchram animā humanā. Si enim alio q̄z virtute pulchra esset ꝛ hoc formalr̄ accideret vt sublata om̄i virtute p itellectū abstrahentē itelligat̄ remanere pulchra. Causam ei sufficientē abstrahere aut separare ab effectu suo possibile ē intellectui mō sicut frigiditatē abstrahere vel separe ab albedine. Hāc ergo positionē recipit itellect⁹ noster videlicet vt remaneat corp⁹ aliqđ albū sublata frigiditate aqua erat eī albedo. nō aūt recipit hāc positionē vt remaneat aīa hūana pulchra vel speciosa om̄i ꝟtute sublata. Nō sūt ergo separabiles itellectu ab inuicē pulchritudo anime hūane ꝛ ꝟtus. Si aūt haberēt se ad inuicē vt causa efficiens ꝛ ei⁹ effect⁹ procul dubio separe posset eas ab inuicē intellect⁹ noster. Amp̄. sublata illa pulchritudine quā ibi somnias nihil depiret de meritis anime hūane cū oīa merita ex solis ꝟtutib⁹ sint. Quare nihil depiret ei de p̄mijs ꝛ ita q̄ntū ad merita et p̄mia supuacua ē huiusmōi pulchritudo ꝛ q̄ntū ad naturā sit quoniā ꝛ p⁹ illā ē ꝛ p⁹ graz sicut tu ponis. omnino igit̄ ociosa ꝛ supuacua ē. Amp̄. Si ꝟtus imprimit hmōi pulchritudinē ꝛ ē sue speciei erunt due forme eiusdē speciei in eodē vt sm idē videlz virtus ꝛ pulchritudo quā imp̄mit. Si ꝟo fuerit alteri⁹ speciei ꝛ hoc cōtra naturaz ē vt virtus p se ꝛ secūdū se agēs generet nō virtutē aut hoc nō hominē. Amplius huiusmodi pulchritudo eadē ratione imp̄met aliā ē ita in infinitū. Amp̄. quoniā agere ꝛ pati cōtraria sunt sicut dare ꝛ accipe manifestū ē quoniā ipossibile ē ipa esse in eodē sm idez agit autem vnūquodq; subiectū p formā suā om̄e id qđ forma eius agere dicit̄ ergo pulchritudinē quaz virtus imp̄mit seu efficit in aīa hūana efficit ipa ꝛ imp̄mit sibipsi p virtutē. Quare causa erit imp̄mens ꝛ imp̄ssa agēs et paciens ꝛ dās ꝛ recipiēs sibipi pulchritudinez hmōi nō sm diuersa q͛ impībil͛ ergo sm idē ꝛ hoc impossibile q̄re ꝛ illud ex quo sequitur erit impossibile. Impossibile ergo ē virtutē alia pulchritudinē imp̄mere eisdez vus ꝛ ꝓbationibus ē ostēdere ꝙ impossibile ē vicā maculā aliā seu deformitatem seu turpitudinē aliā imp̄mere. Iā ergo declaratū ē maculas peccatoꝝ nō aliud q̄z ipa peccata eē ꝛ pulchritudines virtutum nihil nisi ipas ꝟtutes eē. Amp̄. Manifestū ē intelligibilia intelligētib⁹ auaricia nō debere generare naturalr̄ vel ꝓdigalitatē vel defectū ipius vel qđ debet eē ex opposito seu cōtrario naturalr̄ ipossibile ē. Licet ergo iste relabat̄ in peccatū auaricie nō idō vl͛ ꝓdigalitatē vel effectū ꝓdigalitatis ex hmōi peccato generari necesse ē imo nec p naturā etiā ē possibile. Amplius. v̄n̄ ista fecūditas tā monstruosaz tā q̄z nature cōtraria vt ex vno generet̄ tanta monstra aliarū speciez videlz ex pctō auaricie oim alioꝝ peccatoꝝ mōstra. neq; em̄ hoc naturalr̄ eē potest neq; voluntarie hoc fit cū hoc nec itēdat nec velit ipse. q peccat nec violēte tū et iputet̄ q peccat violēta aūt nūq̄ ipután da sūt illi cui īferē. Sz pon⁹ inferētī. Restat ergo peccata redire solūmō q̄ntū ad penā hoc ē relapsum denuo iputari ad penā. Nō ergo alio intellectu vl͛ sensu dicitū peccata redire q hoc secundū q̄z q̄ntū ad penā. Unū aūt ꝓpter hoc quēcūq; relapsū apud eos dissensio est. q

dã cũ in eis solis casib⁹ in qbus expssũ est
ea redire cõcedũt in alqs aũt negãt. verbi
grã q: ipa veritas in euãgelio math. ca. xviij
hoc expmit de ipenso fratno odio. siue õ
miscõia nõ ipensa pximo. ⁊ Jacob. ij. vi
det hoc idez expssum vbi dr. Judiciũ sine
miscõia fiet illi q nõ fecerit miscõiam. Ju
xta hũc modũ in crimine apostasie ⁊ i he-
resi dicũt oia redire peccata. Apostasia eñ
et heresis omino auertũt a deo ⁊ hostem
vel inimicũ dei faciũt ⁊ ppter hoc omnez
grãm dei extinguũt ac oẽm remissionem
eu acuãt. Eodẽ mõ dicũt de penitẽcia peni
tẽcie. Hoc ẽ si penitet aliquẽ penitẽciã egis
se de peccatis suis. Sicut eñ penitẽcia de
peccat. et ipa peccata ⁊ debita penaꝝ eua
cuat. sic ista execrabilis ⁊ dyabolica peni-
tẽcia debita penarũ q̃ p penitenciã relaxa
ta erant reducit ⁊ reuocat qa testimoniis
scripture ac sanctoꝝ nõ cogẽtib⁹ ⁊ validis
eis rationib⁹ vrgent ad ita senciendũ in
hijs casib⁹. Jdcirco etiã senciunt in alijs
omnino negãtes redire pctã sicut exposui
m⁹ aliq ṽo in omi recidiuo mortali debẽt
omĩa redire pctã sicut exposuim⁹. Alij ṽo
interptant rediciũ eoꝝ in ingratitudinẽ di
cẽtes oia peccata redire ppt ingratitudi-
nẽ. Jngratus eñ ẽ de remissione oim et sin
guloꝝ ⁊ ppter hoc p omib⁹ ⁊ singulis pu
niẽdus. Questionẽ aũt hz etiã si in aliq̃ ca
su iustũ ẽ oia redire peccata. Si eñ apd ho
mines in q̃simũ iudicat ita vt iusticia hu
mana istud pati neqat quãto fortius iusti
cia diuina istud pati nõ poterit. Cũ eñ iste
de pteritis peccans cõdigne deo satisfece
rit et plenã eoꝝ remissionẽ ab eo obtinue
rit i qõcũqꝫ peccatũ relabatur. nihil pene
vel satisfactiõis vlterius p illis ab eo exi-
gi potest de iure. Amp. cũ p penitencie
sacramẽtum adeo restitut⁹ sit in itegrũ vt
vt oia ei⁹ pctã p nõ fact. habeant cuz nõ
labat nisi in vnũ peccatũ nõ põt exigi ab
eo nisi pena illa debita. Aliũ eñ nõ habet
cũ p penitenciã oia deleta sunt ⁊ resurgere
omnino nõ poterũt vt ostendim⁹. Amp
peccatis illis q̃ dimissa erant nõ debet ni
si pena hic quã mõ exigit de⁹ qui totã de-
bitam p illis exigit ppter relapsum vt ipi
ponunt. iniuste ergo exigit deus penaz pe
nitencialem p illis. Ampli⁹. non erit
secundũ hoc ratum penitenciale iudiciuz
cum enim per relapsum seu recidiuum re
uocetur penitencialis re absolutionis sen
tencia dimittetur penitenciale iudiciũ nec
ratum est nec stabile ppter hoc in errorez
impietatis inducti sunt quidam vt dicerẽt
penitencialem absolutionem conditiona
lem tñ esse ⁊ peccata per penitenciam re-
missa sub conditione tantũ videlicet si nõ
relapsus fuerit vel non recidiuauerit.

Hic autem error pmũ facit deuz ini-
quum esse et impium. et hoc trib⁹ de cau-
sis. Quarum prima est in hoc q: plus pos
sunt apud deum ad damnandum penitẽ
tem peccata que nondum habent esse nec
dum fecit. q̃z bonum penitencie qd habet
ad soluendum ipm. Secunda in hoc
q: iudicatur penitens non qualis est. sed
qualis futurus est qua peruersitate que ma
ior esse potest. vt non iudicetur bonus qui
bon⁹. nec penitẽs q veracit penitẽs ẽ. Sꝫ
magis iudicet ptumax qualis nondũ ẽ qa
contumax forsitan futurus est. Tercia
causa est in hoc q: iustum punit deus pro
peccatis futuris anteq̃z ipsa faciat dum ei
gratiam remissionis et absolutiõis ei sub
trahit p peccato qd nondũ fecit. Sed fa-
cturus est indubitanter punit enim deus
anteq̃z peccauerit. Q: autem error iste im
possibilis sit non solum impius euidenter
docemus hac vna probatione. Possibile
enim est duos penitentes quoꝝ alter pas
surus est recidiuum alter vero pseueratu
rus in bono equaliter omnia facere que p
tinent ad penitencie sacramentum. Cum
ergo isti duo eque atterantur eque conte-
runtur equaliter omnino peniteant. om-
nium autem equalia merita equales remu-
nerationes seu pmia apud dei iusticiam.
Si aliter ex merito obtinet a dei iusticia
plenam remissionem peccatorum necessa
rio obtinebit et reliquus. hoc autem non
est verum scdm ipsum quia ille qui perse-
ueraturus non est. remissionem non obti
nebit. Jn hoc ergo casu accidit euidenter
deum iniustum esse vt equalium merito-
rum alterum respiciat et alterum non.

Amplius. Scdm hoc quid reportant
fideles ex sacramento confessionis cuz eñ
incerti sint de futura perseuerancia incer-
ti sunt et de absolutione sua incerti de re-
missione et venia. Et propter hoc qua te-
meritate accedent ad percipiẽdam sa-
cratissimam euchariſtiam cum merito du
bitan tur sint sacramento penitencie mũ-
dati et loti et a peccatorum vinculis abso-
luti. Et cetera.

r Euertamur ergo ad inquirendū que sit causa reditus peccatorū siue in casib⁹ nominatis siue alibi. Si fraterno odio redeunt dimissa peccata. aut hoc est ꝓpter magnitudinem peccati istius aut hoc est quia alia eousq; pendēt ex eo vt sine ipis eē non possit aut ex alia causa. Qd autem magnitudo eius causa huiusmodi reditus non sunt inde manifestum est quia multa alia maiora sunt fraterno odio sicut blasphemia aut ipm peccatum homicidii aut ydolatria. Si ergo magnitudo huius peccati cogeret debita eē aliorum peccatorum et obligaret ad penas aliorum omnia maiora. multofortius hoc ipm efficerent. et hoc siue eēnt dimissa siue non. Remissio enim pcedens non potius videtur facere ad destructionem ⁊ mortificationem peccatoꝝ q̄ʒ ad resuscitationem ipsorum. Si vero hoc est ex necessaria colligatione ⁊ comitantia alioꝝ peccatorum ad ipm. tunc nec ante remissionē nec post potest eē fraternum odiuʒ absq; debitis aliorum. Amplius. iste non peccat nisi fraterno odio et forte peccato igratitudinis ergo non est puniendus nisi pro hys duobus. Non ergo erit puniend⁹ ꝓ iam dimissis. Ut ergo ista expediam⁹. dicam⁹ quia lex iusticie est ⁊ rectitudo vt in ea puniatur quis in quo deliquit ⁊ ꝑ que peccat quis per hec torqueatur. Sicut legitur Sap. xj. Eoꝝ enim bonorum maxime debitores sum⁹ in alios que maxime recepimus ꝙ omnes in se creature ostendunt. que eniʒ maxime lucem receperunt maxime lucis large sunt. et maxime eam transfundunt. Sic et de odore. sic ⁊ de sapore euidens est in omnibus alys. ita vt nulla creatura sibi donū aliquod seu bonum recepisse videatur. Sed potius omnibus quibus illud ꝯmunicare potest. Sic et de donis gratiarū in toto corpore ecclesie sciendum est. Queadmodum enim in corpore humano quod est exemplum ⁊ figura corporis ecclesie. Sicut ostendit apostolus in. xij. ad Rom. Et in. xij. pme ad Coꝝ. Nullū membrū sibi vel seipsum vl̄ officiū quo indictum ē approꝑare potest sed toti corpori et singulis membrorū seruit ⁊ viuit se toto atq; officio suo tāq̄ʒ hoc notū. Sic et in membris ecclie dei ex lege spiritus quo viuūt necesse ē vt dona gratiarū nulli sibi approꝑriet aut excōmunicet. Sʒ magis alia alys in eis ⁊ ministrēt Sicut dicit idē Apostolus in eisdē capitulis Et Petrus in. iiij. pme. Unusquisq; sicut accepit gratiā in alterutrū illam administrantes sicut boni dispensatores multiformis gratie dei et ꝓpter hoc fiat reus ē in alios ⁊ amittit merito et iuste ꝙ sibi iniuste approꝑare volebat et sibi retinere propter hoc qui misericordiaʒ in alios facere recusat ipm fontem misc̄die sibi obstruit. et hoc quacunq; hora et quādocunq; fratri in se peccāti nō remittit nec adeo remissionem accipit. Nō ergo ꝑ magnitudine peccati tm̄ hoc ē sed ꝓpter naturam peccata que peccatorem suum inimicum dei efficit. Inimicus enim cuiuscunq; hominis inimicus dei est eo ip̄o deū enim in essencia sua impugnare nō potest sed in homine suo. Reges enī et pncipes etsi in personis suis impugnationes hostiū suorū nō sustineant. in hominibus tamē suis sustinent et in alys rebus suis. Non est auteʒ mirum si is qui se inimicum dei constituit quantūcunq; autem placatus ei fuerit iratum illum sibi reddit Sed dices fortasse. quia reuera merito iratum illum sibi reddit q̄ntū ad peccatum illud videlicet odij fraterni. Sed q̄ntū ad alia que ex misericordia sua remiserat. nō nisi immerito ei iuste irasci de cetero potest. Propt hoc adiecimus de lege iusticie de qua dictum est Luce. vj. et in casu isto ea mensura q̄ mensi fueritis remecietur vobis. Lex enim iusticie est vt ꝙ quis in alios statuit eodem ipse vtat᷑ vt q̄ iram fuat in alios seruet et ipi. sic legit᷑ Ecclasti. xxviij. Hō hoim fuat irā ⁊ a dño q̄rit medelā. Et alia mlta similia legūt᷑ ibidē. hec ergo ē iusticia ꝓpt quā dimissa debita repetimur quia dimittēda nō dimittūt᷑ accedit ad hoc igratitudo cuius pena iustissima ē vt bn̄ficiū ꝑ q̄ gr̄a cōdigna nō reddit᷑ igrato penit⁹ auferat᷑. sicut ⁊ alibi de seruo manumisso dicit᷑ vt in ꝑuitutē p̄stinā ꝓpter viciū igratitudinis redigat᷑. Uidet᷑ aūt eq̄les eē ꝑm hoc vnum quodq; peccatū ⁊ igratitudo d̄ remissiōe ipius. Si ei ꝓpter igratitudinē de remissiōe auferēda ē de iure ipa remissio ⁊ iuste propter igratitudinē d̄ remissiōe facta denuo effica᷑ pene ꝑius dimisse debitor. eiusdē ergo pene effica᷑ debitor ꝑ ingratitudinē remissiōis ⁊ ꝑ peccm̄ añ dimissū. Quecūq; aūtē eiusdē pene debitorē efficiūt siue ad eādē penā obligāt eq̄lia pctā sūt i vnoq̄q;. Ex quo manifeste consequēs ē per ingratitu-

dinē seu ingratitudines tātas penas redi
re sup relabētes quāte pus eis debebant
p oīo peccatī suis. Cū ei de vnoq; pecca
torū sit facta remissio erit et de vnaquaq;
remissione recidiuante seu relabente vna
ingratitudo 7 ppter hoc nūero erunt eq̄
les peccatis pus dimissis et subsequentes
per recidiuū ingratitudines equales autē
erūt et magnitudine siue intensiōe vt ostē
dimus quare et pene eis debite erūt equa
les. Equalis ergo pene debitor efficitur re
cidiuans per ingratitudinē illi cuius pus
debitor: antequā per penitenciā remissionez
an multas 7 vnam ingratitudinē an mul
tas. Siue enim sit vna remissio aggrega
ta ex omnibus remissionibus singulorum
peccatorū siue sint multe per se et de ingra
titudinibus similiter idem sequit. Si enī
partes singule cuiusq; toti9 equales sunt
similibus partibus singulis cōiuscunq; al
terius totius erit totum equale toti. Jmo
generaliter sicut pars ad partez similē hoc
est eiusdē denominationis. ita totū ad to
tum se habere necesse est: etiam si non sit
ibi aggregatio totalitas. Si tamen est in
gratitudo vna de tota remissione peccato
rū facta vel de omnibus illa erit eq̄lis om
nibus peccatis ante esse dimissis simul ac
ceptis cum sit eiusdem obligatoria vel ea
rundē sicut ostendimus. siue ergo ppt le
gem iusticie quā diximus siue ppter igra
titudinem recte dicuntur redire peccata id
ē debita penarū quia tāte debent ingrati
tu dini q̄nte dimisse fuerant ppter legem
aute iusticie dicim9 q̄ntū ad casus expres
pressos in quibus solum volunt quidam
locum habere reditum peccatorū. Tenta
bim9 autē declarare istud aliter 7 dicem9
quia quocunq; peccato mortali q post re
ceptā remissionē relabitur indubitāter ex
tinguit in se grām qua deo gratus erat. et
ppter hoc sequelē ipius aut effectū ac sal
tem cōicantē inseparabilit remissionē. Sic
enim non potest prestari remissio pctō2uz
q̄ pstet 7 grā sic nec eē. Amp. Sicut oi
[illegible] nō potest grā ita vt ī pte sit aliq̄s san
[illegible] 7 ī pte peccator. Sic nec remissio pec
catorū diuidi potest videlicz vt in parte re
neant et in pte dimittantur. Hoc aūt acci
dit [illegible] est vt maneat facta pus remis
sio cum pcta dimissa sunt 7 recidiuū re
neatur. In pte ergo dimittūtur 7 in parte
retineant peccata istius. Amp. si reuer
sus fuerit receptus in gratiā pncipis sui
vel dn̄i aliquis ex hostibus eiusdē. Si de
derit ei castrū vl' prediū quodcūq; nunq̄
si recesserit ab eo postmoduz 7 ad hostes
eius si transtulerit aliq̄d ex donatis sibi a
pncipe datis ei seruabitur certū est q nō.
Q: si donata ei iure auferantur. Et meri
to cur non et condonata. verbi gratia. si
debita ei multa cōdonata fuerint. cur nō
et ipa cō donatio datorū iure 7 merito re
uocabitur. Amp. si vita ipa indignuz
se efficit 7 mēbris quibus contra deuz pec
cauit quanto fortius ipa remissione pecca
torum. Si enim bonis naturalibus indi
gnum se reddit ita vt merito ei auferri pos
sint quanto fortius gratuitis. Amplius.
locus grē 7 remissionis peccatorū ecclesia
dei ē certū enim est quia extra illā nec grā
nec remissio peccatorum. Cum eniz p pec
catum mortale recidiuum quodcunq; ex
tra ecclesiam recidiuans se faciat extra gra
tiam et remissionē omnino se facit. Quē
admodum si quis orbem luminis solaris
exeat extra calorem et lumen solis se faci
ens vtroq; se puat. Est enim ecclesia velut
orbis veri solis intelligētie atq; iusticie quā
et luce 7 cognitione salutaris veritatis il
luminat 7 calore viuifice charitatis infla
mat. Amplius. Jn sola ecclesia 7 ipi so
li est et grā 7 pax extra eo ira 7 pdicio vni
uersaliter 7 faciens arcus extēti 7 imminē
tis gladij. Qui vero in ecclesia sūt sicut in
refugio sunt 7 sicut sub scuto diuine prote
ctionis. Qui ergo a foris in ecclesia veni
unt tanq̄ a facie arcus 7 imminentis gla
dij fugiunt. Cum ergo exeunt inermes ar
cui etiā extento diuini scilicet iudicij 7 gla
dio imminenti hoc est vindicte ipius iner
mes seipos exponunt. Ex hoc ergo exem
plo manifestū est q recidiuantes peccato
res in ipam iram quā per penitenciā effu
gerant incidunt et gladio quem euaserāt
se exponunt ad infernale patibulum a cu
ius via reducti erant deuiantes a via veri
tatis et rectitudinis recurrūt. Jntellige er
go sane et circumspecte remissionez pena
rum quia magis proprie euasio est siue ef
fugium ab eis. Quemadmodū enim qui
videt casuz fluminis et declinat ictū ipsi9
vel trahit ab aliq̄ a patre scilz vl' amico se
orsuz a via fulguris ne cadat sup ipm. Sic
largissim9 miserator de9 fulgurātissimam
iram eterne dānationis vidēs casuraz sup
peccatorē trahit ipm seorsū in ptem sortis
sanctoz que pars sua est trahat inq̄ ipm

per penitenciam et declinat a via p quam
venit horrenda illa damnatio. Et qa hoc
facit gratis tum ipse peccator contrarium
meruerit dicit remittere penam siue dam
nationem eternam et ipsa peccata remit-
tere quantum ad penam dum propter illa nõ
dimittit quin auertit ipsum atqz declinet a
via qua currebat ad eternam damnatio-
nem. Sicut ergo eadem est iehenna. nec
mutatur siue vt curras ad illaz siue diuer
tas ab illa et manet semper eadem. Sed
dicitur remitti tibi cum declinaueris et ab
straberis a via qua itur ad illam. Sic ad
iram et incendiũ vnum. et idem redit pec-
cator recidiuãs a quo prius pfugerat p pe-
nitenciã ergo peccata remittit deus pecca
toribus quantũ ad penã. id ẽ non iputat quã
do nõ sinit illos ire ad illã. Quantũ vero ad
culpã qualiter remittat. Jam diximus in p
cedẽtibus. Quod ergo dicitur redire peccata
quantũ ad penã magis proprie diceret redeũt
peccatores p recidiuũ ad penã et ad illam
eandẽ ad quã ante penitenciã recurrebãt.
Sz tñ p recidiuũ maiorẽ effectũ. Quid au
tẽ abiicit de diuino iudicio quia nõ videt
et ratũ et sentẽcia absolutionis irrita post
q; oĩa reuocantur p recidiuũ euidẽti exem
plo soluim⁹. Si eñ duceretur latro ad pa
tibulũ et iudex miscđia motus in eũ eripe
ret eũ de manibus tortoꝝ et in domũ suã
adduceret et iter filios collocaret atqz co-
hortẽ quoniã illis pstitueret. Ille vero spre-
ta illa hereditate pclara ac societate filioꝝ
gr̃a q̃ adoptionis illi⁹ contempta domũ
exiret et se tortoribus tradens eadẽ via vl
alia denuo ad patibulũ spõte ire. Omia
data sibi et pmissa ab ipso rege facta etir-
rita faceret et inutilia sibi redderet. Sic et
miser peccator quecunqz per penitenciam
a rege regum vel data vel promissa fuerãt
euacuat et sentenciam absolutionis pse.
vt ita dicamus latam inutilem sibi reddit
et penitenciale iudiciũ irritat nec ratum ẽ
quantũ ad ipm dum ipm seruare non vult.
Talia eñ iudicia in potestate sunt iudicã-
tiũ et alioꝝ iudicioꝝ sentencia. ita vt eos
contra quos late fuerint eas seruare com
pellant hic autẽ non fit. Quod vero abiicit ad
penam satisfactionis multũ abutitur no-
men satisfactionis. et multũ nomiẽ pene
magis eĩ sacramentũ ẽ et medicina ipa pe
nitẽcia quia satisfactio vel pena. Insuper
penitẽcia tota domũ dei est. Et propter hoc
nihil dictũ ẽ q; deus iniuste penã illam sa

tisfactoriã exegerit cum potius dicendum
esset q; donũ illud medicinale ac virtuosũ
peccatori deus misericordissime dederit.
Sed de his melius loquemur in sequẽti-
bus et attende q; rectius dicatur peccatorẽ
recidiuantem penas sibi dimissas repete-
re q; deum. Quemadmodũ qui de aquis
extractus est et denuo se immergens aq̃s
repetit et de incendio raptus. Iteruz se p-
cipitans in illud pprũ incendium repetit
Non autem vtriusqz extractor aut libera-
tor qui se forte habent in aquis illũ in igne
pp ter incorrigibilitatem suam et pturna-
ciam dimiserit non penarum illarum ex-
tractor sed potius pmissor hac de causa di
cendus est quãq; placeat et et merito con
tumaciũ atqz rebeliũ iustissimis pena atz
damnatio. Si quis autem quereret vtrũ
magis malus recidiuans peccator q; an-
te fuerit scilicet q; peniteret. licet dici possz
q; sic et a multis et magnis iam dictũ sit.
quia maioris pene debitor cuz sit debitor
et penarum per penitenciã ante dimissa
rum et penitencie pro quo recidiuo pecca
to debetur eidem hoc enim quasi p regu-
la habẽt vt magis malus sic qui maioris
pene debitor est gehennalis. Potest tamẽ
dici iuxta ea que ante diximus q; magis ma
lus est tanto. quanto addit peccatum recidi-
uum ex ingratitudine tam malus quantum
ante vt supra ostendimus. Super ingrati
tudines autez habet maliciam peccata re
cidiui. Si quis autez obiciat ergo maior
penitencia iniungenda est ei q; prius si in
intelligat magis penalis male esset scdm
hoc peccatoribus consuetudinariis et cor-
pore delicatis. Preterea vbi sequitur ho-
mo est magis infirmus q; ante. ergo ma-
ior ei potio seu medicina danda. Manife
stum est q; non sequitur. Si autem ita in-
telligat quia magis malus. imo magis pu
niendus iehennaliter ergo et penitencia-
liter hoc vtiqz sequeretur si penitencia vel
penam directe intenderet vel virtus eius
et efficacia consisteret in pena. Nos autez
in sequentibus fructus penitẽcie nomina
te et numerate intendimus declarare.

Summa autem omnium istorum est
penas peccatorum iam dimissorum redi-
re ex integro de iure et iusticia vel potius
recidiuantes peccatores redire et recidere
in ipas quantũ est de iure et iusticia meri
torum ipsorum fines autẽ miscđie dei vl li
mites nõ hic sz alibi pscribim⁹ sz [illegible]

latē ei⁹ semper et veneramur et ꝑdicam⁹.
P Ost hoc ergo de ipa satisfactōe q̄
et q̄lis eē debeat put nobis dona
bitur desup dicem⁹. In q̄ sciendū
est ab ipo noīe satisfactiōis rōne ipius
satisfactio ē q̄ dō satis fit hoc ē deo satis ē
vel deo sufficiat de vita vel de ꝯuersatione
penitentis ꝓ iniurijs et ꝯtumelijs q̄ ei pec
cādo irrogauit. Et ꝓpter hoc ipa cōtritio.
Intēdit ipa satisfactio ē vltra quā nihil re
quirit de⁹ a penitēte ꝓ oīb⁹ peccatis atq̄
delictis suis. Tantū ei ē nō nūq̄ desideriū
renerendi ad deū in penitente et restitue
di atq̄ augēdi deo quicq̄d subtraxit ei ho
noris ac glorie. Tantus zelus vlciscendi i
semetipm irrogatas deo iniurias vł contu
melias tāta ira et odiū in oīa ea q̄ deo dis
plicent vicia et peccata. tantus ardor dile
ctionis in ea que deo placēt et ad ṽtutes
ꝛ opa earū tantus dolor de affectīsa dei ꝛ re
cessione ab ipo tā magnificū tāq̄ ferueus
ꝓpositū oīa agrediēdi augendi et sustinē
di quecunq̄ beneplacitū dei fuerit ipsum
agere et sustinere tanta humilitas abijciē
di se et subijciendi consilio ecclesie tāta de
p̄cationis ꝛ orationis deuotio: vt merito
baptismus flaminis vocāda sit Baptism⁹
inq̄ plene emēdationis a culpis et plene
liberationis a penis vt euolare absq̄ sen
su et purgatorij experientia faciat penitēte a
si ipa hora e corporibus excesserint et retro
q̄da tanta gr̄a ꝯtritionis. Aliq̄ illustratur
q̄a vero peccati omne cōtumelia est i deū
ꝛ vulneratio ipi⁹ peccatoris et damnifica
tio ꝓ primorū necessario emēdatio eius vel
expiatio debet continere tria istis ꝯtraria
videlicet vt sit honoratoria seu medicato
ria penitentia et restitutoria ꝓ primorum ꝛ
quia iniuria seu iniusticia seu iniqtas ē om
ne peccatū Sicut dic̄ Job. i iij. ꝓ macatio
sine necessario satisfactio debet ēē iusticia
toria ipius. Quia vero medicatoria ē debet
esse ꝯsumptoria seu expulsoria morbi atq̄
reliquiarū ipi⁹ debet esse ꝯfortatoria calo
ris vital sine viuific quem vsitato noīe di
cim⁹ charitatem. Tercio d3 esse ꝯseruato
ria sanitat̄ siue salutis. Hij sunt septē fru
ctus penitentie vi3 dei honoratio ꝯtra ir
rogatam ei ꝯtumeliā peccati peccāt. Ipi
us iustificatio ꝯ iniqtatem et iniusticiā pec
cati donorū illatorū. restitutio cōtra dami
ficationē et nocumentū ipius. Quarto sa
natio cōtra lesionem seu vulnerationem
peccati. Cu⁹ tres fruct⁹ noiauim⁹ vide
licet cōsumptionem morbi seu reliquiarū
ipius cōfortationem vitalis ac viuifica ca
loris conseruationem salutis seu sanitat̄.
Septim⁹ vero fructus est sanctificat o pe
nitent̄. Que est elōgatio nō solū ab exe
crationib⁹ petōrū s3 etiā a ꝓphanatiōib⁹
cōis ac secular̄ vite atq̄ applicatio ꝛ adhe
sio sanctorū tā scilicet hominū sanctorū q̄
rerū et hoc quoniā oē peccatū execrato
est hoc est sanctificati contrariū.
C Onfessor ergo in iniūgendo satis
factionem sollerter penset dei cō
tumeliā i peccato penitent̄ vt ho
nore cōtrario expiet̄ ṽbi gr̄a. Si peccauit
penitens i loco dei honori e⁹ glorie depu
tato puta in ecclīa iniūgendū ē ei vt in ipsa
ecclesia specialē honorē ꝓ expiatiōe illius
ꝯtumelie vel ad tp̄s vel ꝑpetue deo repen
dat. Quemadmodū vt flexis genib⁹ atq̄
nudatus sit i ecclīa tpe aliquo vł hora. Si
militer si cōtra locū sanctū peccauerit effū
gerendo seu aliq̄d auferēdo ex ipo vt illū
eundē vel aliū honoret vel vite ꝯstructio
ne vel ornamēti alicui⁹ oblatiōe. Q̄ si cō
tra sacratissimā eucharistiā aliq̄d execra
bile cōmiserit. verbi gr̄a. blasphemia aut
maleficiū q̄d vulgo sortiariā dicit iniūgē
dus erit ei specialis. Honor ac veneratio
ipius vt ab ipa hora q̄ sacerdot̄ manib⁹
eleuatur i missa salutanda a popul̄ ꝛ ado
randa flexis ac nudatis genibus caput ad
terrā ponat ꝛ q̄ deuotiōe ei datū fuerit tā
ti sceleris veniā ꝑcetur a misericordissimo
redēptore idē faciat. Ubicūq̄ eandē sacra
tissimā et venerandissimā eucharistiā vel
repositā vel transeuntē cognouerit. Q̄ si
diues hoc tpalibus habundans fecerit vt
vas p̄ciosū atq̄ speciosum i quo reponat̄
ipa veneranda eucharistia redemptoris
offerat iniungatur. vel cereos qui añ ipā
die ac nocte ꝛ ardeāt lucidant vel incensū
q̄d cremetur in hora incensus sui m̄ ma
nus sacerdotis iuxta morem laudabilem
quarundā ecclesiarū cum ydoneis ꝛ thuri
bulis. Iuxta hunc modum si cōtra sanctū
chrisma aliquid nepharium fecit vt in ali
qua afflictione corporis sui interfuit conse
crationi ipsius vel aliquo alio opere ho
norem ipm aut oblationem vasis speciosi
aut reponendū seu deportandum ipsum
radix autem ꝓbationis in his et in aliis
de quibus hic agitur contrarietas est qua
efficitur. vt contraria contrariis conueni
entius ꝛ efficacius expientur. Eodem mō

ꝑ blasphemiis laudes ⁊ benedictiões et
cetera oris obsequia iniungeda erunt iu-
xta hunc modũ iniungẽda erit satisfactio
ꝑ exhonorationibus seu cõtumelus sctõ
rum vt si gloriosam dei matrẽ blasphema
uerit ad impendendũ ei speciale honorẽ
vel obsequiũ vel oblationis inducat. Hinc
ẽ q̃ eis qui metu suppliciorũ xp̃m dñm ne
gauerũt corã infidelibus vt illũ ibidem
cõstanter cõfiteant contumeliã abnegatio-
nis honorificẽtia cõfessionis emendãtes.
ꝑpter hoc etiã et hiis qui turpitudinẽ con
uersationis ecclesiã dei scandalisauerunt
⁊ exempla pniciei sue transmiserũt ad ali-
os consulte ac salubriter iniũgit vt mani-
festo sue correctiõis exemplo scandali sui
corruptionẽ aboleant ⁊ bonũ nomen xp̃i
qḋ fecerat fetidũ apḋ maledicos sanctũ ⁊
venerabile efficiant facti bonus odor ipi-
us bone opationis fragrantia ⁊ resonan
tia bone fame. Sicut legit ad Cor. ij. De
hiis specialit intelligit illud Ecclesiasti. xx
quoniã bonũ est correptũ manifestare pe
nitenciã q̃z gloriosum scz deo ꝑpter deuo
tionẽ inde ipum laudantiũ q̃z vtile ꝑpter
edificationem imitari volentium q̃z salu-
bre ꝑpter repationem reuertentiũ q̃z sua
ue ꝑpter flagrantiam opinantiũ atq̃z nar-
rantium.

D Einde quia peccatũ omne iniqtas
ẽ ⁊ iniusticia. ipsa satisfactio ꝑ illo
debet eẽ iustificatio penitẽtis ⁊ eẽ
iusticiatio q̃ mortẽ ipius spiritualẽ aut vi
te culpabilis extinctionẽ efficiat. Iuxta il
lud Exodi. xxij. maleficos nõ paciẽs viue
re. Ieiuniũ ei qḋ gule voracitatẽ nõ extin-
guit ieiuniũ nõ ẽ. sed dilatio cõmestiõis ꝑ
pter melius aut auidius comedendũ. aut
commutatio commestionum duarum in
vnã que ⁊ lautior ẽ ⁊ seruiẽtibus laborio-
sior. gule vero et ventri suauior. dyabolo
gratiosior et precio sumptuosior q̃z due.
Ieiuniũ ergo qḋ quinq̃z fructus istos ⁊ se
xtũ q est elemosyna auferre debuit ad mi
nus Quidoq̃z ista detrimẽta seu nocumẽ
ta deo ⁊ animabus infert. Sic ⁊ de omni
afflictione attendendũ ẽ vt mortiferaz vo
luptatẽ abradat penitus ⁊ extinguat. Nõ
ẽ quẽadmodũ de materialibꝰ latronibꝰ
macerationibꝰ sola mutilatiõe interdum
iusticia fit eo q̃ correctio ⁊ emẽdatio eorũ
speraṫ ita ⁊ de spiritualibꝰ maleficiis faciẽ
dũ ẽ in hiis vbi nulla spes ẽ emẽdationis.
Nihil ẽi recapit ꝯtrariũ cẽciae sue natura

liter. Sicut albedo non potest fieri nigra.
nec nigredo alba. Sic vicia peccata nunq̃
fieri possunt bona. Nulla ergo spes emẽ-
dationis de ipis habenda ẽ ⁊ ideo de terra
cordis et corpis ꝑ mortẽ ipoꝝ penitꝰ aufe-
rẽda Sicut legitur ad Coll. iij. Mortifica-
te mẽbra vestra que sũt sup terra. Ue illis
qui latrones penitus ocadẽdos solũmo-
do mutilãt quales sũt q multo nũero fer-
culoꝝ vnã tm̃ abstinẽtie detrahũt cum in-
gluuialis illa multitudo atq̃z varietas nõ
solũ ꝑ symoniaz necessitatis ꝑtendenda ẽ sz
etiã vlterius detruncãda. Moderatiõe ei
necessitatis soli ꝑsenti gulositati occurrit
⁊ obsistitur sed ꝑterita ꝑ illam nequaquã
iusticiat nisi ⁊ ab ipa necessitate hoc ẽ ꝑdi
osa ⁊ necessaria refectionis sufficiẽcia ali-
quid detrahat. Nõnulli ṽo in illud inci-
derũt ridiculũ vt latrones q̃s crucifigere ⁊
ocadere debuerũt honestẽt potius et de-
corent quasi indecentẽ supfluitatẽ capillo
rũ ⁊ barbe eisdẽ recindẽtes vt honestiꝰ sci
licet incedãt ⁊ ab irrisiõe ⁊ obprobrio ho
minũ parcat eisdẽ. Hij sunt qui a vicijs cõ
messatiõis et ebrietatis frequẽtatiões ta-
bernarũ et inductiones saccorũ ceteras q̃z
ribaldice vilitatis ignominias abscidernt
claris ac fulgidis vestibꝰ magnificeq̃z stru
cture domibus ꝑfata duo officia exornã-
tes ac decorãtes. Uides ergo q̃ frequẽta-
tio tabernarũ ac denudatio corpoꝝ a ve-
stibus suis induitioq̃z saccorũ non de sub
stãcia sunt cõmessatiõis aut ebrietatis. Sz
sicut supfluitates sunt capilloꝝ aut barbe
deturpãtes ea Et ꝑpt hoc q talia ab istis
suis vicijs auferũt. sunt quemadmodum
iniquissimi ꝑfecti et ridiculosi iusticiarij q
latronibus crucifigẽdis nõ solũ parcũt sz
eos exornãt atq̃z decorãt vt sine obprobrio
⁊ ignominia int iustos et sanos viuant

Amplius. ea debet eẽ ubi potusq̃z pa-
tas q̃ virtutẽ continẽcie adiuuet eaq̃z sanc
cti laboris exercitatioq̃z supfluũ tercie di-
gestionis cõsumat. Ex illo enĩ sunt ebulli-
tiones ⁊ inundationes temptationũ luxu-
rie. Iuxta hũc modũ ea debet eẽ sanctorũ
exercitationũ occupatio q̃ nullũ locũ ocio
sitati parcere sinat. Est enĩ occupatio sicut
murus altus et fortis omninoq̃z dyabolo
inpuius ⁊ impenetrabilis omnẽ viã ei re
mouens ⁊ omnẽ aditũ ad cor nostrũ eidẽ
obcludẽs ociositas ṽo sicut muri defectꝰ
atq̃z clausure ⁊ vie patẽs hostibꝰ infernali
bus absq̃z repagulo ꝑpter qḋ dicit Eccle

fastfla.xviij Multā maliciā docuit ociōsi
tas Et iuxta exempla ista de aliis iusticia
donibus sentiendū est.

t Estitutio vero quā tercium fructū
satisfactionis supra posuimus spiri
tualis intelligēda est et non tem-
poralis. Temporalis enī restitutio nō est
pars satisfactiōis vllo modo sicut restitu-
tio vsurarū et rapinarū. Restitutio vero spi
ritualis ē primū animarum quas miser pec
cator: deo abstulit qua dicimus penitēti si ei
dem possibilis est primitus et maxime iniū
gendum esse. Siue enī puersitate dignita
tis aliquas animas subuertit vel deo ab
stulit siue prece vel precio siue vi siue frau-
de siue eciam exēplo aliquas animas cor
rupit et in peccatorū morte induxit ad earum
reparationem siue recuperationē deo(que) fa-
ciendā refectionē. In primis et maxime la-
borare debet. Si puellas aliquas corru-
perit pstituit vt eas vel nuptui tradat si
facultates eidem in hoc suppetunt vel alio
modo ad viā vite reducat. Si enī non di
mittitur peccatū nisi restituatur ablatū tpa
le hoc vel effectū vel saltem affectu. Quā
fortius non dimittetur si preciosissimū ab-
latum spūale cui deus aliud precium impo
nere voluit quam vnigenitū suum pro quo et
ipm dedit nisi restituatur quatenus possibi
le est ablatori. Secūdo si impediuit siam
salutem vt bonū pastorē haberent aut fa
ciens aut procurans vt malū haberent qui
animas nō quereret. Que dāatio quia
pene ppetua est. Et in mēsuram aut estia
tionem nostram nō cadit cuius(que) restitutio
impossibilis vix habet cōsiliū. Quot enī
milia animarum pereant p vnius prelati ne
gligētia aut malitia quis estimet Deinde
huius pditio hereditaria est multiplicatis
enī nepotibus et malitie sue ministris atque
fautoribus accidit vt hereditate sanctua-
rium dei possideat in posterum. Quicum(que) enī
et carne sua ibidē canonici ↄstituti sūt ca
ro sūt et ppt hoc qui(que) in eadē i posterum na
scitur platus ex ipis aut per ipos caro erit
Q' enī nascitur ex carne caro ē. Sic legit
Iohan. iii. Huic ergo quid aliud iniungē
dum videtur nisi ex vt laboret ad libera-
tionē ecclesie illius et animarū totius epi-
scopatus p ammonitionē scilicet prius pla-
ti qui tantam stragis animarum et caput est et
auctor: et ad substitutionē pastoris q ani-
mas et querere velit et sufficiat. Quā diffi-
cile aūt et plerum(que) impossibile sit consili
um istud adimplere videlicet malorum pre
latorū amonitionē et bonorū substitutio-
onem procurare aut facere omnino cecus
ē qui nō videt. Tercio si ipemet loci regi-
minis exigat vel occupat in dei ↄtumeliā
et pniciem animarū ecclesie(que) prope sub-
uersionē cui similiter ipsa restitutio danorū
irrogatorū deo et animabus ad integrum
impossibile est. Iniungendū est aūt ei vt
resignationē suam procuret et p collaterales
suos(que) ministros qui animas querant piculis
earum occurrere. Iam(que) pditas recuperare
totis studiis ac viribus enitatur propter hoc
quantū capio duo genera malorū hoim
pdītissima sunt et a perditiōe pene irreuo
cabilia et quibus via salutis etiā a doctis-
simis vix inueniri possit videlicet ecclesiarum
ↄuentualiū canonici vel monachi mino
res maiores(que) prelati vnius enī electionis
peccato vicium qd vnius in ea canonicus aut
monachus cōmittit et difficilis ē inueniri
ↄsuetiens et cō digna satisfactio et pene
impossibilis effectu etiā si aliud in ea nō
regreretur quam restitutio dānificationis quā
dinimus aīarum Que aūt satisffcō iniūgenda
sit platis maiori qui talē minorem no dico
in ecclesia instituit. Si tali lupo atque carni
fici animas crucīādas tradit ita flagiciosio
corruptori xpi spōsam pstituit nisi vt illo
amoto ydoneū pficiat qui p ipso sancte
ↄuersatiōis meritis ac diligentissima pa-
storalis officii executiōe satisfaciat. Quar
to si defraudauit deum debitis officiis et
animas debitis suffragiis atque seruiciis
officia intelligimus hic ecclesiastica videlicet
orandi psallandi et legendi si horas saltem
canonicas omnino nō dixit aut nō vt de
buit et decuit. Si missas nō celebrauit sut
missis non interfuerit aut si vtrun(que) fecit
non tamē prout debuit et decuit. Si nō suf
fragia debita animabus impēdit videlicet
bonis vt pseuerēt atque pficiant malis vt
reuertantur et resipiscāt eis qui sunt in purga-
gatorio vt cito liberentur et pmissam glo
riam obtineāt. Iniūgendū ergo erit ei vt
ista aut minor sut maioris deuotiōis pin
guedine in posterū restituat aut restitui
a viris sanctis et collegiis sanctorum emēdi-
cando procuret vel quod extremū est sup-
plēri hoc qbus suffragiorū debito: est de
magnitudine misericordie de. omnibus di
ebus quanta deuotione et d animi fuerit
precetur et oret. Seruicia vero animarū.
Vocamus docere iudicare pdicare pacifi

care. Bonū omniū restitutio facienda est
et districtius iniūgenda circūspecte vero
iudicātibus nec pars satisfactiōis nec fru
ctus iudicādus eēt cuȝ oīa hec alias de-
bita sint hec ē per semenƥa licet peccatuȝ
nulli pcessisset. Quinto si fama dānifica-
uit aliquē qd furti grauissimuȝ iudicat.
Ambro. dicens ꝙ tollerabiliores sunt fu-
res q vestes ⁊ alia bona nostra diripiūt
quā detractores qui famā nostraȝ lacerāt
⁊ cetera. fame ergo ⁊ opiniōis lese facien
da est restitutio que qdem pdeficilis est ⁊
a nullo eā adhuc factā audiuim⁹ ⁊ ppter
hoc appet magnitudo picli ⁊ pene ieua
sibilitas in istis dānificatiōib⁹ quas no-
minauim⁹. Quid ergo iniūgendū erit de
tractorib⁹ nisi vbicūqȝ mala seminauerit
ibi ⁊ pdicent ⁊ suadeant ne de malis pri
morū vel dictis vel dicēdis eis credatur ⁊
hoc iudicāt eos qui ipsis in pte ista credi-
derant prout comode possunt.

Edicatoria vero dȝ esse satisfactio
m pmiū scȝ ɔsūptoria morbi aut reli
quiarū ipsius vbi gr̄a Si luxuria
extinguēda ē declinandū ē aspectus mu-
lierū declinādā carū colloqa auerte au-
res a cātilenis amatorijs ⁊ a flatib⁹ vena
cissimus hoc ē suggestionib⁹ pcibus tra-
ctatibus venerie turpitudinis declinādo
etiā cibo⁊ ⁊ potuū luxuriā carnis iflamāti
um vel vsus vel saltē superfluitas. Sicut
ei q ista enūerauim⁹ luxuriā carnis incēdūt
augent ⁊ nutriūt. Sic subtractio eorū ne
cessario illā extinguit penitusqȝ cōsumit.
⁊ in hoc est pbatio a ɔtrarijs ⁊ generali
ter medicina efficatissima ad extinguēdū
omnē morbū viciorum ⁊ peccatorū consi
citur ex omnib⁹ cōsideratiōib⁹ quas tibi
in tractatu de attritione ⁊ ɔtritiōe noīaui
mus ⁊ nūerauim⁹ et colligunt omīa hec
atqȝ assumūt ex ipis vicijs ⁊ peccatis. Quē
admodū ex serpentib⁹ ⁊ scorpionib⁹ me
dicina efficitur cōtra nocumēta ipsorum si
cut ibidē ostendim⁹ valent ⁊ ad idē facie
obiurgatiōis. Et ppter hoc iniūgendū ē
hm̄oi penitētibus vt mordaces pdicato-
res asperrime acerrimeqȝ vicia suggillā-
tes frequēter audiāt. Canes etiam detra-
ctores lingua ȝ habēt medicinales in par
te ista ⁊ ppter hoc expedit hui⁹ penitenti
bus vt infamia sua morsusqȝ detractorū
ad eos pueniat. Medicina aūt vehemen
ter efficacterqȝ ɔsumptiua rememoratio
est ⁊ recogitatio mortis assidua. mortē di

co tam tpalis quā eterne. Ceterū egritudi
nes vulnera carceres vincula omneqȝ ge
nus tribulationū medicamēta validissi-
ma ac saluberrima sunt. Sed illa miseri-
cordissim⁹ deus interdū per semetipm̄ so
lum interdū per alios adhibȝ penitētib⁹
⁊ ppter hoc illa non sunt a cōfessoribus
iniungenda. Sanctus vero labor ⁊ volū-
taria afflictio multū conferunt ad ɔsum-
ptionē ⁊ extinctionē viciorum ⁊ peccatorū
generaliter autē seorsum fieri a peccatori
bus ⁊ peccata cōciliantib⁹ seu pcurant-
bus ⁊ declinare opportunitates ⁊ intentia
viciorȝ ac peccatorū ⁊ cohabitare cū san
ctis ac iustis ac vacare bonis exercitatiōi
bus que peccatis cōtrane sunt ac repu-
gnātes medicina cōsumptiua ac extincti-
ua viciorū ac peccato⁊. Hoc autē medica
menta tantū loquimur que in nobis idē
in potestate nostra posita esse vidētur Sci
mus eīm scriptū esse in. iiij. Deutro. ꝙ de⁹
noster ignis cōsumēs est nec dubitam⁹
ipsam gratiā dei super omnia mortificati
uam esse ac extinctiuā viciorū ⁊ peccatorū

Ebet esse cōformatoria siue con-
D formatiua ita vt non solum vitaȝ
spiritualē deficere nō desinat sed
etiam vt roboret ⁊ augeat ⁊ quia vita spi
ritualis vita omniū virtutū est omniū in
qȝ sine quibus nec deo placetur nec eter-
ne felicitat⁹ merces agit ea dȝ eē satisfa-
ctionis exercitatio que oēs virtutes au
geat et roboret. Quēadmodū fidem mi
raculorū auditus ⁊ lectio ipsorum aut in-
spectio si ea videre datū fuerit similit cha
ritatē diuine bonitatis cōtemplatio ⁊ be
neficiorū eiusdē crebra rememoratio Sic
spem diuinarū pmissionū exhibitio ⁊ ele
ctorum in tribulatione positorū liberatio
⁊ consolatio inimicorūqȝ humiliatio si tā
ta cogitatiōe ei mente ⁊ pre oculis cordis
fuerint eodem modo ⁊ timorē diuine stri
ctionis ⁊ iudiciorū meditatio ac tormen-
torum infernaliū precogitatio ⁊ iuxta has
vias ea penitenti iniūgenda sunt que vi
tam spiritualē nutriant ⁊ cōforent. Inter
que lectio ⁊ oratio diuinorūqȝ officiorum
frequentatio sanctorūqȝ virorum conui-
ctus ⁊ cohabitatio vel saltē frequens vi-
sitatio dū mō declinēt ɔtraria precipuū
locum obtinere videntur virtutes autem
humilitatis mirabiliter excitat ⁊ roborat
ipsum exemplū domini saluatoris de ab
lutione pedum seruorū sicut dicit Aug⁹.

super iiij. capitulo Johan. Prudentis autem magna est et saluberrimi artificium exercitare se in modicis ac leuibus verbi gratia. Si a toto ferculo abstinere non potes egrediaris gulam vincere in vno saltem morsello et postea experiaris et in alio et videbis atque gaudebis insperatum et incredibilem abstinentie profectum diuino adiutorio ac iuuamine inde tibi succurrere. Sicut et experimento didicimus de illo qui multa vi ac difficultate vix ab initio portare poterat vt septimam partem dominice orationis vna die tota dicere sufficeret deinde paulatum adiutus atque confortatus diuinitus vt eam totam vna die diceret postmodum vt vna die septies diceret. Qui cum aliquantis diebus obseruasset consequenter fauente diuina gratia prouectus est vt omne onus iniuncte sibi satisfactionis non solum leuiter. sed etiam gaudenter portaret. Sicut de illo quem tanta seruitute auaricie vicium oppresserat vt omnino nihil dare posset omnipotentis dei misericordia operata est. Primum siquidem precepit dispensatori suo aliquid de bonis suis pauperibus erogare verum a deo modicum adeoque occulte et nullo modo ad noticiam eius perueniret minatus dispensatori quia si hoc quocunque modo deprehendere posset ipsum tanquam dispensatorem atque furem puniret. Deinde cum in fine anni rationem reddente dispensatore bona sua duplicata esse cognouisset interrogauit illum si quid illo anno pauperibus erogasset. Quo respondente quia erogasset et etiam quantum precepit ei vt duplo tantum in anno sequenti eidem erogaret veruntamen hoc eo inscio faceret. similes ei minas proferibus intentans quod et ipse fecit. Elapso vero anno facta computatione inuenit bona quadruplicata. Et interrogauit a dispensatore sicut prius auditoque ab eo quid et quantum precepit ei dicens furare mihi et isto anno quadruplum et eius quod preterito anno furatus es mihi et da pauperibus veruntamen modis omnibus caue ne isto sciam. nullo enim modo videre possum quod aliquid de bonis meis datur pauperibus. Qui cum ita per multos annos factum esset videlicet quod dominus prius furtum dispensatori multiplicare preciperet dispensator vero fidelissimam fraudem domino suo faceret et misericordissimus deus multiplicationes bonorum suorum ad augeret atque magnificaret tam magnifico celestis

virtutis adiutorio victa est auaricia adeo que delectaret dispensatori preciperet dicens Caue de cetero ne parcas bonis meis furare inde quicquid poteris et rape vi de manibus meis et da pauperibus etiam iniussus et prohibitus a me. In quo a quanta infirmitate et debilitate ad quantam fortitudinem a quanta paruitate ad quantam magnitudinem virtus largitatis in eo prouecta fuerit que furtum et rapinam non solum vicit sed etiam sibi seruire noluit et coegit. Sic et simile miraculum virtutis sue operari dignata est diuina clementia temporibus nostris in quodam nobili et diuite. Qui cum terre sancte peregrinationem agressus esset et ad mare vsque peruenisset videns mare extimuit ingressum nauis et expauit et in littore remansit. Luctabatur de die in diem virtus fortitudinis in eo licet modica et debilis contra timiditatem et horrorem maris. Qui cum vincere non posset per semetipsam incidit cordi eius diuina inspiratione consilium magnificum videlicet vt preciperet seruis suis vt eis pedibus et manibus fortiter ligatum quantumcunque inuitum ac renitentem illum in nauem mitterent nulla iracundia eius nullis minis aut terroribus ipsius ipsum de naui emitterent. donec ad terram sanctam applicuissent et vt etiam iuramento exactissima firmarent. Que omnia sic facta sunt. transuectus est in terram sanctam iratus et renitens ac repugnans pro minibus seruis minas tormentorum et mortis omnibus diebus et noctibus transfretationis ingeminans in quo facto quam modica fuerit ab initio virtus fortitudinis et quam debilis que maris aspectum ferre non poterat deinde ad illud culmen perfectionis prouecta est vt eum a deo inuincibilem redderet vt ipsemet victus et sponte manus dans pusillanimitati etiam de ea inuitus voluntate et proposito triumpharet. Propter quod modis omnibus suademus vt teneris adhuc infirmis penitentibus et tanquam de grauibus morbis et egritudinibus conualescere incipientibus non solum leues ac salubres exercitationes sed etiam iocande si fieri potest iniungatur. Jocundum autem est sanctoque risu plenissimum illudere dyabolo et eum velut iocando confundere verbi gratia. Dum tenes morsellum suauem in manu paratos caro tua et aperit ad recipiendum illum parat se tex

tendit manu gule ad recipiendū momē-
tanei lenocanij de eodem pedagiū quod
lenocaniū deo pedagium dicitur? quia a
palato et guttere per transitum ꝛ ratione
transitus percipitur. Parat fauces ꝛ ven
trem dyabolus vt te per illum morsellum
devoret. aut saltem aliqd de sanguie tuo
suggat devorat te per morsellum cum gu
le lenocinium mortale peccatū tibi ē. Sug-
git aliquid de sanguine tuo infixo vulne
re non letali. Sed tamen nōnullo. Ille
ergo vitio gule sit atqꝫ dyabolo vt mor-
sellum ad quem toto hyatu fauces porri-
gunt non solū non percipiāt. sed pro eo
plagam quemadmodū dum solet illudi
canibus. Ipse enim est draco formatus
ad illudendum ei. Dum eīm ꝑcit huius
morsellum inter reliquis mense tue eo ꝑ
cutit dyabolus ꝛ gula simul eo velut sua
uissimi odoris sacrifitio delectatur clemē
tissimus deus eo velut lancea transfigi-
tur hostes tui dyabolus ꝛ gula sicut legi-
tur. Eccle. xix. Super lanceam inimicū
tuum ꝑugnabit elemosina.

Debet esse et cōseruatoria vt non
o solum cōseruet vitam spiritualē
sed etiam ꝯseruet a futuris. Et im
minentibus nocumentis in quo quattu-
or remedia validissima sunt. Quorū pri-
mum est oratio q̄ seruatio atqꝫ custodia
tota deuotione atqꝫ obsecratiōe a miseri
cordissimo omniū bonorū largitore deo
expetende sunt. Sicut legitur in psal. Cō
serua me domine. Et iterum. Custodi me
vt pupillam oculi. Secundū est occupa-
tio sancta atqꝫ continua Est eīm interpola
tio sancte occupatiōis velut aditio ianue
adultero. Et velut ruptio muri hostibus
Et velut foramen in naui nauigantibus.
et velut foramen in vase liquorem ꝑciosis
simum in eo portantibus. Quanta ergo
solicitudine obstruenda sunt foramina ꝛ
riuule in naui ne aque intrent obstruen-
dum foramē vasis. ne liquor effluat. Cō-
tinuanda ē occupatio sctā ne aque ama-
rissime ac fetidissime peccatorū nauē cor-
dis intrent ne balsamū preciosissimum
diuine gratie effluens effundatur Terciū
est nouissimorū memoratio videlicꝫ mor
tis corporalis mortis eterne et vite eterne
de hoc Eccle. vij. In omnibus operibus
tuis memorare nouissima tua ꝛ ineternū
non peccabis. Quartū est ipsa visitatio
speciei nostre. Sicut legit Job. v. Uisitās

speciem tuam non peccabis q̄ est dicere
id est solerter considerans nobilitatē spe-
ciei tue quia homo es ad ymaginē saltem
dei conditus ꝛ formatus Et hoc est q̄ di
cit. Tullius in libro tusculanarū questio-
num sedationum animi ōnem in conspe
ctu posita humana natura quicquid con
gruat in eandē artem confugiendum est
Eadem sunt arma sumenda. Alij intelli-
gunt vite speciem visitationē fratrum in
tribulatione positorum hoc est visitare in
firmos incarceratos ꝛ pauperes hoc est
consolari eos et alere. Et recte quantum
capimꝰ intelligūt. In huius enim operi-
bus humilitas et pietas coniuncte sunt.
Humilitas autem conseruat a casu quo-
niam suum et in ymo detinet possessores
Unde Augustinus. Humilitas in ymo ē
ꝛ ideo non habet quo cadat. Pietas ho
quicquid subsidij vel solacij nos facit im
pendere corporalibus infirmitatibus fa-
ctum hoc impetrat a deo rependi spiritu-
alibus nostris. Audiuimus etiam dicen-
tem ex hoc multum se ex frequentatione
pauperum et infirmorū in parte ista ꝑfe
cisse et robur multum contra peccatorū
insultus accepisse. Eccle. Ne pigriteris vi
sitare infirmū ex hoc enim in charitate fir
maberis.

Eptimū fructum satisfactionis po
f suimus supra. Satisfactionē con
tra execrabilitatē peccatorū. Hec
autem est que penitentē a mundo et eis
que mundi sunt seorsum facit ꝛ ad deum
ipm colligit et in deum ipm conseruat vt
ipsi soli viuat. Sicut legit in psal. Et aīa
mea illi viuet. Et hoc est qd dicit. Apls in
ij. ad Corinthi. xx. Nemo militans deo
implicat se secularibus negocijs hoc est
que nō solum illicita ꝛ ꝓhibita id est vi-
cia ꝛ peccata declinantur. sed etiam licita
ꝛ concessa ꝓpter hoc iniungenda est in-
terdum penitentibus abstinentia ab am
plexibus ꝓpriarum vxorum. Sicut dicit
Apostolus in septimo prime ad corinthe
Nolite fraudari inuicem nisi forte ex con
sensu ad tempus vt vacetis orationi. Silē
ꝛ declinare consortia hominū ꝛ conspe-
ctus publicos fugere atqꝫ spectacula a ne
gociatiōibus desistere ab armorū exerci
cijs cessare licet ista licita ꝛ concessa sint.
Nōnunqꝫ tamen penitentibꝰ iniungen
dum se recedere ab huiꝰ maxime in his
qui in huius ꝑiculati sunt. Duabus autē

de causis ab his secedendū ē penitētib⁹
& hoc vel ex toto vel ad tempus videlicet
ꝓpter periculū vt dixim⁹ quia vix et ra-
ro sine peccato exercentur. Et quia vaca-
re deo aut omnino non sinunt, aut saltē
vocationem ipsius non paruū detrahūt
ꝓpter hunc fructum iniungende sunt di-
uinorum beneficiorū consideratiōes ora-
tiones gratiarū actiones benedictiōes &
sanctorum veneratiōes. Non solum san-
ctorum angelorum & hominū. sed etiam
sanctorū locorum vasorū & ornamentoꝝ
atq₃ sacrorū dierum ꝓpter ꝙ vigilie & ce-
tere obseruātie solennitatū de consuetu-
dine ecclesie iniungūtur penitētibus. Tūc
enim erit omni laude cumulata satisfactio
tunc erit digni fructus penitentie

Post hoc sequitur determinare
vtrum iterari necesse sit satisfactio-
nē si in mortali peccato facta fuit
In quo visum est quibusdā ꝙ pro infe-
cta habenda sit sicut dies ritus nazareoꝝ
q̄ p infectis habebant̄ si vel vno die ante
expletum numerū satisfactionis sue quo-
cunq₃ modo se polluerent. Nos autē di-
cim⁹ distinguendū esse. Sunt enim que-
dam opera quoꝝ nec augetur gratia nec
minuitur peccatū. Verbi gratia. Basilica
pons domus cū sint bona quedā opera
nec meliora sunt si cōstructa vel edificata
fuerit ex charitate nec mala aut nimis bo-
na. Si edificata fuerint ī peccato vel etiā
ex peccato. Et ꝓpter hoc quantū est in se
ipsis. deo min⁹ accepta. Et ideo si facta fu-
erint in mortali peccato ex cõtritiõe satis
factoria nō sunt p infect⁹ habēda Nec er-
go ex necessitate iterāda hmōi opa ope-
rata. Sūt & alia quoꝝ bonitas & accepta-
bilitas aut charitas ē aut ex charitate. Et
ꝓpter hoc ad placandū deum non suffi-
ciunt nisi cū facta fuerint ex charitate. Si
enī per charitatē & placent deo & placant
ipm. aut nō placent ei nec placāt ipm. Et
ideo nec eis satisfaciūt. Manifestū est ꝙ
quantū ad placationē seu satisfactionem
irrita sunt et ideo vel iteranda vel locorū
eorum que deo placeāt iniungēda. Et hic
sunt opera que ꝯsueuerunt vocari opa ope-
rantia. Et hoc est ꝙ dn̄s dicit ysaie. lviij.
Ecce in die ieiunij nostri inuenit volūtas
vestra. Ecce ad lites & cōtentiō es ieiuna-
tis Numqd tale est ieiuniū qd elegi. Nū-
qd istud vocari ieiuniū. Opera ergo ista
operantia vocam⁹ ipm operari nostruz vt
ieiunare. orare. psallere. edificare ergo est
opus operans ipm vero edificiū est op⁹
operatū. Si qs querat ad qd ergo vale-
bunt opera huius sc₃ de genere bonorū
facta ī peccato mortali Respōdeo qm̄ ad
multa. Primū enim sunt accessus & apro-
pinquatio ad viā vite & quasi reuersio ad
ipsam. Quēadmodū si quis querat de er-
rante qui aberrauit a via sua et reuertit̄
ad ipsam. Rn̄deo ꝙ ipsa reuersione reue-
ra non agit interceptū. Sic & huius peni-
tens per huius opera in mortali facta re-
uera non vadit ad vitam sed ad viā vite
si perseueret in eis. Reuertitur ergo vn⁹
fructus huius operum est reuersio ad viā
vite. Secūdus est diminutio tentationū
Nemo enī dubitat quin ieiunia & alie af-
flictiones omnesq₃ bone exercitatiōes li-
cet in peccato mortali fiant ꝙ tentatio-
nes diminuūt & ỽtute et nūero ita vt etiā
pauciores sint & debiliores & hoc ē ex
ipsa natura sua. Hoc est ex naturali ꝯtra-
rietate quam habent ad tentationes atq₃
ad vicia & peccata. Tercius fructus est re-
strictio potestatis dyabolice. min⁹ enim
ex necessitate potest in eos qui vtrūq₃ re-
bellant contra eū atq₃ repugnant quā
in eos qui omnino cedētes. eum super se
pacifice regnare permittunt. conantibus
enī contra dyabolū & vicia atq₃ peccata
necesse ē adiutorē adeē misericordissimū
deū Quartus est ꝯfortatio nostraꝝ virtu
naturaliū seu inualescētia ipsarū. Omīs
enī virtus ipo vsu sui & exercitatiōe mode-
rata ac debita cōfortat̄ & inualescit. Ab-
usione vero sui & ocio inmoderato debi-
litatur & tandem deficit. eo enī vsq₃ ꝑt gs
gescere vt omino deficiat in eo ỽtus gres-
sibilis & eo vsq₃ cessare a visu ꝙ omnino
efficiatur cecus. Quintus fructus est ꝑpa-
ratio ad gratiā. Quēadmodū oratio & ro-
gatio ꝑparatio sunt ad semis exortuū et
remollitio cere ad scripturā & sigillationē
sic supra diximus in ca. de attritiōe. Sext⁹
fructus ē impetratio grē gratum facient̄.
hui⁹ enī opera cū manserit desiderio re-
uertēdi ad deū & inualuerint ꝯsuetudine
atq₃ pingerint deuotiōe. meritoria efficiūt̄
ipsi⁹ grē gratū facient̄. meritoria tn̄ q̄ ex
cōgruo diuine largitatis et clemētie non
aūt ex condigno nostre iusticie congruit
siqdem diuitijs & largitati diuine pietat̄
sic pulsantib⁹ apire. sic & petentibus dare
sic querentibus se ostendere.

Post hec religẽ nobis igrere vtrũ satisfcõnes iste arbitrarie sint aut determiate aut limitate. ita vt nihil de eis minuere vel detrahere cõfessoribus pcessũ sit nihil adijcere. Q᷑ si qs dixerit eas eẽ limitatas hoc mõ necesse ẽ. vt ea limitatiõe quã sacri canones pscribere videntᷓ aut alia limitatiõe q̃ nondũ ẽ ecclesie reuelata. Q᷑ si limitatiõe canõica manifestũ est hoc ⁊ falsum eẽ ⁊ iniquũ. falsũ quidẽ q᷑ ipe sacri canones eas dicũt esse arbitrarias iniquũ vero q᷑ in eodẽ genere peccati ptingunt vnũ plus peccare aliũ min⁹ canonica eñi penitentia seu satisfactio hoc est in canonibus statuta. Una ẽ pro genere peccati in vno aũt genere peccati incidũt maius ⁊ min⁹ peccatũ vt diximus. quare maius ⁊ min⁹ peccatũ scõm limitationẽ canonũ vna et eadem pena penitẽtiale punirentur et vna atq̃ equalis p inequalis peccat᷑ satisfactio iniũgeretur. Et hec est iniquitas vic᷑ vt in equaliter peccãtes equaliter iustificentᷓ vno eñi et eodẽ adulterio cõtingit duos sacerdotes inequalr̃ peccare. et etiã vnum ⁊ eundem adulterandũ interdum grauiꝰ interdum min⁹ grauiter peccare. Non oport᷑ immorari in his cũ ipsi canones hoc determinent vt diximꝰ ⁊ ipsa auctoritas ecclie id ẽ sedes aplica hoc fatetur in ipis canonibꝰ. Quare canonice iniūctiones magis pene ad correctiõ᷑ peccantiũ statute quã sacramẽtales satisfactiões nõnullis inee videntᷓ. Nõnullis aũt exemplaria satisfactionũ pnialium iuxta illas vel cũ visum fuerit aliq̃ de his aut eciã ipemet pnie canonice penitẽtibus iniũgantᷓ in q̃ non parum videtᷓ consultũ eẽ pfessoribus dũ eis dez vie penitẽtialiũ iniũctionũ p ipas penitentias canonicas ex parte aliq̃ sunt aperte. Nec dubitandũ ẽ pfessores seq debere canones pniales quatenꝰ et fragilitati nr̃oꝝ tempoꝝ ⁊ õlitati penitẽtiũ congruit q̃tenꝰ etiã tam multiplex ruptura vl' laceratõ retis petri patiᷓ q̃ pmagnitudie ⁊ mĺtitudie pclusionũ piscin valde modicũ hꝫ hodie integrũ vel illesũ. Scire etiaꝫ debes errorẽ multorum qui penam correctorã ⁊ vendicatoriã delictorum penitẽtialem satisfactionem reputant ppter q̃ ⁊ debita que in eis sit punita vel vindicata fuerint confiteri ampliꝰ omĩno non curãt Verbi grã statuit in oĩbus abbaciis vt q tale qd fecerit õtradaᷓ ad carcarẽ grauis culpe vno anno. Estimant ergo q̃ postq̃ sic delinquẽs penã hmõi carceris p annũ sustinuit q̃ nec cõfessione nec penitentia ampliꝰ indigeat p illo delicto Et generaliter de qbuscũq̃ delict᷑ in capitulis suis per ipaꝫ disciplinã capitularẽ siue regularem vindicatũ fuerit se reputat apud deũ penitꝰ absolutos. ex quo error de necessitate accideret q̃ in ipo pretorio a peccatis suis ⁊ delictis absoluentᷓ per ipas ptorianas penas ibidẽ dãnati mutilati suspẽsi dũmodo penas illas eo animo ⁊ intentione exciperet a carnificibꝰ quibus ill' capitulares disciplinas a porbus ⁊ aliis maioribꝰ suis. Hij pfcõ nesciũt foꝝ capitulare iudiale tm̃ eẽ quasi q̃ddã vt ita loq̃mur pretoriũ Ignorant enim intentionẽ eẽ etiam psidentis capitulo nõ ad remissionem peccatoꝝ sed magis ad vindictã eorum et ad repressionẽ atq̃ correctioneꝫ ipsoꝝ per penas ⁊ disciplinã regularẽ foꝝ vero penitẽtiale magis eẽ sacramẽtale q̃ᷓ iudiciale Intẽtionemq̃ pfessoris in eo q̃ pfessor ad sacrationẽ animarũ ⁊ remissionem peccatoꝝ quam etia omnipotentis dei misericordia pfessoris ministerio virtute clauiũ inuisibilr̃ operatur. Manifestũ autem est q̃ non attendũt q̃ nec absolutio sic punit᷑ ac disciplinatis nunq̃ prestatur in capitulis sicut nec in ptorio seculari ptoriali seueritate dãnatis ac punitis. nec ideo nimis iudiciale ẽ siue ptorianũ capitulare foꝝ q̃ᷓ seculare pretoriũ q̃ minores in eo pene quã in seculari ptorio infliguntur. Si eñi minoritas penarũ siue differentia penarũ in maioritate ⁊ minoritate eo usq̃ foꝝ diuersificaret necessario diuersificaret ideꝫ femina seipso ⁊ ipa foꝝ pretoria secularia eousq̃ diuersificaret vt etiã minoritate penaꝝ cogeret interdũ ea esse regularia siue claustralia. Cũ eñi Apostolus a iudeis q̃nquies quadragen. vna minus acciperet sicut testatur in .xi. scḋe ad Coꝝ. et vtiq̃ in foro seculari ac ptoriano a iudicibus eñi ppter ista pena infligẽda erat. sicut ⁊ ipse dominꝰ in lege statuerat Ut legitur deutro .xv. In capitulis aũt regularibꝰ interdũ maior flagellatio omnibus hiis q̃nq̃ irrogetᷓ delinquẽtibus accideret de necessitate regulare forum foꝝ magis esse ptorianũ quã ipsum seculare pretorianũ. Docendi ergo sunt huius erronei non debere eẽ contẽti disciplina regulari. Sed post vel ante illã debere ad

re forum penitẽtiale ꝓpter sanctificatiõz
⁊ ad dei reconciliationẽ que etiaz diuina
largitione prestatur. Qm̃ vero quibusdã
omnis satisfactio penitentialis videt̃ de-
terminata esse apud deuz ac limitata ita
vt omnis minoꝛ necessaria suppletiõe in
digeat cui· si hic quod deest auditũ non
fuerat in purgatoꝛio supplebit̃. Si quid
autem supra quã limitatũ est apud deuz
baduit de iniunctiõe sacerdotali illõ esse
superfluũ vel iniquũ quid veritas de hoc
habeat euidenti declaratiõe ostendimus
Si eñ ita est duo incõuenientia euiden-
ter sequuntur. Primũ est vt nulla sit pote
stas ecclesie nulla virt⁹ clauiũ. Si eñ de-
terminatuz iudicio vel statuto regio que
et quanta pena furi irroganda sit. ⁊ ꝓ fur
to nulla est potestas carnificis. Manife-
stum est nullã esse potestatez pretoris vel
carnificis augendi vel minuẽdi vel mutã
di illam. Confessoꝛ aũt non est nisi sicut p̃
co vel carnifex in hoc quare nulla ẽ ptãs
ipsius in foro penitẽtiali. Amp̃. sicut ir
ritum est quicquid agit mandatarius mã-
datum habẽs limitatũ si mãdati fines ex
cesserit ita ⁊ irritum erit pleruqz quicquid
confessoꝛ qui vtiqz mandatũ de iniungẽ-
da satisfactiõe ⁊ de absoluendo peniten
te mandatũ habet absoluendo ⁊ penitẽ-
tiam iniungẽdo egit. Amplu. quis an
debit esse cõfessoꝛ ⁊ quid stultius demen-
tius q̃ confessoꝛis officiũ suscipere ⁊ hoc
officiũ sit iniungẽdi ⁊ absoluẽdi penitẽtes Si
nemo scire posset q̃s quãtas quales peni
tentias iniungere debeãt. Secundũ incõ
ueniens est qd cum deus nemini reuelet
quantitatẽ ⁊ limitationẽ penitentialiũ sa
tisfactionũ quid aliud velle videt̃ quã et
rare ministros suos ⁊ iniungẽdis penitẽ-
tiis. cũ nec eis reuelare curet quid in par
te ista facere debeãt. nec ipi hoc per semet
ipsos cognoscere valeãt. Amplius. oñi
rege omni presidẽte erit deus secundũ er-
roꝛem istum negligẽtioꝛ. Nemo eñ regũ
vel p̃sidentiuz vult habere ministros qui
bus non iniungat atqz declaret quid face
debeant. Cõfessoꝛibus aũt non determi-
nat nec declarat deus beneplacitũ volun
tatis sue in parte illa. Amplius. quis
adeo insipiẽs est ex presidẽtibus vt in ali-
q̃ officio velit instituĩ inscios ⁊ ignorãtes
quid agere ex illo officio debeant. Idem
enim esset hic ac si cecos ministros institu
eret. ⁊ idem est deo in officio penitẽtiario
tales ministros instituere q̃ cecos duces
in via reconciliatiõis ad ipm̃ penitentiaz
prebere ⁊ hoc esse vel velle eos errare vel
nolle penitentes reuerti ad ipm̃ ⁊ velle il
lud penitentib⁹ cum nõ reportent benefi
tium absolutiõis a confessoꝛibus. Plerũ
qz cum vel potestate non habeat vel ipsi
us officii sui ignoꝛantes et ignari sint vt di
ximus. Secundũ hoc ergo nihil sunt re-
missiones siue indulgẽtie quas facit eccle
sia ⁊ mutatiões penitentiarũ. Apparẽt er
go hunc erroꝛem claues ecclesie destrue-
re ⁊ potestatẽ sacerdotum adnullare. Et
iudiciũ penitentiale qd in p̃cedentib⁹ taz
multipliciter stabiliuim⁹ penit⁹ euacuare
Et qm̃ nec falsum nec impossibile incõue-
niens sequi potest nisi ex falso aut impos
sibili aut incõuenienti. Manifestũ est hũc
erroꝛem falsum eẽ ⁊ impossibilẽ catholi-
ceqz doctrine ac veritati omnino insonum
⁊ inconuenietẽ. Dicim⁹ ergo determina-
tum eẽ apud deũ certitudine infallibilis
scientie sue que quãta qualisue iniungen
da sit satisfactio penitentialis penitẽti cui
qz. Non autẽ determinatũ precisa quan-
titatis limitatiõe ⁊ hoc est qz vnus et idẽ
penitens liberari põt ⁊ absolui diuersaz
penitentiarũ iniunctiõe ⁊ equaliter pecca
tibus atqz penitentib⁹ iniungi salubriter
possũt inequales penitẽtie seu satisfactio-
nes. Cuz enim in arbitrio cõfessoꝛis in vo
luntate penitentialẽ satisfactionẽ positaz
esse dicamus. Dicim⁹ cõsequẽter q̃ in bo
na fide ipsius hic positum ẽ. Hoc autẽ exi
git bona fides vt cõsolant̃ penti iuris ce-
lestis atqz diuini vel scripta sanctorũ atz
prudentiũ de penitentia atqz iniunctiõe
vbi confessoꝛi ꝓpria peritia non sufficit ⁊
q̃ debita deliberatiõe atqz consilio pe-
nitenti iniunxit hoc misericors deus tan-
quã gratam satisfactionẽ ⁊ sacrificium re
conciliatiõis seu ꝓpiciatiõis a penitẽte susci
pit Si enim ne erret in iudicio q̃ de agro
vel fundo vel de alia re tempoꝛali agitur
tantopere cõsuluntur libri legum ac iudi
cioꝛum secularium taz solicite examinatur
factum de quo vel per quod iudicanduz
est tanta circũspectionẽ cogitatur deputa
tur circũciditur atz ꝓnunciat̃ etiã inscri-
ptis sententia quantomagis similia om
nia faciẽda sunt ĩ hoc iudicio spũali. Et q
minoꝛi diligentia vteretur in isto iudicio

quā in iudicio seculari. Manifeste negligens eēt ⁊ iniquus atꝫ infidelis iudex. Cū ei se debeat diligēs inuestigator iuris vtriusqꝫ partis que corā ipso contendūt ⁊ fideus ꝓspector ambobus ac debitor conseruationis iuris sui nec possum⁹ non male fidei iudicē reputare q̄ periculosissimāꝫ arduosissimāqꝫ causam animarū impicie sue cōmittit. Interdū tamē misericordissimus ac sapientissim⁹ deus hūilis ac deuotionē confitentiū respiciens impitis confessoribus etiā ignorantib⁹ inspirat saluberrima consilia satisfactionū. Quia ergo contingere potest in eodē genere peccati diuersis confessoribus sollerter ac studiose agentibus diuerse inequales videantur iniungēde satisfactiōes. ⁊ hoc ꝺ cōsilio prudentiū vel de ꝓpria circūspectione atꝫ prudentia pie credim⁹ ⁊ sentimus quia vtraqꝫ satisfactio grata est deo ⁊ accepta ⁊ vtraqꝫ sufficit. Licet ineq̄les sint ipse ⁊ equalia peccata pro quibus iniunguntur. Illā enim reputam⁹ satisfactionē sufficientē que de consilio ecclesie iniungitur. Consiliū aūt ecclesie in qua necesse ē deum deo prouidente ⁊ faciente copiam esse consiliorū salutariūqꝫ prudentiū circūspectio vel scripta sanctorꝫ dictauerit et hanc dicim⁹ esse ꝑtātem ecclesie et hoc ei in parte ista ꝯmissum vt satisfactiōes q̄s ea fide eoqꝫ consilio quibus diuin⁹ confitentibus iniunxerit ratas gratas ⁊ acceptas habeat misericors deus nulliqꝫ peccati precidit aut limitauit deus satisfactionem quin ⁊ maiorꝫ ⁊ minorꝫ ꝓut iuris diuini ꝯsult⁹ videlicet valeat experiari. Sicut enī non artauit totā ecclesiam suam ⁊ omnes diuini iuris consultus ad dandū vnum ac singulare in vnoquoqꝫ peccato consilium. Sic neqꝫ omnes equaliter peccantes ad vnū nūero ⁊ singularē satisfactionem. Et ꝓpter hoc licꝫ ecclesie dei cui tradidit claues regni celorū. Alijs aūt aliter aperire. Et cui cōmissa est apotheca medicamētorū spūalium alijs sic alijs aliter consulere ⁊ mederi ⁊ augeri ⁊ minuere penitentiales satisfactiōes ⁊ mutare ꝓut hoc pertinere videbit ad dei gloriā et honorē ⁊ saluti penitentiū expedire.

Post hec nominabim⁹ ⁊ numerabim⁹ officia confessoris. Horū ergo omniū primum atqꝫ precipuū est officium sanctificatiōis. Ex quo officio q̄ ad absolutionē ⁊ benedictionē ipius diuiniqꝫ nominis inuocatione vincula peccatorum dirumpunt in cordibus penitētium. Macule absterguntur gratie infunduntur venie ⁊ remissiōes penarū gehennalū ⁊ etiam penitentialiū de diuina largitatis munificentia tribuunt. Propter hocqꝫ maxime congruū eidē vt sanctus ipse ⁊ immaculatus sit cui⁹ ministerio et per quem penitētes ⁊ confitentes sanctificari ⁊ sperant ⁊ querūt. Congruū etiam ⁊ vt in loco sacro si fieri potest ⁊ sacra stolis ornatus ꝯfessiones audiat ꝓpter reuerentiaꝫ ⁊ sanctitatē sancti ministerij ita vt ipse locus ⁊ ornatus ministri deuotione aut augeat aut excitet cōfitentib⁹. Ex isto officio incumbit idē longe facere penitētes non solū ab execrationib⁹ peccatorū sed etiam a mundo ⁊ de his que mundi sunt deoqꝫ illos ꝓximos facere ⁊ inseparabiliter adherentes ⁊ quotiēs pōt illos ⁊ q̄ illorꝫ sunt in honorem ⁊ obsequiū ei⁹ cōuertere.

Secundū officium est officium iudicādi ex quo incumbit ei vt sciat singulorum terminūqꝫ iusticiationes ꝓpria ⁊ ipa crimina ad inuicem dinoscere atꝫ distinguere videlicet vt sciat exurendū esse apostataꝫ spūalem immactandū esse domino sacrilegū ⁊ exheredandū esse cum tota posteritate reū maiestatis ⁊ lapidandū esse adulterū ⁊ suspendendū seu crucifigendū latronem ⁊ submergendū esse pyratam ⁊ illusoribus ac ꝯtumelijs alieni honoris raptorē ⁊ relegandū esse seruū fugitiuū ⁊ sepeliendū esse viuū ꝓditorē apostatam aūt spūalem intelligim⁹ oēm peccatorē xp̄ianum eo q꜄ post susceptaꝫ ritū xp̄ianū ⁊ participatiōꝫ sacramētorꝫ a deo recedēs p mortale peccatū dyabolo adheret factus seruus ipius. Hūc exurendū dicim⁹ igne irē sancte q̄ aduersus semetipm exardescere dꝫ totusqꝫ ꝯflagrari donec apostasia h⁹ in eo penit⁹ ꝯsumat vel igne tribulatiōis penalis vel igne spūssancti qui ꝓꝑe charitas nūcupatur. Iuxta hūc modū et sacrilegum oēm xp̄ianū peccatorem dicimus qui templū dei vel ipsemet ē in se ipo violauit occidens in ipo hominē scꝫ spiritualiter ꝯtaminatione peccati. Euertit edificiū virtutū ⁊ bonorꝫ operū subuertens et cuffit incēdio scꝫ ire ⁊ inuidie aut odij aut cui⁹cunqꝫ alteri⁹ hui⁹ pestis et hoc ē qd legit ꝑma ad Cor. iij. Si qs templū dei violauerit disperdet illū deus. Templum enī

dei sanctuz est qd estis vos. Et iterū. Ne
scitis quia templum dei estis. et spiritus
domini habitat in vobis. Templū inq
sunt omnes christiani opere spūssancti di
catum et cōsecratum vt dicit Aug. Merito
ergo tam nephandus sacrilegus disperdendus
atq mactandus dño hoc est in exterminio
totus cōsumandus ita vt nihil sacrilege ipius execratōis in eo remaneat
inconsumptū. Sic et reum maiestatis dicimus esse exheredandū et exterminandū
esse cum tota progenie sua. Verbi gratia
Fornicator hoc ē reus maiestatis diuine
sed licet contra cuius honorē et dominationem
inimicū etiam capitalem id est dyabolum
in castrum seu ciuitatē quā ab ipso
do singulari omagio ac ligio tenebat id
est semetipm introduxit dominiūq eiusdem
feudi mortalis peccati seruitio atq
seruitium illum cōstituit ipsoq ciuitate vel
castro deo quantum in ipso est exhereda
uit seq a deo recedens dyaboloq adherens
hostē dei efficit fornicator ergo reus
est maiestatis huius generis seu pgenies
sunt fornicationis cogitator fornicatiōis
concupitor fornicationis delectator. In
fornicationem consentitor fornicatiōis p
petrator fornicatiōis iterator fornicatiōis
satisfactor. Deinde excusator defēsor glo
riator. Cognati vero eius atq ppinqui
sunt plocutor pcurator receptator similiter
intentor seu infamator In quibus volumus
vt intelligantur exornator turpiū
q cantilenarū decantator Et omnimodo
quicquid est huius turpitudinis adiutor
Tota ergo ista meledicta pgenies extermināda
est cum ipō capite suo scilicet fornicatore.
Adultera vero lapidanda erit q
spreto honorabili cōnubio qd cū rege regum
christo domino cōtraxerat in baptismo
spretoq regis celestis dotalitio oim
corruptionū atq lenonuz vilissimum eterna
q dampnatione a celesti regno fore bānitum
dyabolū pānbuloq infernali absq
vlla spe redemptionis ad iudicatum
abiecta veste preciosissima ac speciosissima
omniumq virtutum decore ac varietate
cōtecta nuda et ignominia plena peccando
seq nec erubuit nec verita est. Merito
ergo lapidanda est durissimis obiurgationibus
sacrorum eloquiorum q sunt
lapides limpidissimi de torrente quibus
quondam percussus est golias a dauid
Sicut legitur. j. Re. xvij. Plena siquidē

adulterarū lapidatio erat ī lege. Sicut legitur
Leuit. xx. et Johan. viij. Lapidatio
autem hic duobus modis facienda ē vel
vt audeat penitens frequenter mordacissimos
doctores et predicatores qui sal
diuinus peccata reprehendendo pcdiunt
Vel si ipe penitēs sacris litteris fuerit eruditus
hoc ipse faciat semetipm duriter ac
sepius obiurgando donec omnino cōtrita
cōminuta atq contrariata sit adultera
anima eius Quia vero etiā fustigatio pena
litteralis id est flagellatio priuata iniungēda
est ei vt adulter peccati sui recolat
ad confusionē adducentem gratiam et
gloriaz. Sicut legitur Ecc. iii. et ipm adulterum
pena cōsueta vindicet. Iuxta hos
modos psequendum est de aliis vt spiritualis
pirata insurgetur in mari lacrimarum
et alieni honoris raptor hoc ē ambiciosus
et inanis gloriator. ppriis irrisionibus
atq cōtumeliis aut alienis efficiatur
non declinans alienas irrisiones vt
pbra nisi ppter dei honorē et ecclesie scādalum
irrisiones etiam et subsannatores
suos habēt vt iustificatiōis sue ministros
et executores et tāto amplius eas diligat
quanto ipsi magis gratis hoc est sine sumptu
curie sue iusticiaz exsequitur. Alii enim
ptores non absq sumptu et mercede tortores
habēt atq carnifices Penitens vero
tales habet quales diuini quā nō solum
vlaro sed etiā improbe se ingerūt vt curie
ipius penitentis iusticiā siue iustificatiōz
absq diminutionē et fictione dulciter exercent
Sepeliri vero viciū intelligim inc
ludi penitētem in reclusorio et intrudi in
monasterio vel a publicis cōspectib atq
spectaculis quolibet mō secludi vel occultare
ptérite vite turpitudinē non ē sc sancte
cōuersationis decore. Solem autem
viuos sepultos pprie intelligere eos in q
bus adhuc qui viuit qui lem peccādi voluntas.
Sed timore ac pudore nō manifestatur
operib ymo clausa tenetur non
audens exire in lucez manifestatiōis. Similiter
et regularis pfessionis omnes in
quibus vetus homo viuit volūtate peccandi
carnalibus cogitatiōibus ac desideriis
nondum extinctus sub habitu velut
sudario et sub aggere claustraliuz obseruantiarum
velut tumulo viuunt sepulti
viuūt inquinti. veteri hec autem pena
videlicet sepultura viuentis magnorum
scelerum pena est apud iudices seculares

Uerum ꝓut hic intēdim⁹ nisi de tumulis istī ꝓrumpentes exeant in testimoniū infernalis ac dyabolice resurrectiōis facile in ipsis tumulis extinguitur ꝓpter quod periculosissimū est penitētibus ⁊ horrendū spiritualib⁹ oculis sepultos huius exire de tumulis ⁊ vulgo mortui equitantes ⁊ armis dimicantes et in hastis ludentes familia exercitus herlecāni dicuntur apō gallicos. apud hyspanos vero exercitus antiqu⁹. De hijs vero ⁊ de huiusmodi in tractatu quem de angelis et demonibus ceterisq; spiritualibus ac nobilibus substantijs deo fauente et deo comite scribere ꝓponim⁹ prout nobis celitus donabitur dicemus.

t Ercium officiū confessoris officiū est pacifici inter deum ⁊ penitentem mediatoris. Ex hoc autem officio incumbit ipsi primū nosse modos ⁊ vias quib⁹ pax reformari solet etiā apō homines inter discordes qui sunt septem in vniuerso. Primū est iudicio. Sicut legitur Prouer. xvij. Judicium determinat causas. Siquidem si penitens qui ⁊ pereat in foro penitentiali ⁊ iudicio illius stet secundū omēs partes illius iudicij quas in p̄cedentibus nominauim⁹ ⁊ numerauimus pacem habebit cū deo. Nihil enī vltra id quod iure deo adiudicandū est a penitente requirere potest. In quib⁹ omnibus primū est vt deo possessionē fundi quo ipsum penitens iniquissimeq; spoliauit restituat. fundus autem iste ipsemet penitens est. Secūdo vt de fructibus medio hoc est toto peccati tempore amissis ante ingressum litis deo per cautionē siue satisfactionem cū alias nō possit satisfiat. Hec autem cautio intelligēda est firmitas boni ꝓpositi non votum non iuramentum nec etiam ꝓmissio simplex. Nullū enim horum iterum exigendū est a penitente ne fiant laqueus maioris ruine. De hijs autē in alio tractatu de penitentia nos lacius dixim⁹ as penas vero spirituales ⁊ nō nullas corporales q̄s dei iniuriator atq; malefactor penitentiali iudicio sustinere debz ꝑ parte numerauim⁹. Genera vero patibulorum siue tormentorū in tractatu quē de passione dominica scripsim⁹ diligenter ⁊ nominata et elucidata sunt. Secūdus modus reformatiōis pacis dicitur vulgariter legittima inquisitio per quā de iure vtriusq; partis litigantiū constet vbi vtrāq; partem cōtentam esse oportz eo quod per inquisitionē ad eam pertinere inuentum fuerit. Si inter deū ⁊ penitentē inquisitione de vtriusq; iure per fidelem ac veridicam attestationē ipsius penitentis diligentissime facta. Nihil amplius sibi vēdicet penitens quā quod eidem inquisitiō donauerit hoc est solam cōfusionē in facie solamq; culpam atq; penam culpe debitam ⁊ generaliter omnia bona deo tribuant sibi mala. Sicut legitur Daniel. ix. Nobis confusio faciei tibi autē domino deo nostro misericordia ⁊ ꝓpitiatio. Nihil enim amplius ad se ptinere miser peccator inueniet per acutissimam examinatissimamq; inquisitionē quem culpam ⁊ penam meritam quibus si cōtentus esse voluerit ⁊ in omnibus dei bonis nihil se proprius iuris se habere recognoscens ea deo dimiserit nullū de cetero nisi de mādato eius aut hn̄placito vsurpaturus pacē habet cū deo vt iure suo contentus ⁊ ius diuinū quantum est de ꝓposito eius ⁊ voluntate non inuasurus. Tercius modus reformandi pacis dicitur per consensum siue corde ad cor fit autem pax per hanc viam inter penitentē ⁊ deum cū penitēs ad consenciendū diuine voluntati inducit vicz vt facere velit siue cōsentiat ꝓ recuperanda dei pace ⁊ amore quod eum facere iusserit diuine beneplaciti voluntatis. Confessoris autē est nosse in parte voluntatem diuinā hoc est quā satisfactiōez ab vno quoq; penitente ꝓ peccatis suis deus gratam habeat ⁊ acceptā. Quart⁹ modus est arbitrio complacito per quaz pax inter penitentē et deum reformatur quotiens penitens arbitrio hoc est beneplacito cōfessoris omnino se subdit committit ⁊ tradit prudentis enī ac fidelis cōfessoris voluntati ac beneplacito causas quas aduersus habz deus similr cōmisit vt ita dicam⁹ in ei⁹ hn̄placitū irrefrabiliter ac irreuocabiliter cōpromisit. Sigilloq; proprij appensiōe hoc est filij proprij suspensio qui est figura ⁊ caracter substātie sue. Ex p̄mo ad hebre. ac litteris euangelicas cōpromissiōz formauit Mathei. xvj. Quodcunq; ligaueris quodcunq; solueris. Quintus modus est tradere siue reddere miserationē eius ꝯtra quē peccatū est seu delictū. Sic ⁊ penitēs deo pacificat cū beneplacito diuine miserationis omnino se tradit. Sext⁹ mod⁹ dono vel p̄cio. Interdū cū

spicit quis pecuniā vt redimat sibi pacē; quoniam pax sit inter deum et penitentē z cum ipse penitens de consilio confessoris aliqd eorū que voti sunt domino deo offert dat sicut est ingressus religionis assumptio hierosolimitāe per egrinatiōis et hmōi alia dona ideo vocam⁹ q̄a gratuito et non et debito offeruntur Que vero mandatorū sunt siue in precepto non dona licet debita nō donata sed reddita sunt dicēda. Septimus modus est victoria que interdū bellis fiunt paci imponit et inimicos in subditos z seruos cōuertit Sic interdū vincit deus penitētes aut beneficijs aut flagellis aut simul vtriusq̄ itaq̄ vt rebellare aduersus eū de cetero vel non audeant vel non velint quin potius deo seruiant vel non velint quin potius deo seruiant subiugati ad pacē vero penitentes inducere vrgentissimū ac efficacissimū est eisdem ostendere quanta instantia per legatos suos doctores scilicet et predicatores rogare non cessat ea q̄ pacis sunt ac si rebellione nostra vinci formidarent ac si de nobis vindicare non possent nec rogare solū contentus est sed etiā redimere z emere toto precio diuitiarum celestiū z regni sui. Intātam autem insolentiā ymo dementiā nonulli peccatorum abalienati sunt vt nec verbum de pace ista hoc est sacras exhortationes audire dignent. et attende q̄ oēs isti modi pacificationū re vnū sunt faciēb⁹ atq̄ re spectib⁹.

q Uartū officium cōfessoris est officiū medici siue medicantis et quo etiā conuenit ei nosse distinctionē z diuersitatē pulsuū; id est motuū cordis q̄ sunt desideria. Eius enī est nosse si desideriū reuertendi ad deum in penitēte forte est ac validū. si vitalis calor hoc est viuificatio dilectio q̄ deus est fortis est in eo autē debilis si sudor lacrimaꝝ multus an paucus. Si vniuersalis hoc ē omnia mēbra lauans omībusq̄ superfluens ac superinundans vt p omniū mēbroꝝ male administrātis officiis fluat hoc est cū ipse penitēs luget sigillatim peccata que oculis ppetrauit z que auribus z sic de alijs mēbris. Amplius. si ipse sudor fortis fuerit ita vt causam et radicē morbi spūalis expulerit. ita vt nullū eius vestigiū in corde penitent̄ remanserit. Postmodū incumbit ei scire de ipsa satisfactione q̄ dieta deb; esse z medicina pariter penitēt̄ de quo aliqd supra diximꝰ.

q Uintū officium confessoris est officiū obstetricis de quo Job.xvj. Obstricante manu dei eductus ē coluber tortuosus. Hebree siquidē mulieres obstetricandi habent scientiā. Sicut legitur Exo.x. Hee mulieres intelligūt cōfessores ppter familiaritatē per quā secretissima absconditissimoꝝ peccatorū eisdē creduntur ac reuelant. Sicut obstetricib⁹ parientes mulieres ea q̄ maxime erubescunt maximeq̄ abscōdita esse nolunt detegunt z cōmittunt. Secūdo ppter suauitatem cōtractandi et educendi partū tenellū. Tercio ppter muliebris benignitatis et cōpassionis dulcedinē. Hic ergo tota vigilantia studendi est cōfessoribus vt cautissima sit eoꝝ suauitas suauissimaq̄ cautela inducēdis horrēdissimorū peccatorū monstris in lucē confessionis z precipue ignominie passionibus id est extra ordinarijs peccatis carnis et generaliter omībus illis que maxime erubescentia z confusione ora penitentiū obstruūt z per confessionem ea egredi non sinunt.

ſ Extum officiū est amantissimi patris. Sic enī excipiendus est penitens a cōfessore vt ab amātissimo patre filius redituꝰ hoc est toto gaudio et agratulatiōe toto applausu atq̄ festiuitate. Sic enī illum recipit pater misericordiaꝝ quēadmodū legit Luce.xv. de filio pdigo reuertente.

ſ Eptimū officium ē matris dilecte z munusculis paruulo blandientis ad bona q̄libet inuitāns. De hoc Osee.ij. Lactabo eum z adducā in solitudinē. Et iterū ysai lxvi. Ad vbera portabimini z sup blandietur nobis q̄m sicut mater blandiatur filio ita ego cōsolabor vos Et hoc quidē de penitentia finē facimus p̄termittētes multa p necessaria atq̄ salubria que nos alibi dixisse et scripsisse meminimꝰ z in aliorū scriptis legisse. Multa aūt hec diximus ad elucidationē ipius sacramenti. Multa etiam vt viā sacrarū exhortationū p̄dicantibus apiremus vbi pbationes inducere supersedimus eo q̄ narratio p seipsam illa sufficiēter declarat

q Uinto loco in ordine sacramētorum ponemꝰ matrimoniū. Incipiemꝰ ergo auxiliāte deo z dicemꝰ qđ matrimoniū est sancta sanctificatia et pfecta societas marī z femie in gn̄e hūa-

no. sive vinculū sive necessitudo que eos
huius societatis facit inuicem sui in alter
utruȝ debitores. Siquidem natura hūana
velut arbor nobilissima ₇ dei agricolatis
plātatiō p̄ciosissima velut ex duob⁹ ramis ē
mascul⁹ sc̄ȝ ₇ femina cui⁹ iudiciā ē vis ge
neratiua que ambobus istis ramis insi
indita est. In neutro vero eorū comple
ta. Sed partē sui habēs in altero ₇ partē
in altero. Quēadmoduȝ ₇ semen hūane
generationis ex neutro eorū totaliter est
ymo parti ex altero ₇ ptim ex altero. Non
eīn solū semen masculinū generatiōi hu
māe sufficit aut solū femininū. sicut nec so
lū coagulū aut solū lac ad generatiōȝ ca
sei sic neq̧ sola masculinitas que ē virtus
abscindendi ō se sive a se semē actiuū ad
generationē qō ē sicut coagulū. Neq̧ so
la feminitas que ē virtus abscindendi de
se siue a se semen passiuū ad generationē
qō est sicut lac ad generationē casei. Nō
in q̄ꝫ altera istarū sola virtus coaguli ne
q̧ virtus lactis per se virtus generatiua ē
casei. Qr aūt semen masculi ₇ semē femi
ne sicut coagulum fuit ₇ sicut lac et legis
Job. x. Nōne sicut lac mulsisti me ₇ sicut
caseuȝ me coagulasti. Neq̧ figura mem
broꝝ genitaliū tantū iudiciū est sed testi
moniū masculinitat̄ aut feminitat̄. Cuȝ
in quodā genere animaliū mas semē re
cipiat aut membꝝ genitale femininū tan
tū habeat id ē poriā ₇ matricē femina vo
ecōtrario masculina mēbra habeat iudi
ciū huiōi certissimū est ipse fructus id est
ꝓles que non potest eē nisi duoꝝ fructus
aūt ₇ arbor qu asi correlatiue ad inuicem
dicantur nec accidit vnq̄ꝫ nec dicat̄ vt fru
ctus vn⁹ numero multarū arboꝝ. Qua
re manifestū est masculū ₇ feminā arbo
rem semen eē in specie humana ex duo
bus ramis ₇ vim generatiuā integrā atq̧
cōpletaȝ in tota arbore ₇ in vtroq̧ ramo
rum huius ptem sui habere vt diximus.

Amp. natura nō adiuuat masculū ₇
femiaȝ vnum ₇ vnā in opere generatiōis
Impossibile eīn est vt adiuuet vnā ₇ du
as aut duos ₇ vnā. Quare manifestū est
totalitatē ₇ integritateȝ huius arboris in
duobus iam dictis ramis consistere cum
nec opus generationis perficiatur nisi a duo
b⁹ dictis ramis simul adunatis nec fru
ctus esse possit nisi ex duabus naturaliter
Nullus eīn naturaliter vel est vel eē pōt
nisi duoꝝ. Et ꝓpter hoc quicūq̧ natura
liter hac operatiōe naturali sola nascunt̄
in specie hominū filij hominū i scriptura
tam crebro nominant̄.

b Is aūt ita positis dicim⁹ q̧ nece
est adunationē maris ₇ femie so
cialem esse ₇ sancta hoc est vincu
lo socians quā supra noīauim⁹ astricta
₇ fruād⁹ ē p̄ciosissim⁹ fruct⁹ suus arbor tā
nobilis ₇ seruanda ipa fructificatio ꝑerit
aūt fructificatio per sodoma ₇ publicā ac
ꝓstitutā fornicationē perit fructificatio id
est opus generatiōis siue sanctificatiōis
qa inutiliter agitur quātū ad fructū ꝑre
ter vinculū aūt sancte societat̄ maris ₇ fe
mine. Et si fructus interdū ex opere gene
rationis exoritur aut ex parte aut ex toto
perit. Cum nō sit q custodiat nutriat. edu
cet erudiat ₇ alia necessaria ac salubria ꝓ
li ꝓuideat aut īnumera et intollerabilia
nature pariter ₇ gratie patit̄ detrimenta.
Quis eīn enim in tanta miseria cōstitute
ꝓuideat ₇ in tanta indigentia posite cum
ignoretur de quo ꝓlē suscepit. Quis aūt
impugnādo eā occasiones tante miserie
₇ indigentie dederit nō possum ₇ indifferē
ter fuerit omnib⁹ libidinātibus ꝓstituta
Appet ergo immanitas atq̧ pnicies odi
bilissimarū ₇ execrabilissimaꝝ bestiaꝝ so
domite sc̄ȝ ₇ ꝓstitute ac meretricie forni
catiōis. Siquideȝ bestie quasi vastie dicte sūt
a vastando scd̄m ysidorum. Hee aūt vastis
dissime belue nō sola mobilia ac patrimo
nia vastant eorū qui spurcissimā turpitu
dinē earum ꝓfessi sunt Sed etiā corpora
velut infernales ac dyabolice sanguisuge
₇ immandissimaꝝ dissenteriaꝝ ab homi
nabilissimū fluxus dissipant ₇ cōsumunt
Et hee q̄ devastatiōes pene nulle sūt cōpa
ratione duaꝝ quas faciūt velut eīn pestes
seuissime ipsa semia humane generatiōis
nō expectantes exortuȝ siue ꝑtum ꝓfocant
et ꝑextinguūt. Nobilissima ergo vniuer
se nature arborē seu plantā sc̄ȝ humanā
naturam fructu suo p̄ciosissimo innumere
prolis orbant. Quapropter ₇ in celū ipm
consurgere cōtra pestes istas qui innume
ros ciues ꝑripiunt ₇ terra arman cui⁹ ple
nitudinē ₇ habitationis decorē tanta sui
parte ꝑdant ac maculant Ipaq̧ natura
humana toto furore excandescere debȝ
cui fructū et munere prolis in ipo semine
generis absorbēt ₇ deuorat. Si eīn immā
cas humane nature bestias lupos atq̧ ser
pētes quarū seuicia tā paucos homines

deuorat ⁊ consumit. Reliqui hominū sta ira et odio merito ipugnant ⁊ psequūt. Quantofortius contra bestias istas infernales gladio et igne totisq́ studijs acriter pugnandū ē vsq́ ad ipum extiminiū. Si eruca ⁊ erugo ceteręq́ huiusmodi pestes que non nisi detrimentū olerum aut aliarū modicorū et vilium faciunt tantopere euitantur. Quid contra istas faciēdū ē humane nature. Si ppter semina custodienda agris armant agricole fundis et lapidibus arcubus sagittis vt coruos et cornices a deuoratiōe ipoꝝ arceant et diffugent. quātofortius a beluis istis immanissimis ac crudelissimis humano semini ac generi pdendū ē. Et si ergo non alia de causa cōtra bestias istas seuissimas ac pestes infandissimas amore tamē ipi⁹ nature q̄ tam nequiter q̄ tam atrociter impugnant omni gladio et igne pugnandū ē multo fortius amore grē. Dum enim naturam aut extinguunt penitus aut execrabiliter inquinat nec grē nec glorie in pte illa quicq̄ reli[n]quunt. Merito autem clamor sodomoꝝ multiplicatus ad deū ascendisse dicitur Genes. xviij. Clamor inq̄ nature vim seu violentiā in tam nepharia sui abusione paciens cōtumeliā. intāte abominationis inquinatione detrimentū et iacturam. in tanta sui fructus damnificatione. ppter has iniurias qua a sodomitis natura paciebat quasi clamore multiplicato clamauit ad deū. Et est aduertendū q̄ istius spurcissime libidinis vesania vsq́ ad polluendos angelos ausum sue presumptiōis erexit q̄ vt angelice pulchritudinis ⁊ puritat[is] pus nephanie istius libidinis rabies parat. Et q̄ etiam angelicas officijs id ē diuinis laudibus ⁊ sacrificijs ceterisq́ sacris ministerijs consecratos tam clericos seculares q̄ sacerdotes inquinare non veretur. Et cum huius spurcicie clamor solus ad quorundā ascendere potuerit nostroꝝ temporū feculis ne dicam finibus in ipos celos celoꝝ. id est cetus dampnatū nephanda execratione debachat[ur] [illegible] ignominiosissime ac pfordide pas[illegible] turpitudo tanq̄ execrabiles vt q̄ ta [illegible] se polluerunt quasi hoc non [illegible] multiplicatus inde clamor si[illegible] ad eum ascenderit. Sed tan q̄ [illegible] hoc pbare volens descēderit. [illegible] q̄ fit ci odibilis nephanda [illegible] duabus rebus ostendit.

Primū in hoc q̄ ipsemet ad iudicandum damnandū et vlciscendū scelus istud tā detestabile p semetipm licz in angelis descendit. Scdo quia ipsa quattuor elemēta cōtra pestem ista cōmouit ⁊ excandescere fecit ⁊ ignis ē adurens cū sulphure et aer concutiens ⁊ subuertēs tanq̄ tempestas et terra absorbens atq́ deglutiens ⁊ aqua submergens contra tam execrandum nephas diuino nutu ⁊ imperio velut densata acie pugnauerit. Quoniā autem ignominia sodomitica ⁊ pstitute ac publice libidinis fornicatio ipam nature humane fecunditatē ad sterilitatē redigunt. Huiusq́ diuine plantationes nobilissimum fructum in ipis seminib⁹ suffocant ⁊ pextinguant. Et hoc tam euidenter tanq́ indubitate supuacuū eē iudicamus contra istas immanissimas beluas disceptare rationibus. Sed hoc solū resecare pdicādum est publiceq́ clamādū vt tanta seueritate diuine iusticie semel damnate bestie ferro ⁊ igne exterminent. Destructio enim et vastitas quā faciūt sufficere debet ad destructionem et exterminiū ipsarum.

Nunc autem descendamus ad destruendū quoscūq́ concubitus pter matrimoniales. ⁊ ostendam⁹ q̄ cōcubinatus ōis illicitus ē. Incipiētes ergo ab altioꝝ dicamus q̄ voluptas luxurie nō debet causa eē cuiusq́ opis. Sicut neq́ cupiditas aut superbia aut aliq̄ alia hmōi pestium. Omne enim opus qd̄ dat ad vicium seu peccatū vicium est ⁊ peccatum. Et si enim arbor creatura dei ē et bona sit tamen male amans illā ⁊ male plātans et male agricolans eandē male agit et culpabiliter. Siue eniz plantetur ad luxuriam siue ad auariciam. siue ad supbiā exercendam certum ē q̄ male plantat[ur] licz bona ipa sit et bonum. Idem est de seminatione triticea et cuiuslibet alterius grani quanticunq́ bonū salubre vtile ac necessariū sit. tamen si seminetur ppter malum inde faciendū ipe tamen qui seminat peccat et non solum in seminibus corporalibus ita se habet. sed etiam in spiritualibus. Qui enim seminat quanticūq́ salubrem ac necessariam doctrinam ex mala intentione quemadmodū heretici q interdū vera ac salubria seminant vt falsa dolose admisceant ⁊ vt eisdē in falsis credatur manifestum est eos peccare ⁊ male agere et seminationē eorum licet sit veroꝝ

ac salubriū malū eē. eo q̄ seductoriā ⁊ fallacem. Manifestū ergo ē bonitatē fructus aut etiā seminis quātacunq̄ sit aut etiā q̄lisciq̄ sit hoc ē corꝑalis siue spiritualis nō ꝓhibere seminationē aut plantationē eē malā. Seminatio eīn ⁊ plantatio cetereq̄ oꝑationes ex causis suis. alijsq̄ circūstancijs bone aut male sunt. Nec sufficit bonitas eius q̄ ex quacūq̄ operatione ꝓuenit bonā efficere operationē. Alioquin ꝓdicio inde ⁊ accusatio iudeoꝝ contra xp̄m dn̄m nō solū bone sed etiā optime ex necessitate fuissent. Cum ex eis mūdi salus ⁊ redemptio quodāmodo ꝓuenerūt. Si ergo cōmixtio maris et femine in natura humana re ipsa ⁊ subiecto seminatio prolis que vtiq̄ ꝓles magnū nature ē ⁊ magnū dei opus atq̄ mirabile necesse ē si ex mala causa vel intentione facta fuerit nec ꝓhibebit hec bonitas ꝓlis. neq̄ obstabit quin mala sit. mala ē aūt omnis oꝑatio ꝑuata debito fine. Quia ergo cōmixtionis seu seminationis finis debitus ⁊ primus ē fructus prolis, Manifestū ē si isto fine ꝑuata fuerit ipsam esse malam.

Amplius. si ꝓpt voluptatē tm̄ sit commixtio maris et femine cū debeat esse fructus prolis. Manifestū ē ipsam cōmixtionem eē abusiuam. Abusio enim est detorsio a debito fine in aliū. ⁊ hec abusio contra naturā ē vt inimica sodomia. Amplius. qui iactat semen tritici, vel alterius grani in agro non intentione vt fruct⁹ inde subcrescat. Sed aliq̄ alia quacunq̄ ex causa quām in eo est nō solū nō seminat sed semē dispgit atq̄ dispdit ⁊ agro pariter ⁊ semine abutens. Cū alius vsus spersionis seminis in agro inquātū ager ē nō possit esse q̄ seminatio. Amp. manifestū ē vim generatiuā tam in mare q̄ in femina ad opus generationis ⁊ fructū q̄ ꝓles ē ⁊ nō ad voluptatē licet voluptas huius operis incidat vel accidat. Quapropter vti instrumentis genitalib⁹ seu genituris ad voluptatē tm̄ ē abuti eisdē ⁊ ꝓpter hoc peccare. Peccatū eīn ē declinatio a rectitudine. Quare declinare a rectitudine vsus debiti sine a recto vsu peccare est. Amplius. cū pedes creati sūt ad gressū si quis eis vti velit ad aliud q̄ gressū ꝓhibeat et comoditatē nullā auferat manifestū ē eū peccare abusione. Hoc aūt dicim⁹ q̄ a pedibus ad calcādas vuas vt vinū inde exꝓmat. Et alias mltas comoditates vti possumus. Voluptas aūt carnalis non solū nullā comoditatē affert. Sed etiā comoditates spirituales aufert ⁊ prohibet ⁊ ipsa pniciosa ē. Est eīn in seipsa velut vinū inebrians mentē humanā ⁊ velut declinatio rigorē eius et virtutē eius emolliens ⁊ eneruās et omnino virilitatē ei⁹ effeminās. Et est velut caligo oculos mentis obtenebrans et velut aqua profunda mētem immergens et velut laqueus ⁊ vinculū ipsā captiuās ⁊ velut toxicū ipsam. Et quoniā contraria ē spiritualibus ⁊ sublimib⁹ gaudijs ⁊ ab illis animā hūanā omnino auertit palatū cordis adeo inficiens vt nullū bonū sublime ac nobile eidē sapere ꝑmittat sicut et ecōtrario ē vt q̄bus spiritualia ⁊ eterna sapiunt quibus palatū cordis spiritualiū deliciarū habent sentiunt eis necessario despiciat et abominabiles sūt delicie corꝑales ꝓpter qḋ q̄ eas gustauerint ab his idē ē a corporalibus tanq̄ a spurcicijs et abhominationib⁹ fugiētes lōge se faciunt. Unde Aug⁹. Gustato spiritu desipit omnis caro. Et vnus ex sanctis p̄ribus in vitas patrū abhominatio ē deo oīs voluptas carnalis. Quare manifestum ē voluptatē carnis tanq̄ pestē bonoꝝ spiritualiū vastatricē ⁊ exterminandā esse q̄tenus natura patit̄ ⁊ fugiendā ⁊ eā maxime q̄ in oꝑe generatiōis carnalis. Quemadmoduꝫ dicit Aug⁹ in libro soliloquiorum. Nihil adeo animos viriles effeminat nihil adeo animū ex arce virtutis deijcit vt muliebria blādimēta opus quidē illud sine quo vxor hñi nō potest. Illa ei maxime ē ⁊ captiuās ⁊ inebriās ⁊ effeminās atq̄ immergēs ⁊ obtenebrās mentē humanā magisq̄ absorbēs. Si si ipsa nō tm̄ fugienda ē q̄ etiā exterminanda q̄ten⁹ hūane corruptionis infirmitas patit̄ ⁊ nature fecūditas ꝑmittit. Manifestū ē ꝓpt ipsā obtinēdā nihil eē oīno faciendū. Temperāda ergo et frenāda ē ibi vbi effugi aut exterminari penit⁹ nō potest. Et q̄ multiplicatio ꝯcubinarū ⁊ etiā vxorū effrenatio ei⁹ est ⁊ excessus eiusq̄ maioꝝ inflamatio. Manifestum ē nec ꝯcubinas neq̄ vxores eē multiplicādas. cū ei morib⁹ ⁊ sublimibus bonis hoc ē spiritualib⁹ ⁊ eternis totaliter intendere debeat mens hūana vtpote ad illa obtinēda creata ⁊ cōdita ⁊ amore illorū ac desiderijs ardere illā deceat. Imo q̄tenus potest oporteat cōtrarij amoꝝ contrariorūq̄ desideriorū flāmas necesse hā-

bet aut extinguere si preualet aut saltem pro posse reprimere. Quare necesse est intentionem huius flamarum aut omnino si potest a se auertere aut saltem minuere hoc est quatenus potest. Potest autem usque ad unum. Una enim sufficit indubitanter non dico effrenare luxurie sed reprise concupiscentie et ad humane vere candie modestiam temperare. Ex quo etiam manifestum est quod salubre quamque utile sit bonum coniugatis et continentie dum quicquid detrahitur concupiscentiis carnalibus spiritualibus desiderijs additur. Et diminutio corporalium desideriorum et delectationum augmentatio fit spiritualium. Quapropter consumptio et extermination istorum plenitudo erit et consumptio illorum. Ipsa etiam experientia certissimum est quod quibus ista minuitur augentur illa et econuerso. Quod vere intelligebat qui dixit. Renuit consolari anima mea volens videlicet felici commertio amissione consolationis delectationum temporalium seu corporalium consolationum deliciarum spiritualium et eternarum saluberrimo consilio communicare.

Amplius. quoniam inter unius maris et femine commixtionem opus generationis perficitur et fructus prolis consequitur qui finis est et fructus virtutis generative propter quem solum et creata est et mari et femine indita sicut iam in precedentibus diximus necesse est ut adinuicem pactione coniugali se obligent fanteque societatis vinculo se obstringant ita ut non sit alteri liberum arbitrium alterum relinquere ut quemadmodum associat eos natura ad opus generationis sic et eos associat coniugale vinculum ad vite communionem ad prolis educationem eruditionem totamque consequentem eiusdem pactionem. Hoc enim natura in omni genere ad ius et tamquam legem ac statutum dei omnipotentis ostendit. Si enim obligati viri coniugalium pactionum vinculis uxores tam leuiter tantoque periculo iam imparum quam plus tamque sepe dimittunt et derelinquunt quid heret ubi tanta est ineruditio sensuum humanorum tantaque lubricitas et inconstancia atque peruersitas humane voluntatis. Si enim mala que prouenerunt et huius dissidijs et discessionibus quibus mares feminis non abhorrent et matrimonium alterum per stulticia sue voluntatis dimittunt nec numerum habet nec estimationem enim cum magna multitudo virorum et mulierum vocatis matrimonialibus astricta sibinuicem adhererent absque separatione quanta esset ubique et incertitudo huius malorum si nullum et nullam matrimoniali iam vinculo et obligatio retineret. Que ergo per leges atque statuta contra mala voluntaria humano generi consulitur necessario per legem atque statutum occurrendum fuit. Quare lex statuenda fuit de necessitate de matrimonijs contrahendis atque seruandis de fornicationibus et sodomijs exterminandis. Et sicut cohercendi fuerunt homines per legem positam a spurcicijs sodomorum et fornicationum ita et compellendi fuerunt matrimonialis societatis et federis inire consortia vel quod est perfectio ymmo angelice puritatis seruare saluciter corporis castitatem.

Amplius. aut frenanda est ista bestia. bestia scilicet concupiscentie carnalis tante indomabilitatis tamque infrenate impetuositatis aut non. Quod si in nullo frenanda vel restringenda est quid restat nisi ut habeat natura humana in omnia flagicia non solum sodomitica sed in alias etiam nephandas abbominationes ac detestabiles spurcicias ita ut nec etiam a communione brutorum animalium contineat. Si vero restringenda eam oportet sed usu mulierum limitandam quemadmodum perfidus machometus in lege sua dixit ut casti essent omnes preter quam in mulieres. qui etiam voluit ut unusquisque virorum quattuor haberet uxores legitimas emptitias vero et captiuas quot vellet et exhibere posset. Et hic quidam error multas habet destructiones. Primum quia virorum et mulierum similis est in parte ista conditio nisi quod concupiscentia muliebris vehementior est. et propter hoc magis fuit ei consulendum de multitudine virorum quam viris de multitudine uxorum. Quare statuendum fuit iuxta perfidiam ipsius ut unaqueque mulier iuxta vehementiam libidinis sue et possibilitatem diuiciarum suarum seu facultatum habere multitudinem virorum. Quod neque natura patitur sicut ostendimus neque unquam aliqua ex mulieribus hoc attentare presumpsit. Secundo ipsa natura contradicit cum naturaliter non sit tanta maior multitudo feminarum quam virorum ut unusquisque virorum posset habere multitudinem mulierum. Natura ergo ipsa manifeste contradicit huic errori que mares et feminas in specie humana numero pene perficiat absque excessu sensibili seu perceptibili ubi proculdubio si excessus a parte masculorum numeri esse verisimile autem est speciei humane que prudentia diuina regitur et administratur. Et sicut adiuuat masculum et feminam et unam ad opus generationis. ita etiam perficit unum et unam non unum et multas neque unam et multos. Cum

cū ipa natura vel species humana velut ager diuina virtute fecundatus et largita te redundans mares & feminas velut arbores vt diximus idita ⁊tute generatiua fructiferas in se pducat. nec sint fructifere arbores iste nec consistere possint nisi ex vi uis ramis maris scʒ et femine sicut nullus ex ramis istis absqʒ paratione sibi cōgruenti virtutis generatiue naturalr̄ nascit. ita nullus sine congruo adiutorio & cōsortio sui corporis naturaliter nascat. Quare ventile ē & pfectionē nature necessariū diuineqʒ puidētie illam regentis et admistrātis conuenientissimū vt naturaliter numero pares nascantur mares & femie in vniuersitate generis humani. Amplius. Ipsa natura cōtrarietate hoc ipm requirit cōtraria ⁊o vera nois in omnib⁹ eqlia sunt naturalr̄. Mas aūt et femina masculinitasqʒ & femininitas ⁊i noie contraria sunt. Quare & ⁊tutes nūero natura habet equales Sicut legitur Genes. ij Masculū & femina creauit eos nō ē dictū masculū & feminā nec ē audiēdus Aristot. q dixit in libro suo de naturis animalium φ femina ē mas impfectus. Eodē enī mō necesse habʒ dicere φ mas et femina perfectaqʒ sententia sapit heresim sodomiticā. Nos autē dicim⁹ φ masculinitas vis generatiua ē actiua vt supra diximus. Et femininitas vis generatiua passiua & vtraqʒ ē bona et laudāda dispositio atʒ pfectio in suo subiecto et femininitas ē adiutrix siue adiutoriū masculinitatis. Quare ergo ex mare et femina q̄si ex duobus ramis cōstituit arbor ista pnosissima & vis generatiua seu fructificatiua huius arboris erit et consistet ex duab⁹ viribus dictis. Natura autē nihil gignit naturaliter incōpletū neqʒ actiuā sine passiuo neqʒ adiutoriū sine adiuuabili neqʒ id qđ natū ē esse consors vl̄ hr̄e consortem sine consorte neqʒ vnqʒ ramū solū natura pducit sed arbores integras. Manifestū ergo ē vnicuiqʒ mari feminā naturaliter ipam naturā producere. Ql̄ autē pereunt vel peste vel gladio interdū mares interdū femine pter intentionē nature ē et actioni ē q̄ntuʒ ad ipsam Ql̄ autē perit de vniuersitate indiuiduoꝝ humane speciei naturali defectu ac p ⁊tutē generatiuā eidem reparatur instāter vsqʒ ad terminū a creatori generationi & corruptioni pfinitū quē vsualiter vocam⁹ finē; vite psentis & seculi huius. Tertio ⁊o contradicit naturalis equitas atʒ iustitia Potentes eī & diuites fm pfidiaʒ machometi absqʒ iniuria pauperū & impotentū faciet eos sine vxoribus. aut saltē magnā partē eorū. Quapropter destructur ager iste diuine plantationis p pte magna ramis innumerabilibus adiutorio ad fructum necessario puatis et consortio aliorū et amorū iniqssime destitui. sīq dē scʒ decem potentibus in vna regione hr̄e viginti milia feminarū necessario multos viros ibi facient eē sine vxoribus cū numerus mulierum eis et alijs viris sufficere non possit. Hoc autē est contra naturalē equitatē euidentissime scʒ vt cogātur arbores iste contra naturalē fecunditatē steriles eē per potentiam et diuicias superiorum.

Euertamur ergo et dicam⁹ φ cuʒ r p leges et statuta occurrendū sit malis q̄ diximus per matrimoniaʒ autē occurritur illis malis matrī e p virginitatē eī et continētiā in paucis obuiaret malis eisdē necessario condēde fuerunt leges et statuta de ptrahēdis matrimonijs & fuandis cum eorum sequelis ac accessorijs. Quia ⁊o omnis positiua lex concors eē debet et consona nature & non contraria maxime fm naturā ipsam constituitur necesse ē leges & statuta de mrimonijs cōcordare nature. Sic ergo vnū & vnā adunat binosqʒ tm̄ coniungit ad pficiendum opus generationis. Sic et lex binos et binas cōiūgere debet matrimonijs seu matrimonialiter. Amplius. si extrema cōsistit in duob⁹ necessario & media. Quia ergo extrema consistūt in duobus scʒ vis generatiua & ples. ples eī non ē nisi duorū filius aut filia & vis generatiua duorū & duarum ē vt diximus. Ipsum opus etiam generatiōis quod est vnū medioꝝ in duobus consistit scʒ vno mare et vna femina. Quare et reliquū mediū scʒ matrimoniū qđ ē q̄si generādi officiū. Amp. cum vir et femina coniungunt mrimonialiter aut dant sibinuicē ius plenum alter vtendi corpe alterius opere generationis aut alter dat alter non. aut in pte siue pro pte sibinuicē hoc concedunt. Si totaliter & integre manifestū ē φ non potest eē matrimoniū nisi int̄ vnū et vnā. Impossibile eī ē duas pleno iure aliqd possidere diuisim ita videlicet φ vtraqʒ illud pleno iure possideat. Quēadmodum īpossibile ē agrum aliquē vel fundum duorū nō esse

ita qꝫ vtriusqꝫ sit pleno iure ⁊ de seruo similiter. Si enim pleno iure esset vir iste istius mulieris quantum ad vsum corporis sui coniugalem non nisi de licencia ipsius posset alia mulier eodem iure vti hoc autem factum est cum pleno esset alterius secundum hoc. Postquam enim pleno iure est illius alterius indubitanter absqꝫ licencia et assensu possessoris immo ea contradicente liceret eidem eo vti. Quod si dixerit qꝫ alter dat ius plenum corporis sui alteri quantum ad vsum corporalem alter vero non. Ecce manifestum est qꝫ ex altera parte non est matrimonium. Sed sicut solet dici claudicatio est ex altera parte propter inequalitatem consensus. Et qui non dat ius vtendi corpore suo illi alii. sed ad tempus vt meretrix aut concubina aut amator turpis aut fornicator. Inter amasium autem et amasiam ⁊ si sit turpis consuetudo. nemo tamen vocat vinculum turpis societatis que est inter eos matrimonium. Consentire enim ad tempus vel dare vsum corporis ad tempus non est contractus vllo modo matrimonialis. Si autem dicat ita vir volo ita vti corpore tuo. cum voluero et volo similiter te vti corpore meo quando similiter voluero ⁊ quamdiu. Manifestum est quoniam iste remotior est a matrimoniali consensu quam meretrix vel amasia. Meretrix enim ⁊ amasia non sibi totum retinent ius corporis sui. Ad tempus enim corpus suum vtraqꝫ ponit in voluntate vel potestate amantis vel fornicantis iste autem totum sibi retinet et totum ponit in sola voluntate sua. Qua de causa non contrahit matrimonium. procul dubio nec consensus eius matrimonialis est vllo modo. sed fornicatorius tamen maxime minus. aut non erunt vir aut vxor: si neuter alteri plenum ius in corpore suo dederit. Si enim altero solo non dante necesse est eos non esse matrimonium propter inseparabilem coherenciam ⁊ connexionem correlatiuorum. Multo forcius neutro dante alteri ius huiusmodi. Qua propter huiusmodi mas ⁊ femina habebunt se inuicem sicut amator turpis et eius amasia et sicut fornicator et meretrix turpitudinem inuicem volutantes operantes. Manifestum ergo est ⁊ clarum iam non aliter esse matrimonium inter marem ⁊ feminam matrimonium nunquam veri nominis nisi plenum ius coniugalis vsus vterqꝫ alteri in corpore suo dederit. Ex quo declaratum est consequenter nec esse nec potuisse vnquam esse matrimonium nisi inter vnum ⁊ vnam. nec aliquem virum nunquam potuisse scilicet habere plures mulieres veri nominis. Quare quamquam plures scilicet habuisse leguntur necessario aut omnes fuerunt concubine. aut omnes preter vnam. Et quoniam matrimonia sola domos edificant. cognationes propagant. familias multiplicant. Ciuitates seu populos congregant seu coadunant. ⁊ per illa sola fornicationum turpitudinibus ⁊ ignominiarum flagiciis ceterisqꝫ malis que nunc tacuimus. que adeo inimica ac pestifera sunt nature humane apparet euidenter quam vtile qꝫ honestum quamqꝫ fecunditati nature humane necessarium et felicitati future acquirende expediens sit matrimonia inire iuraqꝫ eorum seruare. Amplius. si non est sic firma adherencia societatisqꝫ maris et femine sed liberum sit eis atqꝫ licitum ad inuicem coniungi ⁊ ab inuicem voluntate sua discedere cum rarissima inueniatur inter mares et feminas diutina perseueransqꝫ concordia seqꝫ et multis inuicem aut odiant fastidiant aut alias coniunctiones affectant seu commixtiones. Manifestum est quod peribit in maximo generis humani esse: non solum edificatio domorum sed tandem congregatio populorum ⁊ ciuitatum. peribit etiam pietas parentum in filios ⁊ filiorum in parentes: peribunt innumere necessitudines hoc est amoris indissolubilia vincula cum se inuicem non agnoscant. videlicet nec parentes filios nec filii parentes. nec fratres se inuicem nec cognati. Cum enim grauiora instabunt eis onera apte feminarum hoc est grauidas eas deprehendent vel suspicabuntur eas dimittent. Propter quod peribit bonum educationis paruulorum in maximo generis humani peribit etiam innumera multitudo paruulorum propter defectum educationis. Peribit ⁊ bonum educationis ipsorum ceterequꝫ perfectiones vt diximus. Manifestum ergo est necesse fuisse ⁊ esse vt firmetur coniunctio siue societas maris ⁊ femine in genere humano. Non potest autem fieri firme nisi efficiatur iuris perpetui. Coniunctio autem siue societas verissima diffinitione est matrimonium. Jus autem istud idcirco perpetuum diximus quia marem ⁊ feminam obligat ⁊ constringit ad seruandam inuicem societatem istam. ius vero propter hoc diximus quia sine iniuria ⁊ iniquitate neutri licet contrafacere. Et quoniam iura sola non sufficiunt componere mores hominum nec eos instruere ⁊ informare vt decet nobilitatem nature ⁊ speciei humane propter innatam eis aut consuetam virilitatem hoc est desideriorum aut aliarum passionum effrenitatem. Ex quibus premissis sunt honestissimorum preceptorum et transgredi limites ⁊ irrumpere vincula necessarius fuit timor: quo insanissima ista compesceretur audacia ⁊ ius seu potestas que

iniqua compmeretur violentia. Quapropter necessaria fuit lex que terrorē cōminatione incuteret et magistratus q gladio publice potestatis transgressores repmit. Ex qbus iam declaratū tibi ē vnde ortuz habuit lex de fustigādis. seu aliter puniēdis adulteris et lex de lenonibus eiciendis ō ciuitatibus. Et quoniā lex nō ē nisi honestas p hos magistrat⁹ aut scriptura reuelata ante pmulgata imposita seu indicta populis. Magistratus aūt nō ē nisi mynister ipius legis. Manifestū ē q honestas ē diuine auctoritatis statutū. Manifestuz ē et clarū q omnis mynister hui⁹ legi minister dei ē et si sit popli magistratus sicut dicit Apl's in .xiij. ad Roma. Et quoniā ō bus q ptinet ad magistratū nihil faciēdū ē inconsulto magistratu et nisi scōm qd dictauerint magistratus. Manifestū est mrimonia nō eē contrahēda nisi per magistratū cui cōmissum ē matrimonia iudicare. Hic aūt ē magystratus ecclesiasticus siue clerus. Quare p ecclesiaz contrahēda sunt mrimonia. Et ideo p prelatū ecclesie q totius ecclesie vices et auctoritatez gerit vel p eius vicariū adhoc ab eo deputatū. Si qs autē dixerit q liberū ē sibi dare potestatem et ius corporis sui cui voluerit et quotiens siue q̄diu voluerit. maxime de assensu recipientis cui licitum ē renūciare iuri suo put voluerit. Dicim⁹ q errat pnicíosissime. Primū q si nō licet filio familias ante emancipationē suā quicq̄ ō se vl' de suis disponere sed totaliter ē in cōsilio et dispositione patrisfamilias. Et si quid fecus egerit ipo iure irritū ē a patrefamilias reuocat. Oēs aūt viri et femine filijfamilias sunt patris celestis dei scilz omīpotētis nullo tēpore emancipabiles. ergo multofortius non licet eis quicq̄ de se vl' suis contra preceptum eius aut voluntatez facere. Si enim hoc debetur patribusfamilias carnalib⁹ quāto fortius patri illi ex q̄ omnis paternitas in celo et in terra nominatur Sicut legitur ad Ephe. .iij. Amplius. si non licet pupillo q̄zdiu sub tutela patris est quicq̄ de se vel suis facere absq̄ voluntate tutoris. ex necessitate autem semper sub tutela dei sumus. Quare nunq̄z licet nobis quicq̄z de nobis vl' nostris facere preter eius voluntatem et assensum Ualidissimu autem est argumentū de seruo qui de corpore suo nec de alijs quicq̄z facere potest nisi de voluntate domini sui

Incomparabiliter autez pinguiori ac pleniori vite seruitutis deo subditi sumus q̄ serui dominis suis corporalibus. Quare nihil nobis multofortius de nobis aut nostris facere licet nisi de assensu et voluntate ipius. Si autē querat vnde addiscā voluntatem dei in parte ista. Respondeo q omnis honestas est dei voluntas Lex autem honestatis est dei volūtas p scripturā reuelata. Quare manifestū ē firmitatem dico matrimonialem et honestatem esse et dei voluntatem. Amplius. quia manifestū est dei voluntatem esse vt multiplicentur indiuidua speciei humane in mundo et vt multiplicentur sicut maxime decet et maxime expedit pro statu corruptionis istius. maxime autem decet sicut maxime honestum est sicut maxime ē longe ab inhonestate et turpitudine. Et hoc est p matrimonium. Maxime autem expedit sicut maxime est longe a nocumentis et periculis et hoc iterum est per matrimonium sicut ostendim⁹. Quoniam scilicet alie vie habent nocumenta et pericula absq̄ nūero et estimatione. Manifestū ergo q non est voluntas beneplaciti dei vt multiplicentur indiuidua speciei humane paliam viam in mundo isto q̄z per matrimonium. Multiplicentur intelligimus hocē vt fiat opus multiplicationis siue generationis aliter q̄z per matrimoniū intelligatur actiue q dictum est sub hoc sensu. nō est voluntas dei vt multiplicentur indiuidua huiusmodi id ē vt seinuicem multiplicent. Qd si dixerit quis multiplicatio generis humani bonuz est et ppter illam ē vis generatiua mihi a deo data et mulieri illi similiter data fecunditas velut agro nobilissimo volo in agro illo seminare nobilissimum fructum plis. Et de isto respondemus q similiter errat. Non enim licet tibi seminare in agro non tuo. Non autē potest fieri ager tuus nisi per matrimonium quare non licet tibi seminare in agro illo donec tibi per mrimonium tuus effectus fuerit. Lex vī enī est q in alieno agro nulli seminare licet preter voluntatem domini cuius est ager. Qd si dixerit cuius est ager ille ipius mulieris est. nos tamē tenemus hoc nec sequitur si potest tibi dare corpus suum mulier illa ad tempus qd ideo possis hoc facere ad horam. Quemadmodum episcopus potest dare prebendam alicui iure perpetuo non tamē ad di

em vel horam licet et hic casum. Manifestum sit limitatum esse et prescriptum auctoritate divina vt nõ possint dare in corporibus suis q̃nti ad opus generationis nisi ius perpetuũ et hoc ꝓpter bona que ex perpetuitate et firmitate iuris istius ꝓveniunt et mala que ex contrariis ꝓvenirent. bona autem que enumeravimus videlicet edificationes domorum. propagatiões cognationum. multiplicationes familiarum. cõgregationes vrbium seu populorum. Et iterum ꝓvisio seu procuratio eniurarum. educatio liberorum. custodia ꝛ eruditio eorum. totaq; consequens protisio illorum. Hec inq̃ omnia bona intelligimus ꝓvenire ex matrimoniis secundum q̃d et in pluribꝰ individuis humane speciei. licet autem in aliquibus eorum bona ista ex matrimonio non ꝓveniunt. quia in paucissimis. hoc accidit propter multiplices casus et causas. Non ideo tamen cessare debuit lex generalis de matrimonio. Nulla enim lex est lata contra maleficia que malefactores omnes compescat et a maleficiis absterreat. Lex enim lata de latronibus suspendendum non omnes latrones a latrociniis retrahit ꝛ ad hũc modum se habet de aliis vt in pluribus autẽ et vt in maximo huius leges faciũt quod per eas intenditur. In paucis autem ꝛ raro secus accidit et contrarium fit. Quẽadmodum ergo natura humana intẽdit cõplere matrimonium membrorum et decorem ꝛ in omni individuo suo. Econtrario tamen multis casibus et causis interdum accidit videlicet vt excedenter generentur numero membrorum excedentes. vt qui nascuntur senos digitos habentes in manibus. alia diminuti vt qui nascuntur ternos vel quaternos digitos habentes tm̃. Sic lex omnis que veri nominis lex est. et omnis magistratus suum implens officium, decorem honestatis et compositionẽ morum intendit in subditas qui licet non in omnes ꝓveniant per sollicitudinem magistratus ꝓpter paucorum maliciã ac rebellionem publicũ bonũ quod in pluribus ꝓvenit nec cessare nec omitti debet. Non enim propter paucorum transgressionem lex evacuanda est nec ꝓpter paucorum rebellionem magistratꝰ desistere debet a sue coniunctionis officio. Si q̃s autem dixerit vxorem habeo sterilem cuꝫ possem in alia forma feminea generare. eius sterilitas impedit fecunditatem meam. non sum compellendus in agro sterili seminare. cessat hec causa matrimonii. scilicet fructus prolis qui nullus omnino potest ex ea succrescere. absolvẽdus ergo sum a vinculo matrimoniali quo ei tue astrinxi. Respondemus quia nõ solus fructus prolis causa est matrimonii neq; totum bonum istius proles. fortassis autem locum habuisset ab initio ipa sterilitas vt matrimonium contrahendum impediret et omnino cuius sterilitas certa esset nubi ducenda non esset. Postq̃ autẽ ius ei ꝑpetuum acquisitum est in te ꝛ corpore tuo sine culpa sua. quin merito hoc requirat, non privabitur illo.

Epylogus.

e T quia iam declaravimus necessitatem ꝛ vtilitatem matrimonii ꝛ causas dedimus atq; ꝓbationes ꝓpter quas firma debet esse atq; ꝑpetua continctio sive societatis maris ꝛ femine Et quia omnis alia eorum coniunctio ad opus generationis turpis et omnio illicita. Enumeravimus etiam et nominavimus bona ꝓ parte q̃ et matrimoniis ꝓveniũt.

r Evertamur nũc ad ostendendam ꝛ declarandam honestatẽ ac sanctitatem matrimonii aliaq; bona propter que etiam sacramenti nomine dignum est et inter sacramẽta numeratum. et que sit perfectio societatis ipsius queq; debita que sibinvicem debent coniuges seu coniugati. Deinde respondentes contradictionibus sarracenorum et aliorum qui de matrimonio male senserant. erroresq; eorum palam facientes finem faciemus tractatus istius.

d Icamꝰ ergo quia honestatis matrimonii decor licet ex turpitudine inhonestatis cõtrarii sui satis eluceat in proximo fieri manifesta Quicquid enim naturale est honestum est. Manifestum autem est quia matrimonium a deo naturale est vt etiam in nõ nullis brutis animalibus ipa natura illud instituisse videatur. sicut apparet in volatilibꝰ scilicet columbis turturibus et cyconiis ꝛ pene in omnibus aliis. De gressibilibus autem maxime in vrsis q ꝛ in opere generatiõis velut fidem ꝯiugii sibinvicẽ inviolabiliter servant adulterium non ferentes. Amplꝰ. q̃a honestas ẽ q̃ inhonestati maxime repugnat illaꝫ q̃ maxie scdm se

destruit:matrimoniū autē scđz se turpitu-
dinē fornicatōis ac meretricii ceteraq̄ hu-
flagicia destruit ꝛ impugnat vt ipa cōtra
rietate quā habet ad illa.adherere eni vni
ↄtrariū ē illi qđ ē ↄiungi multis. Et iterū
adherere ꝑpetuo contrariū ē ei qđ ē adhe
rere ad tps siue ad horā. Silr ↄiungi libe
re siue volūtarie.Sic ꝛ cōiungi inseparabi-
liter ↄtrariū est ei qđ est ↄiungi vni mascu
lo a uti multis iuxta coplexiones ↄtrarioꝝ
Quia ergo ista matrimonij sunt ꝑ se ꝛ in
se honesta. Illa aūt cōtraria mrīmonio ꝛ
in seipis ihonesta ac turpia.manifesta est
honestas mrīmonij qđ sua contrarietate
tantam inhonestatem destruit et repellit.

Amplius. quoniam decor ē qđ decet.
Nulla autē ↄiunctio decentior ē q̄z actiui
et passiui inq̄nm talia sunt adiuuabilis ꝛ
adiutoꝝ.agricolantis et agri.partiūq̄z in
suo toto cōueniens cōiunctio ꝛ ramoꝝ in
arbore sua. Hec aūt oīa mrīmoniū ē. Ap-
paret ergo decor ipius ex ipa decētia qua
marē decet femina et econuerso. Qđ si qs
dixerit q̄ iuuenem masculū nō decet femi
na vetula nec fecundū sterilis. Et ꝑpt hoc
mrīmoniū inter huiꝰ nō ē decoris.dicimꝰ
q̄ eodē mō dicere posset q̄ strabonē non
decet recte aspiciēs. aut econuerso. Et vidē-
tē nō decet ceca. Et sapientē nō decet stul-
ta.et egrū nō decet sana.et ecōuerso.aut
recte ambulantem clauda. Ista eī ꝛ ꝑ acci-
dens sunt tanq̄z casu. alia seorsūq̄z longe
ab intentione ꝛ ratiōe mrīmonij. Accidūt
aūt a longe mrīmonio ꝓpter ꝑsonas i q̄-
bus sunt q̄bus ꝛ accidit vt fit iter eas mrī
moniū. Nulla tenꝰ autē in mrīmonio vl'
de mrīmonio ē hmōi idecentia nec tangit
ipm. Si qs aūt decorē naturalez generis
humani diligēter ↄsideret iueniet ipum ꝑ
mrīmoniū velut arborē speciosaz fructife-
rā Sicut legit' hiere.xi Et sicut agrū plenū
cui bn̄dixit dn̄s Gen.xxvij. Domꝰ vo ↄiu-
gatoꝝ inuenies sicut arbores frondosas
ac fructibꝰ onustas q̄s meretriciū aut so-
domia nō exussent.aut fornicatio non di-
ripuerit.aut sterilitas seu aliud incomodū
nō occasionauerit. Que vo decore generi
humani occupat sodomia sicut exusta sūt
Que vo occupat fornicatio ꝛ meretriciuz
sunt sicut cōculcata. Que vo sterilitas sic
arida seu arefacta q̄ntū ad fructū genera-
tionis carnalis Sicut legit' ysa.lvj. Non
dicat eunuchus. Ecce ego lignuz aridum.

Sanctitas autē mrīmonij. Primū
est elongatio a turpitudine et exe
cratione ꝓhibitarū turpitudinū ꝛ
immūdiciaꝝ. Illa eī debet eē intentio nu-
bentiū vt ab hijs ꝑ mrīmoniū longe se fa-
ciant. Scđo ex custodia ꝛ retractione con
sortis ab huiusmōi. Tercio ex iugo perpe
tue s'uitutis quo se subijcit alter alteri abs
q̄z ꝑncipe. Quarto ex susceptiōne onerum
videlicet ꝓuisionis educationis ꝛ cetero-
rū que numerauimꝰ. Quinto ex suscepti-
one regiminis ipius vxoris.qđ diamꝰ q̄n-
tum ad virum.in regimine totius domus
pars sollicitudinis incumbit vxori. Nō eī
vxorem recipit solummodo exhibendam
in necessarijs victus et vestitus.sed etiam
regendam compositione moꝝum ipsiusq̄z
eruditioneq̄z et correctione quatenus sūi
est perficiendam. Nec reputes leuem cu-
ram ꝛ onus modicum regimen mulieris
vnius. Sexto ex fructu ꝓlis.per se solum
licet magnum bonum sit coniunctionē tm̄
maris et femine sanctificare nō sufficeret.
Septimo vo ex ipso sacramento q̄ ipsum
matrimoniū sacrum signum est matrimo
nij spiritualis. Quod esse debet inter deū
et animam humanā. vt quēadmoduz vir
ↄiunctione ꝛ amplexu carnali de vxore q̄-
rit et intendit in ea generare filios littera-
les siue carnales.sic sciat recolat et legat i
ipo suo matrimonio velut exemplo et cō-
iunctione charitas et amplexu ex anima
ipsa sua filios spirituales hoc est bonoꝝ
operum sobolem et ꝓlem. Et nisi ex ipso
viro semē transfunditur carnalis genera-
tionis in ipam vxorem vt concipiat et pa-
riat alios nec conceptura nec paritura ꝓ-
lem carnalem.sic sciat ab omni fructu bo-
noꝝum operum animam suam remanere
sterilem nisi a deo spirituali viro illius vi-
uificum semen verbi dei et diuine grē in-
fundatur. Legat etiaz in libro sacramenti
eiusdē vt quēadmodū iure mrīmonij car-
nalis istius subiecta ē regimi eiꝰ vxor ita ꝛ
animā suā subiectā deo exhibeat legibus
eius ꝛ iussis in nullo ↄtradicētē.legat ꝛ q̄r
to vt quēadmodū vxorē suā vult eē specio
sam ꝛ ornatā scilicz sibiq̄z ꝑ oīa placētem
Sic ꝛ animā suā decore v'tutū speciosaz ꝑ
oīaq̄z placētem deo exhibere studeat tāq̄z
eiusdē spiritualē spōsaz.legat ꝛ q̄nto vt sic
castitatē corꝑalē zelat i vxore sic ꝛ deū sci-
at imo amplꝰ icōꝑabilit' deū zelare casti-
tatē spūalē i aīa illiꝰ: legat ꝛ sexto vt sicut

ipsam vxorem decet habere curā domus videlicet vt mūda sit custodiāq; ꝛ educationē filioꝝ sic ꝛ deus animā eiusdez vult curā et sollicitudinē gerere domus conscientie sue scꝫ vt mūda sit ab omni inquinamēto carnis et spiritus. et vt educet et nutriat pinguedine deuotionis. et lachrimarū cōmunitate. et assuefactionis filios bonorū operꝝ. Ista enī tria sunt que maxime nutriūt eos et augmētāt. Deinde custodiat eos ꝑ timorē humilitatē ac disciplinam que sunt custodes fidelissimi oim bonorū ꝓpt̄ hoc bonū scꝫ sacramēti qḋ ē radix et causa optima ac ꝑpua cōiunctionis maris ꝛ femine. Ubi autez alter ꝯiugū bonū istud impugnat in altero ꝑ ꝯīn actꝰ. separandi sunt abinuicē ne bonū cui militare possimū debet ipa ꝯiunctio econtrario impugnet et destruat. Et attende ꝙ ipsam sacramentū matrimonij fortissimā habet impressionē spiritualis mr̄imonij ꝓpter vehementia rememorationis ipsiꝰ. Assidue eniꝫ illud ꝯiugibus quātū in ipo ē rememorat ꝛ imp̄mit. et ꝓpter hoc fortissimū ē adiutoriū apte ista vehementerq; impressiuū sanctitans. Sanctitas eī nō est nisi elōgatio ab execrationibꝰ ꝛ cōtaminationibꝰ vicioꝝ ꝛ peccatoꝝ. Et adherētia totalis ad deum In pte vero alioꝝ bonoꝝ sex que iaꝫ nominauimꝰ ꝛ numerauimꝰ. Iam ubi claꝝ ē ꝙ efficax sit adiutoriū ꝛ velut instrumentū sanctificationis. Cū ꝑ ipsum oēs luxurie turpitudines ꝛ abbominationes ꝓpellātur. Quid aūt pietatis habeat ꝛ beneficētie tā spiritualis ꝗꝫ corꝑalis ipm regimen vxoris eruditio ꝗꝫ liberoꝝ ceteraq; i parte ista a nobis iam dicta euidēter ostendāt. Ex qbus omnibus manifestum ē cōiuges q hec oīa bona ꝛ singula in sua mr̄imoniali cōiunctione incenderūt ꝛ ꝓpter sola sibinuicē mr̄imonialiter cōiuncti sunt non solū ꝓdentissime sꝫ etiā sanctissime esse coniunctos. Et iste modus coniunctionis ē quē laudauit raphael archāgelꝰ thobie Thobie. vi. Qui vero saltē in generali bona matrimonij ꝑ mr̄imoniū intendūt ꝛ querunt licet sigillatim illa ac distincte nō nouerint ꝑ ea intētione ac laudāda cōiungunt. Qui vero mr̄imonio contrariū intendunt verbi gra. Qui amore explēde libidinis sue tm̄ fornicarias matrimonia ineunt potest eis dici quod idē archangelus in eodē dicit ꝑualere demoniū ꝛ an veri nois matrimonii cōtrahat questio ē apud nonnullos.

Non eī videtur matrimōnialis eē cōsensus inter hmōi sed amatorius tm̄ ꝑsertim cū dicit Augꝰ. Qˡ vehemēs amator vxoris adulter ē. Et alibi. Adulter est q in vxore ꝓpa querit transitoriam voluptatem.

Amplius. cum omnia bona matrimonii excludat ab intentione sua ꝛ consensu q̄liter iudicabitur ꝯsensus huiꝰ mr̄imonialis Amplius. Cū ꝯiunctio istoꝝ fornicatoria sit vel amatoria tm̄. Qualiter erit sacramentū spūalis ꝯiunctionis siue mr̄imonij inī animā humanā ꝛ deū. Respōdemꝰ. Qˡ ꝛ si amor explēde libidinis sue solus illos moueat vel eorum alterum ad oia tamē onera matrimonij vterq; se obligat pactione ꝯiugali hoc est ad vxorē regendā ꝛ exhibenda ꝛ seruandā ꝛ fidē thori ꝛ oia alia onera q̄ noiauimus. Quēadmodum autē siqs baptizaret causa luxurie tm̄ concupiscētie scꝫ specie alicuiꝰ xp̄iane mulieri quā alit̄ nō posset nisi baptizaretur baptizaret ꝛ vniꝰ sacramētū baptismi reciperet. Sic ꝛ iste vniꝰ sacramētū matrimonij ꝑcipit et si non recta intētione ꝯsensus etiā iste ꝛ si amore libidinis sit tm̄ mr̄imonialis cū ē non fornicarius aut amatorius. Nō eī in solā libidinē consentit. Sꝫ etiā in omnia onera mr̄imonij ꝛ ad omnia illa portāda se obligat sic ꝛ ille q causa luxurie sue explende tm̄ baptizat non i solā luxuriā consentit sed etiā in hoc vt baptizetur ꝛ xp̄ianus fiat ꝛ ad oia agēda et sustinenda q̄ xp̄ianissimi sunt se obligat ipa susceptione baptismi sic et ille ipa susceptione matrimonij. Et quemadmodū multi xp̄iani sarracenice viuunt aut iudaice si ac sarracenizant aut iudaizant in multis Iuxta prefatum verbum. Inquinantes ꝛ polluentes quantum in ipis est. Sicut illi sacramantam baptismi. Utrum autem peccet mortaliter qui causa voluptatꝰ carnalis tm̄ vxorem suam cognoscat si qs querat. Respondemus ꝙ non. licet enim voluptatem intendat et non alium finez. nō tamen excludit alium finem siue aliud bonum. et ideo non peccat mortaliter sanctitate matrimonij excusante. Sed si matrimonium ꝓpter solam voluptatem carnis aut solā auariciā aut supbia ab initio inijt et contraxit matrimonium. bonis autem exclusis ac neglectis. hoc est non curatis. ibi verisimile est illū peccasse mortaliter si adultꝰ sit a dōq; puerꝰ atꝫ eruditus vt talia nosse merito debeat. Aliud eniꝫ est ad

borū et impetu et vehemētia cōcupiscēcie
trahi. aliud ē totā vitā scilicet oare concu-
piscēcie seq; illi quodāmodo ꝑpetuo dedi
care qđ indubitanter facit qui sic matrimo-
niū ꝯtrahit. Q̄ si forte in hoc ꝯtinuus his
siue assiduus sit vt vxorē suaȝ amore solo
voluptatis cognoscat. Jā iuxta ꝟbū aug⁹
illā vt adulterā seu fornicatoriā habet. nō
vt vxorē. Nō eī possidet hmōi hō vas suū
in sanctificatiōe ⁊ honore s; in passiōe de-
siderij sicut gētes q̄ ignorāt deū Sicut dic
Apostolus in.iiij. p̄me ad Thessal. Vas
autē suū intelligitur vel corpus ꝓpriū vl
corpus vxoris. quorꝫ vtrūq; sanctificatiōe
⁊ honore possidendū ē nō incōtaminati-
one et ꝯtumelia. Jntendere ergo debet in
ipo ope ꝯiugali vterq; ꝯiugū vel ius mu-
tue seruitutis qđ ē reddere debitū. ꝓpter
qđ dicit Apl̄us in.vij. p̄me ad Cor. Quia
vir non habet potestatē corpis sui s; muli
er nec ecōuerso. vel fructū prolis. sicut An
na Thobie.vij. Vel remediū fornicatōis
et hoc tam sibi q̄ȝ cōiugi. Non eī vt ipse so
lus effugiat fornicationē cognoscere debȝ
vxorē. s; etiā vt ⁊ ipsa vxor. Nō eī sibi soli
alteruter cauere debet qn etiā alter alteri.
Cōmune eī remediū amborꝫ ē mr̄imoniū
Et ꝓpter hoc neuter debet sibi illud solita
rie vel singulariter vēdicare. Q̄ si forte per
aliquā surreptionē nihil horꝫ q̄ diximꝰ in
tendēs alter coniugū. Vel vterq; aliquan
do ꝯmisceantur nō adiudicamus alterutrꝫ
eorꝫ ꝓpter hoc morti eterne. nec tamen a
culpa veniali eos dicimus immunes.

b Abet et matrimoniū non parum
sanctitatis ex benedictione vl' ora
tione sacerdotali sine q̄ nūq; cele-
brandū ē matrimoniū quā quicūq; ꝯtem
pserint aut declinauerint. nisi metu iusto.
aut alia causa necessaria non sunt coniu-
ges habēdi sed fornicarij nec filij eorꝫ le
gittimi eē censendi. Si eī nec cibus sumē-
dus ē absq; oratiōe ⁊ bn̄dictiōe sacerdo-
tali vbi sacerdotis ē copia nec aliqđ opus
etiā leue aut modicū q̄ opis noīe dignuȝ
sit aggrediendū vl' faciēdū absq; bn̄dicti-
one ⁊ diuīa inocatiōe sicut dic Apl̄s i.iij.
ad Coll'. Omia quecūq; facitis i ꝟbo aut
ope oia i noīe dn̄i iesu xp̄i facite grās agē
tes ⁊ deo pri ꝑ ipm. Amplꝰ. q; grā sā
ctificationis ꝑ mr̄imoniū querenda et exe
crationes carnaliū cōtaminationū exter-
mināde. Jtaq; cōiunctio maris et femine
sanctificāda ē ꝯ carnis illecebras et antiq
serpētis īsidias. grā ꝟo sanctificationis et
puritas spiritualis nec deo acceptabilius
quem nec efficatius aut facilius obtineri a
p̄re misericordiarꝫ q̄ȝ gratiosissimis eccl'ie p̄ci
bus. nō solū saluberrimū s; etiā decēs ne-
cessariū nubentibus ipendi. sacerdotaleȝ
bn̄dictionē ⁊ orationes eccl'ie fieri sup eos
qbus eis mr̄imonialis sanctitas impetre
tur. Amplꝰ. bonū pacis ⁊ cōcordie si-
ne qbus bona mr̄imonij nō ꝓueniūt eis
quorū p̄ces sibi nō sufficiūt ꝑ ecclesiā que
nunq; ꝑ largissimū largitorē oim bonorꝫ
dei repulsam patitur. sicut tractatu baptismi
declarauimus. Cuius p̄ces aūt q̄ȝ vacuet
postulandū impetrādū ē a deo q solus il-
lud p̄stare potest q masculū et feminā ab
initio creauit coniunctionēq; eorꝫ sanctifi
cauit eosq; ad multiplicationeȝ sua bn̄di
ctione fecūdauit. Amplius. manifestū
ē vxores patriarcharꝫ fuisse steriles videli
cet Sarā ⁊ Rebeccā Sicut legitur Gen̄. xv-
iij. ⁊. xxv. et orationibus eorū fecunditatē
ipetrasse Sicut legitur ibidē de alijs multa
exempla sūt i veteri testamēto ⁊ i nouo de
Elizabeth Luce. j. Quibꝰ exemplis qd ali
ud educitur cōiuges q̄ȝ bonū fecunditatis
a p̄re misericordiarū ꝑ oratiōes ecclesie obtine
re etiā si opus ē ꝯ naturam. Amplius.
si contra omne piculuȝ oratione muniēdi
sumus. Vbi autē castitas i maiori piculo
esse potest q̄ȝ iuxta incentiuū libidinis s;
vbi vir iuxta vxorē ⁊ vxor iuxta virū. Vbi
ꝟo corpus mulieris i maiori periculo esse
potest q̄ȝ i partu. Tū ergo ꝓpter pericula
spiritualia. tum ꝓpter corpalia adiuuandi
sunt ⁊ muniendi nubētes oratiōe ⁊ bn̄di-
ctiōe sacerdotali que ē oratio totius eccle
sie. Amp̄. si nemo religiose eruditus vl'
plantat arborē vel iserit vl' ramū iterꝰ ise
rit ramū ramo absq; benedictiōe ⁊ diui-
ni nominis inocatione. Quātoforꝰ rami
isti s; ⁊ mas ⁊ femina cōiungēdi nō sūt
absq; oratiōe et diuini noīs inuocatione
Amp̄. si p̄mi materiales lapides i edi-
ficio domus materialis non ponūtur abs
q; oratione ⁊ bn̄dictione quātoforꝰ in
edificio domus spiritualis non sunt ponē
di seu coniūgendi isti lapides primi mas
s; ⁊ femina ⁊ vt ad vnū dicamus qa con
iunctio maris ⁊ femine ꝓxima ē ꝯtamina
tioni libidinis ac vicinissima ⁊ sola ꝟtute
diuina superabilis nullum opus est ma-
gis adiuuandū magisq; muniendūȝ ora
tione ⁊ benedictione sacerdotali.

e Tquia matrimoniū soperius diximus vinculū pfecte societatis. Restat nobis determiare ptes societatis istius. Harū ergo pma ē in ipa vera religione que ē diuine bonorificētie debitus cultus. Cum autem vere religionis vterq; debito: sit p se tm̄ ex viculo mřimoniali debent in ea sibinuicem ad eam seruandā augendā aut ampliandā in totaq; domo sua. nod solū in filios dilatādā sollicite ac fideliter adiouare. Uera enim religio ē obseruantia. hoc ē integra et illesa iuris matrimonialis qd ē vel eē debet int deū ꝛ quālibet animā bomanā. Hoc matrimoniū ꝯtractū ē inter omnes ꝟe religionis pfessores et deum. In hac ergo socii debent eē cōinges fidelesq; sibinuicem vt dimmos coadiutores. vt alter alterum deuiare a veritate religiōis nō sinat. ꝛ ipam veram religionem ptinaciter ac desperate correctionis contumacia impugnantē. cōsilio ecclesie deserat. Hmōi autē causas iā assignauim⁹ videlicet ne matrimonio qd religionē veram et dei cultū sodere ac diruere deb; matrimonio spūali militare totaliter ac seruire. ipm discindat atq; disrūpat. Et hoc ē consilium apl'i in. vij. pme ad Cor. Intelligim⁹ aūt istam impugnatione ꝟe religionis ꝗntū ad fidē ꝛ coltū non ꝗntū ad mores. Nō enim si vir cogere velit vxorē ad furandū vel rapiendū vel etiam fornicandum. vel ad quodcūq; aliud qd xp̄ianum nomē ꝛ pfessionē non adferet. diam⁹ mřimoniū eē sepandū. nec licere vxori vt ppter hoc ad alia vota se transferat. Sed si infirma ēvt viri molestias in pte ferre nō valeat. cōsilio ꝛ auctoritate ecclesie se cedendū et eē a viro ad tp̄us expectareq; ꝛ pcurare prudēter si potest correctionē ipi⁹. Scđa ps ꝯiugal' societatꝫ ē cōmunio corpoꝝ ad op⁹ ꝯiogale seu generationis. Tercia ꝯmunio bonoꝝ tpaliū quib⁹ dō licꝫ alteꝝ alteri fraudē facere. Quarta cōmonio ē bominū ppoꝝ q̄ ē custodiēda seīnuicē ac fuuēdi ꝓuidēdiq; sibinuicē tā i sanitate q̄ṡ īfirmitate. Quīta est cōmunio bominū liberoꝝ totiusq; familie que sūt educatio erudino regnū ꝛ in posterū ꝓuiso. Est ergo perfecta societas ex bꝫs q̄nq; ꝯmunionib⁹ ꝛ in bꝫs integre totaliterq; cōsistit ꝛ ad istam societatē se obligāt ad omnesq; partes ipius quicūq; matrimoniali vinculo sibinuicē astringūtur.

Epylogus.

l Am ergo declaratū ē tibi qđ est matrimoniū qđoniā ipm est sancta ac sanctificantia ac pfecta societas maris ꝛ femine in genere būano. Et qm̄ sanctitas ei⁹ ꝗtum ex vij. bonis q̄ ex eo ꝓueniunt. ꝗtum et būdictione nuptiali et sanctificatione sacerdotali. Et qm̄ ipm ē pfecta societas sue pfecte societatis vinculū. Noīauimusq; tibi ꝛ nūerauim⁹ ptes. societatis istius videlicet qdinq; cōmuniones q̄s nō ē necesse vt repetam⁹. Consequēter ꝟo destruem⁹ voluptatē ipam carnalē omnis ꝯcubitos. Potest ei voluptatē bř̄e spiritualē concubit⁹ licet carnale sit omē ei opus ꝟtutis aut habet delectationē aut bř̄e potest. iuxta illud qđ dictū ē in Psal. In custodiēdis illis retributio multa. Hoc ē sdauitas ꝛ hilaritas in ipsis opibus ꝛ executione mandatorū dei. Qua pter si fuerit opꝰ ꝯiugale ex iusticia redēdi debitum. vel ex charitate custodiēdi se vel vxorē a macula vel contaminatione fornicatiōis. Nemo dubitare debet quin ex opere isto possit esse in corde operātis aliquando delectatio spiritualis.

i Ncipiamus ergo adiuuāte deo ꝓsequi bestiā istā q̄ maiorē partem generis bomani ab initio vsq; ad finem deuorare ꝛ absorbere nō cessat per cucientes ipsam in ipsa radice sua. Primū enim cōcupiscētia quā si precidere acumine disputatiōis celesti ꝟtute preualuerim⁹ exterminabitur ipsa ꝛ destruet radicitus. Dicamus ergo q̄ membra genitalia nullum babent priuilegium exceptionis q̄ libera sint et exempta a subiectione et obedientia rationis seu liberi arbitrii seu libere voluntati subiecta. Ergo sunt naturali lege et iure ratiōi subiecta sicut et cetera mēbra exteriora ergo nō licet eis moueri cōtra pbibitionē ꝛ volūtatē ratiōis. q̄ si mouent iniuste mouēt. q2 ꝯtra ius ipsi⁹ rationis ꝛ ꝯtra iusticiā obediētie quā naturali lege debent ipsi rationi. Amp. oīs volūtas ratōnis sane ꝛ nulla ex pte errāt bona ꝛ iusta ē. Et ab bꝫs qb⁹ de iure iperat faciēda. iure aūt nature ratio imperat oīb⁹ virib⁹ inferiorib⁹ oīb⁹ carnis mēbris. Sanissime aūt ꝛ absq; oī errore vult ratio qetē mēbroꝝ genitaliū ꝛ pacē omnimodā ꝟtutis castimonie q̄ motu mēbroꝝ bmōi neq̄ssime impugnat. Quare mēbra genitalia lege nature qescere dn̄t ac cessare ab bmōi motib⁹ ad iussū vl' iperiū rōis

Amplius. Concupiscit ꝺo caro aduersus spiritum et spiritus aduersus carnem vt dicit Apostolus in .v. ad Galathas. Et nos omnes et singuli hoc ipm ipa experiencia sensus vltra ꝙ opus est cognoscimus Aut ergo iustum habet bellum aduersus spiritum caro. aut non. Si iustū ergo spiritus habet bellum. iniustū sive iniquum aduersus carnē. quare iniquū ē vel iniustū spiritum vincere carnem. Nō est ergo adiuuandus spiritus contra carnē. Inique ergo laborauerunt tot milia sanctorū dimicantes tam strennuiter cum spiritu cōtra carnem. Amplius. Si iustū est bellum carnis contra spiritū ergo iustum est eam vincere. Quare adiuuanda erit in isto bello contra spiritum. ꝛ sequitur ex hoc ꝙ spiritus teneatur desistere a rebellione et repugnantia contra carnem et ita tenebitur cedere et succūbere carni et subire seruitutem eius turpissimā atqꝫ nequissimam. Quare ꝯstituere se omni vicio et desiderio carnis et abire post omnia flagicia. et passiōes ignominie. Restat ergo iniquū esse et iniustum bellum carnis contra spiritum. Compescenda ē autē caro ab omni eo ꝙ iniquum ꝛ iniustum ē. Compescēda ergo est ab omni rebellione cōtra spiritum. Quare ab omni concupiscencia siue concupiscere contra spiritum. Nullꝰ ergo motus concupiscencie contra spiritū sustinendus ergo occidendꝰ vel extinguēdus. Amp. si totum bellū carnis ꝯtra spiritum est iniquū ergo omnes bellatores carnis contra spiritum iniqui. Quare totus exercitus carnis qui militat aduersus spiritum iniquus. Quare ꝛ oēs acies exercitus ipius. ergo et pma que est pmorum motuū. et secunda que est delectacionum citra consensum. Et tercia que ē consensuum. et quarta que est operum. ꝛ quinta que est consuetudinū. et sexta que est execucionū. et septima que est defensionum ꝛ octaua que est gloriacionū de huiusmodi. et nona que ē dogmatizacionū et pdicationum quibus dogmatizantur et pdicātur opa carnis. Et decima que est impugnationū puritatis ac mundicie carnalis qꝫ siue aperte siue occulte castitas carnis ꝛ mundicia impugnātur. siue detrahendo. siue disputando siue insidiando siue vim aut violenciam inferendo.

e Et quia impugnādum ē contra exercitum carnis vsqꝫ ad interitionē ꝛ generaliter contra omnia vicia et peccata. Non enim est victoria de hys nisi per mortificationem et extinctionem. Cū enī hostes visibiles vinci saltem possunt ꝛ viuere esseqꝫ victi simul et viui. vicia tamē ꝛ peccata sola sua mortificatione vincūt nec vnqꝫ victa esse possunt nisi mortua fuerint vita solaqꝫ vicia sua de nobis triumphant. hoc est eo solo ꝙ in nobis viuūt ꝛ quatenus viuūt nos vincunt. Manifestum igiꝛ ē quoniā pmi motus cōcupiscencie carnis occidendi sunt. ꝛ non sūt occidendi. nisi ꝓpter iniquitatē rebellionis aduersus spiritū et suā culpabilitatē. Manifestū ergo est qꝺ omnes sequētes acies multo fortius occidendos. Prima enī acies minimū habet culpe. Secunda plus ꝛ sic deinceps. Quoniā aūt omniū istarum aciez velut dux et regina est ipa voluptas carnalis cui et sub qua militat. multo fortius ipa occidēda ē. Amplius. si omnes motus ad eā vel in eā occidēdus est ꝛ hoc vnqꝫ nō nisi ꝓpter eā multo fortius ē ipsa occidēda. Amplius. si omnis via eius siue ꝗ ipa veniat siue qua veniat in ipsam pcidēda ē ac pꝛumpenda. Manifestū ē ꝙ ꝛ ipa exterminādā ē a nobis ꝛ nos lōge fariēdi ab ea. Amp. cū ipa sit p quā ꝛ ꝓpter quā caro pugnat cōtra spiritum ꝛ per quā maxime fortis ē et pualet ꝯtra spiritum. ipeqꝫ spiritus maxime debilis ꝯtra ipam. adiuuādus autē sit spiritus ꝯtra carnem maxime occidenda est euidenter.

s Atestaꝛ autē huic veritati ipa natura hūana que motos istos vniuersaliter erubescit ꝛ membra genitalia plusqꝫ alia occultat ꝛ abscōdit erubescens ap̄piccionem ipsoꝛ et aspectū. Cū enim erubescēcia sit iuste repꝛhensionis timor sit autem ista erubescencia in quolibet indiuiduoꝛ ꝫ speciei humane naturaliter. Manifestū est timorē istū esse nature. timor autē nature vniuersaliꝛ nō potest esse uni..us aut indebiꝰ Merito ergo et iuste timet natura humana repꝛhensionem in huiusmōi motibus. Iure ergo repꝛhendi sunt motus isti. Amplіꝰ. quoniā ipa erubescencia ē confessio quodam mō culpe. erubescit autē vniuersaliꝛ natura humana huiusmodi motus ergo ꝯstat eē culpabiles. Confessio autē nature vniuersalis mendax eē nō potest. nec eius testimoniū. Ipa ergo attestatione nature manifestum ē ipsos eē culpabiles. Et hoꝫ

est indubitáter causa ppter quare mébra genitalia abscondũtur et erubescitur aspectus eorum. qa radix erubescende concupiscencie sedem habet in ipis a qua et pudenda noiata sunt. Judiciũ aũt hmõi ẽ q̃ añ erubescũt pueri aspectui huiusmodi membrorũ vel abscondunt ea ab ocul hominũ q̃ huius motus incipiãt fieri in eis. Qui motus quãtomagis invaluerint et increbuerint. tanto amplius invalescat erubescencia illorum. sollicitudo abscondendi ea. Amp̃. et si aliud non haberet perniciei voluptas carnalis q̃ ea q̃ diximus videlicet q̃ inebriat mentẽ humanã: z transuertit sensum ipius: atq3 corrumpit palatũ spirituale ipius. faciẽs ei despere omne spirituale bonum ac nobile. tandem ṽo et toto auertit a deo z a vera relilione que ẽ digna honorificencia z cult⁹ ei solus debitus eiq3 acceptus. Recte autez attendẽtibus manifestũ ẽ naturã hũanaz ad verã honestatẽ que vera religio est. et ad cultũ ipius dei q̃ vere sanctificatio est deũ rite colentiũ creatã ac conditam esse Quare manifestũ ẽ nature hũane inimicissimã eẽ hanc de q̃ agimus carnis voluptatẽ. Q̃ si qs dixerit q̃ immoderata voluptas ẽ que auertit a deo et supiducit oblivionẽ ipius. Querendũ ẽ ab eo cuius mõi sit illa quã intelligit. moderatam lege mrimonij quã legẽ supra tetigimus necesse habet confiteri. omnẽ aliã inimicã esse nature humane. Et ppter hoc iplacabilit psequendã z hocẽ qd intendebamus. Si ṽo intelligat moderatã congruẽtia et possibilitate ipsius corpis humani. Jnuenit autẽ hec diuersitas in hoibus ex diuersitate complexionũ vt alij magis potẽtes sint in vsu mulierũ. alij minus. alij penit⁹ impotentes. Jntelligit ergo moderataz esse voluptatẽ complexioni corpis adequataz ac pportionatã. Jmmoderatã ṽo complexionẽ z possibilitatẽ corpis excedentẽ. Quia ṽo sic imoderata voluptas minor est z sic moderata maior. Que autem minor ẽ minus inebriat z captiuat mentem humanã minusq3 auertit a deo. Quare moderata voluptas carnis iuxta ĩtentiõez suã mag⁹ inimica est nature hũane. Uoluptas enĩ in desiderio est vt ait tulius nõ in sacietate Et ppter hoc qui maxime eam sequuntur ipsam minime assequuntur. Amplius sic maxime amantib⁹ voluptatẽ istam maxime sapit ipa z maxime desipit voluptas spiritualis. Sic econuerso maxime amãtibus delicias spũales maxime sapiũt ipe maxime desipiunt eis carnales. Quid ergo respõdebit aduersari⁹ aut vterq3 istorum habent palatũ cordis sanum z benẽ dispositũ aut nõ Jmpossibile aũt eundẽ ter ẽ q̃ vterq3. Cum enĩ ↄtraria indicẽt de saporibus his. necessario errat alteri eorũ siue palatum cordis alterutrorũ. Palatuz enĩ cui desipit quod ei sape debet aut ecõtrario necessitate errat. sicut z visus qui iudicat album nigrũ z ecõuerso. Alterutros vero eorum errare necesse est. ergo vel necesse errare sapiẽtes in eo z ex eo maxime sapientes sunt q̃ in eis sapiũt bona spũalia z desipiunt delicie carnales. vel errare luxurios qui ex hec maxime insipiẽtes z habẽdi sunt et habent q̃ in eis sapiũt viles ac sordide delicie z desipiũt nobiles z

Procedamus aũt vlteri⁹ inde. Et querimus. Utrũ veri nois voluptas sit ista de qua hic agimus Uidetur enĩ q̃ veri nois voluptas q̃ tanto ope q̃ritur tantisq3 dispẽdijs compatur. a qua nec etiã viri sanctissimi nisi diuini muner⁹ admirãdo adiutorio se ↄtinẽt aut cõpescũt. Deinde ex diffinitiõibus delectationis que sunt coniũctio conuenientis cum conuenienti z pceptio rei que naturalis est virtuti apphendenti. Conueniẽtis autem cum cõueniente coniũctio est maris et femine ↄmixtio. veri nois ergo voluptas ẽ siue delectatio cũ ei ↄueniat ipa nois ratio. Ad hunc modũ se habet z de alia ratione. virtuti enĩ tangibili que est in membris generatiõis naturalis est. Hoc ẽ naturaliter ↄueniens correlatiua z coadiutiua generationi. pars adiuuantis corpis.

Amp̃. cum in brut⁹ animalib⁹ inueniatur ↄcupiscẽtia z desideriũ huius voluptatis. z hoc de natura tñ nullaten⁹ autẽ ex pte damnationũ vel orginale corruptiõe z nullo modo ex pctõ vt ppter peccatum atq3 vt pena sed vt natura tñ z velut lex q̃dam diuine institutiõis. ergo in specie humana quantũ ad id q̃ cũ brutis aialibus habet ↄmune necessario erit hmõi ↄcupiscentia seu sideriũ nõ vt plaga neq3 vt corruptio. sed vt natura z lex diuine institutionis ppter quod etiã in brut⁹ animalib⁹ vocat ius naturale. Hui⁹ aũt indiciũ videtur q̃ in omni indiuiduo speciei hũane inuenitur ista dispositio z concupiscentia z desideriũ hmõi voluptat⁹. Que enĩ

accidūt pter naturam ꝛ affoꝛis adueniūt
substancijs.in paucis repiunť indiuiduiſ
ꝛ raro.merito ergo videť eē naturalis hu
iusmodi ꝯcupiscētia seu desideriū nihil āt
naturale inhonestū vel illicitū est seu pec
catū. Quare videť amoꝛ hmōi volupta
tis licitus eē.amoꝛ aut illicitū aut mali ne-
cessario illicitus ꝛ malꝰ ē. voluptas ergo
ista nec mala ē nec illicita. Rn̄dem⁹ autē
in hoc q: nec vera nec veri nōis voluptas
est ista.sed somniata tm̄ ppter quod ꝛ de
lectamentū somnij vocata est. Sapiē.vij.
Queadmodū autē mulierib⁹ grauidis
carbones ꝛ cineres suauiť sapiūt interdū
ꝛ ppter eos naturalib⁹ cibis naturaliter
ꝙ sapidis ꝛ delectabilib⁹ pferunt.auidissi
meqꝫ appetūt. ꝛ ipse erroꝛ ꝟtutis appeti-
ue siue corruptio palati coꝛpis mentiť eis
delectationē gustabilē et q̄dāmodo eas
somniare facit illā. Sic corruptio palati in
terioꝛis ac spūalis. hoc est palati coꝛdis
mentiť nobis suauitatē esse seu volupta-
tem quod reuera nō est suauitas vel vo-
luptas. sic ꝛ scabioso ipa scabies ꝛ pruri-
go scabiei mentiť suauitatē esse in scalpti-
one ꝛ in cutis sue laceratiōe. cum reuera
non sit veri nōis ibi voluptas sicut appet
econtrario. amaritudo enī saliue ꝛ fun⁹
colere mētitur febricitanti amaritudinem
amigdaloꝝ.cuꝫ reuera in eo amaritudo
nō sit ymo dulcedo sit ꝛ vehemētia famis
mentitur suauitatē.interdū saporis in eo
in quo est. Sicut legiť pueř.xxvij. Anima
esuriēs amarꝫ p dulce sumit. Siľr iob.xx.
Cū singula repūsset ad ea cū clamore curre
bāt. ꝛ eiusdē sexto. Que pus nolebat tan-
gere aīa mea.nūc pre angustia cibi mei
sunt. Sic vehemētia ꝛ prurigo concupiscē
tie mentitur cōuenientē coniūctionē que
non est. Et voluptatē vbi non est. Et hoc
apparet in abbominatione sodomitica
vbi manifestum est disconueniētes cum
disconueniēte ꝯiunctio. Jā autē declara-
tum⁹ ꝙ originalis corruptio ꝛ brutalitas
in nobis plaga ē. Et ꝙ vniuersalitas ipi⁹
ꝛ ppetuitas iudiciū sunt.non ꝙ a natura
sint.sed potius ꝙ non a casu ymo ex pui
dentia ꝛ iusticia illata. Sꝫ neqꝫ hoc qđ in
quolibꝫ indiuiduorū speciei hūane inue
nitur ista dispositio scꝫ ꝯcupiscentia ꝛ de-
siderium voluptatis huius iudicium est
ꝙ naturalia sint hoc est ab ipsa natura sꝫ
potius ꝙ ipsi nature illata. Q. si quis
dixerit ꝙ virtus animalis ꝛ virtus spūa-
lis due sunt virtutes. queadmodū tam ꝟ
tus visibilis quā virtus audibilis suaꝫ ha
bent ppriam delectationē ꝛ suum pprīū
delectabile.ita nihil phibet vtranqꝫ illa-
rum similiter scꝫ suam ppriam habere p
prium delectabile.vel sua ppria delecta-
bilia. Et sic vires ipe non sunt cōtrarie ad
inuicem sic nec delectatiōes. Sed queád-
modum delectatio que est scđm visuꝫ im
pedit ne illa hora sit delectatio scđm audi
tum. ꝛ illud impedimentū non est ex con
trarietate que sit inter visum ꝛ auditū aut
inter delicias eorū cum pculdubio cōtra
ria ipsa non sint.sed potius ex impotibilita
te mentis hūane ꝛ aggrauatiōe.quā pati
tur. hoc est ex corruptiōe coꝛpoꝛis ppter
quas partiri se non pōt simul plurib⁹ dū
cis mens humana. nec vacare duꝫ est in
coꝛpoꝛe.quasi toto pōdere incūbens vni
soli donec abstrahatur ab illa. Respōde
mus ꝙ ipso sensu ꝛ experiētia manifestū
est illud quod ē aīale in nobis rebellare
aduersus id quod est spūale in nobis cū
debeat iure nature omnino eē subditū et
ex toto obediēs. ꝛ hāc dominatiōeꝫ ami-
sisse spūale nostrum nō casu sed puiden
tia.neqꝫ immerito ꝛ absqꝫ culpa sed iusti
cia irrephensibili atqꝫ iudicio cuncta regē
tis atꝫ administrātis dei. Q. enī iure ad no
strum spūale ptinet absqꝫ iniuria eidem
auferri non potuit nisi ablatiōem istā me
ruerit alicui⁹ culpa. Alterutū ergo duoꝝ
vel vtrūqꝫ forsitan necesse est factum fuis-
se in natura humana. videlicet vel vt spi
rituale nostrū debilitatū sit a foꝛtitudine
sua naturali ꝛ depssum ab altitudine do-
minatiōis istius quibus preeē ꝛ superesse
iure ꝛ lege nature debebat ei ꝙ est aīa-
le in nobis a debita subiectione eiectum
vsqꝫ ī rebellionē. ꝛ a sua debilitate in istā
insolentiā confirmatū. vt iam nō liberta-
te ꝛ imperio superioꝛis sui hoc est eius qđ
est in nobis spūale moueatur.sed quem-
admodū in brutis necessitatis violentia fe
ratur. ꝛ sicut furiosus ruptis vinculis ꝛ ca
thenis in seipm deinde in alios seuire cō
tendit iugo legitime ꝛ naturalis seruitu-
tis abiecto. cuius figura est demoniacus
ille euāgelicus qui frequēter in aquam et
in ignem se pcitabat. Sicut legitur. Mar
ci.ix. Nec aliter audiēdi sūt quā pecudes
gens epycurioꝝ qui posuerūt vires aīa-
les in nobis ad aīales seu carnales deli
cias creatas ꝛ conditas esse tanquā ad sui

mum bonū et summū finem. Tunc enim
in contumeliā suaʒ vires hmōi creasset de⁹
si ppter hmōi delicias ipsas creasset. et p
pter hoc non ad delicias naturales. sʒ ad
exquisita flagitia execrandasqʒ libidines
potissimū create essent. cū passiōes igno-
minie maiores videātur habere delicias
quā visus naturales. Alioquin nec tanto
ardore nec vehementia ad eas trahi nec tā
ta difficultate ab eis reuocari posse vide-
rentur flagiciosi. Idem dicim⁹ de aliis tā
ta studiositate coquorū et hystorionuʒ ex
cogitatis deliciis. que omnes sicut dicim⁹
quia maxime eē videntur q̄ pbat studio
sitas ac labor eas querentiū ꝛ studiositas
ipa. quia maxime deo contumelio sesant
vtpote religionem ac cultum eius maxi-
me destructes. eiusqʒ obliuionē maxime
inducentes. in sui ipius iniuriam ꝛ contu
meliam vires aiales pculdubio creassʒ
hmōi delicias illas nobis dedisset. Nō
est ergo simile de visu ꝛ auditu cū neuter
alteri iniariet dum iussum seu iniunctuʒ
sibi ab imperāte virtute peragit officium
Manifestū ergo est de omnibus que dixi
mus fugienda esse omnē corpis volupta-
tem hoc tñ ſm magis ꝛ minus fugiendā
ipamqʒ esse vt laqueū irretitiōis. vt piceʒ
inquinationis. vt vinculū captiuationis vt
ignem spūalis exustionis. hoc est quo spi
rituale nostrū exuritur omniaqʒ bona no
stra spūalia id ē ∀tutes eoꝝ opa ta exterio-
ra quā interiora penitus cremātur. fugi-
enda etiā vt aquam extinctionis que spi-
rituale nrm quo ad omnē viuifică calorē
extinguit. Siir etiam vt aquā immersiōis
vbi totus chorus ∀tutum ꝛ gratiaꝝ sub-
mergitur. vt vinum insanissime debria-
tionis vt toxicum pessime ac turpissime
enecationis. vt adulteria fallacissime blā
diciōnis. ꝛ vt spurcicia execrāde ab homi
natiōis. Uerū quoniā a nec effugere neqʒ
etiaʒ fugare possibile est cōitam hominū
in statu presentis corruptiōis absqʒ deteri
mento fructus nobilissimi quā plem dixi
mus ꝛ absqʒ nature nostre multiplicatio
ne. Necessario cōsulendū fuit generi hu
mano ꝛ et cogitāda ac puidenda via me
dia ad bibendūqʒ remediū quo nec ipa
fugeretur in dānum fructificatiōis. neqʒ
post eam abiretur in tam multiplicē per-
niciem eiusdē. Iam aūt declarauim⁹ nul
lum esse remediū nullamqʒ viam mediā
qua occurratur vtriqʒ istorum periculoꝝ

preter matrimoniū. Q. si quis dixerit q̄
in opibus nature op⁹ generatiōis eximi-
um est ppter preciositatem fructus. ꝛ ideo
creator ꝛ institutor nature instituit ipsum
inter omnia corpora delectabili⁹ vt ei opi
ppensius ꝛ instanti⁹ intenderet. Sic em̄
tanta diligentia ꝛ labore instatur ab ipsis
hoib⁹ multiplicatiōi ceteroꝝ aīalium imo
etiā mltoforti⁹ instandū ē multiplicati-
oni hoīm. Respondem⁹ qꝛ ꝛ iste fruct⁹ ē
sicut equas ꝛ mulus quibus non est intel
lectus. Sicut em̄ delectatiōʒ in potu aut
cibo magis facit ꝛ auget vehementia ꝛ ar-
dor sitis ꝛ famis quā ipsa potatio ꝛ come
stio. sic ꝛ delectationē in vsu mulieꝝ facit
vehementia ꝛ ardor cōcupiscētie. ꝛ sic co-
mestio ꝛ potatio per seipas non sunt de-
lectabiles sed per esuriem ꝛ sitim Sic nec
cōmixtio maris ꝛ femine per seipam dele-
ctabilis est delectatiōe carnali. Habet em̄
delectationem spūalem hmōi cōmixtio
duplicem pmam sʒ naturaleʒ quā faciūt
spes ꝛ amor plis. cuius similis inuenitur
in omni aratore ꝛ seminatore ꝛ omnis ge
neris agricolatore. quibus spes ꝛ amor
fructus etiam acerbissimos labores agri-
colantiū delectabiles faciūt. Quia ∀o ea
que a creatore sunt. ordinata sunt contra
ordinem vero est vt id quod melius ē fit
ppter minus bonū. aut id quod nobili⁹
est fit ppter vilius. Uilior aūt ē voluptas
ex opere generatiōis quam ipm ꝛ minus
bona quare nunquā ex ordinatiōe crea-
toris est op⁹ generatiōis ppter volupta-
tem que est ex illo. Ampli⁹. cū vis ge-
neratiua non sit nisi ppter fructum plis
ex institutione creatoris nec opus genera
tionis qd non est nisi via ad fructū debet
esse nisi ppter ipsuʒ Intorquere ergo ipm
in alium finē. abusio est contra ordinati
oneʒ creatoris. Amp̄. si sufficit in aliis
operibus agricolationis spes et amor fru
ctus mouere agricolas ad opera sua. Et
sufficit etiam agricolis ad eos mouēdos
in parte ista. quāto fortius sufficere debuit
ꝛ isti ꝛ illis in illo opere tam nobilis agri
colationis. hoc est in cōmixtione maris et
femine vt sola spes ꝛ amor plis eos na-
turaliter ad opus generatiōis mouerent
Quanto etiaʒ magis decuit creatorē hāc
spem ꝛ amorem augere qui recti sunt oīa
in finem debitum solummodo intendūt atʒ
respiciunt. quā istum curuū amorem salʒ
voluptatis. Maxime cū iste amor. istum

finem et fructus ꝓlis impediat. et op⁹ ge
nerationis quod in finē fructus ⁊ prolis
dirigendū ⁊ exercendū erat. ad se rapiat
⁊ in seipo stare cogat. Ita vt non solum
fructus prolis nō curetur a cōmiscentib⁹
sed vt etiam nō ꝓueniat ꝓcuretur ne vo
luptatē ipam aut minuat aut ex toto etiā
tollat. Amplius. ipa voluptas suo au
gmento ⁊ vehementia impedit fructū ge
nerationis. Qui enī maxime ardent hmōi
ꝯcupiscētia pauce generatiōis sunt. ⁊ pau
ci fructus aut nullius. ⁊ ideo steriles effici
untur. ⁊ ad generatiōꝫ inepti. siue ꝓpter
hoc quia ex hmōi ardore semen generati
uū ꝯsumitur siue quia frequētatio ipius
ꝯmixtiōis ne in vitā coalescat hmōi semē
impedit. quod apparet in mulieribus ꝓ
stitutis que raro vel nunquam cōcipiunt
vel nimio ardore exhauste vel nimia fre
quentatia turpitudinis semen in se vitaꝫ
habere ⁊ coalescere prohibente. Mani
festum est aūt iudicium et multiplicē ho
rū ꝯinaꝝ quas falso noīe vxores nuncu
pant ⁊ ꝯtra nature legem eē ⁊ deo penit⁹
non placere. ⁊ ꝙ multiplicationē gentis
sue quā per hoc intendūt saracem nō as
sequantur. In quocunqꝫ enī regno alterius
gentis eiusdem amplitudinis ⁊ fertilitatꝭ
terre. inuenit tanta nūerositas populorū
indigenarū quanta inquocūqꝫ regno gē
tis sarracenoꝝ. nisi forte peste aut gladio
aut alio incomodo secus ꝯingat Quare
manifestum est ꝙ multiplicatio vxorum ⁊
operꝫ quā dant generationi nō efficiūt gē
tis sue multiplicatiōꝫ quaꝫ intendūt Ne
qꝫ castitas coniugalis ⁊ singularitas mrī
moniorū diminutiōꝫ aut detrimentū pe
rit gentis nostre quā diminutionē in sua
gente tātopere formidant. Diligenter aūt
attendētib⁹ in hoc manifestū. satis ornā
tū eē viri cuiuscūqꝫ ꝯditiōis ⁊ eē quātecū
qꝫ potētie aut opulētie sit ꝓuisiōe ⁊ exhi
bitiōe dom⁹ vni⁹ eē mediocrꝭ numeri q̄ē
sꝫ. conunēs sibi liberos. cū salia necēaria ⁊
centi. etiam si rex sit ꝑpotens atqꝫ ditissi
mus pro ꝯgruentia glorie sue ac magnifi
centie vix poterit duodecim filiis decēter
atqꝫ competenter ꝓuidere. Poterit vtiqꝫ
eis tanquā seruis vestitum ⁊ cibaria ꝓui
dere ⁊ hoc absqꝫ onere ⁊ difficultate nō aūt
vt regis filijs vt decet celsitudineꝫ regiam
Et quia ꝓportionalia sunt genera hmōi
diuitiarum seu potentiarū ipsius diuicijs
⁊ potentijs. Manifestū est hmōi nu

meri domū oīs generꝭ diuites ꝑexigentia
virium onera. Pauperes ꝟo importabili
liter. vix aūt inuenitur vir ⁊ vxor qui edu
cando et erudiendo omniqꝫ modo ꝓui
uidendo duodecim liberos ad virilem ꝑ
ducāt etatem. et quia quod est nidus ma
nibus aut nido simile hoc est domus in
hominibus. vnus autem et vna tantū in
vno nido pullificant. Sic vnus et vna tā
tum in vna domo generat. et hoc est per
se ꝓprium matrimonij domū scilicet vnā
edificare ꝓpter quod mas et femina pa
trem et matrem relinquunt. sibiqꝫ adinui
cem adherent. vt sibi aliam domū edifi
cent. Sarraceni vero non domos edifica
re. sed ciuitates singulas intendunt. et in
fra domorꝫ singularuꝫ angustias ꝯclude
re ciuitates. misera cecitate domum et ci
uitatem pariter ꝯfundentes dum domū
non prius edificare ꝯtendūt quā ciuitatē
imo ciuitatē vt dixi⁹ intra domū. Ciuitas
enī eis quedam multitudo domorū est.

Manifestū ergo est mrīmonia singu
laria scꝫ inter vnū et vnam ipsas limites
et angustias facultatū ac diuitiarū requi
rere. ⁊ quātumcūqꝫ ampla ipsarum opu
lentiam satis onerare. ⁊ extensionem seu
multiplicationē ipsoruꝫ aut non satis esse
portabilem facultatib⁹. aut nullaten⁹ de
cere humanā naturam Ex quo ⁊ aliud in
conueniens sequitur manifestū viꝫ tan
ta inhūanitas tantusqꝫ filiorū cotempt⁹
vt ipsi parentes non pluris habeant pro
prios filios quā porcos suos dum simul
ad forum rerum nō alias. filios adducūt
ad vendēdum nec aliter vxores suas ha
beant quam porcos. Equaliter enī defe
cunditate ꝓpriarum vxorum questū faci
unt vt porcorū suorum Jam ergo manife
stum ē ex hijs quia matrimoniū est reme
dium infirmitatis et salus ⁊ conseruatio
fecunditatis. Propter quaꝫ dictum est ꝙ
nuptie implent terrā. et quia infirmitas ē
ardor ⁊ febris virtutis generatiue. ardor
quia excess⁹ caloris febris quia est super
grediens cursuꝫ nature. nature dico in suā
ꝑmitiua institutiōe. ⁊ intellige admirādā
diuine bonitatꝭ sapientiā que malo isti⁹
infirmitatis tam bene vtitur. Tantus ꝙ
pe est dolor partus tanta erumnositas ꝑ
gnantiū. tantus labor ⁊ miseria nutrime
tum. vt ad opus generationis aut nulla
aut pene nulla semel ab hijs liberata. re
uerteretur mulier. nisi eam illecebra vel

ftatis huius traheret z concupiscentie ardor: vrgeret idem dicimus z de viris. Nõ enim est leue onus prouidere de pregnãtibus enitis z nutrientib⁹. Similiter custodire puulos nutrire et erudire. Quapropter ab opere generationis omnino desisterent nisi eos ad illud concupiscentie carnalis infirmitas impelleret nisi ipsos intẽtio sublimior charitatis z iustitie aut boni alterius de quibus supra intentionẽ fecim⁹ ad hmõi opus induceret.

Post hoc relinquitur nobis determinare questiones circa hoc hee aũt sunt numero quattuor. Prima ẽ que sit virtus sacramentalis matrimonij scilicet quã gratiam prestet z quod remedium cõtra peccatũ z hoc sacramẽtaliter. Manifestum enim est q ipsa contrarietate habet ad prostitutionẽ fornicariã et abhominationẽ sodomiticã adiuuat cõiuges contra illos nec min⁹ manifestum est intelligẽtibus ipo sui merito apud deum contra carnaliũ inquinationũ execrationem apud largissimũ retributorẽ omnium bonorũ deum remedium obtinere coniugibus. Qui enim ea pia intentione vinculis matrimonialib⁹ se astringũt. et onera matrimonij que tam grauia sunt subeunt vt deo se immaculatos a prohibitis cõtumationib⁹ carnis custodiant z vt eidẽ filios generẽt z nutriant. z ne per infirmitatem carnis ipm offendant. Dubitandũ non est eos apud eiusdẽ misericordiaz promereri qd intendunt. Presto enim est deus adiuuare conantes ad ipm manum suaz porrigere. venire cupiẽtibus ad ipsũ. Neuter autem eorũ modorũ sacramẽtalis est quod enim facit matrimoniũ virtute sua essentiali hoc est contrarietate aut quod facit merito suo. non facit virtute sacramentali siue virtute benedictionis z orationis que consueuit fieri sup nubentes. Ad hoc autem respondem⁹ quod digne pieq; suscipientibus sacramentũ illud reuerenter seruare volentibus ipsũ virtute sacramẽtali prestatur multum refrigeriũ contra ardorem concupiscẽtie carnalis ita vt interdũ etiam ad proprias vxores iuuenes z corpulenti ciborũq; et potuum opulentia z delicijs incessanter vtentes frigidi sint lz ipse speciose sint. ad alias autem mulieres pe[illegible] etiam si speciose sint. Idem et de [illegible] dicimus non ex rumusculis hominũ aut opinione sed de ipsa experiẽtia et certitudine loquẽtes et ipso eorum testimonio quibus hoc diuinitus datum est in ipsa sua confessione hoc cognoscentes. Nõ inuenim⁹ autẽ cui attribuere possimus donũ istud tam magnũ tan[illegible] mirabile nisi virtute sacramẽtali ipsius matrimonij. q autem secus accidit impleris q[illegible] cõiugatorũ. peccatis eorũ imputandũ est. qui nõ vel pia intentiõe matrimoniũ contraxerant. vel non in ea reuerẽtia et honore quo decet illud habent. Utrum autẽ sacramentũ veri nominis et sacramẽtalis virtutis sit si preter nuptialẽ benedictionẽ et orationẽ quã hre potest contrahat. Uerũ certũ est quia et sacrũ signum est et sacrãs siue sanctificans virtute essentiali seu cõtrarietatis vt diximus. Et forsitã merito dici modo nuptialis benedictio nõ cõtemnat sed virtutẽ sacramentalẽ omnino nõ habet nec veri nominis est sacramentũ nisi sicut diximus. Unde et matrimoniũ apud fideles et apud infideles equoce dicitur apud infideles enim non ẽ nisi sicut diximus apud fideles autẽ et illo modo et insuper sacrans benedictiõis virtute. Quod enim pro parte verorũ plene virtutis sacramẽto p

Secunda questio est circa virtutem virginitatis z continẽtie contra quas multi nequissime senserunt. Si enim prostituta fornicatio et sodomia. belue. nature humane inimicissime. z fruct⁹ eius vastatrices seuissime licet non desinit et de medio exterminande eo q fructificare nobilissimã arborem humane nature non sinunt. Idem autẽ faciunt virginitas et continentia. ergo inimice humane nature sunt et de medio tollende. In quo respondem⁹ quia virginitas et continẽtia non impedimentũ aut destructionem huius fructus querunt. sed inmanissimã beluã imo horrendissimã voraginem carnalis voluptatis formidãtes quaz operi generatiõis insidiari non dubitant semẽ retinent et ab opere isto se continent. Quẽadmodũ si agricola sciret lupum aut leonem et insidiari sibi et propter hoc agrum intrare nõ auderet et semen in eo spergere inimicus non essent habend⁹ fecunditati ipsius agri. Sic virgines et casti non inimici habendi sunt fecũditatis humane sed magis sibi prospiciẽtes et cauti Similiter qui hmõi agricola ne in agro tali seminaret auerteret inimicus fecũditati agri nullatenus habẽdus esset sed potius amic⁹ agricole reputãdus. Cũ ergo femina sit si

cui a ger humane seminatiōis et masculꝰ
sicut agricola insidiat aūt in hmōi agro
bestia fallacissima voluptatꝭ ipi agricole
ꝟginitas et continentia que hmōi ager co
lam non ab agro vel eius seminatioe sed
a belue insidiantis faucibꝰ auertunt ami
ce agricole talis manifeste sūt nullatenꝰ
aute agri vel agricole inimice. quanq̄ȝ et
sublimior plerunqȝ et esse debeat virgini-
tatis et castitatis intentio. Qui em̄ amore
et honore celestis sponsi et ipam volupta
tem et oēm fructum ꝓlis despicit et ne eidē
impedimēto essent quo sincerius atȝ libe-
rius amori et honori eiusdē vacaret decli-
nat et fugit omnia hec quodammodo ipi
ymolat. Quemadmodū rex dauid quos-
dam aquaȝ cysterne qua vehementer cō
cupiuerat volens bibere libauit domino
Sicut legitur. ij. Re. xxiij. Prostitute libi-
dinis et sodomitice abhoīationis hoies
in ipas fauces huiꝰ bestie irruūt. et in vo-
lutabrū spurce voluptatis toto ꝑcipitiose
demergunt. non solū de industria fructū
declinantes. Sed etiā ipsum opus qꝫ de
buit eē generatiōis in turpitudinē detor-
quentes et ad fructū penitus inutilem ef-
ficientes. Visum etiā est per hanc viam et
per exemplū premissuȝ ad illud aliud qꝫ
nōnullus sarracenoꝝ in errorem induxit
Visum em̄ est eis de masculo ad genera-
tionē ex complexiōe apto qꝫ seminare de
beat in omni agro hoc est in omni mulie
re fecunda dūmodo hoc possit sine iniu-
ria alterius Qꝫ dicunt ꝓpter mulieres q̄
maritos habēt. Idem em̄ exemplū belue
rñderi potest de omni agro quod de vno
respondimꝰ. Rñdemus aūt et aliud si ali
cui talentū traditum esset ea conditiōe qꝫ
siue in eo negociaret siue non. Illud ta-
men et integrum et illesum seruare et red-
dere teneret dño suo. cū terra autē nego-
ciatiōis eēt plena latronibꝰ atȝ raptoribꝰ
aliisqȝ ꝑiculis innūerꝭ. Dubiū eē eēt et de
et omino incertū an lucrū de negociatiōe
ꝓuentum esset an non. Manifestū ē
quia in hoc casu tutius esset ei supsedere
negociationē et duo simul pericula decli
naret videlicet ne simul operā laboris sui
ꝑderet nihil lucrans et insup creditaȝ sibi
sortem. Iste est casus in quo sunt ꝟgines
omnes et isti. vnicuiqȝ em̄ velut talentū si-
bi creditū et ꝯmissuȝ a deo est ipsemet vl
anima eius quam seruare et reddere inte
gram et illesaȝ tenetur deo creditori. Ter

ra negociatiōis ipsa femina ē vt stat vel vē
di femina plenus illecebris voluptatē ve
lut latronibus q corda furant et aliis dif
ficultatibus a quibus non nisi fiat vio-
lentia velut violentissimus raptoribus ne-
mo eripitur aut euadit. Lucrū vero huiꝰ
negociatiōis fructus est ꝓlis. negociatio
ipm opus generationis de isto lucro du-
bium aut omnino incertū est an ꝓuentu
rum sit ex opere vel opera generationis.
Quia ergo qꝫ tutius magꝭ eligendū ma
nifestum est qꝫ magis eligenda est ꝟgina
lis securitas quā coniugalis discriminosi
tas. et hoc eis potissimū quos infirmitas
carnis ad id qꝫ minꝰ bonum est non im-
pellit hoc autem est qꝫ innuit Apl's. j. ad
Corin. vij. Qui cum vxore est solicitus est
que sunt mundi quomodo placeat vxori
et diuisus est. Qui autem sine vxore solici
tus que domini sunt. Et iterum in eodeȝ
melius est nubere quā vri. Qui enim ar-
dent ꝯcupiscentiarū desideriis ne vrant
necesse habent repetere refrigerium ac re
medium nuptiarū. Respondemꝰ autem
ad aliud quia non licet cuiquā seminare
sic nisi in agro ꝓprio. Non potest autem
fieri muliebris ager cuiusqȝ viri proprius
nisi per matrimoniū. Amplꝰ. furtuȝ
est contrectatio rei aliene inuito domino
Manifestū autem est quia oīs mu-
lier et oīs vir res dei est iure plenissimo
ac singularissimo. Nō licet ergo illis sein
uicem contrectare nisi quomodo vult et
quando dñs. Non aūt vt contrectent se
vel vtentur se inuicem nisi matrimoniali-
ter. Omnis em̄ alia ꝯtrectio deo displicet
ꝓpter sui turpitudinē et nocumētū quod
infert humane nature. Oīs enim alius
vsus eorum inuicem omnis alia ꝯmixtio
maris et femine aut amatoria ē aut mere-
tricia aut extra ordinaria quā a sodomia
non multum distinguimꝰ Iam aūt decla
rauimus turpitudines istar ꝯmixtionū et
nocumenta que nature humane irrogāt
ꝓpter q̄s causas eas deo displicere iaȝ du
bium non est. Declaratūqȝ est simul non
aliam ꝯiunctionem maris et femine deo
placere quā eam que sacramento matri-
monij et excusatur et quantū in eo est san
ctificatur. Amplꝰ. intuere diligenter
ipsam honestatē matrimonij decoremqȝ
eius et vtilitates. Et videbis hec oīa eg-
regissime iudicare qꝫ sola ꝯiunctio maris et
femine que fm ipm est deo placita est et

accepta nō imposita p̄cepto vel debito necessitans. Sed magis indulta defectu humane infirmitatis τ collerata ꝯseruatiōe fecunditatis

Ertia questio que non mediocriter mouit τ mouet adhuc sapientes sarracenoꝝ τ nonnullos iudeorum hoc est cū toto tempore grauiditatꝭ ꝓpter inutilitatē seminatiōis abstinendū sit viris ab vxoribus illo cū tempore inutiliter seminaretur proles. Similr̄ tempore cruorīs seu purgatiōis ex parte eo qꝺ periculose seminaret. Similr̄ tunc ꝓles propter periculū lepre τ aliaꝝ occasionū que seminata eodem tp̄e partubus aut innascuntur aut post natiuitatē accidunt. Manifestū est ad modicum temp⁹ ꝯcessum esse in vxorum ꝓpriarū vsum. Toto ergo residuo temporis necesse est ociosaꝫ esse vim generatiuā in eis τ incōtinentie patere picaulis nisi multitudine vxorū quē admodum τ multitudo agrorū vt quem admoduꝫ seminato vno agro seminatur alius et non est ociosus agricola. Sic et vna pregnata impregnetur τ alia nec fit ociosus vir qui est in parte ista velut nature quidā agricula. Similr̄ τ dum vnus ager ad suscipiendū semen preparatur et ad seminandū nondum aptus ē seminetur qui ad seminandum p̄paratus ē. Preparatur nāt mulier ad suscipiendū semē τ fouendū atqꝫ ꝯcipiendum purgatione menstruali. In quo respondem⁹ eis qa frenanda est ꝯcupiscentia carnis τ moderanda ꝓpter pericula sp̄ūalia que supra tetigimus τ ꝓpter spirituale bonum continentie. Similr̄ quod excessim⁹. Moderāda ē etiā ꝓpter prolez que ꝓpter hoc nascitur vberior τ robustior τ modis omnib⁹ laudabilior. Ipa enī frequentia hmōi seminatiōis semen hūane generatiōis diminuit tā substantia quā virtute. Non ē ergo ociosus agricula qui de ocio suo tot fructus sp̄ūales τ ipsum corpalem laudabiliorē colligit τ reportat fructū. Nec negam⁹ incōtinētie semp imminere picula maribus et feminis q̄diu feruet concupiscentia Sed ea habere fatemus matrimonij sanctissima p̄sidia que matrimonio debitā reuerentiā seruauerunt τ honorē. Nec dubitam⁹ viuentes illis adeē τ presto ē diuine gratie τ virtutū auxilia. qui ꝓpter dei honorem τ gloriā contra carnis illecebras τ desideria steterunt τ studuerit pugnare

Hec aūt cause multo fortiꝰ cogerent supplendum esse mulieribus virorū defectū cum ip̄e magis pateant incōtinentie periculis vtpote infirmiores hac parte et concupiscentie vehemētiorꝭ. Uiro enī egritudine detento aut in negociatiōe in remotis partib⁹ occupato. aut alijs de causis ad tempus a cohabitatiōe corpis vxoris ꝓhibito proinde deꝰ erit vir alius vxori ne ager illo tp̄e sit ociosus τ ne ipsa vxor incōtinentie pateat picaulis qꝺ est manifestum inconueniens.

Uartam q̄stionem nobis ꝑ multa exempla p̄triacharum τ regum sanctorū sicut Abrahe iacob τ dauid qui oēs multitudinē vxorum leguntur habuisse τ insuper etiā iacob, τ dauid ꝯcubinas nec ꝓpter hoc nomē sanctitatꝭ amisisse. Multitudinem etiā vxorum approbare videtur vetus lex expsse sicut in libello repudij. In quo mirandū est viros spū dei p̄ditos nihil temereꝰ nihil absqꝫ dei consilio τ reuelatione in rebus tā discriminosis egisse τ deū ex certa causa aliquid vltra ꝯmunem legē indulsisse. Sciebat enī eos velle portare onera multitudinis matrimoniorū vt large vtamur vocabulo matrimonij. Sciebat eos seruare fidem multis vxoribus magis quā vnū ex hominib⁹ nostri tp̄is vni soli vxori. Sciebat τ eos speciositate vxorū τ multitudie ea tpantia vti velle qua ꝓpagande proli τ non carnis voluptati inseruirent. Quēadmodū ergo indulsit eis diuicias τ gloriam qbus vterentur cū modestia τ humilitate. Sic multitudinē vxoꝝ ac speciositatem quibus vti nouerūt cum tpantia τ castitate. absqꝫ iniqtate tamen τ iniuria alteriꝰ potuit omnipotēs deus statutor legis matrimonialis ꝯtra legem illā dispēsare cum qbus voluit τ illi derogare qualr̄ voluit τ p̄uilegiare in parte ista τ eximere ab huius seruitute quos voluit maxime qui hūilis τ sanctius p̄uilegio libertatis istius vti nossent. quā nos sciamus vinculo seruitutis. Rectius aūt dicatur sanctos pres vxoꝝ multitudinē suscepisse qua duxisse. vt potius hoc eis factū sine de eis diuino cōsilio vel mandato quā ipos illud fecisse. Cui enī videri potest viros sanctitate τ grā eminētissimos timore dī plenissimos nuptiaꝝ multitudine nō ta lasciuire voluisse quā ex seipos libidini ꝓstituisse. Uerisile etiā est τ modis oībus fide di

gnū eos in ac viui dei cultū ⁊ religiōȝ am
pliare ac dilatare voluisse. ac p viribꝰ stu
duisse. Qui cū doctrina et exēplis ptinaci ⁊
rebellione ydolatrarum ⁊ puersitate cor
ruptionis facere impedirent et ꝓhiberē
tur prudenti consilio genus suū multipli
care elegerunt. vt saltem in suis vere reli
gionis inuenirēt susceptionē facilem. quā
alieni cōtumatia inuincibili respuebant.
Non enim ignorabant spiritu dei docti
homines filios ad imitationē patrum na
turaliter pronos esse et ad eorundem do
ctrinam capiendam atq; tenendā facilio
res difficilius auersibiles ab eisdem. No
uerat quid virtutis habeat ⁊ efficacie ge
neris seu cognationis amor quam forti
ter natura impsserit vniuersorū ⁊ singulo
rum cordibus credendum esse patribus
et parendum. Quare manifestū est intel
ligentibus eo ꝓfundissimo sapientie cō
silio hos fuisse in parte ipsa quo ipius na
ture consilium contra tenebras errorum
impietatis cōtra vesaniam ydolatrie cō
traq; totius hūane corruptionis peruersita
tem ⁊ neqtiam aduocarent. Et vis gene
ratiua corpis virtutem generatiuā spūalē
sicut reuera dignū ⁊ iustum est adiuuaret
gratie q; natura seruiret. Vinculisq; neces
situdinū hoc est cognationū et affinitatū
⁊ retraherentur ab vtraq; morte sanctoꝝ
filij ⁊ retraherentur ad vitā secureq; ⁊ abs
q; piculo ⁊ generarent et nascerentur q̄s
parentum ⁊ religio nascentes acciperet. sa
lutarisq; doctrine viuificoꝝ exemplorum
presidijs ab vtraq; hoc est natura ⁊ a qsi
tam corruptione seruaret. Tales ergo me
rito decuit et etiam oportuit filios non so
lum generare sed etiā generationē eorum
multitudine vxorū multiplicare qui eos
non morti gingnerent nec mortis pabulū
efficerēt. sed vite natos statim traderēt vi
teq; erudiendo ⁊ instituēdo seruarēt. Ce
teri hominū quemadmodū quercꝰ silua
rum porcis infernalibꝰ fructificabāt ⁊ de
ipsis ventribus matrꝝ ipsi fructus liberoꝝ
nullo pietatis presidio excepti siue ꝓtectī
infantes porcorūȝ infernalium quemad
modum poma putrida cadebant potuit
autē esse in aliquo tempe maior erit mul
titudo mulierū in populo dei quā virorū
Et ideo necesse fuit vnum virū multas du
cere ne cum ipe mulieres cōtinere vel nō
possent vitte concupiscentia. vel non vel
lent amore posteritatis an forsitan volu
ptatis ista occasione viris se ydolatris co
pularēt sicq; facte sub potestate eoꝝ adeo
auerse ad ydolatriam se transferrent. po
tuit et esse illa infirmitas viroꝝ tunc tem
poris cum nec erant eruditi nec in vera re
ligione firmati vt multitudinē vxoꝝ emu
lantes ydolatris. Sicut et multi multitu
dine diuiciaꝝ eos ex hoc bonos ⁊ se mise
ros reputarent. Non enī minor fuit vxo
rum ꝯcupiscentia ab initio quā diuitiarū
cupiditas nec minus habuit emulatōis.
Maxime viris aut in luxuria aut inter lu
xuriosos emittens. Adeo enim exarsit sp
in hominibus illis hoc est transmarinis
concupiscentie incendium vt magna mul
titudo eorum nec etiam vxorū multitudi
ne voluerit esse contenta quantacūq; spe
ciositate pollerent quin etiam in mares ⁊
bruta animalia ceca libidine insanirent.
Quid ergo facerēt tam flagiciosi vir si ad
singularia hoc est ad singularitū vxorum
matrimonia artarent. Qr aūt pestis ista
in isto populo iudeoꝝ inualuerit expresse
apparet. xix. Judicuȝ vbi vix filij benia
myn parentes leuite vxorē eius nep bana
abusione suffocauerūt. Vt ergo ⁊ piculo
ydolatrie. et flagiciositati sodomitice et
emulationi insipiētie occurreret vt cultus
dei q alienigenas nō poterat in filijs sal
tē sanctoꝝ ꝓpagaret multitudo vxoꝝ aut
tollerata ē. ne deteriora scȝ vt diximus fie
rent. aut suscepta diuio ꝯsilio vt gnis san
ctoꝝ multiplicaret ⁊ diuini cultus religio
dilataret. Quātus enī honor sancte poste
ritatis sanctis mulieribꝰ antiquis fuerit
euidenter ōndit sara que virum sanctū et
sanctoꝝ prēm abrahā ingredi suasit vl po
tius coegit ad ancillā suaȝ agar. Sicut le
gitur Geñ. xvj. Eodē modo ⁊ filie Loth q̄
patri suo dormienti ꝯmixte sunt vt vel sic
generis sui semen quodam totius hūani
generis qd subuersiōe sodomoꝝ timebāt
quā in eis cum erat seruarent atq; salua
rent. Viris ergo pfectis alia fuit causa vt
diuersi multitudinis vxorū alia lasciuiē
tibus. alia deteriora nimētibꝰ ⁊ hoc ꝓpue
mōo adhuc iudei noticia ⁊ cultura nouici
o ⁊ nudi peneq; lamētario. Veꝝ pfectio
nis euāgelio siue latius ⁊ copiosiꝰ redūdā
te oīa hec abrogata sunt ⁊ auctoritate di
uina interdicta. Sic legit mat. xix. ⁊ luce
xvj. Vbi ipa vitas ore suo sacratissimo vi

oꝝ multitudinē imo et ꝺualitatē ꝓhibuit ⁊ separationē ⁊ excepta sola cā fornicationis interdixit. Sequitur.

D E diuorcijs autem ⁊ repudijs quã iniq̃ atq꞉ immisericorditer iudei ⁊ sarraceni et sentiant et agant faci le est fieri manifestum. Lex enim de repudijs q̃ legitur Deut.xxiiij. ꝑmissio fuit nõ preceptio obduritiaꝫ cordis iudeorum vt cuiꝗ tollerata hoc est lege non vindicata Nunc ipsa veritas testata est eisdē. Mathei.xix. Ne enim in vxores quotiēscuꝗ eis displicerēt grassarentur ad mortem. sustinendum repudiū id est sine vltione pte reundum et non tanquã adulterium vindicandum dixit dominus. Jam aūt declarauim⁹ matrimoniū ius esse perpetuū et vinculū indissolubile vbi ex eis causas q̃s supra nominauim⁹ videlicet si forsitan ea bona vel bonū istud potissimū ꝓpter q̃d maxime institutū est id est matrimoniuꝫ spirituale impungnauerit. Causam vero fornicationis non solū prudenter sed etiã iuste ipa dei sapiētia que xpus dominus est in.xix. Mathei adiecit duab⁹ de causis. Qui em̄ fidē non seruauit thori maritalis vt ei seruet indignum se merito reddit ⁊ ius thori quod polluit iustissime amisit Deinde ne viri ipius hereditas queiare successionis ad cognatos eius atꝗ ꝓpinquos ptinet transeat ad adulteros hoc ē ad filios ex vxorꝭ adulterio genitos. Tertia etiã causa esse potuit. Zelus viroꝝ q maxime excandescere cōsueuit in vxores ꝓpter adulteriū. vt ergo ⁊ viris a morte spūali quã incurrerent vxores occidēdo et vxorib⁹ a morte corporali p timoreꝫ diuorcij a morte spūali in quã fornicantes inciderēt. Sunt forsitã ⁊ alie ⁊ lrales ⁊ spirituales q̃s nos industria ptransim⁹ Si ergo fornicata fuerit vxor alicui⁹ vel innupta maneat vel viro suo recōciliari ꝓcuret Sciendū tñ est ꝙ ex hac causa nõ con sueuit diuorciū celebrari ꝓpter fragilitatē tempoꝝ nr̄oꝝ. vtꝗ ne viri cū mulieribus se polluāt ⁊ mulieres amplius fornicent. Et q̄ ista causa. que ad fortius astringen da matrimonia introducta sunt ea intolerabiliter dissoluent ad omnē pene discordiam que inter viros ⁊ vxores suborietur ⁊ quocūꝗ vel viro vxor. vel vxor vir alius plus placeret non solum fornicaretur vxor sed etiam viroꝝ malignitas fornicatiōem ꝓcuraret vxorum. ⁊ sic maior pars matrimonioꝝ ꝓculdubio solueret. Salubrius ergo ꝓcurat reconciliationeꝫ ecclesia sustinet ꝙ adultera ad temp⁹ suspendatur a thoro maritali vt ista vltione ⁊ ipsa erubescens humilietur. atꝗ penitcat ⁊ ira mariti quiescat. Nisi forsitan simili culpa fornicationis se maritus inuoluat. Tūc em̄ ei nõ licet in vxore punire q̃d ipe nosat ꝯmisisse. Sed de hoc iam iura edita sunt et ecclesiastica statuta. Si quis aut querat cur viro solo fornicante discedere vxori ab ipo non liceat Jnpromptu r̄nsio ē quia nec illa pericula litteralia neꝗ spiritualia sunt que hec cogant ⁊ muliebris leuitas sub potestate viri potius cohercēda est ac frenanda quã paritatis in viruꝫ audatia indulgēda. Quas aūt ex eis causis quas ipi sufficiētes ad hoc reputāt diuorcia eē non debeāt manifestū facim⁹ his rationib⁹. Prima em̄ eorum est odiū vel ira ex q̄bus timet mors vxoris. Scd̄a teditas qualis est lepra vel magis mēstruositas hoc est menstruorū fluxus irrefragibilis. Tertia deformitas Quarta sterilitas Quāꝗ istarum dicunt sarraceni sufficere ad matrimoniū dissoluendū et ex vnaꝗꝗ licere viro ad alia vota se transferre. Qd̄ si verum est licebit idipsum ⁊ mulieribus ex necessitate. cum non minus consulendum sit eis quã viris et longe magꝭ indigeat hmōi subsidijs. Amplius. si postq̄ aliquot annis eam habuerit vir leprosa efficiatur mulier aut deformis licebit secundū hoc viro eam derelinquere. Certum autē est ꝙ cum leprosa vel deformis effecta est magis eget solatio mariti proprij. vtpote cui ꝓpter deformitatē aut lepram preclusa est omnis spes aliarum nuptiarum. Amplius. cōsensus quo inuicem consentiūt mas et femina. q̄diu durabit mulieris speciositas sanitas atꝗ fecunditas cōsensus amatorius est tantū siue cōcubinari⁹ aut fornicarius sicut ondimus. Quare qui sic cōueniunt cōcubinarie tantū seu amatorie conueniūt. Nō est ergo inter eos nisi ꝯcubinari⁹ aut amatoria turpitudo nõ solum dissoluēdi sed nec ad horam etiã sustinēdi. Nihil ergo ad matrimoniū de his Non enim refert q̄ntuꝫ ad mr̄ioniū q̄d inter ꝯcubinarios aut amatores agat neꝗ nos de his hic intēdim⁹ Cōsensus⁹ ēt īpperpetuū ⁊ indissolu

bilem societatem maris et femine solus
matrimonialis est. Hmôi autem consen
sus manifeste prohibet diuortia facienda
esse hmôi enim consensu ius ppetuũ alte
ri alter in seipso dedit. τ ad seruandã inuicẽ
societatẽ indissolubilẽ seu indiuiduam se
mutuo cõiuges obstruxerũt. Mani-
festũ ergo alterũ alteri ius illud auferre
non posse τ societatẽ que auctoritate diui
na firmata est dissolui p hoĩem nõ licere.

Amp. qꝫ hunc amorẽ sola pepit lasci-
uia et non iusticia manifestũ est iusticie si
quidem pars est altera pietas contra pie
tatem aũt euidenter ẽ vt ppter miseriam
mulier deseratur cũ ppter ipam miseriã
miserendũ sit ipsius τ intentio pietatis ꝓ-
pria finisqꝫ ipsius sit miseria tollere. τ leui
re. Amp. quis p septimanã vnam ha
bebit vxorem. per pauci quidẽ atqꝫ rarissi
mi cũ tam facilis sit vxorũ desertio τ hu
iusmodi cause deuortiorꝫ in maiori parte
maritatarũ inueniantur. Paucissime nã-
qꝫ sunt que nõ sunt menstruose aut lepro
se aut deformes aut odiose sint maritis
suis. Amp. quid restabit secundũ hoc
viris iracũdis τ ad odiũ passionẽ abilibꝰ
nisi multitudine mulierũ vnam post aliã
polluere. τ nuptias septimanis singulis
innouare cũ nulla inueniri possit cũ qua
valeant in pace et ꝯcordia diebus paucis
simis habitare. Amp. sm hoc non erit
mrimoniũ nisi ꝑtentatio et quasi ꝓbatio
feminarꝫ. Amp. quã inique quã impie
agat ꝑ ista diuortia cõtra mulieres qs nõ
videat. Potest enim odio hri mulier sine cul
pa sua τ ita postqꝫ deflorata fuerit a viro
τ etiam grauidata dimittet a viro vilifi-
cata simul et onerata ceterisqꝫ viris despi
cabilis effecta τ hoc totum sine culpa sua
Quare iniqꝫ neqꝫ hmôi desertor aufert
ei seipm solũ. Sed etiam omnes alios vi-
ros quantũ in eo est dum talem eam effi
cit talemqꝫ dimittit vt inde possit omibꝰ
viris aliis displicere. Jam ergo apparet
ex hys que diximus necessitas mrim onij
quã coegit infirmitas et vtilitas ipsius qꝫ
nature hũane seruat fecũditas. τ eminẽ-
tia virginitatis τ castitatis qꝫ non tam vin-
citur infirmitas qꝫ etiã fragrantissime sua
uitatis sacrificio τ ymolatur deo carnis vo
luptas et offertur quodãmodo ipsa que
nasci nũ a videbatur posteritas. et obtine
tur ab inmanissime beluevoracitate fecu
ditas. Elucescit etiam ex hys statutorũ ec-
clesiasticorꝫ circa matrimoniũ rationabi-
litas vt enim matrimonio spũali liberiꝰ
vacetur vt spũali copule artius inseruiat
vt spiritualis fecunditas vberius ꝓpage
tur. matrimonio carnali quod nõ est nisi
ꝓpter spirituale quantũ ad vsũ corpora
lis ꝯmixtionis. vel ad tempꝰ vel ppetuo.
ex cõsensu tamẽ mutuo coniugũ derogã-
dum est sicut docet. Apls in. viij. pme ad
Corinthi. dicens. Jterum aũt ex cõsensu
causa orationis. Propter hoc fideles cõ-
iuges sacre obseruantis diebꝰ causa de-
uotionis τ orationis ab amplexibꝰ carna
libus abstinent ex consensu. aut si non ti-
met carnalis infirmitatis periculum etiã
continentie voto perpetuo se astringunt.
etiam tanto verius tantoqꝫ pfectius ma-
trimonij carnalis fidẽ mutuo sibi seruan-
tes. quantũ ad obseruãda mrimonij spi-
ritualis iura cui carnali militat c totaliter
debent fortius se astringũt. Non enim de
substantia matrimonij est nec de necessi-
tate matrimonialis societatis ꝯmixtio cor
poralis. Sed potius medicamentũ infir-
mitatis. et exceptoriũ humane ruinosita-
tis. τ adminiculũ conseruatoriũ ipsius quã
diximus societatis. atqꝫ naturalis fecun-
ditatis. τ hoc qdem finem tractatꝰ istius
faciemus.

Post hec aũt de sacramento ordi-
nis quod sexto loco superius ordi
nauimꝰ eo qꝫ posuimus instituto
hoc ẽ p viã ꝓbationũ τ delectationũ tra
ctare temptabimꝰ. Primũ stabilientes ꝑ-
eẽntia stabilitatiõe a p ꝓpriata τ spũali. De-
inde nũerꝫ ordinũ. Tertio opationes τ vir
tutes quibus ab hereticis vsqꝫ in sanissima
ceritate ac ꝓuitatia cõ tradicitur. Dicemꝰ
ergo in pmis qꝫ sanctificatio est inter ope
ra que ministerio hominũ exercentur no-
bilissima atqꝫ precipua. Necessario ergo
specialẽ ac ꝓprium oportet eius ministrũ
approbatosqꝫ habere ministros. Si enim
ministratio panis τ vini ceterorũqꝫ carnaliũ
um et tempaliũ in omni domo perfecte
dispositionis p deputatos sibi ministros
administretur. Quanto fortius in rebus
spũalibus solicitudo ista τ diligentia ad
hibenda est ne confusio scꝫ aut indecẽtia
ministrorum nõ solum defectum et imp-
fectionẽ sed etiã periculum pariat spũale.

Amp. cũ gratia sanctificationis mini-
stretur per hoĩes hominibus non ũ autẽ
misterio discretio certa sit inter ministros

⁊ eos quibus ministratur ymo velut op-
posito quedã est inter ipsos ministrare
enim et ministrari opposita sunt. Sic mi-
nistros et ministratus. Quare alios opz eē
ministrãtes ⁊ alios ministratos in misterio sã
ctificationis. Necessario g̃ instituẽdi sunt in
domo dei magna q̃ eccĩa ⁊ tẽpluȝ ei⁹ est g
ministerio sanctificatiõis specialiter ⁊ ap
ꝓprietate deseruiant. Amp. ipsum mi-
sterium sanctificatiõis sanctum ē ymo sã
tissimũ ad sancta vero vel sanctissima ne
minẽ phas est vnquã ingredi nisi aliqua
ꝑsignificatiõe preparatũ. Necesse ergo ē
ad ministeriũ sanctificationis ingredien
tes ꝑsanctificari ⁊ ꝑsacrari. Si aũt sacratio
necãria ē ⁊ sacramentũ ꝑter ꝯmune ergo
gratiam sanctificationis qua oẽs fideles
sancti sunt. Necessaria ē specialis gratia
et sanctitas qua ꝯmuniter gratia ⁊ sancti
tas ministrent. Amp. quia dom⁹ dei
reuera domus ē necessario hȝ hostiarios
⁊ custodes ⁊ sacruȝ auditoriũ est ⁊ vbi di
mãdata atȝ iudicia cetera qȝ vite verba iu
giter recitanda ⁊ audiẽda sunt ad dei lau
dem ⁊ gloriã et auditoriũ conuictionẽ ne-
cessario habet libros huius scpturaruȝ et
lectores ⁊ recitatores sanctissimoꝝ vboꝝ
Et quia templũ dei est vbi sacra lumina-
ria attendẽda sunt ac ꝑferenda sacris mi-
nisterio necessario habȝ acholitos seu ce
roferarios qui sacris luminaribus attẽdẽ-
dis ⁊ ꝑferẽdis officio ap ꝓpriatio discernãt
Et quia peccatis exigentib⁹ maligni spi-
ritus interdũ corpa hominũ obsidẽt mul-
tiplici qȝ vexatiõe infestant necessario hȝ
eccĩa dei spiritualis gratie huiusmodi atqȝ mi
nistros q officij sui potestati demõ ea ab
hmõi inuasione coherceant ⁊ a corpora-
libus obsessis abijciãt. Et hij sunt q̃a gra
noiotionis dicunt⁹ exorcistas. Amp. qz
necessario habet deus sacrificiũ siue san-
ctuariũ visibile hoc est templũ cultui eius
⁊ honori dedicatũ et consecratũ. Habet
necessario et vasa cultus eius ministerio
sanctificata. Qua ꝑpt̃ necesse est vt ⁊ ha
beat ministros templi istius cultui ⁊ mini
sterio deputatos et cõsecratos. Generali
siqui dẽ cultui diuino qui non est nisi reli-
giosa ac sancta vita vocare potest cõmu-
nitas hominũ ⁊ solicitudinẽ gerere suorũ
exteriorũ seu temporaliũ cultui isti specia
li qui deo in templo suo visibili inuisibili
ter impendit qui assiduitatẽ diei et nocti
requirit intendere non potuit nec potest
ꝯmunitas hominũ Quare necesse ē ipm
cultum ministros habere determinatos
⁊ ꝓpos qui ei⁹ solã generãt solicitudinẽ ⁊
ab alijs seorsum se faciãt. Hij ergo qui in
sacris siue sanctis die noctuqȝ versari ha
bent necesse est vt ꝑter ꝯmunis necessita-
tis gratiam quã cum omnib⁹ electis com
munem habere debent. sanctificatione
congruẽti siue officijs cõsecrent. Si enĩ tẽ
plum ⁊ vasa ipsius ꝓpter dei honorem ⁊
cultum dedicada ⁊ sanctificanda sunt vt
in eis ipsi reuerẽtius honorificẽtius ⁊ san
ctius seruiatur. Quanto fortius ipsi mini-
stri ad hoc deputati sanctificatiõe ap ꝓpri-
ata consecrãdi erunt incõparabiliter enĩ
plus ꝑtinet ad ministros ministerij sancti
tas ꝗ̃ ad templum vt vasa ipi⁹ Amp.
ipse cultus templi atqȝ seruitiũ medius ē
ymo meditatorius inter ipm deuȝ cui im-
penditur ⁊ cõmunem religiose ac sancte
conuersationis cultũ. Sic ⁊ ministri ipi⁹
ex necessitate medij sunt ⁊ mediatores in
ter deũ et alios ipsius cultores. Quare g̃
du officij et seruiendi ministerio ꝓpinquio
res et vt ita dicam⁹ ceterorũ hominũ nõ
solum internũcij ad deum. sed etiam in-
troductores. Sicut ergo in eo ꝙ homines
et cõmunis religionis honorificẽtiaȝ dei
cultores necessariũ habent communem
gratiã sanctitatis. Sic in eo ꝙ ministri spe
ciales ipsius diuini cultus spãlis hoc est
specialiter eidem visibiliter in hui⁹ tẽplo
visibili impenditur necessariũ habet spe-
cialem gratiaȝ sanctitatis qua huic cultui
et ministerio specialiter dedicentur ⁊ ap-
ꝓprientur. Quare dedicandi ⁊ consecran-
di sunt dedicatiõe ⁊ cõsecrationẽ seu san
tificatiõe speciali ⁊ suis officiis approbatis
⁊ omni consecratiõe seu sanctificatiõe spi
ciali aut sanctitas vna aut due imprimun-
tur sicut supra in tractatu baptismi osten-
dimus Necesse est diuinoꝝ officiorum sa
cri qȝ cultus ministros sanctitate vna con-
gruenti suis officijs sanctos Alioquin ad
exercenda ipsa officia nullatenus admittẽ-
dos. Congruit autẽ vt digne et laudabi-
liter ministrent eisdem sancte sanctitatis
gratia que deo gratum et placitum facit.
Aliud autẽ ē indigne ministrare indigne-
qȝ exequi susceptum officiũ vel ministeriũ
aliud alienũ penit⁹ vsurpare. Qui enim
assumpti nõ sunt ac deputati ꝯsecratiqȝ ⁊
ap ꝓpriati sacris officijs ⁊ ea exeq attẽtãt vl
agrediũt alienũ officiũ ibi vsurpare ꝓlus

mit. Quia eo ꝯgruenti consecratiōe ad hoc dedicati sunt ⁊ assumpti licȝ peccans ⁊ vicijs polluti ministrēt in suis officijs ꝙ suum est vtqȝ faciunt licet irreuerenter ⁊ interdum damnabiliter.

D Eclarabim⁹ aūt istud delectatiōe euidentiori ac certiori per diffinitionē eius. Qꝛ ordo est fm ꝙ hic de eo intendim⁹ et dicem⁹. Qꝛ ordo ē sanctitas pma siue sanctificatiā qua diuino cultu exercēdo quis sanctificaꝛ ascribitur ⁊ qō ammodo intitulatur ⁊ in nūero ministroꝝ eiusdem deinceps habeaꝛ intelligim⁹ sanctitatē primaȝ siue sanctificatiuā que tamen hominib⁹ sanctificatꝛ quā vasis quā etiam tēplis nulla pollutione peccati. nulla inquinatōe corpali ꝓphanatiōe tolliꝛ. Alioqn vt supra diximus in tractatu de baptismo sola pma pollutiō vel fcōa ecclesie ꝯsecratiōe ꝯmitteretur sacrilegiū cū sacrilegiū ꝯmitti ñ possit nisi iure sacra Non aūt remaneret sacra post primā pollutionē. Sȝ per pollutionē sanctitas p cōsecratiōȝ acquisita tolleretur. Quare nec in eius ꝯtaminatiōe secunda cōmitteret sacrilegiū. Quia ergo qualiber ꝯtaminatione simul sacrate rei ꝯmittitur sacrilegium ꝙ non nisi iure sacra ꝯmitti pōt necessario in q̄libet ꝯtaminatiōe remanet sacra res quecunqȝ deo semel sacrata fuerit. Hanc ergo sanctitatē inseꝑabilem pmaȝ vocam⁹ quia pma per ꝯsecrationē infunditur ⁊ pstatur sanctificatiuā eam eandeȝ idairco diximus quia per ipam et cum ipa quemadmodū per sigillum ⁊ cū sigillo regio vel pōtificali tēporale ⁊ spūale beneciuȝ pstatur. Unde ⁊ ipa non tā sanctitas est quā etiam signū ⁊ caracter sanctitatis scōe que gratia est gratū deo faciēs ⁊ acceptū ab eis q̄ ꝯtra deū sunt subiectū sine possessorem suū seorsum faciēs ⁊ auertēs deo ipm mancipās ⁊ adiciens ipsiqȝ illū adherere faciūt ⁊ vacare. Qualr autem signaculū ⁊ caracter pma sit scōe in tractatu pcedenti de baptismo iam diximus. Qꝛ ergo q̄dam et vasa ⁊ loca dicanda et necessitate sunt deo ⁊ appropriāda cultui eiusdē ⁊ honorificētie totaliter futur ⁊ ad alios vsus nullaten⁹ transferenda necessario aūt sancta optet esse ⁊ deo sanctificata q̄cunqȝ cultui eius ⁊ honorificētie appriata sunt et abdica coraȝ eis ꝓphana arcenda sunt a sanctis ac sanctificatꝛ eisqȝ nullaten⁹ admiscenda. Ipaqȝ sancta sup eminere debent lōgeqȝ preē ꝯmunib⁹ et ꝓphanis reuerētia et honore qua ꝓpter ⁊ vasa ⁊ loca deo sanctificata distincta debent esse atȝ discreta ab alijs ⁊ hoc nō nisi ꝓpter dei cultum ⁊ honorificētiam. Cū ergo magis maiorqȝ consistat dei cultus ⁊ honorificētia ministrꝛ multo fortius necesse est eos esse sanctificatos dn̄o distinctosqȝ esse atȝ discretos ab alijs ⁊ hec oīa vocabulꝛ ⁊ apca. Cū magis se sanctis immisceant qui ipa sancta contrectent atq̄ serent custodiūt ⁊ totaliter administrant qua ipsa vasa vel loca sancta. Quare in pollutione seu ꝯtaminatiōe ipsorum vel alia quelibet iniuria magis deoqȝ odibilius sacrilegiū ꝯmittit quam iniuriatione locoꝝ siue vasorū et hoc quidē per se manifestum est magis eñ iniuriatur diuino cultui maiorēqȝ contumeliam deo in suo cultu irrogat qui ministrū eius interficit quaȝ qui vas ministerij ꝯfringit. Quēadmodum ꝯtra deum magis preliatur qui bellatorē eius vulnerat aut occidit quam q' vas belli hoc est scutū vel gladiū ledit aut destruit. Si aūt maius sacrilegiū magis sanctum est sanctitate prima. Quare necesse ministros diuini cultus et magis sanctos eē necesse nū eos hoc modo sanctificari. Amp. iam manifestū per se est ordinari nihil aliud eē quaȝ ad diuini cultus ministeriū pontificali benedictiōe et manuū impositiōe sanctificari. ergo a cōiugatis. ordinē necesse est nihil aliud esse quā sanctificationē seu sanctitatem hmōi pontificali ministerio impssam. Qꝛ si qs dixerit quia nec ministrꝛ neqȝ vasis neqȝ lotis g dquā hmōi benedictione impmiꝛ. Seqꝛ ergo vt vasa hici nullo dr̄it a vasis ꝯmūib⁹ siue forme et sue materij ⁊ qō sanctitas ō q̄ loqꝛ nihil sit. Quare sacrilegiū fm hoc nihil erit. qꝛ hoc mō nihil sanctificari potent nihil eē sanctū cuȝ sanctitas nihil sit. Accidit ex hoc ex necessitate nullum honorē vel reuerentiā impendendū esse vasis locis vel etiam ministris diuino cultui deputatis et ascriptis quam alijs. Hic autem est error cui consulendum est et occurendum est magis penis atqȝ supplicibus quam probationibus. Reuerentia enim et veneratio sanctorū non tam suadenda est et declaranda rationibus quā motu et sensu suppliciorꝝ ingerenda ꝯtumacibus. Jam ergo clarū est ex his que pcesserunt quia necesse est ⁊ ordines

esse et ordinatos propter diuini cultus exhibitionem visibilem. Et quia necesse fuit et vasa et loca sanctificari domino et etiam ministros qui in locis huiusmodi seu templis diuino cultui deseruirent sacra vero siue sancta nec custodire vas nisi sacratos et sanctificatos

Post hec loquemur ministros d de numero ordinum et dicemus quod non nulli posuerunt nouenarium ponentes clericatum qui in prima tonsura confertur et summum sacerdotium siue episcopatum extremo. Alii vero clericatum dixerunt non esse ordinem sed tantum velut milicie simplicem tyrocinium quemadmodum miles efficitur ex hoc miles efficitur per se et simpliciter nullum et singulare vel speciale officium committitur. Sed in generali ad hoc vt militet assumitur nec decurio nec centurio nec aliarcbus nec ducem cohortis aut legionis aut exercitus constituitur. Sic per primam tonsuram milicie clericali simpliciter asceptus non est hoc alicui clericali officii specialem dignitatem adipiscitur. Qui vero clericatum ordinem ponunt primum dicunt huius ordinatus incubere psallendi officium. Et propter hoc psalmistarum primum ordinem posuerunt hostiarium. Qui vero septem ordines tantum ponunt. Episcopatum dicunt non esse ordinem sed honorem ponentes sacerdotium ordinem esse habentem gradus dignitatum. Et propter hoc secundum ordinis sacerdotalis id est secunde dignitatis in ordine sacerdocii Sacerdotes inferiores vocati sunt. et in prefatione ipsa consecrationis ipsorum sacerdotum ita vt legitur vt cum sacerdotes summos regendis populis preficisses sequentis ordinis viros et secunde dignitatis eligens. Et est sequens expositio precedentis. Ita et secundus ordo dignitatis intelligatur secunda dignitas in ordine sacerdotali. Verum ratio septenarum in ordinibus status ecclesie primitiue fuit rerumque sacrarum reuerentia et venerato quam in primitiua ecclesia calente de sanguine redemptoris et martirum et habundaciter feruauise noscitur. Quapropter nullos ad custodiam ipsius loci sacri et vasorum sacrorum nisi pre sanctificatos ad hoc specialiter consecratos ecclesie primitiue rectores et instructores apostoli scilicet et sancti martires ducerunt admittendos. Et hii sunt quos vocant hostiarios seu ianitores quorum est primus ordo primaque dignitas hoc est minima seu infima circa sacras res quibus diuinus cultus honorificetur exterior exercetur in templis. Quia vero verba vite inter sancta merito reputata sunt que etiam sanctissima in ipsa scriptura vocatur scilicet Ecclesiastici xliiii. ad recitationem eorum similiter sanctificari specialiter ministros proposuerunt. et hii sunt quos vocauerunt lectores. Nullatenus autem permittebatur aliis recitare seu pronunciare in ecclesia verba vite siue eloquia sacra. Duo autem dederunt causam huic ordini videlicet sanctitas ipsa verborum et edificatio populi seu eruditio. cum enim non sit populo edificatio seu eruditio salutaris nisi per verba vite. Hoc autem recitare siue annunciare propter eorum venerandam sanctitatem non decet nisi sanctos. Sicut legitur in psal. Peccatori autem dixit deus etc. Loegit ipsa religiositas ecclesie vt sanctificaretur ad hoc minister. Deinde vero vt gratia ipius ecclesie et potestas qua a deo acceperat videlicet ambulandi super aspidem et basiliscum et conculcandi leonem infernales vt virtus fidei et impiorum super potestates contrarias ad dei gloriam et ipsius edificationem et infidelitatis confutationem clarius atque sublimius elucerent voluit misericors deus aliqui in ecclesia sua ea gratia preditos esse vt instar patriarcharum sanctarum atque celestium demones cohercerent et de corporibus obsessis pellerent. Istamque gratiam voluit huiusmodi ministris pontificali benedictione et oratione prestari. Claruit autem iste ordo et ordinis gratia videlicet cohercendi et abiciendi demones sicut et aliorum miraculorum choruscatio in ecclesia primitiua. Quam et imitari voluerit ausu temerario septem filii Sene principis iudeorum. Sed temeritas eorum ab ipso demone quem eiicere tentabant duriter repressa et atrociter vindicata est. Sicut legitur Act. xviii. Sic ne aliquis simili temeritate sacris exorcismatibus demones eiicere acceptaret statuit ecclesia primitiua vt nisi ad hoc instituti et ordinati talia nullatenus presumerent. Quia vero sacratissimum venerande eucharistie Sacramentum non decebat absque ornatu et solennitate luminarium celebrari que etiam non parum decoris addunt cultui et ministerio templi et decuit et oportuit vt deputarent sancti ministri sed ea accendenda et preparanda. Non enim probas erat approprinquare sacris altaribus maxime tempore quo missa cum celebratur nisi presanctificatos. Inter omnia enim que o sub a sunt templi visibilia altare sanctissimum est et longe solennior sanctificatione quam cetera preceptam misterium quod accedendi et thurificandi

ficādi seu p̄ferēdi luminaria in sacro alta-
ri vel circa vel ante sacratissimā euchari-
stiā tantū dedit ordini ministrorꝫ qui gre
ce acholiti latino ceroferarii vocant. Qui
bus etiam cōmissum est vt ampullas vi-
ni et aque diachonis siue ministris porri-
gant ad suggerendū vinum et aqua in sa
crum calicem. Ad horū ergo ministerium
ꝑtinent pelues ⁊ mapillas p̄parare atꝫ te
nere ad abluendas manus sacerdotis q̄
presto est altari. Merito ergo ista mini-
steria quibus tanto sacramēto inseruitur
vtpote sancta sanctitatē requirunt mini-
strorum. Si quis aūt querat si est vnꝰ or-
do lectorū cur non et alius psallentiū et
tercius cātorum et quartus p̄dicatorum.
Rn̄demꝰ ꝙ ecclesia p̄maeua cātus non
habuit neqꝫ psalmodiā. sed simplicē solā
ꝓsaice pronūctiationis lectiōi psalmodia
et cantus. Postmodū causa solennitatis
et excitāde deuotiōis ampliato decore
diuini cultus postmodū super addita sūt
Et quia eadem qui in p̄mitiua ecclesia le-
gebatur. Et eiusdē penitus sanctitatis cū
hijs q̄ modo psalluntur et decātant. Idē
ordo eademqꝫ sanctitas necessario ꝑma
sit in ministris. Cū eīm per psallentiū et cā
tus nec rem nec rerū sanctitatē mutauerit
ordinē mutare nullatenꝰ debuerūt. De p̄
dicatione vo rn̄demus q̄ illa semp perti
nuit ad sacerdotale officiū. Sicut legitur
Malach. ii. Labia sacerdot. custodiūt sci-
entiā et legem ex ore eiꝰ requirunt. Angelꝰ
est eīm domini exercituū et sequētes vero
tres ordīes q̄ soli anthonomasice sacri vo
cantur diachonatus et p̄sbyteriū tam nō
ex toto ad sacri altar. ministeriū pertinēt
ꝑtinent eīm ad sacerdotale ministeriū. re-
citatio a p̄licarū lectionū et totius veteris
testamēti. Ad diachonale vo recitatō euā
gelicarū ꝓpter quod nō nulli opinant ꝙ
ad ipm ꝑtineat et docere et p̄dicare euā-
geliū populo sꝫ ipa forma ordinatiōis cō
tradicit. Cū enim accipiunt textū euāgelij
de manu ep̄i non dicit ei. Accipe ptātem
docendi et predicādi euāgelium. Sed ac
cipe ptātem legendi euāgeliuꝫ in ecclesia
dei tam ꝓ viuis quā ꝓ defunctis. In no-
mine dn̄i Ex quo magis insinuat eos tūc
recipe orandi officium quam predicandi
vel docendi. Et q̄ ipsa recitatio euāgelice
lectiōis magis fit oratio ad impetrandū
aliqd pro viuis ⁊ ꝓ mortuis quā ppl'i edi
ficatio. Absurdum enim est intellectu ⁊ di

cto vt docens aut p̄dicans euangeliū do
cere intelligat aut p̄dicare ꝓ viuis ac pro
mortuis Inde aūt euāgelicaꝫ recitationē
in missa oroꝫ dicꝰ q̄ ꝓpt īpetrandū ma
xie fit vere q̄ diachoni si eis sacra scientia
suffraget de ꝯsuetudine docēt aut p̄dicāt
de institutiōe est beati petri ap̄li Sicut le
git in Ep̄la eiusdē ad Clemēte vbi exp̄sse

[N]on nullus aūt visum est dicat.
ab initio diachonale fuisse offici-
um paupum ministrare mensis.
Cum eīm apostoli necesse haberēt derelin
quere ꝓ parte v̄bum dei. eo ꝙ nimis oc
cupabant eos quotidianaꝫ mensarū hu
iusmodi volentes verbo dei ⁊ orationi li
bere et q̄si solitarie vacare. Elegerūt septē
illos quorum p̄mus et p̄nceps fuit. Ste-
phanꝰ ꝓthomartir. Sicut legit Act. vi.
Manifestū autem est ex ipsa ꝯsuetudine
euidētissima ecclesie diachonale officiuꝫ
totum circa missarū solēnia ꝯsistere. Pre
cipue aūt tria sunt diachonalis officii or-
dinis ministeria. Primū est euāgelice le-
ctionis recitatio vt dixīmꝰ. Scōm est pa
nis ⁊ vini ad conficiendū eucharistie mi-
nisteriū oblatio seu ministratio. Illa eīm
recipit ī sacro calice ⁊ patena sacerdos de
manu diachoni. Terciū custodia ⁊ repo-
sitio ipius eucharistie ⁊ vasorū sacrorum
videlicet calicis ⁊ patene corpaliū ac pal
larū Manifestū autem est qō ipsa eminē
tissima sanctitas sacratissime eucharistie
cuius custodia diachoni creditur causaꝫ
dedit ordini diachonali. Sctōꝝ eni custo
dia ⁊ cōtrectatio vt supra ostendimꝰ san-
tificatos ex necessario requirebat ministros
Si eīm ipsa luminaria ⁊ vasa ipsorum san
titatem requirebāt in ceroferarijs seu a cho
litis que vtiqꝫ nihil sanctitat. habent nisi
hoc quod sacris ministerijs ad ea solēni-
zandū ⁊ decorāda adhibēt. Quātoforti
palle altar. in corpalia. Sacer calix ⁊ pa-
tena. Et deinde ipa sacratissima euchari-
stia sanctitatē in suis custodibꝰ ⁊ ꝯtrecta-
tionibꝰ requirunt. Subdiachonale vo of-
ficium est panē ⁊ vinū ⁊ aquam ad ꝯficiē
dum illō ineffabile ministeriū diachono
q̄ ⁊ illa porrigat sacerdoti ministrare vi-
nūqꝫ ⁊ aquā post missam celebrationē ad
expalmationem manuū sacerdotaliū ⁊ sa-
cri calicis porrigere ipsumqꝫ sacrū calicem
extersum ⁊ ex substantiatum corporaliaqꝫ
plicata et pallas de manu dyachoni recipere et in sacrarium reuerenter re-

ptare. Apparet ergo manifeste e xbijs et
alijs que pcesserunt missarū solennia al
taris sacrificiū tribus bijs ordinibus cau
sam sue institutiōis dedisse licet sacerdo
talem z diaconalē ordinem multa officia
omittur sacerdotalē vero ordinē vt dixi
mus alij in gradus alij in species diuise
runt Sic em̄ acholitis ampliato z decora
to cultu diuino preter officiū attendēdi et
pferendi luminaria cōmissū est certū fer
re thuribulū. Similiter collectariū hoc ē
librum orationū. necnō sanctā crucem n
quaqz benedictaz in pcessionibus pferre
Nec optuit li ista oīa sacra sint ppt' eoz
contrectationē siue ministerii nouos mi
nistros ordinare siue sanctificare Sic z di
aconibus z subdiaconib⁹ positū ē on⁹
cantandi z psallēdi sacrasqz reliquias in
pcessionibus oeferendi eosqz deoculan
das interdū fidelibus exhibendi. Postqz
em̄ diaconib⁹ cōtrectatio repositio et cu
stodia sacratissime eucharistie tradite sūt
z concesse omniū aliorū que longe mino
ris scītatis sunt ɔtrectatio z exhibitio me
rito intelligit nō esse phibita quin potī⁹
oi decore ac necessitas diuini cultus hoc
exigat necesse eis intelligant esse non tam
concesse qz etiam imposite et iniūcte. Sic
cum sanctorū luminariū accensio tomqz
eorundē ministeriū ad acholitos ptineat
eo ipsa simulia ac minorū sacri ministerii
vasa ɔtrectare portare et exhibere merito
ad eosdē aspectare nris nunc temporibus
etiam pmam sola tonsuraz habētib⁹ etiā
talia facere iniungit. Sed hoc dispensati
ue tantū z non secundū institutionē ac re
gulam ecclesie pmitiue in qua tanto faci
lius statuta patrum seruari poterāt quan
to minor erat in eo fideliū multitudo vbi
ppter miraculoz choruscantiā z sanctita
tis exemploru euidentiā et deuotio subdi
toru erat feruentior z obediētia pmptior
q Uoniā āt sacerdotali ordini ma
xime contradictū est z adhuc con
tradicitur ab hereticis maximeqz
virtutē eius ac potestatē euacuare penit⁹
z de medio auferre contendūt ipsum la
tius psequi nos oportet calumniasqz eo
rum refellere virtutesqz z vtilitates tam sa
cri ordinis tāqz venerandi ministerii put
deus nobis donabit stabilire. Et qm̄
iam dictū est necessario debere eē cultum
diuinū z honorificentiā. vtpote humane
sue perfectionē vnicam ac decus singula
re exactissimū ac districtissime obligatio
nis debitūqz auctori suo deo obnoxiū z
totum gen⁹ humanū z debitum tota ho
minū vniuersitas cōfitetur Nulla em̄ est
natio adeo barbara adeoqz idiota adeo
ue indomita que cultum diuinū iuxta in
tentionē suam nō exerceat z que aut deū
verum ab ipso in hoc illuminata aut ali
quid aliud pro ipō. Hoc est vice z loco ipi
us seducta et execrabiliter errās nō colat
diuini cultus contradictio non tā pbatio
nibus retundēda est qz et exterminanda
supplicijs quod z omnis natio iuxta z in
tentionem suā vel rectam vel erroneā vt
diximus facit nulla em̄ est natio que ritus
sui ac religionis cōtradictores z rebelles
gladio et igne non psequat. Propter in
quā hanc causā non optet nos laborare
in stabiliendo diuino cultu quē oīus na
tio vniuersaliter confitetur z iuxta inten
tionem suā vel opinionē vt dixim⁹ velut
distinctissimū debitū ab iniquis debitori
bus p viribus exigit z extorquet. Uerum
quē dei cultū ipsiqz soli acceptū ac remu
nerabilē ipō auctore alibi statuere in alio
tractatu disponim⁹. Hic vero ptes diuini
cultus narrabim⁹ tm̄ z enūerabim⁹ nar
ratione z nūeratione adeo euidenti vt p
batione non egeant. Huius ergo pma ps
est adoratio secūda collaudatio cum par
tibus suis que sunt gratiarū actio benedi
ctio z glorificatio. Tertia est interpellatio
que ppie est intercessio p alijs. Quarta
est sacrificatio. Quinta sacramētatio hoc
ē sacrificatio siue initiatio aliorū. Sexta
est purificatio ppria. Septima ē solenni
zatio seu festiuatio. Huius tres sunt par
tes ppie videlicet apparatus ministroz
ornatus tēpli siue in parte siue in toto sa
crarū cantionū z laudum celebritas. Qz
vero supra ostendim⁹ necessariū fuisse mi
nistros eē q sacro cultui inseruirēt z hui⁹
mōi ministros spūales ac ppa significatiōe
ppter ipm cultū debere eē pditos. Ma
nifestum est consequēs vt sanctiora parti
diuini cultus addicti et appriati ministri
maiora sanctitate prediti sunt. Euidens āt
est per se interpellationē sacrificationem
et sacramentationē longe sanctiores esse
sublimioresqz ministerii ceteris quattuor
temporibus omibusqz inferiorū ordinū
ministerijs. Quare necesse est tanto for
tius ministros esse spirituales z appria
tos hijs ministerijs tātoqz maiori sanctitati

p̄ditos quāta ista officia ceteris antecel
lunt. Amp̄. si necesse fuit q̄d causis tē
poralibus oppressos in eis ac reos aduo
catos habere in iuris secularis p̄itos qui
eas agerent quātoformius p̄ causis sp̄ūa
libus necesse est ꝛ opp̄ssos aduocatos ha
bere celestis iuris peritos q̄ eas agant co
ram iudice viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ deo Am
plius cōsulendū fuit impicie ꝛ simplicita
ti comunitatꝭ hominū in causis animarū
suaruꝫ cū ipsi eos agere aut nescirent aut
nequirent officioꝝ suorum ꝛ artificioꝝ oc
cupationibus ꝓpediti ventilationē autē
causarū nō pōt consuli nisi p̄ aduocatos
nec in genere tp̄alium nec in genere sp̄ūa
lium. Necesse ergo fuit ꝓuiden ꝛ institui
huiꝰ aduocatos. Amp̄. si p̄nceps rei pub
lice tp̄alꝭ ꝓuidit reipublice sue ꝛ adiutorio
seu ꝯsistorio ne deeēnt ei q̄ ꝓ reis ꝛ opp̄s
sis oībusq̄ȝ in digētibꝰ īterpellarēt Q̄nto
fortiꝰ p̄nceps vniuersitatꝭ atq̄ȝ p̄cipiū ōs
voluit sp̄ūales aduocatos deeē cuncte sue
consistorio. Quicq̄d enim pfectionis lau
dādeq̄ȝ ordinatiōis in republica tēpora
li. In regnoꝝ quoq̄ȝ temporaliū apparet
aut īuenitꝰ aspersio ꝓ modica ē ac similitudo
ptenuis ac pene vmbratilis pfectionis et
ordinatōis reipublice sp̄ūalis cui īmedia
te ac per semetip̄m pree ꝛ dispositor ac gu
bernator deꝰ. Jam ergo clarū est ex his
causas animaꝝ hūanarū aduocatos ac
interpellatores habere debere quorū sit
officiuꝫ publicū interpellādi ꝓ animabꝰ
et in causis earū conueniēs ac necessario
prestare patrociniū. Si quis autē dixerit
q̄ ipsa gratia sanctitatꝭ melius ꝛ efficaciꝰ
interpellatꝰ ꝓ animabꝰ quā hmōi publi
ce functionis officio. Rn̄demꝰ q̄ in sp̄ūa
li rei publica neutrū deesse debuit. Hoc ē
nec interpellādi officiū q̄d debito necītatꝭ
impēderetur nec beniuolēne ꝛ misatiōis
gratia q̄ viros sanctos ac dei amicos ꝓ
fratribus orare faceret. Hoc em̄ ꝛ in ma
gnatum curijs inuenitꝰ Jnueniūtur em̄ ꝛ
viri misericordes q̄ ꝓ miseris supplicent
magnatibꝰ affectu ꝯpassionis. Jnueniū
tur ꝛ aduocati qui causas eorū agant offi
cio publice functiōis. Amp̄. aliud ē in
terpellare vt amicū sine beniuolū ꝛ inuiti
grate ꝓprie sanctitatis. Aliud ē interpel
lare vt nunciū ꝛ preces interpellationis q̄
offerre aliene vt ita dicāꝰ charitatꝭ. Jllō
enim p̄mū omniū est ꝛ singuloꝝ sancto
rum. Jstud aūt ꝓp̄ium ē sacerdotū ex of

ficio quippe sacerdotali. Sacerdos non
p̄ces suas sed supplicatiōes ecclesie vt ero
ad deum internūctius ꝛ mediator. ꝛ sicut
aduocatus non iura sua vel statuta alle
gat. sȝ aliena ꝛ verba eius cui patrociniū
p̄stat in ore gestat. Sic sacerdos ex officio
publice interpellatiōis v̄ba ecclesie ꝛ ora
tiōis in ore gestat ꝛ eas quodāmodo ore
suo patre misericordiaꝝ offert vel porrigat
audiendas ex parte ecclesie sue. Et atten
de diligenter q̄ istud est q̄ fecit errare he
reticos circa istud sacerdotale officiuꝫ sȝ
interpellādi non em̄ attendebāt q̄ sacer
dos ex officio sacerdotali p̄ces ecclesie nō
suas offert. Et ꝓpter hoc interpellationē
maloꝝ sacerdotū irritā ꝛ nullā dicebant
Et orōnes ex ore eoꝝ nullatenꝰ exaudiri
Sumentes occasionē ex verbo illo quod
legitꝰ Job an.ix. Peccatores deus nō au
dit quo magna cecitate abusi sunt. Jlle
enim ꝓp̄e auditur cuiꝰ desideriū imple
tur ꝛ exauditur oratio. Oratio quā ꝓ ge
stat ore sacerdos et deo offert ac porrigit
audiendā non sua est sed ecclesie dixim
Et ꝓpter hoc non dicit orē ex psona sua.
Sed ꝛ oremꝰ ex psona ecclesie. Quēad
moduꝫ ergo peticio aliena in sc̄ptis obla
ta p̄ncipi recipitur ob gratiā eius. cuius ē
ꝛ ex cuius nomīe offertur Qui ꝛ in ea loq
tur petens ac supplicās ꝛ ip̄e ꝓprie exau
ditur cuius desideriū adimpletur ꝛ pro q̄
ipsa peticio admittitꝰ. Non aūt ille p̄ quē
sc̄ptura peticiōis porrigitꝰ illi enim nihil
gratie fit sic dicimꝰ ꝛ de petitione ecclesie
que p̄ sacerdotē licet malū p̄ncipi deo por
rigitur Non em̄ refert quantū ad hoc an
voce an sc̄ptura petitio offeratur nec ali
quid. Amp̄. vēdicare debet in gratia
exauditiōis ꝓcurator qui p̄ vocem petitio
nem porrigit quā ille qui p̄ sc̄pturam nec
vox Amp̄. aliquid hȝ vel operatur in ea
dem gratia quā sc̄ptura. Vox dico exteri
or id est auriū strepitꝰ. Amp̄. vox inte
rior id est intellectus et significatio hmōi
orationū vox ecclesie ꝛ nullatenꝰ vox sa
cerdotis ꝛ illa est quā audit pater miseri
cordiarū. Exteriorē enim strepitū p̄ se non
curat ymo tacitā tantam vocē. illum repu
tat ꝛ clamorē tacituꝫ. Sicut legitꝰ in psal.
Tacui duꝫ clamarē tota die. Qui em̄ stre
pitu īteriori nō clamat tacere illū apud se
reputat deus. Manifestū ergo est q̄ solā
vocem ecclesie solaq̄ȝ vota que eiusdē ora
tiones cōtinent ꝛ exp̄munt exaudit deus

Et qd̃ ẽ ei solũ magis sacerdotis q̃ ecclie. id ẽ strepitũ exteriorẽ vocalẽ p se nec curat nec exaudit deus nec potest dici ꝓprie qd̃ malũ sacerdotẽ exaudiat deus in hoc casu. Ille eñ ꝓprie exauditur cuius p̃cibus fit qd̃ fieri debet et petit. Si eñ duo quorũ alteri p̃nceps iratus sit. alteri vero ꝓpicius et amicus idẽ petant ab ipo p̃ncipe. concedat aũt p̃nceps illud fieri ꝓpter illum cui et dominus ẽ ꝓpicius et amicus. Manifestũ ẽ illũ exauditũ esse a p̃ncipe. alter aũt cui iratus ẽ ipe p̃nceps ⁊ ꝓpter quẽ de petitione p̃fata nihil omnino factũ ẽ licet factũ sit quod petebat cum amico p̃ncipis. Nemo tamen illum audet dicere exauditũ. Ueruntamẽ audit deus peccatores peccata sua confitentes lugentes ⁊ ꝓ eis veniã ex corde dep̃cantes. Sed pro aliis verũ ẽ q̃ eos non audit ⁊ hoc modo intelligitur testimoniũ illud Iohãnis. Quoniã autẽ manifestũ ẽ sacerdotes in officio interpellendi inter nũcios eẽ ecclesie ad deum. in officio autem orandi seu p̃dicandi inter nũcios sunt dei ad ecclesiã velut l̃ras dep̃catorias ac supplicatorias ex p̃te ecclie orationes eiusdẽ ad deũ deferunt et ei offerũt. velut autem litteras monitorias exhortatorias cõminatorias abiurgatorias sermonibus declamatoriis. Et velut epistolas doctrinales ac decretales i ipa doctrina ex parte dei ad ipam ecclesiã deferunt Sũt ergo velut petitiõarii portitores hoc est petitionũ portatores ⁊ ꝓcuratores ad impetrandũ ad illũ summũ pontificẽ xp̃m dñm et velut nuncii l̃ras quales diximus deferentes ex parte charissime sponse sue ad ipm regem regũ. Quẽadmodũ procurator falsus est qui nec missus nec mandatum habet ⁊ nõ solũmodo nõ ẽ repellendus ab adiutorio sed etiã ꝓ falsitatis crimine puniendus. Sic qui nõ ẽ missus ab ecclesia nec ꝓcurator ab ea constitutus. Si ꝓcurationis istius vsurpet officiũ non solũ nõ impetret ex p̃te ecclesie nec solum repellitur a dei adiutorio. Sed etiã tam flagitiis a deo iudice et vindice punitur.

Amplius. sicut non est procurator nisi constitutus ab ipo dño litis seu cause. Est aũt sacerdos ꝓcurator ecclesie q̃ntũ ad interpellandi officiũ. ergo nõ est q̃ntũ ad interpellandi officiũ nisi ab ecclia ꝯstitutus Est etiã sicut ꝓcuratorẽ nõ facit grã ipsius quã habet apud p̃ncipẽ. Sed constitutio ⁊ mandatũ eius qui causam agit coram ipo p̃ncipe esse autẽ sacerdotẽ ẽ esse procuratorẽ q̃ntũ ad officiũ interpellandi vt diximus. Manifestũ ẽ ergo q̃ sacerdotẽ nõ facit gratia seu sanctitas quanta cunq̃ illa sit cuicunq̃ ꝑsone apud deũ. Sed cõstitutio ⁊ mandatũ ecclesie qd̃ ei dat adinterpellandũ sacerdotẽ inq̃ q̃ntũ ad istud de quo nunc agimus officiũ. Iuxta hunc modũ nunciũ nõ facit deportatio litterarũ sed missio. Idẽ autẽ ẽ constitutio sacerdotii ⁊ ordinatio siue missio interpellandum q̃ntũ ad idẽ officiũ. Amplius. si virtus et fortitudo bellica non faciũt militẽ sed ascriptio ducis ⁊ institutio nec potestas super decẽ milites decurionẽ s; ipa p̃ncipis electio et constitutio ita grã ⁊ potestas impetrãdi non faciũt ꝓcuratorem. Sed vt diximus constitutio. Amplius Sicut aduocatũ publicũ nõ scientia iuris aut eloquentia nec etiam ipa iusticia faciebant. Esse autẽ sacerdotẽ ẽ eẽ publicũ aduocatũ in causis animarũ. Ergo nec scientia iuris celestis nec sacra eloquẽtia nec ipsa spiritualis iusticia facient sacerdotẽ. Sed quẽadmodũ ibi constitutio p̃ncipis ita ⁊ hec ꝯstitutio seu ordinatio pontificis. id ẽ ecclesie ministerio illius. Et quẽadmodũ non licebat cuiq̃ vsurpare publiũ aduocati officiũ. ⁊ si vsurparet repelleretur nisi electus esset ad hoc et institutus. Sic nulli licet vsurpare publice interpellatiõis officiũ hoc ẽ sacerdotale q̃ntũ ad hoc. Manifestũ ergo ẽ q̃ nec sanctitas quantecunq̃ gratie sit apud deũ facit sacerdotẽ q̃ntũ ad p̃dictum officiũ neq̃ iniquitas quãtacunq̃ sic aufert officiũ sacerdotalis ordinem quemadmodũ nec iusticia quãtacunq̃ sit nunciũ aut ꝓcuratorem aut aduocatũ efficere sufficit. Sed missio vt diximꝰ et constitutio neq̃ iniquitas quantacunq̃ sit in nuncio ꝓuocare vel aduocare. S; mãdati reuocatio. Sicut eni; sola missio aut constitutio vt ita loquamur destruũt hoc ẽ ne sicut faciunt. Non negamus aũt quãdo omnis vir sanctꝰ nec in conspectu deo gratiosus orare ꝓ omnibus teneatur. Et quin apud diuine miscõie diuitias audiatur. Sed audiatur vt amicus et filius. et orat similiter atq̃ interpellat. Non autem vt ꝓcurator vt nuncius vniuersalis ecclie neq̃ vt ab ea missus ad hoc q̃ ẽ ꝓprium sacerdotalis ordinis officiũ. Quis eñ dubitat tutta reges ⁊ principes esse pauperũ ⁊ oppssorum interpellatores ⁊ hoc non ꝑ

officiū publice ad hoc ↄstitutos s; magis beniuolētia et miseratiōe ad hoc ꝛ promptos nec cum eo rogatu ipi rogant princi pes ꝓpter hoc nuncij aut ꝓcuratores sūt miseroꝝ. Amplius. in rege tpali inueniunt interdū duo. scilicet regale officiū atq; iusticia. Et sicut regale officiū se habet ad iusticiā sic sacerdotale officium ad sanctitatē. Sicut eī nō ē eligendus rex nisi iustus sic nec sacerdos nisi sanctus. Et sicut rex mynister debet eē iusticie. sic sacerdos sanctitatis. Sic ergo iusticia ꝑ se regē nō facit nisi supꝑius nō ei eo ipso ꝙ iust⁹ ꝛ rex ē sup alios Et si sit rector iustus iusticiator supꝑius Sic neq; sanctitas ꝑse faciet sacerdotē nec eo ipso ꝙ sanctus ꝛ sacerdos erit aliorꝝ. Et si forte sit sanctus custos sanctus q; imolator supꝑius et sanct⁹ orator ꝓ se ꝛ alijs. Et hec qdem charitas ꝛ pietas non publice functionis vt diximus officio. Et attende ꝙ ↄgruis similitudinib⁹ vtimur inter ordines ecclīasticos ꝛ seclares. Sūt ei varij ordines reipublice tpales. Quatsniones decuriones cēturiones. Cyliarchi reges ꝛ ꝑncipes ꝛ iterū nuncij procuratores aduocati ↄsiliarij intercessores ꝛ iudices. Et iterū Coci pincerne panices custodes et dispensatores. Sic et in domo dei magna in re q; publica spirituali eiusdē sunt ordines mynistroꝝ q̄s noīauimus et alij q̄s nōdū curauim⁹. Atēde autē diligenter ꝙ ordinatio sanctificatio ↄstitutio ad sacerdotale seu quodcunq; aliō sacrū mynisteriū subiectone ꝛ essencia vnū sunt Ordinare ei ꝛ sanctificare et ↄstituere huiusmōi mīstros euidēter vnū sunt substācia siłr eē nunciū eē ꝓcuratorē eē aduocatū hui⁹ scilicet apud deū vel corā deo pro e⁹ ecclesia. vnū sunt. Siłr subiecto sine re Sz nūtius ē inquātū defert lr̄as q̄les dicim⁹ ꝛ ex pte ecclie aduocat⁹ inq̄ntū ꝓponit allegatiōes ꝓ causa ecclesie corā deo ꝓcurator inquantū petitiones eius offert deo aut porrigit. Euidēter aūt idē ē differre ibi offerre ꝛ proponere. Sicut eedē sūt lr̄e petitiōes ꝛ allegatiōes qͦ ē apte videre i oratiōib⁹ scꝑus q̄ vsualit̄ collecte nomināt. Appet etiā euidēter ex hijs q̄liter ꝛ merito sacerdotē hereticū ꝛ hereticoꝝ antistitē dyaboli beat⁹ Cyꝑanus martyr dicent ꝛ sacrificia hereticoꝝ inania et fatua. Cū ei ecclesia hereticoꝝ ecclesia malignantium sic ꝛ deo odibilis vtpote adultera et apostatrix siue apostatica. Manifestū ē ꝙ nec ꝑ se nec ꝑ nuncios audit de⁹. Et ꝓpter hoc cū sacerdos ei⁹ se gerit determinate aut exꝑsse nihil īpetrat ex pte ei⁹ neq; in aliquo nullaten⁹ exaudit. Et dicimus ꝙ hmōi sacerdos mutat formam ecclesie catholice ꝛ mutat etiā rem ꝛ petitionē ipsius Cū ei dicit in archano misse vt nobis fiat corp⁹ ꝛ sanguis dilectissimi filij tui determinate itelligēs ꝛ intēdēs nobis manicheis aut alterius heretice ꝛ damnate factionis Aliter prorsus petit q̄z petat vel intendat ecclesia catholica ꝛ alij petit ꝛ ex pte alterius q̄z ex pte ecclesie catholice. Petit em̄ ecclesie manicheoꝝ neq; aduocatū. neq; procuratorē. Quare merito neq; sacerdotē nisi maledicte illi⁹ factionis. Sacerdotē inq; q̄ntū ad hāc petitionē ꝛ ideo merito gerit se antistitē dyaboli nullaten⁹ aūt sacerdotē xp̄i ꝛ ecclesie sue. Quare nullatenus gerit se mediū inter ecclesiam xp̄i et ipm. Si autē vel determinate intēdit pro ecclesia catholica vel saltē in generali et implicate seu inuolute ꝓ ecclesia dei ꝛ id facere vel petere qͦ faciūt mīstri ecclesie dei ꝑculdubio nec formā mutat. nec petitionis substanciā ꝛ ex pte i veritate ecclesie loquitur cui q; petit eiusq; petitionē ore porrigit. Ecōtrario ꝟo nō ecclesie sancte petitionē. Sz ecclesie vt dixim⁹ malignatiū apostatice factiōis more gestat sacerdos manicheorū sic intendēs vt diximus, ꝛ vox ipa interior q̄ intellectus ē significatio vox ꝯtrarie bolice illius factionis. Hinc aūt vox ē sancte ac deo dilecte ↄgregationis. Quid ergo mirū si hāc exaudit misericors de⁹ et ille eius ꝓcurat celestis aduocat⁹ q ē eiusdē sponsus ecclesie. Et qd mirū si illā repellit vt vocē ptis inimice. Hic ergo indubitanter fuit itellect⁹ beati Cyꝑani quātum nobis mō videri potest ꝛ hoc mō intellexit. Sacramēta coꝝ irrita ꝛ inania q̄ tūc coꝝ eē intelligēda sunt quādo totū ꝛ tota petitio vt dicim⁹ eoꝝ ē hoc ē ꝓ pte eoꝝ ꝛ nomine ꝛ etiā sine pro eis determinate sit. Hoc ei ē idubitāter ↄ̄ formā ecclesie catholice ꝛ etiā extra illā cū oino excludat. Quo dic beat⁹ Aug⁹ errasse ꝑfatū martyrē ꝛ refectū fuisse errorē illū i eo salte martyrij proculdubio sentiebat beat⁹ Aug⁹ prefatum martyrē tāto zelo fidei exarsisse ↄtra hereticos eosq; esse odibiles deo credidisse vt etiā i forma ecclesie veritatē traderēt sacramentoꝝ. Dic autē idē Aug⁹ hereticis. Sacramēta q̄ nō mutastis prout sunt sic hūt

apud nos. In casu autē quē quātū muta- tionē facit ouꝰ in psona petentis ⁊ eam cui petitur alias omnino faciūt ꝗꝫ ecclie catholice sacerdotes euidēs ē et ꝗꝫ longe sit ex pte canū ⁊ canibus panē petere filiorū ⁊ a pre misericorde ab eo ꝙ ē ex pte filiorū panē petere filioꝝ ab eodē pre. Quāꝗꝫ lō ge fuit psone canine a psonis filioꝝ psona adultere ⁊ apostatricis a psona sponse in corrupabilis castitans etiā inseparabilis charitans. Deinde vox cornina a colūbina latratusꝗꝫ caninus a voce filiorū quis nō videat. Amplius. ponamus ponti fices hereticoꝝ ordines celebrare cum ergo oratiō oratiōe et ecclesie tue ministri puri acrescat hoc intelligit atꝫ intendit oīmi nare ecclesie hereticoꝝ petit ergo ex parte ecclesie hereticorū adeo vt illi ecclesie accrescat ipi quos ordinat mistri ⁊ ipi ecclie sue hic. Quare aggregans hoībus ⁊ pen satis ⁊ et parte hereticorū petit ⁊ ipi ecclie petit augmentū ministrorū ⁊ p ipis mynisteria petit et accrescant heresi et sacrilego mynisterio. Quare ex parte inimicoꝝ dei ⁊ inimicis ipis petit ⁊ hoc ad dei ꝯtu meliā ⁊ perditionē ipoꝝ ministrorū. Dia ergo ibi absistit ne ipetret ⁊ hec intētio sit determinata ⁊ limitata vt diximus formis ē ordinare ⁊ sanctificare mistros ecclesiarū suaꝝ credūt heretici. Si autē intētio contēt eꝗ̄lis ē pontificū nostroꝝ licet maloꝝ rū ⁊ pctōꝝ ⁊ interdū sceleratoꝝ q intēdūt in generali ⁊ grosse facere qd̄ facit ecclesia merito impetrarent gratiā sanctificatiōis mistris quos ordinat. nō qdē merit⁹ suis sꝫ merit⁹ ecclesie ex cui⁹ psona ⁊ nomie petunt hō purissimē ⁊ augmentūꝫ postulant mistroꝝ. Et sicuti ꝓposito casu oīa subsistit ne pontifices hereticoꝝ impetrēt. Sic oīa hic adiuuat. Scelera ei ministroꝝ nec merita ecclesie minuūt. nec eius gratiā seu gratiositatē ipediūt apud sponsū. Q̄z aūt dicimus ꝙ mistri impetrāt in hoc casu sū̄ intelligimus in hoc casu sicut ⁊ de ꝓcuratore p quo vel ꝓpter quē nec exauditur nec admittit nec magis aut citius. sꝫ solūmō ꝓpter gratiā eius cuius ē ⁊ ex cuius parte vel noie porrigit vel offert. adhibet tamē solū misteriū porrectionis vel oblationis Sic ⁊ mistri hmōi solū ministeriū adhibent precibus oībus ecclesie porrigendo eas seu offerendo nec ꝓ eis nec ꝓpter eos exaudiunt ⁊ oīno cū nihil ꝓpter eos addat exauditionem ꝙ nec facili⁹ nec magi⁹. nec melius pro eis vel ꝓpter eos exaudiunt. Debes aūt scire ꝙ nihil magis est de forma sacramentorū ꝗꝫ ipa intentio. Et ꝓptē hoc manifestū est hereticos vbi adō ꝯtraria intentiōe agūt formas ecclesie mutare incōtrariū ꝗ̄ntū ad ipam intentionē ipaꝫ formā vel verborū ⁊ si exterius nō mutent mutāt tamē interius dū itellectū ipoꝝ ad semetipos siue ecclesiā suā inuertūt interius ⁊ intorquēt. Manifestū ergo est ex his oībus quoniā ꝗ̄ntū ad interpellandi officiū nō potest sacerdos nisi vt diximus Missus ꝯstitutus ⁊ institutus atꝫ sanctificatus missus scꝫ vt nūcius. ꝯstitutus vt ꝓcurator. institutus vt aduocatus public⁹. sanctificatus vt sacrorū minister hoc ē sacrorū ꝑcū ⁊ sacrorū elogorū ꝗ̄ntū ad istō officiū. Appet ergo falsos eē sacerdotes q cunꝗꝫ alios vsurpāt sibi hmōi sacerdotale officiū nec esse vl' haberi ratū aliqd qd̄ in hys attentare ꝑsumāt. Qd̄ ꝯo dicūt heretici ꝙ oīs sanctus sacerdos apparet eē manifeste falsum nisi nomine sacerdotis equiuoce vtantur.

Destruamus autē et hunc errorem aliter ꝓsequētes scd̄m sacerdotal' officij ministeriū qd̄ supi⁹ vocauim⁹ sanctificationē. hoc ē sacri mysteriū. id ē sacratissime eucharistie ꝯfectionē. Dicemus ergo in ꝑmis ꝙ cū nō possit esse certū vllomō nisi p reuelationē an sanct⁹ sit. qui sacerdotale forīs exequit ministeriūꝫ nō erit nullaten⁹ certū an sit sacerdos an nō scd̄m hmōi opinionis errorē. Et ꝓpter hoc erit incertū ex necessitate an ꝯficiat sacrū istud misteriū an nō. ⁊ ꝓpter hoc illudet sepissime fidelib⁹ populis dū ꝓ sacratissima eucharistia dabit eis plerūꝗꝫ purus panis materialis. Illudet etiam deo dūꝫ pro vero illo ⁊ immaculato sacrificio offertur ei panis purus et materialis.

Amplius. ipē q sacerdos forīs agit ministeriū in altari vbi dicit in archano misse. Nob fiat corp⁹ ⁊ sanguis dilectissimi filij tui ⁊c. ecclesia et hoc petit fieri ei ex pte vel noie ipsius ⁊ vox ecclesie intus ē vt supra diximus ⁊ vox ē ipius ecclesie quā ore gestat ⁊ pectio sūr ipius ecclesie ⁊ quā pri misericordiarū vt diximus offert ⁊ porrigit qd̄ ergo dicūt de sanctitate sacerdot' illius aut sufficiunt merita ecclesie ad impetrandūꝫ qd̄ petitur ex pte ipius. aut non sufficiunt Q' si sufficiunt nō ē ergo necessaria sanctitas ipsius ergo absꝗꝫ sanctitate sacerdot'

exauditur hui⁹ petitio. Quare conficit sa
cratissime eucharistie absq; sanctitate sa-
cerdotis. Qđ si dixerit q; z merita ecclesie
non sufficiūt nisi adiuuent ab ipa sancti-
tate sacerdotis hoc euidēter ridiculosū ē
Hoc eē ē ac si diceretur magnus exercitus
innumerabiliū fortiū milia continēs non
sufficiat ad portandū pondus vnū nisi ad-
iuuetur a publico vno. Et q; milia miliū
sanctorum amicorū dei non sufficiunt im
petrare hoc apud misericordiam eius nisi
adiuuent ab isto. Amplius. cū oratio
sit sicut arbor suauitatis ex aromatib⁹ vir
tutum ascendēs ad nares miscdie dei cuz
ipa ecclesia tota sic velut apotheca aroma
tum spiritualiū. Totum v̄o qđ habet sa-
cerdos grē et sanctitatis quantūcūq; emi
nens sit et excellens nō sit millesima vni⁹
gariophili ad totam apothecā erit dicere
non sufficiunt merita ecclesie siue sanctita
te sacerdotis ac si diceretur non sufficit to
ta apotheca nisi adiuuetur millesima vni
us gariophili. Amp̄. Aut id qđ ꝯtinet
petitio supradicta ecclesie debetur merit̄
eccliē aut nō. Si sic. Nō ergo sine iuiuria ec
clesie potest ei denegari. Impossibile aūt ē
patrē miscdiarū irrogare ecclesie sue. Im-
possibile ergo ē ipm non exaudire petitio
nem illam. Si v̄o non debetur meritis ec
clesie aut ea tamen ē gratiositas eius pus-
simi patris vt hec semp obtineat quociēs
opus ei est aut non. Si sic ergo cuz nō mi
nus opus sit ei obtinere petitū cū per ma
lum sacerdotem offertur eius petitio. q̄z
cum p bonū porrigatur nō minus obtine
bit illud malo sacerdote mynistrāte q̄z bo
no. Non obsistit ergo malicia sacerdotis
quo minus ꝯficiatur sacrū illud euchari-
stieq; mynisteriū. Si v̄o dixerit q; nō est
ea gratiositas ecclesie in conspectu dei pa
tris vt obtineat id qđ illa petitione ꝯtinet
Nihil autem aliud continet illa petitio ni
si vt panis vl potus vite hoc est corpus z
sanguis redemptoris ministretur et detur
ei sub forma panis z vini. q̄z euidēter fal-
sum sit hic in ꝓmptu est videre. Si enim
nulla ē familia lr̄alis seu corpalis q̄ in cō
spectu sui patrisfamilias gratiaz istā non
habet videlicet vt det ei victum corpalem
quotiens opus est. Et sicut opus est ei. In
compabiliter aūt maioris gratie ē seu gra
tiositatis in conspectu dei patrisfamilias
familia spiritualis ipius id ē ecclesia. In-
compabiliter autem magis datur ei quo
tiens opus est et petit. Iam autem decla-
ramus tractatū de eucharistia q; opus et
necessariū est. z detur ei sub forma panis
z vini visibili. Manifestum ergo ē nō
obsistere maliciā sacerdotis quo min⁹ mi
nistretur z detur a deo patre ecclesie sue ci
bus et potus vite. Eodē est argumentari
ex pte patrisfamilias. Si enim paterfami
lias lr̄al' ex stilla seu scintilla pmodica di-
lectionis et pietatis in familiam litteralez
non obsistente quacunq; seu quantacun
q; aliena malicia ꝓuidet illi victum lr̄alē
necessarium quotiens petit et opus ē quā
to fortius paterfamilias ecclesie de⁹ ex to-
ta fornace dilectionis totoq; fronte pieta
tis non obsistente quacunq; mynistrant̄
malicia ꝓut dictum est eidem dabitur.

Amp̄. que ē causa quare malicia mini
stri merito reprobat et repellit z eam con-
tumelia tanto sacramento non sustinetur
rogari videlicet vt polluto ore consecret.
et immūdis manibus contrectetur. Hoc
eīn indignū ē z indecens sacramēto. Ape
ri ergo oculos z vide impissimum errorē
latitare sub ꝑtextu et velamīe iusticie et pi
etatis. Primū quia secundū hoc plus po
terit vnius iniqtans apud dei iusticiam z
pietatem z impediendum quo minus ex
audiatur ecclesie petitio q̄z innumerabili-
um sanctorum miliū gratiositas ad ꝓmo
uendum eandē. Et qđ iniquius ē manife-
ste quia in pte ista poterit necesse ipi eccle
sie aliena malicia apud dei iusticiam z eci
am misericordiā quam propa sanctitas z
gratia prodesse dum q; tota ipa ecclesia p
oblatam petitionē obtinere nititur mali-
cia sola mynistrantis et vt obtineat impe-
dit et auertit. Amplius. si propter hoc
ne tam venerādo sacramento fiat hic cō-
tumelia videlicet vt immūdis manib⁹ cō
trectetur. Retrahit pater misericordiarū
largissime manum pietatis sue. imo clau
dit ne apiat ad porrigendum panem vite
sub forma z modo quo id facere postula
tur. Incompabiliter autem fuit ꝯtumelia
ꝯspui flagellari et crucifigi et occidi. Qua
re si adeo pcere vult cōtumelijs et iniurijs
charissimi vnigeniti incompabiliter forti-
us prouidit ne traderetur conspuentibus z
flagellantibus et crucifigentibus z occidē
tibus. Hec ergo impietas ad hoc deducit
errores vt ipam filij dei passionē euacuēt
z mūdi redemptionem atq; salutem im-
terit. Qđ si dixerit q; tīn bonum fuit redem

ptio et salus mundi vt p eo merito decue
rit dei filiū tam indigna perpeti. Et nos ex
aduerso replicam⁹. q tm̄ bonū ē sustenta
tio ⁊ ꝯseruatio cōuersio ipius mundi hoc
ē eius totius qđ passione redemptor̄ ac-
quisitum atqꝫ saluatū ē vt p eo merito de
ceat ipm̄ saluatorem. Hic de quibus agi-
tur tamlonge minus indigna sustinere.
Indigna enim passionis non minus ex-
cedunt indigna vt ita loquamur sacramē
talis confectionis. imo incompabiliter lō
ge plus q̄ʒ bonū redemptionis bonū su-
stentationis seu cōseruationis. Tante em̄
fuerunt ille iniurie et ꝯtumelie vt maiores
forte non maius est aut nō multo maius
bono conseruationis cū sine illo et inuti-
le sit conseruari indigentib⁹ et occasiona-
liter nociuū non ꝑseuerantib⁹ in grā redē
ptionis ꝓpter ingratitudinem maior erit
ipa dampnatio sicut legitur. ij. Canoni. pe
tri. ij. Melius erat illis viam veritatis nō
agnoscere.

Euertamur autē et dicamus q cō
tumelie ⁊ iniurie que in sacramē
to altaris redemptoris fit p quan
tācunqꝫ maliciam ministri seu ministrorū
malorū ad contumelia vel iniuriā passio-
nis nulla ē comparatio. Est autē boni ꝯser-
uationis ad bonū redemptionis compa-
ratio. Nō em̄ in infinitū melius ē ad gra-
tiam redimi seu reparari q̄ʒ in eadem nu-
triri conseruari confirmari ⁊ augeri q̄ nis
sacramento altaris ꝑstantur. Decuit autē
p illo bono redemptionis illā tanta cōtu
meliam et iniuriam redemptorē pati mul
tofortius ergo prominatis bonis in sacra
mento altaris decuit ⁊ etiam oportuit malo
rum ministrorū iniurias et ꝯtumelias pa
ti saluatoris. Intelligamus ergo tanta in
iuriā contumeliāqꝫ ea ꝓportione vel com
paratione se habere ad iniuriā ⁊ ꝯtumeli
am passionis q̄ se hʒ bonū qđ ꝑstatur sa-
cramento altaris ad bonū redemptionis
Dico ergo si p bonu redēptionis tāta fuit
sustinenda iniuria vel ꝯtumelia redēpto-
ri ergo p duplo minore duplo minor ⁊ p
triplo minore triplo minor. Ita de aliis.
Quare pro bono qđ nobis ꝑstatur sacra
mento altaris sustinēda fuit iniuria quaʒ
posuimus. Euidētius autē erit in preciis ⁊
emptionibus. Uocemus ergo bonū redē
ptionis a ⁊ iniuriā passionis b bonum to
sacramēti altaris c ⁊ positā iniuriā d. qr er
go sic se hʒ bonū a ad bonū c ita se hʒ

preciū qđ ē b. ad p̄ciū qđ ē d. Fuit autē emē-
dū bonū a p̄cio b. erit ergo emendum bo
nū c p̄cio. d. Omnis autē iniuria vel ꝯtume
lia q̄ p malos ministros fit sacramēto al-
taris ⁊ in ministrādo minor ē incompabi-
liter omnimō ꝯparabili seu ꝓportionabili
ipi b. d. autē vt posuimus comparabile ē
⁊ certe proportionis ad ipm̄ b. Positi em̄
quibuscunqꝫ duobus quibus quorum alteri⁹
ad alterū sit certa proportio. necesse est vt
omne qđ ē certe proportionis seu cōpara
tionis ad alterū sit similiter ⁊ ad reliquū.
Quare manifestū ē emenda seu redimen
da esse p̄cio d. que sacramento altaris eccle
sie dei ꝑstātur d. ei est incompabiliter ma
ior iniuria vel ꝯtumelia oībus illis q̄ irro
gantur sacramento altaris p indignitatē
seu maliciam ministrantiū. Cū ergo d. di-
uine bonitati in parte ista nō obsistet illa
qua minus exaudiatur precio ecclesie.

Amplius. Si ita refugit sacratissima eu
charistia indignitatē atqꝫ maliciā. qđ fiet.
si rite consecrata fuit ⁊ ꝑfecta per sacerdo
tem scilicet iustum et sanctū. Postmoduʒ
autem attentet eam contrectare ac fideli-
bus distribuere minister indignus et ma-
lus aut fugiet aut euanescet panis vite de
sub forma illa visibili panis vite aut non.
Si nō palam ergo ē q sustinet se ꝯtrecta
ri manib⁹ pollutis panis vite nec refugit
eas. Multofortius ergo nō refugiet verba
siue vocem ecclesie sue licet ex ore polluto
et multofortius nō prohibebit eum adue
nire sub formā illam visibilem. Cum attre
ctatio manuū pollutarū multo mai⁹ ma-
lum sit. imo incompabiliter q̄ʒ oratio siue
sanctorum verborum ꝑsumptio ex ore polluto.

Amplius. si distribui se sustinet p ma-
nus pollutas quāto fortius porrigi se susti
nebit siue dari ad petitionē ecclesie sue li-
cet p vocem pollutaʒ. Qđ si fugit ⁊ euane
scat accidunt multa incōueniētia. Primuʒ
scilicet illusio ecclesie q̄ credit se recipe pa-
nē iuste de manu ministri mali ad minus
occulti ⁊ non recipit nisi panem materia-
lē scḋm eos. Deinde plus poterit malicia
ad ipm̄ effugandū q̄ʒ deuotio ⁊ sanctitas
totius ecclesie ad ipm̄ retinenduʒ. Tercio
accidit hanc medicinā oīm medicinarum
infirmissima esse. Nulla enim ē medicina
corporalis adeo debilis et parum efficax
vt eius virtutem infirmitas medicantis si
ue porrigentis euacuet. Infirmitas spiri-
tualis sacerdotis porrigentis hanc medi-

dinam est eius indignitas sine malicia.
Amp̄. quia sacramentū hoc euidēter
ē medicamentū saluberrimū humanaruz
animarū et hoc virtute propria ac diuina
Manifestū ē nihil pertinere ad ipsuz
vel virtutē eius sanitatē vel infirmitatem
porrigentis seu meditantis pertinere inq̃
ātū ad hoc vt ex illa augeatur vel minu
atur virtus eius. In nullo eñ medicamē-
torū corporaliū hoc inueniri potest vt sani
tas vl' infirmitas ministrantis ipm̄ pro se
addat aliud vel minuat v̄tuti ipius. Quā
toforcius ergo medicina ipsa diuinissima
hoc ē diuina virtute plenissima non pen-
debit in aliud ex sanitate vel infirmitate
spirituali ministrātis illam. Amplius.
Quid ad panē vel virtutē ipius si satur ē.
aut ieiunus qui mynistrat ipum. ⁊ qd ad
ignem de calore aut frigiditate mynistrā-
tis ipum. Amp̄. q̄ malicia vel indigni
tas mynistrorum impedit sacramentum
istud ⁊ hoc naturaliter fit. i. d ē naturali ac-
tiōe aut merito siue iudicio. Naturali ac-
tione esse non potest quia malicia ista nō
agit nisi in ꝓpriū subiectū sed neq̄ in san
ctitatem ecclesie aut ipam ecclesiam nec in
deū aut eius bonitatē. Hoc eñ impossibi
le ē. Restat ergo vt hoc sic merito ipi⁹ diui
noq̄ iudicio. Diuino q̄ iudicio fit vt ꝓpt
maliciā mynistri huius subtrahat panis
vite filijs ⁊ ita innocētes filij iudicio diui-
no tam atrociter puniūtur ꝓpter maliciā
alienaz. Amp̄. ipe malus mynister qui
ꝑsumit indigne tam venerandū myniste-
riū necessario punitur aut puniend⁹ ē di-
uino iudicio. Sicut autē peccat in hoc. sic
dignū et iustū est eū solū puniri pena eñ
non debet excedere peccatum nec extendi
in innocentes grauissima autē pena ē sub
tractio panis vite. Quare nullo modo ꝓ
pter indignitatē vel maliciā mynistri puni
enda ē dei familia subtractione v̄tus sui.
Amp̄. ⁊ adeo magnū ē peccatū huius
mynistri q̄ non potest puniri seu vindica
ri in eo solo sufficiente aut non. Q. si adeo
grāde ē magis extendēda est vindicta illi
us etiam complices ⁊ fautores peccati sui
q̄z in omnino inscios et innocentes. Si ve
ro non est adeo grande nulla ergo necessi
tas vt pena illius extendatur in alios.
Amplius. anteq̄z iste ꝑsameret sacruz
istud mynisterium certa erat pena ⁊ deter
minata que reddēda erat peccatis suis in
iehenna peccatis illis addit ꝑsumptione

sacri mynisterij. Hec autem ꝑsumptio nō
minuit ꝑcedentia peccata. Hec autem pre
sumptio aut est mortale peccatum puniē-
dum morte eterna cū alijs aut veniale tm̄
Si mortale aut merito istius soli impedi-
tur sacramentū aut merito istius ⁊ aliorū
aut ergo detrahit aliquid de pena debita
alijs peccatis aut non detrahit pena dico
iehennali. Si detrahit aliquid et hoc nisi
occasione hui⁹ noue pene videlicz quam
infligit ratione ipoꝝ ꝑ pte ⁊ ꝑ parte rati-
one huiusmōi ꝑsumptionis. Commutat
ergo id quod detrahit de pena illa iehen
nali que tota eterna est in eam temporalē
penam quam infligit in isto mynisterio si
ue mynistratione sacramēti. Hoc autē est
euacuatio virtutis sacramēti ꝑ parte ma
ior. Cōmutatio autem pene gehennalis
in temporalē quantacunq̄ grația magna
ē et beneficium. Accidit ergo vt in debita
ꝑsumptione tanti mynisterij beneficiū re
portetur ꝑsumptio et ecclesia in pte illa of
no indecens damnū et penam nō leuem
videlicet subtractionē viuifici panis quo-
rum vtrūq̄ apud dei iusticiam manifeste
inconueniens. Si v̄o nihil detrahit d pe
na iehennali debita ꝑcedentibus peccatis
reseruat ergo sufficienter punienda in ie-
henna vltra sufficientem aut et debitā pe
nam nullam penam infligit iustissim⁹ de
us ergo nec mynistrum. nec alium potuit
ꝑ huius peccatis vlterius nec in parte nec
in toto. Nulli ergo infert occasionez illo-
rum penam quācunq̄. Quare occasione
illorum non aufert penā tanti damni quā
ta est amissio virtutis ⁊ fructus tanti sacra
menti. nec in parte. scilicet infert eam nec
in toto maxime ecclesie sue infert eaz que
omnino immunis et innocens est ab hu-
ius peccato. Si autem ꝑsumptio myniste
rij huius est veniale peccatum manifestū
ē q̄ occasiōe illi⁹ nō infert de⁹ tantā penā
vt ꝑ illa subtrahat panē viuificū et saluta
rē filijs. Amp̄. Attende dominicā passi
onem que fuit holocaustum tota apothe
ca spiritussancti refertum totaq̄ suauitate
omnium aromatū spiritualium fragran-
tissimū. ⁊ vide quia tm̄ tanq̄ venerandū
sacrificium solum ꝓcurauit. ⁊ vt ita dica-
mus mynistrauit peccatum. Totum enim
q̄ circa illud siue ꝓpter illud operatus ē dy
abolus peccatum fuit ire inuidie odij at-
q̄ supbie. Totumq̄ quod iudas cupidi-
tas ⁊ detractio totum quod scribe et pbs

risei inuidia cupiditas ⁊ ambitio qua honoribus suis ⁊ dignitatibus per eius mortem consulere se credebant. Et iterum totum quod pylatus fecit malo timore fecit. Similiter ⁊ populus peccauit clamando crucifigatur. Carnifices vero quid fecerunt nisi peccatum. Similiter testes ⁊ accusatores Uide ergo tam sanctum venerandumque sacrificiū in ara crucis vndique vallatum ⁊ obsessum peccatis procurantium petentium ratum seu gratum habentium contrectantium. Et si fas est dicere inuiolantium illesa per omnem modum suauitate fragrantissimū et indiminute penitus placore patri misericordiarum acceptissimū atque gratissimū. Uides ergo manifeste quod tota ministratio tanti sacrificij peccatum fuit et tantū peccatum cui simile atque compabile nec cogitari quidem potest. Deinde enim verum ac dei filium extremis iniurijs ⁊ contumelijs afficere. morteque turpissima occidere super omnia alia peccata est que in eum cōmitti possunt. Manifestū ergo est quantum errent in parte ista heretici huiusmodi. Qui enim manibus impiorum flagellari crucifigi et occidi pro salute suorum tam pia dignatione sustinuit ⁊ in peccatis eorū manibus sacrificium nostre reconciliationis esse voluit. Quo non leue vt ita dicamus ⁊ momentaneum ad iactum pollutarum manuum in sacramento altaris quotiens opus est sustinebit. Amplius. Cū a manibus quantumcumque pollutis nihil inquinamenti ad mundissimum vite panem nihil lesionis a quantacumque malicia ministris ad eum omnino peruenire possit. Qua de causa refugiet huius cum sordes manuum illarū nec ipsi nec alij noceant nisi solis his qui eas polluerunt. Amplius. Quia paterfamilias etiam per canes aut porcos panem filijs mitteret si per illos in nullo inquinari in nullo ledi panis posset. Quemadmodum et deus ipse per porcos panes ⁊ carnes mittebant helye Sicut legitur .iij. Regum .xvij. Ita autē est de mundissimo sacratissimoque pane vite. Qui per caninos ⁊ porcinos homines nullatenus inquinari vel ledi potest Idem dicimus de immundis pincernis atque dapiferis si eorum immunditia nec escas nec pocula inquinare potest quis paterfamilias abhorrebit ministerium eorum Amplius. Si longius sunt ab ipso pane vite sordes spirituales ministrorum. id est peccata quā celū a terra qualiter propter illas dimittet panis vite venire ad ecclesiam suam licet per manus impiorum. Manifestum autem ē quod peccata ministrorum in animabus eorum sunt. Maior autem est distantia animarum a quocumque corpore quam distātia corporalis celi et terre. et quid de hoc sit maior distantia indubitanter quorumcumque peccatorum a pane vite qui est ipse dominus quam inter celum et terram. Sicut legitur ysa. lvi. quia sicut exaltantur celi a terra. ita exaltate sunt vie mee a vijs vestris ⁊c. Amplius. Petitio ecclesie nō innititur nisi dei misericordie et meritis ecclesie. Sed nihil ad hanc vel illam de peccatis ministrorum nec in hanc nec in illam aliquid possunt. Quare nihil possunt cōtra ea quibus solis innititur totaliter ecclesie petitio nihil ergo possunt cōtra petitionē ipsius ergo non possunt eam impedire quominus exaudiantur. Amplius. si omnes mali qui sub celo sunt eo tempore quo offerenda hostia agni immaculati in ara crucis peterent a patre misericordiarum eam offerri ex parte ipsius ecclesie dei et nomine. Nunquid malicia petentium impediret quominus dei ecclesie petitio. Certum est quod nō sic ergo cum dei voluntas bona sit pane vite nutrire filios non propter maliciā eorum qui hoc petunt ex parte ecclesie et nomine dimittet deus quin ergo filios suam bonā impleat voluntatem. Amp. Quis paterfamilias propter fracturam vel immunditiam cophini que cibum nullatenus ledat aut inquinet dimittet in illo ⁊ per illum filijs mynistrare cibū. Amplius. aut aliqua est virtus sacramentorū in seipsis omnino non pendens ex ministris aut nulla Si aliqua siue boni siue mali sint ministri virtus illa manet salua per omnia et illesa ergo nihil ad virtutem sacramentorum de bonitate vel malicia ministrorum. Si vero nulla est que nō pendeat ex ipsis nō est ergo virtus diuina virtus sacramentorum. Nulla enim virtus diuina pendet ex hominibus. Amplius. Si sacramenta sunt sicut medicamenta virtus autē medicamentorum nullo modo pendet ex medicantibus quin salua sit eis et integra siue illi sani sint siue egri. ergo virtus sacramentorum non pendet ex mynistrantibus. Amp. Uirtus diuina est que transub

standat mirabiliter et inestimabiliter panem materialem in dominicum corpus. Huic autem virtuti nihil obsistere vel resistere potest quin hic faciat quandocunq; voluerit et vbicunq; siue in manibus ipsius mynistri vel aliter. Restat vt si hoc facere voluerit in manibus impiorum mynistrorum q hec peccata mynistrorum nullatenus auertere possint vult autem proculdubio hoc facere ibi si decet et expedit. Decz autem diuicias bonitatis eius vt plus fauoris et gratie inueniant apud eum multa milium sanctorū qui in ecclesia sunt quaz vnus malus mynister ire et indignationis et vt plus trahatur tantisq; sibi gratis innumerabilium sanctorum meritis ad prestandum eis panem vite quā retrahētvnius mali demeritis a tanti beneficij largitione. Expedit autem euidēter ac saluberrimum est toti familie sue hoc fieri scilicet prestari hoc eis sic panem vite. Nulla ergo malicia mynistri potest obsistere ōmnino hoc faciat et in manibus impiorum.

Amplius. Sacerdos in altari se gerit vt mynistrū et gestorem alieni negocij videlicet negocij ipsius ecclesie personaz etiam et vocem seu verba gerit ecclesie. Ille autem agit negocium cuius nomine agit Et illi fit totum quod fit propter quem vel cuius nomine fit. Cum ergo in isto mynisterio nihil suum gerat nihil ex persona vel nomine suo sicut euz admittere in hoc vel exaudire sic ipm repellere in eo q talem et sic agentem extra ecclesiam expellere siue non exaudire non erit propter personā. Impossibile autem est deum repellere vel nō exaudire ecclesiam suam. Impossibile ergo est irritum vel vacuum esse mynisterū sacerdotis in altari licet eius persona sm se accepta non sit. nec vllo modo necessarium est propter hoc q dicit. Oremus aut. Da nobis quesumus domine vt ipse vnus eorum sit vel qui petunt vel quibus hoc petitur sicut non est necessarium vt aduocatus qui proponit pro vniuersitate quacūq; vel collegio sit de illa vel illo. Si enim interpellando iudicem diceret. adiudica nobis hoc cōnumerans se vniuersitati cum de ea non esset non audiretur pro vniuersitate. Non enim pro vniuersitate peteret sz pro se ipso et vniuersitate. Sic oportet q sacerdos rite orans pro ecclesia personam ecclesie induat et vocem ecclesie assumat.

Non prohibemus tamen quin et suam et ecclesie petitionē deo offeret. licet aut sua non admittatur. ecclesie tamen petitio rite proposita vt diximus semper proculdubio exaudiatur in talibus. Amplius. mynistri sanctitas et iusticia proculdubio necessaria est sacro mynisterio ad honorē et reuerenciam. Certum autem est q nec virtutem nec efficaciam pstat eidem. Virtus enī et efficacia sacramenti desursum tunc est. Item gratiam et fauorem apud deuz nō prestat ecclesie neq; aliter auget gratiez et fauorem ipsius nisi merito. Hoc autem facit quilibet sanctorū equali sanctitate preditorum. Istud autem augmentū nō ita est necessarium ecclesie vt per absentiaz siue defectū ipsius necesse sit petitiōes eiusdem rebelli. Cū enim quotidie cadunt multi de ecclesia in peccata mortalia nisi totidē aut tante sanctitatis resurgerent in eadez Si diminutio ista vniuersalis fauorē suū aufferret ecclesie quotidie impediret orationes ecclesie et prohiberetur earum exaudītio apud deum essetq; in potestate mynistrorū aures q; misericordie dei claudere vel aperire petitionibus ecclesie sue.

iAm ergo declaratum est bona vel mala merita mynistrorum nullatenus pertinere ad virtutem vel efficaciam sacramentorū. et si ad honorificenciam vel contumeliam pertinent eorum sola omnipotentie diuine virtute et misericordia fiat solisq; meritis et gratositate ecclesie pstentur sicut medicamentorū corporabilium virtus ex sanitate vel infirmitate medicorum nullatenus pendet. sicut nec virtus panis ex saturitate vel esurie cōtrectātis nec virtus cuiuscunq; lapidis ex fortitudine vel infirmitate gestantis ipm. Vt autem clarius faciamus istud dicimus q si adeo refugeret peccatorum immūdicias panis vite non solum manus mynistrorum malorum. sed etiam omniū astātium altari atq; circumstantiū sacrificio pfentiam propter vnius solius maliciam declinaret. Sic et omnem locum quocunq; mortali peccato pollutum tanq̄ pfentiaz glorie sue indignum declinabit et auertet se ab illo. Loca enī peccatorū sordibus polluta indigna sunt vt ea inhabitet vel etiā intret. Vides ergo q̄liter pspserunt ipm isti heretici et tam pauca loca reliquerunt ei in mūdo isto inferiori. Accidit et sm hoc

ipsam diuinam essenciam quoniã iam de clarauimus esse vbiq; et nulla substancia que mortale peccatum habeat esse posse. Cum enim supra omnem opationē et cogitatum maioris sanctitatis. Sic ipsa diuina essencia qua corp⁹ et sanguis. imo quã tota humanitas redemptoris. Corp⁹ autem et sanguis ꝑpter sui sanctitatem contrectari non possint nec paciantur. Incompabiliter fortius non patietur fons omnium sanctificationũ diuina essencia se esse in ipso peccatore longe enim maius ē esse in illo in quo ꝛ peccata sunt q̃ȝ contrectari se gestari ab illo. Quare sequeret ex necessitate vt fugiat diuia essencia a facie huius inquinamentorum spiritualium salus et quemadmodũ caro et sanguis domini saluatoris ꝛ ꝑpter hoc mori et destrui essencialiter omnes peccantes fugiēte eiꝫ essencia que vnũquodq; portat ꝛ sustinet et esse necesse est recidere in non esse. Unde ꝑ ipm erat adductum ad esse. Et hoc quidem alibi iam declarauimus. Accidit etiã et aliud ridiculũ apteq; falsitatis blasphemia. Idemq; vt sacratissima eucharistia qua ipi heretici saluberrima eē ꝯfitent nō possit ꝯferre nisi sanis ꝛ ita non erit salus egris nec vita mortuis. Hoc autē ē euidentis absurditatis hoc enī ē dicere vt de ipso fonte sanctificationis min⁹ incōpabiliter hauriat accedētes q̃ȝ ex vno riuorũ ipius. Sacramentũ enī eucharistie fontē totiũ cōtinet sanctificationũ et amorē salutis xpm dñm ꝛ hoc fm vtrãq; sui naturã diuinam scilicet ꝛ humanã. Et hoc ꝑsencialit̃ atq; verissime sicut iam in tractatu de eodē sacramēto patefecim⁹. Sacramētũ ꝟo baptismi ꝛ sacramentũ ꝯfessionis licet plene ac pfecte sanctificationis sint fluenta m̃ vel riuulos solos ꝯtinēt graꝫ. Ipa ei substãcia panis vite reficimur absq; medio qđ fit ꝑ ipm ꝛ refectionē. Sȝ riuis graꝫ sanctificamur tam ipius ē q̃ȝ baptismi sacramēto. Q⁹ autē nob obuiãt q: si is q displicet ad intercedēdũ mittit̃ iracũdiã⁹ iudicis ad deteriora ꝑuocat̃ verꝫ ē. Sȝ ꝯ ipm qui temere intercedere ꝑsumit ꝛ maiestat̃ iudicis nō veret̃ spurcicias viciorꝫ et pctōꝝ suorꝫ irreuerēter ꝛ impudēter oculis eius de ingerere. Sic ꝛ ꝯtra illũ q talē scienter ad intercedendũ mittit. Nullaten⁹ autē ꝯtra ecclesiã sanctorꝫ q̃ in pte ista omnino innocēs ē ꝛ immunis. Alioqn ex alieno delicto ipa ecclia occurreret offensam dei qđ iniquissimũ ē. sibi ergo hui⁹ ꝑsumptor iudiciũ mãducat et bibit Sicut legitur. j. Cor. xi. Ecclesia ꝟo de fonte illo salutaris hauriet aquas salutares idulgẽciarũ doctrinarũ. sicut legit̃ ysa. xij. Et haurit salutem a dño. sicut legit̃ prouer. xij. Qui bonus ē haurit sibi gratiã a dño.

b Habet autē q̃stionē de suspēsis et excōicatis. vtrũ ipi ꝯficiãt sacrũ altaris misteriũ tpe excōicatiōis vl̃ suspensiōis ꝛ vtrũ ē aliqb⁹ qđ nō. ꝓcurator autē cui int̃dicit̃ ꝓcuratio vel q suspēdit̃ a ꝓcuratiōe si se igerat tpe suspēsionis hui⁹ seu iterdicti falsus ꝓcurator dr̄. ꝑ falsũ autē ꝓcuratorē qcqđ agit̃ irritũ ē. Qua de causa irritũ eē sacerdotale officiũ tpe suspēsionis ꝛ excōicatiōis ꝛ ita nihil agi ꝑ huius sacerdotes. Sȝ sciendũ qđ aliđ ē suspēdere ꝓcuratiōis officiũ ad tps aliud reuocare. Si reuocatũ ex toto sit ꝓcurator̃ officiũ. Manifestũ ē qđ ea q̃ iure ꝯstituit dñi si ꝑ ipm ꝓcurata fuerint ipo iure nulla sūt. ꝑpt̃ hoc iudiciũ qđ ꝑ h⁹ procuratũ eēt ipo iure nullũ eēt. Et sentencie sic late ipo iure nulle. Sȝ si suspēsus eēt procurator ne peterent aliqđ ex pte dñi sui vel ne ipetraret vsq; ad tps si peteret medio tpe petitũ eēt ꝛ si impetraret impetratũ eēt. maxie si impetratũ aliqđ qđ i facto vno ꝯsisteret. Si enī impetrasset aurũ vl̃ argētũ medio tpe nō min⁹ eēt bonũ aurũ vel argentũ q̃ȝ illa iubēte dño impetrasset. Nec potest dici propter solũ prohibitionē falsus procurator donec dixerit ipe q ꝯstituit ammoneo te ab isto officio penitus nec ratũ habeo quicq̃ȝ qđ ꝑ te procuretur. Quia ergo suspensio vel excōicatio nō aufert officiũ nec ab illo ammouet sȝ ei⁹ executionē inhibet ad tpus nec tollit ratihibitionē ꝑus ipius ecclie. ideo nec falsos efficit procuratores hmōi procuratorꝫ nec vacat ne euacuat ministeriũ ipoꝝ. Exauctoratio autē ꝛ depositio sic sacerdotes a clero omnino remouet ꝛ abdicat ꝑuilegioq; clericali oino ꝑuat ꝛ exuit ita ab officio sacerdotali omnino ammouet ꝛ deponit. Et propt̃ hoc sacerdotali officio de cetero nisi falso atq; fallaciter igerere nō possūt. vt ei ver⁹ procurator sit ono ex necessitate reqrit̃ vtꝫ vt dñs cause ꝓcuratorē habeat se ꝛ reputet. deīde ꝛ ne ipemet ꝓcuratorē se gerat vtꝫ illō solũ qđ ei iunctũ ē petēs aut ꝓseqns

Cum ergo ecclesia exauctoratos atq3 depo
sitos licet sacerdotes suos eos constituat
Sacerdotes tamen ipos post exauctora-
tionē et depositionē non habeat nec repu
tet. imo a sacerdote penitusq3 subiectos ꝛ
ideo nec ratum habeat quicquid de sacer
dotali ministerio anctare ꝑsumpserit ne-
cesse est presumptionem eorum et attēta-
tionem qntum ad sacerdotale officiū va-
cuam et irritam esse et hoc ipm forma ex-
auctoratiōis et exordinatiōis iudicat eui
denter qua vestimentis sacerdotalibus si
gillatim ꝛ illis inuersatis exuūtur p quod
iudicare intendit ecclesia manifeste nihil
eis dignitatis potestatis officiiq3 sacerdo
talis relinqui sicut de vestimētis sacerdo-
talibus nec vnū eis relinquitur. Apo-
state vero et heretici publice ꝛ manifeste ab
ecclesia recedētes ꝛ ad synagogam satha
ne hoc est quācunq3 sectam ꝑfidie transe
untes. nec sacerdotes ecclesie catholice s3
potius synagoge sathane se gerentes ꝛ ex
ectandas eius petitiones in sacrilego my
nisterio suo vt supra diximus ore gestātes
nihil agunt ex pte ecclesie catholice cuius
neq3 nuntios neq3 ministros se gerēt. S3
nec ex parte ꝑfide factionis ex cuius parte
loquūtur cuius vocem deus omnino nō
audit. sed tanq3 cornicam tanq3 sibilum
serpētum exhorret et execratur. Et ita ma-
nifestum est. q duabus concurrentibus
perficitur sacerdotale officium. vel myni-
sterium videlicet ratihibitione ecclesie et
procuratoris officij limitata execatione.
Et similiter duabus de causis irritat cum
euacuatur hoc est apte ecclesie ꝛ apte ipo
rum ministrorum. Hinc est q rationabi-
lissime dixisse videt q exauctoratos atq3
depositos reordinandos esse si redierint.
ꝛ ecclesia eos restituere noluerit. Ceteros
autem ab ecclesia apostantes recōciliān-
dos tm̄ nō autem iterum ordinādos. Si
enim ecclesie intentio et exauctorando et
deponendo siue degradando ordinātes
episcopos characteres ordinū delere siue
abolere in illis non solum verisimile. S3
etiam necesse est ecclesie intentionem om
nipotentie diuine virtute que ministerio
ecclesie semper assistit ꝛ per ipm operatur
impleri. Sicut et ministerio ecclesie adest
omnipotens virtus ad impmenda sancti
tatis signacula siue characteres quos or-
dines vocamus. et ad infundenda gratiā
ipsius ordinibus congruentem. Sic et ad
abolendum ipsa signacula dubitandū nō
est eiusdem ecclesie ministris eandem ad
esse et operari virtutem et perficere intus
q agit foris ecclesia. Amplius. homi
ne virtutis tm̄ est et ecclesie ipius ministe-
rij ordines impmere fundare. Sic eiusdē
virtutis est per contrarium ministeriū eos
dem delere auferre. Amplius. quomo-
do deesset diuina virtus ecclesie in isto mi-
nisterio auferendi ordines q iam salubre
tanq3 necessarium est ad iustitiam exercē-
dam contra exectabiles eorundē presum
ptores ꝛ cōtaminatores. Qr si ecclesie intē
tio non fuerit ipos ordines auferre myni
sterio exauctoratiōis et depositionis sm
solam eorum excusationem manifestū ē.
q ordines in auctoratis et depositis rema
nere necesse est. eosq3 ab ipsa executiōe so-
lummodo de ꝑpetuo esse suspensos. Et ꝑ
pter hoc si postea suffragantibus restitua
tur ordinari iterū eos nullo modo ē possi
bile ꝛ tm̄ in tractatu baptismi de hoc dixi
mus docuimus. Qui enim sacerdos ē or
dinari sacerdos iterum non potest. Et ge
generaliter impossibile est vt ordinē ques
habet quis recipiat sicut album albedinē
recipe non potest. eo q duas formas eius
dem speciei simul in eodem esse impossibi-
le est. Et quoniā carentia omnis motus ꝛ
mutationis ꝑncipium est sine quo nō po
test. Manifestū ergo ē ex his q si fue
rit intentio ecclesie auferre seu abolere ca
racteres ordinum exauctoratis et deposi-
tis. Si postmodum restitui obtinuerint ite
rum ordinandi sunt ꝛ ordinum signaculis
impmendi seu significandi vtpote in qui
bus ministerio ecclesie foris agente et vir-
tute diuina intus operāte characteres or-
dinum aboliti fuerant penitus et abrasi.
Alioquin exauctoratio et depositio nihil
aliud esse viderentur q3 ab ipsa executio-
ne perpetua suspensio nec timendum nul
latenus iniuriam fieri sacramēto ordinis.
si hoc modo vt diximus iteretur. Sic enim
non reputatur iterandum quod nescit esse
factum. multo fortius non est reputandum
iteratum q scitur abolitum esse penitus
et destructum. Similiter si debaptizaret
quos iuxta hunc modum vt ei penitus au-
ferret sanctitas baptismal' character sic ꝑ
fidia iudeorum somniat posse fieri quibusdam
ex cradis abrasionibus ꝛ nephandis acum

mundis ablutionibus z postmodū reuocante eū diuina grā ad ecclīaz reuerteret denuo baptizandus est vtpote sibi nullum baptismi refugium remansisset verū ecclesia istud non fecit vnq̄z nec faciet nec credimus eam quacunq̄z suggestione vel suasione ad hoc posse indua vt aliquē debaptizare intendit vl̄ dexplanare licz aut in baptismo longe aliter senciendū sit q̄z in alijs sacramentis de iniuria iteratiōis In alijs autem nulla videtur iniuria fm ea que diximꝰ si iterentur tam omnia iterentur euidenter absq̄z vlla sui iniuria excepto solo ordinis sacramēto cui nulla omnino fieret iniuria in casu quem posuimꝰ et auctorizatorum atq̄z depositorum. Si ecclesia ex auctorizatione z depositione characteres ordinum ab eo abradere penitꝰ intenderet z auferret. Sacramentū vero baptismi quia sacramentum et figura est mortis xpi que ꝓpter largissimam sufficientiam suam vnicam z solam esse necesse est iterari non solum non decet. Sed nec etiam possibile est vt iam diximus z ostēdimus. In ordine vero nec ꝓhibet figura nec designatio aliqua si ipm abradi vt diximus et aboleri omnino cōtingeret Que autē sit intentio ecclesie in ope ex auctorizationis et depositionis ab ecclīa Romana penes quam residet auctoritas vniuersalis ecclesie cuius z auctoritate de auctorizationibus z depositionibus omia statuta edita sunt. adducendū est tamen eius legem interp̄tari est qui condidit. Intentio autem ecclesie semper aut sacra eruditione aut diuina inspiratione in hijs que generaliter statuit z formauit ꝓculdubio est firmatur ꝓpositum vero nostrum non est hic vel canones sacros exponere vl̄ cōtrarias opiniones doctoꝝ ipsorū de hijs ad cōcordiam reducere. sed veritatē z sanitatem ordinū virtutumq̄z eorū nec nō potestatem ecclesie impōstandis et auferendis ipsis rationibus ac declarationibꝰ quantum possumus astruere. Sequitur aliud.

Q Uia vero sacerdotalis ordinis vnū officium ē soluere et ligare cui heretica pfidia cōsueta insania contradicit cōsequenter et istud officiū astruere tentemus. Et quia iam ostendimꝰ duos modos soluendi atq̄z ligandi alterum videlicet in foro penitenciali quod iam in tractatu de penitentia et stabiliuimus et declarauimus cum omni virtute sua et efficacia atq̄z fructu. Relinquitur nobis alterū ꝓsequi cōsequenter qđ est in foro penitentiali hoc est potestas qua pontifices excōmunicant z interdicunt. Et vocat̄ potestas ligandi atq̄z soluendi et iurisditio ecclesiastica. Scito ergo q̄ duo sūt errores hereticorum circa officium istud. Horum p̄mus est quo dicunt non nisi bonos sacerdotes et sanctos habere potestatez huiusmodi. Secundus est quo dicūt bonos z sanctos sacerdotes hanc potestatē non habere nisi in malos et peccatores subditos nihil autem posse eos in p̄te ista ꝯtra bonos subditos peccatum enim inquiūt excōmunicant hominē nō sentēcia. Nūc ergo in p̄mis aggrediamur p̄mū errorem destruere et dicemus q̄ sicut regum secularium potestas est excōmunicare corporaliter hoc est communione auferret corporalium. Ita est z regum spiritualium excōmunicare spiritualiter hoc est auferre cōmunionem spiritualium. Hic autem sup sacramenta et sacramentalia. Amplius. Sicut de ciuitate corporali eijciendi sunt qui leges eius atq̄z statuta que susceperunt seruare contradicunt nec q̄zdiu hoc faciūt in numero ciuium sunt habendi. Sic de ciuitate spirituali que ecclesia ē qui ꝓfessi sunt cum xpianī effecti sunt seruare cō tradicunt eijciendi sunt et sicut inde p iudicem secularem ac seculare iudiciū sic habere p iudicem ecclesiasticumq̄z iudicium. Amplius. quia manifestum est esse duas res publicas necesse ē et duo esse genera administratorum vel res publica absq̄z mynistratoribus atq̄z rectoribus seu procuratoribus esse non possit. Quia ergo proportionales sunt admynistrator reipublice secularis et res publica secularis eiusq̄z subditi seu ciues atq̄z leges statuta et iudicia eiusdem reipublice sic administrationes ad rem publica spūales eiusq̄z subditos statuta atq̄z iudicia.

Manifestum est q̄ quicquid licet magistratui reipublice spiritualis statuere in subditos suos bonum sue reipublice spiritualis. Primum maximum est dei glorificatio et honoratio. Deinde animarū salus. Tercio emendatio delictorum. Quarto declinatio ab ipsis. Quinto bonorū spiritualiū salutariū Sexto ampliatio seu ꝓpagatio ipsoꝝ q̄cq̄d ad ista sex bona ptinet h̄ eadē efficacia cōfirmāda fine eu-

gēda aut amplianda pertinet et coopera-tur. Licʒ statuere magistratui spirituali in subditos suos. Quia ergo ad dei gloriaʒ ꝑtinet vt eius ꝯtumelia tollatur de medio et vt ꝯtumeliosi eidem eiciant de medio sanctoꝝ et hoc magistratui reipublice soli commissum ē eiqꝫ soli incumbit ex officio.

Manifestū ē huiusmodi magistratui licere tales eicere de consortio sanctorū.

Amp. quantomagis e vicino sunt ho-stes ciuitatis sanctificate deoqꝫ dilecte ei-dem tanto grauiꝰ ipsum impugnat atqꝫ ꝑ-niciosiꝰ. Maxime aūt e vicino sūt illi qua-do populi ꝑmixti ꝛ īmixti sunt a maximo autē nocumento et maxima impugnatio-ne maxime cauendū ē eidē ciuitati. Qua-re a ꝑmixtione seu immixtione malorum maxime cauendū eidē. Ista autē cautela manifeste incumbit rectoribus ꝛ magistra-tui eiusdeʒ ciuitatis in alio tamen genere maloꝝ incumbit magistratui seculari pur-gare ꝓuintias siue ciuitates a malis ho-minibus. In quo et adiutores sunt pote-states seculares magistratus spiritualis ꝛ debitores adiutorii. ꝓpter qđ inuocandi a magistratu spūali cum pena spiritualis intimet. Amp. nulla ꝯgregatio nul-lū collegiū nulla ciuitas sydoneos habꝫ rectores q̄ mysisterio coꝝ rebelles ꝛ con-tinuantis ꝓfessionibus ꝛ obseruancijs su-is ꝛ inobediētes legibꝰ atqꝫ statutis suis. id ē se nō eiciat ꝛ ꝯmunione sua non pri-uet ꝛ hoc nō tam iuste ꝛ legittime q̄ʒ etiaʒ vtiliter et salubriter ne fermentuʒ malicie etiā paucorū si nō expurget totā massam corrumpat. Magis aūt cauendū ē incom-pabiliter a fermento malicie. Ciuitate suf-ficitate quā diximꝰ ꝓpter salutē spiritualē et alia bona spiritualia q̄ ciuitati seculari ꝓpter bona corꝑalia vl' tꝑalia. Quare in-compabiliter magis incūbit rectoribꝰ spi-ritualibus q̄ʒ rectoribꝰ secularibus expur-gare suo mō. Multo ergo fortius euidēs ēē debet expurgationē hmōi fermenti in-cumbere ex officio regiminis spiritualis re-ctoribus spiritualibꝰ. Hec autē expurgatio excōicatio est siue de tota ecclesia eiectio.

Amp. qs pastor ouē morbidam hoc ē morbo cōtagioso laborantēʒ a grege suo separe nō debet. Et ꝓpter hoc salutē oim corꝑaliū corporalē. quāto ergo fortius pa-stor spūalis cōtagiosam ouē spūaleʒ ꝛ ne vel ꝑ vnā ouem aliā inficiat ne dicā totaʒ gregē separe debet a grege. Et si illā incū-bit pastoribꝰ spūalibus ex officio pastorali spūali. Quāto fortius incūbere debet sepa-tio siue excōicatio oiū spūaliū pastoribꝰ spūalibꝰ ex offitio pastoralitatis. Am-pliꝰ. si hec in mēbris spūalibꝰ faciendū ē me-dicis corporalibꝰ videlicet vt putrida pre-scindāt seu resecēt ne putredo eorū serpēs se transfundat in alia. Quāto fortius me-dicis spūalibꝰ curā salutis hmōi sacratis-simi corꝑis habētibꝰ qđ ex oīū coaptatio-ne sanctoꝝ deo ipō operāte cōpactum est ꝓuidendū est a mēbris putridis ne putre-do eorū serpat in alia. Qđ si medicinaʒ re-ceperint nulla alia via sanis mēbris caue-ri potest ab infectione ipoꝝ nisi ꝑ separa-tionē istoꝝ ꝛ hoc ē execratio ꝑmū. Deinde etiā alia separatio scilicet carcerl' aut mor-tis ex necessitate adhibēda erit. Amp. cū innūerabiles sanent hoc ē resipiscāt et reuertāt a delictis suis ꝑ ipsam excōicatio-nē. Manifestū est excōicationē medici-nā ēē delictorū salutarē. Omī aūt salutari meditinā vtendū ē medicl' spūalibꝰ ꝯtra morbos vicioꝝ ꝛ pctōꝝ. Quare ꝛ hoc am-plius si nō haberet medici ecclesiastici po-testatē vtēdi ista medicina nec eēt ista me-dicina in ecclesia dei tā euidēter ꝛ necessa-ria sit in viris egris spūalibꝰ et manifeste salutaris vt diximus nec egris suis de me-dicamētis salutaribꝰ nec medicl' ō bꝰ q̄ ad officiū medicādi ꝑtinēt sufficiēt ꝓuidi-sset deꝰ. Quare nec saluti generl' hūani q̄ʒ summope curat vt deceret prouidit. Cum aūt et de ꝓpria carne fecit antidotū et de ꝓprio sanguine fecit antidotum. et de ꝓ-prio sanguine fecit syropum nullum nolu-it deesse medicamentū saluti. Amp. si medici ecclie nō habēt potestatē nisi mo-nendi exhortandi arguendi interꝑtandi ꝛ similia faciendi et ista multorum morbis curandis nō sufficiant. Quid fiet eis cum amplius scđm hunc errorē ecclesia nō ha-beat quid faciat. Neglexit ergo deus salu-tem eorum quibus nō prouidit remediuʒ et minus insufficienter instruxit. armauit armauit itaqꝫ ꝑparauit ecclesiam suam cuʒ in ea sufficientia remediorum ꝯtra omnē morbū spiritualeʒ nō inueniatur. Et ꝑpo-stere egit cuʒ corpora magis curauerit in parte ista q̄ʒ animas. Corporibus eīn suf-ficientia remediorum contra omneʒ mor-bum eorum curabilē prouidit. Si anima-bus ꝯgruētē sibi remedioꝝ sufficiētiā pro-uidere neglexit quā sacramēta sctissima sū

Manifestū ē execratis ⁊ omnino indignis cōmunione eoꝝ illa nullatenus esse ꝯmunicanda. Pertinaces aūt in quocunq; peccato mortali ⁊ hoc manifeste et publice maxime execrabiles sunt et maxime idigni sanctitate sacramētoꝝ et hoc ē quoniā longissimi sunt sicut remotissimi a gratia sanctitatis vtpote contrarij ⁊ repugnātes eidē ⁊ aduersus ipam armati atq; currentes Sicut legitur Job.xv. Tetēdit aduersum dei manū suā ⁊ contra omnipotētem roboratus ē scuto scilicet ptinacie seu ꝯtumacie ⁊ gladijs defensionū. Manifestū ergo q̄ talib⁹ sacramentoꝝ cōmunio deneganda ē ac penit⁹ diceda. Eiusdē autē potestatis ē sacramēta impendere ac denegare eiusdēq; officij. Quarū sacerdotū erit vtraq; potestas siue officiū videlicet sacramenta impendēdi et eadē denegādi seu iterdicēdi. Et hec ē potestas ligādi atq; soluendi. Amplius. quia sacramenta medicamēta sunt spiritualia medicis spiritualibus ꝓpter curā ⁊ curationē animarū tradita certū autē ē q: medicamenta et medicine male ꝑparatis nocia sunt atq; mortifera. Medicoꝝ aūt spiritualiū officium ⁊ potestas est medicantis quoꝝ v'curationē susceperūt ⁊ iniūgere salubria et interdicere noxia atq; mortifera. Male igitur paratis ad medicamenta sacramentorum interdicere seu ꝓhibere ꝯmunionē eorū potestas et officiū ē atq; medicoꝝ spūaliū. Jam autē declarauimus in tractatu d̄ penitentia q̄ ē iudicibus spūalib⁹ siue rectoribus ⁊ medicis omnino parendū siue obediendū ē a subditis ⁊ cure ipoꝝ cōmissis. Quare parendū ē sentētijs excōicationū ⁊ interdictionū seu ꝓhibitionū quas diximus Amp̄. omi dispensatori victualiū in q̄cunq; domo cum ipo officio dispensationis cōmissum ē ⁊ quib⁹ dispenset et q̄bus deneget. Quare dispēsatori vict⁹ spūalis ⁊ viuifici panis ⁊ vini ꝯmissum est in domo dei magna ⁊ q̄bus illa dispenset et quibus illa deneget Amp̄. qs dubitat ydolatras ⁊ mensis demonioꝝ cōmunicātes ꝓhibēdos eē ⁊ omnino arcēdos a mensa xp̄i. Per quos autē fiet istud nisi p ipi⁹ mense ministros sacros scilicet panifices sacrosq; pincernos hoc ē sacerdotes. Cū ergo peccatū cōtumacie ac ptinacie ex ipsa natura sui euidenter sit peccatū ydolatrie spūalis. Et sicut legitur .j. Regū .j. Peccatū ariolādi sit repugnare ⁊ q̄si scel⁹ ydolatrie nolle acquiescere. Manifestū ē contumacib⁹ interdicendā eē mensam sacre cōmunionis. Amp̄. cum sacramēta medicamenta sunt animaꝝ ⁊ vtiq; illarū solummō q̄ sub cura medicoꝝ sunt spiritualiū. q: ⁊ ꝓpter illas solūmō medicis tradita sunt q̄a ⁊ illis solum salutaria ⁊c. Quia ergo aut cura hmōi medicorū dyabolico priuilegio q̄d e supbie ptinacia ab earum cura se eximunt nihil iuris habent in sacramentis. Arcendi ergo sunt ab eis sicut a iure alieno. Et si se ingerāt reputandi inuasores ⁊ per vim armatā etiā rebellendi. Amp̄. nulla ē domus adeo male disposita in qua ⁊ ꝓuisores eiusdē nō habeat potestatē vt ab ea hostes eiciat et etiā alienos. Multo ergo fortius immunda ac venenata animalia porcos scilicet ⁊ canes serpētes et scorpiones ⁊ alia hmōi Quia ergo peccatores a peccatis suis resipiscere ac reuerti nolentes. imo penit⁹ reuerti contradicentes non solū alieni a domo dei sed etiā hostes eiusdē sunt. Et insuper porci ac canes spirituales immūdaq; animalia ⁊ venenata in domo dei spirituali reputātur. Manifestum ē ministris et ꝓuisoribus eiusdem domus. non solum cōmissum est. sed districtius preceptum vt tales ꝓiciant ⁊ arceant ab eadē

Amplius. quis minister sanctorū nō habeat potestatē non dare illa canibus Sicut legit Mathei .vij. Nolite dare sanctum canibus. Et quis minister seu filioꝝ dapifer mense filiorum nō habet potestatem ꝓhibendi inde canes et arcendi. Sicut legitur Mathei .vij. Nō est bonum sumere panem filiorum ⁊ mittere canibus. q̄ si verbo ꝓhibitionis astricti mense nō auerterint baculo sunt seu gladio potestatis exterioris arcendi ac rebellendi. Amplius. si p magistratum secularem leprosi corporales a ciuitatibus secularibus. propter contagij periculū sunt corporaliter expellendi. Quanto fortius per magistratū spiritualem leprosi spirituales ꝓpter incōparabiliter magis spiritualis cōtaminationis periculum erunt a ciuitatibus spūalibus. id est ecclesijs euicēdi. Et insuper sicut certi sūt iudices ac ꝓbatores lepre corporalis in ciuitatib⁹ corpalibus quoꝝ iudicio siq leprosi declarati fuerint ad sentētiā eoꝝ necesse hn̄t secedere a cōi habitatione sanorū. multo fortius necesse ē certos iudices ac ꝓbatores lepre spūalis ad quoꝝ

iudicium atq; sententiam huius lep:osi se parent ꝛ seo:sum fiant a sanctis et iustis.

Amplius. q: manifestū est custodiam sanctuarii atꝫ sanctoꝝ ꝯmissam esse a cre-ditā sacerdotibus. Potissime autē ne p:o-phanent ad officiū pertinet custodū. Inquinātur autē ꝛ ꝓphanent maxime p cō-municationē inqnatoꝝ ꝛ ꝓphanoꝝ. Ad eoꝝ ergo officiū ptinet ne talibus ꝯmuni-cent. Quare eos arcere ab hꝰ ꝛ exclude-re ex necessitate ē sacerdotis officiū. Quia si magistratus secularis absq; iudicio nō eiit de ciuitate sua nisi manifeste reū. mul-to fo:tius magistratꝰ spiritualis a temeri-tate ꝛ pcipitatione seruare se debet vt nul-lā feriat sententiā excōicationis absq; iudi-cio. Amplius. qa p se manifestuꝫ ē nō passim exponēda eē sancta dignis et indi-gnis ꝛ ad secularē magistratū non ptinet omnino iudicare inter sancta et p:ophana. Necessariū autē ē ne iudiciū omnino sit in voluntate mistroꝝ reputare quos volue-rint p:ophanos. Sequit ergo iudicio de-clarandū eē magistratus spiritualis q ha-bendi sunt sancti et q p:ophani. Judiciū ei nō iudicis. id ē nō habētis iurisditionē nullū ꝛ nullius momēti. Quare necesse ē eos iudicare de sanctis atꝫ p:ophanis po-testatē hīe iudiciariā in hoc siue iurisditio-nē. qre ꝛ cohabitationē. Quoniā autē iu-risdictio ꝛ subiectio opposita sunt ꝛ hec vt relatiua quoꝝ alterū sine altero eē nō po-test. Manifestū est ꝛ sanctos et ꝓpha-nos subditos esse magistratui spūali siue iudicibus ecclesiasticis. Quare ex necessi-tate ꝛ parere debere eoꝝ in ptē ista senten-tys. Amp. q: eiusdē iudicis ē cognosce-re ꝛ p:onūciare de qbus cognouerit. Co-gnitio autē de hoc scꝫ vtrū aliqs sit arcen-dus a sanctis an nō. non est nisi magistra-tus ecclesiastici. qre ꝛ p:onunciare de hoc siue sententiare nō erit nisi eiusdeꝫ. Nihil autē p:oderit aliquē p:onūciasse esse indi-gnū sanctis absq; cohertione. Quare ne-cessario habent cohertionē a sanctis q ha-bent hmōi cognitionē. Amp. Manife-stū ē q excōicatio pena ē q innūerabiles digni sunt. Est ergo iusta eoꝝ pena et idō infligēda. Nō ei īfligenda ē a qcūq; pena nisi p iudicē atꝫ iudiciū. Est ergo ex necessi-tate iudex siue magistratus q p iudiciū hꝫ īfligere hmōi penā. Certū autē est q ma-gistratus secularis nō hꝫ īfligere quia hec erit ex necessitate magistratus ecclesiastici siue spiritual' potestas atꝫ officiū. Amp. paterfamilias filiū ꝯteruū ꝛ ꝯtumacem a domo eiicit quē alias corrigere nō potest ꝓuat eum iuste ipa ꝯmunione victꝰ corpa-lis atꝫ vestitus. Multo ergo fo:tius pr̄fa-milias spiritualis. id ē platus simili pena animaduertere ꝛ potest ꝛ debet ī filios re-belles ꝛ ꝯtumaces. simile ei p oīa potesta-tē hꝫ paterfamilias spūalis in domo spū-ali et in familiā spiritualem potestati pr̄s-familias lr̄ali. id ē in domo lr̄a ꝛ familiaꝫ lr̄alem. Jam ergo declaratum ē in ciuita-te spirituali de q loqmur in ecclesia habe-re magistratū spiritualem ꝛ iurisditioneꝫ et iudicia ꝛ penas et negocia ad eiꝰ cogni-tionē solā ptinentia. Et q: parendum ē ex necessitate sententie ipius et ipsi sententie excōicationis ad minus cum iusta fuerit. Quādo vero iniusta fuerit in sequentibꝰ determinabimus.

D Ebes autem scire q q̄ttuo: debēt ꝯcurrere i intentiōe ꝓnunciatiōis siue ferētis hmōi sentētiā. Primū est dei hono: p:o cuius ꝯtumelia tollēda gladiꝰ excōicatiōis exercet. Scdꝫ dꝫ eē ho-no: sanctoꝝ hoc est sacramentoꝝ ꝛ alioꝝ quia ꝓpter serenda est huiusmodi senten-tia ne sancta scilicet p:ophanentur ꝛ cōta-minentur. Terciuꝫ est ecclesie ipius salus spiritualis. ꝓpter quā ꝯseruandam mem-brum putridum seu mo:bidum gladio ex-communicationis p:escinditur. Quartuꝫ est co:rectio ipsius. qui excōmunicatur et alioꝝ. Nostris vero tempo:ibus iste gla-dius dilatatus est et extentus adeo vt eti-am tempo:alia eo maxime defendantur. Attende autem quod excōmunicatio du-plex vt ita loquamur vinculum est. videli-cet quo ipe excōmunicatus ligatus ē ꝛ ne se sanctis immisceat et ne cōmunioni fide-lium se ingerat exceptis vite necessariis q̄ licet ei a quocunq; petere tempo:e necessi-tatis. Alterum vero vinculum quo ligati sunt ipi fideles ne ipi excōmunicato com-municent inuite communionibus nisi ne-cessitas ꝯcessa in sacris canonibus expres-sa relinquimus. In necessitate ꝟo idcirco diximus qua nec fame nec siti nec alio pe-riculo perire finiēdus est excommunicatꝰ. Debes aūt scire q scdm vinculū sequit ex pmo. Quē ei paterfamilias ob sui ꝯtumaci-tatē ꝛ ꝯcumaciā abiecit nec familia nec ali-qs de familia debꝫ admittere ꝛ quē nec fo-ro hāniuit siue seclaris siue spiritualis nul

hus debet subditorũ receptare. Cui enĩ interdicta ẽ ciuitas interdicta ẽ ei omnis do mꝰ ciuitatis. Alioquin familia euacuaret sententiam patrisfamilias ⁊ irritaret eius iudiciũ ⁊ subditi destruerent qđ ageret ꝑ regem et pugnaret ciuitas contra ꝓpriũ magistratum.

Et quoniã iam patefactum est magistratũ ecclesie hoc ẽ sacerdotes potestatẽ hr̃e ligãdi atq; soluendi in foro iudiciali ↄsequẽter destructꝰ erit nobis secundus error hereticoꝝ quo errauerunt circa potestatẽ istã dicentes solos sanctos et iustos sacerdotes habere illas. Huiusmodi ergo erroꝝ destructio facilis ẽ cognoscentibus potestatẽ magistratus siue secularis siue spiritualis esse potestatem ciuitatis ipius cuiꝰ ẽ ipe magistratus. Magistratus enĩ omnis ciuitatis sue seruit imperando. Solam ei habet exercitionem siue exerciciũ iurisdictionis q̃ ipi ciuitatis est pleno iure hic autẽ euidẽs ẽ in ciuitatibus q̃ sibi ꝓficiunt ⁊ cõstituũt magistratus nec rex ibi in regno suo Aliquid ampliꝰ ẽ q̃ʒ mynister ipius regni sicut dicit ad illos Sapie. vi. Ad vos ergo reges sũt hii sermones mei q̃ cũ essetĩ ministri regni mei ⁊c. Si enim aliqd ampliꝰ sibi vendicat q̃ʒ mynisteriũ dyabolice presumpciõis et supbie vsurpatio ⁊ imitatio simul est. Ad hoc enĩ ꝓmũ constituti sunt reges vt in officio regiminis seruirent populis videlicet ĩ regẽdo eos ⁊ defendẽdo. vnde et reges romanoꝝ ꝓmũ reipublice ꝓcuratores se nominabant. Et hoc tãdiu seruatũ est q̃diu durauit fidelitas in eis ammĩistratiõis seu ꝓcurationis. Postq̃ʒ aũt libido dñatiõis ⁊ fastꝰ ⁊ isolẽtia se immiscuit. Impatores se noiare ausi sunt q̃ dẽbent eẽ seruoꝝ omniũ subiectissimi atq; ꝓmptissimi fuitores. Princeps vo reipublice spiritualis Romanꝰ pontifex agnoscens sibi nõ aliud eẽ ↄmissum q̃ʒ fuimꝰ offitiũ seruũ seruoꝝ dei se nominat. Hũc morẽ ab aplis accipiens q̃ seruos xp̃i iesu se nominabãt ⁊ maxime a paulo q̃ seruũ xp̃i iesu ⁊ seruoꝝ eius fatebat Sicut legit̃ ĩ ii. ꝓme ad Coꝝ. Non nos metipos ꝓ dicamꝰ ſʒ iesũ xp̃m dñm nrm. Nos autẽ seruos nros ꝑ iesum. Ad hoc ei publica potestas cõstituta ẽ vt reipublice seruiat. hic ergo ↄstitite ꝓstraq; radice videlicet q̃ potestas ligãdi atq; soluẽdi iudiciaria ipsius ecclesie ẽ manifeste consequẽs ẽ merita ministroꝝ siue ꝑ q̃s pronunciat siue ꝑ q̃s ex terminat causas ligandoꝝ atq; soluendoꝝ nihil addere nihil detrahere hmõi potestati. Nulli aũt iudici denegatũ ẽ etiã ꝑ iniquissima assessore iusta ꝓferre sententiã. Sententia ei ꝑ assessore siue iustũ siue iniquũ de mãdato iudicis lata et auctoritate ipsius iudicis. Amplius. Cum exequi sententiam non minus sit in se q̃ʒ proferre illam immo magꝭ tãto q̃nto ẽ facere q̃ʒ dicere mĩnus. Si ergo ꝑ carnifices impiissimos iustissimarũ sententiarũ potest execucio iustissime fieri multo fortius ꝑ iniquos et iuste et efficaciter potest fieri iustarũ sententiarum pronunciatio. Amp. edicta iustissima et saluberrima ꝑ precones vilissimos vitaq; turpissimos acclamata ac publicata et valent ⁊ tenent non obstãte turpitudine aut infamia eorum valent et tenent propter auctoritatẽ ↄstituentiũ. Quãto ergo fortiꝰ cõm diane sentẽtie ligandi ⁊ solutionũ valebũt ⁊ tenebunt ꝓpter auctoritatẽ ecclesie ⁊ potestatẽ cũ eiꝰ auctoritate ferrent Amplius. sedet ꝓaliũ et vilissimus atq; nequissimꝰ ꝓnũciat statuta ipius. Nunqd ideo minus valent aut vigent statuta huiusmõi. quia per talẽ ꝓnunciata publicata sunt. Absit. Et nemo vnq̃ʒ ad illam insaniaʒ deuenit vt iniquitates ⁊ peccata pronunciantes ⁊ publicantes illa credere possit nullatenus infirmare. Sic sedet etiam in solio regis spiritualis dñs gentiũ prouinciarũ ꝓnceps. statuta sua edicta sententias vilissimis atq; nequissimis interdũ ad pronunciandũ ⁊ publicandũ interdum ad exequendũ demãdatis ⁊ nec pronunciantiũ nec exequentiũ peccata ea que fiunt auctoritate ipsiꝰ. aut etiã deum irritare nunq̃ʒ possunt aut infirmare aut quo minus valeant nullatenus efficere. Quia ergo iudex ecclesiasticꝰ coram auctoritate ipsius ecclesie facit in huiusmõi q̃ rite facit ⁊ vt ipius ecclesie organũ ⁊ mynister quia manifestum ẽ q̃ vicia eius et peccata in nullo infirmant vel statuta vel edicta vel sentẽtias ipsius ecclesie. Rate ergo ⁊ valide sunt sententie ecclesie q̃cunq; etiã ꝑ sceleratissimos late. Amplius. si nõ potest ecclesia demadare seu ↄmittere pctorib' iudicia huiꝰsiue causas Sequit̃ ex hoc vt nec ↄsiliũ regrere a iurisꝑitꝭ inuiste viuẽtibꝰ. Et cũ maiꝰ sit dare cõsiliũ sententiãq; dictare q̃ʒ ipaʒ ꝓnũciare ⁊ ↄseq̃nter sequit̃ vt neq; examinationẽ testiũ neq; scrip

turũ depositionũ ipsoꝝ autez ipi⁹ sentẽtie
possit cõmittere nisi sanctis. Si enĩ pecca-
ta iudicis sententiaz irritam faciunt cur et
nõ et peccata examinatoris testiuz exami
natione vt ipso iure nõ valeat vt per pecca
torem et iniquum facta. Eodem modo et
scriptura scribentium tentationũ siue ipsi
us sententie nulla erit ꝑ peccatorem facta
Si enim ꝓnunciatio iniqui ꝓnunciantis
irritat sententiam cur nõ et scriptura iniq
scribentis euacuabit eam cum ꝓnuncian
dum sit in scriptis. et ideo scribenda sentẽ
tia anteq̃ȝ ferenda. Similiter cur nõ pec-
cata et iniquitates examinãtis testes eos
irritet vt testimonium eorum non valet.
Ad hoc ergo ex necessitate deducũt eccle-
siã dei heretici ista vt omnino iudicare pos
sint alios p̄mũ cũ fm eos nõ nisi sancti et
iusti iudicare possunt alios. nemo autem
inueniaẜ qui hoc de se p̄sumat aut vix in-
ueniatur qui hoc de se presumere audeat
erit ex necessitate. aut vniuersalis defect⁹
iusticie et iudicij isti⁹ in ecclesia dei. aut pe
ne vniuersalis. ⁊ hoc q̃ntũ incõueniẽs sit
appet euidenter ex hijs que p̄cesserũt. Tũ
ta enĩ erit bonoꝝ maloꝝ pmixtio tanta sã
ctorum ꝓphanatio tanta innocenter op-
p̄ssio aut vix aut nusq̃ȝ inueniatur iudex q
malos a bonis segreget ⁊ ꝓphanos atq̃ȝ
imundos a sanctis arceat qui iniustos ali
orum oppressores comp̄mit et compescat.
Accidit ⁊ id aliud incõueniens vt gladiuz
istũ et potestatem pene inutiliter hoc ha-
beat ecclesia sanctis et iustis prudenti hu
militate potestatem istam recipe refugiẽ-
tibus. Malis autem et iniquis nõ solum
imprudẽter et improbe sed etiam violẽter
in illam se ingerentibus et impingentib⁹
Tercium incõueniens ẽ quod necesse ha
bebit iudex ecclesiasticus p̄mũ semetip̄m
discutere atq̃ȝ corrigere anteq̃ȝ iudicare p̄
sumat. Deinde sanctos ac iustos assesso-
res testiuz examinatores ⁊ scriptores san
ctos ꝗquirere. Similiter et sententiarum
pronunciatores omino absq̃ȝ macula pec
cati. ne iniquitas alicuius istoꝝ sententiã
irritet aut processum. Quartũ incõueniẽs
ẽ malorũ impunitas atq̃ȝ defensio Tot enĩ
habebũt mali refugia tot defensionũ scu
ta quot inueniri poterũt in p̄nominatis p
sonis peccata. Hij ergo sunt q volunt nisi
furtis et palis aureis euci posse lutũ et im
mũdicias de domo dei cũ nõ nisi pfectos
⁊ iustos nolunt posse mũdari ecclesia dei
ab immũdis hij volunt lapidari posse spi
rituales adulteros nisi lapidibus p̄ciosis
nec ligari posse nisi vinculis aureis aut ar
genteis. Deinde vero ipsam potestatez ec
clesie et auctoritatẽ adeo minuunt vt ma-
lis subditis ea vti nõ posse dicant in hus
in qbus vnus eorum maxime vtilis mari
meq̃ȝ salubris. Sanctificatio enim et cor-
rectio omnium operũ que ꝑ homines fie
ri possunt optima ac saluberrima sunt i q
bus dicunt ecclesiam dei malis vti nõ pos
se cũ dicunt ad sanctificandos alios eccle
sia p malos mynistros nihil facere verita
tem et virtutẽ sacramentoꝝ eoꝝ myniste-
rio subesse negãtes. Similiter ⁊ ad corre
ctionem malorum que vtiq̃ȝ per iusticiaz
dei et iudiciũ facienda ẽ per malos myni-
stros eam nihil posse facere penitus affir
mantes cum potestatem ligandi atq̃ȝ sol-
uendi malos mynistros omnino asserunt
habere non posse.

d Estruamus autem et alijs viis er-
rorem istum et dicamus. q̃ cũ de
nullo constet vel cõstare possit in
vna ista ipm ẽẽ mundũ ⁊ immunẽ omni-
no a mortali peccato Sicut dicit Salomõ
Prouerbioꝝ. xx. Quis potest dicere mun
dum ẽ cor meum ⁊ purus sine peccato. Et
iterũ Ecclesiastici. ix. Nescit hõ vtrũ amo
re vel odio dignus sit. Non possit autem
fm errorem istũ soluere vel ligare nisi san
ctus ⁊ iustus. nõ poterit certum esse aliq̃ȝ
an soluat neq̃ȝ an liget. Similiter nec sci-
re poterit aliquis an ligat⁹ sit neq̃ȝ an ab-
solutus ⁊ ita ꝯmittet se discrimini ꝯmuni
cando sacramentis ⁊ ingerendo se sanctis
Similiter ⁊ ipi qui p̄sumunt officiũ ligan
di pares erũt necessario in huius potesta-
ti ligandi atq̃ȝ soluendi cõmittunt se discri
mini tum nõ sciant se habere potestatem
quã p̄sumunt ⁊ illudent sepe subditis val
de discriminose cum eos cõpellant serua
re sententias que forte nulle sunt siue sint
absolutionis siue ligationis. Nulla autẽ
periculosior fieri potest hominib⁹ q̃ȝ si ꝓ
absolutiõe eis ipendaẜ q̃ nõ ẽ absolutio
Amplius. potest ẽẽ q̃ ipe p̄latus toto
tpe excõmunicationis cause sit in charita
te et ipsa hora qua ꝓnunciatur⁹ ẽ cadit ꝑ
consensum in peccatũ mortale. Quid er-
go faciendũ erit tunc ex necessitate erit dif
ferenda sentẽtia absolutionis vel ligatio
nis cum cadens a charitate p̄latus ille ce
ciderit pariter ⁊ ab huius potestate. Et ita

expectandū erit donec resurgat per peni-
tentiam vel alius sanctus ⁊ bonus eidē
subrogetur. De quo poterit similr̄ accide
re ⁊ ita fiet ridiculū potestas ligādi ac sol
uendi. Amp̄. potestas ligandi atꝫ sol
uendi aut ē ipa sanctitas aut inseparabilr̄
ꝯmunicās sanctitatē aut neutrū. Q̄ si est
sanctitas. Quicūqꝫ ergo habꝫ hac hꝫ illā
Quare oīs sanctus habebit potestatē
ista ligandi atqꝫ soluendi ⁊ pares in san-
ctitate pares erūt necessario in hmōi po-
testate ⁊ eminētissim⁹. Similr̄ sanctitate
erit maxim⁹ in hac potestate. Pōt autem
esse ꝙ laic⁹ vel mulier aliqua sup emine-
at omnib⁹ alijs sanctitate quare pēni in
tota ecclesia dei siue sup terra tota ecciā
ista potestate ⁊ ita hēbit iurisdictionē su-
per totam ecclesiam. Qualiter autē erit
hoc cū occulta sit ꝓcerto huius sanctitas
Tales em̄ secundū eos indubitāter sctūs
erit sine papa siue forsitan papissa. Quid
ergo erit cum omniū sanctoꝝ qui in ecclia
dei sunt merita ignorent. ⁊ p̄sument po-
tius quā sciantur et diuersoꝝ iudicio idē
bonus ⁊ malus sit. Ad hec tandē deducꝫ
ecclesiam error iste vt necesse sit ipaꝫ scin
di scismatibus innumerabilib⁹. Quē em̄
iudicabit multitudo vnaq̄qꝫ sanctissimū
aliū habebit ⁊ papam siue pontificē sum
mū. Quare erunt innumerabiles pape
siue pontifices summi i ecclesia ymo nec
ecclesia quia non erit vna sed lacerata p
partes ⁊ frusta. Amp̄. aliud est ex me-
ritis agere cū hominib⁹ aliud ex potesta-
te ⁊ auctoritate. Ex meritis em̄ vel gratia
quibus aliqs apud deū preditus est ali-
quid hominib⁹ facere. Non aliud ē quā
id eis fieri a deo suis meritis obtinere ni
si ipse deus indubitāter operator est ⁊ ef
fector. Ipe vero qui impetrat ⁊ cuius me
ritis agitur causa est ꝓpter quā fit et mō
facit ⁊ alteri⁹ ptāte agitur id quod fit nō
sua. vbi vero quis ex ptāte sua seu virtute
agit. Ipe est qui agit non ꝓpter quē agi
tur. Et intelligim⁹ large ptātem suam siue
sit ordinaria siue delegata siue indita si-
ue innata seu quolibet mō acqsita. Silr̄
⁊ agentē dicim⁹ eadē amplitudine tā au-
ctorem quā ministrū tam mouentē quaꝫ
organum seu instrumentū. manifestū er-
go ex his quod aliud ē ptās ligandi atꝫ
soluendi aliud sanctitas seu iusticia.
Amp̄. cui⁹ actus eiusdē ⁊ potētia. Et si di
uersi actus diuerse potentie g se ad illos

Quia ergo alius actus est per se soluere
⁊ ligare quaꝫ mereri siue impetrari. aliud
adeo necessario alia ē potentia merendi
alia absoluendi ⁊ ligādi. Ipa autem san-
ctitas seu iusticia potētia est ⁊ p̄ncipiū ex
quo est ipe actus merēdi. Manifestū
ergo est qm̄ ipa sanctitas non ē ipsa pote
stas ligādi atqꝫ soluendi Sed ꝯmunicās
ipam inseparabiliter. Accidūt eadem incō-
uenientia que p̄us dixim⁹ videlicet quod
inutiliter ⁊ vane largiat eam deus marie
pro parte sanctoꝝ cū ea nec vtant nec vti
velint. Deinde cū nec credent nec confite-
antur se habere illā in maximū vicium in
cidūt ingratitudinis. Amp̄. sicut se hꝫ
potestas regia ad iusticiā. sic ptās ista sa-
cerdotalis vel pontificalis ad sanctitatē.
Quēadmodū enim ptās ꝓpter hoc vt ser
uiatur iusticie sic ptās ista sacerdotalis vl'
pōtificalis vt seruiat sāctitati. Sicut ergo
ptās regia non ex necessitate sui eē sed ex
volūtate hn̄tis seruit iusticie ⁊ ꝓpter hoc
ab illa separabilis sit ptās ista sacerdotalis
nō ex necessitate eēntie sue seruit sanctita-
ti sꝫ ex volūtate habētis. Et ꝓpter hoc ab
ipa sanctitate separabilis. Amp̄. ptās et
dignitas habēdi illā vbiqꝫ separabiles sūt
ad inuicē. Non em̄ omnis q dign⁹ est illa
⁊ ita de alijs. Sicut non omnis q dign⁹
est castro ⁊ hꝫ illud. Sicut nō omnis q di
gnus est honore magisterij illū habet et
ita de alijs deo solo excepto ⁊ gratia eius
quā habet omnis q dign⁹ est eo. Quicū-
qꝫ habet illā dignus est ea ⁊ generaliter
ita inuenies in omni alio bono ⁊ dignita
te ipius. Amp̄. ptās ligandi atꝫ soluē
di nec v̄tus nec gratia est f'm hoc. Omni
aūt bono ꝙ nec v̄tus nec gratia ē contin-
git vel possibile ē abuti habenti illō hoc
est male ⁊ iniuste vti. Sicut visu auditu ⁊
ptāte regia vel ep̄ali possibile ergo est ha
bentē ptātem ligandi atqꝫ soluendi ea in
iuste vti. Necesse aūt est iniuste vtentē in-
iustū esse. Quare impossibile ē iniustū ha
bere ptātē ligandi atꝫ soluendi cū impos
sibile nō habentē hmōi ptātem ea vti vl'
bene vel male. Amp̄. soluere ⁊ ligare
sunt forinseci actus liberi arbitrij. Omēs
aūt forinseci actus sunt receptibiles boni
tatis atꝫ malicie siue iniqtatis ⁊ iusticie ꝙ
appet in ipis egregijs eiusdē actib⁹ q sūt
docere p̄dicare elemosinas dare. Ipi em̄
actus ⁊ boni ⁊ mali eē possunt ⁊ iniq ⁊ iu
sti. Quare multo fortius soluere ⁊ ligare

non possunt aūt esse iniusti actꝰ qn̄ ꝛ fa
ctꝛes. Possibile ergo ē iniqꝫ habere ptā
tem ligandi atꝫ soluēdi. Amp̄. qd est
excōmunicatio qntū ad ꝯmūicantē ptinet
nisi ꝓhibitio vtriusqꝫ ꝯmūionis quā dixi
mus. Et qntū ad excōicatū nisi vinculū q̄
ipe ꝓhibitus ē et ligatus ne alioꝝ cōioni
se misceat. Et qntū ad alios nisi vinculū q̄
ꝛ ipi ꝓhibiti cōicare illi. Nō est aūt dubiū
qn naturalr ꝛ in se ꝛ indifferēs sic ꝓhiberi
a cōione forinseca scōꝝ ꝛ sacroꝝ ꝛ qn pos
sit eē iniustū ꝛ iniquū. Similr et ipm ꝓhi
bere. Quare tā excōicare quam excōicari
naturaliter pōt eē ꝛ bonū ꝛ malū ꝛ iustū
ꝛ iniquū. Non pōt aūt esse iniquꝰ actus
nisi in iniquo subiecto. Iustꝰ aūt oīs actꝰ
aut est aut saltē potest eē in subiecto suo.
Quare excōicare qntū est de natura sua
naturalr pōt eē in subiecto iusto quā iniq̄
Ubicūqꝫ autē potest eē actus ꝛ potētia.
Quare ptās excōicandi quantū est de na
tura sua eē potest in bonis ꝛ in malis. Cū
si ptās ligandi atꝫ soluendi. nec ē ipsa san
ctitas nec iusticia. nec cōicans eaꝫ insepa
bilr. Manifestū ē euidēter eā posse sine il
la ꝛ ita posse eē sine subiecto in quo nec sā
ctitas ē nec iusticia. Manifestū ḡ ē ptātē li
gādi atꝫ soluēdi eē i malis ꝛ iniqꝫ hoībꝰ
Amp̄. si de mādato sententie excōicatio
nis fieri pt per iniustū ꝛ peccatorē cur nō
ꝛ ꝓnunciatio. Amp̄. esto ꝙ iudex san
ctus et bonꝰ p̄cipiat subdito malo ꝛ pec
catori ꝛ excōicet aliquē ꝛ ille excōicet de
facto de mandato tamen iusti ꝛ sancti iu
dicis nūquid non erit excōicatus talis. si
enī ille excōicet cuius auctoritate cōicatur
Manifestū est ꝙ ipe mandator excō
municat non obstāte iniqtate mandata
rij. Sic cū ecclesia per ius canonicū sc̄ptū
p̄cipiet ꝛ mandet excōicari tanquā per lit
teras suas excōicatione ipsa excōicat p̄e
lati vero velut mādatarij ꝓnunciant nū
ciant ꝛ exequētur ecclesie sentētias. Et a itē
de ꝙ non refert an dicas platos ptāte vti
ecclesie an ptāte christi in ptāte ista. Oēs
enī rationes quas adduximꝰ eque valēt
vtrūlibet illorū duorū dicas. Ecclesia enī
auctoritate vtit̄ diuina in hijs ꝙ ipsa for
ma excōicationis exp̄mit dicēs. Et aucto
ritate dei omnipotētis ꝛc̄. Scito etiam ꝙ
omnes rōnes iste eque ꝓbant ptātem li
gandi atꝫ soluēdi in foro penitētiali. Cau
sa aūt erroris istius est ignorātia erroneo
rum qua non vident ptātem siue officiū si
ue ministeriū ligandi atqꝫ soluēdi non re
quirere in ministro fundamentū substra
mentū iusticie et sanctitatis. Sed solum
modo canonice seu legittime institutiōis
Canonica enim seu legittima institutio in
episcopo seu sacerdote requirit̄ p̄eesse si
ue subesse ptān ligandi atqꝫ soluendi to
ta dyocesi. Sicut ꝛ in rege nō iusticia p̄e
stat ptātem regiam nec p̄iacere de necessi
tate exigitur vt illa superueniat. Sed cano
nica seu legittima eiusdē electio vel insti
tutio. Si quis aūt dixerit ꝙ p̄latus malꝰ
vtpote ligatus vinculis dyabolicis hoc ē
viciorū ꝛ peccatorū non potest aliū liga
re cum et ipe extra cōmunionē sanctorꝫ
sit et extra corpus xp̄i misticū ꝙ est eccle
sia neminem potest extra cōmunionem
facere. Similiter cū ipse ligatꝰ sit neminē
posse soluere errat manifeste quia ipe ali
ter ligatus ꝛ aliter ligat et absoluit. nō est
ligatū in eo videlicet officiū vel potestas
Quēadmodū si rex in ferro ligatus sit vt
obses vel ob aliā causaꝫ dūmodo admi
nistrationē regni liberam habeat ligat ꝛ
soluit captiuat ꝛ liberat in regno suo quo
vult non ex libero vel soluto corpore sed
ex libera soluta ptāte. Sic malus p̄latus
non ex soluta et libera mēte ligat vel sol
uit. sed ex sola et libera ptāte. Excōmuni
catus aūt vel suspensus prelatus notorie
ideo non potest soluere vel ligare quia id
in eo ligatū est per quod solum potest sol
uere vel ligare scilicet ipm pontificale vel
sacerdotale officiū. Ab ipso vero corpore
christi quod totū viuit de spiritu eius via
graue precedenti ptātem. Si tamen ptās
dicenda est ꝛ non potius defectus infirmo
sitas ꝛ dolēda ac lugenda semp debilitas
solus habet miser homo. deus ꝛ si potest
inde quemquā prescindere vel abrumpe
non quidē ex potentie penuria. sed ex ha
bundantissime bonitatis sue iusticia que
nec iniuriam nec contumeliā sui vt in no
strum tantū detrimentū illud quicquā fa
cere pmittit. Iniuriam enī eius ac cōtume
lia solū peccatum ē ꝛ nostrum totū ꝛ ma
ximum detrimentū. Inde est ꝙ neminē
in mortem peccati p̄cipitare pōt cum oīs
possit omnipotēs neminē deserere qui ei
adhereat. Solū ergo exteriorē cōmunio
nem sacramētorum et sanctorū auferre
possent de officio suo siue ptātem prelati.
Quod si quis dixerit ꝙ ius meū est com
munio sanctorꝫ ac fideliū iniuste me p̄hi

bet et arcet inde platus meus nolo eius pa
rere inique sententie ius quod mihi iniuste au
ferre nititur vi defendam et violenter me san
ctis ingeram repellentibus et arcentibus me
viribus resistam multis de causis male co
gitat et male agit. Primum contra patientiam
que et tanta est metuenda patienter sustinen
da est. Deinde contra iustitiam potestati
et ordinationi dei resistens ubi et recogi
tare debet. Quia et si forte ex causa illa que
pretenditur penam excommunicationis non me
ruit aliquo tamen alio peccato vel ignorat
vel emendare contempsit divina prudentia
procurante ei infligitur. Quod si alia causa
eidem non occurrat. Istam saltem cogitat
que omnes involuit videlicet quod sancta
sunt irreverenter frequentamus. Hac ergo
de causa et si in illa alia subesset merito
ab illis interdum arcemur propter hec et alia
multa dictum est quod sententia pastoris et
iniusta timenda vel tenenda est non nocumen
ta malicie sue que medicinalis et salubris
est bene utentibus et corrigi volentibus. Sed
ne forte in eo iniqua lata est aliqua sic ex
causis quas diximus. Timenda etiam est sen
tentia pastoris non solum quia pena rubo
ris est vel confusionis magne extra castrum
fidelium quasi infidelem prohiberi. Sed etiam
quis pena damni inestimabilis est. Quis
enim estimet beneficia remissionem et gratiarum
que virtute sacramenti et orationis ecclesie spe
cialis que ad deum pro circumstantibus in mis
sis funduntur ubi non est tota gratia devoti
onis quod populus in ipso aspectu redemptoris
est manibus redemptoris vel sacerdotis ele
vatus salutandus et adorandus ipsis in for
ma illa sacramenti ostenditur. Que omnia bona
procul dubio amittunt excommunicati. Est etiam non
mediocris pene nec levis doloris et luctus
multis fidelibus singulis diebus inter ma
nus sacerdotis non videre sicut ibi probatum est
et eis conceditur redemptorem vivum in forma
sive sub forma sacramenti. Manifestum
autem damnum est et evidens unicuique non
admitti ad sacramentum confessionis vel eu
charistie vel ordinis vel matrimonii ubi
amittit et excommunicati indubitanter quicquid
boni provenire erat eis ex officio sepulture
et exequiarum suffragiis. Illa enim excommunica
tis non impenduntur nec fiunt pro eis. Si quis
autem obiecerit de occulte excommunicatis qui etiam
ad sacra admittuntur quibus etiam iura exequia
rum in morte impenduntur. Respondemus quod oc
culte excommunicati duobus modis intelligi possunt

videlicet quantum ad ipsos quantum igno
rantes vel quantum ad ecclesiam quod est dicere
quod vel ipsis excommunicatis occulta est excommunica
tio sua vel ipsi ecclesie quod si occulta fuerit
eis et non per culpam suam dummodo ali
as pie vivant in nullo quantum ad remis
sionem peccatorum vel gratiam obtinendam
nocet eis et si quantum ad alia nocere eis
possit verbi gratia ad incurrendam necessi
tatem. Si vero in tali statu susceperit or
dines vel in susceptis administraverit pie cum
credimus et sentimus quod misericors deus
ignorantiam huiusmodi in suis non sustinet quin
potius illuminet reducens eis ad memo
riam huiusmodi errata sive aliter procuras ipsis
ut absolutiones suas procurent et provideant
beneficia absolutionis et ideo pium est mi
sericordie que et iustitie dei magis conveniens
ita credere et sentire quod pie viventes deus
in his errare non sinat cum scriptum sit in
ii. prime Cano. iohannis Unctio docet nos
de omnibus. Et iterum ioha. xiiij. Para
clitus quem mittet pater in nomine meo il
le vos docebit omnia. Nullo enim modo
verisimile est in mente quam sol iustitie habi
tat tam periculose ignorantie tenebras re
manere. Qui si forte remanerent et pietati si
dei consonum et divine bonitatis divitiis
congruentissimum ut episcopus vel pastor
animarum christus dominus sicut in vincula pec
catorum occulta virtute sua atque misericordia di
mittit atque disrumpit sic auctoritate sua et
potestate occulte excommunicationis vinculum per se
metipsum solvit. Prima vero absolutionem.
Grego. confirmat dicens pius deus pie pe
nitentibus sunt non intellecta condonat. Et
ita non est possibile aliquem sanctum et iustum
occulte esse excommunicatum. Quia vel docente vincti
one innotescat et revelatur excommunicatio et ita
non est occulta vel absolvente christo pontifice
dissolvitur et ita nulla. Si vero per culpam
suam et negligentiam qua ignorat scilicet se esse ex
communicatum. Necesse est huiusmodi culpam suam
et negligentiam esse mortalem cum culpam veni
alis nec unctionem spiritus scilicet abolere nec ab
radere valeat nec claritatem solis eousque
obnubat et tam damnosum tamque periculosum
vinculum electo ac dilecto suo ostendat.
Amplius cum vinculo excommunicationis nemo li
getur nisi ratione peccati mortalis excommunica
tionis dico maioris. In isto autem de quo agi
tur si nulla est culpa mortalis nullum omnino
tale peccatum. Manifestum est quod non per
mittit deus ipsum esse et tam periculoso erro

re tanq̄ piculoso qn ostēdat ei statū suū
Alioqn multo grauius ipm punit q̄uā ipse
delinqret cū negligentia vel culpe venia-
lis tm̄ sit et tenebre huius ignorātie tā pni-
ciose. nec̄ eni auderet ei iniūgere p̄ q̄nto-
cūq̄ peccato veniali q̄draginta dierū ie-
iuniū in pane ⁊ aq̄. Cui āt non tollerabi-
lius ē non solū q̄dragīta dieꝝ s; q̄dragin
mensiū asprima pnia quā ista tā noxia ig
norātia tanq̄ discriminosa q̄ ignorat an
liceat ei intrare eccias cōicare sacramētis
⁊ sacramētalibus immiscere se cōioni fi-
deliū an teneat̄ ab hīs oībus abstinere.
Amp̄. cū culpa venialis in nullo dimi
nuat gratiā vt alibi ōndimus q̄liter fiet vt
nec dono intellectus nec dono sciē nec do-
no consilii nec luce fidei nec ✝tute prudē-
tie videre possit in domo cōscie sue in via
morū suorum tm̄ vinculū tantūq̄ laqum
et si forte ipse non videret q̄liter mīsicors
deus ipm tam pniciose ligatū non solue-
ret. Q̄n ip̄z ingerit orantē atq̄ petentē. Da
mihi intellectū. Illumina oc̄los meos ne
vnq̄ ob dormiā ⁊ huius cū sanctus ⁊ iustus
non exaudiet. Amp̄. cū pctm̄ illud mor
tale ppter qd̄ vinculo excōicationis liga
tus ē mīsicors deus dimiserit ⁊ indiminu
ta gratia sua non obstāte veniali illa ne-
gligētia q̄liter eū in vinculo excōicatiōis
dimisit. Qualr eū in pte absoluit ⁊ in pte
ligatū reliq̄t ymo deliq̄t atq̄ deseruit cou
eq̄ q̄ nec ipse absoluit a vinculo excōicati-
onis nec ipsemet absolutionē suā pcuret
adiuuit. Q̄ si dixerit q̄ tunc cū dimissum
fuerit ei mortale pctm̄ bene oñsum fuit ei
vel intna inspiratiōe vel extna cōicatiōe
ipm vinculū excōicationis q̄ tenebatur.
S; postmodū p negligentiā venialem q̄
oblitus ē ipsius. ⁊ hoc impossibile mani
feste videtur et multis causis. Primū apte
mīsicordie dei q̄ illū quēq̄ gratie restituit
cui ⁊ ipam gratiā adhuc pseruat tm̄ sui pi
culū ignorare paciat̄ iugiterq̄ orantē et
depcantē vt ab oībus piculis ipm eripiat
⁊ qd̄ maius ē ipam ecclam sanctoꝝ p eo
cū aliis incessanter supplicantē non exau
diat. Amp̄. q̄s in boue suo vel asino tm̄
piculū sustineat. Quāto fortius pater mise-
ricordiaꝝ i filio suo electo atq̄ dilectio nō
sustinebit. Apte ✝o ipius excōicati simil'r
impossibile eē videtur Cū enim p illo pec
cato p quo excōicatus erat ⁊ ptritus fue-
rit et cōfessus ⁊ pniam egit er si p illo scie
bat se eē excōicatū. Quo credibile est vel

possibile q̄ absolutiōē pcurare neglexe-
rit maxie cum sanctis et electis excōicatio
adeo terribilis sit adeoq̄ odiosa vt nihil
magis fugere videat̄. Si ✝o nesciebat tūc
se eē excōicatū p illo qualiter mīsericors
deus illū in aliis ad salutē pertinētibus il-
luminauit ⁊ in hoc ad salutē adeo ptinet
illuminare nō curauit. Amp̄. q̄ magis
exgrendū est fidelibus quā vt indigne san
ctis appropiquet ⁊ vt indigne cōmunicēt
sacramētis. Quid ē ad q̄ tāta solicitudine
tātaq̄ diligentia se p̄parēt. Quare mani-
festū ē viris sanctis totis studiis in semet
ipsis pscrutari atq̄ pquirere ne q̄d habeat
⁊ ne q̄d lateat i eis qd̄ eos indignos san-
ctis ⁊ sacramētis efficiat. Q̄ ergo pctā ⁊ ex
cōicationes eos maxie sanctis ⁊ sacramē
tis efficiūt certum ē consequēs esse eos illa
studiosius in se pq̄rere ⁊ inuenta a se per
q̄rere. Et non nullatenus a se viros sanctos
p negligētiā posse latere. Amp̄. etiā
si lateāt in viris sanctis excōicationū vin-
cula in eis nullatenus remanēt cū ipsi in
confessionibus suis sp̄ petat generalē abso
lutionē non solū a pctis de quibus non re
colunt. s; ⁊ a sentēciis si q̄ sunt q̄bus tene
antur. Q̄ si q̄s dixerit q̄ multis sentēciis
teneri possunt etiā viri sancti in q̄bus con
fessores eoꝝ nullam penitus habēt ptātē
Rñdemus q̄ si inuincibilis ignorātia eo-
rum in pte ista q̄si in ea statu sunt quibus
ad pcurandū absolutionē suam in q̄ illi
excōicati a domino papa q laborāt extre
mis sicut eni isti non possunt adire sedem
aplicam et ibi pcurare absolutionē nec̄cī-
tate egritudinis corpalis detētū sic nec illā
egritudinis nec̄citate spūalis s; ignorātie
et in vinculis phibiti neq̄unt pcurare et
petere absolutionē suam cū ipsam excōi-
cationē suā inuincibiliter ignorēt ⁊ ideo
subuenit eis dei mīsicordia i pte ista sup-
plens p semetipam q̄ minus h; ptas con-
fessorū aut eoꝝ in pte ista. Amplius ptātē
Si aūt vincibilis ē ignorātia vincat̄ pcul
dubio ✝tute gratie cōpūctionis atq̄ ✝tute
sacri. Mirū videtur āt teneri aliquē snīa
excōicationis ignorāter hoc est cū ad ip̄s
omino nunq̄ puenerit. Quēadmodū ac
cidit in q̄busdā tam clericis quā laycis q
adhuc ignorāt ⁊ canones qui contra eos
cōstitutus fuit in manus violentas mitterēt
in clericos ⁊ religiosas psonas ⁊ eē cano
nicaꝝ istū et eē late snīe multi adhuc igno
rant ⁊ vt videt̄ sine culpa cū nihil adhuc

de eo audierint vel scriptus legerint. Non em̄ videt teneri ad denuandū statuta ecclesiastica cū p prelatos suos eis publicāda sint. Preterea esto q̄ publicād⁹ fit iste canō in regione aliq̄ pt esse q̄ sine culpa eoꝝ q de nouo nascunt cesset publicatio ista ⁊ p neminē veniat ad illos cū ad annos maiores venerit. Erūt ergo tales fm̄ hoc excōicati. Eadē rōe quācito p̄mulgatus fuit ille. Canō vel rome vł alibi. Si q̄s ꝫ dietas longe a loco p̄mulgatiōis seu cōstitutiōis istius canonis mitterēt man⁹ violētas in clericos statim eēnt excōicati. Et ita si papa rome excōicat aliquē q eo tpe sit in anglia ipsa hora q̄ p̄nūtabit Rome ista snīa erit excōicatus in anglia Et ita si exeq̄tur officiū ordinis efficiet irregularis in magno ergo pīculo sunt q rome cōs hūt a roma tā longe remoti. Qō si q̄s dixerit q̄ tales non sūt excōicati q̄liter effugiēt eū excōicare ⁊ excōicati correlatiua sūt ⁊ alterꝝ sine altero eē non possit Si em̄ papa excōicat istū iste excōicat a papa q̄ aliud ē snīa excōicationis aliud vinculū. Sꝫ interdū adheret denūciationē siue puentiōi snīe ad illū ꝯtra quē lata ē. Et p̄pt̄ hoc dictū est q̄ snīa excōicationis neminē ligat vinclō excōicationis an̄q̄ȝ ad ip̄m puenerit. Qm̄ siue denunciationi siue p̄uctioni. Huius aūt manifestū ē exēplum ē statutū regū siue lex q̄cunq̄ a p̄ncipe suo ꝯdita q̄ p̄culdubio neminē ligat ad obſuationē sui nec vinculo transgressionis quicq̄ȝ obligat nisi publicata ei de aliq̄mō hoc siue p pconē siue p scripturā Et inde ē q̄ p̄us ligat ciues vni⁹ ciuitatis quā ciues alteri⁹ si p̄us eis publicet quā aliis. Cui vo facto adheret excōicatio cū ipso facto pariter incurrit. Sic cū ipo facto iniectiōꝫ .s. manuū clericos vel religiosas psonas. Et idē ē simlr̄ de fact̄ dānatis sic de heresi dānata de incēdio ꝯ falsificatione ap̄lice bulle. Cui⁹ eidēs exēplū est in statuto regio si ita statueret rex aliquis vel p̄nceps q̄cunq̄ȝ tale qd fecerit soluat tm̄ pecunie obligatio solutiōis talis summe nō adheret ipsi statuto quo hui⁹ factū dānatū ē adheret ipsi facto dānato. Ita vt q̄cunq̄ in factū incidit incidat i obligatiōꝫ soluēdi hui⁹ summā. De hoc q̄ q̄ris q̄ papa excōicat istū ergo iste excōicat a papa Scire debes q̄ excōicatus siue excōicari dupl̄r dr̄. Est em̄ excōicare excōicationis snīaꝫ i aliquē p̄nūciare ⁊ excōicare vinculo excōicationis ligare Et p̄pt̄ hoc excōicatus dupl̄r dr̄ vꝫ excōicationis snīa dānatus excōicatus vinculo innodatus ⁊ duplicatas ista p̄uenit inde q̄ excōicatio dr̄ q̄ ipsa snīa excōicationis in ip̄m vinculū. Uñ ⁊ absens longe ꝯ quē lata ē excōicationis snīa ⁊ ad quē nondū puenit excōicatus p snīaꝫ q̄dem ē non aūt p huius vinculū astrictus ⁊ vsualr̄ ita dr̄ cūꝫ q̄rit hoīes qd factū est in curia illa seu ꝯsistorio ꝯtra illū q p̄ns non erat ꝫ per p̄curatorē ibi hēbat excōicatus ē q̄ aliter nisi sicut dixim⁹ fieri non pt̄ intelligi. Hinc ē q̄ medio tpe hoc ē inter snīe p̄nūciationem ⁊ ad sit excōicati puentionē non peccat vllomō si se immisceat sacramēt̄ vīcꝫ vt ipsi p̄pt̄ hoc irregularitat̄ pīculo metuēdū Si q̄s sūt q̄rat si forte p negligētiaꝫ p̄latoꝝ. Canones hui⁹ scꝫ late snīe non p̄mulgent aut publicēt Quid erit de iadētibus dicam⁹ q̄ excōicati sunt ⁊ ignorātiā istam si aliis pctīs deputare nesciat imputant eā saltim ipsis fact̄ dānat̄ p̄pt̄ que in excōicationē incidūt. Omne em̄ pctm̄ tenebra ē ⁊ seip̄m ⁊ seq̄lam suā abscōdēs a ppetratore suo. Reuertētes aūt ad illō in q̄ eram⁹ ⁊ dicam⁹ declaratū eē iā ex dict̄ oib⁹ ñ eē possibile electos ⁊ dilctōs dī teneri vinculo occulte excōicatiōis occulte inq̄ȝ q̄ntū ad ipos quā ipsi ignorāt q̄m in hui⁹ ignorātiā non possunt incidere p culpā venialē vt dixim⁹. Sꝫ nec p culpaꝫ venialē mortalē. Cum em̄ desinerēt eē electi aꝫ dilecti. Si vo occlta excōicatio q̄ntū ad ecciaꝫ notū sūt ipsis excōicat̄. Manifestū est non solū nō p̄desse eis sacra ⁊ sacra qbus se in digne ⁊ irreuerēter ingescunt. Sꝫ etiā abeē. sic dr̄ Ap̄lus in .xi. p̄me ad Coꝝ. Si q̄s mādūcat ⁊ bibit indigne iudiciū sibi mādūcat ⁊ bibit ⁊c̄. Jaꝫ ergo declaratū ē de vtriusq̄ȝ excōicat̄ .i. de occulte excōicat̄ q̄ntū ad se q non possunt eē nisi mali ⁊ de excōicat̄ occulte q̄ntum ad ecciam q simlr̄ non pñt eē nisi mali q̄ non p̄dest ei imo obest excōicatio sacroꝝ ⁊ sacroꝝ De malis aūt ⁊ manifeste excōicatis manifestū est q̄ illis obest ꝯmūicatio sacroꝝ eū non solū irreuerēter se immiscēant.

Post hec aūt p̄seq̄mur vel potius p̄seq̄mur errorē tertiū q est bonos non posse excōicari nullaq̄ȝ snīa iudic̄ ecclesiastica posse eos vinculo excōicationis astringi sed solū vt aiūt pctm̄ excōicat hoiem. In quo p̄mū

ab eis quęrẽdum ẽ quid intelligãt ipsam
excõicationẽ vtꝫ aut separari a commu-
nione exteriori sacramẽtorũ atꝫ fidelium
aut sepationẽ ab interiori cõione ipsorũ.
Q. si dixerint intẽtione excõicationis esse
separari ab interiori cõione sactorũ ꝛ fi-
delium adhuc q̃rimus ab eis, quid intel-
ligunt cõionẽ interiorẽ. Quia ipsa indu
bitanter est cõmunio ꝛ societas sanctorũ
atqꝫ iustorum. De hac nemo dubitat qn
solum peccatũ ab eo sepet ꝛ ea priuet nec
vnquã cogitatum fuit ab ecclĩa dei ꝙ ma-
gistratus ecclesiasticus ptãtem illã in hoc
haberet. Ista enĩ potestas eẽt in destructi
onem. Excõicare enim fm hanc intentio-
nem esset corpus xpi mysticũ ꝙ ex sanctis
atꝫ iustis fidelib⁹ constructũ est atꝫ com-
pactum crucidare atꝫ mẽbratim lacerare
hoc esset ꝛ vitã gratie quam de cõione ꝛ
societate mẽbrorũ de spũsancto viuentiũ
vita gratie cõicant vel contrahũt extingue
re vel auferre hoc eẽt p̃latos vel iudices
ecclasticos qui prefati corporis mẽbra esse
debent gladio in ipm corpus prenoĩatuꝫ
ꝛ in ipsam matrẽ sanctissimã ecclesiam in
audita crudelitate seruire. Ptãs enim sic
excõicandi in manu p̃lati esset in manu fi
lii ad iugilandũ spũaliter patrem spũalẽ
xpm dominũ ꝛ trucidandã matreꝫ ecclĩaꝫ
ꝛ gladius eẽt datus vni mẽbro ad conci-
dendum corp⁹. Hec aũt insania sicut di-
ximus nunq̃ꝫ ascendit in cor hoĩs sani ca
pitis. Et supra dixim⁹ nec ipse omps sic ex
cõicare potest nec ex ɔ̃fectu potẽtie seu pe
nuria sed ex habundãtissime bonitat⁹ iu-
sticia. Solus miser hõ ptãtem istã habet
que nunq̃ꝫ ptãs nominanda ẽ sed magis
in potẽtia ꝛ miseria ꝓrsus infirmitas pos
se enĩ peccare non posse ẽ. Sicut neqꝫ pos
se esse vulnerari neqꝫ posse ledi aut posse
mori imo poti⁹ ẽ a potẽtia seu ptãte defi-
cere. Et ꝓpter hoc posse ligari vinclis pec
catorũ est posse mori morte culpe posse p̃
scĩdi a viuo corpore posse separi ab hijs
quorũ societate ꝛ ɔmunione viuit ꝛ sta-
tur. Si intelligãt excõicationẽ ab illa exte
riori cõione erroris istius. Quis enĩ dubi
tat viros sanctissimos ejeci posse de eccle
sus visibilib⁹ ꝛ arceri posse a sanctis ꝛ sa-
cramentis etiã inuitos. Quis dubitat fi-
deles posse abstiere a cõione corꝝ in iure
cõibus. Quis dubitat sacerdotes posse
denegare eis ꝛ sacramentũ confessionis
ꝛ alia sacramenta. Manifestũ ẽ ergo
cos posse ꝓhiberi ꝛ arceri a sacri ꝛ sacra
mentis ꝛ vtraqꝫ cõione priuari. Q. si dixe-
rint ꝙ non potest hoc fieri p̃ sniãm sed p̃
vim tñi necesse est vt dicant alterũ duorũ
vtꝫ eos non seruari cõione de qua loq-
mur. Et si eyciãt de ecclesiis vel vt dicant
eos per vim violentie vtrũqꝫ istorum pos
sunt tam mali quã boni vtiqꝫ enĩ possunt
ingerere sacris ꝛ sacramẽtis ꝛ contra pro
hibitionem prelatorũ ꝛ per violentiam si
viribus eis p̃ualuerint. Quare quantum
ad hoc in nullo potiores sunt boni quaꝫ
mali. Nisi forte dicãt ꝙ bonus ꝓsunt sa-
cramenta etiã cum ꝓhibiti fuerint siue ex
communicati. Malis vero semper obsunt
quia indigne ꝛ irreuerenter illis se ingerũt
Ad hoc ergo tandem deuenit iste error vt
necesse habeat confiteri alterũ duorum vtꝫ
vel ꝙ boni iuste excõicari non possunt vl
q̃tumcunqꝫ iusta sit sentẽtia excõicationis
ei parere non teneant vtriusqꝫ autẽ isto-
rum facilis est destructio. Primũ ergo qꝫ
iste vir sanctus ꝛ iustus potest credere in
se esse peccatũ mortale, qđ reuera non est
In hac consciã teneretur ipsemet arcere se
ꝛ a sacramẽtis ꝛ nullomõ immiscere se il
lis licet sanctus ꝛ bonus sit. Si ergo et p̃
prie ɔscie sententia tenetur abstinere a sa
cramentis multo fortius ex sniã superioris
sui ꝛ iudicis. Amp̃. ex sola humilitate et
reuerentia sacrorũ ꝛ sacramentorũ potest
vir iustus ꝛ sanctus abstinere se a sacra-
mẽtis siue ɔmuniõe corꝝ. Sic legit̃ puer.
xxviij. Beatus hõ qui sp̃ est pauid⁹. Et pe
trus. Luce. v. Procidit ad genua iesu sp̃i
dicẽs. Exi a me dñe quia homo peccator
sum. Et eiusdẽ. vij. Centurio ad ipm. Dñe
non sum dignus vt intres sub tectũ meuꝫ
ꝓpter qđ ꝛ me ipm non sum dignus arbi
trans vt venirẽ ad te. Manifestũ ergo est
ꝙ vir sanctus potest a sacris ꝛ sacramẽtis
secedere ꝛ hoc ꝓprio iudicio. Multo for-
tius iudicio superioris. Amp̃. esto ꝙ ob
mittatur vel obuciat̃ contra virũ iustum
ꝛ sanctũ aliqđ crimẽ vel debitũ a quo se
immunẽ ipsemet bene scit. sed probetur
contra eũ per falsos testes aut instrã con
tra que ipse nihil obijcit iudicabitur reus
criminis illius vel debiti tanquaꝫ conui-
ctus non vult satisfacere quia scit se non
teneri postmodũ ꝓcedit iudex contra eũ
tanq̃ꝫ contra contumacẽ excõicans eum.

Manifestũ est sententiã excõicationis
iustissime latam in euꝫ licet sanctus et iu-

tus sit iuste aūt sententie necesse habz pa
rere quare necesse habet sustinere excō-
icationem et gerere se excōicatū. Amp.
esto q sanctus et iustus intret religionem
alienam vbi nescitur de eo q christianus
sit et apparet ex facie iudeus esse vel sarra
cenus et pter hoc credat explorator cer
tum est q non admittetur ad sancta vel
sacramenta licet sit vir sanctus et iustus et
iustissime repellit a sanctis et sacramētis.
Euidentius aūt est si ɔstat ipz fuisse iude-
um vel sarracenū et nō potest docere se fu
isse baptizatū. Quis dubitat qn iuste re-
pellatur a cōione sacrorum et sacramēto-
rum atqz fideliū. Nulli autem licet repū-
gnare iustitie quare non licet ei repūgna
re phibitioni seu excōioni cum iuste siue
per iustitiam ei fiant. Necesse ergo habz
ei parcere. Manifestū ergo est, viros
sanctos et iustos iuste posse excōicari et p
hiberi a sanctis et sacrament. iuste qntuz
ad iudicem atqz sententiam, non qntum
ad merita ipsorū. Q. si dixerit q iuste sen
tentie iuste quidē ex ordine non debet pa
rere vir sanctus in casibus ppositis cum
et benefaciat iudex excōicando et benefa
ciat etiam vim contumacia inferendo eū
ad parēdū sententie ɔpellendo. Male
ergo faciet ipse resistendo merita et bona
et sancta subditorū in nullo minuūt vel in
firmant iurisdictionē vel potestatem pla-
torum. In nullo ergo eximunt vel puile-
giant subditos suos quo min9 debeant
parere sententiis superiorū. Amp. cū
excōicatio pena sit et iuste illata imposs
to casu licet non ex meritis cum merita de
fendere non sufficiat ipsum cui pena ista
intendit et aliam defensionē non habeat
necesse hz illaz sustinere paciēter. Merita
enī neminē excusant. Alioqn et sctūs Job.
et multa qui innocentes in dira passi sunt
cōtradicere et resistere diuinis iudiciis me
rito potuissent. Judiciū autem omne dñi
dei ē Sicut legit Deut. j. Amp. leges
et iudicia et oia iura omnib9 edita sunt q
ɔdentib9 illa siue edentibus subditi sunt
oēs ergo tenent et ligant. Null9 ergo cor
exemptus ē quantocūqz priuilegio meri-
tum et si forte dicerent q vir sanctus et iu-
stus electus foris ab eccia a sacr. et sacra-
mentis electus inquam electione exterio
ri et [illegible]rali adhuc cōicat sanctis et sacra-
mentis ergo necessario intus ē. Idem enī
ē communicare sanctis et sacramētis q in-
tus esse siue intra ecciaz esse. Ecce non vi-
det erroneus qd loquitur cum enī intus et
extra contraria sint. Impossibile ē ea dici
simul de eodē fm idem eodēmodo se ha
bent cōicatio et excōicatio. Cum ergo cer
tus sit ipm eē cōione exteriori puationū. p
uatio to et habitus de eodē simul dia nō
possunt. Quare manifestū ipsum cōionē
exteriorem fm se non habere. Restat er-
go vt dicat ipm solam cōionem interiorē
habere per se et hoc ē indubitanter fruct9
et vtilitas exterioris cōionis et res ill9 illa
to signū ist9. Quare ad hoc deueniet vt
ditatem necessario confiteat. quia solūz
fructū siue rem exterioris cōionis non āt
ipsam fm se. Jam ergo clarū est quid sit
excōicatio et quid excōicari fm vtrunqz
modum et qūens errauerunt isti nouissi-
mi qui dixerunt bonos non posse excōi-
cari. Manifestū enim est eos posse ex
cōicari sicut eos excōicare intendit eccle-
sia. Non enī intendit eccia quemqz puā-
re nisi cōione exteriori. Q. pter hoc pri
uat cōione exteriori vt reducat ad cōionē
interiorē. pter hoc solū percutit gladio
excōicationis exterius vt sanet medicina
spūalis ɔmunionis interius. et alias intel
ligere non possūt erronei qd petrū solum
et ɔmūicet hoiez nisi qntū ad ɔmunionē
interiorē que est ɔmunio vite spūalis et vi
ctus. Sciendū tamen ē q ipse ɔtemptus
excōicationis et rebellio etiam vnū de pec
catis ē que maxime spūalem cōionē aufe
runt. Sicut le. j. regū. xv. q: quasi peccatū
ariolādi est repugnare et qsi scelus ydo
latrie nolle acqescere. Istud enī peccatuz
scindit et lacerat ipsam ecciaz scissuris et scis
mata introducit duz enim subeē nolunt
hūiliter atz pacifice necesse ē vt rebellent et
pter hoc opter non solū vt diuidant ab
inuicem. Sed etiā vt contra se inuicē pun
gnent. Possibile tamē est vt qui puatus
est exteriori ɔmunione per xtutē paciētie
et hūilitatis interdū plus pficiat magisqz
meritorie sustineat excōicationē quaz vtē
do ante ea ipsa ɔmunione exteriori. Si-
cut verbi gratia aliquis, cōtraxit de facto
cū sorore sua non potest pbare eā esse so
rorē suā. Separat eū thoro excōicatur qa
non vult ei reddere debitū coniugale. cer
tum ē q tenetur potius sustinere excōica-
tionem quā incestū cōmittere cum sorore
Multis aūt ipsam excōicationē exteriorē
sustinere non min9 molestū est et horren-

dū ꝙ martyrū ꝓpter quod dixim⁹. Possibile est aliq̄ plus ꝓficere quantū ad internam cōiōnē vt viros sanctos et iustos ex sustinenda taꝫ dire tanq̄ horrende pene ꝙ ꝓficerent in ipsa pace exterioris cōionis sancti viri ꝛ iusti ex aduersitate maxie ꝓficiūt in ipsa pace exterior̄ cōionis sancti viri ꝛ iusti ex aduersitate maxime ꝓficiunt. Sicut legiṫ Exo. j. Quanto opp̄mebant eos tanto multiplicabanṫ ꝛ crescebant fecit em̄ deus cū ipsa temtatione ꝓuentū. Sicut legi. ix. p̄me ad Cor. Et dat eis auxiliū de tribulatione ꝟgsq; ipsa et baculus diuine consolatiōis eos consolātur atꝫ in tribulatiōe dilatat eos domin⁹ Sicut legiṫ in psal. Manifestus ergo est error iste tercius quo debēt nullū sanctuꝫ ꝛ iustū posse excōicari vinculo excōicationis exterioris ꝛ forte illud dedit causam erroris istius qꝺ nō fraudanṫ toto fructu interne cōionis. Interdū enim ꝛ ꝓficiūt vt diximus in illa. Quā salutaris aūt medicina sit excōicatio exterior cū hys q̄ diximus appet euidenter ex publice siue solēniter penitētib⁹ q̄bus non tanq̄ pena infligitur ymo tanq̄ pnia satisfactoria iniungiṫ et tanq̄ medicina salutaris morb ꝛ vulnerib⁹ viciorꝫ ꝛ peccatorū ipsorꝫ apponitur. In capite em̄ ieiunij ab ep̄is de ecclesijs eiciuntṫ. ꝛ vsq; ad q̄rtam vel q̄ntā feriam penalis ebdomode extra ecclaꝫ positi tanq̄ excōicatos a sacr̄ ꝛ sacramēt̄ se gerunt donec p̄noiatis per ep̄m in eam reducanṫ. Ql aūt dicat v̄itas in euāgelio Mat. Quodcūq; ligauer̄ sup terraꝫ erit ligatuꝫ ꝛc. Ita intelligendū est. Ois snīa tam ligationis q̄ꝫ absolutionis quā rite tuleris sup terram rata hebebiṫ in celis. Et ꝓpter hoc dic ibi auctoritas claue nō errante non em̄ voluntate p̄latorꝫ ꝯmissuꝫ ē soluere vel ligare. Sꝫ prudenti corꝫ dispensationi ꝛ ꝓpter hoc condita sunt iura q̄bus declarata q̄ñ snīe corꝫ nulle ergo est q̄ntum ad ecclam triūphantē id ē ligatione eius rata hꝫ eccla triūphās quā sec hic eccla militās lꝫ sit vir sctūs ꝛ iust⁹ ligat⁹ ē q̄ntum ē ad vtraq; fora tm̄. Si q̄s aūt q̄rit de occulte excōicato vel suspēso p̄latorum vtrū ipse liget vel absoluet. Rñdem⁹ q; licet eis sententia nulla sit in se tamē q; foris habetur aliq̄ q̄m ipse non appet excommūicatus vel suspēsus necesse habet illam obseruare ille contra quē fertur tamen non possit ꝓbare excōicationeꝫ vel suspensionē. Si autē probare posset licet liceret ei non seruare ꝛ minuere applicatione. Quēadmodū non fuerit venal̄ snīa ꝯtra quē lata ē licet ipso iure nulla sit. tamen si ille contra quē lata est non potest ꝓbare vel non vult q; venalis sit necesse hꝫ ei parere. Ql si quis q̄rat vtrum oēs sacerdotes habeant p̄tātem ligandi atq; soluendi. Dicem⁹ q; habēt claues tam potestatis q̄ꝫ scie. Clauis aūt sciencie. auctoritas ē docēdi ꝛ doctores instituēdi ꝛ nō est ista clauis ista sciā sicut q̄dam opinantur nec habēt claues ligatas nullomodo ymo solutas et liberas. Quēadmodū electus siue licēciatus ad magisteriū statum hꝫ auctoritatē docendi liberā ex solutam licet non habeat discipulos vel auditores q̄s doceat. Sic ꝛ clauē hꝫ qui p̄tātē ligandi ꝛ soluēdi liberam ꝛ solutā rite ordinatus in sacerdotē licet non habeat domū id est ecclam vel parrochiā quaꝫ claudat vel aperiat. Quēadmodū ꝛ liberā hꝫ p̄tātem equitādi ꝛ nauigādi q̄ sanus ē corpore licet non habeat equum vel nauem quam ascendat.

Uia v̄o circa sacerdotalē ordineꝫ q errāt adhuc hostes v̄itatis contradicētes idulgētijs ꝛ remissionib⁹ q̄ per eos ex officio sacerdotali fiunt nūc habem⁹ errorē istum destruere ꝛ ipsasq; remissiōes indulgētias stabilire Cā ergo error̄ atꝫ p̄ma potissima ē stulticia opiniōis q̄ credūt venales eē hui⁹ indulgēcias. ex venalitate q̄ oēs defraudareṫ nō solū vltra dimidiū iusti p̄cij. sꝫ etiā vltra estimatiōꝫ. Cū em̄ benefactorib⁹ alicuius loci tercia pars iniūctarū pniarꝫ remittiṫ benefactores aūt sunt q̄ nūmos singl̄os vel obulos vel etiā oua tribuunt ꝓ q̄ tercia ps pniarꝫ iniūctarꝫ vt dicūt remittiṫ. Defraudeṫ ergo de⁹ cū duoꝝ annorꝫ pnialiū sacrificiū cū vni⁹ oui vel obuli oblatiōe cōmutaṫ. Scda causa ē alia stulticia opiniōis q̄ iniquū credunt vt ex p̄cio longe ꝛ g̃ues pnie q̄ breues eq̄li et leues redimātur. Si em̄ cui longa ꝛ aspera pnia iniūcta ē nummū vnū vel obulū offerat tali loco eq̄ repetat terciā partē remissionis pnie sue vt ille cui iniūcta ē breues ꝛ leuis tantundē offerēs eodē p̄cio redimunṫ maxime nūme pnie. Tercio visuꝫ ē eis qꝺ hoc ē facere symoniacum scꝫ g̃ram venialē. Quarto inq̄ūt q̄d restat nisi vt ip̄i mag̃ peccēt hoies si tali⁹ immo ridiculosa ē peccatorꝫ redēptio.

tribus eñ minimis per tres tales indulgē-
tias absoluitur iste a tota pnia sua et ita
eq̄bunt trium oblatiões nũmo z pegrina
tiões hierosolimitane vl' cuiuścūq; alij q̄ ɔtra
inimicos fidei. Insanissima ergo sunt q̄
causa agēdi pniam longas istas z labo-
riosas pegrinationes suscipiūt z qui car-
ceri et religiōi z mřimonio se sbiciūt z ad
dicunt cũ tria oua vel tres obuli tm̃ ꝓ eis
ꝓdesint. Contra p̃mũ errorē dicimus q̄
non ē ibi venalitas cũ ꝓ pecunia vel ibi
fiat. Prelatus eñ qui hmōi indulgētiam
dat. non pecuniā sed dei honorē intēdit
z animaꝝ vtilitatē non eñ intēdit coacer
uare pecuniam sed ampliare dei honori
ficentiam z cultũ. Ad hoc eñ edificat ec-
clesia vt dei cultus z honorificētia ampli
etur vt in ea sancti digna veneratiōe cele-
brent z ad hoc insup vt diuinũ officiũ ser
uitiũ z remissiones z gratie. ceteraq; dei
beneficia aiab' impetrent. Sic ergo z nō
ꝓpter pecuniā licet per pecuniā edifice-
tur ecclesia. Sic non ꝓ pecunia fit ipa in
dulgētia. s; pro dei sola indulgentia licet
non sine pecunia qm̃ loc' hmōi non p̃t
edificari sine pecunia. Contra defrauda
tionē vero hui' quia ipe dator ē z bonor
cultus ipius atq; seruitiũ non solũ suplet
q̄ de penitētia p indulgentias detrahit
sed etiā super habũdat in multo maxime
cum sacrificiũ laudis orationũ incensa et
laudum thimiaba plus deus diligat q̄
tormentorũ pniaꝝ carnificinā sicut ipe
met testatur. ysa. lviij. Nunquid tale ē
ieiuniũ qd elegi p diem affligere hominē
animā suam. Nunqd saccuꝫ z cinerē ster
nere. zc. Et sicut non pro aqua sed tamen
per aquā z non sine aq̄ in baptismo dat
remissio peccatoꝝ. Sic non pro pecunia
sed tamē p pecuniā et non sine pecunia
fiunt hui' indulgētie. Ad illud aũt qd de
lirant de iniquitate videlicet q̄ de codeꝫ
precio maiores z minores penitētie redi-
mi videntur qd est iniqtas vt ipsi putant
euidēter se ostendunt nescire ṽtutem dei
et diuinā potestatē. Sic enim nō maioreꝫ
remissionē obtinet peccatoꝝ qui in maio
ri aqua baptizatur q̄ qui i minori. Sic
qui maiorē pecuniā offert non maiorem
remissionem suam q̄ minorē habent. Et
hoc ē quoniā sicut non ex aqua est remis-
sio in baptismo sed ex ṽtute diuina que
adest sacramento sic ibi non ex oblatiōe
sine ex oblatis sed ex dantibus z ministro-
rio prelatoꝝ. Ad tertiũ vero. Iam ex hi's
responsum est cũ nihil ibi venalitatis esse
dicamus et insuper cũ in veritate magis
cōmutatio sit q̄ remissio. Sed quia lon-
ge leuius est offerre habentib' z habun-
dantibus. q̄ penitentiales labores atq;
molestias ferre remissio reputatur ɔmu-
tatio penitētialis afflictiōis et munus ob
lationis. Q' aũt quarto obijciũt videlicet
de in pniali peccantiũ sic soluimus. Qm̃
cum certũ sit eos solas indulgētias huius
papere qui mũdi sunt z immunes a mor
talibus peccatis. Nulli aũt est certum q̄
immunis sit et mundus ab illis. nulli er-
go certum est q̄ indulgentias huius per-
cipiat. certũ autem est vnicuiq; se esse de-
bitoreꝫ iniũcte sunt penitētie vel iniũgen-
de. quare certum ē nemini debere ꝓpter
huius indulgētias cessare ab agenda pe-
nitentia ne cōmittat se piculo z in estima
bileꝫ acerbitatē ignis purgatorii incurrat
pniaꝫ negligentia agēdi pniaꝫ suam que
q̄ntumcunq; aspera sit leuissima tamē est
cōparatiōe acerbitatis illius ignis. Et hoc
nulli ꝓ certo atq; precise ꝓmittim' indul-
gētias istas. Sed sub cōditione illa si im
munes sint z mundi a mortalibus. Quia
ergo viri sancti z iusti sp timorati sunt et cũ
aplo semp dicũt. Nihil mihi ɔscius sum
non tamē in hoc iustificatus sum qz esse
potest qd ignoro. Manifestũ est nullũ
viri sanctũ z iustũ ex hui' indulgētijs im
pnialitatē ɔsumere maxie cũ eã timor dñi
timere faciat culpas etiā vbi nō sunt hoc
eñ bonaꝝ mentiũ ē vt dt Grego. Qui āt
vltra adijciũt q̄ nō plus ɔsunt religiōes
carceres atq; materia viris religiosis. z nō
plus lōge laboriosequ; pegrinatiōis pegri
nātib' q̄ tria oua vel tres obuli indulgē
tias istas freq̄ntātib' hꝫ iaꝫ solutū p ea q̄
dixim' sꝫ per hoc qd non ṽtute oblatio-
nis nec p ea hui' indulgētie obtinent sꝫ
non sine eis. Dicim' tamē vnuꝫ exemplũ
ad elidendā ipsam quā ipsi obstinant ob
iectionem z dicim' q̄ quēadmodũ plus
ꝓdest trina immersio in aquā sanctifica-
tam ad remissionē peccatoꝝ z ꝓpter ṽtu-
tem sacramēti q̄ quecunq; q̄ntumcunq;
aspe ablutiōes seu balneatiōes in aqua
frigida licet fiant z penaliter z plus valet
pelluis huius aque ea baptismaliter vten
tib'. Sic modica oblatio aut leuis labor
in opibus seu fabricis ꝓpter quas indul-
gentie fiunt longe plus ɔsunt ad oparatiō-

dam remissionē q̄ magne oblatiões graues q̄ labores alias facte aliasq̄ suscepti ⁊ hoc quidē ꝑpter ỽtutem clauiū non ꝑpter se. Sicut inde ꝑpter ỽtutem sacrenti baptismalis absolutiões tam mirifice tā q̄ magnifice ꝓsunt non ꝑpter se. Preter ỽtutem autem clauiū ꝯsiderandum est de sanctoꝝ suffragijs spāliter quoꝝ in locis huius memoria ⁊ veneratio habet. Secundo ex ipsis meritis ecclie totius cuius vox in locis huius de cetero non silebit. Quicqd enim ⁊ psallendo ⁊ legendo vl etiam cantādo vel alias quocūq̄ modo orando iudei seruitio ibi de cetero dicet voce ecclesie ē cum ex eius ꝑsona dicatur. Tertio ꝯsiderandū est de merit. atq̄ suffragijs oīm sanctoꝝ q̄rum aut generalis aut spālis veneratio ⁊ mēoria ibi faciēda ⁊ habēda ē. Quarto de ipa gratiositate ⁊ ỽtute cultus q non potest eē nisi gratiosus apud deū cuius honor ipse ⁊ glia est neq̄ eē ỽtuosus ab ipso ad absterrēdos demones ad nuniēdos insultus ipoꝝ et tentationes ad debilitādas vires eorum Deinde aduocādum grām ꝯp unctiōis gramq̄ deuotiōis. graciosus aūt ē apud misericordissimū deū ad impetrādas venias ad optinēdas grās ad eas roborandas intuēdas ⁊ augēdas. Postq̄ aūt respondimꝰ ꝯdictionibꝰ erroꝝ istoꝝ ⁊ dissoluimꝰ obiectiões eorū ⁊ declarauimus cās erroꝝ istorū. Modo relinqt nob stabilire ipsas indulgētias ꝓbationibus ac declaratiōibus. Dicemꝰ ergo in p̄mis q̄ cuiꝰ ptās ē pniales satisfactiões iniūgere eiusdē ē eas augere minuere ⁊ mutare ꝓ vt ad dīi honorificētiā ⁊ aiaꝝ salutē publicam specialē vtilitatē videret expedire. Quare ⁊ pnialē afflictiōē in elimosinas oblatiões ⁊ oñes ⁊ in oē qd deo magis acceptū vederit eē licitū ē plato sueq̄ ptātis ē ⁊ officiū mutare ꝓut xp̄i penitenti aut ecclie de q̄ est aut ciuitati aut patrie aut toti ecclīe viderit expedire. ꝑpter hoc tanq̄ pnialē satisfactiōē iniūgimꝰ interdū regularibꝰ vt suscipiāt administratiões q̄ eis imponunt vt ꝑoratū ꝑpt reformationē aut ꝯseruatiōē religionis aut camerariaꝫ ne aliꝰ ꝑpt secularē freq̄ntiā pdutet ac fideliter et prudēter ⁊ sine frm̄ scādalo tpalia dispēsent. Sūr ⁊ viro prudēti ⁊ iustoatq̄ potēti ⁊ incorruptibili acceptiōe ꝑsonaꝝ vel munerū ꝯsulimꝰ in foro cōfessionis vt ꝯsulatū vel p̄fecturaꝫ ad hoc electꝰ recipiat ⁊ tanq̄ pnialeꝫ satisfactionē hec ei imponimꝰ ⁊ sic de alijs maioribꝰ ⁊ minoribꝰ administratiōibꝰ manifestū est eē ꝯsentiendū et faciendū. Hec aūt exēpla ꝑpter hoc posuimꝰ qa offīa in ecclīa dei debēt esse ꝯmunia ꝓprietatē enim ⁊ excōicationem omino detestat et reiicit ꝯmunio sanctoꝝ. Manifestū ergo q̄ cū maior honor deo sit maiorq̄ vtilitas aiabus ꝓpter causas q̄s diuino seruitio seu cultui sanctius assignauimꝰ edificari basilicam vnā in qua deo iugiter seruiat. aiabus sacrificijs ⁊ oñonibus assidue succurratur sanctoꝝ suffragia qui quecūq̄ voluerint apud dn̄m possunt die ac nocte eis impetrentur. in q̄ incessant hostes inuisibiles impūgnent. ceteraq̄ bona q̄ numerauimus ⁊ noiauimꝰ ibi sine intercessiōe aiabus impendātur. Maior in q̄ ē honor deo maiorq̄ aiabus vtilitas quā quantacūq̄ afflictionū pnialium carnificina. Epālis ergo ptātis ⁊ officiū ē carnificialē illam afflictionē q̄ntamcūq̄ siue ꝑ parte siue ꝑ toto sicut expedire viderit in huius boni vel siīe vel etiā alterius mōi q̄ publica regit vtilitas cōicare. Amp. q̄ omnis seruus bona dn̄i sui in honorem ipsius ⁊ gl'iam et regni vel domus sue vtilitatē tenetur expēdere et vbi maiorē vel honorē vel vtilitatē vel ambos videt ibi largius cū eiꝰ fidei ꝯmissa sit eoꝝ dispēsatio. Additiões aūt diminutiões ꝯmutatiões relaxatiões pnialium satisfactionū platis indubitāter ꝯmisse sunt Manifestū g ē ad eos ptinere vt bona ista q̄ noiauimus expēdent largius aut ptius ꝑ vt negocia vel opa ex paruitate vel magnitudie diuini honoris spūalisq̄ vtilitat. plus aut minus reqsierit. Et ꝑpt hoc q̄ maximus dei honor ē in terra. xp̄iana religio maximaq̄ aiaꝝ vtilitas et p̄uata ⁊ publica. certū ē q̄ ꝓ ea plantāda ꝯseruāda ampliāda et defendēda necesse hꝫ hmōi expendere p̄fati serui dei. de p̄noiatis bonis q̄cquid poitētē necēitates reqrunt. Necesse ergo habēt relaxatiões diminutiones ꝯmutationes pniaꝝ facere q̄ntācunq̄ regni plantatio cōseruatio amplicatio defēsioq̄ christiane religionis siue vltra mare siue in prouintia siue alibi vbicunq̄ ⁊ hec est causa ꝑpter quam largissime indulgētie fiunt ab ecclesia pro subsidio terre sancte ⁊ generaliter contra inimicos fidei et christiane religionis. Amplius. si rex vel pote-

ceps bellum habebat dat potestatem du
cibus suis perquirendi ⁊ conducendi bel
latores dignisq; stipendijs remunerandi
Quia ergo rex regū ⁊ dominus dominā
tium christus dominus bellum habuit a
tempore quo cepit ecclia bellum inq; non
solum spūale sed etiam litterale seu cor
porale siue materiale contra hereticos et
alios christiane religionis inimicos vide
licet paganos ⁊ a tpore machometi sar
racenos necessario dedit potestatem du
cibus suis id est prelatis perquirendi bel
latores materiales ⁊ conducendi eos cō
gruis stipendijs remunerandi Quid aūt
ē predicare indulgēnas ⁊ pmittere hmōi
bellatoribus nisi eos per qrere ⁊ condu
cere regi regū christo dño. Et quid ē peni
tentias et iniunctas remittere nisi partem
aliquam stipendiorū eis dare. Quemad
modū enim stipēdia peccati mors. Sic le
gitur. vi. ad Ro. Sic stipendia huius bel
latoꝝ p maxima ac nobilissima sui par
te renumeratio eterna erit. Amplius
Quis rex pugnatur? non aperit erariū
suum ad largiendū bellatoribus ⁊ alia fa
cienda que bellum requirit ⁊ rex regū chri
stus ergo domin? aperit erarium suum ⁊
elargitur bellatoribus suis. Erariū eius
autem thesauros continet indulgentiaꝝ
gratiarum ⁊ gloriarū. Amplius. quis
habere bellatores si eos vident debitis
obligatos que eos phibeāt ire ad bellū
suum nisi prius liberat ab huius quā mit
tat ad bellum. Quia ergo debita pnialia
huius bellatores bellū hui? agere non si
nunt sic ieiunia ligature ferree alieq; hu
ius affectiones longeq; orationes ⁊ alie
pegrinatiōes necesse est vt deus bellato
res tales liberet debitis anteq; eos mittat
ad bellum liberatio autē non est hic nisi
per remissionē. Amp. cum ista stipen
dia remissiones scz ⁊ indulgentias huius
toto ope desiderent ⁊ requirunt bellatores
vt nihil a deo eos inducere videatur ad
hui? bellū suscipiendū. Maxime aūt illa
facienda sunt bellatorib? si comode fieri
possunt per que maxime inducuntur ad
fideliter acriterq; pugnandū. Indulgē
tie ergo iste ⁊ remissiones faciēde sunt hu
ius bellatorib? ⁊ non sunt faciende nisi p
ministros nec aliter comode fieri possunt
Amp. nullus est pnceps milicie mate
rialis siue corporalis qui non habeat po
testatem conducendi bellatores ⁊ conue
niendi stipendijs cū ipsis put bello siue
gregi domini sui videtur expedire. Mul
tofortius ergo principib? milicie spūalis
ex ipso principatu huius est potestas con
ducendi bellatores et conuenien di cū eis
de stipendijs put bello dei viderint expe
dire. Quia ergo manifestū est q; stipen
dia remissionū et indulgentiarū maxime
colligunt deo exercitū maximeq; augent
illum ⁊ maxime puocant ad bellandum
maxime huius stipendia promittenda ⁊
danda sunt bellatoribus dei. Si quis āt
dixerit q; sufficit huius bellatoribus mer
ces regni celorū dicam? q; ipso sensu ma
nifestum ē paucissimos intuitu solo mer
cedis illius posse colligi bellatores Quia
ergo querēda ē sufficiētia bellatorū per vi
am per quaz fieri comodius potest ⁊ hec
via omnib? comodior qm̄ ⁊ deo honorifi
centior ⁊ regno suo siue ciuitati que est ec
clesia eius vtilior atq; salubrior. Nihil em̄
ad est adeo gloriosum deo vt misereri et
penas meritas relaxare penitētibus nul
lum ei honorificenti? quā dare se in mortē
aut mortis discrimine p eius honorificē
tia ⁊ cultu vel plantādis vel conseruādis
vel ampliandis vel defendēdis. Seruis
aūt dei nullū obsequm prestare deo pos
sibile ē sibi vtilius siue salubri?. Amp.
si toto sanguie totaq; strage sanctoꝝ mar
tirum redimi voluit christianā religionez
ne periret per ydolatriam aut aliaz super
stitionem siue per iudaismum litteralem
q̄ntofortius vult eam redimi leuissimo vt
dicam? ita precio cū eam sic posse redimi
videat ⁊ defendi. Si em̄ tantos labores ⁊
dolores tantaq; supplicia etiaz mortis su
stinere voluit sanctos aplos et martires
sanctosq; confessores p defensione chri
stiane religiōis. q̄ntofortius relaxabit lō
ge minorē pro defensione eiusdez cum in
comparabiliter magis pronus sit ad rela
xanda suoꝝ supplicia quā ad ea irrogā
da aut irrogari sustinenda. Incompabi
liter etiā magis dispendiū est si pbas est
dicere deo sustinere tantā afflictionē ami
corum suoꝝ quā relaxare incompabiliter
minorē in huius bellatoribus. Quare si
idem est fructus illius afflictiōis ⁊ istius
remissionis q; apparet ex consensu. Mul
tofortius facit indulgētias ⁊ relaxationes
istas. Indulgentie aūt que fiunt pbasili
cis vel ampliādis vel q̄libz aliomō melio
randis etiam ppam pbationez habent

scȝ. Cum enī quilibet sanctoꝝ maioris in
compabilis grañe sit apud deū quam q
liber seruus malus apud dominū suum
vel etiā amicus apō amicū. Cū ergo ma-
nifestū est vnūquem ꝓ seruū gratiosum
a domino suo vel amicū ab amico in nu
meras remissiōes peccatoꝝ ⁊ pniarum in
estimabiliter vinatorib⁹ ac cultorib⁹ suis
a largissimo bonoꝝ oīm largitori deo. Et
si isti ex igniculo dilectiōis ⁊ stilla beniuo
lentie ita soliciti sunt ꝓ necessitatib⁹ cha-
rorum suoꝝ q̄ntofortı⁹ sancti ex camino
charitatis quo toti ardēt ⁊ diluuio redun
dantissimo beniuolētie quo toti defluūt
soliciti erunt ꝓ necessitatib⁹ sibi deuotoꝝ
seqȝ venerātiū atqȝ colentiū. Manifestū
ergo ē ꝙ sancti quoꝝ mēoria ⁊ veneratio
haberet ex ꝓfundissima beniuolētia soli
citi intercedere ꝓ veneratorib⁹ suis ⁊ ex
gratia inestimabili quā habent deū potē
tes impetrare. Quia ergo ⁊ volūt ex beni
uolētia ⁊ possunt ex gratia necessario im
petrat. benefactores aūt ecciaꝝ in quibus
memoria ⁊ veneratio cuiuscūqȝ habet ve
neratores spūales ipius sūt. Quare illi⁹
impetrāt. Qui enī postulant dūmodo et
deū deceat ⁊ illis expediat accipe ꝙ intē-
dunt certū est aūt ꝙ decet deū ⁊ honora
re sanctos suos in hoc vicȝ vt eos exaudi
at ꝓ veneratorib⁹ eoꝝ non solū in remissi
one culpaꝝ sȝ etiā penaꝝ siue sint pniales
siue alie. Quarū ⁊ si nulla causa subeēt suf
fragia sola sanctoꝝ sufficerēt istas indul-
gētias impetrare. Indulgētie ꝟo que fiūt
ꝓ pōtibus edificandis ꝓ vijs sternendis
siue pauimētis siue faciēdis ante melioza
dis illā habent rōem ꝓ se ꝓpam. Quia
ergo licet vnicuiqȝ dispensatori ꝯducere
oparios ad agēda opera domini sui di-
spēsatores aūt in domo dei magna que ē
ecciā prelati sunt licȝ ergo p̄latis conduce
re oparios ad p̄fata opera q̄cunqȝ precio
quo cū eis ꝯuenerint siue indulgētiarū et
remissionū siue alterius cuiuscūqȝ rei la-
borantibus aūt in hui⁹ opibus possunt p̄-
lati ecciaꝝ dare indulgētias q̄s viderint
expedire. Communis aūt ratio seu ꝓba-
tio de indulgētijs istis ⁊ eis q̄ fiunt bene-
factoribus religiosoꝝ est ipsa cōicatio ser
uiuni enī hui⁹ pegrināntib⁹ ⁊ alijs ꝓpter
pias causas iter agētibus. Et si alia causa
non esset tamē iusticia cōis sanctoꝝ ex ne
cessitate requirit vt huius operū factores
spūalium bonoꝝ p̄ticeps sint omniū sanc-
ctorum q̄bus opera illa seruiūt quarū la-
borum ⁊ afflictionū quas illi iter agendo
⁊ aliquo laborādo isti claustrorū carceres
sustinēdo habēt p̄ticipes fiunt merito eis
patitur a pnialibus laboribus ⁊ afflictio
nibus qui meliores ꝓ se respōsales cō sti-
tuerīt vtcȝ viros sanctos q̄bus opera illa
fuiūt vel beneficia ⁊ deo magꝰ acceptos
labores quā ꝓpri pniales eēnt per alios
reddunt. Non enī dubitādum ē quin la-
bores sanctorū claustraliū et affectiones
deo magꝰ accepti sunt quā isti forinseci vt
pote purissima sacrificia. q̄re non ta remis
sio est quā in melius ꝯmutatio indulgen
tia in hui⁹ casibus facta. Iuxta hunc mo
dū etiam faciendū est de indulgētijs que
fiunt benefactorib⁹ pauperū. Quēadmo
dum ē ꝓpter dei amorē ⁊ honorē ⁊ labo-
res ⁊ afflictiōes pauperū releuāt apō dei
misicordiā merito reuelationē laboꝝ ⁊
afflictiōꝫ pnialiū ꝓmerētur. Et ꝓpter hoc
merito ad animandos eos ꝓuocandos
magꝰ ⁊ magis ad opera pietatꝰ non solū
ꝯsuetudine largitatꝰ beneficia ꝓmittēda
eis sint. Sȝ etiam ꝓpter vrgentissimā ipi
pauperū necessitatē noue indulgentie fa-
ciende. nec dubitandū est merita deuoti-
onis offerētiū ⁊ offerētium beneficia lo-
cis indulgētiarū ⁊ preter remissiōes a mie
deo ꝓut dignū ⁊ iustū ē debita dona ob
tinere. Et paupes q non habēt qd offerāt
merito bone volūtatꝰ diuine largitatꝰ be
neficia ab indulgentijs hui⁹ penitus nō
fraudari nec omino eē exptes. Non autē
de ꝟtute vel ptāte clauiū sed ō multitudi
ne mie dei que pia vota sancta desideria
suoꝝ nūqȝ irremūerata dimittit. Hoc aūt ē
qñ in hui⁹ indulgētie offerētib⁹ seu bene
factoribus locorū atȝ laborātibus ī hui⁹
opib⁹ solūmodo fieri ꝯsueuerint vt quia
nullus p̄latus hȝ ptātē ligandi atȝ soluē
di nisi in subditos suos. Manifestū ē ēs
eē tibi qȝ indulgētie iste siue remissiōes a
q̄cunqȝ p̄lato fiunt ad alienos parrochia
nus nullaten⁹ extendit. Iā ergo patefeci
mus tibi q̄nqȝ ptātes seu officia ordīs sa-
cerdotalis vicȝ officiū interpellādi officiū
sacratissime eucharistie sacrificiū offerē
di officiū sacrandi. Deinde officiū docēdi
doctoresqȝ istituēdi qd est p̄ma clauis no
uissime ligādi atqȝ soluendi in vtroqȝ fo-
ro officium qd est secunda clauis. Et qm in
solis epīs plenitudo ptātꝰ istorū officiorū
qȝ pfectio est. Manifestū est epatum

plenū et pfectū eē sacerdotē. Officiūz em̄ sacramētandi plenū atq pfectū minores sacerdotes n̄ habēt. Qz sacramētū pfirmationis nec sacros ordines nec maiora sacramēta impēdere possunt Silr auctoritatē docēdi seu doctores istituēdi modica habent. Cū sola em̄ cura aiaz datur eis tanquā cure annexū ptās docendi ppl'm sibi pmissum et p̄dicādi ei ea q̄ salutis sunt. Nunquā tamē dr̄ eis in ordinatiōe sua. Ite docete et p̄dicate. docere em̄ z p̄dicare speciale officiū ē epi. ppter quod incōsecratiōib? suis eis dr̄ Ite p̄dicate pplis ipsis. Epoz etiā est doctores in diocesib? suis instituere. Nulli licet em̄ p̄dicare vel docere in q̄cūqz diocesi nisi de mandato epi. Ptātem aūt ligandi vel soluendi in vtroqz foro plenā ac largissimā epi habēt z accipiūt huic plenitudinē in traditione baculi pastoralis sicut clauē sciē in traditione codicis euāgelij z hic exp̄sse q̄ dicitur eis cū prefatū codicē z baculū de manu metropolitani accipiūt. Officiū autez interpellādi marie incūbit epis q? ipsi sunt mediatores inter oēs alios z deū ppter hec oia epi summi sacerdotes vocant et in euāgelio. Mat. xxvj. Querebāt summi sacerdotes q̄mō iesum pderēt z occiderēt Et in ipsa p̄fatione psecratiōis epoz quē ad sūmi sacerdocij misteriū elegisti. Idez etiā ē z aplicū officiūz siue ap̄latus Quicqd em̄ aplis pmissuz fuit totū pmissum ē z epis. Vn̄ z in sedib? i qbus sederūt apl'i sedēt tāqz plenū iur' successores tāquā locū aplice ptātis eoz z meritis lōgissime distātes. Si qs aūt dixerit cū epatus ordo nō sit ad qd g° psecrāt epi. Rn̄dem? q? ad cōplendū z pficiendū atq ad summū pducendū non solū officij plenitudine z amplitudie ptātis. Sz etiā tumulādū gr̄a et pinguedie sctitat'. Quēadmodū z v̄gines scē non nouū m̄rimoniū cū celesti spōso in psecratiōe sua ptrabūt sz in baptismo dudū ptractū firmāt pon? z astringūt nō nouū sacro m̄rimonio xp̄o dn̄o se obligāt vel astringūt. Sz vetus atq? faciūt renūtiātes nuptijs carnalib? maioriqz gr̄a sanctitat' impūgnāt r̄ligiōis vonsqz qbusdā vinculis se eidē q̄damodo alligātes z sacraz obseruationū salatū assiduo ppetuo deuouētes. Sic z summi sacerdotes siue epi in psecratiōe sua non nouū ordinē sz ipius ordis sacerdotalis. s. quē p̄us hēbāt pfectiōē z plenitudinē recipiūt q̄ntū ad ptātem z officia q̄ supra diximus. Si qs autē dicere noluerit epatū esse ordinē aliū a sacerdotio mior nō opponim? nos nec cōtradiam? tm̄ non effugiet facile qn optet eū dicere archiepatū ordiēz eē Et dein p̄matū z p?tea patriarchatū z nouissime papatū Manifestū āt ē q? ipe nō ē maior quā petrus. non ē em̄ nisi successor ipsius. Qntū ad ptātez z dignitatē nec ipse vocat se nisi epm i l'ris suis scribit se epz z in p̄uilegijs noiat se epm catholice ecclie. In hystorijs legit' vbiqz. Siluester epus vrbis rome Bonifaci? eps vrbis rome. Amp̄. metropolitan? siue archieps cū sacrat? ē in epm nisi ampli? expectat faciendū nisi solā pallij tradicionē q? etiā sine orōne q̄cūqz z benedictōe fit cū sola debiti iuramētū p̄statione. Amp̄. ipse dn̄s ih̄s xp̄s non pl? quā eps ē in dignitatib? ecclasticis. Sz q d hō in sui gr̄a nec archieps nec p̄mas nec p̄iarcha noiari voluit sz eps z sacerdos tm̄ et pontifex. Manifestū ergo ē vltra epatuz nullū eē ordinē. Scire etiā debes ad epos tanquā aplor successores tanqz ad aplice dignitat' ptinere mistros ex ipso epali officio. Institutiōes clericoz in ecclesijs prebēdarijs z sacerdotū in capellis z parrochijs institutiōz in quā plenam. q̄ntuz ē de iure pmuni lz ex sp̄ali collatiōe epoz. nōnullis iura p̄fonatuū cōcessa sunt.

Postqz expedim? nos de ordie sacerdotali stabiliuim? cētiā eius z officia oia z nūerauimus z noiauim? ea. Restat nobis loq̄ d̄ sacralibus. De extrema em̄ vnctione non optet nos ampli? dicere quā diximus in p̄cedētib? Presertī cū ab inicio institutiōis sue magis medicamētū sctitat' sic legit' in Act. aplor. vngebāt apl'i infirmos oleo z sanabāt. Et hoc etiā attestat' Jacob. vltī. Infirmat' qs i vob vocet p̄sbyteros ecclie z orēt sup euz vngētes oleo in noie dn̄i et oratio fidei saluabit infirmū. Incipiam? ergo z dicam? q? cū sacraliter cur qb? homies vt fint sancti ipi vel ad hoc vt mistrī fint alijs sctificatiōis. Sacralia sunt et adiumēta sacroz et liber adiumēta. Qm̄ eis augef z pficit' sctitas q̄ sacramēt' p̄statur Et hoc appet euidēter in eis sacralibus q̄ impēdunt hoibus sic euidēter ondimus incōsecratiōe epali q̄ sctitatē sacerdotalē euidēter augz atq magnificz nisi p idignitatē steterit recipiēt' ptātez aūt z misteriū sacerdotal' ordis extēdit z ampliat ad pfe

ctū. Similr et in consecratiōe sacrarū vir
ginū manifestū est q ipsa consecratiōe
spūale matrimoniū auget et perficit sic z
Re. Bñdictio z a'obatū hui⁹ aut pbatio
ē et alioꝝ sacralū q: oratio eccie est exau-
diri p his pro qbus fuit nisi ipi forsitā re
pbi sint a misericordie do necē ē. Qz in cōse
cratoib⁹ z benedictioib⁹ istis ex pte ec-
clesie hic a diuinitā petunt ɔsecrandis. z
benedicēdis necario z pstantur eis a p̄re
miaꝝ nisi vt oīm⁹ p ipsos steterit qbus
ista postulant. Semp eñ hz patulas au
res m̄ sericordissimus deus ad p̄ces z vota
eccie sue sp hz erectas z pmptissimas ma
nus benedictiōis sue non solū ad necēta-
tes z indulgētias suorū. Si etiā benepla-
cita largienda oīmodo ad eius gl'iam z
ipoꝝ vtilitatē ptineant. Hec ergo ē ra-
dix pbatiōis in oībus sacramētalib⁹ vicz
graciositas eccie adeo placēs deo z adeo
q: dilecta ē vt nunquā apud eū patiat re
pulsam. Inde ē q p indignis multotiēs
exauditur. Impetrās eis z grām et veniā
aliaq: bñficia z mias. Qz si aliqū aliq adeo
indigni sunt vt eis eccia non obtineat q
pro eis petat non ipa repellit sz ipi. Quē
admodū si sponsa charissima ab amātis-
simo spōso liquore p̄ciosissimo petat vas
fetens impleri ac sordidū spurcitiaq: ple-
nissimū. Quia vtiq: hoc sponsū facere in
huius pbas liquorē p̄ciosum nō admittit
sz repellit non ipa ip- ſa in hui⁹ casu sed
pbas ipm z sp cuius a ietipo dū liquori p̄
cioso repugnat non solū ɔrietate Sz etiā
plenitudine adiectiōz non recipiat pleni
tudo. Eodēmodo si petat sanari egraz q
sanitatē totis studijs z virib⁹ ɔsequatur
q egritudinē suam z vulnera toti dilecti-
onis brachijs aut plectat totoq: conatu
studeat retinere nti qd p̄ces ipsius minus
hz gratie apō sponsū certū est q p̄ces ei⁹
non repellent z q oratio eius in sinū ipi⁹
reuertat. Sz infelix eger man⁹ retrahit et
claudit ne porrecta sibi et oblatā sanitatē
recipiat. Non eñ man⁹ largitat' sue de⁹
retrahit aut claudit sz miser iste non solū
eas nō extēdit sz etiā eas retrahit claudit
z astringit ne hēat dona dei qbus man⁹
ei⁹ plenissime sunt recipiat. Sinū claudit
obstruit z obstrīgit ne largissima dei ma
nus aliqd in illū mittat liber vo sunt sa-
cramētoꝝ sacralia ipsa ppt expssaz z eui
dentē designatione ipoꝝ. Quēadmodū
in ɔsecratiōe pōtificū sacerdotal' pfectio

z plenitudo legit. sic in vnctiōib⁹ capit' z
manuū z pollic' pingedo int ne vnctiōis
in traditiōe codic' euāgelici auctoritas sa
cri magisterij q̄ z docere z doctores insti
tuere hz ex officio in dyocesi sua. In tradi
tione vo bacul' ptās cohercendi rebelles
q̄ est ptās iudiciaria ptāsq: ligādi atz sol-
uendi i foro iudiciali. Sic in consecratiōe
monialiū scitas z perfectio matrimonij spi
ritualis et in signis z in vbis expsse legit
Idē est videre in regū z reginaꝝ vnctio-
nibus z benedictiōib⁹ sic z in benedictio-
nibus abbati. Sic z in benedictiōe deri-
coꝝ hoc ē clericatiōe seu p̄me tonsure da-
tione. Et hec sunt q̄q: sacralia q̄ impen-
dunt in eccia dei hoibus in adiumentū
sacroꝝ z pfectionē gratie z scitatis. Pret
hec autem ɔsueuerūt dari benedictiōes
peregrināntibus z fieri ibi benedictiones
epales sup pplos quas vtrasq: nihil phi
bet annumerari sacralib⁹ q̄ntū ad iumētū
gratie et scitatis. Nā quantū ad sacroꝝ
similitudinē et scitat' atz gratie augmen
tū atz pfectiōz digne suscipiētib⁹ pstatur
pter qd z sacr' alia nōiata sunt q̄si sacra
mētis in effectu scificatiōis z de signati
o ne filia Sacramētalia vo alia reb⁹ vicz
que hoies nō sunt impēdunt z ad mini
sterij scificatiōis et ad diuini cult⁹ bono
rificētiā z ad scificatiōis misteriū vt oleū
aq̄ vinū cinis et sal baculus pōtificalis z
anulus. sic vela z anuli sacraꝝ vginū ad
honorificētiaz vo diuini cult⁹ impēdunt
sacralia vasis z calicib⁹ patenis z crucib⁹
Hec eñ tria ɔsecrātur ppt honorificētiaz
diuini cultus. Silr impēdunt ornamētis
altaris vicz crismalibus regalib⁹ pānis et
corpalib⁹. Propt hanc eādē cām calici
et sabulo lapidiq: quo recōdunt sancte
relige et ipi baculo in quo recōdunt vel
reponūtur impēdunt sacr' alia qbusdā be
nedictionū tantū modo alia benedictio
nibus in vnctionū pter oiat' eñ vasis ca
licibus z patenis p̄tominatisq: lapidi be-
nedictiones et inunctiōes impēdunt ba-
silicis aut z altarib⁹ impēditur ɔsecratiōē
adiumentū grē z scificationis sic expsse
ɔtinēt benedictiones eoꝝ. In ipis eñ or-
dinibus expsse petunt ea q̄ sunt grē z san
ctificatiōis sicut at ad diuinū cultū ptinet
veneratiō sacraꝝ religaꝝ ppt qd z locul⁹
repositiōis ipaꝝ z patibulū recōditionis
eū benedictiōe. Itaq igit sic ad honorē di
uinū cult⁹ ptinet ipe cult⁹ deiq: fert scīui

cium loci habeat deo appropriatū atq; sanctificatū. Apparet autē euidenter intelligentibus ꝙ consecratio basilicarum liber quodāmodo est ei figura ⁊ sacramētum id ē sacrā signū sanctificatiōis baptismalis. sic et recōciliatio eāȝ sanctificationis p̄nialis. sic ⁊ recōciliatio eciā duabus de causis vic; in expiatione cōtumelie que facta ē loco sancto ⁊ deo in ip̄o in horrore facinoris siue sceleris in eo ꝑpetrati. Scire aūt debes ꝙ nusquā additur honorificētie diuini cultus vel decori domꝰ dei q̄n addaṫ adiumētum ad fideliū sanctificationem.

Post hec loquemur aūt de iustificatiōibus. Ubi nec ꝓbatiōes inducere necāriū ē ꝑpter lucidissimā euidētissimāq; ipsarum ⁊ ꝑpter ꝯsensum oīm legum in ip̄is. Nulla enī habēt ꝯtradictionē apud hoīes veri noīs: Non enim hoīes noīandi sunt vel cū epicuro obbrutuerāt vel qui solā barbariei sue firmitate sapiunt q̄ preciosissima ac nobilissima dona intellectus siue rōnis vel libere voluntatis animali ṽtute non solū oppresserunt sed sensibili immerserūt et vt ita dicamꝰ a regionibus suis. Hoc ē a sublimibus gratie ⁊ glorie eos adeo longe exulaueriṫ ⁊ vt iā inde nihil vel videre valeāt vel audire Sȝ quemadmodū dīt Ap̄ls in vlti. Ad gal. Mūdꝰ mihi crucifixus ē ⁊ ego mūdo. Sic ille morṫe sūt sp̄ualibꝰ ⁊ eternis. ⁊ illa ip̄is. Institutiōes ergo dn̄i ea opa que sua sola bonitate in iusticiā viciorū ⁊ peccatorū p ꝯtrarietatē quam habēt ad illas aut destruūt aut minuūt aut q̄libet mō aliter impediūt aut inpugnāt q̄rum p̄ma ē oratio que velut aduocatus est apud deū graciosissimꝰ ⁊ ad placādū ip̄m atq; impetrandū ab ip̄o potissimꝰ maxime si celesti rethorice p̄ditꝰ fuerit si i auribus laudū ⁊ gratiaȝ actionū benedictionū ⁊ glorificationū onustꝰ fuerit si ṽtutum aromatibꝰ fragrātissimꝰ p̄textu hūilitat' mirabilissimꝰ Sic assiduꝰ ⁊ improbus si importunꝰ extiterit si desiderio feruidus si ip̄se misericordie largitatis diuine fidus nihilominꝰ tñ ꝓ petis suis timidus celest. aūt rethorica in duobꝰ maxime cōsistit in eius s; accusatiōibꝰ ⁊ dei collaudatiōibus ⁊ hanc suo tp̄e scribēdam si dī beneplacitū fuerit reseruamꝰ. Scd̄a est ieiuniū hoc ē intelligimꝰ oēm causā abstinentie siue corpalis siue sp̄ualis. Anima ei que non ieiunat nisi a cibo corpali asinū suū id ē corpus suū ꝓcuratorē suum constituit ad ieiunandū ꝓ se multo ē abstinēdum ē fortius a deuoratiōe ꝓximorū quā a cōmestione ciborū quos deus ad hunc vsū creauit. Et ꝑpt̄ hoc ieiunādū ē a detractiōibus ꝓximorū a dei blasphemijs ab omnibus illicit' loq̄lis ⁊ ociosis. Sic ⁊ ieiunādum est ab illicitis aspectibꝰ ab illicitis auditibus gressibꝰ cogitationibꝰ ⁊ generaliter omni ea ⁊ nociuū est ⁊ periculosum animalibꝰ hūanis. Tertia elemosina aūt hanc intelligimꝰ ex ip̄so nomine oēm misericordie subiectionē seu corpalis sit seu spiritualis. Elemosina enī ab eleis qd̄ misereri dicitur ⁊ ꝑpt̄ hoc oīe bonū ꝙ intuitu pietatis alij feceris elemosina intelligitur siui exēpli consiliū siue auxiliū ⁊ hoc siue tp̄ale siue sp̄uale ex misericordia ꝓximo impendis. elemosina ei largitus es. Quarta ē remissio in frēs siue sit molestiarū siue contumeliarū siue dānorum. Certū est enim ꝙ remittentibꝰ omnia sibi debita ab alijs remittunṫ ⁊ debita eorum. Quinta ē disciplinatꝰ sunt tres ptes Prima ē afflictio doloris vt ṽberū ciliciorum loricaȝ ligulinaȝ ferrearū estus ⁊ frigoris ceterarūq; passionū que dolorē inferunt corpalem Scd̄a est afflictio laborū Tertia ē occupationū afflictio. Hee ergo afflictiones cū ad impetrandā vel cōseruandū seu augendā siue defendendā iusticiam assumunṫ tunc iustificatiōes vocantur. Cōsidera ergo diligenter septem ista ⁊ videbis ꝙ iustificatiōes nr̄e sunt et iusticie impetratiōes incremēta ⁊ defensiones ⁊ sacrifitia deo gratissima placareq; oblatiōes. Et hic finē faciamꝰ. Tractatus istius de sacramētis que ṽtute diuina sibi assistente potissimū sanctificauit ⁊ iustificationibus que ip̄a natura sua ⁊ merito iustificant maiora ⁊ altiora de hijs q̄ nobis nec est videre dam̄ nec scribere permissum studiosis. ⁊ magis vacare valentibus atq; apud deū maiori gratia pollentibus reseruātes. Et si enī ad perfectuȝ de rebus tam sublimibꝰ tā magnis tāq; diuinis tāq; ab humani sensꝰ paruitate distantibꝰ ꝓut oporteret deserere plene ac ꝑfecte scribere peccat' nr̄is facientibus nō valemus. Gras tamen largitori omniū bonorū deo agimus si vel modicā occasionē vt sapiores fiāt sapiētibꝰ damꝰ ⁊c.

Incipit tractatus Guilermi parisien.
Cur deus homo.

p Onā ad hoc q̄ttuoꝛ ra
dices. Pama virtutis
nostre appetitiue inte
rioris. erroꝛem coꝛru-
ptionē atꝫ puersitatē
Scda aīalitatꝭ nostre
rebellionē. Tercia nr̄e
moꝛtis cui oēs addicti sum⁹ dānationem
Quartā totius naturalis nr̄e rectitudinis
incuruationē. Et has quidē radices a sen
sib⁹ oīnuī ꝛ expictia accipi ꝙ quidē fa-
cere in omni facultate licitū est. Pamū pꝫ
quia ipa vicioꝝ opera q̄ꝫ suaue nobis sa-
piant. Et ea que ᵬtutū sunt q̄ꝫ asperum si
gnificans ipse experiētia nosq̄ꝫ edocet. De
inde minoꝛa bona q̄ bona coꝛpis noiant
vt speciositas agilitas vt robur ꝛ sanitas
q̄nto studiosius ardentiusq̄ꝫ ament atq̄ꝫ
q̄rant a nobis q̄ꝫ ꝓpoꝛtionalia hꝫs aīa-
rum nostrarū. bona quis ignoꝛat bona ꝓ
poꝛtionalia. hꝫs vocam⁹ speciositatē aīa
rum agilitatē robur et sanitatē. que aut ᵬ
tutes sunt aut ex ᵬtutib⁹. Tercio ipa ꝫ mi
nima bona coꝛpalia quoꝝ oīs vsus ē aut
sustentatio coꝛꝑm vt esce. Aut ꝓtectio vt
vestis ꝛ tectio aut exoꝛnatio vt monilium ꝛ
annuloꝝ tantaq̄ꝫ ardoꝛe puersitate ꝯuenit
vt meoꝝ omniū inquisitiōe nec oꝛdo fue
tur nec modus dū minima ipa in ꝑmis q̄
runtur et maxie per oēm modū q̄m ꝑmis
studijs et maxia amoꝛib⁹ similr laboꝛib⁹
ꝛ siqd aliud via est ad inquisitionē illoꝝ.
In maximis aūt que nemo dubitat aīaꝝ
ē ꝓpa nisi q eas aut ignoꝛat penit⁹ aut
q̄t aut postponit coꝛpalib⁹ nulli sīt nob
amoꝛes nulla studia nulli laboꝛes nulle
delitie ꝛ hoc dicim⁹ q̄ntum ē de cursu in-
nate nobis coꝛruptiōis ꝛ naturalis ꝯsue-
tudinis. Q̄ꝛ em̄ nōnulli ad amoꝛē sectati
oneq̄ꝫ virtutū se transferūt ꝛ ꝯferūt diuie
bonitatꝭ est beneficiū Nō humane ᵬtutꝭ
officiū. Et hoc ī destructiōe pelagiane he
reseos palā deo adiutoꝛe faciem⁹ nobis
cū ad plenū sufficiat. Q̄ꝛ in sectatiōe ᵬtutū
sunt nobis laboꝛes ꝛ doloꝛes ꝛ difficulta
tes onerose. Insectatiōe vero vicioꝝ deli
cie. Et sīc inenit diuino numine fiue nō.
Quia ergo sic se habēt bonū ꝛ malū ad
appetitiuā nr̄am interioꝛē vt amarū ꝛ dul
ce ad appetitiuā nr̄am exterioꝛē. Non pt
aūt ee vt appetitiue nostre exterioꝛi ama
rū dulce sapiat. ꝛ econuerso nec vt mai⁹

amarū min⁹ amare. Aut mai⁹ dulce mi
nus dulciter nisi puersitate ipsius. Necesse
est et in appetitiua nr̄a interioꝛe similr se
habere vicꝫ vt bonū male ei sapꝫ aut ecō
uerso. neq̄ꝫ minus bonū magꝭ bene id ē
maius malū minus male nisi de puersita
te erroꝛe ꝛ coꝛruptiōe ipsius Et quēadmo
dum puersitas erroꝛ ꝛ coꝛruptio in exterio
ri appetitiua exterioꝛē iudicāt egritudinē sic
interioꝛi necesse ē vt iudicēt interioꝛē siue
spūalem egritudinē. Manifestū est er
go oēs filios ade interioꝛi egritudine ꝛ vi
cio natiuo et quo ē illis ista ᵬtutis appeti
tiue interioꝛis erroꝛ atꝫ puersitas.

r Ebellio ᵬo animalitatꝭ nostre ad
id qđ ī nobis spūale atꝫ nobili⁹
necessario aduētitia ē ꝛ illata na-
ture humane. Pꝛimū q̄m ipsi phi ponunt
ꝓpꝛium aīe ad coꝛp⁹ qđ hac quidē impa
tiuum illud aūt ministratiuū ꝫ omne aūt
ꝓpꝛium naturale ē. A parte ergo coꝛpis nō
est rebellio naturalis ad aīam. Sed totū
qđ facit aīalitas aduersus aīam ē a parte
coꝛpis. aīalitas ergo naturaliter non re-
bellat aduersus spm̄ siue aduersus id qđ
est in aīa nobilius atꝫ sublimi⁹ Amp̄.
si tanta ē pax virtutū inferioꝛū atꝫ mēbꝛoꝝ
vt sibiinuicē infatigabili necessitudinē ob
sequant siue subseruiāt. Cū tamen nullū
alīi natura supposuerit siue ꝓtulerit. Q̄n-
tomagꝭ aīalitas nostra quā naturalis oꝛ
do institutiōis spm̄ id est aīe nostre partꝭ
nobilioꝛi regendā ipsa natura lege ꝛ insti
tutiōe subdidit q̄ntum ē de natura ipa er
go cōtra nature legē est alteri⁹ ad alterū
rebellio. Amp̄. si naturalis ē ista rebel
lio cū nature oꝛdo ꝛ institutio nihil hēat
inhonesti nihil turpitudis. ñ hꝫ ergo ista
rebellio aliqd inhonesti. Cur igitur rebel
lionē erroꝛum ꝯcupisciaꝝ ceterarū passio
num qbus victus bellū indicit ꝛ cōtra q̄
oēs acies virtutū ꝑparant. Oia eaꝝ cer-
tamina suscipiunt ꝓ domare atꝫ triūpha
re et ꝓ viribus exterminare iubemur.

Amp̄. ipa natura nō solum docet de
aīalitate nostra per certamina virtutū in
quirere victoꝛiā. Sed ꝛ instigat nos ꝛ cō
mouet ad idipm̄. Nullus aūt motus na-
ture frustra ē naturaliter aut vane frustra
aūt ꝛ vane eēt si eēt ad finē impossibilē igr̄
possibil' ē parti aīe nostre nobilioꝛi victo-
ria de aīalitate nostra. Amp̄. null⁹ mo
tus nature ē contra ipam naturā igr̄ vnus
et eiusdē nature motus nō sunt inuicē cō

tra se. Ergo cũ indubitāter alij sunt naturales vicȝ illi q̄ sunt ad ꝑdomandũ ⁊ triumphādũ animalitatē a parte aīe nostre nobiliore q̄ȝ more scp̄ture vocā⁹ hic spm̄ nccīano mot⁹ rebellātes scȝ qui sunt a pte aīalitatis cōtra naturā sunt. Rebellio igr̄ ista qua fec̄ innobilis aīalitas nr̄a quā cōtra nature p̄mitiuā īstitutiōȝ ē seu ordinatiōnē. Amp̄. si rebellio ista ē naturalis igr̄ contraria obediēna ⁊ pax erit inimica nature. Sed hic ē status qui p certamina virtutũ queritur ⁊ ad queȝ per illa venit̄ Ergo per virtutes venit̄ ad statũ inimicũ nature. Et hoc est manifeste falsum. quia per vtutes non venit̄ nisi ad melioratiōȝ ⁊ illustratiōnē nature. Amp̄. impossibile est vnā naturam p̄ncipiũ ēē ꝯtrariorũ motuũ ⁊ eā naturalr̄ vel mouere vl̄ moueri ad ꝯrios fines. sȝ ꝯtrariu fines sūt sublime honestat̄ ⁊ deorsuȝ siue īfimũ viciosaꝝ passionũ. ergo cũ vna sit nr̄a hũana impossibile est ipaȝ moueri naturalr̄ in vtrũ q̄ istoꝝ finiũ. Nephas āt ē dicere q̄ȝ motus ad honestatē sit hũane nature cōtrarius. Restat ergo vt motus aīalitatis vbi honestati rebellāt sint nature cōtrarij. et ꝑ ꝯnapuȝ hmōi motuũ est viciũ quia honestati cōtrariũ. Et plaga ē quia nature inimica passio ⁊ lesio. Confitent̄ autem nobiscũ ipsi phi gentiliũ. vt Tulius vt enim inquit sepe diximⁱ ⁊ sepius dicendũ est natura sumus auidissimi appetētissimi honestatis. Contra naturā factuȝ est. Ꝙ auidissimi appetētissimiq̄ȝ sumⁱ in honestatis. Hec est plaga quā querimⁱ nature humane illata. Hec est rebellio ꝓ qua dixit Aplus roma. vij. video aliā legem in mēbris meis repugnātē legi mentis mee ⁊ captiuantē me in lege peccati. Condelector enī lege dei fm̄ interiorē hominē quē nos spm̄ vocamⁱ vt dictũ est. Et iterũ ego ipse mente seruio legi dei carne autē legi peccati Et iteꝝ in. viij. Qui fm̄ carnē sunt que carnis sr̄ sapiũt q̄ ꝟo fm̄ spm̄ que sr̄ spūs sentiunt. Itē in vij. Cũ eēmus in carne passiōes pctōꝝ q̄ p legē erāt opabāt in mēbris nostr̄ vt fructificarēt morti. Nūc autem soluti sumus a lege mortis in qua detinebamur vt seruiāⁱ in nouitate spiritus. Item in. v. ad gal̄. Spiritu ambulate ⁊ dsideria carnis nō pficiens caro ei cōcupiscit aduersus spiritum spiritus autē aduersus carnē vt nō quecūq̄ȝ vultis illa faciat̄. Deinde manifesta sunt opera carnis ⁊ enumerat vicia carnē vocans ipam animalitatē nostram. Hic id totum in nobis quod est nobis commune cum animalibus ceteris hoc ipm̄ veterē hominē vocat. In. iij. col̄. Expoliātes vos igi veterem hominē cum actibus suis ⁊ induētes nouum hominē qui renouat̄ in agnitiōȝ dei. fm̄ ymaginem eius qui creauit eum nouum hominē vocans ipsum spm̄ cum decore et venustate hostans sue que ē integra virtutũ suarum speciositas. Hec āt testimonia nō ideo adduximⁱ vt velimⁱ eis inniti aut eis tanq̄ȝ radicibⁱ ꝓbonuȝ vti. quoniā non cuȝ eis agimⁱ qui credũt testimoniis scripturarũ sed vt ipsam veritatem fidei quā q̄nmus scptā mōstremⁱ.

Unc aũt circa terciā radicem negociabunt̄ hec est mortis damnatio vt diximus. cui oēs addicti sumus Intendētibⁱ ergo anime humane nobilitatem ⁊ inquirētibus eā inquisitione ꝑscrutata inuenit̄ indubitāter eius eēntia perhēnis ⁊ indeficientis opatiōis. quapropter non congruit ei nisi organũ perhēnis et indeficiēns obedienne. Carpentarium enī indeficiētis opatiōis in arte sua nō docet dolabra deficiēs. nisi renouatione et multitudinē dolabrarũ compēsaret̄ ei vnius dolabre defectus atȝ caducitas. Hoc autē in anima hũana ēē non potest vna enī anima humana nō nisi organuȝ vnũ id est corpus habere potest. licet Pictagoras et discipuli eius aliter senserunt Quē errorem hic destruendũ non suscepimus Aristotiles tamē ⁊ eius sequaces phicis ratiōibⁱ que adhuc extāt in libris eorum destruxerūt. Organũ igitur caducum ⁊ deficiens. ⁊ cuius defectus renouatione atȝ successiōe organoꝝ nou impletur incōgruens est ⁊ insufficiēs perhēnitati et indeficientie anime hũane. Ergo naturaliter non ei datũ tale organũ aut aptatum cum natura in oībⁱ que naturaliter fac̄ q̄ȝ decet ⁊ ꝯgruit ei sufficiat. Et vt aiūt ipsi phi q̄ntomelius potest atȝ pfectius alterius mōi ergo non ē naturaliter id ē in institutione et conditiōe sua p̄mitiua corpⁱ humanũ tam caducũ et deficiēs Caducitas ergo ⁊ deficiētia non venit corpi humano naturaliter. Sed aduēnit ei aliunde

Amp̄. siue equũ siue domũ aīe corpⁱ humanũ noīes. animam ꝟo sessorē aut habitatorē nullomodo decuit sessorē esse ꝑpetue sessionis. Et equũ correlatiōȝ ha-

bere caduci. Oppositoꝝ enim eadẽ oportet
esse ea que a parte generis habẽt. Si ergo
ad inuicẽ sunt aĩa humana et corpus ipĩ⁹
vt sessor et equ⁹ qui insidet vt inhabitator
et habitaculũ tamẽ relatiua naturalr̃ ne-
cesse sit eẽ coequalia. Si aũt ꝑpetua natu
liter et indeficiẽs ipsa sessio a parte anime.
Similr̃ et inhabitatio a parte eiusdẽ. Er-
go et correlatiões a parte corporis necesse ẽ
esse ꝑpetuas. Faciam⁹ aũt et istud plani
us vt ipsi ꝓbi bene dicũt ꝓpriũ ẽ anime
ad corpus. q2 hoc quidẽ est imꝑatiuum et
ministratiuũ relatiua dicũ̃ ad inuicẽ. Si
cut et actus eoꝝ. Sicut est imperiũ et mini
stratio naturaliter ergo coeq̃lia sunt. Qr
ergo imperatiuũ indeficiẽs ꝑpetuũ in im
perando necesse ẽ vt eius oppositũ in op
posito id ẽ ministrãdo sit ꝑpetuũ et idefici
ens. Similr̃ aũt sicut se hz imꝑatiuuz ad
imꝑationẽ. sic ꝯsus ministratiuũ ad mi-
nistrationẽ. Naturaliter igr̃ ꝯmuiati im-
paratiuũ ad ministratiuũ vt imꝑatio ad
ministratiõz. Quia ergo ministratiuũ de
ficiẽs est a sua ministratiõe seu morte seu
senio seu passiõe alia cõtra naturalẽ eius
et ꝑmitiuã institutionẽ. hoc eẽ palam est
cũ ꝑmitiua institutio ei⁹ regreret illõ eẽ
ꝑpetuũ sicut imꝑatiuũ est eodẽmodo est
in sessiuo et sessibili inhabitatio et habitali
Similr̃ eñ se habẽt ꝑ modũ relatiuoꝝ et
ꝓpter hoc necesse ẽ vt naturalis sit eis cõ
cuitas. nõ potest ergo eẽ vt alteꝝ sic natu
raliter ꝑhẽnis e ẽntie. Alterũ autem defici
entis i tpe.   Amp̃. sicut vita et mors ad
inuicẽ sic mortalitas et immortalitas na-
turalr̃ q2 sunt ꝯtraria. Sic ergo naturalis
mors et vita nunq̃ ꝯmũicant in subiecto
Nec illud sibi ꝑtiũ̃ aut diuidũt qd est di
cere. q2 nõ accidit nec pt̃ accidere ꝑ natu-
ram alicui⁹ subiecti vt sil' sit viuũ et mortu
um Aut partẽ habeat sui viuã et partẽ mor
tuã ergo mortalitas et immortalitas natu
ralr̃ nõ ꝯmunicãt subiectũ aliqd nec illõ
diuidũt sibi. Naturalr̃ aũt partibz sui im-
mortalẽ. Homo aĩam vicz ergo reliq̃ pa
tius in caro nõ est mortalis naturalr̃. q2
ergo est mortalis factũ est ei ex acciden.
    Amp̃. si natura nũq̃ ꝯiungit vitam et
mortẽ in vno subiecto ergo neq3 ꝑncipia
earũ Qd eñ facit natura in actib⁹ hoc in
ꝑncipiis eoꝝ et ecõuerso. Cũ ergo immor
talitas sit naturaliter in essentia hũana. et
hoc ꝑ parte nobiliori q̃ est aĩa. Mortali-
tas nõ erit in eadẽ naturalr̃. Cũ igĩ̃ in ea

sit erit hoc necessario ab accidẽti nec ẽ ob
iectio. si qs dicat q2 i paralitico et habẽte mẽ
brum aliqd aridũ ꝯiuncta sit sanitas egri
tudo et mors et vita. Qr hoc nõ est ꝑ natu
ram ymo ꝑ nature lesionẽ. Natura autẽ
per se nõ oꝑatur lesiones suas.   Amp̃.
mortalitas et immortalitas opposita sũt.
Necessario ergo erũt circa idẽ susceptibi-
le et hoc ẽ viuẽs. Neq3 eĩ mortale neq3 im
mortale pt̃ eẽ nisi viuẽs. Similr̃ et ꝑhẽni-
tas vite et deficiẽtia illius nõ nisi circa vi-
tam Abscisio aũt vite mors ẽ ꝯtinuatio aũt
ꝑpetuatio. Sz nec habit⁹ ꝑ ꝑriuatiõz nec
alterũ ꝯtrarioꝝ per alterũ fieri hz natura
liter. Ergo ꝯtinuatio vite hũane nõ hz fie
ri ꝑ mortẽ naturalr̃. q2 ergo natura hũa-
na ꝑpetuãda erat et transferẽdus erat hõ
ad immortalitatẽ q̃ntũ erat õ ꝯditiõe sue
creatiõis. Ad hoc eñ creatus erat nõ fuit
ergo trãsferẽdus ꝑ mortẽ q2 ꝑriuatio non
debuit eẽ ad habitũ Qr igr̃ mors interue
nit i ea inter vitã nature et vitã glorie. Nõ
est naturalis ordinatiõis naturalr̃ ei ꝓ
distant mors et vita q̃z vita et vita vtpote
nobilior siue felicior ergo cũ a vita incedi
tur ꝑ mortẽ ad vitã nobiliorẽ incedit ꝑ id
qd est remoti⁹ ad id qd est ꝓpinqus. In
cess⁹ ergo ad mortẽ declinatio ẽ a rectitu-
dine naturalis incessus. Dĩs aũt natura-
lis incessus rectus ẽ. Dĩs ergo declinatio
a rectitudine ẽ ꝯtra naturã et morã igĩ̃ et
mors ꝯtra naturã sẽ humanã. Cuius eñ
finis ꝯtra naturã et motus et vita ꝯtra eaz
est. Qr ergo morimur nõ nature ẽ ꝓpriũz
ymo extraneũ et illatũ.   Amp̃. quicqd
natura intẽdit nõ est ei impossibile nihil
eñi intendit frustra vel vane. Frustra aũt
et vane intẽderet qd ei eẽt impossibile acq
rere. Itẽ quicqd aĩa naturalr̃ in vita repu
gnãs q3 patĩ̃ ꝯtra illã ẽ. q2 genus ꝯtinua-
tiõz vite sue naturalr̃ intẽdit et q̃rit natura
hũana et mortez repugnãs in vita q3 patĩ̃
    Manifestũ ẽ et mortẽ illaꝝ et vite eẽ cõ
tinuatiõz naturalr̃ non solũ possibilẽ sed
debitã. Nihil eĩ q̃rit natura naturalr̃ nisi
qd ẽ sibi debitũ.   Manifestũ ẽ ergo vi-
te ꝯtinuatiõez hũane nature eẽ ablatã et
mortẽ non eẽ vite humane ꝯfirmatiõz. sz
potius abscisionẽ necẽ similr̃ de vita bru-
torum aĩalium. q2 illa corꝑalis tñ est vt ni
hil pt̃ nobilitatẽ extra vel vltra corp⁹ et iõ
ꝯditiões corporis seqĩ̃. Neq3 verẽsile ẽ na-
turã brutalẽ in vita aliq3 repugnãtẽ mortem
sicape nisi forte violẽta sit et illata. Sed si

fenio ⁊ naturali resolutiõe adueniat om-
nino eā nihil molestī hre verisile est. Na-
turales em̄ motus omino immũes sũt a
labore fatigatione et molestia. Adnotā-
mur etiā ad hoc p naturalē luctū carorū
et planctū q in funerib⁹ fieri ꝯsueuit. Iste
em̄ luctus q: oīm ē ⁊ apud oēs necessario
naturalis ē Et ꝑpt̄ hoc tanq̄ꝫ vox nature
habēdus vocēaūt nature impossibile est
eē mēdacē. q: ergo hac voce clamat natu-
ra hūana vbiq; mortē extremū tm malū
suū eē. Necesse ē esse mortē extremū ma-
lū hūane nature hoc malū intelligo cor-
porale. Si aūt eēt mors vite cōsumatio ⁊
naturalis curs⁹ expletio eēt bonū nature
⁊ finis quē intenderet. De fine aūt quē in
tendit natura nō solū non ē dolor siue
molestia cū illum adepta fuerit. Sꝫ dele-
ctatio ⁊ gaudiū igr̄ necessario mors ē vite
abscisio siue p̄scisio nō eius impletio. ē er-
go plaga mortis siue dānatio illata hūa
no generi ⁊ aduēticia nō, p̄mitiua īndita
a deo vel innata.

Q Uarta ꝟo radix quā p̄misim⁹ est
naturalis nr̄e rectitudīs incurua-
tio. Rectitudinis dico spūalis cui
attestat̄ ipa rectitudo hūani corpis. Cete-
ra em̄ aīalia vt ait Tulius natura deiecit
ad pastū. solū hoīem erexit ad sydera. Si-
mile; ē illud os hominū dī celūq; videre. ⁊
generaliter in oi spē. Aliā figura corpis et
singulorꝫ mēbrorꝫ atꝫ cōpensio nature in-
teriorꝫ attestat̄ Sic vngues fortea magni
acuti aduncati ⁊ dētes ⁊ oris hiato magna
attestat̄ rabiei. Sicut appet in leonibus.
Cōtrariū vero attestat̄ masuetudini sicut
appet ī hoīb⁹. Ipa ergo rectitudo hūani
corpis indiciū est et̄ne ⁊ naturalis rectitu
dīs. Curuitas ergo quā ecōtrario videm⁹
in hoīb⁹ ē hūane nature illata. Curuitas
aūt ē q̄ interius et⁹ declinat⁹ ē a sublimi-
b⁹ .i. spūalib⁹ bonis ⁊ malis agnoscēdis
atꝫ vidēdis ⁊ sentiēdis. Incuruat⁹ aūt ad
minima bona q̄ sūt t̄rena atꝫ carnalia il-
ludēdusq; ab eis errorib⁹ ⁊ fantasijs ⁊ or-
nand⁹ sollicitudinibus. Silr̄ et affect⁹ in
spūalib⁹ ⁊ et̄nis bonis et malis pene fun-
ditus ē abalienatus. q: ergo incuruatio ⁊
rectitudo ꝯtra sr̄. Rectitudo aūt ē natura-
lis erit necessario incuruatio contra natu-
rem Cū sit naturalis egritudinis lesio atꝫ
plaga. Amp̄ ista curuitas ē silitudo q̄-
dam brutorꝫ aīalium et eq̄rū q̄dam na-
turaliter aūt est hō sublimior q̄ꝫ bruta et

vita eius nobilior igr̄ adeq̄tio ad illa i na-
tura ⁊ assimilatio ī vita cū ista duo patia
tur et cōtrahat et ipa sua origine pene sī
aduēticie ⁊ illate ipe quodā est brutū aīal
lege p̄mitiue cōditionis. Hoc videm⁹ na-
sci hoīem p vitiū originis. Aīal enim aīal
nascitur p̄mitiua lege ⁊ conditiōe nature
Hō autem nascit̄ aīal ea aīalitate d q̄ su-
perius locuti sum⁹. Nascit̄ ergo et⁹ con-
ditionis et status cui⁹ sīt ipsa bruta aīalia
per naturā. Hō ergo nascit̄ in sublimita-
te sua et nobilitate naturali natura hūa-
na sed depssa ab altitudine q̄ debuit esse
brutis supior. et de generata a nobilitate
q̄ debuit eē brutis loge p̄stantior. Deoq̄ꝫ
quadā assimilatiōe vicinior. transforma-
tio igr̄ ista mōstruosa pene esse dubitari
non pōt. q: homo compatus ē iumentis
insipiētibus et silis factus ē illis Amp̄.
si consideraueīm⁹ aliq̄s hoīes in statu re-
ctitudinis naturalis. Ceteros aūt ē hoīes
q̄les nascunt̄ videbimus manifeste illos
hoīes. Ceteros aūt q̄si iumenta istā aūtē
miseriā vt eēt q̄si iumēta nec anteq̄ꝫ nasce
rentur meruerit cū non eēnt neq; postq̄ꝫ
nati sunt q: s̄m hoc esset inflicta eis pena
ista quā illā meruissent. Cū tales nati sint
sine merito ergo suo nati sīt tales. Quia
ergo naturalis rectitudinis nobilitas iu-
re erat eis debita. Et cū esset ablata neces-
se ē vt aliquo indicāte sit hoc factū. Duris-
sima em̄ pena est hoīem q̄si iumentū fieri
et contra naturā humanā indubitāter est
tanq̄ꝫ magna et eius depssio et vilificatio
Est ergo aduenticiā et illatū. Amp̄. si
considerem⁹ amorē corpalis voluptatis
et vincula desideriorꝫ hmōi et locum mi-
serie istius. Inueniem⁹ locū istū carcerē
amorē vel cathenā desideria vincla ergo
inuenietem⁹ miserū hominē in carcere ca-
thena et vinculis que oīa indicia sunt p̄-
cedentis peccati p quo ista inflicta sunt.

Ampli⁹. sicut incuruatio corpalis non
potest eē nisi plaga et lesio illata in corpe
humano. Sic nec curuatio spūalis ī ipa
anima. Sed neq; errore nature facta esse
potest ista incuruatio. Naturā em̄ vniuer-
saliter et cōtinue errare impossibile ē Hec
aūt incuruatio et in oīb⁹ ē et ipse non
interrūpitur. Restat ergo vt plaga ista in-
curuatio plaga in quā illata humane na-
ture vniuersaliter. Amp̄. si naturalis
esset ista incuruatio quēadmodū in brutis
nihil haberet turpitudinis vituperande in

nobis. Sicut nec in ipsis ꝛ seq illā esset ad naturaꝫ viuere in nobis sicut ꝛ in illis. Et ꝑpter hoc docūe ꝛ disciplīne moꝝ leges quibus passiones iste aut cōpescunt̄ aut extinguunt̄ iniquē eēnt qm̄ nature ꝛ dei ordinationi ꝯtrarie q naturā sic instituit et non potius agendū eēt nobiscū de moribus q̄ cum bruis. Moꝝ enī ꝯmtū stultitia abscīdēda eēt nobis tanq̄ inimica nature. De hoc salomō Ecclesiastes. vii. Creauit deus hoiem simplicē et rectum. Ille ꝓ se miscuit infinit᷑ questiōibus. Aggregantes aut ex hus q̄tuoꝛ radicib⁹ sermonem. Dicim⁹ q: oia ista mala que enumerauim⁹ nō sunt casalia generi hūano cū vniuersalia sint atꝫ ꝯmūia. Cas⁹ eñ rar⁹ ꝑuclar᷑ est. q: ergo nec naturalia sūt nec casalia generis ꝓuidētia regētis aut immissa aut immitti ꝑmissa. Sed nec immitti potuerūt a regēte nec ꝑmitti nec immitterent̄ nisi iusto iudicio. Tā nobilem eñ creatura suam deus ꝛ moꝛti adduci. Et tot ꝛ tantis afflictiōibus affligi innocēter q̄liꝫ ꝑmitteret ergo iusto iudicio patiē genus humanū oia mala ista. Iniuste ēt ista pateret si ista nō meruit. Non aūt meruit ista mala in nascēdo vt iā ostēdim⁹. Nascentes eñ ista mala secū contrahūt et cū istis necessario nascūt̄ ergo ea meruit in aliq̄bus qui vel nati nō sunt vel non tales nati. Si eñ tales nati eēnt ncc̄ario pctm̄ eos perderet ꝑpter qd in ista dānatiōe nascerentur. Manifestū ergo aliq̄s vel aliquē pessisse ab istis in numine a pctō. et hoc effecisse vt talis id ē aialis atꝫ moꝛtalis ex eo posteritas nasceret̄. Jam ergo stabiliuim⁹ originale pctm̄ vtroꝗ modo sue acceptiōis q̄a originale peccatū dicit̄ et est illud peccatū qd fuit meritū et origo totius dānatiōis istius. Et ipa originalis dānatio cū qua oēs nascunt̄ et certū etiā fecimus in aliquo vel in aliq̄bus parentuꝫ naturā humanā. et peccato originali vitio atꝫ dānatione olim fuisse in numine q Adam ꝛ eua vocati fuerūt aut aliis nominibus nō refert quātum ad finē quem intelleximus et magnū est si nihil in hoc institutas scripture crediderit. Manifestum est illud aplī Ro. viij. per ea que diximus et corp⁹ quidē moꝛtuū est ꝑpter peccatū. Jam eñ inuentū est peccatū ꝑpter qd dānato moꝛtis inflicta est ꝛ originale vicium cōtractū exceptis quos ꝓuilegio gratie diuina bonitas exemit. Si qs aūt querat q̄ iusticia dei vno peccāte aut duobus tota posteritas in dānationē moꝛtis derelicta ē. Rñdim⁹ in tractatu de originali pctō. Et ad hoc ipm rñdem⁹ qd iusto dei iudicio pcātes ipi i natura sua coꝛrupti sūt penaliter q̄ ipsi culpaliter ꝑ pctm̄ coꝛruperāt. Coꝛruptio aūt illa naturali lege generatiōis trāsfundi debuit in filios. Et q: fuerat pena merita et inflicta parētib⁹ esset in filiis ꝑ legem generatiōis transfusa coꝛruptio quēadmodū si merito peccati alicuius lepra inflicta eēt eidem et trāsfunderet̄ ꝑ legē generatiōis in filios. In patre qdē eēt pena merita ꝛ inflicta lepra ꝛ hmōi. In filiis aūt esset q̄si natura non aūt peccati pena nō enim est in filiis pro peccato inflicta.

Post hec q̄ medicina curandū fuit originale peccatū q: et vuln⁹ fuit in ꝑpetrātib⁹ ꝛ egritudo in posteris contrahētib⁹ qua satisfactiōe emendādum. Quia reuera trāsgressio fuit legi᷑ posite ꝛ alieni iuris inuasio quo sacrificio expiandū seu re ꝑpiciandū. q: reuera peccatum fuit et offensa in deū quo lauacro diluendū quia ꝛ cōtaminatio fuit parentū ꝑpetrantiū. et posteroꝝ nascentiū q̄ peccato redimendū quia ꝓculdubio venundatio fuit tam cōminennū illud parentū q̄ contrahēmuꝫ posteroꝝ ingrere tentabimus. Et ꝑmum dicam⁹ illud qd cōtraria cōtrariis curant̄ tam in spūalib⁹ q̄ in coꝛpalibus vt vicia ꝟtutibus et effect⁹ viciōꝝ et opa effectib⁹ virtutū et opib⁹. Deinde quia par aut maioꝛ dꝫ eē satisfactio trāsgressiōis. Et dꝫ eidē esse cōtraria. Procedam⁹ ergo ex hiis trib⁹ radicib⁹ ꝛ dicamus Quia ꝑmū peccatū ncc̄ario inobediencia fuit ꝛ auaricia atꝫ supbia. Qualiter eñ verū sit illud qd in. x. eccī dicitur. Iniciū ois peccati supbia. Et illud in. vj. ꝑme ad Thy. Radix omniū maloꝝ cupiditas Et illud peccatū est dictū vel factuꝫ vel cōcupitum contra legē dei. Nō nunc ꝓbandum suscepim⁹ licet ꝓbatio expedita sit. Peccatum eñ nihil aliud est q̄ discessio a rectitudine Circa idē autem inqt Aristoteles sunt rectitudo ꝛ peccatū. nolens indubitanter rectitudinē ꝛ peccatū esse cōtraria. Rectitudo aūt est que et dꝫ regularia esse toti⁹ vite diuine nr̄e volūtati quā lex eius exꝑmit. Propter hoc idē est declinare a lege q: declinare a rectitudine diuine volūtatis. Et ideo declinare a lege venit

p̄cm q̄d sit

ma rõe peccare ẽ Supbire vo iuxta rõnẽ
verbi ipius sup ire ẽ hoc est sup statũ sibi
ɔpetentẽ ⁊ ɔgruũ ire et hoc tũc fit cũ acõ-
missa sibi ãministratione seu in seipo siue
in alijs in eoꝝ dñatione quis ꝓsilit vt in
q̄b⁹ debuit eẽ seru⁹ dispẽsator atꝫ mister
fegerꝫ dñm ꝓpa volũtate ãministrare vo
lens qḋ aliena tm̃ fuerat dispẽsandũ. Cu
piditas aũt est velle suũ facere vel suũ ha
bere qḋ habendũ fuerat alienũ. Auaricia
vo a ꝓpare sibi ꝙ ɔmissum fuerat ad di-
spensandũ. Et ꝑpter hoc cupiditas ois et
auaricia furtũ est spũale. Duꝫ res aliena
spũaliter p cupiditatẽ rapit aut ɔmissa q̄
p beneplacito ɔmittẽtis dispẽsanda erat
appropriatur. Quia ergo in oi peccato ista
tria ɔcurrũt. In omni em̃ pctõ ⁊ discrepa
tur a rectitudine diuine volũtat ⁊ alienũ
ɔcupiscit. Aut in ꝓpum vsurpat ⁊ intelli
gimus rem alienaꝫ etiã nosipos vires no
stras mẽbra ⁊ corpus ⁊ oia alia. Hec em̃
oia nobis ɔmissa st ad aduertendũ p di-
uino beneplacito volũtat. Et ꝑpter hoc
in quocũqꝫ eoꝝ vsum ꝓpe volũtat nobis
vendicam⁹ ab ãministratiõe in dñatiõeꝫ
in illo ostendim⁹. Et qḋ nobis ɔmissum
est auare sumneqꝫ nobis appropiamus.
non põt autem dubitari qn in oi opere
malo in aliquo eoꝝ que enũerauim⁹ ꝓ
pria volũtate ⁊ cõtra dei volũtatẽ vtamur
Manifestũ ẽ ergo id in quo erram⁹ et
dicam⁹ qꝛ manifestũ est ex hys que dixi-
mus qm̃ peccatũ primoꝝ hoim qui pecca
uerũt necessario fuit supbia auaricia ⁊ in
obediẽtia. Ex radicib⁹ aũt positis supbia
curanda fuit p hũilitatẽ. Auaricia p largi
tatem ⁊ inobediẽtia p obediẽtiaꝫ.

De medicina contra lapsum.

i Ncipiam⁹ ergo ⁊ ꝓseq̄mur vnũ
quodqꝫ istoꝝ p se ⁊ dicam⁹. qꝛ su
pbia illa fuit ab oĩmoda seruitute
in oĩmodã dñationẽ Qui em̃ oĩmode ser
uus erat se gessit dñm vel sui ab alicui⁹ eo
rum q̄ sibi cõmissa erat administrandum
p diuine beneplacito volũtat vtẽdo ei⁹
beneplacito ꝓpe. Certũ autẽ est ꝙ ista su
pbitio hꝫ hũilitatẽ eq̃lem atꝫ contrariã q̄
descensio ab dñatione oĩmoda in illam
oĩmodaꝫ seruitutẽ oĩmode reuera se gessit
dñm ꝑmus ille peccator. Dũ in nullo man
dato dei dñantis obediuit. Dũ ꝓpaꝫ vo
luntatẽ tñc in oĩbus adimpleuit. ergo su-
pbitio ista q̄ fuit oĩmode dñationis vsur
patio ab oĩmoda seruitute emendãda fuit
per hũilitatẽ que est oĩmoda dominatio
ne oĩmode seruitut assumptio. Hoc auteꝫ
fuit in deo nr̃e hũanitat assumptio. So
lus aũt deus in alto ẽ oĩmode dominati-
onis. ⁊ nos i infimo oĩmode seruitut. De-
scensio ergo a suo alto ad nr̃m infimũ de
scẽsio fuit ⁊ hũiliatio quã requirebat ꝑme
hũane supbitiõis emẽdatio. Est em̃ ei eq̃
lis qꝛ sm eosdẽ terminos. Ascẽsus enim ⁊
descẽsus sm eosdem terminos necessario
sunt eq̃les. Est ⁊ cõtraria qꝛ generalr mo-
tus ad cõtraria contrarij st. Amp̄. oĩ-
mode seruitut abiectio ⁊ oĩmode seruitu-
tis assumptio seu susceptio cõtrarie suntꝫ
eq̃les ergo cũ altera fuit peccatũ ꝑmi pec-
canti hominis necessario fuit emẽdanda
per alterã ergo necesse fuit aliquẽ assume
re oĩmodam seruitutẽ vt peccatũ illud emẽ
datetur. Non potuit aũt illa assumere ni
si q expers ei⁹ erat penitus. Sol⁹ aũt ds
immunis erat ab oĩmoda seruitute. Ois
nanqꝫ creatura oĩmode seruitutĩ eius et
erat obnoxia et subiecta. Amp̄. omni
mode dñationis vsurpatio futaꝫ contra
riam habebat ⁊ eq̃lem oĩmode dñatio-
nis spontaneã exinanitiõꝫ seu depositiõꝫ
Nec aliud potest ei inueniri eq̃le atꝫ con
trariũ ergo necessario emẽdenda fuit illa
vsurpatio per illã ⁊ hoc nihil aliud fuit q̄
qḋ legitur ad philipp̄. Et semetipm exina
niuit formã serui accipiẽs. Et id qḋ legitur
xxij. luce. Ego aũt in medio vestrũ su sicut
qui ministrat. Et mathei. xx. fili⁹ hominis
non venit ministrari sꝫ ministrare. Si qs
autem dixerit quia vsurpate dominatio-
nis depositio ⁊ reditus ad infimũ sue ser-
uitutis debeat eẽ emendatio huius vsur-
pationis errat indubitãter quia hoc non
est nisi restitutio ipius ablati Dum seipm
qꝫ male vsurpauerat sibi dẽ restituit. Sꝫ
vsurpationis adhuc iniuriã ⁊ cõtumeliã
non emendat. Manifestũ enim est ꝙ
aliud est iniuria que domino irrogat in
vsurpatiõe rei sue. Aliud res ipa que aus-
fertur ⁊ damnũ quod irrogat. Peccator
ergo quicunqꝫ in redeũdo ad statum pri
stinũ seipm vtiqꝫ deo restituit. Sed apo-
stasie iniuriã quã dõ recedẽdo intulit fu-
turisqꝫ sue iacturã quã deo ipe peccatũ fecit
eo ipo ꝙ rediit nullatenus emendauit. Et
hoc inde palam est quia se totũ debebat
deo. Debebat insuper ⁊ emendaꝫ iniurie
duoꝝ ũ ergo factus ẽ debitor: et ꝑpter hoc
soluto altero tantummodo pro reliquo ma

net obligatus. Manifestū est ergo q̄
pmi parentes restitutiōe sue pristine serui
tutis τ ministrationis iniuriam apostasie
nullatenus deo poterāt emendare. Sed
neq̄ eciā si magis serui vt ita loquar. ma
gisq̄ subditi redirent q̄a impossibile erat
vt tantū p humilitatē descenderet infra
se. quātum per supbiam ascenderāt supra
se hec aūt erat sola τ condigna satisfactio
vt quantū illi ascenderat supra se. tantū
aliquis descenderet infra se. Hoc aūt sol9
deus poterat vt dixim9. Et ppter hoc so
lus deus in persona ppria pmoꝝ parē
tum supbiā humiliatione sua potuit emē
dare Nihil enim erat tantū infra pmos
parētes aut eis inferi9 quantū deus erat
illis superior Solus ergo deus potuit tm̄
descēdere infra humiliādo se q̄ntū adam
ascēdit. Ascendit supra se supbe eleuādo
se. Amp. si cessierint nobis infidelea
qd scriptura dicit in iij. Genesis. quia ex
illa suggestiōe τ pmissione serpētina eri
tis sicut dij sciētes bonum τ malū pecca
uerunt. Deitatꝭ altitudinē ambiētes erit
pbatio luculētior q̄ eñ in altitudinē deita
tis se extulerūt per superbiam. Recte fuit
vt emendatio huiusmōi eleuationis eēt
depressio ab alto deitatis vt ita sibiinuicē
optaret trāsgressio τ satisfactio. Ut quia
illi ad humilitate hūanitatis in altitudi
nē deitatis supbiēdo se extulerāt emē
datioūi ab illa altitudine deitatꝭ ad hūili
tatem hūanitatis descenderet.

De auaricia ade.

Nunc vero circa auariciā τ largita
tem diuicias τ paupertates nego
ciabuntur ostēdentes peccatū pri
moꝝ parentū non nisi satisfactiōe quā ex
pressimus q̄ntum erat de eius qualitate τ
magnitudine emēdari potuisse. Hoc aūt
dicimus quia nouim9 deo de sue potesta
tis immensitate alium modū fuisse possi
bilem. Sed peccati modū τ magnitudi
nem hunc modū requirere satisfactionis
dixim9 Si ergo peccatū illud fuit auaricia
necessariū fuit et positis radicibus vt lar
gitate contraria curaret. Contraria enim
sunt auaricia et largitas. Restat ergo in
ter eas vt queratur equalitas. Necesse er
go fuit vt q̄nta erat auaricie rapine tāta
esset largitio largitatis. quia ergo rapina
fuit deitatis. hanc eñ pmi homines am
bierunt vt ponitur. Necesse fuit vt fieret
et largitio illius ecōtrario vt quam auari

fuerant in rapiendo spūaliter seu cupien
do alienū perditoꝝs pmi tā largus esset
in largiendo ppriū. reparator. et ideo q̄n
tum fuit qd rapuerit tantū apoꝛtuit eē
quod ipse donaret ei hoc erat deitas s; q̄
habē9 ex scptura. Amp. oimode pau
per fieri diues illo peccato cōcupiuit ergo
ecōtrario vt medicīa rñderet ei e ij τ pitario
nccē fuit vt oimode diues oimodo paup
efficeret. Omino aūt paup pm9 hō erat q̄
omnino nihil habebat suū omnimodo
diues Deus qui totū habebat suū in om
nimode aūt pauper e vsurpatio oimodaꝝ
diuiciarū contrariū habuit et eq̄le in om
nimodo diuite τ appetitū oimode pau
pertatis. Amp. cū esset pmos homo
omnimodo paup id est omnino nihil ha
bens per auaricia factus ē omnimode di
ues. modo habens in hoc quidē facto nō
iure sed iniuria ergo opoꝛtuit vt ois iure
habens omnimode paup τ non habens
efficeretur. Et vt planius faciam9 q̄ dixi
mus omnimoda omnino alienoꝝ vsur
patio p omnimodā suoꝝ omnimode lar
gitiōem emendāda fuit. Nulla aūt crea
tura habuit aliqd omnimode suū preter
peccatū. Et ppter hoc omnimodā omni
no suoꝝ largitionē solus creatoꝛ efficere
potuit. Sicut ergo adā p furtū τ rapinā
fact9 ē quasi diues cū nihil haberet. Sic
oportuit vt deus fieret q̄si pauper cū oia
haberet. Et hoc videt p dixisse Salomon
puerb. xiij. Est quasi diues cū nihil habe
at et ē quasi pauper cū in multis diuiciis
Sic apl's cum in. viij. scđe chorin. expsse
dicit. hoc sciꝭ ingt gratiam dñi nri ihesu
xpi q̄ ppter nos egen9 factus ē cum eēt
diues. Nō ē dubitari qm̄ rapiā diuiciaꝝ
assumptiōe paupertatꝭ τ largitiōe eaꝝ emē
denda sit. h; ei vtrunq̄ ꝯuiū in deo vt oñ
dim9 Item oimoda sui τ suoꝝ vsurpatio
fuit peccm̄ pmi parētis peccatis. q se toto τ
suis ppa volūtate vsus ē cōtra imperiū
dei illū iure plenissimo possidēns. Et hec
vsurpatio nō habuit contrariū adeq̄tum
nisi oimodā sui ipi9 largitionē. Oimode
eñ τ iure plenissimo possess9 factus ē oi
modo possessoꝛ legitime possessori abla
tus ergo optuit vt dñatissim9 possessoꝛ fie
ret oimode possess9 τ ius oino nō habēti
collat9. Et hoc ē q̄ dicit ysa. ix. Paruul9
natus ē nobis filius datus ē nobis. Et il
lud redemptionē misit pplo suo. Attende
cōtrarietates eoꝝ possidere τ possidendi

auferre ius omimodū. ⁊ omimodā inimiciam auariciā e tlargitatē. Et videbis perspicue q̄ alter̄ fuit sicut trāsgressio ⁊ alterum sicut emēda. Paratq̄ɜ ɔtraria nec alibi potuit illa trāsgressio ad ɔtrarietatem adequatā inuenire. Et ꝓpter hoc neq̄ɜ medicinā neq̄ɜ emēdatiōɜ potuit aliūde hr̄e

N Uncaūt persequendū erit nobis terciū scɜ inobediētia que necessario p̄imū peccatū fuit. Dicim⁹ ergo q̄ inobediētia eius q omimodo tenebat̄ obedire que nō habuit ɔtrariū sibi adequatū nisi obediētia eius q nullomodo tenebat̄ obedire. Esse em̄ non hɜ ɔtrarium nisi vnū et obediētia nō habet contrariū nisi inobediētiam Nec illa habet istam ɔplexione que ɔtrarietatē efficiat. Sicut in libro Thopicor̄ apō aristotelez didicisti. Nō potuit ergo inobediētia ei⁹ qui oīno tenebat̄ obedire p aliam emendari q̄ɜ per obediētiaɜ eius q nullomodo tenebat̄ obedire Hic aūt erat solus deus

Amp̄. inobedictia illa fuit p obediētiam emēdanda. Sicut appet ex radicibus q̄s ab inicio posuim⁹. q̄a ergo nulla obediētia inueniri poterat nisi in aliq creatura aut i ipo creatore necessario p obedientiā alicu⁹ ex creator̄is aut p obedientiam ipius creator̄. Non aūt per obediētiaɜ alicu⁹ ex creatoria q̄ inde ē manifestū. Q̄ vnaq̄q̄ɜ creatura ex toto posse suo ⁊ virib⁹ et p seipaɜ ⁊ ꝓ se ipaɜ obedire tenebatur actor̄i suo iure creatiōis ⁊ conseruatiōis sue. Ergo quantūcunq̄ɜ obediret etiā si totū posse in obediēdo creator̄i suo expēderet nō ex olueret. nisi ꝓp̄u ɜ debitū Debitū inq̄ɜ q̄ tenebat̄ ratione ꝓp̄e creationis nō solueret ergo debitū p̄me inobedientie siue trāsgressiōis. Sɜ neq̄ɜ p̄m⁹ trāsgressor p obedientiā suam q̄ntumcunq̄ɜ poterat inobedictie sue debitū exoluere Quantūcunq̄ɜ ei obedientia deo impēderet ad illa etiam sine obedietie sue debite tenebat̄. ergo alio dbite tenebat̄ ad illam. Illud ergo debitū in ei⁹ exhibitione nō aliud solueret̄. Q̄ aūt quelibet creatura ad oīmodā obediētiā teneat̄. ⁊ p seipm̄ debito innata absq̄ɜ vlla cōtracti debiti supadditione. Inde manifestū est. q̄ nulli et creaturis licet naturaliter diuinis legibus aut regulis in aliquo contraire. Ad hoc igr̄ tedit ratiocinatio nostra q̄ p nullius creature obediētiaɜ emēdari poterit illa p̄ma peccantiū hominū inobedientia. quia ergo p̄ obedientiā necessario emendāda fuit p obedientiā creator̄is et necessitate emēdenda fuit. Necesse ergo fuit creatorē fieri obedientem non solum obediētia que illā obediētiaɜ. Etiā tanq̄ɜ satisfactio cōdigna equaret. Sed etiaɜ q̄ illam tanq̄ɜ morbū medicina saluaret. nisi em̄ medicina morbū iterimat sanitas ñ poterit ꝓuenire Et iō necesse fuit vt maior eēt obediētia redēptor̄is q̄ɜ p̄cesserit inobedientia ꝓditor̄is. Quia non solū debebat eē emenda illius ⁊ satisfactio. Sɜ etiam medicina. Hec aūt oīa que ad hoc p̄missis ratiōibus ɔstruxim⁹ paucis v̄bis cōp̄hendit aplus. ii. ad philipp̄. Semet ip̄m exinaniuit formā serui accipiens.

Amp̄. eē sub lege et eē liberū a lege sunt ɔtraria. eū quoq̄ɜ q sub lege ē fieri extra legem. hoc ē liber̄ se gerere a lege ⁊ fieri sb lege subditūq̄ɜ legi se gerere sꝫ ɔtraria. q̄bus si vniuersali addiderim⁹ erūt contraria adeq̄ta q̄ est vt ita dicam⁹ hinc q̄ est omino subditū legi omino se liber̄ gerere non erit aliud ɔtrariū adeq̄tum nisi oino liberū lege omino se ei subdere. ergo aliud non pōt eē satisfactio aut medicina illius. Q̄ ergo peccm̄ de quo intēdim⁹ ñe fuit q̄ eo omino subdit⁹ legi omino liberuɜ se gessit. Necesse fuit vt satisfactio ei⁹ ⁊ medicina talis eēt qua oīno libera lege subditū oīno se gereret. Nullus aūt talis erat excepto creatore creatorē ergo oportuit fieri oīno subditū. Ois eniɜ creatura sub legib⁹ ē creator̄. Factus ē igr̄ creator sub lege sic dīt apl's in iiij. Gal. At vbi venit plenitudo tp̄is misit. d. fi. suū factū ex muliere factū sub lege. Amp̄. nl'la creatura potuit de ꝓprio soluere debitum peccati illius q̄ si etiā ɔcedam⁹ aliquā creaturaɜ hr̄e ꝓpꝛium. tamē non hɜ illud nisi cōmissum vt potius alienū ē. quicqd hɜ et totū hɜ ab alio. ⁊ iō totū ⁊ ꝓ toto tenet̄. Oē aūt ē alienū debet̄ ei a q̄ habet̄ ergo ois creatura ⁊ se dɜ ⁊ oē qd̄ hɜ. Sɜ nullus rei solutione potuit solui nisi debitū quo illa debet̄. Vbi grā. Cuiuscūq̄ɜ pecunie solutione non soluit̄ nisi debitū q̄ illa debet̄. si tamen ipsa debetur. Si ergo seip̄am siue aliud quodcūq̄ɜ ex eis que habebat quecūq̄ɜ creatura solueret non soluebat nisi debitū quo seip̄aɜ debebat Nulla ergo creatura soluere potuit debitum p̄me transgressionis siue seipsam solueret siue aliud ex eis que habebat et hoc est quia ex

vnius rei solutiõe nõ potuit solui nisi de-
bitum q̃ illa debebať vt dixim⁹ Amp̃.
necẽ fuit deũ misereri generi hũano sal-
ua iusticia et iuste agere cũ codẽ salua mi
sericdia nihil em̃ obsistere potuit iusticie
diuine que min⁹ meritã penam infligeret
generi hũano aut inflicta dãnatiõe relin
queret nisi miscdia. Similr et nihil obsiste
re potuit diuine miscdie quo min⁹ aut mi
serie hũani generis occurreret aut eã rele
uaret atq̧ leniret nisi iusticia. q: ergo i hoc
vno et ex toto salua erat vtraq̧ vt generi
hũano non habẽti vnde satisfaceret. Nõ
dico p illo pctõ tantũ. Sed etiam p quo
cunq̧ sic ondimus daretur. Unde satisfa
ceret condigne ⁊ sufficiẽter. Per viã enim
isti obtinebat ius suũ iusticia plenissime
que pro quocũq̧ peccato vel ampli⁹ pe-
tere poterat. Similr miscdia absq̧ vlla di
minutiõe suum explebat officiũ. Si p be-
neficiũ suum genus humanũ liberareť a
miseria. Hec est em̃ intẽtio miscdie libera
re ab inflicta miseria. Et hoc erat intẽtio
iusticie satisfactiõ3 condignã expetere de
culpa Dandũ ergo fuit hũano generi per
dei miscdiam tãtũ. Ac tale beneficiũ quo
iusticie diuine satisfaceret de culpa condi
gne. Sic em̃ ⁊ obtinebat iusticia dei satis-
factionẽ condignã. Hoc autẽ beneficiũ vt
ostendim⁹ non potuit eẽ a pura creatura
quia nulla pura creatura potuit exolue-
re debitũ nisi quo ipa debebať idẽ vt di-
xim⁹. Illd ergo beneficiũ necessario fuit
ipse creator: ⁊ i eo sicut dicit psal. Miscdia
et veritas obuiauerũt iusticia ⁊ pax oscu
late sunt. Illd beneficiũ via fuit in q̃ necca
ria cõuenerẽt. ⁊ qd eas velut ad pacl oscu
lum sociauit. Dũ enĩ altera p viã exigen
tie condigne satisfactiõis. Altera aũt p vi
am omimode remissiõis incederet obuiã
Altera alteri nũq̧ venisset. nisi altitudo
diuini consilij ambos in vno illo benefi-
cio velut pacis osculo qd eas in se iunge-
ret sociasset eas. Itaq̧ beneficiũ illud in
se ipo ita cõiunxit Dñ vtq̧ qd regrebat ex
hibuit Et beneficiũ illud vt diximʼ nõ po
tuit eẽ pura creatura. Sz ipe deus media
torẽ se interposuit nõ solũ inter se hoies.
sz inter iuã miscdiaz et veritatẽ. Per ipm
eĩ vtriq̧ satis factũ est ⁊ in eo vtraq̧ ob-
tinuit qd volebat. Amp̃. genus hũa-
num de loco miserie ⁊ de luto fecis trasse-
rendũ erat in regionẽ beatitudinis. Sed
non erat via q̃ illuc trãsferri possz nisi spes
illuc dareť puenĩẽdi. Spes aũt puenĩẽdi
non nisi diuino adiutorio et gratia fuit er
go i eo erat ⁊ desiderĩũ iflamandũ hmõi
⁊ spes ita fulciẽda. Quia ergo amor amo
re cõuenien⁹ accẽditur sicut ignis igne.
Decuit aũt sapiẽtissimũ vnumqdq̧ quod
faciebat mõ conuenientiori facere. Decuit
ergo illũ amorẽ nostrum amore suo accẽ-
dere. Nullo aũt modo cõuenientius ignis
q̃ igne accendiť nec corpalis nec spũalis
vt ẽ amor. Amp̃. non eẽt dignus ama
ri si ipe nõ amaret. ⁊ pdito quodsmodo
est non amare amãtez se. Sed amore pre
ueniri liberalitatl ẽ non em̃ patiť liberali
tas subiectũ suũ prius amari ab aliquo.
aliq̃ inq̧ nato q̃ ipsa amet eundem. Qr
ergo ad deũ nec modo erat via nisi per
dilectiõez ipius. Ad dilectionẽ aũt ipsius
nõ erat via vlla recta atq̧ conuenientior ni-
si correlatiua dilectio eius ad nos. Sz ne
q̧ illa via erat ad nr̃am dilectiõez in ipm
nisi p sui pbationẽ. Dilectio em̃ non aliť
dilectionẽ excitat q̃ per sui ostẽsionẽ seu
pbatiõz. necesse ergo fuit vt dilectiõz suã
in nobis ostẽderet. nõ decuit autẽ illũ vti
nisi infallibili. ⁊ visq̧ quaq̧ indubitatiõe
pbatione oportuit ergo vt ⁊ signũ sue di
lectionis ad nos eẽt infallibile. ⁊ argumẽ
tum irrefragibile Non est aũtẽ reprire nisi
vnũ tale signũ amoris ⁊ hoc ẽ maloꝝ ami
ci pfecta cõiunctio p hãc ergo optuit de⁹
pbare ad nos suã dilectiõz. q: ergo non
erat via nr̃e reductiõis ad deũ nisi per no
strũ amorẽ in ipm nec ad nr̃m amorẽ via
recta nisi per pbatiõz sui amoris ad nos
Nec erat irrefellibilis pbatio dilectiõis
nisi perfecta maloꝝ nr̃oꝝ coniũctio Necẽ
ergo fuit deũ gen⁹ hũanũ ad se reducere
volentẽ dilcõz suã in gen⁹ hũanũ pfacta
maloꝝ eius assumptiõe ondere. Amp̃.
nihil adeo innatũ ẽ suadere alienũ amo-
rem vt mori p alio. hec eĩ ẽ radix indubi-
tata q̃ oẽs hoies naturalr vocenť ad p-
batiõz dilectiõis. Unũ ⁊ vnusqsq̧ volẽs
pbare dilectiõz alteri⁹ in se dt p me mo-
rereť ille si oporteret. Ista igr̃ radice pba
tionis si necesse fuit vti sapientissime dispu
tantẽ deũ. Itẽ minus diligere ⁊ plus dili
gi maiorẽ dilectiõz exigere. ⁊ minorẽ im-
pendere iniqtatl ẽ. Sicut in alijs donis ⁊
beneficijs se habz. Maiora em̃ ab amico
requirere quẽ quis velit si possit impẽde-
re iniqtatis est vere amicicie lesio qua er-
go diligi vult deus visq̧ ad mortem a no

bis debuit p̄o2. ⁊ tantā dilectionē ostende
re non solū ergo vsq̄ ad extremū mali qđ
ē mors p̄mutādo diuīa dilcō extēdit ī ami
cos ver̄ etiā vsq̄ ad inimicos. Amp̄.
amicicia eq̄parantia est in p̄dicamēto re-
lationis equiparat enim ⁊ adequat ami-
cos. Eodē ergo iure eadē lege vnū debet al
ter in alterū igr̄ quicq̄d debet alteri alter
ratiōe amicicie debet ⁊ reliquus illi. Si igr̄
ratione amicicie d3 gen⁹ humanū deo vt
mo2iat̄ p2o illo debere eodē iure hoc ip̄m
deus eidē. Amp̄. aut potuit diligere
deus genus humanū vsq̄ ad mo2tē susci
piendā p̄ eo aut nō potuit. Si potuit er-
go tantū dilexit ab eterno q̄m dilectio nō
recipit in se aut magis aut min⁹ ab eterno
ergo dilexit deus gen⁹ humanū vsq̄ ad
suscipiendā mo2tē p2o eo. Si autē nō po-
tuit est ergo min⁹ amicus generis hūani
q̄3 gen⁹ humanū ip̄ius. que liberalitas ⁊
etiā iniquitas lōge est ab eo. Si aūt volue
rit tergiuersari q̄s per hoc qđ amare eq̄ta
te dicat̄ de deo ⁊ de nobis. De illo em̄ di-
citur eēntialiter. de nobis aūt s̄m accidēs
⁊ participatiōe. nec sic effugiet. q2 em̄ non
h3 in effectu deus. erga amicos suos. necē
est vt habeat in effectu et qđ essentialiter
amare dicat̄. Nō p2hib3 adō vel minuit
dilectiōis effectū. Sed potius adaug3 in
co2po2aliter. Sicut em̄ ex bonitate ei⁹ es-
sentiali maio2 beneficio2 p̄fluit multitu-
do et copiosio2 in oēs creaturas eo ip̄se
q2 est eēntialis Sic ex amo2e eius eēntiali
eo ip̄o q2 eēntialis est maio2 necesse est q2
redūdet multitudo dono2 ī amicos. Eēn
cialitas em̄ copiositatē aug3 infōte. Et iō
necesse ē vt augeat̄, aīal augeat̄ ⁊ fluxus
Qđ em̄ eēntialiter calidū est maio2es hēt
fluxus caloris in alia ergo qđ eēntialiter
amās est copiosio2es hab3 redundātias
amoris id ē beneficia ⁊ dona in amicos.
Si em̄ eēntialiter amat necessario ⁊ fon-
taliter. Et p̄pter hoc et in se copiosissim⁹
hmōi amo2 ⁊ in amicos redundātissim⁹
Sic ergo ī extremo ⁊ sūpmo ē copiositas
in se. Sic ⁊ influxū necē est vt p̄ueniat ad
maximū maxim⁹ āt fluxus amoris ē id ē
maximū opus eius maximū vic3 benefi-
ciū susceptio mo2tl̄ p̄ amico. Sic legit̄ p̄-
ma petri. ij. Maio2ē hāc dilectiō3 ⁊c. Sic
ab eēntialiter amāte necē ē vt sit maxim⁹
fluxus amoris ⁊ opatio ⁊ hoc ē mo2tl̄ p2o
amico susceptio. Ip̄e ergo eēntialitas a-
mo2 diuini p̄ quā effugere se credebat ad
uersarius illū maxime cōp̄hēdit ⁊ qđ intē-
debam⁹ efficatius cōcludit. Intēdentib⁹
aūt p̄scrutātibusq̄ statū hūani generl̄ cōsi
derantib⁹. Triplex indigētia in eo inueit̄
Primo q2 em̄ pp̄ls mult⁹ ē. inūerabilis ⁊
pctō2 pollutiōibus a natiuitate sua obno-
xius pōtificali indiguit ⁊ sacerdotali quo
sanctificaret̄ officio. p̄pt̄ delicto2 multi-
tudinē innumerabilē ⁊ magnitudine im-
mensabilē. Scđo interpellato2e indiguit
⁊ aduocato. q̄ cam eius tantā corā deo p̄
interpellatiō3 ageret. ⁊ ei apđ eū veniam
⁊ gratiā impetraret. Tercio tot ⁊ tātis of-
fensus ē qui p̄ seip̄m pacificare deo non
poterat mediato2e opus habuit q̄ partes
ad pacē reduceret mediatiōe sua ⁊ int̄uē
tu. Si em̄ nec modica ecclesia3 eē decebat
absq̄ sacerdote q̄ ei sufficeret ⁊ cōpeteret
Sic em̄ vniuscuiusq̄ p̄ticulari ecclie indi-
gentia ad sui sacerdotl̄ officiū. Sic totius
generis hūani ad illius sūmi sacerdotis
officiū ex quo p̄ locū a p̄po2tiōe sequit̄
sicut q̄ñ nihil ē alicuius ecclie particularis
seu cōuentus ad totā totius hūani generl̄
ecclia3 aut indigētie ad indigētiam illius.
Sic ceteroū sacerdotū ⁊ sanctitas nihil ē
in cōpatiōe sctitatis aut officij illius vt sit
ille sctūs sancto2 absq̄ vlla cōpatiōe san
ctissimus. Eodē modo ⁊ cā totius generis
hūani apud deū ⁊ corā deo agēda aduo
catū req̄rebat sibi p2o magnitudine sua.
Sic ⁊ cōpositio ⁊ pacificatio tāta2 ⁊ tot
offensa2 mediato2ē cōpetentē. Dico ergo
qđ eius sanctitatē necē fuit eē sūmā toti⁹
generl̄ hūani sacerdotū vt ex⁹ sanctitas ⁊
meritl̄ toti⁹ generl̄ hūani sanctificatio de
beret̄. Si ei nō deberet̄ ei ex meritl̄ p̄cul
dubio nō sufficeret hūano generi ipetra-
re satisfactiō3. sufficiēs enim sacerdos ē q̄
ē sufficiēs ex meritl̄. Impossibile āt fuit vt
pura creatura eā hēret merito2 sufficiētia
vt ei deberet̄ ex dei iusticia totius generl̄
hūani sctificatio. Et hoc ē q2 quecūq̄ eēt
sanctitas siue v̄tutū seu op̄m aliena erat
ab illa. erēt a q̄ accepta erat totalit̄ debe-
bat̄. Rōe v̄o alieno2 nihil ei ō iusticia de
beri poterat. neq̄ enī laus alicui p̄ factis
alienis aut opib⁹ deberi pōt ergo multo
fo2ti⁹ neq̄ renūeratio. nō enim in vanū
dictum est laudate dn̄m in sanctis eius.
. Amp̄. q̄cunq̄ eēnt hmōi sacerdotl̄ ob
seq̄a vel opera sanctitatis postq̄ oīa illa
non eēnt nisi dona gratissima. Sicut di-
cit dauid in vltimo p̄mi paralip̄p. Ecce us

quit domine que tua sunt tibi obtulim⁹
τ que de manu tua accepim⁹ dedimus ti
bi. Et ysa. xxvi. opa nostra oia parat⁹ es
in nobis dñe τ ad phil. ii. Deus qui opa-
tur in nobis velle τ pficere pro bona vo-
luntate. Quid aliud in seruiēdo vel in of
ferendo deo faceret nisi q̄ eius erāt eidē
faceret reddito aūt suo apud eum cui⁹
sunt ne dicam tali meriti. Sed nulli⁹ etiā
meriti de iusticia eē debuit sicut supra me
moratum⁹. Amp. omniū obsequiorū
suorū quantacūq; essent debitor eēt sacer-
dos hmōi et cōmisso ergo impēdendo
illa se tantū absolueret. nihil aūt nouum
apō deū alicui aliq impetraret. Amp.
curramus p singulas vtutes certū est q
obsequiū qd deberet sacerdos hmōi do
toto posse τ virib⁹ et dilectiōe vtrāq; per
se etiam τ p se legem exigebatur. τ vtra-
q; ab eo requirebat Et ad hunc modum
se habet de aliis virtutibus. Cum ergo
omnium virtutū officia obsequia per se-
metipm sacerdos hui⁹ teneret. Ma-
nifestū est q non sufficerēt eius opera q̄-
liacūq; essent. nisi ppis debitis exoluen-
dis remanerent ergo adhuc oēs alii obli
gati eodēmodo. Manifestū est q: sa-
crificio quid alias debitū erat generis hu
mani. Satisfactiōē impetrare non pote-
rat de iure et merito sic per pecuniā alias
debita non potest fm debitū solui. Cū er
go omnis pura creatura et se totā et sua
omnia deberet tanq̄ aliena et sibi cōmis
sa nulla sui vel suo oblatiōe aliquid im
petrare debebat ex merito apud deū nisi
forte aut deus se obligasset ex pacto et se
remuneraret debitor sibi solutiōē aut de
munificia sua remunerare vellet supra de
bitum hmōi. Hoc aūt misericordia iusticia. q̄
non est nisi quedā solutio debitor. Ex sa
crificio ergo nō debito alias τ sanctitate
alias non debita. Sed adhuc specialiter
assumptus et acceptus. Impetrare opor-
tuit apud deū generi humano grām san
ctificationis. Nulla creatura pura habere
potuit alias non debita q̄ntum ad satis-
factionē humani generis sanctitatē qm̄
oīs pure creature sanctitas p semetipā
debita erat deo oēq; pure creature sacrifi
cium. Necesse ergo fuit vt τ ista sanctitas
et illud sacrificiū a non pura creatura su-
sciperet seu assumeret. Necesse ergo fuit
fa tantū sacerdotē humani generis nō pu
ram creaturā esse. Et ppter hoc creatorē

qui suscepto sanctitate sanctificatiōē huā-
no generi impetraret. Amp si vnaque
q; creatura adeo onerata erat ppis debi
tis et tot⁹ etiā sue posteritatis obsequiis
sufficiebat alio portādis oneribus. Et si
diligenter attēderem⁹ nihil potest aliqua
creatura portare pter ipa onera mādato-
rū que de⁹ illi imposuit. Nulla enim est
creatura que nō legib⁹ et creatoris regu-
lis subiecta sit. τ adeo occupata vt nihil
habeat spacii ad aliō faciendū cum ipā
occiositatē puniat dñs Nisi ergo pure cre
ature totius hūani generis onus nisi stul
te et inutiliter imponi potuit. qm̄ si consi-
derauerim⁹ abyssos pctō totius hūani
generis non vnā abyssum. Sed q hoies
ferrē necesse fuit abyssos. vt sacrif cui quo
iste immēsurabiles abyssi expiade erāt tm̄
esset deo placitū τ acceptum. Et amplius
qui tota illa peccato immēsitas displice
bat. Iterū sanctitas cui totius hūani ge-
neris sanctificatio ex merito debebat aut
maior eē debuit aut saltē eq̄lis omniū pec
cato eius immēsitati et totius hūani ge-
neris in vnū collecte sanctitati. De iure ei
nō debet pro quatocunq; obsequio nisi
eq̄le vel minus. Maiorē ergo oportuit eē
sanctitatē sacerdotis hmōi q̄ esset totius
hūani generis sanctitas τ q̄ eēt omniū pec
cato eiusdē immēsitas. Ex quo appet q
oporteret sacrificiū illud maius bonū eē
q̄ esset malū totius generis hūani pditio
Et insup maius bonū esse vel eq̄lē et bo-
no q̄ totius hūani generis sanctificatio.
Appet ergo nō potuisse purā creaturā eē
vel ipm offerētē vel sacerdotē. Amp.
summū sacrificiū totius humani generis
ergo si purus homo fuit optuit vt nō so-
lum sibi ad placendū deo ppa bona suf
ficerent. Sed etiā vt de suphabundantia
sua toti hūano generi remissionē omniū
peccato τ gratia sanctificatiōis impetra
re sufficeret. Apparet ergo q̄nta esse debe
bat in ea ppa sufficientia. De qua tā am-
pla sup esset largitio q: toti generi hūano
ad remissionē omniū peccato et ad sanc
tificatiōē impetrādū sufficeret. Eodēmō τ
de aduocato in cā totius hūani generis
ingrendū erit. q: cū per intpellatiōē agē-
da erat cā hmōi. ncce fuit vt aduocatus q̄
interpellāte causa ista totius hūani gene
ris agēda erat. τ ta gratia apud deū tan-
taq; iusticia in se pditus eēt. vt eius inter
pellatiōē et pbibus cause istius expeditio

tantāq; iusticiā tāq; dō acceptā ut merito illius sup tot τ tant offensis deꝰ merito placaret. Et insup sanctitat grana toti generi humano. Deinde futura gloriā debȝ tribuere. Et qꝛ ꝯtinua erat offensaꝝ incursio ppetua peccatoꝝ pollutio. necesse erat vt pbēnis eēt aduocati hmōi aduocatio τ sacerdot sanctificatio. pbennis em̄ cause venīlatio ppetuū regni aduocati pro cinii. τ cōtinua pollutio ꝯtinuū sacerdotis sanctificant officiū ppetue ergo necesse fuit aduocatū istū τ sacerdotē corā deo stare siue assistere. Si vnꝰ ergo sacerdos totius hūani generis τ aduocatus factꝰ est sacerdos ineternū τ aduocatꝰ pbēnis. Et hoc ē dicere sicut legit. vi. ad hebre. Sp viuēs ad interpellādum p nobis. Sacerdotale ergo officiū sacerdotū momētaneū τ ppter sanctitat insufficiētiā. τ ppter vitesipius incōstantiā corruptionē et interruptionē toti generi hūano sufficere non poterat. Eodemodo nec interpellatio ad tare pro cinii. Ut ergo colligamꝰ hec oia dicimꝰ q̄a culparū immensitas τ innūerabilitas immēsitatē exigit i aduocato iusticie τ grare. τ immēsitas pollutionū immensitatē sanctitat in pōtifice τ infinitas in vtroq; malo. Infinitatē requirebat in vtroq; bono sibi opposito. Simul perhēnitas τ ꝯtinuitas vtriusq; mali perhēnitatem τ ꝯtinuitatē exigebat remediātis boni. Aduocatū igr̄ debuit habere genꝰ humanū apud deū τ perhēnis τ ꝯtinui pro cinii pontificē sempiterni sacerdocij. τ qui eēt in vtroq; officio infiniti multi apd deū erat em̄ malorū pro quibus remediādis inspiciēdus erat infinitas. Sufficere enim illū oportuit non solū malis que vel fuerit vel sunt vel erūt remediādis vel abolēdis. Sed etiā omnibꝰ que eē poterāt. Illa aūt sunt infinita tā multitudine q̄ magnitudine. oportuit ergo vt eius gratia τ sanctitas eēt infinita delere nō sufficerēt. Oportuit enī vt eius sanctitas. τ gratia a ꝓpis onerībꝰ τ debitis eēt omīmod de libera alias que p se nullꝰ debiti oneribus aliorum ꝓ tanti debitis soluēdis. negocijsq; expediēdis apud deū eēt posita. τ ad istō mynisteriū totaliter assumpta que oia in creatura pura eē non potuisse intelligentibus ex dictis claruisse satis debȝ qꝛ vero pacificatio generis hūani ad deū ad quē per seipm accedere nō valebat mediatorem reqrebat manifestū est mediatoꝛ vo cōmunicare debuit cū vtroq; extremoꝝ. Si vo medius interuenire debuit. Sed em̄ ab altera pte eē solūmodo alteri merito suspectus eē potuisset. τ causaȝ sue ptis agere visus esset vt eēt omino. ergo verꝰ medius τ mediatoꝛ insuspectus τ vtreq; parti indubitate fidei atȝ fiducie. Sicut dicit deus pr̄ fiducialiter agā meo oportuit vt vtrāq; natura in se cōiungeret qd in oī reperitur. Et hec quidē ratio moralis est cuius rememorati ōȝ inserꝰ faciemus.

Amp̄. hereditas onerata nō deuoluitur ad heredē nisi cū onere suo. Cur ergo dictū erat filio dabo tergētes hereditatēȝ tuā Et ysa. xlix. Dedi te in fedus ppl̄i mei vt possideres hereditates dissipatas. Et ad hebre. ꝑmo quē constituit heredē vniuersoꝝ ergo ad vnigenitū dei patris ad quē ptinebat hereditas totius hūani generis τ ad eundē ptinebat τ onus. Sed onus erat debitū quo se ad totā posteritatem obligauerat adā. Et hoc erat debitum obedientie quo ꝓ cōmisso malo τ aliās obedire tenebat ergo illud debitū incūbebat heredi generi hūani scilicet filio dei. Amplius. ad ipsum vnigenitum dei patris pertinetbat recuperare male distracta τ alienata. De hereditate sua et redimere etiā obligata qm̄ non est qui redimat alius. Quia ergo merito volebat ex hereditari merito voluit τ velle debuit redimere adā qui pctō peccati seipm̄ vendidit et oēm posteritatē suā τ hoc vite eo cuius est arboꝛ eiꝰ est τ fructus. Cū ergo tota posteritas ade fructus eius eē velut arboris eo vendito tota posteritas eius vendita ē. Et ppter hoc ab ipō herede tota posteritas ꝯpetēti peccato erat redimēda. Sed nulla creatura pura potuit eē p̄cium totius hūani generis. Precū enim oporter equare rē que eo emit si iustū p̄cium est. ergo necesse fuit vt seipm̄ daret.

Amp̄. quia suspēdiū pena latronuȝ ē fures aūt et latroni fuerunt ꝑmi pctōres vt iam ostēdimꝰ. Reos ergo suspēdio se fecerunt q̄ pena τ si iuste eis infligeret. tū non absq; p̄iudicio τ detrimento dn̄i sui. Detrimentū āt donū ē seruoꝝ dn̄i amissio. Amittebat aūt hmōi seruos dei filius p suspēdiū coꝝ τ sum culpa sua. ergo τ si suspendēdi erant suo merito ꝓpo. tamen non erat dei filius afficiēdus dano vt salua ergo eēt omino illesa iusticia necano p aliū vel ab alio q̄ ab eo soluenda fuit

hm̄oi pena. Nos aūt intelligim⁹ hoc su-
spendiū infernale vel eternale. De tpale
eñ certum ē quod non eēt pena cōdigna
pctō ꝛ nos illud certū alibi faciem⁹ in ca-
pitulo scʒ ō eternitate penaꝝ futuraꝝ. Et vi
detur iusta ꝯpensatio ꝑ adeq̄tionē cōtra-
riorum cōpleroꝝ vt mors eterna eius qui
tpalis erat morte tpalis eius q etern⁹ erat
redimeret. Sūma ergo huius rōnis ē q2
non sine iniuria heredis filij dei de p̄mis
peccātib⁹ iusticia fieret. necessario inue-
nit redēptio que illos a morte redimeret
etna. Sʒ mors eterna mortē eternā redē-
ptionē habere non potuit q2 mors illa et-
na que eēt alterius redēptio. si par eēt. eēt
inutilis cū par dānum afferret domino si
minor eēt insufficiēs. si maior esset dānosi
or. nō potuit ergo mors etna redemptio
esse mort' eterne ꝑoꝝ parentū peccātiū
Necesse ergo est vt sit eterne ꝑsone mors
tpalis vt eternitate dignitateq; ꝑsōe mors
tempalis. quā mors eterna persone tpalis
Et si quis dixerit q2 p̄mi peccātes non po-
tuerunt se vēdere cū non eēnt sui iur' nec
mandatū haberēt ad hoc. ymo ꝓhibitōʒ
ne istud facerent acceperit' ꝛ maxima et in
ꝑiudiciū domini sui de se nihil facere po-
terant qd ratum eē deberet. Recte dicit ꝛ
nos nihil aliud querim⁹ nisi vt saluū eēt
ius dñi Non aūt poterat eē saluū ius ei⁹
nisi per redēptiōʒ. q2 nisi a morte eriperē-
tur etna eternā possessionis iacturā ac fui
turis eoꝝ incurrebat' dñs. Si autē fures
non suspēderet. iacturā ꝓprie iusticie in-
curreret ergo vt vtrūq; seruaret scʒ ꝛ ius
suū in suis ꝛ iusticiā in se. Necesse fuit vt
redēptionēʒ ꝓ eis daret. mors vō redem-
ptionē non hʒ nisi mortē hoc certū est q a
nullum p̄ciū est compabile vite. Sicut
dicit veritas in euāgelio Mathei. xvi. et
Marc. viii. quā dabit homo ꝯmutatiōʒ
ꝓ anima sua. et hoc est qd querim⁹ quā-
liter necesse fuit vt furis tpalis eternuʒ su-
spendiū innocentis eterni redimeret tpa-
le suspendiū. Amp̄. iusticiā ꝛ misc̄diaʒ
ꝛ oēs virtutes necesse ē eē in vltio ꝛ sūpmo
ꝛ vltimo vltra q̄ nō sit cogitare misericor-
diam. Sed sm magnitudinē ipsius. sic et
misericordia illius cū ipso est. Sicut legi-
tur eccl. q2 ꝓporcionalia sunt habit⁹
ꝛ opera eoꝝ vbi circūstantie opera nō im-
pediunt. Necesse ē opera misericordia vt
suo fonti respōdeat ꝑuenire ad supremū
ꝛ vltimū vltra q̄ non sit cogitare op⁹ mi-
sericordie. Similr et de iusticia necesse est
extremū aūt et supremū opus misc̄die est
extremā inimicoꝝ miseriā i seipō suscipe-
re neq; eñ hʒ misc̄diam vltra inimicos.
neq; opus vltra extremā miseriam eoꝝ
quo se poss. extēdere. Si eñ mulier extre-
mū iusticie ꝛ supremū supplicij qd aliū de
iusticia infligendū eē a seipō solo iusticie
exigeret. et ista duo in isto fecit. qd totiēs
replicatū ē euidenter appere vt eñ fieret
de primo peccato iusticia. a seipō exigit ꝑ
moꝝ peccatoꝝ suppliciū. et hoc vt iusticia
pierʒ absq; oī iniuriā aliena. Eodēmodo
appet et de opere misc̄die. Amp̄. dñs
ꝛ subditus eadē fide sibi tenent'. q2 ergo
nllo fidelior domin⁹ excogitari potest q̄
deus necessario fidē quā requirit a subdi
tis in necessitate debet ꝛ ipse impēdere ill'.
Si ergo requirit ab illis vt in necessitate
dʒ hoc ipm eis impēdere ergo si mortem
eius tpalē tantū requirebat ereptio eoꝝ
a morte eterna in tāta necessitate non po-
tuit eis denegare mortē suam tpalem.
Amp̄. si sine detrimēto suo potuit eis
ꝑstare redēptionis illius beneficiū fidem
eis iure dominatiōis debitam non serua-
bit. et insup immisericorde se eis exhibe-
bit Quis ei domin⁹ si sine detrimēto pos
sit subditoꝝ suoꝝ liberatiōʒ non querat.
quis eñ adeo imisericors ē vt viscera sua
claudat misero si absq; detrimēto suo q̄-
cunq; possit eius miseriā releuare ergo q2
sine omni d'trimēto suo gener' hūani mi
serie occurreret de⁹ si ita occurrisset vt fi-
des ꝑdicat necesse ē illū ita occurrisse. Et
illa enim nostre hūanitāt' susceptione ni
bil ei ō hijs que ad deitatē pertinebāt de
perijt nihil aperte humanit' ei accessit qd
detrimētū dici possit vl' ōbebat nisi mors
ipsa ꝛ vite quā hic egit miseria. Sed cum
ista miseria quā habebat ipe in humani-
tate ꝯtinuauit diuine visiōis. gaudiū qd
animā suā nec in ipa morte deseruit. Ita
enim fides ꝑdicat ꝛ ita esse necesse ē quia
ergo nulla compatio in magnitudine to-
tius illius miserie pauptatis ꝛ mortis est
illud gaudiū domini. Ceterasq; donoꝝ
et estimatū diuicias quib⁹ ipe ꝑditus erat
interius manifestū est q non solum ꝑ il-
la compensabatur detrimentū huius mi-
serie. Sed etiā incompabiliter magis fe-
lix atʒ beatus erat interius quā esse posset
miser exterius. Et nō interioris vite in ani
ma eius interrūpit beatitudinē. Sed ex-

teriores vite miseriam. dimittam⁹ aūt hoc
⁊ compem⁹ ad inuicē p̄terītas in eo pas
siones ⁊ posteriores glorias sicut dicit Pe
trus in p̄mo canonice sue p̄sone et videbi
mus q꞉ non sunt cō digne ad illas. Ille ei
p̄petue sunt. Iste fuerūt tp̄ales. Si em̄ ad
eternas miserias nō habent cōparatiōez
eterna gaudia multomin⁹ nec ad p̄sen
tes. Deinde ꝯtumelie et illusiōes iudeoꝝ
quid habent cōparationis ad veneratio
nes totius p̄pl̄i Manifestū est ergo q̄
dei filius plus honoꝝ absq꞉ vlla compa
tione habuit ⁊ h̄z in humanitate quā pas
sus fuit maloꝝ. Absq꞉ ergo detrimēto suo
omnino erit iste mod⁹ redēptionis gene
ris humani Non em̄ patitur detrimentū
q̄ dat nūmū ⁊ accipit centū marcas. Qa
ergo miseria hūana hoc reqrebat vt dixi
mus. ⁊ nullū ei ex hoc detrimentū imme
nebat. Necesse fuit vt hoc mō redēptiōz
faceret Amp̄. p̄mi homines heredita
tē eterne b̄titudinis ex pctō illo p̄mo amise
runt et suis posteris abstulerūt. Quia em̄
se deo abstulerant merito se illis abstulit
deus. et q꞉ se morti idest dyabolo ad per
petuā seruitutē obligauerāt cum iactura
ipsius ⁊ sue seruitutis p̄petue merito deus
quasi obligatā detinebat. q̄ntum ad eos
celestē hereditatē donec se ⁊ seruicia sua
deo restituerūt et de condigno placerent
Duo ergo necessaria fuerūt ad hoc vt ce
lestis eis restitueret hereditas. Sz se deo
restituere nō poterāt p̄ se. q꞉ peccādo cō
tinue infirmiores dyabolo q̄ subiectio
nes fiebāt. Sed nec in eis aut in tota po
steritate inq̄ntum erat posteritas inueni
ri poterat placator dei cū oēs ⁊ nascerent
peccatores. et ꝓpria voluntate efficerent
magis p̄uaricatores. Erepcio aūt de ptā
te dyaboli non potuit fieri nisi p̄ gratiam
sicut et adeptio ptātis eius in eos non est
facta nisi per culpā Necesse ergo fuit vt p̄
gratiā iustificarētur q꞉ re et subiecto nihil
aliud ē iustificatio nisi quedā in ius dei et
futurā de seruitute peccati trāslatio. Nō
poterāt ergo cedire ad deū nisi per gratiā
qua iustificaret. Sanctificati aūt ⁊ iusti
ficati adhuc obligati hereditati rei erant
cū nihil adhuc soluissent de suo cū eo em̄
q̄ erepti sunt gratuito dei dono non ipsi
se absoluerūt. Sed maiora mūera recipi
endo se potius obligauerūt Adhuc ergo
q̄ntū ad eos remāsit obligata hereditas
remansit aūt obligata ꝓ ipsis et ꝓ iactura
sue seruitutis p̄petua quā deo q̄ntum in
eis erat fecerāt. q꞉ qđ ipse gratia sua eos
recupauerat nō eis erat cōputatū ad ab
solutionē suam. Sed deo ad habūdantē
miscdiam. Adhuc ergo restat q̄ntum ad
eos saluendū debitū obligate hereditati
aut p̄ciū ab alienate. Adhuc restat offe
rendū obsequium placatiōis. Adhuc de
erat placator vt dixim⁹ qui aliunde q̄ren
dus erat q̄z ex genere hūano. cuz genus
humanū nec ꝓ iam accepti beneficiis ad
gratum: solū sufficeret actionē ⁊ ad obseq
uium iam debitor continuā exhibitiōem
Oportuit ergo deū sibi ꝓuidere victimā
holocausti Sicut dicit Abrahā. xxij. Gen.
⁊ nouam victimā alias non debitā nouū
q̄z p̄cium ad redēptionem celestis here
ditatis. ⁊ qđ non alias deberet vt sepe iā
dixim⁹. Hec aūt omnia ita dixim⁹ ne cui
videatur vt penitētes p̄mi ad dei gratiaz
redeuntes. nō ideo credant q̄ ex necessi
tate ⁊ tāq̄z ex illo dēbito reddat eis aut ali
enata vel obligata hereditas. quēadmo
dum si quis iuste ꝓ delicto suo amisit ca
strum ipsam quā gratia domini ad quā re
stituit tanta eē possit que castrū restitui fa
ciat. Sicut ergo inter gratia restituti ⁊ ca
stri restitutiō em̄ necesse ē. Aut gratie ma
gnitudinē aut noua obseq̄a supaddi. sic
et ex hac parte verū est. q̄ penitētibus ce
lestis hereditas reddit diuine gratie ma
gnitudine. Nō nunq̄z tamē longis ⁊ la
boriosis obsequiis illa reddit post graz
ante adeptā. Nos aūt hic non attēdim⁹
nisi inquirere qđ iuris sit de exigētia meri
torum hūani generis vt ad deū redeat ⁊
celestem hereditatē merito pctōꝝ amissaz
recipiat. Amp̄. qualiter melius p̄ iusti
ciam ⁊ miscdiam suā ꝓuidere potuit de⁹
generi humano de eis que ꝑtinēt ad san
ctificationē ⁊ salutem nisi dando eis sacer
dotem cuius eēt perhēnis ⁊ assidua inter
pellatio et necessaria et meriti exauditio
non potuit aūt esse necessaria pro toto ge
neri humano ex meritis exauditio. nisi
merita interpellātis sufficerent. cuz necesse
haberent vt ad opus alioꝝ vltra sufficien
tiā ꝓpriam habūdaret. Amp̄. fulcien
da fuit hūana diffidentia ne infirmitate
ꝓpria in desperationē rueret et erigenda
fuit spe fortissima vt oīa dedi amore ⁊ bo
nitate p̄sumeret. seq꞉ obtenturā cōsideret
que necessaria eēnt ad obtinendā eternā
felicitatē. Tale quid ergo faciendū ei fuit

post q̄ nulla ei restaret dubitatio de facien dis. hoc aūt solū erat mortis ꝓ nobis susceptio. hac enī exhibita de ceteris beneficijs non poterat genus hūanū vlla diffidentia hesitare. Sicut dī apl's in. iiij. ad Ro. Qui ꝓprio filio suo nō pepercit sed ꝓ nobis oīb⁹ tradidit illū. quō non etiā nob cū illo oīa donauit. Ideo āt dixim⁹ quia erigi oportuit gen⁹ humanū spe fortissima in deū. ne ꝓ magnitudine negocij et multitudine infirmitatꝭ sue et hesitans diffidētia ꝛ gratuite et multitudine pctōꝝ terrē deliqueret desperatū Contra terrores ergo molestiarū ꝛ difficultatū erigendus fuit spe ꝛ cordis magnificētia. ꝛ ꝯtra illecebras retrahentiū ꝯcupiscentiaꝝ trahendus fuit sursum amore fortissimo alligatus deo. ꝓpter qō et se illi deus ꝑmum amore nimio colligauit et hoc ē quod legitꝰ Osee. xj. In funiculis adā traham eos in vinculis charitꝰ. Certū est aūt q̄ nec fortius vinculū cogitare potuit ad trahēdū homines ad ipm contra minā diffidentie ꝛ hesitationis supplantandū. Si ergo his duobus indigebat hūana miseria. q̄ inde apparet q꞉ etiā his duob⁹ in adhibē tis vix sursum trahitꝰ amore et desiderio. ꝓpter retrahētes cōcupiscētias vix q̄ quo minus ruat in baratri diffidētie. Dū difficultates ꝛ obstacula. dum infirmitatē suā per tantū fulcimentū sustinetꝰ. Amp̄. si omnia recte ꝓbāntur. vna ē indubitata sn̄ia hominē esse deificandū ꝛ hāc esse gloriam ad quā rectitudine vite venitꝰ. Quid mirum ē deum factū esse hominē ꝑticipatiōe humane nature. vt homo etiā fieret deus congruēti sibi ꝑticipatione deitatis Sic enī longe ē hūana natura a sublimitate deitatis vt deitas ab hūilitate hūanitatis nec difficilior putari dꝫ descensio ad hanc quā ascensio illius ad illā. Si quis dixerit q꞉ non potuit fieri tā longe ab inuicem distātia naturaꝝ tāta ap ꝓximatio iam de diuine potētie limitibus. et de ea mensuranda qua ꝯstat esse immēsaꝫ ad disputandū nos ꝯtrahit. in quo nō est dubium q꞉ minus ē ample magnificeq꞉ sentire de diuina potētia. quā eam limitare nostri intellectus angustijs. Ita enim angustie loquitur de illa nō facit quāq꞉ nisi ꝑ ꝑpri intellectus angustia. Stultum aūt dꝫ esse omnū intelligentiū q꞉ diuina potentia mēsure ei capacitatꝭ ꝑcipitꝰ. ꝛ limites ei de dei opibus nō capiat nisi q̄ntū dat ei capere. Sibi aūt non hoc de⁹ imposuit vt non operetur ipe nisi q̄ intellect⁹ noster capiat. Sic dī salomō in. viij. Ecclastes Intellexi qō opm dei nullā posset homo inuenire ratonē. Si non dixerit q̄ nō decuit maiestatis illi⁹ celsitudinē ad infima nr̄a descēdere tanq̄ indigna suscipere ꝑfecto non videt q̄ntum bonitatē blasphemat. Nihil enī adeo decet diuinā bonitatem vt amor ꝛ miscōia. amare ꝛ miserere Isti cū sint ꝑmi ꝛ maximi bonitatꝭ fluxus vbiq꞉ amor enī nihil aliud ē quā amantꝭ ꝛ amati vnio quedā potissimū autem in bonis. Miscōia autē vnio est miserētis et miserati. et hoc in malis illis sicut sonat ipm fontem miscōia. Est enī miscōia miseria cordis de alieno malo. Sic ꝛ beneuolentia siue amor ē quedā alieni boni sibi vendicatio. Ipa ergo dei bonitas istō coegit vt et se ꝛ sua oīa nobis ꝑ amorē largiretur. et vt mala nr̄a sibi assumeret per miscōiam. Necessario fecit hoc enī est ꝓpriū bonitatꝭ vt ad sui fruitionē alios associet et se malis eoꝝ portādis atq꞉ dolendis omnino exponat. Manifestū ergo est ex his q꞉ ergo q̄ hanc societatem dei ꝛ hominū negant id qō potissimū hꝫ non solū diuinitas. Sed etiā quecūq꞉ de illa negarēt verissima enī rato bonitatis est q̄ ipa est virtus associatiua aliorū ad ꝑcipiendū bona sua. Sui aūt ad ꝑcipiēda aliorū mala. qui ergo negāt rationem diuine bonitatis de deo. negant nc̄cario et bonitatē de illo. Aggregantes ergo ex oībus antedictis ꝛ colligētes vnā ratiocinationē dicim⁹ q꞉ ꝑmum pctm̄ q꞉ in oīb⁹ tantam medicinā et q꞉ iniuria tantā satisfactionē q꞉ tāta supbia tantā humiliationem. et q꞉ tanta inobediētia tantā obedi tionē regsiuit etiā tantam et totius hūani generꝭ causa tm̄ paternū tantaq꞉ tāq꞉ multiplex pctōꝝ vniuersitas tāti sacrificij expiationē. tanta et totius hūani generꝭ iniquitas tantam in ꝑrono suo iustitiam. cui et ei⁹ merito deberetꝰ remissio. ꝛ insup oīm pro quibus staret glorificatio. tanta toti⁹ generꝭ hūani pollutio. tantaꝫ sacerdote suo sctītatē. Deinde tm̄ sro cinitū tm̄ suspendium regrebat. ꝛ tanta dei bonitas cui⁹ non ē mēsura. tanta regrebat societas cōmunionē vt de bonis suis nullū incōicatum retineret. ꝛ de maloꝝ suoꝝ nullū insusceptū relinqret Ipa etiam diuine bonitatis immēsitas pro ipa sontis abyssali co

plositate fluxꝰ hr̃e debuit vsqꝫ ad vltimū
et supremū vt ea essent opera misc̃dīe ab
ipa vltra que ꝛ supra q̃ quo se extenderet
nō h̃ēret Et hoc indubitāter fuit sui ipius
largitio. q̃ nihil hꝫ minus in bonis vt cō-
ferat ꝛ. mortē ꝓ inimico suscepit q̃ nihil
inimici maius habēt in malis qđqꝫ fides
et etiā amicicia q̃s sibi exhibere iubet a su
is primo ꝛ maxime eis exhibēda fuerunt
ab illo ꝛ q: ius hereditate possidēdi genꝰ
humanum regrebat ꝛ onꝰ heres ipe por
taret ꝛ debitū quo obligatū erat ipse exol
ueret tui oneri portādo nulla creaturarū
potuit sufficere neqꝫ p̃ctīꝫ totiꝰ humani
generis vlla creaturaꝝ potuit sufficienter
exoluere. Hec ē summa rationū q̃s iaꝫ p̃-
misimꝰ. Nūc vero moraliter id ē per ipos
hominū mores et etiā ad morꝫ informati
onem hanc fidē nostre redēptiōis inueni
re tentabimus.

P

Primū igr̃ illud diximꝰ q: neces-
sariū fuit cultū diuinū ꝛ eē ꝛ insti
tui. in quo et eēt deo digna vene-
ratio et cultorꝫ sanctificatio. Uera eñ reli
gio est q̃ ꝛ deo digna veneratio impēdit
et cultoribꝰ cōgrua sanctificatio. Et ꝓpt̃
hoc necesse fuit legē esse ꝛ sacerdotiū ꝛ le-
gislatorē ꝛ sacerdotē. Sacerdotiū eñ vter
qꝫ deseruit: scꝫ diuine veneratiōi ꝛ hūa-
ne sanctificatiōi. lex vo vtrūqꝫ docet ꝛ p̃ci
pit. Manifestū est studiose intēdenti-
bus q nulla pura creatura tāto sacrificio
digna eē potuit. Nulla creatura tot milia
aiaꝝ creatura suffiat. Unaqꝫ eñ sat' oc
cupata erat i ꝓpis vt supra diximꝰ. Curā
igr̃ totius vniuersalis ecclie ꝛ totiꝰ hūane
sctificatiōis sacerdotiū purā creaturā hr̃e
non decuit. Quis eī tantā curā non expa-
uesceret. Sꝫ neqꝫ pura creatura qđ offer
ret ꝓ tot milibꝰ recōciliādis sanctificādis
glorificādis hr̃e potuit qđ offerret inq̃. ꝛ
sua ipa acceptabilitate spē daret salutis.
Tm̄ igr̃ eē oportuit in seipo sacrificiū qđ
ꝓ oībus offerendū erat vt spem obtinē-
di tria que diximꝰ daret eis ꝓ qbus offer
retur. Et ꝓpter hoc necesse fuit vt eēt om-
nino ꝛ alias indebitū et in seipo m̄ri ꝛ deo
tā acceptū vt ex eius oblatiōe tria ista me
rito ꝑarent. qđ si pura creatura eēt non
solum nō esset debitū. Sꝫ etiam in infini
tum minꝰ eo cuius impetratio q̃rebat̃ ꝑ
illud. et ꝓpter hoc spem abrogaret oībus
et diffidentiā incuteret sui. quēadmodū si
bos aut hircus pro toto hūane genere of
ferretur ridēda eēt spes hūani generꝭ in
hoc sacrificio. Manifestū igr̃ q deus
solus potuit et tantā ecclīam regere. Et q:
nō decuit vt in ea sacerdos institueret̃ ni
si homo. nō enim potuit habere qđ offer
ret in seipo deꝰ nec offerre sufficiebat hō.

Amp̄. duo necc̃aria erāt in mediatore
scꝫ vt deo eēt multer fidelissimꝰ ꝛ mise-
rie generꝭ hūani ꝯpacientissimꝰ. Sꝫ nec
deo fidelior ipso eius filio ex cogitare po
tuit. Nec hoībus ꝯpatiētior. Et hoc ē qđ
dt̃ Job. xxiiij. Si fuerit ꝓ eo angelus lo-
quēs vnus de similibꝰ inueni in quo ei ꝓ
picier. Et apl's ad hebre. iiij. Nō habemꝰ
pontificē q non possit ꝯpati īfirmitatibꝰ
nostris. Amp̄. si inter deū ꝛ hoīnes
sup pace reformāda oportuit inueniri me
diatorē. optuit vt eq̃liter ptineret ad vtrā
qꝫ partē. Hec autē erat eq̃litas filiatio scꝫ
ad deum ꝛ ad hoīnē fraternitas q pa-
mus ē gradus ꝯsanguinitatꝭ vtriꝰqꝫ ꝓ-
pter officiū mediatiōis vt esset partibꝰ in
suspectus. ꝛ ꝓpt̃ hoc arbitrandi officiū
necc̃e fuit vt arbiter ptātem haberet in am
bobus. Et hoc ē de quo ꝯquerebat̃ Job
ix. Non ē q vtrūqꝫ valeat arguere ꝛ poere
manū suam in ambobus. Istud aūt esse
non potuit nisi mediator et arbiter deus
eēt ꝛ homo. In deo aūt ptātez habere nō
potuit. Amp̄. mulier fornicaria ꝛ ꝓ-
pter solam fornicatiōꝫ oīno pdita ad ca-
stitatē nulla via meliꝰ reduci poterat q̃
per m̄rimoniū. Est eñ matrimoniū reme
dium fornicatiōis ꝛ sicut carnale m̄rimo
nium remediū cōtra fornicatiōꝫ carnalē.
Ita spūale ꝯtra spūale. Nec dubitat̃ dei
filiꝰ spōsus eē vniuscuiusqꝫ aīe hūane cui
solꝫ adherere dꝫ et ꝓpter patrē et matrē
et ad illū naturalr̃ est ꝯuersio eius. Sicut
aūt matrimoniū carnale ꝯsumat̃ in copu
la carnis ad carnē. Sic m̄rimoniū natu
rale per copulā naturaꝝ fuit consumādū
vniōēꝫ dico nature ad naturā. Sicut illā
vnionē carnis ad carnē Aliogn relinq̃re-
tur naturale m̄rimoniū incōsumatū. Quā
tum ad corpus q̃ntumcūqꝫ deꝰ ꝛ aīa spi-
ritualiter ꝯsiderarent̃. Q; aūt aīa hūana
deum sponsum habeat inde manifestum
ē q vis aīa rōnalis ipa sponsam hꝫ natu
raliter veritatē ꝛ ad illā ē naturalr̃ ꝯuersio
eius. Unū naturalr̃ eius amplexꝰ ꝛ copula
q̃rit vt inde generet sobolē cognitionū et
sciaꝝ. qđ est optimū visionū aut visionū
vnius que sit lucidissima omniū. Eodem

modo se h3 de bonitate seu suauitatē ad
vim ɔcupiscibilē: z gloria seu magnificētia
ad vim irascibilē. Hec igr̄ veritas que ipō
sa est hūani intellectus aut ē deus aut no
si non est deus igr̄ manifestū est ꝙ deus
non est vir eius. nec intellectui hūano licȝ
soli diuine veritate adherere. et eam sola
amplecti: q: eēt ei dimittere spōsam ppriū
um z adherere adultero hocaūt manife-
stum falsū. Restat igr̄ vt deus sit spōsus
naturalis aīe humane fm se totā z ppter
hoc totius humane nature totiusq; hūa-
ni generis fm potissimā eius partē. et per
ɔsequens etiā fm hoc qḋ est forma corpis
z corpus aliquid ipius est. Necesse igitur
fuit mřimonium hmōi naturali copula
consumari. Et hoc ē matrimoniū de quo
sonant oīa v̄ba sicut Osee pmo et .ij. Q:
vero inter virū z vxorē; ɔmunia sunt oīa
Necesse fuit celestē spōsum comittare de-
bitis totius hūani generis. Quia ergo one
ratus debite mortis eterne. z obligatū ge-
nus humanū in vxorē accepit necessario
onus ipm z debitū mortis eterne p parte
eius psone soluendū incubuit ipsi v̄o hu-
mano generi quasi hmōi debiti supple-
mentū. Et hoc est qḋ legiť pmo ad Coll.
Adimplebo inqt aplš ea que desunt pas-
sionum xpi in carne mea p corpore eius
qḋ est ecclesia. Et ad hāc rationē pertinet
ꝙ z lis z bellū vxoris viro incūbere debȝ.
Viroꝝ enim ē lites z bella agere. Mulie-
res v̄o nec ad litigandū admittuť. cū vi-
ros hēant z ad bella sī inepte. Causa igr̄
hūani generis z bellū agere rōne mřimo-
nij deo incubuit. Et si genus humanū di-
cereť viduatū. qḋ de dei misċdia dignus
cogitari pōt qua causas viduaꝝ z pupillo
rum defendere. ppter qḋ dauid patrē or-
phanoꝝ illū vocat. Et ipsemet de se dicit
Ysaie. lxiij. Ego sum q loquor iusticiā tan-
ꝙ aduocatus subaudi z ppugnator: sum
ad saluandū ecce bellandi officiū. Siue
ergo vxorē dicam⁹ vniuersalē ecclesiaȝ de
iusticia ptinuit ad eum causa eī⁹ siue bel-
la siue lites tāgende eēnt. Siue viduam
dicamus de misċdia ad ipsum ptinuit. q:
ei in hoibus similis misċdia nō tantū ꝙ in-
ueta. Dicť sicut in milite qui vocať ad
hoc miles agne⁹ qui p nobili vidua et ex
heredata singulare certamen contra gy-
gantem quēdam dicť subijsse. Q; quidē
siue sit hystoria seu fabula mirabiliter cō
gruit huic facto Quis enī dignī⁹ miles in
nocentia scȝ z puritate cādidissim⁹ congruē
nus ꝙ dei filius miles ad dimicandum
in hūanitate p nobis fact⁹ accipi potest
que vidua nobilis z exheredata elegāti⁹
accipi potest ꝙ vniuersalis ecclesia velud
a gygante dyabulo funde ex hereditate
celesti eiecta. Amp̄. deducať causa hu-
mani generis in iudiciū coram deo patre
omniū. an non in expensis eius debet ei
prouidere ds iudex propugnatorē. si op⁹
fuerit aduocatū. Hoc em̄ etiam legum hu
manaꝝ statuit equitas vt indigētibus pa
trocinio expēsis suis prouideať de patro
no. z reuera de expēsis humani generis
datus est aduocatus. z propugnator de
illa etiam hūana natura datū est dño scu
tum carnis z anime velut framea. z hoc
est quod ipe quondā clamabat ad ipȝ ap
prehendo arma z scutū in quibus pro me
dimices et decertes. de suo etiā ipius hu-
mane nature prouisuȝ ē eidem interpella
tionis sacrificiū qḋ offerret seipȝ enim in
qnium homo erat obtulit de eadē etiam
solariū si dicere phas ē sue patrocinatiōis
eidē. et quotidie soluitur in eis ꝙs qtidie
dat ei deus pater ipm enim regnū eccle-
sie merces eius est. Sicut legitur ysa. liij.
Pro eo inqt deus de⁹ ꝙ tradidit in mor
tem animā suam dispernā ei plurimas et
iusticia sua iustificabit multos. Hoc igiť
modo et aduocat⁹ in expēsis suis huma
no generi prouisus ē et dei filius. z hoc ē
beneficiū iuris qḋ nulli reo negari potest
Amp̄. lites z bella magnatū p matri-
trimoniū firmius pacificari consueuerit.
Nulluq; fedus firmius cogitari potest ꝙ
matrimoniū. Nulla etiā via pacis ad pa
cificandū eque cōueniens et efficax. Ipsa
em̄ facit vtriusq; partis eē et vtranq; ob-
tinere qḋ militē deducitur. Et hoc est q;
cōmunes sunt partiū heredes per matri-
moniū et vnū sunt ipō quos vnit matri-
moniū vnde quod habet vxor habet et
vir z econuerso. quod autē habet vir ha-
bet genus eius in eo. Sic ē et in vxore qḋ
ipsa habet habet z genus eius. Recte igi
tur dium⁹ quia partes discordātes p ma
trimoniū inuicem cōtractum obtinent in
tegre quod inter eas militē deducť. Per
ipsum ergo vterq; partiū ad votum satis-
fit ipsum igiť matrimoniū via est conue-
nientissima ad pacificandū discordes.
Amp̄. firmissimū fedus ipsum eligere
oportuit ne ruptura sati firmi federis ne

dicā vnā renouationē Sed infinitas for-
san induceret p matrimoniū ergo decuit
sapientissimū deum pacem inter se ⁊ ho-
mines reformare. Amp. magnates dū
fedus adinuicem inierint consueuerūt et
armor suorum insignia cōmunicare ⁊ ve
stium formis et coloribus seinuicē confor-
mare. Ipm ergo fed⁹ initum requirebat
vt deus ⁊ vestem sibi nostre mortalitatis
assumeret et nos immortalitate sua ⁊ glo
ria vestiremur. Amp. et pax et matri-
monium cō sueuit osculo conformari. Si
igitur pax reformanda erat inter deum et
hominē decens erat vt osculo partium fir
maretur. Necesse igit erat vt os sui de⁹
pater homini porrigeret atqꝫ cōiungeret
que porrectio non fuit nisi filii eius incar-
nem missio. Os enī dei patris filius est. ⁊
si quis bene consideret oris ad humanā
naturā coniunctio non fuit nisi eiusdē hu
mane nature osculatio. ꝙpropter filii in-
carnatio nihil fuit nisi hūane nature oscu
latio. ⁊ hoc est qd ipa petebat in pncipio
Cantic dicēs. Osculet me osculo oris sui
Confirmatiōꝫ igitur pacis ⁊ matrimonij
petebat sub noīe osculi. Egrū etiam erat
genus humanū quod ad medicum etiaꝫ
accedere nō valebat Decuit igitur vt ipe
medicus visitaret. Sine medicina aūt et
cathaplasmate ad egrum accederet si sine
humanitate veniret. q: nec frig⁹ ab amo-
re debito nec ōfidentia a debita spe alio
medicamento adeo ꝯuenicter sanari po-
terant. Amp. inclinare debuit se quia
iacentem volebat erigere. Deum igr vo-
lentem genus humanū quod infirmitatē
pssum iacebat erigere oportuit ab alto dei
tatis vsqꝫ ad infimū humanitatis descen
dere. Amp. dicebat misericordia: dissimuꝫ
deum hominē de lacu miserie ⁊ de luto fe
cis extrahere Decebat eū igitur dexteram
ei porrigere. Sicut dicit iob. in. xiiij. Ope
ri manuū tuarum porriges dexterā Sup
uacua autē esset dextere porrectio nisi tā-
ta fieret eius ad eū quo extrahend⁹ erat
alligatio vt pondere eius rumpi aut solui
non posset. Pondus aūt generis huma-
ni non erat nisi pena ⁊ culpa adeo igitur
tenere se oportuit dexteram dei patris ge
neri humano vt adherentia eius ad id
atqꝫ ligatio nec pena nec culpa rumpi aut
solui posset. Quare igitur ligationē gra-
tie iam prius soluerat culpa. necē fuit ma
iorem eē ligationem quā gratie ergo pl⁹

facere ꝙ faceret ligatio gratie in ligando
Sed gratia facit ea que ligat vnum gra
tie. Ligatio ergo ista de q loquimur plus
vnū fec ꝙ vnu grē igr fecit ligatio illa de
xterā dei pris ⁊ hūanuꝫ gen⁹ vnū nature
Amp. nō potuit dxtera dei pris hoiem
de lacu miserie extrahere nisi ipm apphē
deret apphēsiōe fortiori qd eēt apphēsio
grē. Illa eī iaꝫ rupta erat cū eēt ho nulli⁹
pōderis tam pene ꝙ culpe. Oportuit igr vt
eēt fortior apprehensio scda vel vnio ꝙ
esset vnio gratie. Necesse igitur erat vt es-
set vnio nature. De hac apprehensione.
Ad hebreos pmo. Nusqꝫ angelos appre
hendit. Sed semen abrahe apprehendit
Ad hoc facit ⁊ illud quod tam crebrū est
in pphetis apprehendit manū eorum vt
educeret eos d terra egypti. Et reuera for-
tis fuit ista apprehensio que brachio dei
trahentis pre magnitudine ponderis ge-
neris humani quo trahebatur rupto fir-
ma permansit. Ruptum fuit brachium il
lud in die sancto parasceue. Et vt vulgo
dicitur in duo frusta volauit. Alterū sci-
licet anime alterum corpis que ab inuicē
in illa preciosa morte separata sunt vnio-
ne duarum naturarū diuine scilicet hūa-
ne ⁊ inuicem illesa manente. Ex quo ap-
paret quanta oportuit esse vnionē duarū
naturarū adinuicem. quā nec mors que
vnionem corporis ⁊ anime separauit rū-
pere nequiret. fortior igitur fuit illa ligati-
one que morti cessit quā illa non solum in
uicta. Sed etiaꝫ illesa separauit. Apparet
etiam hoc ex hoc ꝙntum esset pondus hu
mani generis pro quo trahendo dei bra-
chium rumpi oportuit. Hic est funiculus
ille triplex qui difficile rumpitur. De quo
in. iiij. ecclesiastes. Funiculum illum tri-
plicem brachium sui fecit de⁹ pater. tres
in eo naturas. vnam deitatꝭ. alteraꝫ ani-
me. terciam corporis. quasi tres cordellos
in eo colligans vt eo genus humanū ad
se traheret. que licet difficile tamen rupt⁹
est. Hanc rupturam fecit nostre extractio
nis difficultas. difficultatem ꝯo pene simꝭ
⁊ culpe ponderositas. Amplī⁹. chaos
magnū peccati inter deum ⁊ hominē fir-
matum erat. Ponteꝫ igitur ⁊ viam necē
se fuit interponi per quem homo a seipo
transire posset ad deum. qui ponderosi-
tante multitudinis transiture portare suf
ficeret ⁊ adeo longum qui vtrāqꝫ ripā
cōtingeret et vtrāqꝫ firmiter se teneret.

tera ripa erat humanitas. altera deitas.
Pontem igitur inter istas duas ripas me
dium oportuit vtrique ripe et vnitum esse ati
continuū. quod est deum et hominē dice
re. et hoc videtur sonare illud Sapi. viii.
Attingit sapientia a fine vsque ad finē for
titer quasi ripa ad ripam et iste pons sub
pondere tante multitudinis fractus est et
fractus mansit per triduū per qua eius fra
cturam in chaos infidelitatis multi pro
lapsi sunt. Amplius. per dei sapientiā
dyabulo qui concluserat omnia sub pec
cato concludendū fuit conclusiōe confusi
onis perpetue. Et fuit sylogizanda maior
extremitas scilicet deitas ō minore scilicet
de homine. Et nō tam inferenda vita ar
gumento huiusmōi quā etiam conferēda
Non enim solūmodo inferenda erat ne
ganti vel dubitanti homini deitas. Sed
etiam conferendo eodemmodo quo illā
eam recipere fas fuit. Medium ergo ter
minum huius silogismi. Sic oportuit in
ter. in duas extremitates esse. erat maior
de illo predicaretur. et ipse de minore qd
est dicere quod xpūs est deus et quidam ho
mo est xpūs. Per hoc medium deitas hu
iusmōi non tam illata est quã etiam colla
ta et conclusum est morti atque dyabolo.
Amp. decor diuine similitudinis in ipsa
dei ymagine que est homo lesus atque de
formatus per peccatū eiusdem sigilli impres
sione reformādus fuit. quēadmodum vi
demus. Sed oppressio impressione reformā
dus fuit quēadmodū videmus in ymagi
ne cerea. Cuius si decor et figura lesa fue
rit fortiorē qua prius fuerit impressionem si
gilli requirit. fortius igitur imprimenda erat
dei ymago que vtique filius est quā fuerit
impressio naturalis aut grane. Hoc autē nō
potest cogitari nisi vnito vniendа igitur fuit
vniendа et decoranda homini. Et hec cau
sa quare potius vnitus est nature filius
qui est ymago dei inuisibilis. Sicut legit
ad col. pmo. Splendorque et figura eius.
heb. primo. Amp. liber et nouum testa
mentum nō alio incausto scribi oportuit
quam vnigeniti sanguine. Scriptura enim
et liber nihil aliud est quā designatio cer
ta. Sed vt iam sepe diximus et manifestū
est in nullo alio signo sufficienter signari
potuit dei dilectio in nos quãta et qualis
esset nisi morte seu effusione sanguinis pro
nobis. Manifestū est igitur quod nec al
ter nec alio modo scribi potuit liber gra

tie. Igitur ipsa mors vnigeniti. et ipse calix
dominice passionis nouū testamentū si
cut scriptura dicit. Quia igitur testamen
tum erat scribendū quo heredes fierent et
fedus similiter amoris. et pacis inter nos
et deum iniri nec alio incausto scribi. Hoc
est ad certum et liquidū designari oportuit
nisi isto vt diximus. ergo non aliter scri
bi potuit Scribendū autem fuit de neces
sitate quia omne testamentū et fedus scri
bitur. Effundendus igitur fuit sanguis il
le preciosissimus et mors subeunda.
Amp. si vite corporali dī bonitas om
nium viuentiū a deo large prouidit de es
ca et nutrimento igitur multo amplius vi
te spirituali vita autem spiritualis amor
est aut secundum totum. aut secundū sui
potissimum. prouidere igitur debuit diuina
bonitas nutrimentū amori quo diligi va
lebat a nobis. nutrimentū autem amoris
non est nisi beneficiū et amor correlatiuus.
Igitur de his duobus oportuit diuinā
bonitatem prouidere amori nostro. Sed vt
sepe diximus nec alio beneficio sustenta
ri potuit et nutriri. nec alio amore accēdi
prout nostra regrebat infirmitas. Hec autē
ratio melius aptat eucharistie sacramen
to quod est spūale nutrimentū charitatis
Qua filius incarnatus est et non pr.

Nunc autē quare et qualiter ad hoc
venit filius et potius quam pater aut
spiritussanctus ostendamus. Dici
mus igitur quia indubitāter pro ipso patre
sufficiebat verbum eius. Et vt ita dicamus
ymago ipsius. Et quod de hereditate ipsius filij
agebat. Ad illā enim vocabamur vocatio
facta per ipm ipso iure magis rata et effecta
Amp. ipm verbum et loquētis sensum
siue loquentē id est prem et loquētis affe
ctum seu grãz seu amorē q intelligit spūs
sanctus clarissime designat verbū. Igitur et se
ipm sua psentia et prem sua significatiōe
et spūsanctū simul tanque designator maife
stus. et nuncius ondit et iudicat. merito igitur
pro tribus venit ipm verbū seu filius. Amp.
si spūssanctus venisset qui vtique deus est
et non heres. duabus de causis minus quā
filius ad hoc conueniēs esset. Primū quia
spiritussanctus in seipo est donum Amor
enim donū et donabilis ne, cario est. nec
est euidentis necessitudinis siue pertinēs
ad ipsum donantem. Donū enim et do
nans nihil cognationis nihil alterius at
tinentie euidētis habere videtur adinui

tem. Sed neqꝫ amor euidéter videtur eē inter donum ⁊ donanté. Inter patré āt ⁊ filium euidens amor ⁊ vnicuiqꝫ indubitatus. qui enim audit patrem nominari vel filium statim amoré alteri⁹ in alterū intelligit ex ꝯsequenti. Non auté qui audit nominari donanté ⁊ donū. minus igitur fecisse ꝑ genere humano videri posset de⁹ pater. Si spiritūsanctū misisset ⁊ in morté tradidisset quā fecerit filium mittendo et in mortem tradēdo. Non ꝙ min⁹ diligat spiritumsanctū quā filium. Sed ꝙ non itá euidens et suasa sit generi humano dilectio eius in donū suum vt in filium vnigenitum. Secūdo quia reuera si spiritus sanctus est auctor et domin⁹ omniū. Tamen heres non est omniū sicut filius De hereditate aūt filij ꝯmunicāda alius non fuit agendum nisi eo presente. Ita etiam vt euidens esset et certa ratihibitio. Ratihibitio auté non fit nisi per verbū quo consensus exꝑmitur. Igitur vel ipm verbum pn̄cipaliter adesse oportebat vel aliud verbum quo consensus exprimeretur ⁊ ratihibitio. Spiritus igr̄ sanctus sine v̄bo aut verbo verbi nō ex omnib⁹ modis sufficienter negotiū nostre redēptiōis perageret via igitur cōpendiū fuit aduentus filij Ipse eīn solus sufficiebat pro tribus. Sufficiebat eīn pro se et ꝑsentia sufficiebat ꝑ patre. quia eius verbum sigillū et ymago erat. Sufficiebat pro spūsancto cuius auctor et largitor erat a quo missus esse non dubitari poterat. Non eīn poterat dubitari de consensu spūssancti. cum ex amore nimio et solo morté nostrā susciperet dei filius. Amor aūt quo ⁊ se inuicé tres illi diligunt et spūssanctus est. Dari eīn nobis ⁊ pro nobis in morté nisi ex amore non poterat. Omne eniꝫ datum aut amoris erit aut ex amore est.

Ed querūt heretici sarraceni ⁊ iudei Ecce mortuus est dei filius vt dicit⁹ vos xpiani condigne igitur satisfactū est pro peccato tocius mūdi ⁊ ꝑ peccato originali. Ipse enim ꝓpiciatio est pro totius mundi peccatis vt dicit Ihere. Debet igitur cessare tanta satisfactio ne p̄ssata et originalis dānatio et tota presentis vite miseria. Ita eīn scripsit apl's in primo ephe. quia in ea habem⁹ redēptioné peccatoꝝ. Et q: in ea ꝓposuit omnia instaurare q̄ in celis et que in terra sunt. Et scdo iterū ad Ephe. Cōuiuificauit nos in xp̄o cui⁹ grā saluati estis ⁊ ꝯresuscitauit ⁊ ꝯsedere fecit in celestib⁹ vbi ista sal⁹ ista peccatorum remissio iste confessus in celestibus. Ista expoliatio principatuū ⁊ potestatum deletio cirographi nostre dānationis. Si eīn cessat culpa ipius. Cur non ⁊ pena quia cessante causa cessare effectus debet. Si auté non cessat culpa nec pena que igitur vtilitas mortis eius. In quo sciendum ꝙ quēadmodum nō transit ade dānatio nisi per generationé in carnaliter ex eo generatos Sic non trāsit christi gratia ⁊ peccatoꝝ remissio nisi per regenerationem spiritualiter per ipm regeneratos Sicut ergo delictū ade non nocet nisi suis in eo ꝙ sui sunt. Sic nec gratia christi prodest nisi suis in eo ꝙ sui sunt. Sui aūt scilicet ade eius posteri sunt inq̄ntum ab eo carnem cōtrahunt. Sic sui sunt christi xpi fideles inq̄ntum ab eo spiritū accipiunt. Et sicut ante carnalē generationé nocere non potuit damnatio originalis nec etiam eē. Sic nec ante spūalem regenerationem locū habet xpi redemptio eoꝙ effectus causam suā precedere nō debent. Nec debet ergo cessare originalis dānatio in eis q nascūtur ex eadē donec in xp̄o renati sint. Sed etiā in regnātis cur remanet ista penalitas q̄runt mortisqꝫ damnatio mortis. Rn̄demus q: non remanet in eis vt pena ⁊ retributio. Sed magl' vt custodia. Si eīn tanta amaritudinū respſio non arcet nos nec abrūpit ab amore vite istius. q d eēt si nihil haberet vita ista nisi suauitaté. si modicū qđ hꝫ suauitat' adeo absorbet nos ⁊ adeo nos auertit ac separat auet' bonis. q̄nto ampli⁹ ꝑniciosa eēt nobis ipa suauitat' plenitudo. remāsit ergo in custodiā i rem corale diuine vindicte ad incuciendū nobis amoré diuine iustic e. Quēadmodū pr̄ offens⁹ filio ⁊ post reconciliationé patté pene ei reseruat ad custodiā ⁊ metū vindicte vt quem luxuriare fec̄ affluētia paupertas custodiat. ⁊ metus depreterite vindicte memoria. Non igitur detinet ipsum in paupertate vt affligat et pro meritis delictoꝝ ei retribuat. Sed potius vt illū conseruet sic facit pat misericordiarū electis suis. ꝙ si cui videatur ꝙ ad statū ade reducēdū fuit gen⁹ hūanū p⁹ exhibitā satisfactiōꝫ. attēdat ꝙ adam cecidit et in illa felicitate quēmodū in ... vnia caro rectis posita ꝯputruit. sicut ...

angelus q: ergo nō erant meliores futuri
hoies in isto statu quā fuit ipe adam. nec
melius vsari erāt statu felicitatis illius. nec
verisimile ē illos melius fuisse vsuros. pro
culdubio cecidissent quēadmodū adam
Quapropt̄ incūbere per hanc viā poterat
deo iterum aliud on⁹ redēptiōis nostre.
et ita current res forsitan in infinitū. qm̄ ea
dem rōe post singulas redēptiōes opte-
ret nō in illū statū reduci. ⁊ post singulari
similiter reductiōes immineret forsitā idē
cas⁹. Elegit igit̄ dn̄s viā nostre redēptiōis
sufficientē quā nullo casu opteret denuo
iterari. Qui aūt querunt vbi ē pfessus iste
in celestibus. Rndem⁹ q: iā magna pars
ecclesie gaudet in celestib⁹ ⁊ q̄tidie p par
tes non cessat illuc ascēdere Et hoc ē q̄ di
cit apl̄s. v. Ad hebre. factus ē omnib⁹ ob
tēpantibus sibi causa salut̄ eterne. Suoꝝ
em̄ tanti eroluit et votuz. ⁊ tm̄ onera sup
se assumpsit ⁊ debita ⁊ expēsas vt expensis
suis non illoꝝ illi militēt ⁊ seruiāt.

Unc vō exponam⁹ illud qd̄ ipse
n dicit Jo. xii. Nunc iudiciū ē mōdi
Nunc pnceps hui⁹ mundi eiicie-
tur foras in gram⁹ quo iudicio obtinuit
ptra dyabolū. Dicim⁹ ergo q: iustitia dei
hoc efficere debuit vt ab eo pateret dya-
bolus q̄ illi inique intulerat scȝ vt ab eo
ligaret quē iniuste ligauerat seu ligari p
curauerat. Ab eo eiiceret de mūdo quē
ipse ⁊ spūaliter et corpaliter iniuste eiece-
rat ō cordib⁹ em̄ iudeoꝝ ⁊ spūaliter ⁊ per
infidelitatē illum eiecerat ⁊ de mōdo tan-
dem per mortē illū eiecit. Quia igit̄ nihil
equa dei iudicio fieri potuitquā vt q̄ dy-
abol⁹ dei filio iniquissime intulerat hoc
ab eodem iustissime pateret. Seuiō ⁊ in
iuria cōtumelia dānom q: qd̄ iniquissime il
latū est dei filio emendāda fuerūt illi ⁊ ec
ppensanda. Si aūt meciamur pciositatē
vite que ei ablata ē non equbunt eam oēs
vite omniū q̄ntumcūq; boni sunt. ⁊ hoc ē
eū ipe habuit spem nō ad mensurā. sic
legit̄ Jo. iii. Cetere aūt omnes mēsurate
sunt ⁊ finite bonitat̄ finite etiā numero
sunt. qm̄ finitus ē numer⁹ bonoꝝ ⁊ malo
rum finita aūt numero ⁊ mensura impos
sibile esset simul eq̄lia accepta sunt ei q̄ ē
infinita mēsura. Et hoc voluit forte dicere
psalmista. melior ē misericordia tua sup vitas
i. f. dominū. illius oēs sufficienter etiā ppen
sare ē per oēs vitas electoꝝ. Igitur ao-
lazo fuit vite que vnq; mors fuit. nec per
oēs vitas sanctoꝝ sufficiēter potuit ppen-
sari. Dis igitur bona vita sanctoꝝ debet
xp̄o dn̄o ex merito passionis ⁊ incōpabi
liter. Amp̄. nec solum vita gratie sȝ etiā
glorie que nihil ē nisi glorificatio sanctoꝝ
Si em̄ glorias sanctoꝝ illi vite cōparaue
rimus eadē ppositiōe inueniem⁹ eas lō-
ge minores ee. Certū enim ē virtutes san-
ctoꝝ etiam patere nūero et mēsura ee fini
tas ꝟtutes vero xp̄i immēsas aut saltē q̄-
libet illaꝝ incōparabilr̄ meliores. Iusto
igit̄ dei iudicio ⁊ vite gratie sanctoꝝ ⁊ vi
te glorie p vita que ei impassiō e ablata ē
recōpensande fuerūt. Amp̄. si meciā-
mur iniuriā ⁊ contumeliā qua passus est
inueniem⁹ q̄ quodāmodo isinita sit. Si
enim q̄nto maior ē psona tanto maior ē
iniuria ⁊ ptumelia que ei irrogat̄. Iniu-
ria igit̄ et cōtumelia sue passionis cū suis
ludibrijs nccario sine mēsura fuit. ⁊ hoc
cogebat immēsitas psone ipsius paciētis
nec excusat ignorātes. ignota i psona ista
qui scire noluerūt vel si extat nō obest no
bis. non em̄ actiones eoꝝ hic metiri vo-
lumus. Sed ea que passus est dei filius.

Manifestū igitur q̄ ptumelie iste nō
habent mensura similiter et iniurie. hee
scȝ iniurie ⁊ ptumelie quas in ppria per-
sona deum sustinuit incōpabiliter em̄ ma
iores sunt omīb⁹ iniuriis ⁊ ptumelijs. q̄
ei alias irrogari potuerunt et hoc potuit
vnusquisq; videre in seipō. neq; enim est
hō qui potius eligeret oēs alias iniurias
et ptomelias que ei inferri possent ab ho
mine vel a dyabolo. quā istā psonales ⁊
que manuū iniectione irrogant̄. Igitur
omnia mundi peccata minora manuū in
iectionis in filiō dei. et omnes alie mino-
res irrogate deo iniurie. Igitur p dimissi
one istius. Sed sicut iniuria ad iniuriam
sic remissio ad remissionē. Si igitur iure
emendāda fuit necessario ista iniuria dei
filio irrogata necessario remittēde fuerūt
omnes alie vō irrogate iniurie. Igitur p
dimissione istius appendit christi passio
omnis delicta ⁊ insup. Amplius et in
compabiliter. omnia igit̄ delicta mundi
condonando fuerunt et in satisfactiones
et emendaȝ iniurie quā in ppria persona
ptulit crucifixus ⁊ moriēs. Nec potest qs
dicere q̄ ei retribatū ē p oībus hus glori
ficatione sue psone qa illa glorificatione
q̄ntumcūq; cogitari poterat alias ei absq;
passiōis merite ppt̄ sanctitatē incōpabi-

lem debeat. Justo igr̄ iudicio exuere mū-
di pncipem ⁊ relegare ⁊ electis suis deli-
ctorum remissionē coram deo p̄ce debuit
obtinere. Similr̄ potestatē q̄ tam nequi-
ter in dei filiū abusus est dyabol⁹ et in su-
os amittere debuit. Nec sufficiēter remu-
neratus eēt xp̄us dominus nisi ille in pro
pria psona punentur q potestate delinq̄-
rat illaz inique extēdendo ⁊ qui tam neq
ter abutebat hominib⁹ vt armaret eos
in dei filium et ad incidēdas in eum ma-
nus cōcitaret. nisi eos postmodū sentiret
Aduersarios similr̄ et dei filius extēsione
et amplitudine potestatꝰ remunerandus
fuit vt q̄nto humilius indignis se subdi-
dit. tanto illis postmodū dominaret sub
limius. Et quos habuit aduersarios ad
ludibrium ⁊ tormentū. postmodū seruos
obtineret deuotissimos ad gloriaz suam
⁊ gaudiū ⁊ acceptissimū famulatū.

Incipit liber Guilhermi parisieñ. de pe
nitentia.

S Ecūda tabula p⁹ nau- A
fragiū Qua post repa
ratonē et liberationē
rursus mersi enpimur
penitentia ē. adeo sa-
lubris ⁊ nccaria vt sine
ea baptism⁹ adultos
qui naufragiū mortale p̄ter originale pas
si sunt liberare nō sufficiat. Hec autē sine
baptismo cū tamen ɔtēptus eius non de
fuerit nulluz timet naufragiū. Videt B
penitētia quasi pene tētio dicta. amisse in
nocētie. Penitēs qppe pene amissam in-
nocētiam tenet dū volūtate ⁊ ꝑposito eā
tenet. Dū eam toto desiderio insegt. to-
to dolore reuacot. toto studio ⁊ totꝰ viri-
bus eā recupare conat. Est igr̄ volūtate
⁊ ꝑposito in statu amisse inocēt. e. actu vo
solo non ē in illo. impossibile sola ꝓhibi-
bitus. Vides igr̄ q̄ in ipa innocētia est. ⁊
eā tenet reputatō e diuine miscōie magni
tudo. Inde eē pene tenet eam quā ꝑdidit
inocētiaz. q: modicū est qd̄ ei deē q̄ min⁹
eam quā ꝑdidit innocētiaz teneat. Adest
aūt ei id qd̄ maximū ē a dtēdendi cā. Ma
ximū omniū q̄bus innocētia tenet volū-
tas. Minimū vo opus ē. ⁊ q̄ deus nō re
putat aut ɔputat vbi ꝑfecta volūtas dif-
fuerit hoc āt pene tenere īdubitāter dicā⁹
scz hr̄e maximū eoꝝ qb⁹ tenet. Minimū
vo vel modico carere. Penitēs qppe nec
peccasse ipotētia ꝓhibet vellet tenere in-
nociāz quā ꝑdidit nec p̄t tot⁹ doloz ō amis
siō e tot⁹ ardz īrecupanō e totū qd̄ p̄t par⁹
ē facere vt eā hēat. Merito ergo eā pene
tenet. pene qppe tenet se. ⁊ pene heret ipi
nā aq̄ picitatus ē. ⁊ pene heret littora q̄
eū ꝓcella abripuit sic āt docere intēdim⁹
Penitēs omīs q nole ⁊ re penitēs ē tantā C
sortē gr̄e iam accipit vt ab oī debito q̄ p̄re
denti lapsu se obligauit absoluere se me-
rito sufficiat. Vere igr̄ estimanōz omniū
amissoꝝ in ipa gratia ɔpunctiōis recipit.
Sortē qppe amissaz ⁊ vsuras i medio tpe
fraudatas p̄t ex hijs q̄ iam recipit restitue
re ⁊ hec seq̄ntia docebūt. ⁊ hec ē alia cā ꝓ
p̄t quā statū amisse innocē penitēs pene
tenēs sit dicēd⁹. Merito pene tenere. nō D
iprobabilr̄ at pniam penalē tēnōz ⁊ velō
carcerē aut mortē veterꝰ hois exhimolizā
tes penitētiam dicim⁹ Est em̄ penitētia ve
terꝰ hois crux atz patibulū aut mors eius

carcer aut sepultura q̃vivus qñq̃ȝ sepelit
que pctõꝝ genera ⁊ pniaꝝ modi aperuit
Non aũt dicat penitẽs q: ipm sola pena
doloris iteꝝ teneat sȝ q: ⁊ dolor eũ cõpun
ctionis vrget interi⁹ ⁊ labor satisfactiõis
p̄mit exterius. Pniaȝ vo ⁊ iudiciũ ꝓpter
ꝯdẽpnatiõis diciꝰ ⁊ terminationẽ egritu
dinis ⁊ redditioȝ rõnis siue ꝯputi ⁊ recõ
ciliationẽ ab offensis ⁊ necessitateȝ spũal'
purationis. ⁊ rsurrectioȝ ex mortuis. ⁊ ortũ
surgẽtis auroꝛe de tenebris ⁊ egypue serui
tut'. abiectiõem cõputrescẽte iugo a facie
olei vt legit Sap.x. Itẽ veteris hois cõ
trinonẽ ⁊ ambulatioȝ ⁊ in pulvereȝ reda
ctioneȝ velut ferientẽ de sup pilo dolor' ⁊
malleo idignatiõis. Itẽ dcõ cõclusiõe ⁊ car
cere eductioneȝ i regnũ ⁊ sedis sue restitu
tionem ⁊ grẽ pattinoẽs cõtra culpã diui
cant' victoria ⁊ triũphũ ⁊ siq̃ alia sr i quib⁹
laus pnie ⁊ fructuositas p̃dicet ⁊ sacre scri
pture noiat auctoritas ⁊ sctõꝝ doctoꝝ elo
qa cõtestãt. Ex his aũt q̃ttuor pria dilig̃
ter ꝓseq̃mur accomodacioꝛa ei sr̃ q̃ttuor
generib⁹ ⁊ copiosioꝛẽ habẽt exhortatiõeȝ
Primũ q̃ppe. Qua auctoritate iudicare
seipm habeat qs vel debeat. Quis enĩ iu
dicẽ sup se ꝯstituerit qbus legib⁹ seipȝ iu
dicare hẽat. Uñ indultũ sit ei vt in ca sua
iudex eẽ debeat et quo ad qd iudicare se
ipm ⁊ q̃ auctoritate rata sit quã de se tulit
sniam ⁊ vtrũ ex delegatiõe e an ordinari⁹
sit iudex sui ipius ⁊ si necẽ est retractari iu
diciũ qd de se ei fecerit. ⁊ si auctoritate fre
tus delegatiõe seipm iudicat vtꝝ hẽat in
strumentũ autẽticũ sue delegatiõis q̃ da
re dȝ ꝙ facta sit ei sue cause ꝯmissio an
sit aliqd aliud q̃ iudicẽ sui q̃muis se possit
ondere. Sniam enĩ a nõ iudice suo lataȝ
nulla esse ipo iure nec remedio appellati
onis egere reuera ipsa iura docuerũt.

De libero arbitrio.

Tractatus p̃mus de pnia ꝑut ẽ iudi
ciũ ꝓpe ꝯdẽptiõis ⁊ de ꝯditiõib⁹ iudicij.

G Omneȝ igr̃ libertate arbitrij sibi
b ipi preditũ esse. omniũ raciocina
tio sanctioꝛ ⁊ maioꝛ pie ac veridi
ce fidei auctoritas ꝯtestaẽ hoc ẽ ethnicoꝝ
et mũdanoꝝ phõꝝ qui de morib⁹ adscri
bere anticipauerit testimonijs elucescat. Si
enĩ vel nature intẽtio vel vis inuincibilis
libertatẽ volũtat' hoim abstulisset vana
eẽt omniũ legum institutio nihil imputã
dum esset homini. Cũ vel nccitate nature
phiberet quominꝰ faceret aut in vincu
lum rõne inuitus ad faciendũ traheret.
Quare nec bene nec male q̃cq̃ȝ fieri pos
set ab hoie. Superuacui etiã essent migrat⁹
et magisteria moꝝ. non enĩ agendũ esset
cũ hominib⁹ de moꝝ suoꝝ emendatione
sicut cũ brutis aĩalibus aut lapidib⁹. Cũ
per eos aut ipossibilitas nature p̃meret
aut violẽtia raperet ad agendũ. Inq G
rẽs aũt aĩa rõnal' inq̃sitiõe ꝑscrutata et in
terrogãs seipaȝ vtrũ libeꝝ sit ei facere bñ l'
male vel vtrũ volũtarie opet ⁊ volũtarie
declinet opa. Rñdebit enim nõ vtiq: per
signa que pleriq; fallere solẽt Sed ipsa
pnia veritat' quã inter se penitẽteȝ ꝯspicit
se nullaten⁹ trahi ad operãdũ nisi volũ
tate et se non desistere ab oĩbus operib⁹
nisi volũtate. non q̃res igitur extra teipm
an tui iuris ⁊ tue volũtate sis an tibi sbdi
tus sit tue volũtat' consensus vt in illud
qd te stimulẽt ipm dclinare possis si velis
aut ab eo dẽauertere si volueri. Q: si h
quis victure ꝯsuetudine ⁊ ea tanq̃ȝ altera
natura trahi ad cõsueta licet ꝯsuetudini
reluctetur et obuiat. Interroget se vtꝝ de
lectet eũ facere ꝙ de cõsuetudinis neces
sitate facere se diceret an nõ delectet. Q:
si delectat igr̃ libẽter ꝙ delectabiliter facit
Si vo non delectat nõ ergo e amore vel
desiderio obligatus hmõi operi. Quare
non trahit amoꝛe vel desiderio ad illud
Non ẽ ergo ei ꝯsuetudinariũ opus illud
Consueta enĩ oĩa necessario amant. Li
quet ergo hominẽ scȝ ipsi libertate volũ
tatis preditũ et esse rectoꝛẽ aut ducẽ suipi
us Unde recte aĩam humanã copis regi
nam phi dixerũt Tulius vo rectissime di
xit rõnem eẽ regnũ anime a natura diui
na tributũ esse. Hoc etiã ipsa natura nos i
docet Primũ quideȝ nos docet ipe ordo
naturalis iusticie mõere eos qui nos lese
runt vt lesione emẽdent ꝙ est primũ pete
re ab eis vt de seipis iusticiam exhibeant
quasi iudices sui eos eẽ et sibipis preesse
nos ipsa natura docuerit. Cũ autem nob
de seipis negant iusticiã ad supioꝛes eoꝝ
causam deferre nos ipa iusticia docȝ. Iu
sticia aũt et oĩs vtus etiã teste Aristotele
ẽ omni arte certioꝛ ⁊ melioꝛ. Hũc ordĩem
iusticie docet ipa vitas Mat.xviii. Le k
ges aũt ⁊ statuta qb⁹ se regere ⁊ iudicare
dȝ hõ in corde ei⁹ sup̃ius creator dispõȝ
vt aũ quidã lex enĩ naturalis ipsi homini
innata est naturaliter impressa aut in scri
pta est. Est autem lex ista velut littere sue

delegationis sup seipm q ex conscientia z te nore ipsaz clari⁹ poterit elucere hijs lris appellã e sigillũ z ymago celesti⁹ iptoris. e enĩ ipsa sui Sinderesis supior scz aie nre pars z dignior ymago beate z gloriose tri nitati⁹ q hic differendũ non ẽ hoc igr diui ne impssionis sigillo siue signaculo seu ca ractere littere legis naturalis appreso. Iu dex sui ipius ex diuine auctoritatis dele gatione cognoscit homo. Huius igr au ctoritate mandati de consequẽtibus iniũ ctum est iusticie plenitudinẽ exhibere. Si igr deus ipe de homine cõqueraf z cum ipo iudicari velit tãtomagis ei de se iusti ciam exhibere qntomagis z nõ iniurios⁹ esse tenetur. dominũ aũt velle cũ hoie iu dicari z paratũ eẽ stare iudicio eius. mul t eiusdẽ testimonijs in sacra scriptura cla rissimũ ẽ. Hiere. xlvij. Iudicemur sil vna Narra si quid habes vt iustificeris psal. dauid vt vincas cũ iudicaris Michee. vj. O homo indicabo tibi qd sit bonũ z qd dominus reqrit a te vnq facere iudiciũ z diligere miscdiam et alius iudiciũ deo cũ hoibus z multa hmõi iob autẽ impsona xpi Iob. xiij. Si recusaui cũ seruo meo vl ancilla mea iudiciũ subire. Tanta est dei omnipotẽtis iusticia z nris legibus z cõ suetudinibus nobiscũ iudicari nõ dedi gnetur sicut incõsequẽtibus docebimus. Mirare z lauda dei iusticiã que nre con suetudinis iusticiã nõ recusat. Redeam⁹

M aũt z ostendam⁹ illud lucidius ex ipius le gis naturalis mãdato. Si verũ est q hõ q uẽcũq aliuz auctoritate legis naturalis ledere phibet. Si vo leserit lesionẽ emẽ dare eadẽ legis auctoritate iubet z omia dãna irrogata restituere. Sicut aũt lege illa quã vnq sibi innatã z inscptam gerit iubetur nullũ ledere. Sic etiã a lesiõe sui ipius desistere z quatum ei possibile fuerit ad innocentia redire. Innocẽtia quippe in pcepto legis naturalis a qua si cadere ptingit der satisfactionẽ solam cũ satisfaci endi aderit facultas ad eaz redire licebit. Uides igr quasi legẽs interiet ipo velut q busdam diuine scpture lris. Innocentiã seruandã amissam reuocãdã quo ad pos sibile ẽ adeo quippe reuocandũ vt nihil nocumẽti inemendatũ relinquat. Si fa cultas emẽdationis affuerit. Sin autẽ q possibile ẽ innocẽtia volũtate z pposito renocet. Sed z illud dubiũ non est legez naturalem z innocẽtiaz volũtati impare

z phibere nocẽdi volũtatẽ. Quis enĩ pu tet esse licitũ z pcessum iure naturali velle cuiq iniuriari. Amp. lex naturalis de N bene actis gaudendũ docet indubitater z de male acti⁹ dolẽdũ q manifeste indicãt dolores pniales q etiã naturalr p nris malefacti⁹ patim ur iusticie ei naturali illõ seminariũ nec I ipo cayn suffocatũ ẽ doluit enĩ q pmisisset fratricidiũ z faciẽ domini erubuit. Et qntus eẽt ei dolor hijs despe ratiõis expssit dicẽs Geñ. iiij. Maior ẽ ini quitas mea quã vt veniã merear. Nobis O aũt adhuc sermo ẽ de penitẽtia quã natu ra ipa post malefacta suggerit z de flagel lo pscie qd ẽ summa penaz z de seuis die animi z de occursu scelez que vndiq vt dicit Tulius ad tãta lumina occurrũt etiã sicut furie. Qm̃ igit maxima optet esse in iuriam vbi maxima debet iusticia z mi norem vbi minor est ad iusticiã obligatio omniũ peccatoz z iniuriaz p viciosissimas z iniqssimas eas q in deũ sunt eẽ necesse est que vo improxios pmittũtur minores sunt iniquitates absq dubio. Iam ergo P claruit tibi ex hijs que diximus hominẽ iu dicẽ esse constitutũ sui ipius ex delegatio nis auctoritate. Scito tamẽ limitatã esse eũ habere supra se iurisdictiõz. z certã for mam mãdati sibi pscriptã. Non enĩ pmis sum est illi nisi qd facit ad condẽpnationẽ ipius hoc aũt est. qm̃ causam dni nri iesu xpi semp iustam eẽ necesse est. In iudicio igr quo clemẽtissim⁹ ac iustissim⁹ deus cõ tra hominẽ agit si iuste quidẽ iudicet de um obtinere z hoiem ppter codẽpnatio nis. Necesse est portare sniam qua iusti tia aũt impunitate deus ab ipo petat ho mine de seipo causam z iusticiã suam ex animari deductaq in iudiciũ lesiões z in iurias quas ab hoie sibi dicit irrogatas. Singulis fere pphicoz eloqor testimo nijs elucescat. Clamat aũt forti⁹ illa lex na turalis quã totiẽs pmemorauim⁹ que in iurias deo irrogatas instinctu vehemẽtis simo suggerit emẽdandas. Et ab irrogan dis cauere de cetero iugi obiurgatiõe per suadere conat. Uides igr hoiem intra se Q exercere oẽs partes iudicij de cogitatiõe maloz seipm velut. Si cõtra se pstituitus pcurator. Excusalus dũ conscia recogno scente q cõtra ipm pponit. Cogitatio cõ tra se de illis dicit testimoniũ. Dum mala ipa ex agerãdo ex circũstantijs cõtra se ve lut ferens sniam ppo se condempnat iudi

do ⁊ deum iustificat. Cũm ei totam adiu-
dicans eum velut gladio doloris ⁊ dãna
indignatiõis seipm ferit interius. Torto
rem se sui ipsius exhibens. Et sniam quã
in seipm tulerat executiõi q̃dãmodo mã-
dat fitq; executor ꝓprie ꝯtra seipm snie et
hec quidez sibi iniuncta omnia in litteris
cõmissoris sue delegationis legit cõmis-
sum agnoscat sibi sui damnationis iudi-
ciũ. Nihil aũt sup sua absolutiõe ei cõ
missum ẽ eo ꝙ deo aduersus ipm nihil ꝓ
poncte quasi accusatore nihil oĩno possz
ex illi⁹ delegatiõis officio in fauorem qp
pe auctoris totũ ꝟgit delegatiõis iudici-
um. Quia igr̃ frustra causaz suã homini
ꝯmisisset clemẽtissim⁹ ac iustissim⁹ deus
nisi ratũ haberet ei⁹ iustũ iudiciũ ponsi-
mũ cũ cũm illã diuinis legib⁹ ⁊ examina-
ret ⁊ terminaret nulla ratiõe potest reuo-
care iudicium hmõi. Cũ iusti fuerit Qua
liter eñi recusatio loci habebit in iudice
qui ab inicio electus ẽ cũ postea nulla no
ua cã suspitiõis emerserit. Deinde sciẽs et
prudẽs talẽ elegit dñs de iure ergo ipz re
uocare nõ põt. Qualiter vez ẽ ꝙ nõ iudi
cabit dñs bis i idipz. Sic auctoritate sua
et legib⁹ iudicatũ ẽ. Ipe retractur⁹ ẽ post
modũ. Amp. si iuste iudicatũ ẽ in foro
illo vtiq; ius suũ totum deo adiudicatũ
ẽ vltra ius vero suũ nec deus nec homo
iuste quicq̃ petere pt Quare cũ rei iudica
te hõ parere patus sit qd deus vlteri⁹ exi-
gere poterit. Sz qñ vez ẽẽt qd dauid dt
Iustitia ⁊ iudiciũ correctio sedis ei⁹. Que
vti ꝙ sedes aĩa huãna intelligit nisi õ iu
sticia hac ⁊ iudicio intelligeret. Sola qp
pe iusticia ⁊ iudiciũ que interi⁹ ⁊ externus
nobis faciam⁹ correctio mea est. Interius
nos iudicãtes vt dixim⁹ ⁊ pniteñtes exte
rius sibi p ꝯfessionẽ qdẽ accusantes nos
et p satisfactionẽ puniẽtes ꝓpt̃ hanc iusti
ciam et hoc iudiciũ pniale secure petebat
dauid Feci iudiciũ et iusticiã de meipo. f.
ubi. Q̃ ẽ correctio mea Ne ergo tradas
calũniantib⁹ me. ⁊ iob. xxxiiij. Nunqd q
nõ amat iudiciũ sanari pt Lege aũt. xliiij.
Ezech. ꝙ totũ de pniali iudicio et iusticia
loqr̃ ⁊ videbis q; totã iustificatiõz pctõr
vocat dñs iudiciũ ⁊ iusticiã ã duo nullo-
mõ aliter correctio sedis dei intelligi põt
quã sicut dixim⁹. Sola qppe pnialis iu-
sticia ⁊ iudiciũ correctio nr̃a sunt ⁊ pecca-
torũ adulti iustificatio. Hys solũ deo de
nob̃ ꝯcurrentibus satis fit ⁊ ius suũ ex toto

restituit ⁊ hic ẽ ordo iusticie vt deo de no
bis ꝯquerẽti. Primũ iusticie exhibeamus
et iudiciũ faciam⁹ Deinde aliys de nobis
ipis. Primũ iudicare ⁊ iusticiã exhibere.
Deinde de aliys nos optet et deo pmũ ⁊
deinde aliis Ecce iã dñsuz ẽ ubi de iure na
ture pniaz interiorẽ eẽ et nature instinctu
eã agi velut q̃ndã inter deũ et hoiez iudi
cem. Uerũtñ nostra naturã ad hoc suf-
ficere vt vera et pfecta sit pnia interior im
possibile ẽ an putas de manib⁹ dyaboli
quẽq; virib⁹ suis eripi posse. cũ de eo dñs
dicat Job. xlj Factus ẽ vt nullũ timeat ⁊
non ẽ ptãs sub celo q̃ ei valeat ꝯpari. Pu
tas ne naturã põdere mortalitat obrutã
ꝯcupiscẽtiaz irretitã et onustã ꝯsuetudie
sua velut q̃dã agere dpm suoz sepultam
difficultatib⁹ i execrabilib⁹ vndiq; obclu
sam et tãq; immutatã tenebris circũdatã
q̃ quidẽ dorsum habẽs ad lucẽ tam a po
steriori illũiari neqd ab anteriori suo pec
cato ipa obclusos ⁊ obturatos hz oculos
duos in oculo intellectus ẽ ei⁹ pctm̃ p me
ditatiõz et in oculo affectus p amorẽ pec
catũ igr̃ meditatiõe sua obscurat oculum
intellectus aliũ cogitari nõ sinens un vi-
det ubi mediocrit vulnerat⁹ q de manu
dei cecidit in aculeos et gladios et in ma
nus durissimas dyaboli. Cõsidera casus
pcti altitudinẽ. Justus qppe cũ eẽt aĩa ei⁹
erat in manu dei pctm̃ ꝟo in qd cecidit et
aculeus mortis et gladi⁹ sepissime vocat
In man⁹ ꝟo dyaboli pctõrẽ cecidisse nõ
ẽ dubiũ. An poterit lãpas extĩcta p seipaz
iterũ reaccendi ⁊ cere⁹ illr. Justus ꝟo lam
pas ẽ vt legit Johã. xij. et de iohãne ba-
ptista dt ꝟitas iohãnis. Erat iohãnes lu-
cerna ardẽs et lucẽs in corde eñi iusti sunt
lux vere cognitiõis et ardor scẽ dilectiõis
Inde lucerna ⁊ cereus noiat. Putas
ne chaos pcti paruũ eẽ ꝙ inter deũ ⁊ ho
minẽ diuidit legit ysa. lix. Pctã diuiserũt
inter deũ et nos. et eiusdẽ. Q: sic exaltãt
celi a terra. Ita exaltate st vie mee u vias
vr̃as ⁊c. Attẽde qd dicat dauid Qui super
benes se intellexisse gloriat fm altitudine
celi a tra. cor. miaz suã sup ti. se. educat qdẽ
dñs pctõrẽ de lacu miserie et de luto fecis
Cõuertit ex basea ꝓfundũ maris. Erigit
de stercore paupem vt collocet eũ cũ pnci
pib⁹ ppli sui Et. xx. Re. ij. De stercore vti
qs sue ꝯuersatiõis i q̃ sepult⁹ erat eleuãs
paupem dt dñs. Attende quã in altũ ele-
uet eũ vt sedeat cũ pncipib⁹ eius scis suis

et soliū glorie teneat. Soliū glorie tenet in seipo cū sibi legitie impat ꝛ se sibi sbdi tas vires ꝛ mēoria gliose regit ꝛ moderat. Qui pⁿcū filio pdigo pascedat ignomio se porcos isernales ꝛ cupiebat impleri vē trem de siliqs. Nūc panē angeloꝝ mādu cat ꝛ p eo illō solenne totius curie celestē celebrat ꝯuiuiū ꝛ i medio applausu ꝛ gra talañōe inūerabiliū celestiū miliciaꝝ mi sericordia suauitate resonat ꝯcetus sym phonie ꝛ chori. Cōmetire altitudinē celi a terra hec eñ ē altitudo mie dei vt de pa store qdē porcoꝝ infernaliū in filiū ado ptionis et heredē regni celoꝝ de fame fili qꝫ ad angeloꝝ cōuiuiū eleuat. an putas aliū picturatorē et decoratorē diuine yma ginis in nobis qꝫ ipm ymaginis creato rem et q̄damodo artificē dēū an videtur tibi colores illi ꝟtutū adeo nobiles ꝛ p̄cio si qbus illustrāda ꝛ venustāda ē dei yma go ꝟreni eē. Adsit. nūlaten⁹ pt dubitari nulla naturā supra se posse ad ea igit spe gratie sꝛ. cū infra gloria ꝛ supra naturā sit gra media. nihil pt creatura p modū qdē receptōis recipe graꝫ ꝛ gliā nata ē aīa mea sꝫ efficē largiri sibi nllomō. sꝫ ꝛ vires suas sibi repare ꝛ ꝯpare. cū lese aut debilitate fuerint aut mundare cū in volutabꝛ por coꝝ infernaliū immerse fuerint. Nō ē sue possibilitatꝭ. Qui aūt in hus adhuc dubi tat aut casuꝫ mortis illū nondū se exper tuꝫ gloriet ꝛ gaudeat in dño. Aut difficul tatē resurrectiōis ignorat. Qꝛ eā aut non duꝫ ꝟiliter attentauit adhuc insterqlinio pctōꝝ suoꝝ sepultus ꝛ putrescēs. Aut ad huc diine gratie se timeat detractorē dūꝟꝭ nature qꝫ grē erat tribuit. Aut magnitudi nē grē ñ agnoscat. Inde āt morb⁹ ꝛ vul nera pctōꝝ agnosces ꝛ difficultatē tue cu ratiōis ñ ō solo palatu cordis tui ꝯside ratiōꝫ diligēter fecerꝭ attendēs qꝫ difficile sit tibi vt bona oīa tibi bene sapiāt ꝛ ma la oīa tibi ōsipiāt. Qui credis vi nature fi eri posse vt molesta sit tibi suauitas ꝯsētiū voluptatū ꝛ molestia ipa suauis vt diuitie tibi sūt pauptas ꝛ pauptas diuitie vt glo ria mūdi tibi sit ignoīa ꝛ ꝯtumelia. Et ipa mūdi ignoīa sit tibi bonor vt sapiā mūdi sit tibi stulticia ꝛ ecōuerso. Attēde qꝫ lon ge tibi sit corruptio palati cordis tui ab hac sapiā an nō vides desursum sapiam eē. Qua oīa illa tibi sapiūt ꝛ ꝯtria desi piūt. An videt tibi nr̄e possibilitatꝭ eē cō uerti toto corde ad dñm. ꝛ etiam celesti magisterio eruditā stulte clamare icessan ter. Cōuerte nos dñs salutarꝭ nr̄. Qua ceci tate putas eā adeo petere qꝫ ipa in ptate ꝛ libertate hꝫ sua sibi dare. Sꝫ reuera co nari pt vtiqꝫ ad cōuersiōꝫ sua vnusqsqꝫ. Quēadmodū egrot⁹ q infirmitate p̄sus ꝟtere se nō pt. Conat tā vtiqꝫ ꝛ petit a ba stātibus adiuuari ꝛ eē rogat vt ꝟtant eū. Uertite me dt ꝓpter hoc at qꝫ nr̄m ē in cō uersione nr̄a hoc ē ꝓpter conatū nr̄m to ta die clamat dñs Cōuertimini ad me ꝓ pter illud ꝟo qd deus addit auxiliū suū adiuuandā infirmitatē nr̄am ꝛ supplēdū defectus nr̄os clamat ecc̄ia. Cōuerte nos vtrūqꝫ aūt iūgit dñs. Hie. xv. Si ꝯuerterꝭ ꝯuertā te. Ecc̄i. xxxj. Utrūqꝫ filꝭ iungit da mans ad dñm dicēs. Cōuerte me domie et ꝯuertar. qꝛ tu dñs deus me⁹ postqꝫ eñi ꝯuertisti egi pniaꝫ ꝛ postqꝫ ostēdisti mihi pcussi femur meū cū igr̄ enitimur vt possi mus qꝫ nr̄m ē faciētes opi manuū suarū porriget dextra domin⁹ ꝛ facit qꝫ suū est. Tenet vtiqꝫ manū dextrā dñs ꝺducit nos in volūtate sua de ꝟtute i ꝟtutē et tandē in gloria suscipiet nos cū videbit de⁹ de orum in syon. Cui videbit virib⁹ suis pos se volare in celū non pt mētiri ꝟitas q̄ da mat Johā. vj. Nemo venit ad me nisi pr̄ q misit me traxerit. non vtiqꝫ violētia aut ncāitate sꝫ amore aut desiderio sui sicut dr̄ poeta. Trahit sua qnqꝫ volūtas Nolꝭ sa spicari queqꝫ placere dō nisi qd donū eī fuerit. Quid credis i te posse eē qꝫ oīpotēti dō placere dcat nisi qꝫ ab ipo datū fuerit an ex nobis qcāqꝫ sine ipo dei aspectui pla cituꝝ nasci pt. Sꝫ hec oīa magisterio expe riētie melius et cerci⁹ edocemur cū studu erꝭ ꝛ conaberꝭ totꝭ virib⁹ i captiuitatē redu gere itellectū tuū i obseqū ihū xp̄i. Sic le. ad Cor. u. Cū ꝯcupiscēcias tuas velut qd dā mortꝭ incēdiū curauerꝭ ꝛ vitiū morum in becillitas ꝛ diine grē magnitudo tibi dare

De accusatiōe dī ꝯtra pctōres. sc̄d

Nunc ergo eam quā hꝫ aduersus peccātē hoiem clemētissim⁹ ac iu stissim⁹ deus examiare ꝯcrutabimur ꝛ ꝟmiare tētabim⁹. Sed igr̄ causa to nī hoiem seipm deo debere intuētib⁹ facile palā fiat. Primū qꝛ totū seipꝫ a deo p creatiōꝫ recepit hoc ē totū qꝫ viuit mo uetur corp⁹ et aīam vires naturales ꝛ mē bra oīꝫ ergo istoꝝ debitorē ei a q̄ hec oīa indubitāter accepit siue mutuo siue do no accepit. mag. quippe obligat do[illegible]

bertas q̄ iusticia mutuo et magis delin-
quit ingratus ergo beneficiū q̄ fraudator
cotra comodatorē Iure igr creatiōis se to-
tum cū oib⁹ suis d3 hō creatori suo. Silr
et iure cōseruatiōis. Si eī alius eēt istorū
et custos q̄ de⁹ illa oia eidē deberet cū p
ipm oia h3. Nō eīm min⁹ ē meritū q̄ q̄re
re pta tueri. Qua igr hec oia q̄ data sūt an
nullisset nisi eadē largitoris bonitas ꝯser
uasset. Indubitāter merito et iure ꝯserua
tiōis eidē debitor ē ac si ab eo d̄ nouo
sue grata donatiōe oia illa recepisset. Ter
tio iure et merito redēptiōis qppe. cū hec
oia amisisset iure et se morti etne obligasset
dign⁹ qppe erat hec amittere q̄ eis tā
indigne abusus erat et ex diuie iusticie de
creto eternis erat plectendus supplicijs
merito ergo ei q hec oia ei restituit et eu3
de etna morte eripuit seipm in preciū re
dēptionis impēdens totū se d3 cū oibus
his q eidē sunt redēptiōis isti⁹ beneficio
restituta. Quarto iure reformatiōis quā
intelligim⁹ oim ꝟtutū decorē de q̄ dubi-
tari non d3 qn maior sit et melior sup oēs
ꝯparatiōs q̄ sit ipa forma et pulchritudo
nostra quam et creatiōe suscepimus. Si
igr illa se totū hoiem deo iure et merito
obligabat cū minor eēt. Manifestū eē
d3 illā maiorē ad maius et si fieri posset
obligare. Totū igr se d3 hō deo ꝑpter re
formatiōē .i. fuit eius p⁹ creatiōē ex ꝟtuti-
bus quodāmodo recreato. Quinto ꝑpt
ip⁹ reformatiōis conseruatiōē q̄ reforma-
tio is maior ē formatiōe necario et eius cō
seruatio maior erit illius formatiōis ꝯserua
tione. Sexto iure et merito glorificatiōis
q̄ homini ꝓmissa ē. Quid ei dignū ꝓmis
sa glorificatiōe potent retribuere hō deo
Etsi centū vitas ymo inūerabiles. ymo
si oia q̄ h3 ipe hō infinicies sum⁹ multi-
plicarent nulli⁹ momēti nullius ꝯpatiōis
eēnt ad eā que ꝓmissa hoi glificatiōē. Si
venalis exposita eēt felicitas illa q̄ scis in
hac ꝓmittit. Si tua eēnt q̄ tibi ꝯcessa sūt
non reputares ea ꝯpatiōe illius nisi for-
tasse cecus eēs estimator: ad modū canis
de quo vulgarit et ridiculose d̄r. Cū tenet
os et unde rodit q nō accipet p eo cētū
marcas. Hoc mō ꝯpatus ē cecatus inimē
his inspicibus pctōr q appciat ꝑualia vi
lissima q̄ amat p qb⁹ recusat felicitatem
eternā a deo recipe. Uere ē igr q te totū
totis viribus tuam cū oibus aliis q̄ habes
debes creatori totū conseruatori totū redē-
ptori totū reformatori q te forma illa gra
tuite nouitatis illustrauit q̄ ē vt alias di-
ximus vestis oim ꝟtutū speciosa varieta-
te. ope plumatoria atq3 polimita cōtexta. tā-
to qdē natiuo ille decore quē ex creatiōe
sorti⁹ ē nobilior pciosior et speciosior: q̄n
to ē ipsi pulchritudini iusticie. vicinior. to
tum ergo iterū te debes tāe illustrationis
tue cōfusiori deinde te dēs glorificatori.
Non igr q̄cq̄ tui aut eorū q̄ tua sunt tibi
vsurpare nisi q ipe cui oia debes idulse
rit. Oim ergo eorū raptor es et furti cri-
mini te obligas ꝓ oibus q̄ contradicēte
et q̄si inuito dn̄o eorū oim q ad te ptinere
vident aut contrectasti aut expēdisti aut
q̄libet aliomō in vsus tue ꝓprie volūtatis
vsurpato tibi iure aliena p̄sumpsisti. Dein-
de igr hēre furti actiō3 aduersu3 te mani-
festū ē q si glo3 q eēt diuinis vsibus con
secratū rape si tēplū q in honore ei⁹ con
secratū sciebas polluere aut violare hui⁹
es. sacrilegij actiōe tecū posse agere deū
nō dubitas. Memēto igr baptismalis cō
secrationis q̄ tēplū dei scm̄ factū es et in
honore diuini nois cōsecratus. Si tēplū
illud porcorū i infernaliū voluptabulū fe-
cisti per luxuriā. Si phanū ydolorū et vt
vulgo d̄r in h⁹ mia dyaboli p auariciā q̄
ydolatria ē vt d̄t Apl's ad Ephe. v. Si eē
arcē et municiō3 dyboli p suṗbiā. si cauernā
reguli p inuidiā. Si vulpiū infernaliū la
tibulū p dolositatē. Si cubile leonis q cir
cuit q̄rēs quē deuorat. vt d̄t petr⁹ in .v.
p iracūdiā et ad huc modū de alijs vicio
rum pestib⁹ sacrilege executiōis reatu te
polluisse teipm manifestū ē. Quid de cri-
mine apostasie loq̄r. cuius tā manifeste
ꝑpetratio q̄ manifesta in baptismo fidei
cōfessio et diuini cult⁹ ꝓmissio et dyaboli
negatio et oim pōpa3 eius abrenūctia-
tio. Dū adeo aduersus dyabolū fuitio te
mācipasti et futuri dyabolice subdidisti.
Quid de adulterio .i. d̄ violatiōe mrimo
nij qd̄ cū deo in baptismo ꝯtraxisti cuius
mrionij irritā fidē fecisti. Quotiēs viciorū
te fornicatiōib⁹ polluisti. Fides qppe spi-
ritualis huī⁹ ꝯiugij viciorū abdicatio est.
Qui igr ad thorū ꝯsciē sue qd̄cūq3 ex vi-
cijs admisisti thorū maculasti maritalē p
culdubio et crimie adulterij icurristi. Lū
aūt non dubites te regē eē q te docet vn-
ctio baptismal. nō eī vngunt sacra vnctio
ne nisi reges et sacerdotes et tua oia velut
regnū eē. q fidei tue et solicitudini diuina

tribuit auctoritas sub certi tñ onere tribu
ti. Si ꝯtra imꝑatorē illū vniuersalē in cu-
ius manu sūt oīʒ regimiorū iura rebellasti
ꝛ aliū regni tui dñm ꝯstituere ꝛ eidē tribu
tuʒ soluere qđ deo debas ꝑsumpsisti. Ee
ctio inde vō dño. Cui oēʒ fidē te dēre du-
bitare nō pt te crimē ꝓditiōis ꝛ lese maie
stat' incurrisse pala ē. Si cū eius capitali-
bus inimic' fed⁹ ꝛ amiciciā inire nō timu
isti ymo quē reū lese diuine maiestat' ab
inicio ꝛ ꝓ crimīe illo ꝯdēnatū manifestū
ē fed⁹ dico et amiciciaʒ ꝯ deū iniisti nūq̄ꝫ
te in eodē reatu maiestat' nō īuoluisti dy
abolū vō ab inicio reū fuisse lese diuine
maiestat' inde manifestū ē q̄ regnū in
celo sibi voluit vsurpare. Et m̄ dānatū et
irreuocabili exilio relegatū. Eodē mō cogi
tare debes te a deo ꝯstitutū custodē eius
q̄ tu ipe es castri ꝛ defensorē ꝯtra hostes
suos. Quid ergo si nō iplorato auxilio ñ
expectato succursu ab ipo deo ꝑma obsi-
diōis castrametatiōe castrū tradis hosti
bus aut ꝑuenis hostes ipos ꝛ hocipʒ cri
men eē ꝓdiōis certū eē ubi manifestū ē

D Quid debere possum de traditiōe cla-
uium ip⁹ castri anq̄ꝫ obsidiar' vel eīm-
pugner' Clauis hui⁹ castri ē cogitatio hec
ei castꝝ apit hec ei introducit dyabolū ad
coꝛ. si clauē istā dyabolo tradis spōte. Cū
nōdū impugnet' nō dū te vrgeat ad tra
ditiōeʒ aut insult⁹ aut obsidio nūq̄ꝫ rea-
tum ꝓditiōis effugias. Clauē istā dyabo
lo tradis q̄m q̄ties cogitatio tua in manu
ei⁹ ē siue apō ipm. toties āt fit hoc. f. q̄ co
gitatō tua ī mau ei⁹ ē q̄n ē ad voluntatē ei⁹
cogitas. fac' ḡ dyabolū clauigeꝝ cordis
tui ꝛ castri qđ de⁹ fidelitati tue ꝯmisit. q̄n
to ergo custodis tu infidelitas q hosti' fa-
cis clauigeꝝ aut hostiariū. Disce aūt intu
to ponere clauē cordis tui. Sap. v. Cogi-
tatio coꝝ apō altissimū. In tuto ē cogita
tio iustoꝝ. Illuc ei ꝑbas nō ē dyabolo ac
cedere. Amp. cogitatiōʒ voluere ē cla
uē cordis ad ꝯpitiōʒ ipius torq̄re. Noli
ergo pati a dyabulo vt torq̄at huc ꝛ illuc
istā clauē torq̄ndo coꝛ tandē reserabit dya-
bol⁹ Sʒ oī custodia sua ipaʒ. ergo clauē
ī tuto et occulto repone vt dixim⁹. Sʒ et
oīa aduisurā te accepisse q̄cūq̄ʒ a deo acce
pisti te vitas euāgelica docʒ. De sorte igr
E et vsur' rōʒ reddere dēre certū ē. Quid er
go si sortē ipam amisisti. Itē oīa tibi ad
dispēsandū tradita ei te debere fungi offi
tio villicatiōis eadē auctoritate docer' te

igr debere rōʒ villicatiōis si dubites. De
fraudat' igr ꝛ male dispēsat' dño tenens
q̄. quot ei q̄nta sīt loco suo docere attēta-
bim⁹. Uinea ī dñi te eē diuine ꝓuidētie di
ligētia excultā ꝛ ornatā ysa. i. docet fruct⁹
igr te debere agnoscito q̄ et si ꝓ viuis la
bruscas attuler' te illi sniē q̄ ysa. viij. Te
subiacere debere aduerte. Quid si arma
ꝛ stipēdia tibi ad militandū ꝯtra hostes
suos ei et tuos tibi dedit dñs. tu vō ꝯtra
deū diuinis stipēdiis dyabulo militasti.
Hoc aūt spāliꝰ clericos tāgit q ꝓpugna-
tores alioꝝ ꝯstituti sūt. Unī ꝛ in coīa moꝝ
ꝓpugnatoꝝ attōsi sunt hii redditus eccle
siasticos velut q̄daʒ stipēdia milicie sue ꝑ-
cipiunt ꝓ se ꝛ aliis militaturi. Quid si
dyabulo mēbꝛa tua fecisti qbus ꝯtra deū
pūgnaret vt legit' ad Ro. vj. Si te ipm dy
bulo gladiū fecisti. Hii sūt ꝑsecutores bo-
noꝝ. Sic eī nabuchodonosoꝛ vga furoris
domini ꝛ securi suā dicit domin⁹ ysa. x. ꝛ
baculū suum similiter persecutores bono
rum gladios aut baculos dyabolicos se
agnoscāt Prouer. xxv. Gladi⁹ et iacula ꝛ
sagitta hō q loqt' cōtra ꝓximū suū. Sic
ꝑsecutores sctōꝝ gladios aut baculos dy
abolicos se agnoscāt ꝓuer. xxv. Gladi⁹ ꝛ
iaculū ꝛ sagitta hō q loqtur ꝯtra ꝓximū
falsū testimoniū. Et id filii hoim dētes eo
rum arma et sagitta. ꝛ lig. e. gladi⁹ acut⁹.
Qđ vlt'q ꝛ ad pūgnādū ꝯtra deū ꝛ ꝓ ipo
rōe intelligi pt Jero eī recte dt. q̄ spes
muliebris gladius flamās ē siue ignitus.
Eccīastes. vij. vbi dr qđ mulier sagena coꝛ
ei⁹ et ipa ē laq̄us venatoꝝ infernaliū. In
telligite ꝛ q̄ man⁹ eius vincula sūt Sap.
vo. xiiij. dr: Q' creature dei fcē sūt in odi-
um et in tēptatiōʒ aīe hoim et muscipulā
pedib⁹ insipiētiuʒ. Quid si laqueū vena-
toribus infernalib⁹ Si muscipulā si sage
nā infernalib⁹ piscatoribus te exhibuisti
Si te toto dñm impūgnasti. cui⁹ te totū
debeas seruitio. Multa hmōi facile ē enu-
merare. P⁹ hec oīa ad denariū reduca-
mus ꝑmiū q dē igr q̄m deus vitas ē fides
ei debet'. Quis eī dubitet vitam credēdū
eē. q̄m iudex iusticie ē debet' ei timoꝛ Quis
eī dubitet iusticie iudicē timēdū eē Unde
iob. ix. Uerebar oīa opa mea sciēs q̄ nō
parceres delinq̄nti. Q̄m pr miaꝝ ē debe-
tur ei spes. Quis eī dubitet in ꝑmiaꝝ
sperandū eē. q̄m altissim⁹ ē debet' ei ho
noꝛ. Quis eī dubitat regē oīm seculoꝝ
dñm honorandū eē. Q̄m agnim⁹ in oculi

eius cogitam⁹ ꝛ loqmur q̄m̄ occulta ꝯ̄ de
cordis nri oēs turpitudines nr̄e nude ꝛ ap
te sīt oculis ei⁹ debet̄ ei pudor an dubites
nō erubescēdū nob in ꝯspectu ei⁹ q adeo
sordidati atq̄ carbonati ꝛ maculati atq̄ in
tot latrocinijs dep̄hēsi. Appem⁹ iugit in
conspectu ei⁹. Q̄m dulcissim⁹ ac suauissi
m⁹ ē debet̄ ei amor. Quis ei dubitet bo
nitatē illā amanda eē. q: domni⁹ debet̄ ei
obedientia. Q: pecunia ei⁹ velut sortē capi
talē ab eo ad negociandū accepim⁹ De
bem⁹ ei rōz villicatiōis nr̄e siue ꝯputū ne
gociatiōis nr̄e. Et hec ē vna ex causis q̄re
ꝯfiteri dēm⁹. Cū nō sit aliō ꝯfiteri q̄ⁿ toci
us vite sue rōz siue ꝯputū reddere. Quis
ē alicui⁹ dispēsator q nō ei cui⁹ pecuniā
dispēsandā accepit ꝯputū ꝛ rōz reddat q̄
tiens iustū ē. Q̄m benific⁹ gratitudinē ei
dēm⁹ an videt̄ tibi q licere possit cuiq̄ⁿ vt
deo tot ꝛ tātoꝝ bn̄ficioꝝ largitori se ingra
tu exhibeat. Q: medic⁹ ē ꝛ erroꝝ ꝛ vicioꝝ
pacia ei debet̄. Impaciētez ei ꝛ inobediē
tem coꝝ īpossibile ē curari nullo ei magi
sterio curabunt̄ errores inobediētis ꝛ im
paciētis nec morbi ei⁹ aut vulnera q medi
camē respuit ꝛ repellit materia medicina
li nunq̄ sanabit̄. Si ergo vnū illoꝝ deo
negasti actiōz saltim iniuriaꝝ hz de⁹ ad
uersus te hec igr̄ sunt actiōes q̄s hz deus
aduersus peccatores.

De vtilitate ꝛ necessitate cōfessionis.

Cum igr̄ in iudicio qō iter te ꝛ deū
te p̄sidēte agit̄ aduocat⁹ ꝛ iudex
procurator ꝛ testis es dei. Dic hec
fideliꝝ pponere ꝛ magnificare seu aggua
re deinde testificari ꝛ fm hoc tiep̄m ꝯdē
nare seu iudicare tenerl̄. Ne āt ignorātiā
iuris aut facti fortasse causarerl̄. Datus ē
tibi velut assessor huius iudicij et adiutor
sacerdos q te plene i iure illo istruat. Qui
te etiā are eum doceat hoc ē ius ꝛ fam̄. q
te leges ꝛ diuina statuta doceat hoc ei sa
cerdotib⁹ incūbit nosse leges ꝛ iudicia di
bus iudicio ꝯmissum ē exaiandū iudiciū
tuū ne vl ignorātia iurl̄ aut facti semitas iu
dicij p̄terires. Aut forte tibi parcēs deo
iniuriosus existeres ꝛ tō adeo tibi pcēdū
nō eēt ne declinās incidere man⁹ ppas.
In dei man⁹ mir̄ adulter incideres. In q̄s
incidere ē horrēdū. Vn̄ le. ad he. x. hor
rendū ē incidere in man⁹ dei viuētl̄ nō āt
vt iudiciū tuū retractet sacerdos exaiare
habet̄. Sz vt te in iudicio illo adiuuet vt
te in hijs q ad iudiciū spectāt istruat ꝛ ad

iuuet. an nō recolis lazar resuscitatū in. xi.
Johānis adhuc ligata facie sudario in q̄
ē difficultas videdi q̄ recta sīt intelligiter
Quid si te suspectissimū hz demētissimus
ꝛ iustissimus in cā tua. hoc qdē merito ꝛ
tō iudiciū tuū desunt ꝛ vult deferri ad co
gnitiōz sacerdotl̄ aut q̄ tuus videt̄ ipotē
tez nouit sz et quēcū q̄ peccōrē ad agendū
hmōi iudiciū. Ideoq̄ consiles in firmita
ti peccōꝝ voluit nob assistere coadiutorē
sacerdotes ꝯ̄ quorū adiutorio in snie exe
cutiōe aliqd loqmur. Q: si dixerim⁹ cāz
tuā nō illi sz tibi ꝯmissaz ꝛ cause tue Iudi
ciū ꝯ ipi⁹ iudicij tui ꝯmissuz sacerdotib⁹
recte dicē⁹. In quo q̄ntū a diuuerī. O pec
cator experientie ipi⁹ magisterio meli⁹ edo
ceris. Si qd igr̄ iudicio tuo defuerit. Si
qd viribus min⁹ recte iudicare ꝛ sniaz ex
eq valeas hoc instructiōe et adiutorio sa
cerdotis et scire dēs et posse. Hec aūt est
vna cā sacerdotalis iurisdictiōis ꝛ plato
nis inter multas. Quid ei salubri⁹ aut se
curius in pte ista peccōribus puideri po
tuit q̄ⁿ malefactorē alio ꝯsció et teste et iu
dice emēdare. In nr̄is qppe et in nr̄oꝝ
negocijs min⁹ recte iudicam⁹. Liberati
igr̄ sumus ab hijs picuilis et exonati ab
hijs onerib⁹ dū nos alieno iudicio ꝛ ptā
ti ꝯmittim⁹ nō eni timendū ē ne aut erre
m⁹ in iudicio min⁹ vidētes q rectū ē. Cir
cūspecto et pudo sacerdoti et in lege dei
edocto nob et p nobis vidēte aut ne in
que agam⁹ nobis parcētes. Illo iudi
cādo nos vicē dei gerēte. Q: aūt iusti⁹ q̄ⁿ
ppe ptātis abusorē aliene subdere Quid
ve decētius penitēti q̄ⁿ q ptāte q̄ tam in
digne aduersus eiusdē ptātis datorē dei
tā iniuste vsus ē puet. Tenet̄ vtiq̄ illi ptā
ti cedere spōte et eā deo p manū sacerdo
tis reddere. Quare tenet̄ ꝯfiteri et reco
gnoscere et iudicare se indignū ptāte sui
ipius et suoꝝ. Tenet̄ igr̄ se puate sui ptā
te et suoꝝ. Aliogn nō exeqt̄ ppam ꝯ se
sniaz et hoc ē q dicim⁹ q ptātē illā tenet̄
deo p manū sacerdotl̄ reddere. Tolli igr̄
te et tua dei volūtati ꝯmitte et redde di
cēs dn̄e nō sum dign⁹ de cetero visitare.
Recipe volūtatē tuā ptātē scz mei ꝛ meoꝝ
oīm et vtere p beneplacito tuo. Occurrit
mihi mō cā ille qbus vrgemur ad ꝯfessio
nē. Prima ē susceptio dn̄ice pecunie hoc
ē talētorū quorū dispēsatio nobis credita
ꝛ multiplicatio ē iniūcta. Tenemur igr̄ ra
tionē reddere maiorib⁹ dispēsatorib⁹ et

camerariis. Minores q̄ppe ꝛ inferiores supiorib⁹ dispēsatorib⁹ rōz reddere tenētur. Illi vo dño Quēadmodū fieri ꝯsuevit in domibus regū ꝛ principū. Sic sacerdotes q supiores camerarij sūt ꝛ qbus thesauri oēs celestes sūt ꝯmissi. In die iudicii illius ferie magne vniversalis pagamēto ꝛ ꝯputo ꝯparabūt id est cōputū reddēt etiam de aiabus sibi ꝯmissis. Etiā villicationib⁹ tenēt reddere familiarib⁹ vt nos de nris q subditi sum⁹. Scda vo causa ē cura ꝯmedicinalis q̄ sacerdotib⁹ iniūcta ē et oēs eis pctōres velut egri medicinis curādi traditi ꝛ ꝯmissi q̄re incūbit eis morbos oēs et vulnera pctōꝝ et totā ꝯsistentiā hmōi egrotantiū cognoscere. Necesse igr̄ habēt egrotātes hmōi morbos suos et vulnera sua et totā ꝯsistentiā sacerdotib⁹ detegere. Tercia vo quia cū deo in curia nr̄a est foro iusticiā de nobis ipis facere teneamur. Interē sua ne per rorez nr̄m aut incuriā causa sua q̄ȝ aduersus nos hȝ pditetur. Ideoq; ꝓuidit q̄ȝ sibi et nobis certe de assessore sacerdote diuini iur̄ ꝑito qui cause sue auditioni intersit et cū cuius ꝯsilio causa illa examinet̄. et terminet̄. Hoc em̄ facere solent in curijs alienis ligitaturi vicȝ mittere ꝓ se q videat et dinoscat ne forte in iudicio iniuste grauet̄. Sic mittit ad curiā penitētis dns sacerdotē ne forte in foro tuo ꝛ curia tua grauet eū iniuste. Quarta causa ē securitas illa nr̄a quā tetigi⁹ ꝛ exhortatio nr̄a. Quinta poterit satl' recte assignari. Suspicio iudic'. i. penitēt' a q̄ appellare lȝ dño ad supiorē scȝ sacerdotē ꝛ hāc causam iā assignauim⁹. Quis ei deo negare audeat appellanōis refugiū. Sexta causa ē vt sic ꝑ alienā accusatiōȝ corā publicis ptātib⁹ emēdant̄ maifesta pctā. Sic ꝑ ꝓpriam accusatiōȝ ad ꝯfessiōȝ emēdant̄ occulta. Nō ei pbas vt inemēdata remaneāt occulta. Quare ncēe ē vt sua hēant ꝛ iudiciū ꝛ forū ꝛ iudicē. Quis aūt nō videat q̄ vnū vnusq̄sq; accusare aut denūciare teneat̄ reū ad correctiōȝ ꝑuato m̄ ordine euāgelico. Cū igr̄ seipm reū cognouerit. Quo iure vel lege fretus sibiipi tā pnitiose pcere ꝑsumat vt nō ꝓpriaȝ correctiōȝ sibi q̄rere liceat. an fortasse magl' tenet̄ q̄rere correctiōeȝ fraternā q̄ȝ ꝓpriam. Q' si forte dixer' q̄ ipe ꝑ semetipm se corriget. Iā oñdim⁹ q; huius correctio nec hō nec ipi sufficere dēt et cās in hoc assignamus

Amp̄. si latronē vel malefactorē alium hēs penes te nūqd ꝑ illo exhibere teneris q̄ si ei latibulū apd́ te ꝓbuer' nūqd latronū ꝛ reus eris q domū tuā speluncā latronū ꝛ latibulū fecisti. Pctor aūt sacerdos ē. Quare latronē q apd́ te latitat eidē exhibere et tradere tener' teipm. Q' si dixeris q̄ tu ipe ꝑ temetipm punica ipm in curia tua aut foro tuo. Noli igr̄ fugere iudicē q bene agis aut bene agere vis. Noli ꝯdēnare testē ꝛ adiutorē ꝑit tue bone actionis sacerdotē. Ne ꝛ tibi simul ꝛ latroni videaris hr̄e latibulū. An nō vis egꝝ medico oñdere ꝛ cure eiusdē tradere. Medicus sacerdos ē pctōr vo eger q infirmatur apd́ te. Q' si egritudo morte afferat. Mors eger tibi iputāda ē. Qui curā ei medicinalē adhibere noluisti. Q' si fortassis artis medicine tu ꝑitꝰ eē ꝯfidis. Aīcde in sanissime q̄ null⁹ medicoꝝ in egritudine sua ꝓpria arte aut sensu ꝯtētus ē nec ꝓprio ꝯsilio regit̄. Medic⁹ ei eger seipm nō hȝ exemplo ergo negligētia depōe ꝓprii sensus ꝛ artis ꝑsumptiōȝ ꝛ temerariā ꝯfidētiaȝ trade egrū tuū medico quē curationi tue ꝑfecit misericordissim⁹ d̄s. Magi' de salute tua solicitus quā tu ipe nō immerito suspectū hȝ iudicē q in causa ꝓpria ꝛ ipm iā sensit hostē. An tu fortasse ei penites dicere penitēo q te hostē dei adhuc geris dū te accusas ꝛ ꝯfiteris hostē. Q' tu vis in causa illa in q̄ reū te fatens iudex ēē ꝛ cognitor. an non teipm suspectū reddis. Sic dicēdo an nō das aduersario instātiā appellādi. Cū reū te fatear' illa causa in q̄ te iudicē debere eē ꝯtēdis. Etiā si tua eēt iure. Illa iurisdictio expedit tibi cedere illi. ꝓpter causas dictas ꝛ vt ipe minorē ꝛ ad pacē ꝓniorē aduersariū tuū inueniēs. Quis aūt negare audeat deo vt aduocatū vel ꝓcuratorē audeat vel debeat ꝯstituere in causa sua. Quā q̄dammodo agit in foro penitēt' ꝛ corā ipso ꝓcurator vel aduocat⁹ dei sacerdos ē. Quare ncēe ē ipȝ instrui de facto. Primū deinde ꝓponere ꝓ pte. Cui ꝑrocinium ꝑstat. Hec ai pro deo ē quā defensandā suscepit sacerdos. Non pōt aūt istrui nisi ꝑ te. Quia tibi incūbit istruere eū ex fctō. Et hoc ē reuelare ꝛ confiteri factū eidē. Que sit aūt tibi ferēda sn̄ia pro hijs omnib⁹ criminibus ꝛ iniurijs lex diuina etiā mūdana declarat. Quos in iudicio illo approbat clementissimus deus.

De cause exaiatione et excitatione su
per testificatione.

S Acerdos igr̄ iudiciū tuū exaiatur⁹
pmū interrogare te dz vtrū iudi-
ciū illud et iusticiā de tēpo apud
temetipm̄ siue intemetipo feceri͛ et de sin-
gulis ptibus iudicij si rite aut recte oia fē
acta i tevt pmū de ipa accusatiōe qua ad
uersum te pponis si ptinet oēs actiones
q̄s bz deus aduersū te alioqn eīn pcura-
toris ⁊ aduocati officiū nō recte p deo ex
equeris. Deinde si testis officiū nō recte
plene iples an q abstit factū ꝯ te p hibes
testimoniū. officiū āt testi͛ ē bona fidō ꝟi
tate facti iudicē instruere. In nullo ꝟitatē
supp̄mere i nllo falsitatē insinuare. Deinde
dū aduocati officio qd ē? ⁊ iuriā decla-
rare siue p leges siue ꝯsuetudies siue p ra
tiōes optimū te oratorē puta Sicut rectū
est tibi suadere vt dī Sene. Hoc g̃ p
certo scias q̄nto filio: aut pcurator aut
testis aut aduocat⁹ ꝯtra te in iudicio illo
steteris p deo tāto illa tria officia dei fili⁹
xūs dn̄s in iudicio tuo p te exeq̄tur fide-
lius. Quāto seueri⁹ iuste tñ ꝯtra te iudica
bis. Sz p deo tāto clemētius ⁊ fauorabi
lius. Judex tuus pro te. ymo si rectū fue-
rit de tēpo iudiciū tuū nō inueniet qd in
te iudicet iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ xp̄s dn̄s
Quāto hic audebis reuelare. tāto ampli⁹
valebit eī dn̄s corā deo pre ⁊ angelis ei⁹
Quāto ampli⁹ discooperies turpitudines
tuas tāto ipe ampli⁹ opire studebit Quā
to ampli⁹ teipm̄ accusabis. Tāto ipe am
pli⁹ excusabit. Noli ergo eē thesauri⁹
aut archiari⁹ dyaboli. q dēs eē sacrariū
spūssancti. archa ꝟo ⁊ thesaur⁹ dyaboli.
sterqliniū ē pctōꝝ. Uis ergo eē non saccu
l⁹ dyaboli pbas stercorariū ei⁹ euome fe
culentiā istā. tā venenatā. et memēto dya-
boliū bre inscripti͛ oia pctā tua ⁊ velut pa
tētes lr̄as bre oīz pctōꝝ tuoꝝ. Quas in il
lo tremēdo iudicio ꝯtra te exhibebit nisi
tas sic delere studueris. Scito aūt q̄ am-
pli⁹ in mēoria seu noticia sacerdoti͛ eā scri-
bere studuer͛. Eo ampli⁹ de libro dyabo
li ⁊ mēoria eius delebis. Memento lr̄as
oīm viciorū tuoꝝ te ōdiꝯse dyabulo. Has
tu ꝑpriis manib⁹ ꝯscripsisti. Singulis qppe
mortalibus pctis. Singulas ⁊ horrēdas
lr̄as scripsisti. O͛ si ta delesti dyaboliū.
q tibi p⁹ velut inimico suo insidiebat et
flammis pcessimo͛ a tergo ⁊ calcarib⁹
turpis amor͛ in lateib⁹ te vrgeat. Quid
obiectiōi ei⁹ pdeē putas Si adhuc frene
tui pudor͛ os tuū ifrenatū terret an nesci͛
q freno oē corpus equoꝝ tutū firmius vt
dicit iacob. iiij. Facile ē te iterū dyabulo
iterū ascēdere nisi frenū eius de maxillis
tuis et cusseris. Excute igit frenū demētis
simi pudoris ō ore tuo ⁊ maxillis. Et scito
te nulla turpitudie pollutū Qua nō mul
ta hoim milia aū sorduerit. Esto ergo
tibi testis fidelis ꝯtra te vt tibi sit testis fi
delis in celo pro te ꝯfitere aduersus te cū
dauid vt ⁊ deus remittet impietatē pctō-
rum tuoꝝ. Uide ne parcas ori tuo. Sicut
dī iob. vij. et certū habe q dn̄s parcet tibi
scito te corā deo ⁊ in conspectu curie cele-
stis Quātum ē in te oia egisse dele turpi-
tudies tuas ⁊ absco͛de a ꝯspectu tot miliū
ꝯmuta tuū spectaculū. modico ꝯfessiōis
latibulo. Latibulū ē confessio pctōꝝ corā
vno sacerdote facta ꝯpatione vniuersal͛
spectaculi et vniuersalis illi⁹ ppalatiōis
q in iudicio illo terribili futura. Ut eīn sa
cerdos ea viderit p confessionē ab oculis
dei ⁊ omniū miliciaꝝ celestiū absco͛dunt
Si verecūdus es cur nō erubescas tantū
turpitudinū tuaꝝ spectaculū. An for-
te et ocl͛os fidei clauserūt tibi peccata tua
vt nec teipm̄ videas ⁊ angeloꝝ sanctorū
miserabile spectaculū et omniū demoni-
orū ludibriū Appi q̄so fidei ocl͛os ⁊ intuere
cateruas demonū vn̄qz illudētiū tibi ⁊ de
morte tua sibi applaudentiū. Uid queso
qua solicitudine te circueāt ⁊ te ad deuo-
randū querāt. Attende quo ardore ⁊ aui
ditate sanguinez tuū sicuit vndiqz circa te
rugiūt dētes ad deuorandū te parāt gla-
dium tenet hostis vt te iugulet. Tu vero
de erubescentia cogitas. Uide quorsum
te trahat dyabolus freno erubesce illius
ad mortē vnqz te ducit ad illud vniuersa-
lis cōtumelie infernale latibulū et oppro
briij spectaculū vt fias oīm oculoꝝ celesti-
um terrestriū ⁊ infernaliū misabile ⁊ igno
miniosum spectaculū Ibi appebunt oīm
oculis verecundiora tua abice fasciculuz
latrocinij. Ne cū eo dephensus excusati-
onē aut redēptionē habere nō possis. Ex
cute iugū diabolicū dissolue colligatiōes
impietatis. Solue ⁊ fasciculos deprimē-
tes vt dī tibi ysa. lvi. Dirumpe vincula dy
abolica qbus te tenet vinculatū. Erue te
tanq̄ damula de manu. Et quasi auis de
insidiis aucupis. Ut dī tibi puer. vi. Tē-
ta et experire quanta sit alleuiatio huius

sarcine dyabolice deposito vel abiectio Experire gaudiū liberatiōis de manu dyabuli q̄ sit gaudium liberatiōis de manu dyabuli q̄ sit gaudiū libertat̄ iugo s̄uitutis ei⁹ a facie olei diuine mīe putrefactio. Ut le. ysa. x. q̄ sit pacis trāq̄litas violentissime dn̄atiōis ⁊ tyrānidis ei⁹ oppssione cessante. Cōfuta ⁊ ↄfunde dyabolū q̄ te lōga detētiōe p̄scp̄sisse forte putabat ⁊ se i possessiōꝫ tui ipi⁹ p̄scp̄tiōe tutū putabat iterrūpe p̄scp̄tiōꝫ illā dyabolice p̄scriptionis. Ne le p̄scp̄tiōe distationare valeat. i. iudicio opp̄mere. Illude dyabulo vince ip̄m ⁊ occide freno erubescīe q̄ te tenet ⁊ trahit. Utere hac erubescīa q̄ quidē ē salutar̄ medicina pctōꝝ. Tu vō fac̄ eā tibi mortiferā te ip̄ꝫ ip̄a suffocas erubescīa dū eā facis obicē gr̄e ⁊ sp̄ūi vitali obstructionū quo min⁹ toi tuū possit ingredi. Uides qm̄ obstruis meatū cordis tui sp̄ūi vite ip̄m ec̄ facis frenū dyabulo quo te teneat ⁊ in mortē trahit nisi eēt erubescīa quo teneret dyabol⁹ et occidere nō h̄ret. Occide ergo ,p̄p̄o gladio goliā cū dauid vince ip̄a erubescīa dyabolū ↄuerte eā in medicinā pctōꝝ tuorū. Sigdē ↄfessiōꝫ ei adduxer̄. Ex hys duob⁹ saluberrimū antidotū ↄtra oēs morbos ⁊ vulnera pctōꝝ ↄficies felix ↄmutato si frenū quo tenebat ⁊ trahebat te hostis in gladiū ad superandū ip̄m ↄuerteris. Si venenū ymo si egritudinē ip̄am in antydotū ⁊ medicinam ↄuertet̄ attēde q̄ momētanea ē erubescia ista cū ip̄a ,p̄batiōe. cū ipso sonitu vboꝝ ↄfessiōis fugit. Deniq̄ꝫ putas te habere pctā q̄ confiteris absit quo ad culpā Times erubesciam q̄ tāta selocitate fugit Erubescis igr̄ q̄ nō habes pctā ⁊ hoc vtiq̄ꝫ volo rogo moneo laudo obsecro q̄ntum possū erubesc̄ꝫ. Salutar̄ em̄ laudāda deo gratissima ⁊ acceptissima ē pctōꝝ erubescētia. Sꝫ ne ip̄ugnet̄ ea de⁹ caueto ⁊ ne tu ip̄e eā strāguleris aut suffocer̄ ne h̄eat eā frenū aut gladiū contra te dyabol⁹. ne h̄eat eā obicem ⁊ obstructorū cordis tui sp̄ūsctī. Leua ocl'os fidei tui ⁊ vide q̄d tibi ē in celo ⁊ q̄d q̄rit̄ hic a te sit̄ terram. momētanea erubescētia a te exigit̄ ⁊ tibi celestis regni honor offert̄ quo gaudio ⁊ aggratulatiōe tibi redeunti dulcissim⁹ p̄r miaꝝ et de⁹ totius ↄsolatiōis occurrat ip̄a vitas in. xv. luc̄ clamat. Attēde conuiuiū solēne ⁊ p̄e gaudio tue reuersiōis ad p̄rem. In illo celesti pallatio celebratur.

Mirari clemētissimi p̄ris ↄdulces amplexus ⁊ oscula suauissima ⁊ vide q̄so nullā stulticiarū tuaꝝ apō benignissimū p̄rem relictā memoriā. Secundū oēs inūdationes p̄rne mie ⁊ torrētes gaudii et hylaritatis q̄ totā celestē curiā tua ↄfudit reuersio irrecordabilir delectās. Erige obsecro aures fidei tue et audi simphoniā et chorum ↄcētus suauitatē tue reuersiōis ↄuiuium. audi laudes et p̄conia celestiū miliciarū q̄s ,p reuersiōe tua offerūt milia miliuꝫ. Audi interpellatiōꝫ q̄ ei miserat̄ tu⁹ ē xp̄m dn̄m. q̄ iugiter paret vultui dei ad interpellādū ,p nobis q̄ oīa nobis i eo q̄ bō est impetret ⁊ in eo q̄ deus oīa largitur audi mellifluū clamorem ,p̄missionū audi terrificū fragorē ⁊ timendū tonitruum cōmitationū eius ai aduerte toti⁹ celestis curie expectatiōꝫ et desideriū p̄ces ⁊ vota sua ,p te clemētissimo p̄ri offerentis. Uide vota ⁊ desideria oim celestiū miliciarum te i certamine ↄtra mundū carnē ⁊ demonia spectātiū et victoriā tuā soliciter expectantiū et ,p victoria tua iugit̄ et instanter oipotēti p̄ri supplicātiū. Solicita ē ,p te tota illa celest̄ curia et milicia p̄dara Tu vō dormis i stercore. expectat te applausus et aggratulatio et tot⁹ ille celorū ↄuentus. Tu ad infernale lātibulū p̄parās te. Tu ip̄e gaudere nō curas iple saltē vota et desideria miliciarū celestiū fac in celo de te gaudiū fac aggaudere tibi et applaudere milia miliū. Fac totū celū resonare. laudes ⁊ p̄conia diuine bonitat̄ q̄ largit̄ tibi de tāto hoste p̄datū triumphū fac obsecro totū celū totūq̄ꝫ paradysuꝫ ridere fac q̄ inuitet dn̄s oēs cognatos ⁊ vicinos ad noue tue liberatiōis gaudia. Sicut legit̄ Luce. xv. An nō curas etiā pijssimū pastorē de p̄dite ouis inuētione letificari qui ,p̄p̄os humeros tā gaudēter indiriat vt in ouile reuehat ouē errabunda et p̄ditam. Et p̄ gaudio inuitet amicos et vicinos ad ↄgaudendū et ↄgratulādū sibi quasi nō sit contētus ,p̄p̄a ↄgratulatiōe et parum sit aut quā ,p̄p̄is humeris reuehit gaudiū et aggratulatio pastoris refectiōꝫ et inuentioꝫ ei⁹ oim amicorū ⁊ vicinorū aggratulatiōe vult festinari et hoc in eodē luc. xv. ca. ⁊ Osee. xj. Ego nutriuꝫ effraym ysa. xlvj. Usq̄ꝫ ad canos ego ip̄e portabo. Ego feci et ego ferā ego portabo saluabo. Moneat igitur te tā preclara illa celebritas que redditū expectat. Moneo

at te tm̄ pastoris tui gaudiū. Moneat te
pastoris te p deuia querent. Circuit⁹ t la
bor t occursꝰ eius festinꝰ atq dulcissimus
De quo btūs dyonisiꝰ dīt q benignissimꝰ
ibūs venītibꝰ ad se totus pcurrit t pob
uiat eos deosculat et amplectat. Ecce pa
stor tuus nō iproperat tibi laborē quē te
qrendo ppessus ē. Nō improperat tibi qđ
peccasti. Uide q̄nti parcat verecūdie tue
Scīa cor tuū emortuū q tot t tāt moueri
nō potes quē nec diuinaꝝ cōminationū trēt
tonitrua nec diuinaꝝ pmissionū tot et tā
ta demulcēt blādimēta. Dic q̄so qđ a do
formidas erubescētiā istā pmodica t mo
mentaneā. Cur nō magꝰ times eternā. Et
hec ē qdē corā vno t in ocl̄is vniꝰ viꝫ sa
cerdoti. Illa aūt i cōspectu t oculis viuoꝝ
t mortuoꝝ. Dic q̄so q istā momētaneā t
corā vno sustiere nō potes. Qualr̄ cōfidis
te posse pati eterni illiꝰ t vniuersalis cōfu
sionis opprobriū. Api obsecro ocl̄os fidei
et vide quā stultꝰ ymo cecus mercator es
q eterne felicitatis bonorē tā vili vēdis pcio
t eterne felicitatis sil' et cōfusiōis leuissime
sil' et momētanee erubescētie declinatiōe seu
euasiōe ob pbriū mercaris. Quid q̄so re
spōdere poteris deo in extreme illiꝰ discus
siōis examie introgāti. Fili vt qđ dereliq
sti me. Rn̄debis ne dn̄e. optebat me si ve
nirē ad te verecūdari et erubescere p mo
mentū corā sacerdote. Erit ne hec excusa
tio. Rn̄de igr̄ t mō an vis ppt̄ illud a do
recedere an magis amas pctōꝝ latebras
q̄ deū. et magꝰ amas eē sentina dyaboli
ca q̄ sacrariū spūsctī. Miser qđ qđ credis
datā tibi a do erubescētiā; ipam qđ hoc da
tam eē tibi scito vt sit tibi an auxiliū emē
datiōis pctōꝝ vt sit tibi in medicinā. Tu
vo cōuertis eā i toxicū t deo medicari ac
quiescere non vis. Malēs mori ppa volūta
te q̄ viuere cōsilio t auxilio dei medicātis
Hic ē mors eq qui vulgo dr̄ vmbraticus.
Qui cū vmbrā fugit mortē audacter icurrit
ad papiciū. Tu ista vmbratilē t fugaciā
times vmbrā t mortis eterne papiciū non
times. Nō aduertis. Dic q̄so ppt̄ qđ ti
mes illā erubescētiā. an ne forte sacerdos
q bonū te credebat. vilipēdat te O piculū
lum a dānū irrepabile. Ille bō vilipēdit
te qđ bōi amisisti. Erat ne opinio sacerdo
tis tui bonū vt minor eēt eo eterna felicitas
et vt pro eo incurrendū eēt eterne mortis
suppliciū pater et opprobriū. An in opiōe
sacerdotis istius felicitatē tuā cōstitueras.

Reputās te felicē et oīm si de te ille sacer
dos bene opinaret. Ecce assunt circūstan
tes et tortores pati rape te ad eterne mortē
suppliciū. Tu vo de opiniōe cogitas sacer
dotis tue salutis oblitus t impendētis tibi
sniē capitalis discrimē nō formidas. Cre
dis vitā tuā opinioni sacerdotis qsi ex opi
nione sacerdotis iudicādꝰ sis. Q̄ si discre
tus prudēs t circūspectus fuerit sacerdos
Ipa flagicioꝝ et facinoꝝ tuoꝝ cōfessio ipꝫ
ad bene sentiēdū t opinādū de te iducet
sciet qppe te iā ab inquinamētis oībꝰ emē
datū. Non ei dubitat huiꝰ sacerdos pctā
deleri radice et integra cōfessione. Si vo
indiscretus ē sacerdos Elige circūspectū t
pudū si potes. Scito ad singula vba con
fessiōis tue. centū miliaꝝ ridere cōcentū

Quantū credis eē gaudiū sctōꝝ ange
loꝝ pro tua ereptiōe q̄ ē incōfrēs t incō
seruos tanta dilctō t illa qdē dilctō cōpa
bilis est ei q̄ diligimur a sctis angelis qre
nullū gaudiū ē q in mūdo demūdanis
bn̄ possit cōpabile gaudio sctōꝝ t btāꝝ aia
rum. Cū sctis angelis de nr̄a liberatiōe le
tantū q credis gaudiū eoꝝ dū viderent
paulatīq vincl'a mortis in pctōribꝰ dirūpi
t eos de manibꝰ dyaboli liberari t ad cō
sortiū suū assumi qs ei ñ cōpaciat captiuis
tyrānide dyabolica diu astrictis t iugo du
rissime seruitutis eiꝰ oppssis. In carcere pec
catorū obdurātis t immuratis diu Quibꝰ ni
hil aliō imminebat nisi eterne dānatiōis t
mortis irremediabil' t irreuocabil' snīa. qs
infernales illi tortores in carceribꝰ pctōꝝ
ad eterne mortis fusbat suppliciū. Quis a
do ferreꝰ ē q de liberatiōe hmōi captiuo
rum nō gaudeat. Quid ergo mirū si sctī
angeli t aie q̄ eo iā felicissimo in gaudēt t
glīant cōsortiū de taliū ereptiōe letēt hoc
ē q dīt xp̄us luc. xv. Q̄ gaudiū ē angel' dei
Quā pnis ē ereptio t liberatio hmōi capti
uorū t dirupcio vinculorū morꝫ. Inde er
go ē gaudiū sctōꝝ angelorū de pnia pctō
rum. Ipi qdē vidēt penitētes eripi de la
queis t vinclis dyabolicis et educi de cō
clusione et in nūeratiōe vinctos in fortitu
dine simil' eos q exasperāt deū pctōrū la
cianiia et gloriatiōe et approbatiōe q ha
bitant in sepulchris corporū suorum. Ubi
cōputrescunt et vermes vicioꝝ pascunt
bus et similibus adducenda erubescētia
que viam confessionis obstruit a diuuan
dus est. Cuius labia vehemētia pudoris
compsit. Hec et similia pponenda sunt

penitēti ad pficiēdā accusatiōꝫ qua ꝫ aduer
sum se dei ꝓcurator cōstitꝰ pponit hec
eadē valent ad pficiendū testificatiōꝫ. Or
eadē ē cōra sacerdote accusatio ꝛ penitēt
contra se testificatio. Pꝰ hec āt de sn̄ia in-
grendā est et erit vtrūqꝫ scꝫ se furē ꝛ reum
maiestatis ꝛ sacrilegū ꝛ apostatā ꝛ adulte
rū ꝛ pditorē. Et si qd supra ꝯmemoratum ꝯ
Seipꝫ iudicio iteriori pnūciauerit et hoc
exteriori confessione cōfirmauerit.

De restitutione honoris.

A ys aūt rite actis de sn̄ie executiōe
b agendū erit hoc tñ obfuato vt añ
litis huiꝰ aut iudicij ingressuꝫ ōs
restituat q̄ se spoliatā congrebat. Inter-
rogandus igr̄ erit penitēs vtrꝫ seipꝫ ꝛ sua
qbus deū spoliauerat vel sibi vsurpādo
ꝯtra dei volūtatē vel dyabulo seruiendo
in vicijs restituerit. Introget vtrꝫ deū im
possessionē ipiꝰ iā miserit ꝛ si ē tenēs eiꝰ ꝛ
vulgo dr̄. Si tenet ipm ꝛ possidet integre
ꝙ vtiqꝫ fac vinclo caste ꝛ scē dilcō is amor
igr̄ vinculū ē q̄ solo ꝯe et integre tenet et
possidꝫ nos deꝰ. Timor qdē non integre
et ꝯe possidere facit. qm̄ timore non tenet
aut possidet cor nr̄m deus hoc igit̄ intro
getur vt amore iā deo cohereat. ꝛ si amor
dei viciorū amorē in ipo iā absorbuerit vt
maior ignis minorē vl̄ saltē vicerit. si deū
oibus vicijs suis q̄ ꝯtra ipm amauerat p̄
ferat Si ꝓ amore eiꝰ sua vicia p̄ferat. Si
malit carere oibus hꝫ q̄ cōtra deū ama
uerat q̄ꝫ ipo. Si placere dō ꝛ amicus eiꝰ
familiaris ēē de cetero amet atꝫ desideret
ne nō totius curie celestis cuius inimicū se
constituerat inimicis eius. i. demonas ad
herēdo ꝛ vicijs. Sꝫ ꝛ hoc introgādꝰ erit
q̄nti pēdeat vel estimet dei amiciciā qd ꝛ
q̄ntū ꝓ ea adipiscēda aut cōfuāda face-
re paratꝰ ēēt. Si venalis ēēt dei amicicia
vel gratia. Quid ꝓ ea daturꝰ vel facturꝰ
ēēt. Si tñ gratus ē deo ꝙ tm̄dia ptulit ho
stem eū deus tot iniurias ab eo passus.
Ipm tñ nūc reuertētes in amplexꝰ recipit
ꝛ oscula ꝛ totius curie celestis aggratulati
onē ꝛ applausū q eū p̄ꝰ hostē iā adoptat
in filiū an hec tā mirāda tam stupēda bn̄-
ficia vel modicū amoris igniculū in corde
eiꝰ accēderūt an ob ingratitudinē in fui
tutē viciorū ꝛ demonū a q̄ erepta erat di
uine gratie ineffabili largitate redigi me
ruerit. Introgādus erit q̄ sit ei de recōci-
liatione sua ad deū de recupata gratia ꝛ
amore dei leticia de totius curie celestis
amicicia de spe hereditatis ēēt ne adquā p
grām ꝯpunctiōis respirauit. Que sit ꝯci
piscēcia felicitatis ēēt ne vtrū paratus sit here
ditatē suā celestē virībꝰ ꝛ armis defende-
re ō gratia ꝛ amore clemētissimi patris q̄
gratis tā indigno reddita ē si in ꝓposito
ꝛ volūtate hꝫ eā studiosissime ꝛ solicite fua
re. Si de cetero cor suū omni studiosa ser
uare ꝓponat vt nihil in eo inueniat ocu
los dei offensurū. Si se tradere dyabolo
polluendū ꝛ distrahēdū p̄ sterglinia ꝛ spi
nas viciorū vehemēter aspnet et odiat si
dō velut protui ꝛ littori securissimo adhe
rere de cetero disponat viciorū ꝯsensꝰ ve-
lut tēpestatē ꝛ vicia ipavt ꝓfunda abysso
rum pauēs ꝛ abhorrēs. Utrū ipe regi B
ne celorū que p̄ma est post deū saluatorē
ad int̄pellandū ꝓ peccatoribꝰ gratus sit
ꝛ toti curie celesti cuius p̄cibus se adiutū
ēē ignorare nō dꝫ. Et de festiuo illo gau-
dio q̄ tota illa celestis curia pfusa ē. Utrū
se sentiat ꝛ agnoscat toti celesti curie dēre
ēē de cetero obnoxiū et debitorē. Utrū re
gine celorū que p̄ma post vnigenitū redē
ptorē ē se obnoxiū reputet ad gratiarū ac
aones solacīdas. Quociēs de vinculis mor
tis ꝛ carceribꝰ dyabolicis ipm eripuit diui
ne grē magnitado ꝓ tā indebita solicitu
dine sue salutis si de hoc qꝺ ciuis sctōrū ꝛ
scūs ē ꝛ domesticꝰ dei letet q ciuis babi
lonicꝰ ꝛ dyaboli p̄us fuerat Si ō hoc ipe
gaudeat ꝙ tota celestis curia p̄ꝰ ab aspcū
et a facie eiꝰ auertebat nares ꝛ oculos fe
torē sterglinij dyabolici quo plenꝰ erat fer
re non sustinēs ꝛ horrēdas turpitudines
dyabolice saggillatiōis et machinatus q
bus deturpatas erat cernere ꝛ videre ab
horrēs. Nūc aūt toto applausu tota ag-
gratulas ōe te intuet̄ et mirant̄. Et cū ve-
neris añ ꝯspcū dei vt p̄ces tuas ei offeras
ei decurrūt sedulī oēs se offerrunt aux̄lio
tuo. Negocia q̄ gerere seu expedire hēs
in illa celesti curia oēs ꝓvirībꝰ expedien
do gaudēter et festiue suscipiūt petitiōes
tuas clemētissimo pr̄i porrigūt p̄aiꝫ suaꝫ
mira sedulitate ꝛ instātia oipotēti pr̄i gra
tissima p̄ces premouēt an non letaris de
tot ꝛ tantorū amicorū acqsitiōe. Suspice
celum si potes et intuere quid tibi iam est
in celo et cui glorie ibi ascriptus es. Que
et quaꝫ festiua te expectat iam celestium
miliciarū societas. Eructa si potes memo
riam suauitatis dei qua tam indigno p̄
us tam ingrato p̄us tanta tam indebita

q̃ beneficia donata sũt. Cõsidera si po
tes q̃ıa eras añq̃ p̃ ille miam per grãm cõ
punctiõis te traberet. Certe an carbo ex
tinctus eras nil habens nisi fumũ et fetorẽ
et tenebras. Nũc vero cere⁹ ẽ lumioſ⁹ aut
lapas dei in ꝯſpectũ dei. aut lucerna lucẽs
luce vere cognitiõis et ardẽs ardore ſctẽ
dilectiõis. Sepulcꝝ eras p̃usvbi mortuã
aiam tuã ex ſepatione btẽvite aiaꝝ q̃ de⁹
e. vmes viciorꝝ ꝯmedebãt. Ibi sanguisu-
gẽ gule immune eugebãt eã et emugebãt
tota haustu tota impſſiõe irɩ idẽ intorcu-
lan p̃ſurates eã ibi gurguliões auarıcıe
ꝛ tinee inuidie eã iugit rodebãt. Quid de
vocat' ſupbie de ſerpẽnb⁹ fraudulẽte et
de ranis garrulitat' de ſcorpiõib⁹ ire ſiue
ſerpẽtibus ignit'. Quid de cimicib⁹ in pa
ciẽte et de muſca grauiſſima diuerſi gene
ris q̃ incogitatiõib⁹ tuis volãtes affectuꝫ
tuũ tata importunitate pũgẽtes ſtimulabat
et vlcerabat. Quid q̃ canes illi iſernales
te vndiq̃ꝫ detrabẽtes et dimordẽtes dila-
cerabãt. Hec oĩa vulnera aĩa tua mortua
D ſentire nõ poterat. Nũc vero q̃ canes illi et
corui infernales ꝯſuinſerãt repauit tibi g̃
tis ad integrũ et ꝯtra merita diuine gra-
tia largiat'. De ſepulcro qd plenũ erat oĩ
ſpurcicia tẽplũ ei fecit ſue ĩbitatiõis ꝛ diui
ciaꝝ ſpũaliũ gazophilaciũ. De ſterglinio
et volutabro porcoꝝ infernaliũ tectam or-
tum voluptat' reformauit gratiib⁹ ſctãꝝ
cogitationũ virẽte ſcõꝝ deſideriorꝝ velut
floribus ſuauitat' odore fragãtẽ virtutũ ar
boribus plantatũ ꝛ vt ad vnũ dicã inſtar
paradyſi celeſt' oĩm ſpecioſa nouitat' ame
nitate vernantẽ. Quid veſtimẽta glie et or-
namẽta decor' referamus q̃bus aiam ex
ornauit et illuſtrauit oĩpotẽs deus quorꝫ tã
ta ẽminificatio. tãta venuſtas vt ipam deo
grataꝫ dei amplexib⁹ dignã dei aſpectib⁹
placitã efficiat toti curie celeſti admirabi-
lem amabilẽ g̃roſam exhibeat. ac dei ſpõ
ſam ac filiã indubitata ꝓbatiõe oſtẽdat.
Si deſcribere veli tibi illã coronã fidei ra
dioſam atq̃ꝫ choruſca. Si annulũ illũ gẽ
matum puriſſimo nitidiſſimoq̃ꝫ ſaphiro
ſpei. Si monile in quo radiat ille rutilãs
ꝛ inflamabũdus charitat' carbũcul⁹. Si
armillas ꝛ lõganimitat' et pacie. Si bra-
chiale iuſticie. Si calciamẽta in q̃b⁹ pul
chri ſũt greſſus p̃ncipis vt legit'. Si adadẽ
illa auro texta q̃ ſe indutã gloriabat' btã
agnes. Si biſſuꝫ ꝛ purpurã q̃ indumẽtuꝫ
eius legiut' fuiſſe Prouer. vlti. Si veſtẽ

polimitã et oĩm virtutũ varietate ꝯtextaꝫ
vltra ſtilũ et eloq̃ntiaꝫ tendet' oro. Aperi
igr' oclos fidei vt intuearis diuine ſuauita-
tis habũdantiaꝫ vt ad mireri q̃ꝫ p̃cioſis te
circũueſtiuit varietatibus quo decore et
gloria illuſtrauit q̃ gratũ te fecit toti curie
celeſti ſpectaculũ vt totam pulchritudinẽ
tuã miret' et ei ꝯgaudeat. Qualis aũt p̃ E
us eẽs agnoſcito intricatus eras panoſus
carbonat⁹ et macerat⁹ totus ipoꝝ demo
nũ ludibriũ. Qualẽ te credis tũc fuiſſe cũ
tot vicıꝫ ſordebas tot ymagines aialiũꝫ
et reptiliũ et oĩm imundorꝝ eri hoiabiliũ
induceras cuꝫ nõ ſolũ vna turpitudine de
formatus ſꝫ velut babilonẽ diuerſã mul-
titudinẽ mõſtrorꝝ circũferebas ſpectaculũ
ob ꝓbꝛiũ et irriſiõis eius oĩb⁹ vidẽtib⁹ nõ
ei quo te coopires hẽbas. Appebãt vtiq̃ꝫ
tot etiã te deformitates ꝛ turpitudies tue
Adue.tis ne q̃ꝫ totũ p̃ enũerataꝫ gl'iaꝫ ve
ſtium et ornamẽtorꝝ ꝓieceras. Agno F
ſcis quã ꝯmutatiõꝫ feceras. Memẽto q̃ſo
q̃ et q̃nta fecerat tibi deus q̃ꝫ tibi videt' eſt
ne aĩe q̃ in tãta gl'ia et decore ẽ declinãdũ
in volutabrũ pctõrũꝫ ꝛ ſentinaꝫ imũdicie
An ꝓponis te d̃ cetero imergere in hmõi
ſterglinıũ. An p̃elegis fuare tota ſolicitu
dine ſpecioſitatẽ q̃ deo gratũ te reddit. O
anima an põt de cetero i mentẽ venire vt
tantã gl'iaꝫ ꝯmutes in ſterglinıũ an pote-
ris cogitare de cetero q̃cq̃ꝫ q̃ꝫ gl'iaꝫ illaꝫ ti
bi auferat. An poter' illã dimittere facile
an poterit iclinari cor tuũ ad hoc vt igno
minioſitas ꝯria tibi placeat. Amabis G
ne de cetero demõiorũ eẽ ludibriũ. Reco
le ſtatũ tuũ in q̃ eras q̃ñ in via tua erãt te
nebre ꝛ lubricũ ꝛ angel⁹ malus pſeq̃bat'
te coartãſ ꝛ ſtimulãs te. coartãs ad modũ
venatorꝝ ꝛ piſcatorꝝ feras ꝛ piſces coartã-
tiũꝫ et recia intrare cogẽtiũ. Q̃ñ iumẽtum
eras dyaboli tibi inſidẽt' et te freno mali
timoris et mali amoris quo volebat circũ
ducẽtis et diſtorq̃ntis et ſtimulis velut cal
caribus ꝯcupiſcẽciarꝝ vrgẽt'. Recole vrti-
cas pungẽtes ꝛ vrẽtes ſũ libidinis vrticee
ſeu lectũ vrticũ aut carcerẽ vbi libidinis
quo die noctuq̃ꝫ volutaber'. Ibi velut in
fartagine ferrea ſergebat' cor tuũ vrentiũ
pruritũ vndiq̃ꝫ ꝯſo diebat' aculeis quã-
do gaudiũ tuum erat ſpurciſſimo voluta
bro libidinis immergi et in eodẽ voluta-
bri more ſuis imundiſſime. Nũc aũt cum
ſpõſo celeſti paſcens inter lilia id ẽ flores
caſtiſſimorũ ſanctorũq̃ꝫ deſideriorũ. Nũc

multo sancte depurate conscie quiete sua
uissima ⁊ iocūdissima frueris q lectus to-
tus floridus totus floribus sanctoꝝ resp-
sus ⁊ stratus est. Totus aromatibus ha-
bens celestem suauitatē spirancium pro tot
⁊ tantis malis tot ⁊ tanta bona tibi retri-
H buit dulcissimꝰ pr̄ atq; piissimꝰ. Respi
ce spinetū queso auaricie vt sub sentibus
esse delicias ꝯputābas vt legit̄ Job .xxx.
vbi spinaꝝ sarcina te comprimens vlce-
rabat ⁊ cruētabat vbi instar talparū terrā
ꝯmedebas i pōdere arissimo ⁊ lucē sp fu
giens latitabas velut imundum ⁊ abho
minabile reptile in cauernula sua sup te
aggerē terre cumulabas ad modū talpe.
Imitar araneaꝝ teipm euiscerādo telam
inanē ad capiēdas muscas texebas id est
solicitudinē acquirēdoꝝ volatiliū ⁊ sordi
darum diuiciaꝝ cū velut filiū filio adiiciens
curam cure addebas. Nūc ad celestes to
tus diuitias inhyas spe circa ⁊ desiderio
I suauit ⁊ mulcebri. Quid dicā de ꝓcella
superbie q̄ tot flatibꝰ adulantiū ⁊ detra-
hentium te circūagitans tot scādalis alli-
debat qua qñq; vsq; ad celos ascēdebas
apud temetipsum elatus vt maioꝛ ⁊ gra-
uioꝛ ubi ruina immineret. Deinde corrue
bas in abyssum male humiliationis vane-
scente gloria illa quā vite ⁊ apud te som-
niabas dū te inde sibilaria pplo audie
bas. Vñ vane laudis gloriā expectabas

K Respice queso q̄ sit facta in te cōmuta-
tio dextere id est ꝓpiciationis excelsi qui
post tātas ⁊ tot tempestates pacatissimo
⁊ securissimo littore penitētie gaudes so-
lido et lapideo vbi lapidi illi augulari et
summo patri xpo totis desideriis. An de
tot ⁊ tantis malis liberatio tot et tantoꝝ
bonoꝝ tam indebita largitio diuine vite
dilectiōis ignē adhuc accēdere potuerūt
An quod absit carbo penitus es ⁊ nul-
la sufflatiōe accendi potes a frustra q uidē
tam diu sufflatur in carbonem penitus
extinctū frustra tot cremia tot intētiua be
neficioꝝ dei cognoscimꝰ. Si nec dū saltē
vna diuina amoris scintilla in te accensa
est. Inutiliter quippe strues huius ligno
rum sup altare cordis ponitur. Si adhuc
diuini amoris ignē oino frigescit. Tu vo
teipm habens hmōi incitamētis te com-
moue ⁊ cor lapideū tuū ad lapidem illū
angularem allide crebra ⁊ iugi considera
tione bonitatis eius vite ⁊ malicie ⁊ tue
ingratitudinis in eū. Si eñ vehemēs fue

rit illa collisio necesse ē ⁊ inde sancti amo
ris scītilla dissiliat. De hys igit̄ ⁊ hmōi L
velut flabellū tibi cōpinge qui te adiuuā
te succēdas ⁊ pestiferum atq; pruinosū cō
cupiscentiaꝝ incēdiū extinguas. Q̄ si nec
dum lignum fumigās es. Sed adhuc hu
morem huane viriditatis retines ⁊ putre
dinis hoc ipm considera qd te tam ingra
tum tam malū ⁊ deum iugit̄ relinquen-
tem ⁊ aduersantē vt vulgariter dr̄ adhuc
ad misericordiā piissimꝰ dulcissimꝰ pater
expectat. Adhuc mīscdie tibi tātam offert
largitatē tantis bonitatis sue delicias. Ad
huc offert coronā illam eterne glorie ⁊ te
velut amatoꝛ ab amasia sua ꝯtemptꝰ cō-
seruetur. Audi qd post te clamat Ezech.
xviii. Quare moriemini domꝰ isrl̄ nolo
mortem peccatoris vel moriētis. Reuerti-
mini ⁊ viuite. vide vnde te reuocet a mor
te scz vñ tu cucurristi offensas suas ⁊ cri-
mina quibus te inuolueras condonare
paratus est gratuitā omniū offert indul-
gentiam tot iniuriis ⁊ ꝯtumelys lacessit̄
omniū illoꝝ obliuisci paratus ē. De sola
vita tua solicitus sua oia negligit solam
vitam salutem tuā querit. Quare clamat
ad te reuertere Can. vi. Reuertere ad pa-
trē dulcissimū ⁊ amantissimū O fili cha
rissime reuertere ad spōsū tuū a quo for-
nicādo cū viris turpiter recesseras. O spō-
sa reuertere. O serue fugitiue ad dñm tu-
um cui teipm ⁊ opera. ad fratrem cui co-
heres regni celestis effecta es per gratiā.
Ipe quippe xpus dominus heres vniuer
sorum per naturā qua est dei patris vni-
genitus nos autē coheredes eius facti su
mus ⁊ hoc per gratiā sicut ⁊ filii. Attende
ad qd te vocē ⁊ vnde te reuocē a morte te
tam ingratum ⁊ malū tam indebita pie-
tate reuocat ad vitā beatissimā ⁊ iocūdis-
simam vocat Ostende mihi faciem tuā
Cañ. ii. Tu vero dorsum oñdis ei aut fa-
ciem q̄ tua non ē. Induisti quippe faciē
dyabolicā ⁊ turpitudines abhominabi-
les de quibus in tractatu baptismi lacius
locuti sumꝰ forte facies istas abhomina-
biles audes ostenderere deo hostiū suo-
rum insignia sine signa que in teipo ē do
mus dei eē debueras ⁊ castrum insignia
sue victorie demōes posuerūt. Audes illi
sponso celesti gaudiola id ē amoris mu-
nuscula oñdere que ab adultero accepi-
sti. Audes in ꝯspectu eius adulterioꝛ mo
rum insignia circūferre sed hoc haciēus

De pncipali restitutiõe eorum qbus ipsum spoliasti.

Ecciam ad ipsam restitutionẽ secure offer deo restitutionẽ eorum quibus ipm spoliasti an times ne restitui velit q despoliatiõe sua conqrit q in iudicio eu petit. Uide si pt eaz accusare pt ne dicere nolo te eẽ meuz cũ tu velis eẽ simus volo te placere mihi cũ tu velis ei placere hoc ẽ dicere volo te esse bonũ volo te eẽ iustũ; an põt deo displicere bonitas aut iusticia tua. Malus neccario ẽ cui bonitas displicet. Nunqd necesse hz ex equitate sua stare iudicio tuõ cũ te iudicez inter te et ipm ꝯstitueris. Necesse igit hz parere rei iudicate q̃re si adiudicet ei possessio neccario recipiet illã. Itez nũqd non ipe rapiat a dyabulo penitentes et eripit de manib⁹ eius. Nunqd non ipe est qui alligat fortem dyabolũ atrium suũ id est peccatorem quem ipe custodiuit vt atriuz suum. Amp. dico eo ipe te iam possidet q vis ab ipso possideri hoc vinculo bonitatis et amoris possidet te et tenet. Uide ergo vtrum vis ab eo possideri. Si eñ vis possideris. Uide vtrũ velis eum restituere teipso hoc ẽ teipz ei Si eñ vis iam ergo te ei restituisti. Si vis esse suus de cetero amic⁹ intellige ymo si vis eũ habere fidelissimũ et verissimũ amicum. Si eñ hoc vis et est. Si vis vt amet te. iam amicus tuus est. Si eñ vis amorẽ eius aut a vtrq̃ multo fortius ipm cũ amorez eius nõ nisi ppter euz ames aut velis q̃re iam amas Putas sũt ipsum non amare amantẽ se putas q amor ab amore se possit defendere. putas q amor se negare possit amori aut repellere amorẽ absit. Alus recusare potest fortassis et alus negare se sz sibi nõ potest negare se Sup hoc expientiam cõsule an putare potes adeo illiberalẽ deũ vt pueniri se in amãdo pateret et nõ magis pueniret oẽm amatorẽ suum cum ipe de se. Ego primus et nouissimus primus quidem in accessu amoris et vltim⁹ in dilectia bene arbitraris amorem illũ aduenisse tibi et voluntatẽ q̃ dei amicus de cetero esse et amas et vis. An a teipso tantũ bonum, omni putas absit. Illud igr bonum in quo maxime bonus es quo maxime deo places et gratus es et ab ipo tibi datum ẽ q de fonte dilectionis sue. Ex tuo igr munere ipsum deũ amorẽ suo tẽ pueniẽte agnoscito. Sciebat nanq deus a deo se bonũ amoris sui diligẽre vt necesse haberet oẽm illuz cui bonũ illud dedisset diligere. Cũ ergo sciret anteq̃ illud bonum tibi daret q oportebat vt te diligeret per bonũ illud amoris sui hac de causa dedit, vt amplius diligeret et ei amplius placeres dilexit quippe te prius q tibi tãti opis exhibitio aut hoc q̃rebat in te dono suo vt te sibi gratiorẽ et amabiliorem redderet. Ideo igr et amatorẽ suuz et amicum vult esse qui amorẽ quo hoc esses tibi largitus ẽ et ad hoc largitus est vt amatorem et amicum suũ te faceret. Hoc autẽ est possidere te amari vicz a te. Amicicia qppe mutua ẽ animorũ possessio mutua dñatio sed spontanea et iocũdissima. Si ergo amas ipsum iaz te possidet. Si tñ q̃ solum. Non eñ amat deus possessionis sue participẽ non eñ vult habere medietatẽ. Si vna est et integra dilectio te possidet. Scito ipsum eẽ zelotipum adeo vt nec nutus neq signa aliqua cõtra thori fidem paciatur. Statuit et firmauit super te oculos suos iugis et assidu⁹ speculator tuus effectus. Oẽs nutus oẽs aspectus diligenter ꝯsiderans non solũ opera tua et sermones et affectiones sed et cogitatiões ea neqd fortasse adulterine lasciuie videat in te. Attẽde aũt q auris celi audiuit oĩa.

De damno ꝑ restitutione et eorũ satisfactione.

Er acta aũt restitutiõe in integrũ q fit per spontaneã et volũtariaz sui ipsius traditionẽ et hoc ẽ cũ penitens se amori tradit deo per manus sacerdotis. Tradet inq̃ se et cõmittit deo regendum ad eius beneplacitũ sm q ꝓponit et vult se victurũ de cetero. Restat satisfacere de dãnis irrogatis et de pditis ea quippe de ablatis q̃ penitẽs se hebat ipse penitens absq dilatiõe debuit restituere hoc est seipm et bona volunta te atq proposito et si qua sint alia. De ablatis vero q̃ penes se non habet satisfactio faciẽda est Hoc aũt erit firmitas ꝓpositi non exigere ab eo consilio meo ꝑmissio vel votuz de emendatione faciẽda. De futuris eñ nulla est exigenda certitudo sed solius ꝓpositi et voluntatis certitudo requiritur. Ubi eñ queq̃ inuenit dñs ibi iudicat eum de presenti igr voluntate et ꝓposito interrogetur ad votũ vel ꝑmissionẽ non artetur ne postea recidiuãs cum ipo recidiuo mẽdaciũ aut voti fractionẽ incurrat. Et ad

Q dat pctm̄ hoc occasione pctō. Ablate autē
q̄ttuor erunt vniuerso. Primū q̄ toto
tpe peccati fraudauit deū debito famu-
to ꝛ cultu suo nihil em̄ deo gratū fecit eo tpe
quo toto hostis eius fuit. Quare iactura
illius tēporis restituenda ē deo cum peni
tentibus facultas affuerit. Scdo seipsū to-
to eodem tēpore assumpte negociatiōis
lucris fraudauit. Tenebat autem toto il-
lo tempore in talētis nature ꝛ gratie ꝛ tē-
poralib⁹ negociari non solū alijs sꝫ ꝛ sibi
R Tercio ꝑrios auxilio q̄ medio tpe de-
stituti sunt viui piter et mortui quos ope-
rib⁹ suis ꝛ orōnibus adiuuare tenebat
Illo aūt tempore toto ab eo nil habuere
auxilij presertim si clericus ē tytulatus aut
beneficiatus in ecclia Beneficia em̄ ecclesi
astica redēptio sunt animaꝝ. Qui igit re
demptionē animaꝝ pcipiunt iugiter pro
earum redemptiōe vigilare tenent. Qui
enim stipēdia beneficioꝝ ecclesiasticoꝝ p
cipiunt spūali milicie specialr ascripti sūt
hoc est animaꝝ acqsitioni et liberationi.
Quia igr toto tempore pcti dyabolo mi-
litauit eo q̄ in penitētia eum dei hostem
effecit. Manifestū est toto tpe peccati
animas peccatoꝝ carcerib⁹ inclusas aut
in carcere purgatorij detētas nihil ab eo
peccatore pcepisse presidij. Eo quippe tē-
pore apud deū nec ꝑ seipso quicq̄ pote-
rat quare ꝑ alijs inanes ꝛ vacue fuerunt
orationes ipius q̄ in ipso erat. Dāna igr
de perditoꝝ eo tempe suffragiorū anima
bus a quibus milicie sue stipendia pcepit
restituere tenet An putas iustissimū deū
nolle audire ingem clamorē animaꝝ de
hmōi clericis cū eos sue liberationis cla-
mabunt pcepisse stipendia ꝛ eaꝝ liberati
oni non militasse cū clamabūt eos redē-
ptionem earum cōmedisse ꝛ ꝑ redēptio-
ne earum fraudulēter ꝛ infideliter satagis
se de resarciēdis igitur dānis istꝫ tenetur
penitens Caueat igr saltem firmitate pro
positi hoc em̄ est apud deū sufficiens satis
factio que indicat hoiem fm statum in q̄
est nō fm illū in quo nondū ē. Vides igr
q̄ futura opa penitētis adeo p̄cellere de-
bent etiam bonis opibus que etiā ante
lapsum opabatur ꝛ ꝯuersatio tota ꝛ vita
sequens adeo dꝫ esse melior p̄terita vt re-
dimat iacturam tenebrosi tpis in quo in-
ꝑfūdo mortꝪ ꝛ tenebraꝝ sepult⁹ cōputat ꝛ
ablata atꝫ fraudata oīno restituat deo ꝛ si
bi ꝑi ꝛ alijs iustissime ꝯq̄rētib⁹. Sꝫ ꝛ alio

p̄eminere dꝫ sequēs vita p̄ori sꝫ vt gratie
tam indebite gratū ꝛ deuotū se exhibeat
misericordissimo ac clemētissimo pr̄i qui
eū tam indebita sue suauitatꝪ habunda-
tia eduxit de lacu miserie ꝛ de luto fecis
vinctū immēdicitate ꝛ ferro ꝛ sibi filium ꝛ
heredem de spurio tam ignobili et de ge
nere tanta largitate adoptauit. An decet
tam indebitoꝝ tanq̄ beneficioꝝ stupēdo
rum nulla eē memoriā nullā esse retribu-
tionē dicebat em̄ dauid. Benedic anima
mea dn̄o et noli obliuisci oēs retributio-
nes eius. Et alibi Quid retribuā dn̄o pro
omnibus q̄ retribuit mihi. Calicē saluta-
ris accipiā. Hic ē calix id ē mensura certa
aliquoꝝ bonoꝝ operum. Sed q de nau-
fragio aut alio piculo diuina grā se gau-
dent liberatos aliqd certe recognitionis
velut in signū ꝛ memoriale sꝫ imponere
solēt in memoriā tāti beneficij vt tāte grē
apud eos aut memoria aut gratitudo in
ueniat. Quartū ē si quos dyaboli la- S
queis irretiuit si quos in pctm̄ deiecit ꝛ dy
abulo tradidit vt ad liberationē ꝛ repa-
tionem eoꝝ inuigilet ꝛ sicut dyabulo mi-
litauit sic ꝛ cōtra eū militare studeat ꝛ eri
pere ei quosq̄ poterit q̄si coniurat⁹ deo
cōtra eum quasi exheredationē dyaboli
iurauerit. ꝛ ei nec glebā vnam terre relin-
quere fortissime disposuerit q̄si ei bellū
inexorabilē ꝛ capitale indixerit hoc ē sa-
lutare sacrificiū et oculis dei gratissimū ꝛ
acceptissimū ymo iocūdissimū. Quale te
credis in oculis dei. ꝛ q̄ntam gratiam ob
tentum si zelo zelatus fueris ꝑ eo cū he-
lya. Si ppugnatorē eius te cōstitueris
ꝑ hereditate sua Seqtur. de grā-
tiōe iteriori restitute passiōis.

Ostq̄ aūt restitutiōē p egerit vl ꝑ T
P ditum⁹ de dānis irrogatis et deꝑ
ditis firmo ꝑposito ꝛ volūtate sa
tis dationē et cautionē siue securitatē fec.
Quid restat nisi deū pacifica ꝛ qeta pos-
sessione teneat. Hoc em̄ ē officium iudicꝪ
delegatꝪ ꝛ oim iudicū vt eum qeta et pa
cifica possessione gaudere faciat cui pos-
sessionē adiudicauerūt. Veruntamē dele
gatus non potest eū tueri in possessione
nisi p annum. ꝛ hoc ē quia tpalē ꝛ non ꝑ-
petuam habet iurisdictionē. Penitēs aūt
siue ordinaueris siue delegatus iudex sꝫ
perpetuā habet sui ipius iurisdictionem.
Quare ppetuo deū tueri debet in q̄eta
ꝛ pacifica sui ipius possessione Pars

igr̄ omnes ingetatione in sesp̄o sedare vt deus in eo quiescat. Est autem p̄ma inge tudo paruulo⁊ babiloniorū vagitus ⁊ vl lulat⁹ qui deū in homine non siniuit hu autem sunt motus p̄mi concupiscētiarū nostra⁊ ⁊ odiorum. Hu statim allidendi sunt ad petrā p̄mum tenēdi sunt ne p̄ce dant vlterius deinde allidēdi sunt ad pe tram xp̄m dn̄m per inuocationē ipsius vł p memoriā passiōis vel timore vł amore ipsi⁹ Vn̄ dauid. Btūs q tenebit ⁊ allidꝫ par. suos ad petrā. deinō abiciēdes sūt ami ces egyptus ⁊ musce diuersi generis q̄ circū uolitātes ⁊ circūstrepentes in corde peni tentis deū in ipso qescere non sinunt hec sunt immūdarū cogitationū fantasie et turpium de quibus quodā in cursu tot fā tasmatū turbat cordis sabbatū hec sunt musce morientes que pdūt suauitatē vngē .i. deuotionē orōnis. Ecclastes .x. Qua pciat mulcebri ⁊ salubri vnctiōe reficimur putas vbi ē muscarū inchoriscatio ⁊ impu tunitas quem q̄ qescere posse. Hec sunt aues quas abraham a sacrificio abigebat Geñ. xv. Hec non nūq̄ improbe ⁊ impru ne in vnguentū orōnis se mergunt ⁊ sa crificium spūs pabulari nō nunq̄ inqui nare conant ⁊ odorem inde suauitatis per dere ⁊ deuotionē hec ītaq improbitatē plerūq inuiti ⁊ renitentes patimur ⁊ tunc non obsunt oīno sed patiētiam ⁊ fortitu dinē nostrarum exercēt. Hec ē plaga cinifi um que nō legit curata. Exo. viij. Et hoc est planū q etiam viri sci ab hmōi cinifi bus molestant. Plaga ꝯo grauissima rum muscarū diuersi generis curata legit. Ex quo dat intelligi q musca grauissima non sine aculeo punctionis ⁊ ingnamento infectionis est. Unde necesse hūit curari. Curata autē legit virtute orationis moy. in eodem capitulo. Docemur igr̄ inqui etantes ⁊ aculeantes cogitatiōes abigere Reliquē vero quas oino inuite patimur non obsūt. Hoc tamen in corde semp ha beatur et dicatur eis nec vocaui vos nec admitto nec per me venistis huc nec per me remanebitis si vlteri⁹ remāseritis me cum hec aduocendū veneritis incomodū tamen meū vos cōuertam et seruire vos mihi cogam. Si venistis ad impediendū orationem meā melior est mihi oratione debellatio nostra. orabo igitur si remāse ritis debellabo vos. Orabo si recesseritis vestras ꝯ ero et certando cōtra vos et oran do nec minus deo meo grata erit debel latio vestra quā ipsa oratio. Stultus est qui misit vos ad impediēdū me quia sal uum mihi erit orationis p̄mium ⁊ fruct⁹ dum me impossibilitas ab oratione p̄hi beret insup certaminis quo cōtra vos di mico triumph⁹ et p̄mium mihi vestro mi nisterio adaugetur. Audi igr̄ qui forma tus es ad illudendū tibi Vide qualiter il luderis. Vide qualiter tibi a diuina gra tia et sapientia illuditur dū omnis frau dis tue conatus in illusionē tuam. in op probrium et detrimentū et sanctorum glori am et perfectionē cedunt. Sciendum tamen pestem istā muscarum oratione cu rari sicut ⁊ omnes pestes mentis q exem plo morsi manifestum ē. et hoc ip̄m dixit Augustin⁹ sup. xviij. Mat. sup. illo. Hoc genus demoniorum non eicit nisi in oratione et ieiunio. Qm̄ autem tria sunt que hominē expellunt a domo scꝫ fum⁹ stillicidium et vxor. Domum cordis tui operire ⁊ circumclaudere diligenter opte bit ne velut pluuia ventus ⁊ grandine tē ptationum extrinsecarū que a mundo vel a malis hominib⁹ vel a demonibus ve niunt inquietet habitās Deinde a fumo hoc est ab eis que interi⁹ ab ipso igne cō cupiscentie oriuntur que cōcupiscentia fu mare non cessat nisi eam aqua graue ve lacrimarū aut cōfessionis semp eam extin guere studuerit aut in maiori igne diuini amoris extinctam aduertere. Mala vero vxor que etiam de paradyso hominē eiecit est cōsuetudo que incessanter rixatur ⁊ a consuetis recedere non pmittit nisi cū tra vel tristicia vł velut ira vel administratio vel placito quecū q velut solicitudinis fu turam quodā aut strepitum indeficientē cōcitat hoc aūt experientia manifestū est Qui enī expertus est. tantarum preliorum tempe stuum in se rixam ⁊ strepitū tumultuantium in ipso cogitationū patitur vt tanq̄ sui obli tus alius viuere merito se videat cum ad uertit hoc q ⁊ ei quodāmodo seip̄m tem poralia furent. Illiberalis est hmōi ho spes deo quo tamen eū in hospitio rece perit cum eo nunq̄ est nec mirum quoni am nec securꝫ. Quid ergo mirū si deus hu iusmōi hospitio fugit pariter vel hospiti um a quo nil nisi tumultū t̄palium audit aut videt. Qualiter autem hmōi hospes festinādus sit inferius in loco suo dicem⁹

De quietatiōe exterioris eiusdem.

E pacificanda autē exterius ab in
y D cursu scȝ hostium hic dicem⁹ vt ꝑ
mū oportunitates ipe velut pon-
tes explatee quibus ad castꝝ illud ē acces
sus hostibus amoueanī funditus vt vbi
viam habebāt publicā ⁊ planā velut val
lum difficultatꝭ inueniāt. hic autē implea
tur aqua lacrimarū quotiēs oportunitates
recolimus qbus deum a nobis eiecimus
de muris et turri et de antimurali et de cu-
stodibus hic ꝑ transim⁹. Sed hoc ad cu-
stodiaȝ teneatur vt quotiēs hostes incur
sant noua in eos pena aīaduertatur vt q̄
tiens noxia cogitatio aut affectio in men
tem tua irruerit nouam aliquam penam
tibi pro illa impone et hoc totiens donec
in vsum versum fuerit statim in te hmōi
cogitationes ⁊ affectiōes vindicabuntur
Impone tibi aut alicu⁹ psalmi decanta
tationē aut hymni. Saluberrima ē autē
inuocatio ꝑiīsancti cuius penitētie lumi
nositatem vetidi ⁊ abhominabiles spūs
tenebrāꝝ sustinere nō possūt. Hec igr̄ pe
na salutaris ē medicina. Afflatu eñ spūs
sancti hmōi musce fugiūt. Est ⁊ alia pe-
na dicere orationē dominicam Cū autē
illa solicitudo in vsum venerit ex frequen
tia sua a noxiis cogitationib⁹ liberari te
non dubites vidēs enim dyabol⁹ se non
posse ꝓficere ⁊ te semꝑ gladium euagina
tum tenere vt trucides latrunculos ꝑmo-
rum motuū et cogitationū ⁊ quasi iam te
erexisse patibulū vt latrocinantē carnem
affligas fugiet exercitus sicut dixit Jacob
iiij. Resistite dyabulo ⁊ fugiet a vob. Q̄
si memoriale aliqd̄ dominice passionis te
cum portaueris aut ipsa huiusmōi cogita
tione tibipsi memoriale eius impresseris
Confide hostē statim fugare. Recordatio
ne quippe victorie qua victus fuit confun
ditur et vexillū milicie christiane quod ē
dn̄s iesus xp̄us in cruce conspicere pre cō-
fusione non potest. Est enim memoriale
doloris et ignominie sue. Erige ipm̄ in ar
cem mentis tue per meditationem confi-
dens quia virtutem habet confortandi te
et sternedi hostem. Memoriale autem ē
vt corrigia nodosa circa carnem tuam ali-
quātulum pressius astricta sit carni tui in-
signum et memoriale vinculoꝝ ⁊ flagello
rum quibus rex celorum et domin⁹ secu-
lorum pro redemptione tua alligari ⁊ fla
gellari dignatus est. Q̄ si ipsa hora qua
te musce mordentes vrgent palmas tuas
aut vnguibus tuis aut aliquo alio pūcte
ris vel leuiter in memoriam clauorū qui-
bus ille sancte ⁊ venerabiles man⁹ domi
ni saluatoris confixe sunt et affixe preclare
⁊ salutifere crucis ligno ⁊ facere frequen-
ter in vsum tibi venerit ꝙ fructum ex hys
collecturus sis cum leuissima videantur
et reuera sint ipsa experientia te docebit.
Hec autē ne inuentica credas. Audi ori-
ge. super epistolam ad Romanos dicen
tem. Tante virtutis et efficatie est domi-
nice passionis meditationis sedulitas vt
et noxias cogitationes et affectiōes peni
tus abstergat a mente. Q̄ si te eē spe A
ctaculum in agone cogitare assueueris et
vndiqꝫ obsessum et hostem tenere gladi-
um vt te perimat et rugire circa te et que-
rere te ad deuorandū ⁊ te etiam esse incar
cere erumnaꝝ et penalitatum presentis
vite. ignorareqꝫ qualis futura sit et que in
tiuent tibi sentētia adinstar furis qui ser-
uatus incarcere solum suū attendens et
expectans iudicium de alijs cogitare non
valens. si te citatum ꝑēptorie vt compe-
reas ante tribunal xp̄i responsurus super
omnibus cogitationibus sermonibus et
operatiōibus tuis. ⁊ inscripsisse dyabolū
contra te accusationē scȝ inscriptis habe-
re omnia peccata tua et rescriptū illud ꝓ
posse augere ⁊ seruare nequid eius ocide
as vt in illo contra te iudicio tremendo il
lud exhibeat inevitabiliter per illud et se
cundū illud iudicandū. Si te in ludo sꝑ
et incertamine contra astutissimū atꝫ for
tissimū et fraudulentissimū constitutū si
non pecuniā sed vitam ꝓpriam in iudiū
et certamen deductam cogitare assueue-
ris a turpibus cogitatiōibus et noxijs li-
beraberis. Super omnia igr̄ clauem B
cordis tui id est cogitationē custodire sa-
tage et dyabulo per viam q̄ ostendit tibi
aut per similem erripere solicitus esto. Si
enim hoc bene custodiatur in tuto sunt
omnia tua et teipm̄ in pace possidet de-
us. Hec igitur etiam est porta cordis tui ⁊
fenestra. Hanc igitur obseruare totis viri
bus toto conamine studeto ne feceris ho
stiarium tuū peccatuꝫ sicut Cayn cui dixit
dominus. iiij. Gene. Peccatum tuum in
foribus aderit. Et petrus secunda secun
do sue epistole. Oculos habētes plenos
adulterijs. Oculi autē fores anime sunt
Sato quia hostiarius huiusmōi nullis
bonum in te intrare permittet. nullū ma-

C lum introire vetabit. Fac bonum al
qui ubi hostiariū si dei timorem τ amorē
hostiarium facere poterit timor oēs pdito
res tuos oēs hostes repellat. Amor vero
omnes bonos oia bona salutaria introi
re compellit τ intrantia gratulabūdus su
scipiet. Obstrue partem illā aliquo bono
semp pone aliquid in cogitatiōe quo eas
obstruas quo eā claudas. Alliga illud co
gitationi tue necessitate aliqua que sit ve
ctis τ sera non pmittens illud euelli a co
gitatione q̄lis necessitas ē. Assumptio ali
cuius sancti τ honesti officij τ sancte τ ho
neste occupatiōis que cum assumpta fue
rit ipa assumptio velut necessitatē induc
τ executiōis τ solicitudinis sue. hec neces
sitas vectis τ sera τ gumphus τ verticu
lum non sinens aperire dyabulo cogitati
onis nre partem. Hec est que custodit cla
uem vt dicimus cordis. Has igr̄ τ hmōi
adinuari poterit penitens qui de scientia
iuris vel modicum apphendit.

De sententie executione.

D
Nunc ad executionē sententie pce
damus. Uide igr̄ si furem occidi
disti an adhuc ipm viuere paterē
si ipm totum interfecisti. Uiuit ne adhuc
in te voluntas furādi quicq̄ de his omni
bus que sua eē cognoscas. Si viuit volū
tas seruandi τ reddēdi deo que sua sunt
integre τ fideliter in te viuit mortua ē vo
luntas furandi aliqd deo ex his omni
bus que sua sunt sed in te viuit voluntas
restituendi ablata deo. mortua ē ex toto
voluntas qua qn̄q3 aliquid deo furatus
es. Est ne mortuū ex toto cōsiliū quo hoc
fecisti. mortuū dico quo ad te vt ipm mo
do abhumeris τ mortiferū snias ad huc
modum de his q̄ q̄dam aut partes aut
mēbra furis huiꝰ sunt quēadmodū cogi
tatiōes locutiōes quorundā que in furto
suffragant velut seminaria sui partū su
E
orum colligatiōes Uerbi gr̄a. Ama
bas amore fedo τ turpi mulierculā aliq̄s
τ eras fur corporis aie abutendo eis τ cō
tractando ↄtra dei voluntatē fur igr̄ affi
gendus patibulo ille amator libidinosus
est. Primū ergo amor ipe qui vita pncipa
lis eius est. Amore quippe viuit amator
huiusmodi amator est extinguēdus vt
ignis. ita hoc vt velut gelicidio diui amo
ris aut maiori igne diuini amoris absor
bendus aut nutrimenti subtractione q̄
q̄q3 est ciborū et potuū nimia habūdā

tia. Nec est incōsuetū. furez. fame occide
re. Hec autē fames et si sit fames veteris
hominis et ingluuiei abstinentia tn̄ salu
taris ē noui et dieta moderata. Post hec
restat vt moriatur volūtas preterita que
cum mortua ē cuꝫ preterita q̄ turpitudinū
dolor adest et volūtas emendandi illas
non eñ mortua est in aliquo rapiendi vo
luntas nisi cū viua ē in eo ablata τ rapta
restituendi volūtas. oino inde mortificā
de sunt locutiōes et cogitatiōes turpitu
dines huius tande ipsorū libidini suffra
gantium volūtas qualis ē voluntas vidē
di mulierem amat. vel audiendi aliquid
de ea vel ab ea. Sed τ volūtas colloquē
di cum eo vel cū ea per quem aut quā tur
pitudo ipsa cōsiliatū ē et cuius pcuratiōe
et interuentu patrata. Uolūtas etiam fre
quentādi locum hmōi turpitudinis Ista
eñ omnia velut carbones sunt τ scintille
remanētes ō exterioꝝ libidinis incendio
τ solent plerūq3 extinctū turpitudia amo
ris r einflamare incendiū. Hec igitur sūt
partes τ mēbra veterē hominis quē ama
torem huius dicimus τ furantē. Pati F
bulum autē quo furem istū affigas ad in
star dominice crucis ex q̄ttuor brachijs fa
bricabo aut cōpingam ubi. Primū erit
dolor cōpunctionis vbi configendum est
huis caput. Caput autem ex quo totus
fur aut fornicator penitꝫ amor fuit aut vo
luntas. Quid nāt rectius mortificat volū
tatem q̄ā dolor. Scd̄z brachiū est timor
quo autē rectius mortificat stulta τ p̄sum
ptuosa audacia τ seipm domino rapien
di quā timore eius. Unde psal. Confige ti
more tuo carnes meas. Tertiū brachium
pudor erit confessionis τ hoc congruu vt
impudentiam qua ante dei oculos q̄ sua
erant rapere nō erubuisti nec veritus es
pudor confessionis terminet τ mortificet
Quartum τ infimū brachium totum por
tans patibulū et ipm furem siue pes cru
cis illius est labor satisfactiōis labor scili
cet operum contrarioꝝ qui furem hmōi
reminiscere non τ finit vestigia siqua erāt
veteris vite mortificat τ nouam nutrit at
q3 confortat hec vno velut clauo duo illi
pedes qui sunt mala abstinētia et maloꝝ
operum perpetratio vno hic laboris scā
clauo cōfigunt et mortificant. Hinc ergo
cruci omnis fur generaliter affigēdus est
omnis vetus homo cū omnibus partibꝰ
suis mortificandꝰ ac mēbris. Circa ca- G

put vero ei⁹ coronā spineā q̄ erat circa cor
eius multiplex ꝛ aculeosa peccatoꝝ suorum
solicita iugisq̄ memoria i ꝯspectu dei dñ
orat. Qui enī vult peccā sua non venire ad
memoria dei. faciat ea venire iugiter in me
moriā suā. Sicut dr̄ Eccl. ii. De ꝓpiciatu
peccatoꝝ noli esse sine metu. Et dauid mi
serere mei deus ꝛc. Quā inquit iniq̄tatem
meam cognosco ꝛ peccm̄ meum contra me
est semꝑ. Auerte faciē tuā a peccat' meis
quia ego non auerto faciē meā ab eis s;
peccata mea contra me sunt semꝑ vt du
dum iugi aspectu ꝛ memoria eoꝝ ingē;
timorem ꝛ ingēp udorem ꝛ ingem dolorē
mihi incutiam. De hys igr̄ corona penitē
tis plectenda ē qua cogat caput penitens
tis penitētie crucis patibulo affixi vt me
moria a posteriori timor ab anteriori pre
pudor ꝛ dolor a dextris ꝛ a sinistr' qui ex
hac solicitudine iugi concipiūtur stimulēt
h eum. Post hec restat vt mirra ab
stinentie et felle ire ꝛ indignatiōis contra
seipm̄ ꝛ aceto misticae potet crucifixū que
tria nobis in salut in passione dñi cōme
dantur. Hys autē tribus tres euāgeliste
potatū scribunt id ē tria hec oblata ei ad
potandum et de hys tribus eū gustasse
hoc autem est qm̄ quidem de hijs tribus
a penitētibus gustatio ꝑs eius ē et ꝑ mo
dica ad ꝯpatiōē splendidissime ꝛ opulētissi
i me illius restitutiōis q̄ sanctis ꝛ elect' suis
ab ipsa parata est. Lancea aūt verbi
dei iugiter latus nostrū d extrū in quovis
amore esse dinoscit' confodiendū est vt
vuln⁹ amoris sancti nobis inferat. Sed
hoc tunc potissimū congruit dum vetus
in nobis homo mortuus est licet semper
congruat hoc fieri. Tunc enī lancea domi
ni nostri iesu xp̄i nostri saluatoris apertū
k legitur cū mortuus ē. De vinculis aūt
ꝛ flagellis qbus religandus ꝛ flagellā
dus ꝛ de calumna ad quā religandus de
spinis ꝛ colaphis et illusionibus quibus
sibi ipi illudere et seipsum indignabundus
irridens ꝛ de toto ordine dominice passi
onis in qua nobis sacramentū penitētie
cōmendatur vt docet Augustinus super
Epl'am ad Roma preter eo Ex his enim
facilius clarescunt. Captio autem veteris
hominis est consideratio vite sue hoc est
vnde recessit. Unde elōgat' iugiter ꝛ quo
vadit. Retentio eius est lucidior et lator
meditatio eorum bonoꝝ que adeo rece
pit ꝛ malorum que reddidit eidem liga
tio autem et desideriū vel amor boni id ē
sue emendationis post tergū manus liga
tur cum amore emendationis abeat pre
teritam conuersationē. Ad pretorem duci
tur cum accedit ad sacerdotem cū conside
ratione sua ante ipsum tribunal christi se
ipsum statuit et hoc in ipsa oratione vel
concupiscentie. Causa vero sue exami l
nationis profecuti sum⁹ faciem suā velat
cum cecitat' preterite recordatur et illudē
tes sibi demones ꝛ colaphizantes ipsum
cum hoc non aduertere' intelligit omnia
peccata sicut vulnera esse non dubitat'.
Sic et colaphi recte intelligētur. Hic enī
est status peccatoꝝ vt velata facie amore
aliquo aut pudore aut timore malo aut
alia qualibet ex passionibus malis cola
phos ꝛ vulnera patiatur peccatoꝝ a dya
bulo et illusiones ignominiosas cum ni
hil horum aduertat ad calumniā religa
tur cum vel inuincibili consuetudini aut
alicui ex his que mundi vel carnis sunt
amore nimio alligat' ibi cedit' a dyabulo
flagellis peccatoꝝ ꝛ stimulis vel punctiōi
bus innumerabilibus ꝛ acerrimis. Cum
aūt penitus ꝯtraria oīa vetus homo pati
tur firmo quippe ꝓposito amore fortissimo
alligat' ꝓpiis increpationib⁹ velut asper
rimis flagellis seipm̄ cedit dūca ad penā
suam ꝛ dolorē vt dicam⁹ recordat' velata
facie circūducit' dū opprobria ꝛ irrisiōes
mundi tanq̄ non videns audit illusiōes
patitur dum oēm adulationē omnē; mū
di gloriam non honorē sed illusionē esse
intelligit ꝛ velut illusionē ꝛ opprobriū de
spicit hec omnia vt viā mortificandi vete
rem hominē aperirem tibi vtriq; tetegi. m
Non aūt erit perfecta illa veteris ho
minis mortificatio nisi fidei tytulus ꝛ cō
fessio in ipso vertice sinderesis hoc est su
perioris mētis nostre ꝛ mortificatiōis hu
ius tam causa per memoriā velut scriptu
ra firmissima teneatur. Crede mihi nihil
magis verere mortificat hominē ꝛ viuifi
cat nouū quā fidei crebra recordatio. Unī
iohā. ꝑmo ca. ii. Hec est victoria que vin
cit mōz fides nr̄a Et qs ē q mundū vincat
nisi q credit qm̄ iesus ē fili⁹ dei. Quis enī
ē si lucide videt ꝛ firmit' se credit ire in infe
rnū q velit vltra ꝑcedere si firmit' credit se
recedere a dō ꝛ amittere tot et tāta bona
q credit oīa de dūcēda in iudiciū vt dicit'
Ecclesiastes viii. Omnes sc; cogitatiōes
omnes affectiones oēs sermones et opa

quis in q̄z est si illa oculis intueref qui nō totus tremeret totus horresceret sed reue ra quidā eo modo credūt quo dicitur de dormiente q̄ videt vel de illo qui clausos habet oculos sed nō intueri cum sao hic igitur est admonendus qui vetetē homi nem vult mortificare vt aperiat oculos fi dei et intueaf si potest crebro tremendū dei iudiciū ⁊ alia que supra memorsui ti bi vis astī sare q̄ dico si diceretur tibi ab aliquo qui tamen fide dignus apud te re putaretur q̄ si aliquis quereret te ad mortē in aliquo loco simulq̄z leuiter opinarerī ipsum verum debere vel ad hoc dedsxīſ set te verbis illis vt dubitares de illo qui dam de insidijs. Non em̄ alicui dubium quin locū illum declinares. Si ergo leuis opinio vel dubitatio ita auertit cor tuū et voluntatem ab illo loco quid facturam fi dem firmissimam si in omni tempore ma lo certum est mortē esse et dyabulum que rere te ad mortē. Item si crederes vel opi narerī leuiter saltem aut dubitares cibū qui tibi apponitur ad comedendū toxica tum esse Aut talem ex cuius sumptione le uissimam febrem incurres quantumcūq̄z delicatus esset aut gustu suauis abstinere te non dubitas si ergo omnem a deo tibi prohibitū toxicatum esse veneno peccati et mortiferum vtraq̄z morte credis de illa vel modicum gustandum certe non si to xicum eius intuens et vides hoc dico q̄m omnes nos dicimus credere et hoc vtiq̄z vere dicimus. Sed hoc ita verum vt dici mus clausis quidez oculis nos videre q̄ quidem vere et recte dicimus ⁊ dormien
n tes simil'r. Sed hoc sm̄ habitū nō sm̄ vsum ad huc modū configes totū crimē lese maiestatī ⁊ totū genus eius ꝑpetuo dānabis exilio vt in toto tue dn̄a tionis imperio nihil obtinere quēq̄z ō stirpe eiꝰ paciaris. Regnū autem tuū ⁊ imperium tu ipse es cum omnibus naturalibus gra tuitis et temporalibus bonis tuis. Gen? vero intelligimus ea que in fure partes ⁊ mēbra suffragātia superiꝰ vacamꝰ. Apo statam vo ⁊ sacrilegum flamis exures in ꝟa leges seculares ⁊ consuetudines ec clesiasticas parandū ē tibi incendium di uini amoris si potes ex lignis beneficiorꝫ et carbonibus desolatorus eloquiorꝫ sa crorum. Sin autem flamis ire et indigna tionis contra peccatū exure illum et igne tribulationis et doloris penitētialis. Ut

dicat igitur penitens vt nihil nisi cinis me morie relinquatur ad conficiendā inde li xiuiuz cum aqua lacrimaꝝ aut confessio nis aut doctrine aut deuotionis. Tunc ēt lixiuia melior est et ablutio est efficatior si cinis bene excoctus fuerit q̄ vehementia ignis efficiatur. Ad plumū autem lapida bis grandine diuersissimarūz increpatio num et cōminationū suppliciorū eterno rum et obiurgationū ad hunc modū de aliqs malesicias faciēdum erit. Sed in hoc sit studium sacerdotis vt adiuuet pe nitentem ⁊ obiurgationū flagellis ipsuz cedat. Ita tamen q̄ obiurgatio careat cō tumelijs et supercilio arrogantie et indi gnationis. Sic enim feriendus est vetus homo vt non ledatur nouus. Sic enim se habet vetus homo et nouus vt homo et serpens hominē ipsum arreptum circū uoluens cum em̄ lapides in serpentez ia ciuntur ab homine ipso auertant ne ser pens de lesione ipsius hominis admuef. Et gladio verbi dei sic serpens feriatur ne homo cuius liberatio queritur vulneref. Ad hec igitur mortificanda quecunq̄z ti more configunt vel amore viuificant vel pudore confundūt vel sancta indignatio ne inflamat vel tristicia salutari exaspe rant vel sancto desiderio stimulāt vel sua uitate medicinali reficiūt. vel efficatia sua confortāt vel fauorabilitate sua vel placo re contrahunt ad deū inducenda toto stu dio erunt et diligentia hec em̄ omnia aut veterem hoiem torquent aut mortificant aut nouum viuificant aut aliter adiuuāt.

Tractatꝰ pe. pūt ē medicatio infirmorꝫ.

Deinde de pnīa sm̄ q̄ ipa est ter minatio egritudinis ⁊ ꝯualescētia ex illa ꝓseq̄mur breuiter. Hic igr̄ sacerdotē curā medicantis ⁊ offi. cū agens nō dubitādū erit. Primū q̄ sudor ipa la crimaꝝ notadꝰ erit simil'r et vniuersalis ita vt extremitates occupet q̄ ē cū singule vires a qō amādo sudāt ⁊ ꝓ cogitatiōibꝰ nonis q̄ extremitatū loca tenēt i pcīs. sus dorlacrimaꝝ exaltaf. Uñ iohel. ij. Cōuer timini ad me in toto corde vr̄o in ieiunio et fletu et plāctu. Et illa tria ad totū cor re ferif. Sub hoc sensu ꝯuertimini ad me ī toto corde in ieiunio vt totuz cor ieiunet totus scz sensꝰa dolositate totuz desideri um a noxia voluntate tota vis irasabilis que velut tercia pars cordis ē avana glo riatione. Ad hunc modū in toto corde in

fletu vt fleat sens⁹ cordis fraudulentias ꝛ
dolositates suas desideriū spurcitias ꝛ fe
das voluptates suas vis irascibilis stul-
tas ꝛ vanas glorias nō es suas. Hec igitur
duo cū erūt sudor cordis vniuersalis erit
Deinde pulsus spūalis mot⁹ quodū
modo tãgatur hoc est motus spiritualis
Q cordis hoc est desideriū salutis siue sani-
tans spūalis. De hoc ergo vtrum fortͥ sit
pulsus ille considerād⁹ erit. Et hoc cogno
scetur vehemētia ꝛ fortitudine clamoris
quo clamat ad dñm corā ipso sacerdo-
te vel quo clamat ad ipm sacerdotem vt
ipz adiuuet et verbis et ei⁹ induci ad vi-
am paratum quib⁹ ad salutem adiuuari
potest si interrogat sacerdotē quomodo
conuertat͂ et ignoscat de⁹. Si quomodo
poterit veniā impetrare. Si ē aliqua via
qua liceat ei ad misericordiā venire ꝛ hec
oia cū expssione angustie ꝛ doloris. Huis
ergo fortitudo puls⁹ dinoscat͂. De for-
titudine etiaz vitalis caloris eadē erit cō
R sideratio. Calorem aūt vitalem amorem
dei intelligim⁹ qui charitas dei ordinata
dilectio vocatur. Attendendū autem erit
ꝛ de sudore si cum alleuiatiōe est ꝙ ex re
sponsione penitētis sciet͂. Interrogand⁹
igr̄ erit si alleuiatū se sentiat. Si vincula
sua dirupta hoc est desideria ꝛ affectiōes
quibus illaqueatus ꝛ irretitus tenebat͂
Si ardorem ꝛ feruorē et afflictionez egri
tudinum suaꝝ extinctuz sentit. Si ex one
ratam naturā suam velut a norio et pnici
osissimo facinore peccatoꝝ percipit Inter
rogandus etiam erit q̄liter se sentiat vtrū
sentiat se euasisse. Utrū videatur sibi de
naufragio ereptus portui ꝛ littori salutis
tenaciter herere. Ita vt inde de celo se nō
patiatur abripi. Utrum sentiat vulnera
sua vtrum doleat. Est eñ dolor iudicium
certissimum vite reddite ꝛ sensus redditi.
mortua quippe mēbra mortez suā ꝛ vulne
ra sentire non possunt. Si itaqz vehemē-
ter dolet tactū ei restitutum certuz erit.
Post hec intelliget͂ de visu spirituali
vtrum ei restitutus sit aut sanatus. Inter
S roget͂ autē vtrum videat mundum et qd
videat ipm et si respōderet ꝙ videat ipm
vmbram fugitiuā et que fugit in mortem
ꝛ omnes insequētes eum in mortē et rui-
nam ire Si videt oēs amatores eius con
sopitos et somniantes illusiones perpe-
ti ꝛ veritatis quā in mundo somniant as
sequi. Sicut dicit͂ Ysa. xxix. De illo esuriē-
te qui somniat comedere ꝛ deficiente qui
somniat se bibere ꝙ anima eius vacua
est. Et in pūerb. De sopito gubernatore
qui postq̄ euigilauerit dicit pcusserūt me
et non dolui verberauerunt me ꝛ nō sen
si. Si lucide videat omnē mundi gloriaz
illusionem ꝯtumeliā est si solum id ꝙ in
tus est ꝙ decorez ꝛ gloriā esse videat hoc
est decorez spiritualem scz virtutū ex quo
cognoscitur bonus visus. Si decorum in
dicat ꝙ vere decorū est si videt turpitudi
nes suas ꝛ offenditur eius aspectus inte-
rior ex visu earum. Hoc est similiter iudi-
cium sanati visus abhominari scilicet fe-
da et horrēda spectacula. Si ergo abho-
minatur feditatē suam et deformitatem.
Si intuetur obsidionē exercitus dmonū
fallantis vndiqz eum ꝛ ad deuorandū q̄
rentis. Si videt erectū sibi infernale pati
bulum. Si videt ꝙ facie velata illudeba
tur scz a demonibus a facie velata perca
ciebatur ꝛ colaphizabatur iaculis pecca-
torum ꝛ non aduertebat. Si videt se ad
modū furis in laqueos et gladios ruisse
pcipicia nō vidisse si in volutabro porco-
rum infernaliū et libidinis sterglinio ia-
cuisse se videt. Si luxuriā ꝛ volutabrū et
sentinā immundicie. Si auariciā spineū
ꝛ lectum spineū. Si superbiā mare turgi
dum ꝛ pcellosum cognoscat. Si solā pul
chritudinē rimatur ꝛ ꝯcupiscat q̄ deo spe-
ctabilis ꝛ toti curie celesti admirabilis et
grata. Deinde si cecos omnes amatores
mundi repuiet. si supplicia eterna cū hor-
rore intuetur et gaudia eterna cū deside-
rio. Si videat vitam suā totam certamē
esse ꝛ bellum ꝛ se duoꝝ regnoꝝ esse specta
culum vt supra diximus. Si videt se in
cāpo certaminis ꝯtra dyabolū. Si videt
imminere sibi vndiqz mortē a mundo scz
ꝛ a carne ꝛ a demōib⁹ a deo vō solo offer
ri sibi salutē ꝛ gloriā. Si vidit viā per quā
ambulabat ꝛ q̄suz ducebat eū q̄ ad mor
tem eternū. Si videt erectā sibi scalam et
viam qua sit ei ascensus in celū. Si videt
se omni morte omni supplicio ꝛ ꝯfusione
esse dignū. Si cognoscat causas q̄s deus
habet contra eū Si misericordiam qua tā diu
sustentatus est ꝛ qua deinde liberatus ē
cum eis que supra enumerauim⁹ hec oia
erunt sibi restituti et sanati visus iudicia
certissima. Deinde ad auditū trāseun T
dū erit et similis de illo facienda ē inquisi
tio. Primū igitur iterrogetur de illo de

vtrum libenter audiat ipsum q̄ est quid sentiat cum audiat comminatiões eternorum suppliciorū cum audit districtionem iudicis celestis cum audit ꝓpria esse illud iudiciū timendū et vniuersale ꝛ horrificam illam sententiā damnationis eterne ite maledicti in ignē eternum qui nec appellatiōe suspendi poterit nec vllo remedio aut reuocari aut retractari. Quid sentit in se cum audit enumerare tormenta infernalia cum audit narrari iugem fletum vlulatū iugē stridorem dentiū ignē et ardorem inestimabilem algorem et fetorem intollerabilē. Tenebras nullo lucis vnq̄ lucis beneficio cōsolabiles. et vt ad vnū dicam omniū amaritudinū et dolorum abyssum omniū desiderabiliū ꝛ omniū consolaminum oīmoda absentiā. Si hec cor eius horrore ꝛ terrore concuciunt

V auditū in parte reperabunt. Deinde cum audit verba sacre exhortatiōis si alliciunt et attrahunt cor eius si suauia sunt et sacre eruditionis eloquia. Si ad vba ꝓmissiōis eterne felicitatis respiret in spe. Si mentē eius et ad auditum sui ꝛ ad huiusmōi ꝓmissiones auctiorem et auidiorem reddunt. Si ipm iam ad ponderandam eternā dulcedinis suauitatē sublevant Si ipā sibi rapiunt et furāt. quodammodo si aliis solicitudinibus abstrahunt eum et aliorum obliuiosum reddūt Si ad auditum misericordie dei velut interno quodam iubilo tripudiat et conandi ad ꝓmissionem eius ꝓpositum concipit. si adulationes dtractiões iacula melita et fellita reputat. Si auditum suum velut iacula cōfodiunt Si cantilenas turpitudines ꝛ vaniloquia scurrarū dyabolicam psalmodiā et cantica demoniaca turpes sonitus velut de tumescentiū vesicarum reputat. Hys enim indubitanter seruitur demonibus sicut sacris hymnis et canticis deo. Hys fugatur spūs sanctus sicut diuinis hymnis et canticis demones fugantur. Si cythare sonitum ꝛ aliorum musicalium instrumentorū potius intollerabilem strepitum reputet ꝛ tumultū quā suauem concētum et laudationū diuinarum si decātatio et sacra psalmodia deuotionis ei peritiū iocunditatē id est sacram iocunditatē et celestē ei representāt quodāmodo melodiam. Hec et similia ostendūt ꝛ sanati auditus spiritualis erūt

X signa. Ad hunc modum de ipo gustu spirituali attendendū erit si omnis voluptas carnis sapiat et fordes ꝛ putredinē si palatum aut gustum porcinū se habuisse cognouerit dum ei fetulentia et abhominantia carnalis voluptatis sapiebat si palatum suum sibi mentitū esse de voluptatibus aduertit cū eas dulces esse et saporosas corruptione ꝛ infectione sua nūciabat et suggerebat. Si intellexit de febre peccati infectionē illam ꝓcedere vt ei amarissime dulcia saperent. Amarissimū quippe morsellum illum esse necesse est cū quo mors ipsa transglutit. Quare voluptates nō tñ amare reuera sunt sed etiā eas esse dulces mentit infectio palati cordis nostri que cum purgata fuerit peccati febrem indicat curatā. Si et sapit fordes luxuria. Si carbones auaricia. palatum quippe asininū habet auar⁹ dum spinosas ꝛ aculeosas diuitias esurit corde. si sapit et ventum superbia seu gloria mundana. Uentū dico vrentē et turbidum. Postmodum de cōtrariis interroget. Primū de ipa sanctimonia si sapit et suauitatem aromaticā. Si tota ꝯuersatio sanctimonie videtur et esse velut cella aromatum Sicut tota cōuersatio luxurie volutatio in sterquilinio Si vere pasci lilys videat et amatores sanctimonie luxuriosi vo ab hominatione. Si videt sibi fuisse sterquiliniū aut sentinā immūdicie. quam diu putruit luxuria. Si videt sibi sterquiliniū cōmutasse in lilia ꝛ vas stercorū i scriniū aromaticum et pingmētariū si velut nauseā spiritualem paciat ad recordationē luxurie Ad auditum vo operū sanctimonie appeti

Y tu ꝛ desiderio eorū ardescat. De olfactu eadē eritvia si fetet ei oē qd ꝯtra deū ꝑas amplectebat si fetet luxuria fragrat sanctimonia si abhorret fimū dētrimū auaricie. Si amplectit largitatis adorē. si abhominat supbie vilitatē. si odorat puluerem hūilitatis pingmentariū timorē dei vt mirrā charitatē vt balsamū miscēdam vt vnguentū excut⁹ odore dom⁹ repleta legit spem vt nardū fidē vt ysopum deuotionē vt thus ꝛ oīno totū thorū virtutū et fastem aromatū oīm vt et aromatib⁹ mirre ꝛ vniuersi pulueri pigmētariy. Cū igr per oēs sensus spūales ita ꝑcurreris ꝛ inueneris decuratiōe ꝛ sanitate certus eris.

Z Nō restat igr̄ nisi dieta inducēda et arta custodia sui ipius. Hoc autē erit q maxime calorē dei nutriat ꝛ confortet ꝛ confer

seruet subtilis et leuis ppter teneritatem eius qui nunc pmo sudauit et vix conualuit plene adhuc Non enim onoranda est adhuc tenera et que nec dum longe est ab egritudine sed leuibus et confortatiuis et nutriuis adiuuanda ne sub onere diete deficiat et fit ei dieta ipa i onus et grauamen que debuit eē in subleuamē et adiuuamen. Conserua medice spūalis et nutri et robora calorē vitalem diuine dilectionis qz cū robusta et adaucta fuerit ipse eius te inuito onerabit se eis q credit placere amato suo. An oportet quicq̄z amatoribus suis iniungere de hiis que ad assequendū amoris sui finem faciūt. Nunquid non amor ipe sufficienter eos sollicitat de hijs Hoc at dico vt ō dieta ipa suauitatem habeat que cōfortet et nutriat et pascat. Alioqn dum eam abhorret infirmus aut parum aut nihil inde sumet. Et ita nil pderit. Sic ergo dieta istius auditus verbi dei maxime ab hiis in quorūz labiis gratia ē diffusa ad exhortādū. Deinde abitatio et frequētatio virorū sanctorum qui et collocutiōe sua amorē dei aut inflamāt aut nutriunt et aspectu suo gratioso cōfortant. De inhabitatiōe quippe dei in cordibus sanctorū est in ipa facie eorum redundātia. Nec mirum si de fonte gratie que in corde scaturit exuberet in facie in qua fere quicqd est in mente relucz ipsius autē experientie magisterio in parte ista certius credet. Oratio autē psalmodia scripturarū meditatio elemosinarū largitio. pximitas exortatio. quid habeant efficatie adnutriendā augendā conseruādam gratiam et scripturarū innumerabilia testimonia et ecclesiastica obseruatio saluberrima plene docēt Confessiōis aūt frequentia valde salutaris ē et semper sic discedat penitēs a sacerdote vt certa dies ei assignetur ad redeundū et solicitudo sacerdotis plurimū adiuuet ipsum cū ipse sacerdos non expectat vt veniat ad ipm penitens sed accedat ad ipsum et quotiens obuiat ei interroget ipm de statu suo semperqz consoletur euz. Ingerere quippe se dz sacerdos affabilitate et familiaritate.

Tractatus de penitētia put est ratiocinium villicationis.

A Uncto prosequamur secundū qd
B dixim9 villicatiōis ratiocinii seu computi. Et erit modus ille et via vtilior penitētibus qui rerum alienarum habent administrationē Primū ergo admouendū erit vt fideliter cum deo computet. et certum habeat qd fraus nulla deum latere potest et ipe deus omniū que sibi credidit scriptuz habet penes se qui est liber vite in quo omnia lucidissime. Dyabolus etiam inscptum habet totum qui et si fallere velit non potest tamen hic ergo sciat maxime sibi insidiari dyabolum et hoc vt vel infalsitate computi ipsum depdendat vel ne manu9 eius euadat et ne scpturam quā dyabolus habet et per quā vult ipsum dirationare in tremēdo dei iudicio deleat. Scit enī dyabolus qd si fidelis erit hec computatio delebit liber eius et penitētem non habebit quo teneat deleta cartula debitoris. Non enī potest quicqz ab eo petere nisi litteras exhibuerit debitorum. Non enī creditur in iudicio dei dyabolo nisi litteris tuis cōtra te. O penitens quas ipse ppiis scribis manibus id est operib9. Has ergo delere summope satage legens eas corā sacerdote et delete sūt. Qz si eas legere fideliter corā sacerdote neglexeris dyabolus eas cōtra te in iudicio corā omnibus penitētibus presentibus et futuris leget. Caue aūt tota diligentia ne dum per cōputum absolui apd deum et adeo querēs maioris vinculo reatu te alliges hoc aūt facies si non fideliter cōputaueris Primū igitur si placet receptorū que adeo recepisti cōputem9. Deinde expensas. Que igr adeo recepisti sunt in parte naturalia scz anima et corpus aeres et mēbra sensuū organa oculi et aures os nares manus et pedes. Amp. vita ipsa tota dies et hore anni et momēta singula. Deinde ingeniū ratio ars scientia quā addidicisti. Deinde tpalia diuitie redditus honor et familiaritas multorū et magnorum amicicia et gratia qua hominibus amabilem te exhibes. Deinde gratuita bona scilicet gratie que in baptismo accepisti vt essent tibi arma contra hostes tuos vt eēnt tibi talenta que cum vsuris modo reportares domino et etiam in futuro Ad hunc moduz enumerent omnia alia que occurrerint. Hec igr sunt q tradita sūt tibi. hec sūt recepta vt arbitror. An aliqd aliō recepisti. Nūc ergo cōputem9 expēsas an hec oia in obsequiū et voluntates domini tui expēdisti. An qd absit in vsum voluntatū tuarum et dyaboli obsequiū cōsumpsisti. Si vel cētesimā in diuino se

boni expēdisti. Si mēbra tua et vires sensuum organa ita expēdisti vt deus nec cētesimam habuerit aspectuū tuoꝝ nec cētesimam auditiuū ꝛ ita de alijs vt absoluerit. An habuerit luxuria oculos tanto tpe et corpus et animā et sic de alijs. An non interrupisti saltē rescriptionē dyabolicaꝫ vt vel modico tpe te haberet dn̄s tuus qua via igr̄ quo casu quo cōsilio qua instigatione passus es vt amitteret te tā diu. An te traxit ꝓpa iniquitas an aliena instantia.

D Ad hunc modū innuef per interrogationes circa alia dū tamē interrogationes non doceāt eum peccata enorma quoꝝ temptationē ꝛ desideriū afferꝫ ipsa eoꝝ noticia qualia sunt quedaꝫ ptā carnis que nec in toto tpe sacre scṗture legūtur inhibita expresse cuius hanc puto causam eē qua deus nūꝗ̄ voluit ea ascendere in cogitationē hominū ꝓpter abhoiabilem feditatem suā. Voluit ergo diuina prudētia sua exhibitiōe vel leuē dare occasionem infirmitati hūane talia cogitādi ipsa quippe nephādaꝝ rerū cogitatio et pollutio ē ꝓpter hmōi ergo pericula fiunt interrogatiōes in ꝯfessione circa peccata carnis generales vt nulla dantes occasiōꝫ ignorantibus vel cogitādi ignominabilia.

E Amoueaf autem sup oia penitens de fidelita.. ꝯputationis et statuatur ante oculos eius diuine bonitatꝭ largitas que de tot et tātis latrocinijs et pro tot et tantis bonoꝝ suorum dānis solam exigit ꝯputatiōꝫ. Computa fideliter o penitens in quibus ꝛ q̄libus et qualiter tot et tanta dn̄i tui bona expēdisti et ecce ab omniū bonoꝝ suorum dissipatiōe absoluit te an non vides ꝗ̄ facile illarum tot ꝛ tantaꝝ lasciniarū euadis supplicia. Dic ꝛ computa et ecce remittunf tibi oia. elige o penitens ꝯputare coram sacerdote vno qui tibi ꝯpaciatur et te eduinet. Et ipa cōputatio est absolutio tua. An vis cōputare in oculis omniū viuoꝝ et mortuoꝝ in die iudicij vbi ipsa cōputatio erit exprobatio tua acerrima ꝛ ignominiosa. Festina miser solo vbo absoluere te. Festina mā accipe misericordiā que tibi offertur et totum redēptionis ꝛ liberatiōis tue dum ꝓ redēptione tua solū verbum confessionis exigitur. Quid vo vis queso faciat tibi deus nō omniū que ad te ꝓ tua redēptione exigi possunt vilissimū atqꝫ leuissimum est verbū. sed qua fronte audes negare deo rationē reddere sue villicatiōnis. An alicui ex hominib⁹ auderes hoc facere an sustieres hoc cuiꝗ̄ ex seruis tuis vt rationē sue administratiōis non redderet. tu vero adeo difficile te exhibes ad reddendū deo rationem. Cum tamē hec ipsa ratiōis redditio sive ꝯputatio absolutio tua sit. An non putas te debere loq̄lam tuam deo dimitti te igr̄ vt vtatur ea vel ad modicū qui loquelam contra dei voluntatē totiens tibi ꝛ tamdiu vsurpasti vel ad horam nō impendens eā deo. An es adhuc impugnacia illa vt nec debere velis vel admomentū dei voluntatē et tuam liberationē Aut ignoras deū intueri oīa illa quoꝝ confessionem a te exigit Hoc iubet deus vt illa auertas ab oculis eius que ei displicent in te que pure vbo confessionis exufflanf et euanescūt. Noli queso noli plus vereri faciē sacerdotis ꝗ̄ dei conspectū. Difficile autē est nobis omnia enumerare quoꝝ ratio est reddēda. Sed de viribus ꝛ de membris de corpore ipso et de ipa sapiētia vel arte vel officio de tempe de dieb⁹ de annis de amicicia et de familiaritate magnoꝝ de stipēdijs ꝛ de redditibus ecclesiasticis in quos vsus vel abusiōes hec omnia cōuertit de speciositate aut elegātia corporis ꝛ alijs donis. Utrum illis impūgnauerit deum vt supra meminim⁹ ꝑscrutatiuus ingrediendum erit sed cū omni modestia ꝛ dulcedine

F Cum aūt vt enumerauim⁹ totaꝫ vite rationē reddiderit ꝙ quidē interrogatus vt dixim⁹ faciet. Tunc si quid habet vt satisfaciat interrogandus erit. Hec autem a quibus satis fit veraciter a penitēti supra enumerauim⁹. Hic aūt vnū adiciem⁹ cū se dissipatorē bonorum dei ꝯfessus fuerit interrogabimus eū vtrum habeat aliqd vnde se redimere possit in tot latrocinijs deꝓhensus. Si quid hꝫ ꝙ ꝓ redemptiōe sua dare posset dn̄o suo ꝙ si nec diuitias tempales nec spūales apud se inuenerit interrogabim⁹ eū an vllos debitores habeat. hoc est si quis ei aliqd debet ꝙ ē debere si quis eū lesit vel in se vel in suis vel iniuria vel ꝯtumelia siue quouis alio modo. Illum enī voco debitorē eius si respōderit sic multos habeo debitores tales. Felix es dicat ei sacerdos qui habes vnde te redimas Noli mihi dicere ō cetero ꝙ pauper sis cū tibi tot ꝛ tāta debentur. Assigna ergo debita ista pro debitis tuis

z offer ei debita ita dicēs. Dñe deus me⁹
non habeo aliud q̄ tibi offeram ego tot et
tantoꝝ debitoꝛ tuus. Sed ista offero tibi
ista dono tibi gratis z gratāter. Tu ergo
dona mihi debita mea sicut ꝓmisisti hāc
satisfactionē docet deus in euāgelio. Mi-
rabiliter em̄ paup est qui nullū hꝫ hmōi
debitorē. Gaude o penitēs cui ignoꝛāti et
inuito iniuriatores tui p̄ciū tue redēpti-
onis thesaurizauerūt z ad taz oportunū
B tempus fuauerūt. Si vero tpales aut
spūales habet diuicias. Cōsilio danielis
salomonis et dñi dicentiū. Pctā tua ele-
mosinis redime Daniel. iiij. Redemptio
aīe viri diuitie ppe puerb. xiij. Date ele-
mosinā et oīa munda sunt vobis. Diuici-
as spūales verbum p̄dicationis cuius er-
rogatio tāto deo gratioꝛ ē erogatiōe bo-
noꝛum tpalium quāto vita animaꝝ vita
coꝛpoꝛū melioꝛ ē. Itē potī⁹ que sunt arti
q̄z que sunt officij vt iudiciū aduocatoꝛū
medicoꝝ doctoꝝ consilia patrocinia eru
ditiones, que cū pietas impatierit elemo
sine deo gratissime sunt errogānous salu
tares. Omnib⁹ aūt elemosinis p̄ferende
sunt spūales quales sunt remissiōes in-
iuriaꝝ z oꝛationes que fiunt ꝓ inimicis ꝓ
persequētib⁹ iuxta p̄ceptū dñi de hijs spe
n aliter dictū videtur esse supꝛa. Date ele-
mosinā z oīa munda sunt vobis. Similr
z misicoꝛdie z ꝯpassiōes quib⁹ ꝯpatimur
pctōꝛibus et egrotātibus freneticꝗ illaque
atis vinculatis incarceratꝭ. Btūs cui da-
tum est hui⁹ pietatis et ꝯpassionis super
pctōꝛes gestare viscera. de hijs spēaliter
dicitur Mathei. v. Beati misicoꝛdes qm̄
D ipsi misicoꝛdiā ꝯsequent. Saluberri
mū autem hmōi penitētibus id est q per
viam illam ad penitētiaꝫ deducti sunt co-
ram deo z generaliter oībus quotidie corā
deo z tota curia celesti latrocinioꝝ suoꝝ
exhibere fasciculū z exhoꝛtare exoꝛare ob
nixius remissionē z interpellare ipsaꝫ re-
ginam celoꝛum totiꝙ senatū curie illius
et totā milicie. n vt ipsi p̄ces suas offerāt
ꝓ penitēte que deo nō possunt non eē ac
ceptabiles vt iudicē placatissimū z clemē
tissimū placēt z leniant sed z alios viros
sanctos q sunt in terra intercessoꝛes suos
E facere nō negligendū est. Qꝛ si videris
penitens nec has nec illas se habere diui
cias sed nec vllū habere debitoꝛē dico ei
saltem ipm̄ habes dissipatoꝛē ipsum ma-
lefactoꝛē ipsum potes vtiꝙ tradere clemē
tissimo iudici qui ꝓ eo dignatus ē crucis
subire patibulū vt eis ipsemet pceret. Tra
de igr̄ malefactoꝛē illi iudici qui vt male
factoꝛib⁹ pceret oīm malefcatoꝛū euoluit
suppliciū. Qꝛ si de indulgētia vis eē secu-
rus et nō vis te iudici tuo tradere nisi sub
pignoꝛe dic queso quid ampli⁹ a te diui-
na bonitas exigere pōt. Si te totū bene-
placito ei⁹ ꝯmiserꝭ. Totū vt dicit vulga-
riter miseratiōi eius reddiderꝭ vitā vnicā
quā habes z coꝛpus z aīam in manu ei⁹
et beneplacito suo posuerꝭ. An pōt exige
re iusticia nisi vt satisfacias q̄ntum potes
nec hūana iusticia aut pietas ampli⁹ exi
git vel exigere pōt. Quid igr̄ diuina iusti
cia aut clementia faciet an nō eā liberat⁹
z absolutus dino apō regem z apud pꝛeto
rem etiā si furem ei et captū et vinctū tra-
didisti temetipm̄ trade beneplacito ei⁹ p
manū sacerdotis et dic. Ecce latronē tra-
do quē vtiꝙ adiutoꝛio cepi et ligaui. Fac
ergo ei q̄ tibi videbitꝭ et q̄ te sās eē bene
placitum. q̄ si clemētissim⁹ ac iustissimus
voluerit amplius exigere dic ei oꝛe iocun-
do. Dñe non intromitto me de cetero de
latrone isto fac ei q̄ beneplacitū ē in ocu
lis tuis. Qꝛ si dixerꝭ mihi. Dñs deus vult
q̄ ego respōdeam ꝓ latrone isto sup ma-
lefactis. Esto dñe quod dāna z deꝑdita sꝫ
ipse ꝓ sceleribus suis occidet nolo eum
viuere. Uerumtamē ego de dānis que ex
recepi z quevis z cautia agēdi sꝑ augebis
Hec igr̄ adeo vulgariter scribo vt pene lu
dicra videant. q̄ per viam istā ꝓfundi⁹
aīo auditoꝛꝭ illabunt z viuaci⁹ penetrāt.
De penetētia ꝓut est reconciliatio di-
scoꝛdantiū.

Einde vero de penitētia fm qd eaꝫ F
D superius recōciliationē discoꝛdan-
tium seu ꝯcoꝛdantionē vocauim⁹
aliqd loquamur. Et est via ista z modus
eius generalioꝛ. Igr̄ inter deū et penitē-
tem mediatoꝛ ē sacerdos. Est em̄ officiuꝫ
hui⁹ pacē inter eos q̄rere et eos ad ꝯcoꝛ-
dantiaꝫ ꝓut poterit inducere. Primū igr̄
interrogare dꝫ ipm̄ penitentē si velit cum
deo pacē habere. Ad hoc quippe venitur
nouissime. Qꝛ si respōderit volo z cona-
boꝛ vt potero nec stabit per me qn pacem
eius z gratiā habeaꝫ. Tunc ipe sacerdos
ꝓponat ei q̄ clemētissim⁹ ac iustissimus
deus non incōsueta nō grauia non viri-
bus suis impia exigit ab eo sed contētus
est vt aliqua ex visitatis apud nos cōpo-

uſitatis apud nos ꝯpoſitiōibus interue-
niret inter ipm̄ ⁊ penitentem ſi vellet vtriqꝫ
penitens id cū deo facere qḋ conſueuit ꝙ
cū vicino ſuo facere ſi vellet eo modo cō-
ponere cū eo quo ſolet cōponere cum vi-
cino ſuo aut quō ſolet videre vicinos ſu-
L os inuicem cōponentes. Quo quidē
reſpondente gratiarū actiones deo. Pro
ponendus eſt ei aliquis ex modis quos
hic enumerabim⁹. Primus ergo modus
pacificādi diſcordes ē iudiciū ḋ quo ſu-
pra. Scḋs eſt arbitriū. Tertius legittima
inquiſitio. Quartus ꝯmunis pꝛiū aſſer
tus ⁊ hic vulgo dicitur parua. qm̄ partis
vtriuſqꝫ voluntas tam diu a pacis media-
tore taxatur donec ad concordiam redu-
cantur. Quintus bellū ſubactis quippe
occiſis hoſtibus par ē victori. Sextus de
dicio qua quis aduerſarii ſui beneplacito
ſe ꝯmittit. Septim⁹ merces cū ꝓ ꝑci quis
pecuniā dans aduerſario vt redimat ſibi
pacem. Matrimonio reuera regū ⁊ prin-
cipum bella pacificari ſolent. Sꝫ hoc ad
M ꝯmunē aſſerſum ptinet manifeſte. Si
igitur o penitens ſtare velis arbitrio ſcꝫ
ſacerdotis ꝯpromittere in ipm̄ ſuper om-
nibus querelis ⁊ cauſis quas hꝫ aduerſū
te deus. Nihil amplius poteſt deus a te
exigere qui in illum iā ꝯpromiſiſti nec pōt
appellare ab eo. Qm̄ ab arbitrio non eſt
appellandū nec recuſare eū poteſt quem
ſciens ⁊ prudens elegit. Uide autē quem
elegerit dn̄s. Hic aūt dubitare non poteſt
fidelis quin ſi arbitrio ſacerdotis ſui ꝓui
di tamen ⁊ circūſpecti ſteterit deus ab ipo
amplius nō requirit ſed nunc neceſſario
docere habet ſacerdotē bona fide teſtis ſi
per inquiſitionē legittimā vis cōponere
N cū deo. Fiet igr̄ inquiſitio per te ipm̄
interrogāte ſacerdote vbi neceſſe ē. vt tu
teſtem dei te geras ⁊ iure eius ſacerdotē
bona fide doceas. Qđ aūt per inquiſitiōꝫ
cōuenit hoc da tibi. Similr̄ da deo hoc
qḋ inquiſitiōe ius ſuū eſſe innotuerit. Deo
igr̄ iuſticiam ⁊ miſericordiā. tibi patibulū
infernale dabis ſm̄ iudiciū meritoꝝ tuoꝝ
⁊ hoc eſt ꝙ dauid dicit. Qm̄ iniqtatē me
am ego cognoſco q̄ſi legittima inquiſitione
me reū depꝛehendēs me reū cognoſco et
iniquitatem mei mihi tribuo. Illa enim ſola
cū pena ſua ius meū eſt tibi vero iuſticiam
⁊ miſericordiā ꝙ ſi tibi placuerit vindicare
in me hoc iuſte facies ꝙ merui. Sin aūt
ſit beneplacitū tuū ignoſcere hoc ſoli mi-
ſericordie tue debet. Hic ē mod⁹ q̄ recōci-
liari volebat daniel eiuſdē .ix. populū iſrl̄
⁊ ſeipꝫ deo qui peracta inquiſitiōe ⁊ enu
merans omnibus dedit vnicuiqꝫ ꝑtiū ius
ſuum dicēs. Et nūc tibi dn̄e iuſticia ⁊ miſe
ricordia et ꝓpiciatio nobis aūt confuſio
O faciei. Per ꝯmunē vero aſſerſum erit pa
cis reformatio qm̄ vtriuſqꝫ ꝑtis iure inſpe
cto voluntas inqritur penitētis. Qđ ſcꝫ vel
let facere quid ꝓ redēptione dari e qd ab-
ſtinētie quid emēdationis vite ꝑter ſolitā
vitam. Quibus vellet iacturā preterite vi-
te et conuerſatiōis redimere ⁊ de cōſenſu
eius cū taxatione modeſta iniungēda eſt
et penitētia. Nulli ergo iniūgenda ē peni
tentia niſi quā ſpōte ſuſceperit ad hoc dꝫ
ſacerdos dei voluntatē eſſe ſcire hmōi cō
poſitionē legis Mich. vi. Scḋm primum
modum reuera ſcꝫ iudiciū legia in ꝑnci-
pio capituli. Sed poſtmodū de volunta
tem modo mediatoris ꝑplo denūciat di-
cens. Nūqd placari pōt deus in milib⁹
arietū ⁊ hyrcoꝝ pinguiū. Iſta ꝓ ſcelerib⁹
noſtris non acceptat ſꝫ hoc vtiqꝫ accepta
bit ꝓ ſceleribus nr̄is. Habete conſiliū no
ſtrum an velitis hoc facere ei. O hō inqt
indicabo tibi quid ſit bonū ⁊ quid deus
requirat a te. q. d. Si vis cū eo pacē habere
Facere iudiciū ⁊ diligere miſericordiā ⁊ ſo
licite ambulare debes de cetero cū deo
tuo ſolicitū ad bona opa noua q̄ bonis
ꝑſtinis addis ꝓ recōciliatione tua. Soli
citū3 de cuſtodiēdo te reddāt ne ipm̄ amit
tas. Hoc igr̄ iudiciū ē vt quotidie te iudi-
ces coꝛā eo vt ſupra dixim⁹ ⁊ dignū mor
te quo ad merita tua ꝑorꝫ te confitearis
⁊ in alios habūdantioꝛs ⁊ lōgioꝛs miſe
ricordie ſis qui tantā miſcḋie largitatē tā
indignus ſuſcepiſti. Tātoqꝫ magis ſolici-
tuꝫ in ambulādo cū deo tuo de cetero ex
hibeas vt de te timere naufragiū qḋ paſ
ſus es ⁊ amiſſionē grē quā aſſecut⁹ es in
noteſcat. Appeat eciā te et caſu tuo cauti
orem te effectū et de largitate recepte mie
P gratiorē. Quintus mod⁹ ē bellū hoc
ergo mō deus nobiſcū pacem hꝫ qn nos
velut expūgnans ſibi ſubigit. Hoc aūt in
ſet gratiarū aciebus ꝯtra pctā noſtra ⁊ cō
tra exercitū culparū attritione noſtre oi-
micantib⁹ dāꝫ eſt in hora enī contritiōis
velut bellū geritur inter liberū arbitrium
cū gratia ex vna parte et vicia et pctā et ꝓ
priam infirmitatē ex altera. In hmōi bel-
li victoria conterit vetus homo malus q-

q

dem actionib⁹ ante pcussus. Hec sunt septem viriles oscitatiões quibus puer ille quē suscitauit heliseus oscitasse dicit. Ut legit. iiii. Re. iiii. Hec sunt ille septē gētes quas deleuit dñs ante faciē isrl'is Hec sūt ille septe hore febris quā rurasse legit dominus in euāgelio vbi dicit φ hora septima reliquit eū febris. Acies pma ē recordatio beneficioꝝ dei que iam recepit peccator: beneficia dico tā nature quā gratie et tpis. Scđa est recordatio maloꝝ et ingratitudinū que deo reddidit ꝛ hec due sunt in nostra rationali siue apprehēsiua Tercia est pudor. Quarta timor. Quinta dolor. Sexta ira. qua quis sibi irascitur ꝛ expedit vltionē de seipo et viciis ꝛ pctis. Septima spes venie. Recordatiōe beneficioꝝ dei percutit caput veteris homis sicut ignorātia vel error et tenebre oculorū Silr ꝛ recordatiōe maloꝝ. Pudore vō velut brachiū ei⁹ finistꝝ pcutit scz imprudētia. Dolore vero dextrū brachiū scz voluptas. Timore vō q̄si in collo pcutit. Ceruicositas em̄ audacie eo pcutitur. Ira vō remissio et laxitas eius id ē tenerior pars

Ul' possum⁹ dicere φ pudore q̄si in facie pcutit dolore quasi i latere dextro vbi vigz vis ꝯcupiscibil'. Timore q̄si in latere sinistro vbi viget aiositas ꝛ audatia. Ira vero q̄si in ventre ꝓpter dictas causas. Se pe vero diffidentia ꝛ timiditas que sunt in alia pte veteris hois nec dū tamē morit donec charitas aduenerit. Charitate em̄ deo totaliter adheret ꝛ a mal' suis auertit Que auersio casus est ꝛ ꝓstratio veteris hois adherentia vō deo ē sustentatio noui hoc eciā bellū tota scripture sacre series sonat ꝛ docet. In matutino inqt dñs interficiebā oēs peccatores terre In matutino em̄ id est in ortu vō lucis scz gratie cui⁹ matatinū est hora ꝯtritionis que ē quasi crepusculū matutinū φ plurimū hꝫ tenebraꝝ ꝛ modicū luminis sꝫ solis ortū. In hoc matutino dñs interficit oēs pctōres in hoie cuiusmōi peccatoꝝ sūt raptor fornicator ꝛ ita de aliis q̄ supra tetigim⁹ dē malleo indignatiōis ꝛ pilo doloris ꝛ lapidibus os obiurgationū ꝛ grādine comminationū ꝛ gladio vbi sui intus agens Hec oia in nobis per gratiā suam qua p̄uenit nos velut debellās subigit nos dñs sibi. Ut disperderē inquit de ciuitate dñi id ē de teipso. Operātes q es ciuitas dñi opantes iniquitatē. Si igitur viriliter pugnauerit deus in te ꝯtra te et tu cū eo addens gratie que ꝓ te certat auxiliū libero arbitrio necessario habebit pacē tecū, φ si ipe tecum ꝛ tu cū illo. Idem em̄ est bellū ꝛ eadem pax voluntaria. Sextus modus ē voluntaria deditio si vis te dare domino hoc ē miserationi eius te reddere vt de te ꝓ beneplacito suo faciat si totū te ei tradens totū vnde beneplacitū eius cōmiseris vt supra diximus pacē habes cū eo qd ergo beneplacitū dicit salus tua. qd ē delicie eius ee cum filiis hoim. Prouer. viii. Hoc legit fac vt nō eiciās eū a te ne polluas teipm. Ne facias te sterquiliniū aut volutabrū porcoꝝ infernaliū ne recipias in te peccatū illo em̄ solo excluditur illud em̄ secum pati nō potest deus. Hec ē voluntas dei vt dicit Apl's ad thes. iiii. sanctificatio vestra vt vos sanctos faciat qd est hoc vsibus scz dei ꝛ opibus. Illa enim sancta dicim⁹ que dei vsibus deputata sūt vt sacramēta ꝛ sacramētalia. Septimus modus ē per mercedē. Mercedē autē ꝛ munus intelligo id eē qđ non debet ex debito vt ē omne qđ ē voti vt est ingress⁹ in religiōꝫ. Crucis assumptio ꝛ similia ad que nō tenemur. His itaqꝫ muneribus dei pax ꝛ gratia acqritur. Interrogādus igr est penitēs si vellet aliqđ mun⁹ dare deo ꝓ pace sua. ac si sacerdos acceptor ē munerū et cupidū nouerit deū. Et si hoc sent nihil aliud ab eo exigendū ē φ totū deo dedit qui nihil sibi retinuit. Et φ quibusdam sceleribus sufficit tāta apud clementissimū deum redemptio.

Qualiter ꝯfessor dꝫ alloq ꝯfitentem. I

Nunc āt qd facere deceat sacerdotem ꝛ qualr alloq penitentē breuiter ꝑscrutemur. Primū igr toto gaudio accipiēd⁹. Toto sinu dulcedinis amplectend⁹ totis viscerib⁹ pietat' resouendus ꝛ consolādus. Tota hylaritate et affabilitate alloquēdus. Tota familiaritate interrogādus erit penitēs patrē te scito esse spūalē. O sacerdos et exemplū tibi mie ꝑscriptū vt ipm imiteris Luc. xv. vbi filius ille ꝓdigus et patre occurrēte toto gaudio in amplexus ꝛ oscula receptus legitur vbi nulla p̄oris vite mentio facta legitur sed totū sibi gaudiū reuersiōis eius atꝫ festiuitat' vēdicauit vnica esse iocunditatē patris de inuentiōe ipius pditi ꝛ suscitatiōe mortui nihil obiurgatiōis nihil omnino increpatiōis aut improperii

fuisse recolitur. Recole o sacerdos qd sub typo pastoris cētesimā ouē ꝑꝑiis humeris qd sub typo mulieris dragmā pditā quērentis de seipo interagi voluit. q oui inuētē ꝑpos inclinat humeros ⁊ ideo gratulabundus eā ad ouile ecclie vel celeste deportat vt oēs vicinos et amicos suos ad hoc vt sibi cōgaudeat ⁊ inuētionē ouis ꝑdite cum ipo festinēt ⁊ inuitat. Sꝫ mulieres que ꝑ desiderio dragme ꝑdite surgēs de nocte noctis celeritatē moras reputās diēq; expectare nō valens accendit lucernam ⁊ euertit domū ⁊ diligenter q̄rit donec inueniat ⁊ cū inuenerit ꝯuocat vicinas et amicas dicēs. Cōgratulamini mihi q: inueni dragmā quā perdideram quo etem plo xpūs dominus desideriū ⁊ amorē salutis nostre insinuat. Diligentiāq; ⁊ labo rem qbus nos quesiuit cū errabamus vt oues non habētes pastorē ⁊ gaudiū et festiuitatē que de inuentiōe nr̄a que inuen ꝑꝑē̄m pniā et in celo fiunt. Tu ergo o sacerdos q pastoris huius ⁊ mulieris vices ageret officii implere iuberis sine gaudio ⁊ applausu ⁊ festiuitate aut ouē illaꝫ aut dragmā hoc ē penitētēꝫ inuenies. Si amicus es aut vicin⁹ hui⁹ pastoris ꝯgratulari pastori iuberis. Si amica aut vicina hui⁹ mulieris ad ꝯgratulandū cum ea

u inuitaris. Oīa deniq; facere iuberis que ipe pastor xpūs dn̄s pastorem fuisse dr ibi oīa que mulierē fecisse. ⁊ ego non dubito quin de ouibus et aīabus materialib⁹ aut ō dragmate hoc faceres. Si fideli tue cōmendate eēnt. Quid ergo ō aīabus te decet facere. An tpo rege celoꝝ festiuū gaudiū ⁊ grandē celebratatē impante ⁊ tota celesti curia cōgaudēte ⁊ laudes dō inenarrabili concētu. Resonāte te tm̄ miraculum diuine volūtatis nō mouet q̄ maius est deo quā creare celū ⁊ terrā vt dicit beatus Aug⁹ hoc miraculū suscitatio peccatis ⁊ ereptio eius de ꝓfundo mortis ⁊ tenebraꝝ ad miratiōe tāte bonitatis diuine tanti conspectus miraculi non resoluit labia tua in vocē laudis et grati arūactio nem nulla hylaritate ꝓfundit cor tuū fas penitētis non erubescas mutus eē sol⁹ inter eos q liberationē eius in tota curia in tota domo regis celoꝝ leta ōcantāt nō erubescas eē tristis oībus aliis letantibus non verens tristem te exhibere penitenti cui tota celestis aggaudet ⁊ arridet milicia si iudicē te geris foto iudiciū illud penitētiale iudiciū eius iudicis esse qui vt reis ꝑceret que eis debebant. subyt morte atq; patibulum. Noli claudere tristicia tua ⁊ vultus austeritate hostiū salutis penitēti quem ipe dn̄s iubet intrare cui pulsanti ꝓmittit apttionem. Si medicū te geris x
vbi est ꝯsolatio et familiaritas que debēt esse et resultare in labys ⁊ facie medicātis Si inflamabūdus et sagittis increpationum et lapidibus obiurgationū armat⁹ Si dētes tui arma ⁊ sagitte et lingua tua gladius est acut⁹ ad trucidandū ⁊ occidēdum venisse te cognoscato nō ad medicādum. Si dicis te ignē et ferrum adhibere vt vstiones et incisiōes et cauteria facias huic egrotāti prius agnosce egritudinē febris qppe ferro et igne nō curat sicut nec oculis an vis oclm incidere ⁊ vrere febricitatem cauteriare nō dum an illa sint necessaria. Nosti an carnificē vel tortorē te adhuc exhibes ⁊ gladiatorē ⁊ q sanguinē queris egrotantis cum ipe per te licet a dō salutē et vitam querat. Qui si te cyrurgicū vis exhibere nō expedit egrotanti donec aperta sint tibi vulnera. Noli fugari obsecro a te egrotantē talem te exhibe ei vt vitam ꝑ te querat nō vt mortē a te fugiat negas plane ei medicamina tua quē a te fugas. Qui si veteri homini irasceris hoc y
ipe penitēs tecū sꝫ tu applaude saluē nouo te obstetricatorē ꝑtuncti exhibere curato ⁊ ꝑtū noui tenerrimū educēne dura obstetricatiōe suffoces tpm pannis mollissimis ac sua uissimis īuoluere studeto ⁊ calore suaui ⁊ mulcebri confouere. A timore tuo dn̄e inquit Ysa. xxvi. cōcepimus ⁊ pe perimus spm̄ salutis pharaonis est illud gladiū parare ꝑientib⁹ vt interficiatur ꝑtus eorū masculi. Sꝫ draco in Apoca. xii. Astat mulieri ꝑtuncti veneno tristicie et dentibus mordacis nimiū increpationis ⁊ dure obiurgatiōis armatus. Dyabolicum ē omnino non letari cū vides hmōi mortuos suscitari. Solus inde dyabolus et qui sunt ex parte eius nō letant panis veteribus ⁊ mollib⁹ confouēdi sunt cubiti hieremie et funiculis penitētie et cōfessionis extra habendus ē hieremias de lacu hieremie. xxx. Et hec submittēda sunt hieremiā in quib⁹ consolatiōes et diuine misericordie ꝓmissiones quibus ante confessionē ꝑueniend⁹ est et exhortandus penitens intelligimur.

De fintomanib⁹ vestitute sanitans.

Eceptus igr̃ a sacerdote penitens
r vt a patre dulcissimo filius rediui
uus vt a pastore amãtissimo ouis
errabunda vt a medico salutis studiosis-
simo egrotus vt ab amico familiarissim⁹
⁊ vt sic ad vnũ dicere eo gaudio ⁊ festiui-
tate qua excipit illũ preclara illa curia cele
stis. Interrogãdus ẽ si liberationẽ suam
agnoscit si videt se ereptũ a ptãte tenebra
rum ⁊ manibus ⁊ laqueis dyaboli. Q: si
se non videre hoc ad hoc respõdent docẽ
dus est. q: si in hoc ꝓposito venit ⁊ in eo-
dem ꝓposito est vt cõmittat et tradat se
voluntati dei ⁊ beneplacito ei⁹ ⁊ hoc ex
amore eius si se totum paratus ẽ dare et
reddere misationẽ dei. Et hoc hac de cau
sa ne eius offensam incurrat ⁊ vt ĩ amorẽ
eius et gratiã rediat mortus in se vincula
dirupta esse cognoscat. Si enĩ tantum sui
amorẽ largitus ẽ ei clementissim⁹ deus vt
de se toto beneplacitũ eius paratus sit fa
cere ꝓ consilio sacerdotis cui aĩa curãda
⁊ regenda a deo cõmissa est nullatenus
de salute eius dubitet. Quis enĩ dubitet
deum hmõi penitẽtes plenissime posside
A re. Hoc igr̃ ipso recognoscẽte interro-
vi. gandus ẽ vnde credit hanc sanctã volun-
tatem ⁊ venustaꝫ se accepisse. Unde inq̃
credis o penitẽs aduenisse a patre vtiq;
luminũ a quo ẽ omne datũ optimũ et oẽ
donum pfectũ descendẽs desursũ. Quã-
ti estimas illam bonã voluntatem o peni
tens agnosce q̃ hec ẽ que te deo restituit
⁊ deum tibi. ⁊ hec ẽ que dei filiũ ⁊ heredẽ
per gratiã efficit hec te amicũ iam gratum
et amabilẽ oĩbus militib⁹ celestib⁹ reddi
dit. Hec ẽ cautio ⁊ pignus securissimũ re
gni celoꝝ. Considera o penitẽs q̃ in-
B debita erat tibi q̃ indigno dato sit tibi il-
la arra felicitatis eẽne. Cõsidera q̃ ⁊ quã
tum est in celo de reuersione tua gaudiũ
q̃s laudes et gratiarũactiões ꝓ te cleme-
tissimo misatori ⁊ liberatori tuo milia mi
lium sctãꝝ ac animaꝝ btãꝝ exoluant. An
tu adhuc ingratus fuisti ⁊ nondũ gracias
ꝓ tanto et tã indebito tibi beneficio redi
disti. An decet te mutũ esse angelis sanctis
et beatis aĩabus ꝓ te canẽtib⁹ ⁊ de libe-
ratione tua exultãtibus. Cũ ipsa regina ce
lorum que de illo tuo tanto bono exultat
⁊ gratias agit filio suo qui p̃ces eius exau
diuit. Conueniẽs ne est te ingratum exhi
bere vel ipsi regine celoꝝ vel ipsi regi mi-
seratori ⁊ liberatori tuo vel ipsi curie eius
fauorem et gratiã tãtam adeptus es. Si
ipsos hostes tuos ampli⁹ dignũ et iustũ
est te cõfundere qui pditionem tuã suum
fecit gaudiũ ⁊ sanguinẽ tuũ tanta auidi-
tate lingebat. Me etiã decet qui huius C
liberationis tue conscius suꝫ gaudij tui ẽẽ
pticipẽ ⁊ congratulari tibi ⁊ de ruina ini-
micoꝝ tuoꝝ et de triũpho tuo tam p̃claro
tecum exultare. Cantemus igr̃ ambo dño
gloriose enĩ honorificatus ẽ in liberatiõe
tua dum equũ id est veterẽ hominẽ tuum
⁊ ascensorẽ id est dyabolũ ꝓiecit in mare
amarissimaꝝ lacrimaꝝ tuarum ⁊ cõtritio
nis tue in amaritudine compũctiõis ⁊ in
dignatiõis s̶i̶n̶e̶ ̶te quo immersit te insequẽ
tes ⁊ in seruitutẽ suã retrudere ⁊ retinere
volentes. Nõ est ergo tue v̄tutis hoc vt
supra diximus sed fortitudo tua q̃ vicit si
hostes tui deus ẽ qui factus ẽ tibi in salu-
tem. Cũ tu ꝓpria volũtate tua factus eẽs
tibi in pemptionẽ. Dic ergo tota deuotio
ne iste qui me fecit victorẽ ⁊ inimicos me
os submersit ẽ deus meus cui totũ q̃ suꝫ
q̃ viuo q̃ morior debeo ⁊ glorificabo eũ
in meipõ ꝯfusiõe mea et accusatiõe mea.
Iste est deus patris mei et exaltabo ipm̃
humiliatiõe mea humiliãs ⁊ cõfundens
super oĩbus que contra beneplacitũ eius
attẽptare ausu ceco ⁊ superbo presumpsi.
Ostedo in me ipo ipsum eẽ deum meum
cuius amore ⁊ beneplacito oĩa facere pa
ratus sum quecũq; ipm̃ iubere me docue
ris. Totã turpitudinẽ meam denudabo
vt ea placeã vt ipm̃ non offendã ⁊ amplius
ora eius auxilio futuꝝ me spero si bene-
placitũ ei⁹ hoc eẽ cognouero. Nũc igr̃ D
o frater non verearis faciẽ meam excute
frenũ dyabolicũ de labijs tuis ⁊ ore tuo
euome spurcicias tuas audacter ⁊ secure
ego enĩ ipse sum hõ non angelus forasse
fragilior et turpior q̃ tu fueris. Non di-
co q̃ñ sis q: gratia compũctionis ex to-
to te lauet. Noli timere egypcios mortu-
os id est pctã que gratia ꝯtritiõis submer
sit. Noli timere eos eousq; ⁊ labia compri-
mant ⁊ te de se loqui nõ sinant. Disperde
queso et disperge thesauꝝ dyaboli. Noli
esse de cetero archa eius vtiq; diui sꝫ emũ
da potiꝰ cor tuũ ⁊ corpus vt deo in te gra
tum p̃pares hospiciũ. Euome queso pri-
mũ spurcias luxurie si auaꝝ babel memo
riam vt audias ad singula verba confes-
sionis gratias deo nostro cũ illis agam
vt videas confusionẽ hostiũ tuoꝝ et vi...

singul. Ecce vbū istō dixisti. Ecce hēc spurcitiam euomuisti totū celum letificasti te expediuisti et exonerasti dyabolū dupliter percussisti te ipm letificasti. An graue est tibi dixisse hoc eadē facilitate. Dic aliud et idē fiet gaudiū in celo et emūdatio et liberatio vite ꝯtumelia dyabulo. Sic ergo p singula vba cōfessionis gratiarūactione immixta et gaudio sacerdotis adiūcto facile extorquebit cōfessio omniū. Ad singula ergo peccata dicat ei cui es multū grauatus dicēdo hoc frater si non grauabūt te alia. Dic ergo et aliud si et illud grauauit te. Benedictus dn̄s qui reddidit tibi loquelam et frenū dyabolicū excussit de maxillis tuis. Sicut istud bene et laudabiliter cōfessus es confitere et alia. Quaꝫ alacer et expeditus exoneratꝰ redibis modo in domū tuam cū omnia euomueris. Cū omnes dyaboli sathanas disposuerit. Si ergo hus adiuetur penitēs non dubito cū dei gratia et auxilio cōfessionē etiam verā puram et integra extorqueri facile. Facta aūt confessione ad integrū penitētie arbitrauerunt. Confessionis aūt modus coram domino hic et ex hus erit.

Sequit exemplū confessionis secrete ad deum.

Aha ha dn̄e pater misericordiarū.
b Audeo ne venire et apparere in conspectu sanctorū angeloꝝ tuorum in felicissimus et miserrimꝰ. Ego tot et tantorū tuorum ingratus susceptor donorum tā impudens et tā execrabilis abusor qui totiens et tā diu ipsis beneficijs tuis te impugnare non veritus sum q stipendijs tuis dyabulo militare cōtra te totiens et taꝫ diu non erubui qui ipa dona tua in arma dyabolica ꝯuertere nō timui qui meipo taꝫ abhominabiliter abuti psumpsi vt meipm seruū ausus eēm exhibere dyabulo et mēbra mea arma eidem facere quibus te creatorē meum et mēbrorum meoꝝ largitorem impugnaret. Nū quid non ego sum dn̄e deus meus q me ipsum totiens exhibui gladiū acutum flameum et ignitū dyabulo ad vulnerādas ... quotiens armari cōtra te in alienas ... voluit linguā meam arcū mēdacij totiēs exhibui quotiēs sagittas detractionis aut adulatiōis in alios misi. non ... misericordissime et dulcissime pater ... vel exprimere membroꝝ meoꝝ ... abusiones quibꝰ et dyabolū armaui. et clemētissimū ac benignissimū impugnaui. Ego sum ille queꝫ de nihilo creaueras et de massa peccati et pdiciōis in filium gratie elegeras et in confratrem ac coheredē vnigenito tuo deo et domino nostro iesu xp̄o adoptaueras. ad honorem et gloriā regni tui tanta et taꝫ indebita grē largitate vocaueras qui et habundantia huius tante suauitatis tue oblitꝰ et tanta bona mea ꝑdens. Spreto honore regni celestis inspuriū filium et de generem me cōuerti. et dyabulo distrahendum per sterquilinia luxurie spinea auaricie et alludendū scandalis. flatibus et procellositati superbie me tradidi.

Registrum sup librum Guilhelmi de pnia.

Feliciter finit.